

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Pœnitentia. Liber Quintus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

Atque hæc de Eucharistiæ Sacramento, in da à nostris Opusculis de Communione, & præsentis tractatiuncula; cætera enim ad illud de Sacrificio Missæ. pertinentia, lætè, ut sæpe monui, sunt peten-

FINIS DE EUCHARISTIA.

Laus Deo, Beatiss. Virgini, ac B. Aloysio.

LIBER QUINTVS.
DE
SACRAMENTO
POENITENTIÆ.

MEMINERIS, Lector, Me de hoc Sacramento in Opusculo Methodi Confessionis multa scripsisse. Ea igitur solum, quæ ibi locum non habuerunt, erunt hic nostro more, hoc est breviter explicanda.

CAPUT I.

Materia, Forma hujus Sacramenti, & Dispositio præsentis Tractatus.

Materia remota.

a. S. Tb. 3. p. 9. 84. ar. 2. Theologi hic passim. b. Trid. sess. c. 4. c. 1. c. 1. 2.

1. **M**ateria remota Sacramenti Pœnitentiæ a sunt peccata, non quidem materia, ex qua, sed circa quam illud versatur.

2. Porro nomine peccatorum non intelligimus nec peccatum originale, nec ea, quæ ante Baptismum fuerunt commissa, sed commissa post ipsius susceptionem; illa enim priora delet Baptismus, hæc Pœnitentia, quæ propterea appellatur à Patribus *Secunda tabula post naufragium*. Peccatum fictionis, ut vocant Theologi, (quod est illud, quo quis adultus sine debito dolore peccatorum à se commissorum, ad Baptismum fortè accedit, vel accedit cum voluntate aliquod peccatum mortale committendi) est etiam materia hujus Sacramenti Pœnitentiæ, unde in Confessione Sacramentali explicandum, ut alibi latius probatum à nobis est in Tractatu Theologico de Sacramentis, quia hæc peccaminosa fictio consummatur in aliquo posteriori à Baptismo; prius enim intelligi debet Baptismus constitutus, & deinde ejusdem prava

susceptio; Quamvis igitur voluntas malè suscipiendi præcedat Baptismum: unde hæc non est materia Pœnitentiæ; ipsa tamen mala susceptio Baptismum consequitur, ac materia Pœnitentiæ esse potest, & debet.

3. Peccata mortalia, alias confessa, & ritè absoluta, ut item peccata venialia, sunt materia quidem sufficiens, & idonea hujus Sacramenti, sed non necessaria; illa enim jam remissa supponuntur, hæc verò possunt aliis modis remitti.

Materia Proxima.

4. Materia proxima sunt actus pœnitentiæ, hoc est oris Confessio, Cordis contritio, Satisfactio. Et cordis quidem Contritio non est solitariè accipiendâ, sed ut sensibilis sit per Confessionem. Satisfactio autem non est pars essentialis, sed integralis, pertinens ad ejus perfectionem, nec ita tamen, ut est cor, & caput in homine, sine quibus persistere homo, nullo modo potest, sed ut pedes, & manus, quæ sunt partes hominis integrales secundario: potest enim hoc Sacramentum, quoad essentialitatem, & quoad principales partes, consistere sine Satisfactione, ut ostendit perpetua Ecclesiæ praxis, qua absolvitur morti proximus, quando nullam suscipere pœnitentiam, valet, per quam satisfaciatur.

Forma

Forma.

5. Forma denique est absolutio, verbis prolata à legitimo peccatorum Iudice, nempe à Confessario, *Ego te absolvo, &c.*

Dispositio presentis Tractatus.

6. His distinctis, ut hujus Sacramenti tota Tractatio absolveretur, percurrenda essent hujusmodi dictæ partes, hoc est Oris Confessio, cordis Contritio, Satisfactio, Absolutio. Verum quia de his à nobis satis, superque tractatum est in Methodo expeditæ Confessionis, ne cum molestia legentium, hic eadem repetamus, ab iis tractandis meritò abstinemus, ut ea afferamus in medium, quæ ibi locum habere pro meo instituto, quod ibi suscepi, non potuerunt: Hæc autem ad tria reduco; Ad obligationem, quam quisque Fidelium habet recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ; Ad Potestatem, Jurisdictionem, Approbationemque legitimam Ministri hoc Sacramentum conferentis, Ad Casus reservatos, à quibus non omnes ex dictis Ministris absolvi possunt. Faveant conatibus nostris Cælitæ; faveat Virgo; faveat Deus, à quo, ut aliquid proferam lectione dignum, in hoc argumento tam obvio, atque à tot sapientissimis viris agitato, oro supplex, & obtestor.

CAPUT II.

De præcepto suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ.

1. **S**upponimus tanquam omnibus Theologis exploratum, probarumque ex illis verbis Christi Domini Joan. 20. *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*, addita Ecclesiæ traditione, esse præceptum Divinum de hoc Sacramento suscipiendi impositum iis, qui laborant moralibus. An extra articulum mortis urgeat hoc divinum Præceptum. Vide apud Dianam part. II. tractat. 8. Resol. 78. & 39. Supponimus item de eodem esse præceptum, à Ecclesiæ, ut saltem semel in anno ab iisdem, si aliquo mortali graventur, suscipiatur. Quoniam

a C. omnia
utrinque
sex. de pœn.

vero de tota hac re satis diximus in Opusculo *ex remiss. Meth. Conf. Dux* hic supersunt quæstiones, *Trid. sess. 14. c. 5. fin.* quas jam subdo.

§. I.

PRIMA QUÆSTIO.

An obligentur Fideles Confessionem prædictam exhibere semper per voces, non verò per Scripturam?

1. **R**espondeo, Nisi necessitas aliud cogat, ut in surdo, muto, &c. in quibus satis sunt nutus, Confessio semper fieri debet per voces, ut colligitur ex Sacro Textu. *b* Unde mortaliter peccaret, qui aliter faceret; esset enim contra usum Ecclesiæ antiquissimum. Conceditur nihilominus à pluribus pœnitentem, vel ob maximam verecundiam, vel ob loquelæ impedimentum (adderem ego libens, vel ob scrupulos, quando se melius explicare pœnitens putat per Scripturam) posse exhibere sua peccata Confessario præsentem, atque immediatè à præsentem absolvi: & tutius quidem fieri, si pœnitens antequam absolvatur dicat, *Ego cum dolore confiteor omnia peccata, quæ hic legisti, &c.* lege mox dicenda numero 3.

b C. Quem pœnit. De Pœnit. d. 1. c. Castrop. de pœn. p. 8. n. 8. cum Suar. Vasq. aliis. que. i

DUBIUM INCIDENS.

An possint absentes absolvi.

2. Ex dictis, quod aliquando liceat per Scripturam confessio exhiberi Confessario præsentem, & ab eodem præsentem absolvi, oritur cupido sciendi, an etiam id liceat in absentia?

3. Respondeo, Nullo modo, nec licere, nec valde fieri posse, decrevit Clem. VIII. his verbis: Hanc propositionem, id est Licere per literas, seu per internuncium Confessario absenti peccata confiteri Sacramentaliter, & ab eo absente absolutionem obtinere) ad minus, ut falsam, temerariam, & scandalosam Sanctissimus damnavit, ac prohibuit sub excommunicatione lata, Pontificique reservata, aliisque pœnis, &c.

4. In ejus explicationem satis sit notare duo. Primo, non solum, ut illicitam ejusmodi Confessionem, Absolutionemque ab absente

collatam prohiberi, sed (quidquid aliqui contra dicant) etiam ut invalidam. *a* Ratio mihi non inefficax est, quia si esset valida, non posset assignari ratio, cur aliquando, puta in extrema v. g. necessitate moribundi, non posset licite absenti absolutio conferri; tunc enim licita reddi deberet ex tanta necessitate. Quare si licita aliquando posset esse, non potuisset à Pontifice semper damnari.

5. Nota secundò, prædictam propositionem, à Clemente prohibitam, duas habere partes; unde valde dubitatum fuisse inter Theologos, utrum in sensu conjuncto, an in sensu disjunctivo ex sumi deberent? Verùm, debere in sensu disjunctivo, ego pro certo habeo. Explico, quod dictum est, & probò.

6. Dubium esse potest. An Clem. VIII. damnet simul hæc duo, scilicet, posse fieri confessionem absenti, & à Confessario absenti absolutionem obtineri, quo pacto illud (&) sumeretur in sensu conjuncto: & sic non damnaretur, qui solum unam partem ex dictis affirmaret v. g. Confessionem solum posse fieri absenti, vel affirmaret, Absolutionem solum posse dari absenti. An potius dictus Clemens damnet hæc duo etiam separatim sic. Damno eum, qui affirmat, Confessionem posse fieri absenti, & Damno etiam eum, qui affirmat posse dari absenti absolutionem, quo pacto illud, (&) acciperetur in sensu disjunctivo.

7. Video utrumque sensum verbis Clementis dari posse. Sed certum, ut dixi, ego ex siue intento à Pontifice iudico, sensum esse posteriorem, id est, sensum disjunctivum. Nec novum est illud (*Et*) sumi in locutionibus pro (*Vel*) nam sic Aristoteles dixit. *Naturam esse principium motus, & quietis*, id est, *vel motus, vel quietis*, Qui modus locutionis habetur in jure non semel, & videri potest apud

b *Conjunct.* *Barbosam.* *c* Ratio autem data doctrinæ est, quia secus, qui separatim diceret Absolutionem posse conferri absenti, non damnatus fuisset à Clemente. At ipse hanc propositionem maxime damnare voluit, siquidem de ea maxime ejus ætate disputatum est contra aliquos, id concedentes propter rationem iudicii, in quo sententia dari solet etiam in absentia delinquentis. Adde Sacram Congregationem Sancti Officii (ut refert Delugo) declarasse, non subsistere interpretationem illam, quæ dicit Confessionem posse fieri ab-

d *Delug.*
l. c.

senti, dummodo Absolutio detur præsentis. Hæc de hac materia nobis dixisse sufficiat.

8. Non tamen puto Confessionem fieri absenti, si quis mittat sua peccata scripta Confessario absenti, & deinde conveniens eundem Confessarium, dicat, se fateri omnia illa peccata, ad ipsum scripta, nec alia præter illa scripta postea commisisse, non, inquam, puto hanc Confessionem fieri absenti, satis enim per verba prædicta fit Confessio coram. Lege Dianam p. 2. Tr. 7. Ref. 1. ubi aliquando obli-geris, sic per interpretem confiteri? & ibid. Ref. 30. Late an possit?

9. Hac occasione solet quæri, quando, & quomodo possit, vel debeat dari absolutio proximè morituro, qui, vel non petit Confessionem, vel petit absente Confessario? Sed de tota hac praxi satis diximus in Methodo, & exp. Confessionis.

Praxis circa qualitatem presentia requisita in hoc Sacramento.

10. Leander *f* cum proposuisset, An si Sacerdos inadvertenter poenitentem non absolut, possit illum parum distantem absolvere? Respondet, posse, si poenitentem nequeat revocare sine scandalo, vel alio incommodo. Secundò, addit rationem, quia ad absolutionem non requiritur contactus physicus, sed satis est præsentia moralis. Tertiò, superaddit, satis esse ad præsentiam moralem, si Sacerdos videat poenitentem, aut alio sensu illum percipiat. Quartò, asserte Molfesum dicentem *g* in dicto casu, si poenitens sit moraliter præsens, nempe parumper distans, etiam viginti passus, posse à Confessario absolvi modo ex qualitate personæ probabiliter constet, poenitentem non incidisse in novum mortale. Quintò, denique docet, certum esse contra aliquos doctos Recentiores, non posse absolvi moribundum v. g. existentem in domo à Confessario, qui domum nondum ingressus est, quia in hoc casu nulla est præsentia moralis. Hæc ex Leandro: quæ tamen ita mihi placent, ut ex illis unum omnino displiceat, & alterum examini subjiendum putem.

11. Primò enim displicet mihi, & fortè etiam aliis, quod tertio superaddit, nimirum satis esse ad præsentiam hanc moralem, si Sacerdos videat poenitentem. Hoc valde difficile

e *Opusc.*
Metb.

Confess. l. 2.
c. 10. §. 1. d.
nu. 13.

f *Leand. de*
Sacr. Poen.
d. 2. q. 30.
Et 31. ci-
vocare sine
scandalo.
rans O-
chag. Dia-
nam alio.

g *Molfes.*
Summa
Tr. 7. cap. 1.
num. 59.

cile est. Nunquid, si meus pœnitens post confessa peccata abeat ab extremo magnæ cuspam Ecclesiæ ad aliud extremum, quantum scilicet à meis oculis videri, etiam commodè, posset, validè ego illum absolvam? Erit hæc præsentia moralis pro audienda confessione, imò etiam pro assistentia Missæ, quando Templum plenum est audientibus, quia omnes faciunt unum populum, ritè Missæ assistentem: at certè præsentia moralis non erit pro Absolutione, quæ majorem propinquitatem requirit, nempe illam, quæ est in Judice, non Reum quomodocunque, sed ex Clemente VIII. ut diximus, reum præsentem condemnante, vel absolvente. Ecquæ tandem est hæc? Profectò illa, qua solent communi voce, etiam aliquanto altiore homines cum hominibus loqui. Hæc enim est præsentia moralis, propria hujus Sacramenti, instituti per modum iudicii humani.

12. Secundò, examini, ac Sapientum iudicio submitte illud de Viginti passibus: si enim distantia ejusmodi iudicetur à Sapientibus esse apta, ut, modo dicto, homines loquantur, apta iudicetur, & hic, secus non item.

13. Ex iis, quæ dicta sunt, potest solvi illa communis quæstio de eò Sacerdote, qui lethaliter vulneratum in via veller absolvere à fenestra ob periculum, ne sine absolutione moriatur vulneratus. Dico. n. validè, & licitè posse, si parum fenestra distet, explicando hoc (parum distet) eo modo, quo jam jam dictum est, secus ex se non posset. Dico (ex se) nam hic, & similes casus illud proprium habent, ut si tibi appareat fenestra aliquanto altior, ita ut dubius sis de præsentia debita, tunc, quanta potes contentione vocis, moribundum absolvas, sub conditione tamen (quæ sanè conditio si mente retineatur, sufficit) ut in similibus dubiis, fieri posse, diximus

a alibi, animo semper iterum absolute illam cum suis debitis conditionibus, sive per se, sive per alium confer-

§. II.

SECUNDA QUÆSTIO.

De Præcepto dato Medicis circa Confessionem Ægotantium.

1. **H**Uc commodè reducitur illud Præceptum Ecclesiasticum, quo b Pius V. b Pius V. præcepit, ne Medici incipiant ægros cura ^{sup. Gre-} nisi eos moneant de faciendâ peccatorum ^{gem.} confessione, neque eosdem ultra tertium diem visitent, nisi ipsis de confessione facta constet, per testimonium Confessoris, scriptis datum, additque, ut Medici, antequam Doctoratus gradum assumant, hoc præceptum, se observaturos, jurent.

2. Profectò multa ex his temperavit è ipsa ^{e Suarez} consuetudo. Primò, ergo id intelligitur de ^{de Pœn. d.} morbis periculosis. Secundò, sufficiet testi- ^{35. sec. 3. n.} monium domesticorum, vel ipsius ægroti, si ^{5. Sanc. l. 3.} appareant fide digni. Tertio, satis erit, si Me- ^{Sum. c. 10.} dicus admoneat ægrotum per alios. Quarto, ^{Scortia in} si ægrotus est obstinatus in respuenda Con- ^{conf. Pon-} fessione, non est deferendus à Medico, si, ipso ^{tificis Ep.} se retrahente, grave periculum infirmus in- ^{38. Theor.} curat; sicuti, nec deseritur ægrotus Turca, ^{215.} qui obstinatè respuit Baptismum, quia id esset contra charitatem. Pius autem jubet, ægrum deserere, quando desertionis timore respiscentia speratur infirmi. His autem dictis non obstat juramentum, datum à Medicis; illud enim intelligitur dari, secundum usum receptum.

CAPUT III.

De Potestate Ordinis, quoad absolvendum.

1. **N**Ostrum hic non est confirmare contra Hæreticos, solum Sacerdotem Ministrum esse legitimum Sacramenti Pœnitentiæ; id enim est ab Eugenio IV. & à Tridentino manifestè definitum. ^{d Eug. 4.} Quare suspectus est de hæresi, qui sive in ^{in Decret.} Clericus, sive Laicus, cum non sit Sacerdos, ^{Fidel.} Sacramentum Pœnitentiæ administrat, & e ^{e Trid. sess.} puniendus ab Inquisitoribus, & eidem à ^{Fi-} delibus denunciandus erit.

2. Et

a Urban. VIII. Apof. fic. Lege etiam Bul. lam Greg. XIII. c. de eadem hac re. b Carena l. mox ci. tando. c De lugo de Sacr. d. 18. n. 14. esse verio. rem sen. tentiam, citatque Suar. lego iteru The. faur. de poenis Ec. clestasticis. V. Absol. vo. c. 1. d Leander de poen. Tr. 5. disp. 11. q. 6. e In Tr. de Irreg. ubi de irreg. ex prava ordinis usurpatione. f Gasp. Hur. d. 2. de irregul. diff. 1. n. 5. g Carena de Off. In. quisi. p. 2. Tir. 11. §. 3. h Seelles de Inquisi. tionis lib. 1. p. Reg. 12. 6.

2. Et quidem Urbanus VIII. addidit committentem hoc crimen; hoc est absolventem peccata, ut etiam celebrantem Missam sine Sacerdotio, si complevit ætatis annum vigesimum, debere dari Curie Sæculari, ut debitis poenis puniatur.

3. Nota quatuor. Primò, in Hispanica, atque aded in Sicula Inquisitione non solere poenam mortis imponi, sed alias mitiores poenas, etiam si completeret, id est, audiendo peccata, & ea absolvendo. Sacramentum hoc ab ejusmodi non Sacerdote administratum fuerit.

4. Secundò nota, hunc non Sacerdotem, sic delinquentem, fieri irregularem, immò, si delictum notorium sit, etiam infamem ex Deludicens hæc ego. c Sed irregularitatem hanc negat Leander, d quia non est jure expressa. Verùm ego cum distinctione loquor, ut fuscè alibi e de tentiam, ac Laicum omnino ab irregularitate libero, non verò Clericum, saltem quoad effectum.

5. Tertiò nota. Si non Sacerdos nequam se fingat Sacerdotem, nec velit usurpare officium Sacerdotis, sed ut merus Laicus, putans v. g. se Laicum, (ut certè aliqui ex vulgo satis imperiti judicant) posse moribundum absolvere à peccatis, ipsum absolvat, hic certè, ut docet cum Gaspare. Hurtado f Delugo ibidem, non incurreret irregularitatem, non solum propter bonam fidem sic operantis, sed quia ad hanc irregularitatem incurrendam e In Tr. de Irreg. ubi de irreg. ex prava ordinis usurpatione. f Gasp. Hur. d. 2. de irregul. diff. 1. n. 5. g Carena de Off. In. quisi. p. 2. Tir. 11. §. 3. h Seelles de Inquisi. tionis lib. 1. p. Reg. 12. 6.

6. Quattò, Quid si quis non Sacerdos incipiat audire Confessionem, sed non confert Absolutionem, incidetne in prædictas poenas?

Respondeo, vel agis, an hic sit denuntiandus Inquisitori? vel agis, an sit poena mortis condemnandus? Si de primò, consentiant Carena, yena g & Seelles h debere denunciari, puniri- que poena saltem extraordinaria, quia ad idem quisi. p. 2. Tribunal spectat cognoscere de crimine con. Tir. 11. §. 3. summato, & de attentato. Si de secundo. Se. h Seelles l. c. cum Soufa, & Freira affirmant, esse poena mortis puniendum, ubi non adest Hispanice Inquisitionis mitigatio, quam modo indicavimus. Carena autem l. c. cum Rodri. quez Acunna, & Santarello id negant. Utrã-

que sententia probabilis est, sed probabilior hæc secunda, quia cum agitur de poenis, strictior est legum interpretatio facienda. At qui solum audit peccata, & non absolvit, non dicitur strictè, & propriè administrare Sacramentum poenitentiae.

CAPUT IV.

De Jurisdictione Necessaria ad absolvendum.

§. I.

Quid ea sit?

1. Jurisdictio in communi ex Azone. Est potestas de publico introducta, cum necessitate Juris dicendi, vel æquitatis statuenda. Seu clarius. Est potestas dicendi jus, & proferendi sententiam, absolvendo à delicto, vel imponendo poenam.

2. In nostro igitur casu Jurisdictio est potestas data à legitimo Superiore (quis ille sit dicitur §. 3.) alicui Sacerdoti, per quam tanquam in suos subditos possit dictus Sacerdos reducere in actum eam potestatem absolvendi à culpis, & poenitentias injungendi, quam habet in Ordine Sacerdotii.

3. Hanc Jurisdictionem, quam potestatem Clavium appellare solemus, esse ad absolvendum necessariam, atque aded nequaquam valere Absolutionem sine illa, nimis disertè docet i Trid. Id autem rectè CHRISTUS Dominus instituit, quia hoc Sacramentum Poenitentiae conveniens fuit, ut exerceretur per modum Judicii, in quo non valet sententia, nisi à Judice Jurisdictionem habente feratur. Considero igitur ego potestatem Ordinis esse, tanquam gradum Doctoratus, per quem fit homo habilis in actu primo ad exercendum Officium Judicis, potestatem verò Jurisdictionis (addita approbatione, de qua in cap. sequenti) esse perinde, ac Munus ipsum Judicis datum à Superiore, per quod fit in actu secundo Judex, habens jus judicandi, id est, vel absolvendi, vel puniendi. Lege Suar. k aliosque.

4. Porro ex eo, quod Jurisdictio est necessaria, sequitur, Sacerdotem simplicem, id est eum, cui nondum collata est, nulliter absolvere.

At

5. Respondeo, In iure suspendi ab officio, id est, à Confessionibus, & à celebratione Missæ, Per suspensionem ferendam, a non vero lata sententiæ. Non fieri irregularem, merito docet Delugo, b quia irregularitas (adde) & aliæ pœnæ cap. præcedenti dictæ, sunt contra non Sacerdotem, at hic, de quo loquimur, iam Sacerdos est.

§. II.

In quonam consistat ordinaria iurisdictio absolvendi à peccatis?

1. Non obstantibus in præcedenti §. explicatis, tres sunt casus, in quibus simplex Sacerdos ob solvere ritè potest. Primus, si ad ipsum accedat pœnitens solis peccatis venialibus laborans. Secundus, si ad eundem accedat, habens sola mortalia, alias legitime directè absoluta. Tertius, si urgeat necessitas ea, quam infra latè explicabimus.

Hanc tertiam potestatem concessit ex communi sententiâ simplici Sacerdoti pia Mater Ecclesia. Secundam vero, & primam, licet Vasq. c contendat datam illi esse immediatè à Christo Domino in Ordinatione Sacerdotis, atque adeò esse hanc potestatem irribitam in potestate Ordinis, tamen probabilissimum est, eam dari ab Ecclesia, nam propterea potest illam tollere Summus Pontifex, non verò inferior Prælati, cum ea sit concessa à Superiorum omnium.

2. At verò loquentes absolute de Jurisdictione Absolvendi à mortalibus, de qua deinceps sermo semper erit, Primò eam in Summo Pontifice pro toto orbe residere, & quidem à nullo limitabilem, quia illam accepit à Christo Domino, nimis stolidus esset, qui negaret.

3. Secundò, Episcopus in sua Diocesi habet etiam Jurisdictionem Ordinariam, & quidem verosimilius immediatè à Summo Pontifice.

4. Tertio, Parochus in sua Parochia. Vide num. 13.

5. Quarto, Abbates, Prioresque proprium territorium habentes, gaudent etiam Jurisdictione quasi Episcopali in illo territorio. Huc item reducuntur Cardinales in Ecclesiis sui Tituli.

Tamburinus de Sacramentis.

6. Quintò, Legati, seu Nuncios Apostolici in sua Provincia.

7. Sextò, Prælati Regulares in suos subditos, puta Generalis Provincialis, Superior localis.

8. Septimò, Archiepiscopus in Diocesi sui Suffraganei, sed solum e quando eam actu e Suar. d. 25. de Pœn. visitat, quare tunc solum poterit audire Confessiones, sicuti, & assistere Matrimonii subditorum sui suffraganei. Quando autem actu non visitat, solum tunc poterit, quando in iustè suffraganeus Episcopus absolutionem denegaret. Barb. de Pœn. Tit. 4. p. 47.

9. Octavò, Vicarius Generalis Episcopi habet etiam Jurisdictionem ordinariam, non solum pro foro externo, sed etiam pro foro Sacramentali, hoc est, in administratione Sacramentorum, sed vivente suo Episcopo dicitur taxat; nam eo mortuo, vel amoto ab officio, vel ejus jurisdictione suspensa per censuras, cessat, vel suspenditur, & Vicarii jurisdictione.

10. Nonò denique, Vicarius Capituli, se de Vacante, eandem jurisdictionem habet, quia Capitulum succedit Episcopo in omni eo, quod spectat ad jurisdictionem.

An prædicti Vicarii Episcoporum, vel Capituli hanc jurisdictionem, ut & ad casus reservatos, habeant ex concessione Generali Vicariatus? dicam infra.

11. Vicarios foraneos nulla ejusmodi jurisdictione gaudere, te non ignorare puto, licet etiam, nec Abbatiam pro suis Monialibus, nam hæc non habet propriam jurisdictionem, sed solum domesticam gubernationem, ut rectè notat Thomas Hurtadus. i.

An prædicti suam hanc ordinariam jurisdictionem possint aliis delegare?

12. Prædicti omnes, & sint Sacerdotes, possunt suis Ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, & item possunt, etiam si Sacerdotes non sint, aliis Sacerdotibus suam potestatem delegare. Regula enim generalis est, eum, qui potestatem habet ordinariam, eandem posse aliis delegare.

13. Dices. Ergo Parochus poterit dare licentiam simplici Sacerdoti, ut ministrat suis Parochianis hoc Sacramentum. Respondeo? Nego consequentiam, nam ad hoc Sacra-

H men-

a Lege Theol. de pœn. Eccl. dist. p. 2. V. Absol. c. 2. b Delugo de pœn. d. 15. n. 14. fins.

c Vasq. de Pœn. q. 93. art. 1. d. 6. d. Delugo de Pœn. d. 18. n. 4. c. 49. d. Coninck de Pœn. d. 8. n. 17. Hurad. de Pœn. d. 10. diff. 10.

ar. d. de Pa. sec. 3. minck sacr. h. ub. 2. orsa de v. q. 16. 2. ugo de d. 15. 2.

e Suar. d. 25. de Pœn. Tit. 4. p. 47. Barb. de Pœn. Tit. 4. p. 47. f Barb. l. c. g nu. 24. Sanchez l. c. matr. d. 29. h Infra in Tr. de cœn. sib. refer. vatis, c. 10. §. unico, à nu. 9. i Th. Hurt. l. mox citando n. marginali 2022.

mentum administrandum, præter jurisdictionem, requiritur Approbatio Episcopi, de qua latè mox. Parochus ergo potest quidem suam jurisdictionem delegare a hanc enim potestatem habuit à Sacro b Textu, neque ea fuit unquam revocata, sed quia non potest approbare, (hoc enim pertinet ex Tridentino ad Episcopum, ut paulò post videbimus) ideo non potest simplici Sacerdoti dare completam potestatem administrandi hoc Sacramentum, ne pro Parochianis quidem suis. Non ergo sequi possum aliquos e affirmantes, etiam post Tridentinum, posse; Sequi, inquam, non possum, quia saltem usus antiquus, quo nemo, quantum scire possum, ex Parochis hanc potestatem sibi vendicat, interpretatio est tacita, ea ipsos carere.

Dixi, *Simplici Sacerdoti*, nam, an alteri Parocho, quæram mox.

14. Illud hic obiter scito, quando Episcopus tibi confert licentiam audiendi Confessiones, duo tibi conferre, nimirum jurisdictionem, & approbationem, nisi expressè explicet se unam dare, & non alteram. Ratio est, quia illud (confero, seu do tibi licentiam) utrumque involvit.

§. III.

Explicatur distinctus, quibusnam prædicti possint ministrare hoc Sacramentum.

1. Quoniam dictum est, prædictos posse suis subditis ministrare Poenitentiae Sacramentum, inquirimus in præsentia, Equisnam sit existimandus subditus in hac materia?

Habitationem permanentem habentes?

2. Dico, certum esse, eos, qui in hac Diocesi, vel Parochia habent domicilium originis, & habitationis, hoc est, eos, qui hic nati sunt, & hic permanenter habitant, esse in hac materia subditos hujus Episcopi, vel hujus Parochia, & ab his posse illos recipere Sacramenta, & consequenter absolutionem, Patet, quia hi sunt maxime subditi.

3. Quid si hæc duo, hoc est nativitas, & habitatio non sint conjuncta? Respondeo. Si hic domicilium fixum quis habeat, licet hic natus non sit, potest ab hoc Episcopo, vel Pa-

rocho recipere Sacramenta. Contra verò non potest, si alibi fixum habeat domicilium, solum ex eo capite, quod hic natus fuerit. Ratio est, quia in priori casu es subditus, non in posteriori. Neque obstat paritas ducta ab ordinatione, quæ potest haberi ab Episcopo illius loci, ubi quis natus est, juxta suo floco dicenda. Non obstat, inquam, quia id concessum est ex peculiari dispositione Pontificia, quæ similis non invenitur in casu, de quo in præsentia loquimur. Dixi (solum ex eo capite, & c.) propter illa, quæ dicenda sunt mox præsertim nu. 25.

4. Sed quæres, Quando nam domicilium fixum quis in hoc v. g. loco habere dicendus est?

Respondeo. Quando adsunt indivisibiliter hæc duo. Primum, quod animus is habeat perpetuo hic manendi, & Secundò, quod actu materiale domicilium huc transfulerit; statim enim atque hæc duo adsunt, dicitur quis simpliciter, & absolute hujus loci habitator.

5. Pari modo, ut quis deserat domicilium, duo etiam requiruntur indivisibiliter. Primum, animus hic non habitandi, & actualis, materialisque translatio. Unde si animum habeas hinc discedendi, sed nondum discessisti, tuam sedem transferendo, subditus adhuc permanes hujus Episcopi. Nota autem, animus permanendi in priori casu, & animus discedendi in posteriore sufficere cum dicta translatione ad prædictos effectus pro foro interno, at pro foro externo requiritur probatio, & per aliquos decennalis habitatio, de qua te in dicto Tract. de Ordine.

6. Quæret curiosus. Si quis incolat domum sitam in confinio duarum Parochiarum, in cujusnam Parochia dicitur domicilium habere, & consequenter ejus erit Parochianus?

Respondeo. In ejus Parochia, in qua patet porta principalis, magisque frequentata illius domus, quia ex aditu h. judicatur de domo, cui cedat. Ita i Barbofa. Quid si in eodem casu utraque porta sit æque principalis, ut in magnis domibus aliquando evenire contingit?

7. Respondeo. In utraque, quia in more, & victu humano, utriusque Parochia dici is habitator rectè potest. Vide mox, num. 13.

Habitationem transsemitem habentes?

8. Hæc num. 4

2 Vide de hoc, quod dicam c. 5. §. 3.
b C. omnis utriusque sexus de poenitentia in 6.
c Th. Hurv. T. 2. Variis Quæst. Tr. 12. c. 1. §. 2. dub. 1. nu. marginah. 2023.
alii, quos refert, Sed rejicit Diana p. 11. Tr. 4. ref. 13. §. Quæro 5.
d Mox. c. 5. §. 1. nu. 5.

f L. 7. de Ordine c. 6. §. 1. à nu. 6. g C. cum nullus de Temp. Ordinatio num in 6.

a
d
2
di
4
6
cy
m

b
de
tu

h L. et tu ados ff. de legatis 3. i Barbofa de pot. Ep.

nu. 71. de pot. Ep. roch. c. 11

cp

8. Hæc de habitatione permanenti. Dicamus nunc de transeunte, An scilicet, & quando, transeuntes per aliqua loca, vel peregrè ad aliquem locum euntes connumerentur inter subditos illius loci, ad effectum, ut possint Sacramenta ibi recipere.

Quatuor modis ejusmodi transitus contingere potest, qui separatim sunt à nobis, & doctrinæ clarioris gratia, distinguendi.

9. Primò enim, si tu retinens animum hic permanenter habitandi, divertis in aliam Dioccesim, seu Parochiam, animo ibi permanendi pro majore parte anni, vel etiam per aliquot annos, sed finito negotio, v.g. studio, lite, &c. intendis ad locum tuum reverti, quo pacto dicitur in alia Diocesi, vel Parochia habere quasi domicilium, sic inquam, si te habes, potes absolvi, atque assistentiam tui matrimonii habere, cæteraque Sacramenta recipere, tum ab Ordinario tuæ permanentis habitationis, tum ab Ordinario tui quasi domicilii, vel ab eorum legitimis delegatis; censuris enim a utrobique subditus, imò si in loco tui quasi domicilii in veniretur Parochus tuæ permanentis Diocesis, seu Parochiæ, posses ab illo Sacramentum Pœnitentiæ obtinere; cætera verò Sacramenta per accidens, non posses, saltem regulariter, quia, cum ex se conferantur cum publicitate, præjudicium generas Ordinario præsentis loci.

10. Secundò, si tu, retinens animum habitandi in tua Diocesi, divertis ad aliam pro brevi tempore, vel ob recreationem, vel, ut loquitur b Textus, ad ruralia opera ibi exercenda, quo pacto vocaberis Hospes, & Peregrinus, quales etiam sunt omnes itinerantes brevi in Patriam reversuri. Si (inquam) sic te habes, non potes ex vi Juris absolvi, nec recipere assistentiam tui Matrimonii, nec alia Sacramenta, nisi à tuo Ordinario, quia illius es tantummodo subditus; nam propterea in eodem Textu dicitur hujusmodi Hospites, si decedent, non eiectione ab ipsis sepultura, non debere sepeliri in Ecclesia, ubi decedunt, sed in sua Parochiali.

11. Dixi autem (ex vi Juris) nam ex consuetudine, & interpretativo consensu omnium Ordinariorum, potes Sacramenta necessaria, etiam, & in alia, ubi peregrè degis, recipere, puta Sacramentum Pœnitentiæ, Eucharistiæ; & Extremæ Unctionis. Id exendit contra communem sententiam Pontius c ad as-

sistentiam Matrimonii, imò, & ad Dispensationes; sed mihi difficile apparet, in his non necessariis adesse consensum illum. Nam propterea in praxi non audeo Pontii sententiam amplecti, de qua re iterum, cum de dispensatione Irregularitatis.

12. Quoad hoc igitur Pontium non sequor, sequor tamen illum, quoad aliud. Tametsi enim nonnulli doceant, si quis in aliam Dioccesim se consulto transferat, ut absolvatur à peccatis per alium, quam per suum proprium Pastorem, cui non vult sua peccata exponere, nonnulli, inquam doceant, hunc nulliter absolutionem recipere, quia in hoc casu, ajunt, ubi intervencit mala fides, & dolus, non presumitur consensus proprii Pastoris, cum nemini sua fraus Patrocinari debeat, tamen meritò d Pontius cum aliis satis probabiliter docet, & validè, & licitè hunc absolutionem recipere, ductus ex illa regula Juris. *Nullus videtur dolo facere, quando utitur iure suo.* Cum ergo unusquisque jus habeat adeundi alium locum à suo, ibique se in statu gratiæ ponere, qui id facit, nulla fraude, dolo utitur nullo. Adde, Episcopos nunquam sui hujus dissensus in dicto casu, ne exiguum quidem signum ostendisse.

Habitationem æqualem in duobus locis habentes.

13. Tertio. Si tu pro una æquali anni parte, v.g. hyeme, moraris in uno loco, v.g. Panormi, aut pro alia v.g. æstate in alio, v.g. Montis Regalis, ab utriusque loci Ordinario, seu Parocho, Sacramenta tuto recipies, quia tunc, tum ex jure, tum ex Doctoribus censetur habere duplex domicilium, ita, ut, probabilissima sententia sit, ut dum hyeme v.g. moraris Panormi, possis ea recipere, tum ab Ordinario, vel Parocho Panormitano, tum ab Ordinario, vel Parocho Montis Regalis; & dum æstate moraris Montis Regalis, possis tum ab Ordinario Montis Regalis, tum ab Ordinario Panormitano; Id enim totum affert, te habere utrumque domicilium. Atque hæc confirmant, quod modo nu. 7. dixi de habitante in domo sita in confinio duarum Parochiarum existentibus duabus portis aequè Principalibus.

l. 1. de man. r. c. 13. §. 1

d Pontius l. 5.

c. C. 2. de Sepul. in 6. ca.

Sanc. l. 3. de matr. d. 24.

f Sanc. l. c. cum Navar. Henriq. item Guttierrez de matr. d. 64. n. 2. Adversa l. supra

a Sanc. l. 3. de matr. d. 23. Bossius de matr. c. 4. n. 8. Adversa g. 64. de Sac. ex in commu. sect. 6.

b C. ii qui. de Sepul. tur. in 6.

L. c. i. r. i. des ff. de legatis 3. Barbolo de par. Ep. alleg. 32. nu. 71. l. de par. Pe. och. c. l. Pontius

Nullam habitationem habentes.

§. V.

14. Quartò denique, si tu sis vagus, hoc est, nondum habeas animum alicubi residendi, sive quia intendis semper vagari, sive quia selecta tua habitatione, nondum pervenisti ad locum destinatum, vel inquiris, in quonam loco residere debeas: Si, inquam, sic te habes,

a Sanc. d. l. potes a ubique recipere Sacramenta, quia 6. de matr. non est major ratio de uno loco, quam de alio, & ex alia parte brevis mora, qua in uno loco inveniris, addicit te illi. Hæc quoad effectum Absolutionis, nam quoad assistentiam b Infr. l. 8. Matrimonii, dicam infra latè b & quoad ferendas censuras dicam in Tractatu de Excommunicatione, & quoad suscipiendos c. 2. §. 5. à nu. 10. Ordines dicam in Tractatu de Ordine. c

b Infr. l. 8. matr. tr. 6. c. 2. §. 5. à nu. 10.

c Infr. l. 7. de ord. c. 6. §. 1. à nu. 6.

§. IV.

De Delegatione Jurisdictionis absolvendi à peccatis, quæ fieri à Summo Pontifice solet.

1. Duæ tantummodo observationes circa hoc in medium sunt afferendæ. Prior Cum conceditur à Summo Pontifice, ut Religiosi ab Ordinario approbati, valeant excipere Confessiones omnium Fidelium, possent ex vi hujus clausulæ excipere Confessiones etiam Religiosorum, quia concessio est universalis, & nemini præjudicium afferens: tamen quia quæcumque Religio habet nunc peculiare privilegium, ut ejus Religiosi non suscipiant Pœnitentiæ Sacramentum ab aliis extra ordinem, ideo ipsi hodie excluduntur ab illo privilegio generali, ut d. Suar. & Layman. e adnotarunt: Ita in Societate expressè à nostro Patre Generali nobis caveretur, ne quis nostrum absolvat Religiosos sine suorum Superiorum licentia.

d Suar. T. 4. de Relig. tr. 8. l. 2. c. 16. e Laym. l. 5. tr. 6. c. 10. nu. 19. in Compen. Privil. Soc. V. Absolvo §. 1. f Infr. c. 5. §. 2. à nu. 27.

2. Prædictam Jurisdictionem, seu potestatem ad absolvendum, ita delegat Summus Pontifex Religiosis singulis, ut hi eam communicatam habere debeant immediate à suis Superioribus. Sed de hoc infra statius.

Nonnulla de Delegatione Jurisdictionis absolvendi à peccatis, quæ ab Episcopo, vel similibus Prælati emanare solet.

1. Quandoquidem Religiosi, ut modo vidimus §. præcedenti nu. 2. prædictam jurisdictionem absolvendi habent à Summo Pontifice, mediantibus suis Superioribus, hanc quæret quis, an possint nihilominus eandem immediatè habere ab Episcopis, pro ipsorum Episcoporum ovibus, sine ulla dependentia ab ipsorum Religiosorum Superioribus? Respondeo. De hac re agam paulò inferius. g

2. Quæres Secundò. Si quis Prælati compellus per metum gravem concederet hanc jurisdictionem absolvendi (idem de probatione) validane esset collatio, atque adeò Confessio, & Absolutio? Respondeo, Validam esse, docet Sanchez cum aliis, quia gesta per metum sunt voluntaria absolute, licet indirectè involuntaria. Sed invalidam esse, merito ait Pontius, aliique; quia concessio jurisdictionis est quædam donatio: at donatio meticulousa invalida est, ut alibi Inos diximus.

3. Absolutionem Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti per metum datam, esse item invalidam, dicam, cum de Excommunicatione. Absolutionem autem à peccatis, (ut id etiam obiter scias) per metum collatam, validam puto cum Delugo quia Baptismus simili metu collatus, ut etiam alia Sacramenta valida sunt. Et confirmatur; nam quamvis Salas n. putet, sententiam, per metum latam, esse eo ipso irritam, Castrop. o tam men, & Azor. verius putant, esse validam, quia nullibi in jure invenitur irritata. Cum ergo Absolutio naturam sententiæ sequatur, nec erit ipsa irrita, licet metu collata. Simili modo Dispensationes, & signatè Dispensationem Irregularitatis, metu concessam, validam esse, putat Delugo, quia nimirum nullibi in jure irrita pronunciat.

4. Quæres Tertio. Quid si eadem (ut & Approbatio) extorqueantur per dolum, v. g. per commendationem falso concinnatam, quasi alicujus Principis?

Respon-

Respondeo. Puto esse validam, quia commendatio ejusmodi non videtur esse causa finalis, sed solum impulsiva, non enim verisimile est, Episcopum nolle dare licentiam excipiendi Confessiones, si commendatio falsa esset; sic enim, cum sint frequentes ejusmodi commendationes, exponerentur Confessiones multis periculis nullitatis. Ita in simili Sanchez a de licentia Parochi, data ad assistendum Matrimonio.

5. Rectè autem hæc dicta sunt de exemplo dato commendationis falsæ, deque similibus. Cæterum si dolus, ut etiam error, sit concenens ad causam finalem, vel ad aliquid substantiale, ut si v. g. per dolum, vel errorem Episcopo submitatur unus pro alio, nemo dubitat, licentiam esse prorsus invalidam.

6. Quæres Tertio. Si injustè Episcopus denegat jurisdictionem (idem si Approbationem) Sacerdoti, possumusne præsumere ejusmodi Sacerdotem illam nihilominus acquirere? Respondeo Non possumus: quod certissimum est de Sacerdote seculari. De Regulari dubitant nonnulli, verum de hoc infra.

7. Quæres Quarto. Ut à me acquiratur Jurisdictio delegata; debetne mihi esse nota ejus concessio? Respondeo. Ita puto, quia debet te acceptari, quæ acceptatio esse non potest, nisi concessioem scias. Illud tamen fateor, quando concessio est facta Religioni, eo ipso, quod Religionem professus es, omnia te privilegia, atque ad eam potestatem absolvendi te acceptasse. Vide, quæ de quaestione huic affini, dicam in Tractatu de Casibus reservatis.

§. VI.

De Acquisitione Jurisdictionis Absolvendi ex Ratihabitione.

1. Siquis Sacerdos simplex aliquem à mortali absolveret hoc mane v. g. five probabiliter, five certo putans, quod hodie sero, vel cras, vel perendie, &c. Episcopus ratam, & firmam habebit ejusmodi Absolutionem, diceretur absolvere ex Ratihabitione de futuro: & hæc est propriè Ratihabitio.

2. Si autem idem Sacerdos absolveret, quia probabiliter, vel certo putaret, heri v. g. Episcopum, quamvis non expresse, tacitè tamen concessisse potestatem, ad ejusmodi ab-

solutionem, vel parimodo, si nunc, dum datur Absolutio, putaret, Episcopum consentire, et non dicerentur propriè Ratihabitiones, sed licentiæ præsumptæ, & impropriè solum dicerentur Ratihabitiones. Quærimus ergo, An jurisdictio absolvendi delegetur aliquando alicui per Ratihabitionem; & prius quidem de propria, tum de impropria decernamus.

3. Dico Primò, nunquam delegari per Ratihabitionem propriam. Quare in casu dicto nu. 1. Ille Sacerdos (quicquid e aliqui dicant) semper nulliter absolveret. Ita communiter Doctores. Ratio est, quia (abstrahendo an in aliis materiis Ratihabitio de futuro valider actum) in casu nostro est peculiaris ratio, quæ obstat, id est, ratio Saceramenti; Cum enim Sacramentum non possit esse in suspensio, nec dependens à consensu futuro Superioris, non poterit consensus futurus sufficere ad validitatem absolutionis: vel enim illa absolutio hoc mane collata fuit valida, & sic non indigebit consensu futuro: Sacramentum enim semel validum non potest fieri per humanam potentiam invalidum: Vel fuit invalida (ut certè est, quia non processit à potente absolvere) & sic non potest fieri valida postea, quando non est; licet enim aliquando actus antea invalidi possint deinde approbari, & fieri validi per Ratihabitionem; id accidit in iis actibus in quibus jus potest facere, ut dicti actus incipiant valere, quando ponitur aliqua conditio, tunc enim jus facit, ut valeant, seu habeant effectum, ac si ab initio validi fuissent; id, quod Juristæ explicant, dum dicunt, tunc valorem retrahit per Jurisdictionem ad tempus præcedens, sicuti qui hodie ratam habet percussorem Clerici suo nomine heri factam, excommunicatur, ac si heri consensum præbuisset, juxta illud g Juris pronunciatum, Ratihabitio retrahitur, & mandato comparatur. At in Sacramentis à Christo institutis hæc fictio ab humano jure, ut ex se patet, fieri non potest.

4. Dices. Cur licentia v. g. proprii Parochi præsumpta de futuro sufficit ad Eucharistiam, vel Extremam-Unionem alicui ministrandam, ut etiam similis licentia Prælati sufficit, ut Religiosus, aliquid expendendo, non peccet contra Paupertatem, non autem sufficit in casu nostro similis licentia præsumpta de futuro?

5. Respondeo. Rationem modo indicavi, quia in casu nostro licentia requiritur ad validitatem actus; quæ validitas non potest esse, nisi actus fiat à potente illum facere. Si ergo nunc actu non habetur Jurisdictio absolvendi, cum actus exeat à non potente, invalidus omnino erit. At in prædictis exemplis administratio Eucharistiæ, & administratio Extremæ-Uktionis validè sine actuali licentia Parochi fiunt, cum licentia non pertineat ad validitatem dictorum actuum. Et quamvis, si fierent sine dicta licentia, illicitè fierent, tamen nunc, quia adest præsumpta Parochi licentia, jam purgantur à ratione illiciti. Expensio item illa, in alio exemplo, est quidem invalida, quia non est à potente alienare, sed quia non est Sacramentum, nullum est inconveniens, si incipiat valere, quando ponitur consensus Superioris.

6. Dices. Cur si ego certò, vel probabiliter Judicem, dominum mihi donaturum hunc librum, si illum ab eo peterem, possem sine furti peccato librum mihi usurpare, non verò possum usurpare potestatem absolvendi, si certus sim, eam mihi collaturum Episcopum, si illam petam?

Respondeo, Quin ad vitandum furtum satis est, quod Dominus non sit invitus, ad quod non est necesse, ut positivè det: at in casu nostro non satis est, quod Superior non sit invitus, sed necesse est, ut positivè confert Jurisdictionem, quia hanc tu recipere non potes, nisi positivè detur ab illo, ex qua, deinde procedere debeat actus validus. Ita respon-

a Delug. d. de Delugo s. huic instantiæ.

19. de Pœn. nu. 22.

7. Dico Secundò, per Ratihabitionem impropiam, quæ est de præterito, vel præsentis (quam modò diximus, propriè appellari licentiam præsumptam) posse delegari ejusmodi potestatem absolvendi. Ratio est, quia licentia præsumpta est consensus verus Superioris, & quidem vel actualis, qualis est præsumpta de præsentis, vel habitualis, qualis est præsumpta de præterito, quæ supponitur nunquam fuisse revocata. Tria tamen sunt diligentissimè notanda. Primò, non esse licentiam præsumptam sufficientem, si sit solum conditionata sic: *Si Episcopus sciret, seu ab illo peterem, concederet mihi potestatem absolvendi.* Hæc enim est solum licentia præsumpta conditionatè, quæ non est consensus Episcopi, sed esset. Requiritur igitur, ut judicetur Episco-

pus absolute dedisse, ut absolute, & verè habeatur potestas absolvendi, ex qua orti possit actus absolvendi validus.

8. Secundò, notari debet, non satis esse, probabiliter, vel certò me judicare Episcopum internè consentisse, vel consentire ad conferendam mihi dictam potestatem, sed addi debere signum externum, licet non omnino explicite datum. Ratio est, tum quia, sic poteris scire tibi absolute concessam tacite fuisse Jurisdictionem, secus semper præsumeretur fuisse concessam conditionatè, *Si Episcopus sciret, si potestas à te postulata esset, &c.* Quod, ut modo dixi, satis non est, tum quia voluntas interna, dum externè non prodit, nihil operari potest ad conferendam Jurisdictionem tibi, qui illam acceptare debes.

9. Signa autem hæc dependent ex variis circumstantiis, vel modis loquendi, quæ Episcopus exhibuit, unde certò, vel satis probabiliter colligatur, verè, quamvis non omnino explicite, consentisse, vel nunc consentire. Dico (vel probabiliter) quia, quamvis Suar. *b* *b* Suar. de Pœnit. d. 2.6. sec. 1. nu. 17. *c* *c* Delugo de Pœn. d. 19. n. 13. velit, ea signa debere certam existimationem facere præsentis consensus Superioris; Delugo tamen meritò docet, sufficere, si faciant probabilem, siquidè omnes, & ipsemet Suar. alibi concedit, ex potestate, seu Jurisdictione probabili posse quemquam hoc Sacramentum Pœnitentiæ administrare. De hujusmodi signis mox nu. 11. aliqua explicatius dabo.

10. Debet denique notari tertio, si Episcopus v. g. videat, te actu excipientem Confessionem; toleraretque, non statim te posse ex illa tolerantia, tanquam ex signo putare adesse ejus præsumptum consensum, sed necessariam distinctionem omnino esse adhibendam: Si enim ipse nesciat, te non esse legitimum Confessarium, hoc est, putet te v. g. vel putare possit te licentiam habuisse à suo Prædecessore, vel à suo Vicario Generali, vel à se ipso nunc immemore, &c. vel si sciat, te non esse legitimum, tamen propter aliquam causam non potest te impedire, tunc sanè non præsumetur dare licentiam, quia ea tolerantia in dictis circumstantiis nullo modo est signum consensus. Si verò sciat, te non esse Confessarium, & posset facilitè ab excipienda dicta Confessione prohibere, & non prohibet (qui certè rarus est casus) tunc nonnulli fatentur, licentiam præsumptam adesse. Verum adverte cum Sanchez, *d* si quòdo Superior hoc modo præ-

b *b* Suar. de Pœnit. d. 2.6. sec. 1. nu. 17. *c* *c* Delugo de Pœn. d. 19. n. 13.

d *d* Sanchez de Matr. d. 45. nu. 22.

do præsumatur dare licentiam de præfenti, eâ non se extendere, nisi ad præfentem Confessionem, non verò ad alias fortè sequentes, quia licentia præsumpta de una Confessione non est licentia de cæteris.

Signa Superioris, unde colligatur licentia præsumpta, quoad potestatem absolvendi.

11. Explicita concessio dictæ potestatis per expressa verba, vel expressam Scripturam, licentia est perfecta, atque ad eò sufficientissima traditio potestatis absolvendi, sed difficultas, quæ hic proponitur est, quando tanta expressio non intervenit, quænam sint conjecturæ sufficientis concessionis de præfenti, vel de præterito, & consequenter sufficientis licentia tacita, seu præsumpta.

12. Respondeo id, ut modo *num. 9.* innuit, pendet ex variis circumstantiis; Lucem tamen habebit ex consideratione trium signorum, quæ hic à Doctoribus a tradi solent.

Primum signum sufficiens est, si Episcopus v. g. interrogatus, ut concedat dictam licentiam, ipse nutu capitis, vel oculorum, vel alio signo ab ipso usitato ostendat suum consentum?

13. Secundum signum item sufficiens est, si Episcopus constituat Sacerdotem in Vicarium Parochi, vel in ejus Capellanum Parochialem, vel tribuat aliud munus, cui sit adnexum munus Confessionis.

14. Tertium signum controversum est, si Episcopus videat simplicem Sacerdotem excipere Confessiones suorum, & taceat. Aliqui enim docent, hanc solam taciturnitatem esse satis morale signum concessionis potestatis; licet enim taciturnitas sit physicè, quid negativum, tamen moraliter habetur pro actu positivo consensus. Aliqui e verò negant, quia falsum est taciturnitatem illam haberi pro morali consensu, cum possit Episcopus tacere ob aliam rationem, & non quia consentiat. Vera sententia est illa, quam modo *nos num. 10.* sub distinctione indicavimus.

Ratihabitio Approbationis ad absolvendum.

15. Quæres. Cum paulo ante breviter diximus, & mox latè declaraturi sumus, ad com-

pletam licentiam ministrandi hoc Sacramentum, præter collationem Jurisdictionis legitime factam, necessariam esse etiam Approbationem Ordinarii. Quæres, inquam, an loquendo etiam, de Approbatione sufficiat, aliquando Ratihabitio?

16. Respondeo, Sufficere eo prorsus modo, quo dictum est de Jurisdictione, par enim est in utriusque ratio, & quidem quod etiam hujusmodi approbatio debeat dari per aliquod signum externum, debeat quæ de præfenti inesse in Sacerdote nec sufficere, ut actus validus absolvendi ab ipso procedat, manifestè ostendunt verba illa Tridentini d. *Approbationem d. Trident. obtineat*, per illud enim *Approbatio*, quæ est *sess. 23. de ostensio*, seu testificatio facta ab Episcopo, *Ref. c. 15.* significatur signum externum, &, per illud, *obtineat*, significatur, ea debere esse actu in Sacerdote, nec sufficere in futurum.

§. VII.

De Acquisitione Jurisdictionis administrandi Sacramentum Pœnitentiæ ex errore communi, titu. oque colorato.

1. **S**in aliquo loco simplex Sacerdos communiter credatur esse legitimus Confessarius, dicitur ibi esse communis error de Jurisdictione illius Sacerdotis ad absolvendum. Rursum si simplex idem Sacerdos obtineat, recipiatque ab Episcopo officium v. g. Parochi, sed quia habet aliquod occultum impedimentum v. g. Irregularitatem, per quod fit incapax talis officii, nulliter recipiat, dicitur habere titulum coloratum, seu putativum; habuit enim collationem Beneficii Parochialis, ecce Titulum; sed quia habuit nulliter; non habuit, neque habet verum titulum, sed apparentem, sed putativum, sed coloratum. Quod si quis collationem non habuisset, sed tamen communiter Parochus existimaretur, quia cum falsis *Sanc. l. 3. matr. d.* v. g. litteris se Parochum finxit, hic sane communem errorem haberet, non verò titulum, *22. Mas. ne coloratum quidem.* Hac terminorum *ex-card. de probatione præmissa.*

2. Affero, communem esse doctrinam, *fil. 648.* Sacerdotem simplicem habentem titulum *Sperellus coloratum*, & simul errorem communem, *dec. 3. alii.* sufficienti Jurisdictione esse instructum ad *que pas. absolvendum.* Ratio ducitur ex benigna *sim. inter.*

interpretatione voluntatis pia: Matris Ecclesiae, quae, propter utilitatem publicam, & ne magni subinde scrupuli, & turbationes enascerentur, non solum pro suscipientibus hoc Sacramentum Pœnitentiæ; verum etiam pro suscipientibus alia ministeria indigentia Jurisdictione in Ministrio, ut etiam pro assistentia Parochiali Matrimonii, imò & pro quibuscumque actibus à Jurisdictione Ecclesiastica dependentibus, voluit conferre veram Jurisdictionem iis, qui capaces illius sunt. Hanc, dicto communi errore, tituloque colorato. Cum igitur hæc tria adsunt. Primum, Jurisdictionis, seu potestatis collationem dependere ab Ecclesia; Secundò, error communis, Tertiò, Titulus coloratus, semper aderit certa Jurisdictio ab Ecclesia collata, atque adeò ille, cui prædicta tria favent, validè actus ab ipsa procedentes exercebit, validè, inquam, nam illicitè mortaliter (nisi ab ignorantia inculpabili excusetur) non est dubium, quia usurpat Jurisdictionem, quam ex se non habet, sed solum posita ipsius malitia, quasi invita, concedit Ecclesia.

a L. Barb. ff. de off. Saceris Canonibus; b Cum n. quidam servus, habetur l. qui apud Romanos incapax erat dignitatum, si Arbitr. C. de sent. C. de Interloc. b In. Syn. Ro. relata e. l. 3. q. 7. c L. Quod hanc potestatem, sed, & si scivisset, servum esse, attinet. in liberum effecisset.

3. In ejusmodi benignitate exercenda imitata est Ecclesia Jus à Civile humanum, illudque vita est canonizasse, id est, recepisse in Saceris Canonibus; b Cum n. quidam servus, habetur l. qui apud Romanos incapax erat dignitatum, si Arbitr. C. de sent. C. de Interloc. b In. Syn. Ro. relata e. l. 3. q. 7. c L. Quod hanc potestatem, sed, & si scivisset, servum esse, attinet. in liberum effecisset.

4. Ex hoc igitur Responso, quoties est error communis, Titulusque putativus, qualis esse in prædicto servo putabatur, toties à Jure Civili intelligitur illi collata potestas. Jus ergo Canonicum Civilia Jura in hoc imitatur, atque in simili errore, & titulo Jurisdictionem necessariam tribuit, idque tum in foro interno, tum externo, tum in causis temporalibus, tum in spiritualibus, quia semper eadem militat legis prædictæ ratio. Sed aliqua de singulis prædictis conditionibus separatim seligamus.

Debet esse Jurisdictio dependens ab Ecclesia, hoc est, quam Ecclesia conferre valet.

5. Non potest Ecclesia (idem dic de quocumque Superiore) supplere impedimenta, quæ sive ex Jure Divino, sive ex Jure naturali incapax hominem faciunt Jurisdictione.

6. Hinc, si quis non Sacerdos absolveret, vel consecraret, quamvis errore, & titulo quocumque vallatus esset, nihil efficeret, quia Ecclesia non potest facere, ut non Sacerdos validè absolvat, vel consecret, cum sit ad hæc ex Jure Divino necessarium Sacerdotium.

7. Idem dic de Baptizante, & de absolvente, vel consecrante sine intentione, idemque de amente, qui hæc facere attentaret, quia intentio, & mentis sanitas requiruntur de Jure naturæ, immo etiam, & divino, quorum defectus, cum à Jure humano Ecclesiæ suppleri nequeant, non possumus confugere ad titulum coloratum, communemque errorem, qui fortè adesset in prædictis.

8. Contra, si quis Sacerdos sit irregularis, vel excommunicatus, etiam denuntiatus, vel suspensus, vel interdictus, vel quacumque Ecclesiastica pœna incapacitatis affectus, existimaretur autem communiter legitimus Confessarius, cum prædicto titulo colorato, validè exerceret jurisdictionem absolvendi, quia eos defectus potest tollere Ecclesia. & in hoc casu tollere proficitur, & vult. Scio Veteres quosdam id negasse de excommunicatione, sed immerito, ut latè docet, & probat Sanchez. d

9. De fœmina existimata viro, si fortè assumeret ad Pontificatum, distinguit eum communi sententia idem Sanchez, & quidem ex doctrina; Nam Pontifex verus non esset, quia sexus fœminæ de Jure Divino incapax est Sacerdotii, & Pontificatus, sed haberet tamen Jurisdictionem aliquam; Sicut enim Ecclesia Jurisdictionem aliquam confert ei, qui, Sede Vacante, præest loco Pontificis, ita eandem confert, tunc conferretur fœminæ: Fœmina enim, ut omnes scimus, licet incapax sit potestatis Ordinis, non est tamen incapax potestatis Jurisdictionis.

Debet

Debet esse error communis.

10. Non ergo sufficit error unius, vel alterius, vel paucorum: cum contra sufficiat, si communis error esset in hac Civitate; ubi fiunt acta, licet in alia nullus esset error, nam & servus ille in *L. Barbarius*, notus erat Servus Romæ, & tamen quia fuerat ignotus in eò loco, ubi Præturam gessit, ejus gesta pro omni loco absolute valida fuerunt existimata.

11. Sed quid, Primò, si populus prærens incipiat dubitare de defectu Jurisdictionis, ut si suboriatur dubitatio, quod Parochus fuerit amotus ab officio, vel quod ejus electio fuerit nulla, &c.

Respondeo, Tunc debere inquiri veritatem: Secus esset error casualis, vel Supinus, qui fere æquivaleret scientiæ, atque adeò non esset sufficiens ad Jurisdictionem communicandam. Quod si, facta diligentia, adhuc sit res dubia, valebunt acta, quia dum vinci dubium non potest prævalet ille idem error communis, qui ante ortam dubitationem aderat.

12. Quid secundò, Si Sacerdos esset communiter existimatus v.g. Parochus, sed à paucis nullitas ejus Jurisdictionis cognoscetur, adhuc respectu horum paucorum haberetne Parochus Jurisdictionem?

13. Respondeo, Habere, cum communi sententia docet Sanchez; unde valida fore omnia ejus acta, dubitandum non esse, quia ad conferendam Jurisdictionem non requiritur error uniuscujusque, sed communis in Civitate, qui jam in hoc casu abundè adesse supponitur.

14. Duo tamen adverte. Primò, hos paucos v.g. te scientem, hunc non esse verum Parochum, peccare mortaliter, si illum convenias, ut tibi Sacramentum administret, quia cooperans eum peccato ipsius Parochi usurpantis scienter Jurisdictionem, quam ex se non habet. Excipe urgentem necessitatem, vel aliam fortè excusationem, de qua ego b alibi universaliter dixi.

Quod si hoc Sacramentum, quod ab hujusmodi Parocho, à te cognito pro non legitimo, postulas, sit Sacramentum Pœnitentiæ, ultra peccatum, quod committis, certè hoc iplo, quod malè dispositus cum actuali peccato ad illud accedis, nullam omnino, irri-

c tamque absolutionem recipies.

15. Secundò, Si pari modo ab hoc Judice tu, qui illius defectum noscis, sententiam in tuum favorem reportas, licet reportes validè; statim in pœnam tui delicti, rescindi illa posset, esse probabile, & tu puniri. Quamvis enim acta illa valeant, tamen, ut supra dixi, illicite ab illo judice scienter exposcis, foves enim fictos Judices in Rep. Fateor interim, te aliquando excusari, si ejusmodi Judicem non repellas, immò, si omnino taceas, quando scilicet majus est scandalum, & infamia oritura ex repulsa, & ex manifestatione, quam ex patientiâ, & silentio.

Debet adesse Titulus coloratus.
Quid si desit?

16. Quando cum errore communi conjungitur Titulus coloratus, jam dictum est modo. Sed celebris est quaestio, an si desit ejusmodi Titulus, adsit autem solus error communis, idem dicendum sit. Sacerdos v.g. nullam collationem habuit, nè invalidam quidem Parochiæ, sed tamen Parochus ab omnibus communiter existimatur, validè ne officia Parochi administrat?

17. Certant duo celebres Doctores cum suis affectis utrinque. Thomas Sanchez arguit validè administrare, Basilii Pontius adfirmat. Piget me rescribere ea, quæ ad manus ejusque sunt, viderique apud prædictos, eorumque Sectatores possunt. Satis ergo mihi sit, pronuntiare utramque sententiam esse probabilem, quia cum Sanchez dicere possumus hoc beneficium concedi juxta circumstantias, quæ fuerunt in illo servo, de quo alibi Pontius ff. de officio Treitoris: At ibi, & alibi cum errore communi semper invenitur conjunctus Titulus coloratus, cum Pontius autem possumus asserere, illas circumstantias dedisse quidem occasionem Legislatoribus, illud Beneficium concedendi, sed ipsi tamen absolute concesserunt, quoties evitanda est Reip. perturbatio, quæ non minus sequitur, quando communi errori adnexus est titulus coloratus, quam, quando solus error communis intervenit.

18. Ex eo, quod probabile ducimus, sufficere ad conferendam Jurisdictionem errorem communem dumtaxat, sequitur,

*Delbene,
Leand.
Bardoni,
aliosque.*

fessarium nunquam approbatum, Episcopum nunquam electum, Parochum, iudicem, Tabellionem, ceterosque similes mere intrusos, multo magis Sacerdotem approbatum ad confessiones excipiendas pro uno anno, eo finito, vel pro tempore incerto ad beneplacitum, v.g. Episcopi, posita, sed nondum scita revocatione, Vicarium Generalem defuncto ejus Episcopo, Patronum, qui verè Jus patronatus non habet, &c. si adit error communis circa ejusmodi officia, licet officia, ne ex putativo quidem colore habeant, validè absolvere, Jurisdictionem exercere, assistere matrimonio, sententias ferre, præsentare, &c. ac si dicto errori communi titulus coloratus esset adnexus, quia solum communem errorem sufficere probabile est.

§. VIII.

De Acquisitione Jurisdictionis ex opinione probabilis.

1. **S**I Sacerdos ex opinione probabilis, putans se posse ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, de facto ministrat; validè administrat, quasi ab illa opinione probabilis certam, & indubitam acquirat Jurisdictionem? Idem quæro de similibus actibus indigentibus Jurisdictione sibi collata ad eorum valorem, si ii exhibeantur ex opinione probabilis.
2. **N**egativè respondent non pauci, ita ut non nemo ex illis dicat, contrariam opinionem esse valdè dubiam, non nemo autem, nullo fundamento probari. Rationes principaliores sunt duæ. Altera, quia, quamvis in jure concedatur, ut modo vidimus, Jurisdictione, existente errore communi, & titulo colorato, nunquam tamen invenies in jure eam concedi ex sola opinione probabilis. Altera, quia non possumus argumentari à pari, quod conceditur propter dictum errorem, titulumque, non possumus inferre, quod concedatur etiam ex opinione probabilis; Satis enim hæc diversa sunt, cum in priorè adsit error multorum, quamvis putativus, at in posteriore opinio illa probabilis est, solum apud paucos sapientes, & ex altera parte ex nullo vestigio adsit in illa titulus ultimus.
3. Nihilominus affirmativè respondent

merito alii plures, & ita certum id putant, b Th. San. ut Verricelli l. c. afferat, contrariam, hoc est, de matr. l. prædictam num. 2. opinionem esse improbabilem, & falsam: quod certè nimis exaggeratè dictum est, cum probabilitate sua illam pollere, non sit negandum. Ratio hujus sententiæ, quàm ut probabiliores sequimur, est, quia constat apud omnes, universalem Ecclesiæ consuetudinem conferre jurisdictionem, seu esse signum jurisdictionis collatæ, ut clarè habetur in jure: sed ex universali Ecclesiæ consuetudine omnes sacerdotes (excipe paucos, & hos nimis timidos, vel indoctos nimis) absolunt cum jurisdictione probabilis; ergo, &c. Minor probatur ex testimonio Suarii, & Delugo, qui aliàs nobis contrarii sunt. Suar. d. sic habet: Est autem universalis Ecclesia usus, ut Sacerdotes securè utantur hujusmodi jurisdictione probabilis in hujus Sacramenti administratione. Delugo e sic: Est praxis, & usus communis omnium Confessariorum, qui cum jurisdictione probabilis absolunt. Merito ergo Castropalaus sic disertè nostram sententiam confirmat. Quando adest probabilis opinio absolvendi à Re-servatis, & à censuris, & assistendi Matrimonio, nullo morali periculo se exponit Minister irritum faciendi Sacramentum, quia licet ex Privilegio jurisdictionem non habeat, habet tamen ex tacito consensu Ecclesiæ, & ratihabitione de præsentibus, suppleto jurisdictionem, ne tot actus irriti sint. Est post citatos Suar. Lessium, Th. Sanchez, c. c. Coninck, Pontium, Bonacinam, sic addit. Omnes enim ii, alique affirmant, operantem ex opinione probabilis habere jurisdictionem, illam habere certissimam, sicuti haberet, qui ex errore vulgi, & titulo præsumpto operaretur.

4. Ad primam ergo rationem in contrarium, Respondeo. Nostram doctrinam non fundati immediate in aliquo Jure, sed in consuetudine, quæ Juri æquivaleret, ut jam modò vidimus.

5. Ad posteriorem Respondeo dupliciter. Primò, quicquid sit, an in opinione probabilis adsit error communis, & titulus, nam nostra argumentatio solum ea est, ut sciti error communis, titulusque coloratus tradit Jurisdictionem ex l. Barbaryus; ita opinio probabilis de Jurisdictione illam tradit ex tacito consensu Ecclesiæ, & firma consuetudine.

6. Respondeo Secundò. Cum Verricelli latissi-

a Verric. l. c. a latissimè hanc secundam responsionem prosequente, etiam in casu nostro adesse errorem communem, quia omnes ferè Confessarii securè absolvent ex opinione probabili, omnesque Fideles securè absolventur. Et certè nisi securè absolverentur, quæ turbatio esset in conscientis Fidelium; si ii dubitarent de sua absolutione à suis Confessariis prudenter data? Hanc ergo communem persuasionem Sacerdotum, & pœnitentium, si tu appelles errorem communem, ego non refragabor, nam sic communem errorem, & quem tu exposcis, in te nostra jam habebimus.

Præterea, quamvis modo dixerimus, solum errorem communem satis esse ad conferendam Jurisdictionem, tamen, nec abest ab opinione probabili titulus, siquidem adest auctoritas Ecclesiæ per communem praxim satis nobis explicata, dans Jurisdictionem operanti ex opinione probabili; quid enim aliud est Titulus, nisi voluntas Superioris se explicantis, conferre alicui potestatem aliquam moralem?

An ex probabili opinione unius Doctoris, & ex probabilitate solius facti conferatur Jurisdictio?

b Aversa q. 16. de jœn. sec. 5. c. Salas p. 2. T. 1. tr. 8. de confes. scilicet 27. nu. 286. 7. Aversa b & Salas e affigunt duas limitationes doctrinæ jam jam allatæ, nam Primò, ajunt, eam admitti solum debere, quando adest opinio probabilis, quæ talis existimetur communiter à doctis, non autem admitti posse, quando solum alicui privato ea probabilis apparet.

8. Secundò, ajunt, intelligi debere nostram doctrinam, quando opinio probabilis est circa jus, v. g. an privilegium meum extendatur ad absolvendum hos vel illos casus, non verò quando probabilitas est circa aliquod factum particulare; v. g. an hic, & nunc Episcopus dederit mihi facultatem excipiendi confessiones, vel absolvendi à reservatis, &c.

9. Verùm hæc limitationes ingerunt scrupulos, & ferè evertunt eam sententiam, quam ipsi probabilem appellant. Ratio est, quia rationes, quæ persuadent nostram sententiam, absintè persuadent, & sine limitatione. Undè contra priorem limitationem, sic disertè loquitur l. c. numer. 15. Verricelli: *Quomodo cumq; opinio sit probabilis, sive extrin-*

secè propter auctoritatem Doctorum, sive intrinsecè propter solida fundamenta de novo ab uno docto viro considerata, sicuti licitè ex tali probabilitate absolvit, ita, & validissimè. Et merito, quia semper Populus accedit bona fide, & cum errore communi. Ergo non debet decipi, seu frustrari à fructu Absolutionis.

10. Contra posteriorem, sic idem num. 10, concludit, *Quare eadem omnino ratio est in casu nostro, (intellige in opinione probabili, de qua erat locutio) circa jus, ac circa factum, nam uterque error est inculpabilis, & cavendi à Populo nequit. Hæc Verricelli. Et vide ingeniorum diversè sentientium varietatem; Aversa prædictus recipit nostram doctrinam in probabilitate Juris, & non in probabilitate facti, d Mascardus recipit in probabilitate facti, non in probabilitate juris, Verricelli, quem nos sequimur, in utraque, & quidem merito, quia est eadem in utraque ratio.*

d Masc. conf. 648. cui addo Glossam in dict. lege Barbarius.

§. IX.

De acquisitione Jurisdictionis ex Subdelegatione.

1. **S**ubdelegatio Jurisdictionis tunc habetur, quando Delegatus, qui habuit immediatè à Superiore potestatem, eandem alteri tertio concedit; Et licet videatur id nunquam fieri posse ex illo universalis Axiomate, *Delegatus subdelegare non potest*; nihilominus quia Doctores multis modis limitant dictum Axioma, præsertim quando Delegatus est à Summo Pontifice, & quando est ad universitatem causarum, ut distinctius videre est apud Sanc. e, idèdè *c Sanc. l. 3. de matr. d. 31.* quamvis nostrum non sit de cæteris agere, tamen necessaria dicere in nostra materia de Jurisdictione ad absolvendum, nostrum omnino est. Quoniam autem tota res hæc à voluntate illius ordinarii, qui te immediatè delegavit, pender; potuit enim ita te delegare, ut potestatem haberes alios subdelegandi, & potuit, ut non haberes, idcirco merito inquirimus, quandoam hoc erit, quando non ita?

Respondeo. Habe hæc tria documenta pro nostro instituto breviter.

2. Documentum primum. Nisi expressè Superior te deleget ad absolvendum cum prædicta potestate subdelegandi, vel nisi confe-

rat tibi officium, cui est annexa ejusmodi Ordinaria potestas, ut in sequenti documento dicant, nunquam a potes alium subdelegare ad absolvendum. Ratio est, quia (quicquid sit aliquando in aliis materiis) certe in vestra, in qua maxime requiritur idoneitas personæ, tuæ personæ dumtaxat addicitur potestas, nisi tertia mentio fiat.

7. Documentum secundum. Si quando quis ita à Superiore constituatur potens absolvere, ut ei tradatur officium Ordinarii, cui scilicet officio est conjuncta potestas ministrandi hoc Sacramentum, quale est munus Episcopi, Parochi, Prælati Regularium, aliorumque supradictorum, habentium potestatem ordinariam, is non videtur delegari à dicto Superiore, sed officium Ordinarii accipere, unde jure proprio alios delegare poterit, etiam dando iisdem aliis potestatem subdelegandi, ac si quis constituatur loco alterius Ordinarii, non absolute, sed ut suppleat, seu exerceat officium Ordinarii, v. g. Parochi ad breve tempus, (quo pacto dicitur Vicarius Parochi) hic sanè Vicarius brevis temporis, puta per quindecim dies, (inquit *b Delugo*) dicitur quidem delegatus, sed dubitatur, an possit sibi subdelegare aliquem alium. Circa quam dubitationem dico, eum posse subdelegare alium capacem dictæ Jurisdictionis in aliquo tamen casu particulari, non verò universaliter. Idem dico de Pœnitentiario Summo. Idem dicit *d Quintannad.* de eo Religioso, qui loco Superioris substituitur in totali administratione totius Monasterii. Idemque dicit *Delugo* e de Vicario eum potestate universali absolvendi, constituto ab Abbate, seu Superiore in aliqua distantia domo à dicto Superiore. Ratio est, quia non præsumitur Ordinarius voluisse ad eò rigore se gerere cum suo universali Vicario, & officiali, ut ne in casu quidem particulari, aliquid possit supra id, quod potest Delegatus ad absolvendum, de quo in antecedente documento dictum est.

4. Dixi autem Primo, alium capacem, nam requiritur, ut non sit excommunicatus, vel alia censura affectus, & ut sit approbatus ea Approbatione, quam dicam in e. sequenti.

5. Dixi Secundo, in aliquo tamen casu, nam non potest ad totum officium suum, quia is, qui eum, pro suo Vicario, vel Officiali elegit, non præsumitur tantam potestatem eidem

concessisse. Excipe, nisi forte aliquid plus expressè concesserit. Aliquid amplius primo aspectu videtur concedere prædicto Religioso Substituto, idem *Quintannad.* f. etiam si *l. Quint.* per unum diem illi administratio totius domus committatur, sed si attentè legatur, à nostra doctrina non distat.

6. Documentum Tertium. Quando Pontifex Summus concedit aliquibus, (ut de facto concessit, modo alibi explicato, Mendicantibus) Jurisdictionem pro omnibus casibus, censurisque, etiam ipsi reservatis, si sic delegati, ne pro uno quidem casu particulari poterunt id subdelegare alteri. Ratio est, quia, quamvis sic sint à S. Pontifice delegati, & præterea ad universalitatem causarum, unde videantur posse, tamen non ita est, quia voluntas Summi Pontificis limitat concessionem ad personas dumtaxat sic delegatas, quæ limitatio etiam si ex aliis conjecturis non colligeretur; certè haberetur, ex eò, quod ita usurpatum est tot annis. Religiosi enim, quamvis scientissimi suorum privilegiorum, nunquam ausi sunt aliquid subdelegare de sua Jurisdictione absolvendi universaliter ipsis delegata.

7. Idem multò magis dici debet, quando inferiores Ordinarii, vel Prælati Regulares similem potestatem universalem darent aliqui subdito, qui casus certè ille esset, quem diximus in Documento Primo. Idemque de Confessoribus deputatis in aliqua domo Religiosorum, neque enim ille subditus, & hi deputati possunt aliquid alteri subdelegare, ut notat *Quintannad.* g.

8. Diana *h* docet, si quando detur hujusmodi potestas ab Episcopo alicui Prælato Regulari, posse hunc subdelegare alium pro aliquo casu peculiari. Verum ego cum *Delugo* *i* puto, nisi aliqua alia verba Episcopus addat significantia dictam potestatem subdelegandi, non esse sententiæ Dianæ acquiescendum, saltem propter dictam praxim in contrarium.

§. X.

De prædicta Delegationis duratione.

1. **E**gimus, qua ratione acquiratur Jurisdictio ad absolvendam, nunc superest,

a Delugo
de pen. d.
19. n. 15.

b Delugo
l. c.

c Delugo
l. c.

d Quintannad.
de pen.
l. c. 13.
num. 2.
e Delugo
l. c.

g Quintannad.
l. c. 13.
num. 10.
h Diana.
2. Tr. 17.
miscell. 10.
fol. 53.
i Delugo
de pen. d.
19. n. 16.

perest, ut agamus de ejus duratione, quæ est tractatio proportionaliter communis ad Approbationem, vel ad similes concessiones. Sed nobis otium non est de hac re agere universaliter, cum solum duratio Jurisdictionis, vel Approbationis ad abolendum, quæ dependenter habetur ab Ordinario, seu Prælato, ad nostrum institutum pertineat. Porro tribus modis potest tibi ab ejusmodi Ordinario delegari, seu concedi potestas absolvendi. Primò, absolute. Secundò, ad certum tempus. Tertio, ad tempus incertum.

2. Quoad duos priores facilis est resolutio. Nam prima durat, donec legitime revocetur, & quidem positivo actu revocationis, unde mortuo, vel ab officio amoto concedente, adhuc illa perseverat, & donec successor positivè revocet, quia est gratia facta. Vide omnino infra, ubi dices, an revocatio hæc, sine causa facta ab Episcopo, sit valida. Vide item multa in hac rem infra lib. 8. de Matr. tr. 2. cap. ult. §. 4. & 5.

3. Secunda etiam durabit usque ad tempus, seu terminum præcisè designatum, ut ex se patet; nisi antea pari modo positivè revocetur; Adest tamen hic notandum documentum. Si enim res non est integra, hoc est, si qua confessio bona fide incepta finire non potuit intra tempus præfixum, sive propter pœnitentis scrupulos, sive ob proximam Confessionem, sive ob aliud rationabile impedimentum, si, inquam, res non est integra, poterit Confessor post dictum tempus prosequi suam operam, etiam cum interpolationibus humano modo solitis, & illum absolvere, ac si esset intra tempus concessum. Ratio est, quia ex eo, quod ceptum est negotium Confessionis tempore habili, radicem in Delegato fixit Jurisdictio, ut loquuntur Jura, ex rationabili voluntate concedentis; quare in illo ea perpetuatur, usque ad complementum negotii. Idem passim docent Sancti Doctores, etiam in simili concessione. Sum. c. ex vi Bullæ Cruciatæ, & Jubilæi, si quando, 13. n. 15. elapsis terminis confessionis, confessio incepta, propter aliquod impedimentum peracta, fieri non potuit. Addidi illud (bona fide) quia persuadere mihi non possum, (si id in fraudem fiat) adesse consensum Superioris ad prædictam Jurisdictionem continuandam, quicquid alii dicant.

4. Nota item cum d. Fagittæ aliisque, d. Fag. 2. si, data Absolutione, recorderis alicujus Eccl. præ peccati mortalis à te, ante Absolutionem commissi, te non posse absolvi ab hoc Sacerdote, à quo jam expiravit omnis potestas absolvendi, cum per Absolutionem, quasi per sententiam datam, ipse jam functus sit officio suæ delegacionis; debebis ergo ejusmodi mortale exponere legitimo Confessario. Et nihilominus te posse absolvi ab oblitis, docet probabiliter ex Decretis Diana p. 11. tr. 8. res. 28. Quia tunc sequens confessio pertinet ad priorem. Verum nota nullo modo posse à commissis de novo post absolutionem, neque seorsim, neque cum prædictis oblitis. Videatur Sanchez & distinctius Delugo, f. quæ nos e Sanc. lib. 8. matr. d. servatis. 15. n. 17.

5. Quoad Tertium, quando confessio facta est ad tempus incertum, aliquantò difficilior est decisio. Et quidem ejusmodi confessio duplici solet fieri formula. Primum, per has, vel similes clausulas: *Do tibi facultatem absolvendi, donec revocavero, vel donec aliud ordinavero, vel usque ad aliud, & Tr. de Can. in his quidem formulis videtur ostendi, debere interponi actum voluntatis positivum revocationis, ut Superior concessionem removeat. Quare si actus positivus non interponatur, perseverabit semper. Secundò per has, vel similes: *Do tibi facultatem absolvendi, donec voluero, vel donec mihi placuerit, vel quod idem est, ad meum beneplacitum, & in his formulis videtur ostendi, non debere necessario interponi actum positivum, ut Superior concessionem revocet, sed ea revocabitur eo ipso, quod voluntas, & placitum Superioris non adfuerit, quod poterit esse sine ullo Superioris positivo actu, quando morietur; nam eo mortuo deficit, atque adeò non adest ipsius positiva voluntas, seu beneplacitum.**

6. Jam verò si de prioribus formulis sermonem habeamus; certum est apud omnes, concessionem, datam sub illis formulis, non expirare etiam post mortem concedentis, vel post eum amotum ab officio, sed ut expiret, debere à successore per actum positivum, ut dictum est, revocari. Ratio est, quia si confessio est sub his formulis *donec revocem, vel donec aliud ordinavero, vel usque*

70
usque ad aliud, debet, ut finem habeat concessio, poni hoc aliud, vel debet poni illa ordinatio, vel revocatio: Si ergo non ponatur, finem concessio non habebit. Cum igitur motus concedentis, vel amotio ejusdem ab officio non fit revocatio, nec ordinatio, & c. non expirabit concessio.

7. Si verò loquamur de formulis posterioribus, duæ sunt sententiæ. Altera communior a docet concessionem Jurisdictionis his modis factam, expirare per mortem concedentis, vel per amotionem ab officio. Ratio est, inquit, quia concessio facta per ejusmodi formulas, requirit, ut perseveret continuata volitio, & continuatum beneplacitum concedentis, at post mortem non continuatur volitio; post mortem enim, nec volitio est, nec placitum, nec beneplacitum, & post amotionem ab officio, etiam si adit, adest tamen illegitima, & impotens ad conservandam jurisdictionem, cum is amplius Superior non sit.

Illud concedunt hi Auctores, si concessio sit facta ad beneplacitum Sedis, seu ad beneplacitum Episcopi, non expirare concessionem morte Episcopi, vel ejus amotione ab officio, quia cum dignitas Sedis, & Episcopatus semper maneat, per eam formulam, semper manere gratia, significatur.

8. Altera sententia multorum non minus certè probabilis, quàm præcedens, docet; ejusmodi concessionem his posterioribus formulis concessam, non expirare per mortem concedentis, vel per amotionem ab officio, donec à successore, vel ejus Superiore positivè revocetur. Ratio, quæ simul solvit fundamentum oppositæ sententiæ est: quia, esto illud, *donec voluero, donec mihi placuerit, ad meum beneplacitum*, significet debere permanere volitionem, & beneplacitum concedentis, ut concessio perseveret; tamen jam permanet in casu nostro; eo ipso enim, quod non revocatur ejusmodi voluntas, seu beneplacitum, satis manet habitualiter, & morali modo; dum enim ego non retracto voluntatem aliquid faciendæ, in illa voluntate satis persisto. Cum ergo concedens, qui è vita discessit, vel amotus est ab officio non retractaverit voluntatem, in eadem permanere dicendus est. Unde vides has posteriores formulas

donec voluero, & c.) tandem involvere formulas priores, seu cum illis coincidere, quæ dicebant (donec revocavero, & c.) lege Bordonum, & qui hanc nostram sententiam ex alio capite, quod hic non vacat Regularibus præferim, quando sine causa n. 60. sufficienti Episcopus apponit limitationes dictas (ad beneplacitum, & c.) quod etiam observat Diana, & innuit Delugo.

9. Objicies. In Cap. Si gratiosè, de rescriptis p. 6. Tr. 6. in 6. expressè habetur illud Axioma, *Concessio gratia ad beneplacitum, spirat morte concedentis*. Respondeo. Hoc Axioma multas habet limitationes, quas legere potes apud Menochium, & g. Bossium. In ceteras f. Bossius est illa, ut ejusmodi Pronunciatum sit verum in materia ambitiosa, & b restringibili. Dico ergo hoc Capitulum si gratiosè, non esse contra nos, illud enim expressè loquitur solum de materia multum restringibili, nempe de beneficiis vacaturis, quando sci- licet Pontifex concedit alicui gratiam, ut provideatur de Beneficiis, quæ vacabunt pro tempore, quo ipsi Pontifici beneplacitum erit, quæ concessio vult expressè, ut solum intelligatur de Beneficio vacaturo, dum viveret ipse Pontifex: non enim vult præjudicare successoribus, cui competit ferre Beneficia, quæ suo tempore vacant, & idem est in officiis temporalibus.

10. Denique concessa delegatio, seu potestas absolvendi, si à Superiore revocetur legitimè, perit, ut indicatum est, sed debet revocatio intimari ei, cui concessa dicta potestas fuerat. Unde si illi non intimaretur, sive per nuntium ad id destinatum, sive per edictum, licitè, & validè posset ille Sacerdos confessiones excipere, quia donec juridicè ipsi intimetur revocatio potestatis, semper potest probabiliter judicare, nondum sibi ejusmodi potestatem fuisse sublatam, ut ex communi sententia rectè Sanc. i probat. Quod si Superior licentiam revocaret, & item eam suo Delegato intimaret, sed revocatio communitè nesciretur, validè confessiones exciperet Sacerdos, licet illicitè, quia tunc adesset error communis, daps jurisdictionem, ut superius dictum est.

C A P. V.

De Approbatione Confessario
necessaria.

§. I.

Quid ea sit?

1. **V**T Sacerdos idoneus reputatur ad accipiendam Jurisdictionem absolvendi Fideles, præterquam, quod debet carere excommunicatione, suspensione, interdicto personali, modo alibi explicato, oportet etiam ex Tridentino, ut sit ab Episcopo approbatus.

Aliqui *b* ergo sentiunt, hanc Approbationem à Tridentino requisitam, nihil aliud esse, nisi meram, & simplicem testificationem Episcopi, ut talis persona est, & non, ut est Episcopus, quæ scilicet ipse testatur, hunc Sacerdotem esse aptum ad Confessiones excipiendas, quia ejusmodi simplex testificatio satis, superque est ad intentum Tridentini.

Aliqui *c* verò contendunt, esse sententiam, seu juridicam testificationem, quam idem Episcopus, ut Episcopus, profert de dicta aptitudine. Cum enim (ajunt) approbatio requisita à Tridentino sit quid conjunctum, & pertinens ad completam Jurisdictionem Confessarii, sicuti ipsa Jurisdictione, quæ confertur Confessario, prohibetur ex potestate Jurisdictionis Episcopi, ut sic, ita procedat, & approbatio necesse est.

2. Ex quidem ex hac posteriore opinione sequitur, nullam esse Approbationem factam ab Episcopo excommunicato vitando, quia, ut scimus omnes, ab excommunicato vitando, vel tollitur, vel suspenditur omnis Jurisdictio. Contra, ex priorè sequitur, validam esse, nam illa mera testificatio non oritur à potestate Jurisdictionis, neque ab aliquo, quod per excommunicationem tollatur, vel suspendatur, perindè ac, propter eandem rationem, valida est assilientia matrimonii exhibita à Parocho vitando.

3. Utraque sententia videtur probabilis, prior tamen est expeditior, & Tridentini

verbis (ut accuratè ea perpendenti patebit) conformior.

4. Hæc autem, sive testificatio, sive sententia, non est, nec esse debet solum judicium de doctrina sufficienti Sacerdotis, sed etiam de morum integritate, & prudentia, cæterisque conditionibus ad confessiones Fidelium dignè excipiendas: nam propterea, etiamsi Sacerdos sæcularis, vel Regularis dignè, quoad literas, gaudeat laurea Doctoratus, vel sit Magister, seu Lector Theologiæ, &c. indiget Approbatione, quia Doctoratus, vel Magisterium quantumvis notoriæ sapientiæ, nihil probat de moribus &c. Lege Thomam d Hurradum.

5. Quod eadem testificatio, seu approbatio debeat esse data non ex errore, vel dolo, & quid si ex metu? vel, quid, si injustè negetur? diximus supra satis.

6. Porro, ut omnia hic breviter colligam, quæ sunt scitu necessaria de prædicta Approbatione, percurram breviter aliquot clausulas Decreti Tridentini, f quod illam induxit, quasque prolixè habes apud Fagundez, g aliosque. Decretum autem est hujusmodi.

Decernit Sancta Synodus, nullum, etiam a. 2. per Regularem, posse confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi, aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopo, Conc. Triper examen (si illis videbitur esse necessarium) den. a. c. aut aliis, idoneus judicetur, & Approbationem, 15. quæ gratis detur, obtineat, privilegii, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus.

§. II.

PRIMA CLAUSULA.

Nullus etiam Regularis possit Confessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audire.

In Rodri-
quez.
Henriq.
Navarro.
Lop. ap.
Ant. Escobar. in

1. **E**tiam Regularis. Quamvis aliqui velint hanc approbationem Episcopi non esse necessariam pro Regularibus exemptis, quia ipsi habent Privilegia, ut i Electi à suis Superioribus, & præsentati Episcopis, si hi nolint approbare, intelligantur jure ipso approbati, tamen est manifesta mihi, & aliis, horum privilegio-

Theo. mor.
T. 1. loc. 2.
probl. 30.
ib. addu-
cens Suar.
Fagun.
alios.

2. *Suar. l. 5. de leg. c. 31. an. 13. Sanc. lib. 6. matr. d. 38. n. 20. r. 1.* tum revocatio, quæ satis expressè sit à Tridentino in hac sua nova lege. contradictoriè opposita privilegiis illis quibuscunque, ut non sit integrum dubitare de hujusmodi necessaria Approbatione, etiam pro Regularibus.

2. *Castrop. T. 1. tr. 3. d. 2. p. 17. n. 4. Et T. 3. tr. 16. d. 4. p. 12. §. 4. nu. 4. Et distinctius ib. p. 13. §. 1. n. 8. Quinta. de confir. sing. 7. n. 4. Bardi. b. 1. 10. Selec. qu. 8. n. 7. b. Suar. d. 28. de paen. sec. 5. Diana p. 11. T. 4. 7. 16. c. Vrb. VIII. Cum geris. sicut accepimus. Dian. p. 11. tr. 4. ref. 14. Aversa qu. 16. de paen. sec. 7. sine. Boss. de iubil. sect. 3. cas. 2. n. 32. conty. Tamb. de Jur. Ab. T. 2. d. 6. q. 16. Et cont. Lex. xaniam in mari. magn. E. rem. S. Au.* 2. Nullus possit. Per hoc verbum posita præposita negatione, modoque loquendi, & sine Tridentini, ostenditur, nullum Sacerdotem, siue Sæcularem, siue, ut modò dixi, Regularem, posse validè, vel licitè sine Approbatione Ordinarii confessiones excipere; licet enim sit controversum, an semper distinctius vox, non potest, tum licitum usum, tum validum excludat, de qua re a Suar. aliique fusi; tamen omnes concordant, in re nostra utrumque excludere ex modo, ut dixi, loquendi, & sine intento à Tridentino.

Posita hac doctrina, colligo ex Suario, si quis Episcopus concederet tibi licentiam eligendi Confessarium non approbatum, quemcunque velis, nulliter eam concessurum, quia ipse dispensare non potest in lege Superioris, qualis est hæc Tridentini, in qua solus Summus Pontifex potest. Hoc Suarii dictum, ego tunc intelligo esse verum, quando ejusmodi licentia ex circumstantia non est tacita Episcopi approbatio ejus Confessarii, quem tu electurus.

3. *Confessiones Sæcularium.* In his verbis notentur duo. Primò, Concilium loqui de Confessariis auditoris Confessiones Sæcularium, non ergo de excepturis Religiosorum confessiones, de quibus nihil Concilium innovat. Quare hi poterunt secundum Jus antiquum ab iis Sacerdotibus absolutionem obtinere, quos eorum Prælati ipsis destinaverint.

4. Inter Sæculares numerata post Decretum e Urbani VIII. qui revocavit omnia privilegia, aliàs concessa circa confessiones Sæcularium sine approbatione Episcopi, numerata, à inquam, famulos, quamvis commensales Religiosorum, qui non sunt nec Novitii, nec Professi: numerata item Alumnos, & Convictos in Seminariis eorumdem Religiosorum: ut etiam numerata proxime ingressuros in Religionem, nam quia hi sunt verè sæculares, per dictum Urbani Decretum ablata est potestas, qua fortè gaudebant Religiosi.

5. Secundò, notatur à Concilio, revocari *gustini*, eam antiquam aliquorum locorum consuetudinem, per quam Sacerdotes Sæculares absoluebantur à quovis Sacerdote, & licet aliqui dubitaverint de hac revocatione, nunquam post multas declarationes Cardinalium, & maxime post Decretum Innocentii X. non potest de ea amplius dubitari, ut videre potes apud Vetricelli. e

6. Nondum omnia, quæ huc pertinent, explicuimus; enodandæ enim sunt sequentes quæstiones, quas per suos titulos clarioris gratia, sic distinguo.

Approbatio pro Confessione ipsius Episcopi.

7. Quæritur Primò, an sub nomine Sacerdotis Sæcularis hic comprehendatur etiam Episcopus, ita ut Episcopus v. g. Syracusanus non possit extra suam Dioccesim, v. g. in civitate Catanensi Confessorem ex sibi non subditis eligere, sed debeat aliquem ex illis, qui sunt approbati ab Ordinario Catanensi.

8. Comprehendi affirmant f. Delugo, & Averfa, quia etiam ipse est Sacerdos Sæcularis. Confirmatur ex eodem h. Delugo, qui dicit Episcopum extra suam Dioccesim non posse approbare Confessarios pro suis subditis extra Dioccesim existentibus.

9. Negant alii, Unde i dicunt, Episcopus, etiam post Tridentinum posse eligere, quem voluerit, juxta C. finale de paen. dub. 17. Quamvis autem aliæ rationes afferantur ab aliis pro hac sententia, illa mihi satis probabilis in mentem venit, quia ex contextu, & loquendi modo usurpato à Tridentino, nomine Sacerdotum Sæcularium, quibus imponitur, ut ipsorum Confessarius sit approbatus à suo Episcopo, solum intelliguntur Sacerdotes communes, non verò Sacerdotes, qui simul sunt Episcopi. Video enim hodie Sacerdotis nomine non venire Episcopos, esto olim venerint: & etiam si hodie venient aliis dispositionibus, certè in dispositionibus Tridentini, non item: quia adverte rem, leg sub nomine Sacerdotis, nunquam Concilium includere Episcopum, sed constanter à Cruce Sacerdotis nomen absolute prolaturum, non nisi Sacerdotibus communibus attribueri.

10. Ad Confirmationem Respondeo. Negari ab aliis id, quod dicit Delugo, & merito, nam cum Approbatio ad audiendas confessiones sit actus Jurisdictionis voluntariae, & non contentiosa, potest in alieno Territorio exerceri, ut alibi dictum à nobis est, multò magis, si sit mera testificatio, ut dixi n. 1.

Approbatio pro Confessore Cardinalium, Imperatoris, Regis.

11. De his, (quæ est Quæstio II.) cum non sint frequentis praxis, legatur Diana, & tamen tandem concludit Cardinalium Confessarium non indigere approbatione Episcopi, immò ipsos posse dare licentiam suo familiari, ut is eligat sibi in Confessarium Sacerdotem, quem voluerit, quamvis ab Episcopo non approbatum, quia Cardinales sunt Imperatores, & Reges: hi enim, nisi habeant privilegium, (ut habere solent) indigent Confessariis ab Episcopo approbatis.

Approbatio pro Confessario Novitii.

12. Quærimus Tertio, an Confessarii Novitiorum Religionum exemptarum, (exceptæ autem sunt hodie ferè omnes Religiones) debeant ab Episcopo approbari?

13. Respondeo, non debere, quia Novitii in favorabilibus (quale certè est posse absolvi apud Confessarium independentem ab Episcopo) veniunt nomine Religiosorum: Ipsi ergo poterunt Absolutionem obtinere à Confessario deputato à suis Superioribus.

14. Sed possuntne prædictam absolutionem accipere à Confessario destinato, vel approbato solum à suo Episcopo, & non à suo Superiore?

15. Respondeo. De hac re agam infra in Tr. de casib. reserv. ubi dicam negari ab aliquibus, sed valdè probabiliter concedi ab aliis.

Quid per Bullam Cruciatæ, dicam paulò inferius.

Tamburinus de Sacramentis.

Approbatio pro Confessario Religiosi iter agentis.

16. Quæritur IV. in hunc modum. Solet sive ex expressa, sive ex tacita licentia imbibita in facultate peregrinandi, seu, quod idem est: in facultate morandi, ubi non sunt Sacerdotes proprii Ordinis, solet, inquam, concedi Religiosis, ut tunc confiteantur Sacerdoti sæculari, si Sacerdote sui Ordinis carent, de qua re latè Suar. d. In his ergo casibus possuntne dicti Religiosi in Confessorem eligere Sacerdotem simplicem, nondum approbatum ab Episcopo?

17. Negat Vasq. cum paucis, sed probabilius concedit Suar. e cum multis. Ratio est, quia ex una parte Tridentinum non includit Religiosos in hoc Decreto requirente Approbationem Episcopi, ut supra vidimus, & ex alia à Superioribus non restringuntur ejusmodi itinerantes ad eligendos Confessarios approbatos ab Episcopo, (si enim restringerentur, sine dubio non possent) ergo neque à nobis restringi debent. Nostri ex Societate an sint restricti in aliquo, quoad hoc, infra dicemus, f. ubi etiam explicabimus quare Religiosi possint absolvi à reservatis, cum iter faciunt.

Approbatio pro Confessariis Monialium.

18. Quod Moniales subditæ Episcopis debeant non alios Confessarios habere, nisi à suo Episcopo approbatos, res est, & semper fuit extra controversiam, quia subditæ, & ipsæ Episcopo sunt. Solum ergo olim erat quæstio de Monialibus exemptis, quæ scilicet Prælati Religiosorum exemptorum sunt subditæ. Sed jam hodiè soluta est hæc quæstio: Gregorius enim XV. statuit, etiam has, non alios, quam Episcopo approbatos habere posse in Confessariis.

19. Porro ut hac occasione alia ad Monialium Confessarios pertinentia discas, habes sequentia.

Primo, in licentia, quam dat Episcopus excipiendi Confessiones, etiam mulierum, non intelligi Moniales, nisi specialiter exprimitur, & ita est praxis, ut ex communi sententia notat Campanili.

K Secundo,

Secundò, Confessarium approbatum pro uno Monasterio, non cenferi a approbatum pro alio.

Tertio, approbatum pro uno Monasterio pro una vice, non posse pro aliis vicibus.

Quartò. Approbatus absolute pro secularibus, an possit excipere Confessiones Monialium tempore Jubilæi, alii negant, alii affirmant apud b Pellizzarium.

Quintò. A quonam absolvi possint Moniales à reservatis, dicam ibid. in Tra. de casib. reservatis. c.

ser. c. 3.
n. 3. & 4.

Approbatio pro Confessario Ordinum Militarium.

20. Interrogatus nuper fui, an Milites Hierosolymitani S. Joannis, hodie Melitenses, possint eligere in suum Confessarium quemlibet sæcularem, vel Regularem Sacerdotem, qui ipsis designetur à suis Superioribus, quamvis hic non sit approbatus à suo Episcopo?

21. Uterque Sanchez d putat posse, quia ex una parte hi milites sunt in omnium sententia veri Religiosi, pro quorum Confessariis non requirit Tridentinum Episcopi Approbationem, & ex alia non habemus, cur ipsi, qui sunt verè Religiosi ab hoc privilegio sunt excludendi.

22. Aversa autem putat, e non posse, atque aded etiam ipsorum Confessarios indigere Episcopi Approbatione. Ratio est (inquit,) quia hi propter magnam libertatem vivendi, qua gaudent, veniunt nomine secularium, pro quorum Confessariis requirit Tridentinum Approbationem Episcopi; in Tridentino enim hoc nomen (Sæcularis) accipitur prout opponitur Religioso claustrato, ut idem hic sit, Sæcularis, ac vivens in propria domo, & quasi in sæculo.

23. Equidem tria dico. Primò, hanc acceptionem nimis esse gratis excogitamam. Dico secundò, melius idem probari posse ex interpretatione usu ipso facta hujus Decreti Tridentini, quando hi milites degunt extra Conventum, hoc est extra Melitam; Rarò enim invenies, hos audere tunc absolutionem petere à non approbatis ab Episcopo. Dico tertio, propterea, quicquid sit speculativè, certè si sint extra con-

ventum, p.acticè posteriorem sententiam dictam nu. 22. esse recipiendam.

f Diana

24. Dico denique quartò, dum sunt in Conventu, id est dum Melitæ, quasi in suo Claustro ipsis proportionato, morantur, videri eorum Confessarios non indigere, nisi licentiâ sui Superioris, quem in hoc esse Priorem Ecclesiæ, supponit g Pater Bardi, g Bard. in Profectò in praxi, usus ibi usurpatus custodiatur.

p. 3. tr. 1.
ref. 30.

Bulle

25. Quoad alios Ordines Militares Sancti Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ, quamvis de his utrinque (sanè probabiliter) an verè sint, an non sint Religiosi, pugnetur, dicendum est, in utraque opinione debere uti Confessariis approbatis ab Episcopo, quando sunt extra suos Conventus (nam quando ibi commorantur, usus, servetur juxta praxim ibidem observatam.) Ratio est, quia, si non sunt Religiosi, subduuntur Episcopis; si sunt Religiosi, recurrit, quod tertio loco dixi. nu. 23.

Cruc. p. 1.
tract. 4. c.

2. sec. 2.
n. 26.

De licentiâ, quam Religiosus habere debet, ut validè excipiat secularium Confessiones.

26. Ex occasione Approbationis, quam etiam Religiosi obtinere per Tridentinum debent, ut n. 1. dictum est, omnia ferè, quæ ad licentiâ pertinent, sub qua à dictis Religiosis Sacramentum Pœnitentiæ ministrandum est; hic breviter comprehendam.

Recole autem, Religiosos Jurisdictionem necessariam ad absolvendum secularium habere à Summo Pontifice, ut nuper vidimus, ubi addidimus, eandem posse habere ab Episcopo, qui dum eos approbat, simul (nisi quid expressè limitet) Jurisdictionem confert.

27. Hoc in memoriam redactò; si loquamur de Jurisdictione, quam Religiosi habent à Summo Pontifice, ea ab ipsis non obtinetur, inconsultis, vel invitis eorum Superioribus. Ratio est duplex. Prima, quia in Clem. dudum de Sepulturis, Religiosis tunc, conceditur posse absolvere pœnitentes, quando à Superioribus præsentantur Episcopo, ut is eos approbet. Ergo supponit, quod ipsi Superiores non sint inconsulti, vel invitati. Hoc autem nunquam invenitur

n. 7.

revo-

revocatum. Secundò, quia hoc privilegium directè concessum est Religioni, quare non transit ad particulares, nisi media voluntate Superioris. Ita a Bossius testans, esse sententiam communem. Et adverte, tamen si alii 4. casu 2. quis, sive jure, sive injuria possit de hoc dubitare, quoad alios Religiosos, saltem quando Superior positivè non repugnat, velleque Compend. sustinere privilegium esse immediatè ipsis Priv. Soc. particularibus concessum; tamen quoad Religiosos nostræ Societatis dubitari non potest, quia Societas habet privilegium, b ut de Rel. tr. nullis gratis concessis, vel concedendis Socii 10. l. 10. utantur, nisi medio Patre Generali positivè c. 5. n. 6. concedente.

28. Atque ex hac doctrina sequitur, Primò, Regularem non posse in administratione hujus Sacramenti Pœnitentiæ uti privilegii suæ Religionis, sive directè, sive per communicationem concessis, sine suorum Superiorum licentia, quia pari modo illa omnia debent modo Superiori transire ad subditos. Sequitur Secundò, (ut infert e Suar.) Superiores posse dictam Jurisdictionem, quam ipsi, juxta dicta, suis communicant, communitate limitatè, ut scilicet dicti Religiosi possint excipere Confessiones Virorum, & non Mulierum, in hoc loco, & non in alio, tanto tempore, & non tanto, & c. Sicuti possunt Episcopi, ut probat quotidiana praxis, limitatè approbare aliquem Confessarium pro viris, & non mulieribus, tanto, vel tanto tempore, pro secularibus, & non monialibus, & c.

29. Si verò loquamur de Jurisdictione, quam participare possunt Regulares si ea ab Episcopo eis communicetur, Dico, Episcopus posse, (nam quando velle, censendus sit, dicam mox nu. 30.) ipsis Religiosis eam validè communicare etiam in vitis eorum Superioribus. Si enim Episcopus potest non subdito, V. G. Sacerdoti alterius Diœcesis dare validè Jurisdictionem, Approbationemque ad proprias dicti Episcopi oves absolvendas, in scio, invitoque alio Episcopo dicti Sacerdotis, cur non Religioso? hoc tamen interest inter utrumque quod Religiosus facilius possit peccare mortaliter, quia facilius sub gravi præcepto à Superiore prohiberi ipsi potest, ne excipiat Confessiones secularium, cum non tam facilè soleat Episcopus sub gravi præcepto suis Sacerdotibus idem prohibere.

Dixi *validè communicare*, &c. At licitè ne Religiosi utentur dicta Jurisdictione?

30. Respondeo, etiam sine positiva prohibitione Superioris putat Layman. peccare Religiosum prædictum, si Confessionis Sacramentum administret, quia adhuc in re gravi utitur sua voluntate independenter à Superiore. Id ego Laymanno concedere non possum, quia, saltem ex certa consuetudine, non peccant Religiosi contra dependentiam à suo Superiore, nisi hic legitime voluntatem suam exprimat in contrarium.

31. Pejus quid molitur Bossius; contendit enim, Religiosum esse incapacem Jurisdictionis Episcopalis sine consensu Superioris, quia sic subderetur Episcopo, quo totaliter erat exemptus, quod cedit in præjudicium Superioris. Quare putat absolutionem prædictam, esse omnino illicitam, & quidem etiam invalidam.

32. Verum, ut hinc incipiam, quamvis ex ejusmodi præjudicio, etiam si illud adesset grave, illicita fieret collatio Jurisdictionis, sed unde probatur fieri etiam invalidam, & Religiosum ex vi subjectionis, quam in Religione profertur, esse ejusmodi Jurisdictionis incapacem?

33. Deinde dico, Religiosum prædictum, non solum illicitè mortaliter usurum dicta Jurisdictione, excipiendo Sæcularium Confessiones, quando illi superior legitime per positivam prohibitionem graviter, præciperet, ne ea utatur: tunc enim faceret contra obedientiam Superiori debitam; aliàs, ad summum, solum venialiter peccaturum. Vide tamen n. 36.

34. Hic denique scito, Ordinis Prædicatorum Religiosos illud habere à Julio III. h ut nullæ sint omnes licentiæ Absolvendi, seu Jurisdictiones pro Confessionibus audiendis, concessæ illis ab Ordinario, (non ergo concessæ à Summo Pontifice, sicuti fit per Bullam Cruciatæ, ut rectè notat Castrop.) si eas Magister Ordinis revocandas esse judicaverit. Cum ergo ibidem Rodrig. dicat, fuisse in quodam Capitulo Generali revocatas, si sint sine consensu suorum Superiorum, non videtur dubium, pro Dominicanis, esse invalidas Absolutiones collatas, sine dicto Prælatorum suorum consensu. Hanc Julii III.

Constitutionem non afficere alios Religiosos, nisi constet ab aliis Religionibus receptam fuisse, quod certè hodie non constat.) Notat ibidem Castropalaus.

Inuito Superiore, an possit in Confessarium eligi Religiosus per Bullam.

35. An sint eligibiles per Bullam Cuiusmodi Regulares, quando verè sunt Approbati ab Ordinario, inuitis, seu prohibentibus suis Superioribus, breviter per hanc occasionem, dic affirmativè quoad validitatem. Ratio est, quia ex una parte, ex vi Bullæ Jurisdictionem illis dat Pontifex, & ex alia jam supponimus, eos esse Approbatos.

36. Quid secundò, si Superior hunc Religiosum, quamvis alias approbatum, per sententiam privaverit, vel suspenderit ab omni Jurisdictione? Respondeo idem dic, quoad validitatem Absolutionis. Superior enim Regularis non potest privare Religiosum Jurisdictione concessa, vel concedenda à Pontifice.

37. Dixi in utroque casu *nu. 35. & 36. quoad validitatem*, nam in hoc secundo peccare mortaliter, *a* Regularem puto: Siquidem Superior Regularis, licet Jurisdictionem concessam à Pontifice, vel etiam ab Episcopo abolere nequeat; tamen regere subditum valet in usu talis Jurisdictionis; Si ergo illum per Juridicam sententiam prohibet, videtur sub gravi præcepto prohibere. In priore autem casu, ubi non intercessit sententia, sed sola prohibitio, peccabit

b Diana p. 1. r. 11. re- juxta majorem vel minorem præcepti dati sol. 13. a- ti que.

c Fag. 2. Eccl. pra- ep. li. 7. c. 2. n. 32. Religiosus, sive mortaliter, *b* sive venialiter, juxta majorem vel minorem præcepti dati rigorem, ut innui *nu. 32.* Et quidem juxta hunc majorem, minoremve præcepti rigorem, debet intelligi Fagund. *c* dum sic habet: Si Prælati Regularis expressis verbis à suis licentiam, approbationemque non auferat, sed tantum prohibeat audire Confessiones; aut prohibeat, ne juniores Sacerdotes feminas audiant propter periculum, & decentiam personæ, & Religionis; tunc quidem eum Approbatio non auferatur, valet Absolutio: peccant tamen contra Prælatorum suorum prohibitionem, & ob id possent ab illis graviter puniri. Hæc Fagund.

Quandonam Episcopus præsumitur dictam licentiam concedere?

38. Sed adhuc dubitabis Primò. Quandonam judicabitur Episcopus concedere Religioso ejusmodi Jurisdictionem, Approbationemque, etiam si inuiti sint Superiores? Respondeo, quando Episcopus expressè sciens, Superiores nolle Religiosum exponere ad Confessiones excipiendas; ipse nihilominus Jurisdictionem suam, Approbationemque confert, alias enim semper præsumitur eam conferre more consueto, id est Superiore Regulari positivè consentiente. Quare non est fidendum concessioni factæ ab Episcopo, Superioribus ignorantibus, & multò minus contradicentibus. Si enim ejusmodi ignorantia, vel contradictio Episcopo non sit nota, magnum periculum est, ne collatio Jurisdictionis sit subreptitia, atque adeò nulla, cum sit sive per fraudem extorta, sive ex errore concessa. Lege Dianam *p. 1. r. 11. res. 13.* qui tenet probabiliter cum aliis, Episcopos absolute (nisi expriment) non dare licentiam audiendi confessiones dependentes à Superioribus Religionis.

An Religioso licentia concessa ab Episcopo in Religione, profit in sæculo, & contra?

39. Dubitabis Secundò. An Regularis, qui licentiam ab hoc Episcopo obtinuit, excipiendi Confessiones Sæcularium, possit eandem excipere, si (ut usu venire præsertim solet in Societate JESU) ad Sæculum dimittatur? Respondet Pelizzarius, *d* quem *d Pelizz. ad verbum sequitur e Diana, hunc amissu- T. 2. tra. c. 3. sec. 1. rum Jurisdictionem, quam habuit, ut Reli- c. 3. giosus, à Summo Pontifice, quia non est n. 38. amplius Religiosus; sed reterenturum Episcopi Approbationem, quia illam Episcopus 11. r. 4. non revocavit, ut supponimus. Unde se- ref. 13. quitur (ait) hunc dimissum non posse ex- ne. cipere Confessiones, quia quamvis gaudeat Approbatione, non tamen pollet Jurisdictione, ac poterit eandem excipere, si illi conferatur Jurdictio, sive à Parocho, sive per Bullam, vel Jubilæum, juxta mox dicenda *§. sequenti, n. 4. & 7.**

40. Insufficiens doctrina. Nam ego illud maxime scire a vero de dicto Regulari, An idem dicensum sit, quando etiam Jurisdictionem, (ut communiter fieri solet) habuit ab Episcopo pro ipsius ovibus, quæ nunquam, ut supponimus, revocata sit. Profecto si consequenter loqui Pelliz: velit, concedet, hunc in sæculo validè dictas Confessiones excipere posse, perindè, ac antea in Religione, quia jam habet, tum Jurisdictionem, tum Approbationem non revocatas.

41. Sed ego valde ambigo de duratione tum Jurisdictionis, tum Approbationis in hoc Religioso dimisso, Unde puto, non posse Confessiones excipere. Ratio mihi est, quia nequeo mihi persuadere, Episcopum voluisse tantam concedere potestatem pro tempore quo tanta in deterius personæ, & status mutatio facienda sit. Episcopus quidem tibi Religioso oves suas, sed non tibi sæculari credidisse præsumendum semper est.

42. Contra assentior a Pellizz. & Bordonod, dicentibus; Sacerdotem Sæculari, cui Episcopus concessit potestatem excipiendi Confessiones suarum ovium, ingressum in Religionem, posse validè easdem excipere, quia hic non militat Involuntarium Episcopi, imò maxima ejus voluntas favet, propter oppositam rationem enim præcedenti dictam, puta, quia mutatio personæ est in melius.

§. III.

SECUNDA CLAUSULA.

Nisi aut Parochiale Beneficium obineat, &c.

1. Statim atq; Parochiæ quis præfecturam incipit possidere, Approbatum jam esse ad audiendas Parochianorum Confessiones, hic Tridentinum pronunciat. Inter hos autem e numerari etiam majores Sacerdotes curam animarum habentes, puta Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & illos Priores, quibus cura sæcularium animarum cum Jurisdictione quasi Episcopali in suo Territorio tribuitur, nimis est certum. Sicuti mihi certum est (quicquid nonnulli adversentur) non numerari a Prælatos Regulares; ii

enim quamvis habeant curam animarum suorum Religiosorum, nequeunt sine Episcopi Approbatione sæcularium Confessiones excipere, quia non veniunt absolute, & sine addito, nomine Prælatorum, cum eorum Prælatura, non sit propriè beneficium Parochiale, quicquid in contrarium velit Thom. Hurt.

2. Signatè autem dixi (incipit possidere) id enim significatur ab illo verbo Tridentini (obineat.) Quare si solum sit electus, vel si post beneficium Parochiale obtentum, privetur, sive ob delictum, sive ob litem, sive ob suspensionem ab officio, sive ob aliquem casum, quo cesset beneficium, rebit potestate Absolvendi, quia hæc ex jure est accessoria ad possessionem Parochiæ. Nam propterea Moneta i docet Episcopos Titulares non censeri Approbatos, quia sic Episcopatus possessione carent. De hac re Delugo, qui videtur innuere Titularem sentire Approbatum, sed alibi videtur esse fere contrarium.

3. Contra, dum Parochus Parochiam obtinet, non potest per Episcopum privari Approbatione, quia illa gaudet ex Jure Tridentini, adversus quod nihil potest Pontifici inferior. Si ergo illum Approbatione indigere ab officio, vel removeat, nam tunc ut dictum est, statim cessat Approbatio.

4. Inquires Primò. Parochus quandoquidem est ipso Jure Approbatus, estne pro suis tantum Parochianis, an etiam pro omnibus Fidelibus cujuscunque Diocesis, ita ut vium sæcularium confessiones liberè possit excipere?

Respondeo. Dividenda est ejusmodi à te prolata Inquisitio, nam quoad priorem partem, An Parochus sit Approbatus pro omnibus, dico esse pro omnibus approbatum, unde de accedente Jurisdictione sola quæ illi deest pro aliis, legitime illos absolvet. Ratio est, quia ante Tridentinum Parochus non indigebat Approbatione, nam ex ipso uno officio Parochi Approbatus censebatur, sed Tridentinum nihil immutavit quoad hoc, ergo neque nunc indigebit Approbatione. At verò quoad posteriorem partem, An liberè possit excipere Confessiones omnium, dico non posse. Ratio est, quia, ad legitime eas excipiendas, non solum requiritur Approbatio,

Pelliz.
2. 11. a.
3. 36.
38.
Diam. 7.
1. 11. 4.
13. 5.
e. Barbos.
in Triden.
sess. 2. 3. c.
15. de Ref.
n. 18.
d. Delugo

d. 21. de
poen. n. 10.
A. Jca. Tab.
de Jure Ab.
To 2. d. 6.
Quæ sit. 17.
e. Suar. d. 28
de poen. sec.
id 4. nu. 21.
Th. Hurt.
Tr. 12
c. 1. num.
1869.
f. Delu. o.
e. Suar.
locis cit.
g. Ludov. d.
Cruce, in
Bull. Cruce.
d. 1. c. 2.
dubit. 7.
h. Boss. de
Iubil. sec. 3
cas. 2. n. 57
i. Moneta
de comm.
ult. volu.
c. 5. n. 384.
Diana p. p.
11. ref.
7. sine.
k. Delugo
in resp.
moral. l. 5.
o. d. 15. n. 3.
l. Delug.
di. 21. de
poen. n. p.
fine.
m. Delugo
de poen. d.
21. n. 63.
Lex. con.
sulto 4.
fulto 4.

sed etiam requiritur Jurisdictio. Cum ergo Parochus gaudeat quidem Approbatione, sed non Jurisdictione, nisi pro suis ovibus, pro suis tantum erit aptus Confessarius, non pro alienis.

5. Ex ea doctrina, quod Parochus sit pro omnibus Approbatus, colligunt Fagund. a aliique Parochum quemcumque cum sit Ordinarius suae Parochiae, posse Episcopo saltem non contradicente, delegare suam Jurisdictionem alteri Parocho, sive alterius Parochiae in eadem Civitate, sive alterius Civitatis, in eadem Diocesi, sive alterius Diocesis cujuscumque, & consequenter hunc Delegatum posse excipere confessiones ovium Patrochi Delegantis; Nam Jurisdictionem habet ex dicta Delegatione, Approbationem vero habet ex suo munere, ut dictum est.

Scio Barbosa b solum concedere in eadem Civitate, qui dicit, a Sacra Congregatione sic fuisse decilum: Verum de hac decisione non constat authenticè. Idem Barb. pro hac sua restrictione citat Fagund. 2. Eccl. praecep. l. 7. c. 2. n. 35, sed non rectè, quia Fagund. l. c. sed n. 37 stat pro nobis, ut modo nos citavimus.

6. Sed quid? Poteritne eandem suam Jurisdictionem concedere simplici Sacerdoti? Respondeo, posse dixi superius c. 4. §. 3. n. 12. sed non Approbationem, unde simpliciter hic simplex Sacerdos, quia solum habebit Jurisdictionem, & non Approbationem, non poterit legitime confessiones audire.

7. Inquires Secundò. Cum in Bulla Cruciatæ, & Jubilæis dicatur, posse Fideles eligere Confessarium ab Ordinario approbatum, poteritne ab omnibus in quocumque loco, vel Regno eligi Parochus?

Respondeo. In eadem tota Civitate, ubi est Parochia, certum e videtur, quia sicuti approbatus ab hoc Ordinario potest per Bullam eligi in tota hac Civitate, sic Parochus, cujus titulus Parochiae Tridentinum æquiparat Approbationi. In aliis locis extra Dioccesim d, multi negant, multi affirmant. Ego sicuti mox docebo, esse probabile Sacerdotem Approbatum à suo Ordinario, posse per Bullam eligi, quia Bulla non requirit Approbationem cujusvis Ordinarii loci, sed Approbationem absolutè, quam jam hic Sacerdos habet, dum à suo Ordinario est Approbatus, ita dicendum est de Parocho, cujus Beneficiu

Parochiale æquivalere voluit Tridentinum Approbationi. Ita e Fagundez, aliique.

2. Quando Parochus amisit Parochiam, non esse per Bullam eligibilem, quia tunc actu non est Approbatus, colligetur ex iis, quæ dicam mox. f & g.

9. Inquires Tertiò. Potestne Episcopus ad examen iterum vocare Parochum, qui jam vel examinatus, vel idoneus fuisse reputatus supponitur, quando ad Parochiam assumptus fuit?

Respondeo. Joan. Sancez h docet posse, & debere. Sed in praxi nunquam vidi ad examen vocatos fuisse Parochos, & certè si non apparet apertè indignitas, non esset ipsis hoc onus imponendum, sed potius, si quis indoctum se ostendat, detur ei Coadjutor, ac suspendatur.

§. IV.

TERTIA CLAUSULA.

Aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, approbatus.

1. Illud si ipsis videbitur, deonerat Episcopum ab examinando eos, quos novit esse idoneos, immò imprudenter ipsum facturum existimo, si hominem doctum, & pium, satis ab ipso cognitum, vocare ad examen veller.

2. Si Episcopus aliquem, sive per examen, sive aliàs aptum inveniat, quem absolute approbare posset, peccatne si limitatè approbet pro determinato loco, pro certis personis, &c.

Respondeo cum i Bossio, qui rectè ait, E- i Boss. de piscopum injuriam facere ei; quem ad exam- Iubil. sec. men admisit, si eum inveniens idoneum, non casu 2. n. approbet: consequenter ergo dicemus inju- 37.

riam etiam illi facere, quem ad examen admillum, idoneum absolute inveniat, & tamen approbet sine causa limitatè. Sine causa, inquam, nam sæpissimè causa non deest, puta, ut Sacerdos non negligat studium, ut bonos mores custodiat, vel quid simile, & quidem nisi clarè de injuria constet,

semper pro Episcopo presumendum est.

A quo-

*A quonam Ordinario concedi dicta approbatio
debeat?*

Si sermo sit de ea, quæ simul est conjuncta cum concessione, seu delegatione Jurisdictionis, non est dubium, debere concedi à proprio Ordinario loci, pro suis subditis, supra quos Jurisdictio habetur.

4. Sermo ergo hinc esse debet, quando Approbatio datur separatim à Jurisdictione, ut solet concedi iis, qui aliunde Jurisdictionem habent à Summo, Pontifice, quales sunt Religiosi, vel electi per Bullam Cruciatæ, &c. in quo casu quaeritur, an primo concedi Approbatio debeat à quocunque cujuslibet Diœcesis Episcopo; an secundò ab Ordinario loci, ubi fit confessio: an Tertio ab Ordinario, cui subditur Confessarius: an Quarto ab Ordinario, cui subditur pœnitens absolvendus?

5. Non pauci in hac permolesta difficultate, quia confundunt duo quæstionis membra, molestiorem illam, & non parum scrupulosam reddunt. Duæ ergo sunt quæstiones permixtè distinguendæ; Altera de Religiosis tantum; altera de quibuscunque Confessariis, etiam Religiosis, sed electis per Bullam Cruciatæ, vel per Jubilæum, vel per peculiare rescriptum Pontificis; quamvis enim, tum Religiosis, tum quibuscunque dictis Confessariis, ipse Summus Pontifex concedat tunc Jurisdictionem, ea lege, ut obtineant approbationem ab Ordinario, diversum tamen loquendi modum usurpat pro Religiosis, quam pro eligendis per Bullam, vel Jubilæum, nam pro Religiosis utitur Tridentinum, his verbis, (ab Episcopis sint Approbati) at pro eligendis per Bullam Cruciatæ, sic Pontifex præscribit (sint Approbati ab Ordinario) pro eligendis verò per Jubilæum solet addi sic, (Approbati sunt ab Ordinario loci) pro aliis denique rescriptis modò loquitur Pontifex, ut in Bulla Cruciatæ, modò, ut in Jubilæo.

6. Quoniam ergo, ut dixi, hæc permiscetur à nonnullis, unde argumenta, quibus altera quæstio probatur, detorquentur ad alteram; idè fit; ut minus expedita, imò confusa reddatur utriusque decisio. Nos igitur separatim de illis, sic discurremus.

A quonam Ordinario debeat Religiosus approbari pro Confessionibus secularium.

8. Mihi, & a Doctoribus non paucis, a *Ascan.* saltem quoad praxim, certum est Religiosum, debere approbari ab Ordinario, cujus multos ci sunt oves illæ, quæ sunt Absolvendæ. Ratio *tan. T. 2.* ducitur à Tridentino toties citato, ibi, *Nul- d. 6. q. 14.* lum, etiam Regularem, posse Sacularium Contra il-
fessione excipere, nec ad id idoneum reputari, nisi *lud, appro-*
si ab Episcopis approbetur. Ubi ex intentione *batus so-*
Patrum Concilii satis apparet, voluisse illos, mel. *sem-*
ut hoc judicium exponendi Sacerdotes ad *per appro-*
tantum munus, fieret ab Episcopis, pro cura, *batus.*
quam debent habere suarum ovium: at hæc requirit, ut quilibet Episcopus suos Confessarios veluti sibi formet, formatosque suis subditis exponat.

9. Quare licet his Tridentini verbis possit dari alia interpretatio, (ut contendit *b Celloti* lotius defendens hic illam propositionem *de Hierar. (semel approbatus, semper approbatus* (quasi *l. 5. c. 24.* illud (ab Episcopis) ita intelligatur, ut *se- 25.* mel Religiosus sit ab uno ex Episcopis totius Mundi approbandus, qua unica approbatione semel habita, possit uti ea Jurisdictione ad Fideles absolvendos, quam immediate habet à Pontifice; nihilominus ejusmodi interpretationi nimis valde obstat prædictus finis Patrum, & cura in tanta re, quam Episcopi singuli adhibere obligantur pro suis ovibus. Si in eodem Tridentino, ii Religiosi, ut prædicent Verbum Dei, extra suam Ecclesiam; requiruntur, ut habeant licentiam ab Episcopis singulis, & intra suas Ecclesias, saltem benedictionem, putabone in designandis Confessariis, quæ res maximi est momenti, tantam voluisse libertatem concedere Tridentinum? non utique, si juraveris.

10. Dixi autem *num. 8.* (saltem quoad praxim) nam quamvis utcumque nostra prædicta ratio, & aliæ ab aliis adductæ infirmari, possent speculative, practice certe nullo modo est contraria sententia recipienda; ipsa enim tot annos usurpata praxis, tum Episcoporum in hoc omnium constans vigilantia, qua examinare, vel recognoscere volunt Religiosos, quamvis in aliis locis approbatos, tum timoratorum Religiosorum conscientia,

non audentiū, cum unica Approbatione omnes Fideles ab'ol vere, tum deniq; periculū, ne res tanti ponderis, qualis est remissio peccatorum, in invalidē exhibeatur ab ejusmodi Religiosis, satis ostendunt nostram, hoc est communem sententiam, & nullo modo aliam esse in usum deducendam.

A quonam Ordinario approbari debet electus per Bullam Cruciatæ.

11. Si in Bulla aliqua, vel in Rescripto quocunque (ut certè in Jubilæis, sicuti nota vi num. 6. sæpè vidimus) dicitur posse Fidelem, cui sit concessio, absolvi, seu dispensari à Confessario quocunque, sed addatur *Approbato ab Ordinario loci*, non est mihi dubium requiri Approbationem Episcopi, seu Ordinarii illius Diocesis, ubi sit confessio, nisi fortè limitetur hoc, vel simili modo, *A tuo Ordinario, vel ab Ordinario tui loci*; tunc enim servanda esset limitatio.

12. Dubium ergo solum est, quandò absolute dicitur *Approbato ab Ordinario*, ut certè nunc dicitur, (quod supra dicto num. 6. notavi) in Bulla Cruciatæ: *Quare cum sic non appareat à quo Ordinario procedere debeat Approbatio, quærendum est, quoniam Ordinarius per hæc verba designetur?*

13. Pugnant loquendo de dicta Bulla, & ex mea sententia, paribus armis utrinque Doctores. Non pauci ajunt sufficere, si in Sacerdote adfit Approbatio cujuscunque Ordinarii, sive loci, sive ipsius Confessarii, sive pœnitentis legitime collata, etiamsi dictus Sacerdos aliò suum domicilium transferat, & ex Indiis huc accedat, modò ipsi Approbatio nondum spiraverit, nam si spiravit, dicam mox. Ita plures Doctores. Idem dic in Jubilæo, vel quocunque rescripto, si similem clausulam præse ferat.

Henriq. l. 7. c. 12. n. 4. Valer. V. Absolvo. dif. Dian. p. p. 27. 11. rej. 7. dicens sic sentire aliquos Patres qui intersuerunt Con.

14. Hæc sententia illo nititur, satis probabili fundamento, quia expendit diversum illum modum, quo Pontifex in Tridentino, uritur, dum imponit necessitatem Approbationis pro Confessariis, & illum, quo idem uritur in Bulla Cruciatæ. Nam licet in utroque non apponat illud, *loci*, tamen in Tridentino directè præcipiuntur Confessarii, etiam Regulares, ne Confessiones excipiant, nisi ab Episcopis Approbationem obtineant;

At in Bulla Cruciatæ directè concedit. Fidei, Trident. ut is possit eligere Confessarium approbatum Trul. val. ab Ordinario. *de proba-*

15. Ex hac diversitate loquendi Pontificis, fatis apparet, majorem libertatem concedi Fidelibus per Bullam: solum enim imponitur, ut eligant Confessarium Approbatum ab Ordinario. Approbatus autem ab Ordinario, sive loci, sive Confessarii; sive ipsius Fidelis, dicitur, & est, in omni rigore Approbatus ab Ordinario: At per Tridentinum, cum imponatur Confessariis ipsis onus accipiendi Approbationem ab Episcopo, omnino debet intelligi; (nisi minus castigatè locutum esse Tridentinum velis) ab Episcopo illo, cui incumbit dare suis ovibus Confessarios, qui est Ordinarius loci, à quo Confessarii ipsi recipere legitime Approbationem debeant; sicuti accipere debent Jurisdictionem, quando illis non datur à Summo Pontifice.

16. Semper autem dixi (legitime) id, quod explicatius intelliges ex sequenti Definitione. Ordinarius v. g. Messanensis potestne valide approbare sacerdotem fixè commorantem in alia Diocesi, v. g. Panormi, ad hoc, ut sit eligibilis per Bullam Cruciatæ, à Civibus Panormitanis, uti etiam ut sit eligibilis à quibuscunque aliis Christi Fidelibus?

Ita putant nonnulli, quia hic jam erit Sacerdos Approbatus ab Ordinario (id, quod solum requirit Bulla) esto ille, qui approbat, non sit Ordinarius loci, nec Pœnitentis, nec Confessarii.

17. Verum id animo nulla ratione sedet. Nam, & Tridentinum, & Bulla, & Rescripta, quando requirunt Approbationem Ordinarii, loquuntur de Approbatione, quæ legitime, & secundum jura conferatur: At secundum quam legem Ordinarius Messanensis potest Sacerdoti Diocesis alienæ concedere Approbationem, solum, ut sit ab omnibus eligibilis per Bullam? Hoc verè non esset approbare pro Confessionibus, sed dare dicto Sacerdoti facultatem, ut possint eligi per Bullam, quod est extra Episcopi potestatem. Approbet ergo ejusmodi Episcopus dictum Sacerdotem ad excipiendas Confessiones ovium suæ Diocesis Messanensis, (quod jure posse ab ipso fieri non dubitamus, quia potest pro suis ovibus undecunque

cunque convocare Confessarios) siquidem tunc, quia ejusmodi Sacerdos legitime erit approbatus ad Confessiones, erit consequenter juxta hanc primam sententiam eligibilis ab omnibus.

17. *Primò*, quando contra prædictam primam sententiam opponunt. *Primò* aliqui a Urbano VIII. qui revocavit omnium Regularium Privilegia, circa audiendas Confessiones, sine Approbatione data ab Episcopis Diocæsanorum: vel *Secundò*, quando opponunt Breve editum à Paulo V. in quo declaratur per Bullam Cruciatæ non induci novum jus, quoad Approbationem, diversum ab eo, quod statuit Tridentinum. vel *Tertiò*, quando opponunt Declarationes Sacræ Congregationis in contrarium; nihil conficiunt: nam ad Primum, Urbanus loquitur de Privilegiis Regularium; nos autem versamur in jure peculiari Bullæ, vel Rescripti. Ad Secundum Paulus V. nihil innovat, nec nos innovamus de substantia Approbationis, quam legitime faciendam esse ab Episcopis, omnino requirimus; cæterum Paulus, nec restringit se ad unam Approbationem; nec, si se restringeret, posset ligare manus aliorum Pontificum, quasi hi non possint concedere, ut semel Approbatus, sit per Bullam eligibilis. Ad Tertium denique, vel de prædictis declarationibus non constat authenticè, vel ea loquuntur de Approbatione requisita à Tridentino, pro Confessariis communibus, non vero loquuntur de electis à Fidelibus per Bullam peculiarem.

18. Urgebis, in Bulla Originali Cruciatæ dicit Pontifex; *ut possit quis eligere Presbyterum Sacularem, vel ex Regularibus, qui sit approbatus ab Ordinario, vel quoad Regulares, semel tantum fuerit approbatus.* Ergo doctrina data, licet procedat in Confessario Regulari, non videtur procedere in sæculari. Respondet, Pontificem supponere id, quod communiter accidit, nimirum Presbyteros Sæculares commorari in sua Diocæsi, Regulares vero transire de Diocæsi, ad Diocæsim. De his ergo Regularibus dicit, sufficere unam Approbationem (quod certe nostram doctrinam saltem ex parte confirmat) quamvis ad aliam Diocæsim migrent. De Presbyteris tacet, quia supponit, ut dixi, domicilium eos non mutare, non tamen negat, idem de ipsis esse, si mutant.

Tamburinus de Sacramentis.

19. Iam verò plures e negant, sufficere unam e *Suæ* Approbationem, quamvis legitimam, cujus-
cunque Ordinarii, ut quis per Bullam eligi in *ten. d. 2. 8.* Confessarium possit. Si interroges, cujus ergo *sect. 7. Th.* Ordinarii? Respondent variis modis, quos *Hurt. l. c.* afferam num. 26. *mox.*

Ratio hujus secundæ Sententiæ potissima *Layman.* hæc est. Summus Pontifex in Bulla Cruciatæ, aliq; ap-
dum postulat Confessarium Approbatum, *Aversè,* profiteretur velle se conformare dispositioni *qua. 16. de* Concilii Tridentini, sed Tridentinum requi-
rit Approbationem Episcoporum in singulis *Delug. l. c.* Diocæsis, ut supra diximus, ergo etiam re-
quirat in Bulla Pontifex.

20. Confirmatur *Primò*, quia quando *Tridentinum* ait, ut aliquid non fiat sine li-
cencia Episcopi, omnes explicamus, sine li-
cencia singulorum Episcoporum in singulis *Cruce d. 1.* Diocæsis; quis enim dicat, quando v. g. in Bulla
sess. 5. c. 2. Tridentinum vult, ut Regulares, si *Cruciata,*
velint prædicare in propria Ecclesia, se præ-
sentent Episcopis, si extra, petant licentiam *qui dicit*
ab iisdem, quis, inquam dicat, sufficere, si li-
centiam semel petant ab uno Episcopo, pro *sententiâ*
toto Orbe? Ita ergo in casu nostro non suffi-
ciet una Approbatio.

21. Confirmatur *Secundò*, quia si una *habilem.*
sufficeret, cur permittit Ecclesia, ut in sin-
gulis Episcopatibus examinentur Confes-
sarii?

22. Confirmatur *Tertiò*, quia tanta licen-
tia, ut sufficiat una Approbatio, nec ullo Ju-
re, nec ex Tridentino probatur.

23. Confirmatur *Quartò*, etiamsi unus
Episcopus posset approbare pro toto Orbe,
non est credendum, ipsum velle dare Sacer-
doti tantam auctoritatem. Ex quibus confir-
mationibus inferitur, sacerdotem in una
Diocæsi Approbatum, sedebere gerere, ut
non Approbatum in alia, si rationabiliter o-
perari velit.

34. His rationibus, sic facile posset respon-
deri. Ad rationem principalem distinguenda
est major. Pontifex in Bulla Cruciatæ, dum
postulat Confessarium Approbatum, profi-
teretur se conformare cum dispositione Tri-
dentini in substantia Approbationis, ut scilicet
Confessarius sit legitime Approbatus,
concedo in aliis, & præsertim in multiplici
approbatione, nego majorem. Unde & nego
consequentiam. Neque gratis, sic nego ma-
jorem; quando enim Pontifex in dandis si-
milibus

milibus privilegiis, vult in multiplici Approbatione se conformare dispositioni Tridentini, id explicitè facit, apponendo illud (ab Ordinario loci) vel quid simile: ergo cum in Bulla non sic se explicet, certè in Approbatione illa multiplici conformem se Tridentino reddere non intendit.

*In Opus-
eu. meth.
Confess. l.
3. c. 7. §. 3.
nu. 7. in
editio. Ve
nota anni.
b Vaig.
aliiq. cita-
ti à Bossio
de Subi.
sec. 3. c. 2.
n. 209.
i. can. q. c.
27.
Laym.
aliiq. ap.
Averjam.
qua. 16. de
pen. sec. 8.
Erap. Lud.
à Cruce in
Bull.
Cruce. d. 3.
c. 2. d. 15.
n. 24.
d. Suar. d.
28. de
pen. sec. 6.
Delug. d.
21. de
pen. n. 29.
Sanc. li. 3.
matr. d.
29. n. 2.
Bossius l. c.
nu. 202.
e Bardi in
Bull.
Cruce. p. 2.
tract. 5.
c. 2. sec. 2.
Castrop.
de Bull.*

25. Ad quatuor Confirmationes respon-
debis facile, modò non permisceas, ut mo-
nui. num. 15. quaestione de Bulla, cum qua-
estione de Religiosis. Concedo enim omnia,
quæ in dictis Confirmationibus assumuntur:
Sed illæ nihil aliud probant, nisi quod ex vi
Sactorum Canonum, & Tridentini omnes
etiam Religiosi, qui excipiunt Fidelium Con-
fessiones, debent multiplicem dictam Appro-
bationem pro multiplicibus Dioccesibus ha-
bere. At nos loquimur ex peculiari privilegio
dato in Bulla Cruciatæ, vel in peculiari Re-
scripto. Quod ergo inferitur num. 23. distin-
guendum est: nam ex vi Canonum, & Tri-
dentini, concedo, non autem ex vi Bullæ Cru-
ciatæ, vel Rescripti, per quæ rationabiliter
Sacerdos uritur una Approbatione propter

rationes dictas in prima sententia.
His ita explicatis, pronuntio nihilominus,
utramque sententiam esse probabilem. Sed
ego priorem libens amplector, sicuti ad ean-
dem accessisse visus sum alibi.

26. Quæret curiosus; Secundam senten-
tiam sectantes; cujus Episcopi Approbatio-
nem requirunt? Respondeo. Varii varios.
Vasq. b aliique requirunt Approbationem E-
piscopi loci, in quo fit Confessio. Layman. c
aliique Approbationem Episcopi poeniten-
tis, illius scilicet, qui debet absolutionem re-
cipere. Suar. d aliique Approbationem Epif-
copi Sacerdotis, pura illius, qui excepturus est
confessionem, atque absolutionem collatu-
rus. Quas sententias satis sit innuisse legen-
das, si cui est otium, apud e Bardi in Bullam
Cruciatæ.

*An sufficiat pro Bulla Approbatio,
qua cessavit.*

27. An Confessarius, cui legitime spiravit,
vel à quo legitime revocata est Approbatio,
possit eligi per Bullam, vel simile rescriptum?
Idem quaeritur de Parocho, à quo forte abla-
ta est Parochia. Respondeo. Negative, s. so-
lum enim est eligibilis pro eo tempore, quo

durat Approbatio. Ratio est, quia privilegium
Bullæ concedit, eligi posse Sacerdotem
Approbatum, & sensus videtur esse, ut sit actu
Approbatus: at is, cui illa cessavit, non dicitur
amplius actu Approbatus: sicuti excom-
municatus, qui est jam Absolutus, non dicitur
amplius excommunicatus. Adde incon-
veniens, quòd mox dicam num. 31. fine.

Illud ergo (Approbatus) non est parti-
cipium præteriti temporis, quasi, qui fuit
Approbatus, sed est nomen concretum, c. Mari.
quod requirit formam Approbationis actu
moraliter adesse, hoc est, eam non fuisse re-
vocatam.

28. Aliqui tamen concedunt, contendentes
sufficere, fuisse semel approbatum, etsi
fuerit pro limitato tempore approbatus, & eo
elapso, non fuit ex casua legitima reprobatum;
quam sententiam refert & non rejicit Cas-
trop. l. c. Illum lege, nam quia in praxim eam
deducere nec volo, nec audeo, satis habeo, il-
lam tibi brevibus innuisse.

*An sufficiat pro Bulla Approbatio
limitata?*

29. Qui est approbatus limitatè, pro Mu-
licibus v. g. non pro Viris, pro rusticis, non
pro mercatoribus &c. potestne privilegio
Bullæ, vel similis Rescripti, eligi ab omnibus
illimitatè? Respondeo, Nequaquam, b sed so-
lum pro illis, pro quibus est approbatus. Ra-
tio est, quia supra diximus, eligibilem per
Bullam debere esse legitime approbatum, at
hic non est legitime approbatus respectu illo-
rum, à quibus excluditur.

Scio non i paucos concedere, posse ab
omnibus illimitatè, quia verificatur (aiunt)
illum esse aliquo tandem modo approba-
tum; neque enim Bulla distinguit, an de-
beat esse approbatus illimitatè, vel limitatè,
sicuti approbatus ab Episcopo pro sua Dio-
cesi, potest dici limitatè Approbatus, & ta-
men prima sententia num. 13. allata, probabi-
liter sustinet, posse hunc ab omnibus illimi-
tatè eligi.

31. Video argumentum urgere; sed ni-
hilominus manus non do; nam inconve-
niens, quòd sequeretur, ostendit, senten-
tiam hanc non esse probabilem. Sic enim
Sacerdos approbatus pro una foemina, vel
pro uno puero esset eligibilis pro tota Dio-
cesi,

*Cruce. d.
uni. p. 85.
1. n. 5.
g Seb. A-
cof. ex
parte Ro-
drig. ap.
Castro. l.
c. Mari.
Servio in
Bull. Cru-
ciata di-
cens id
probabile.
h Ita Suar.
d. 28. de
pen. sec. 7.
nu. 3. Di-
lugo. d. 21.
de pen. n.
26. Bardi
in selec. l.
5. q. 7. n. 6.
Bossius de
Iub. sec. 3.
c. 2. n. 245
aliiq.
plur. ab
his citati
i Dianna
p. 11.
ref. 9. Mr-
rolla T. 3.
d. 6. c. 2. n.
67. aliiq.
plur. ab ip-
sis citati
Castrop. d.
Bull.
Cruce. p. 8.
p. 1. n. 33.
ne. Gl.
tius d. n-
nic. de
n. 7.
Bardi
selec.
9. 8.
b Suar.
2. n.*

cessi, imò in prima dicta sententia pro toto Orbe. Ex quo inconveniente colligimus, non posse præsumi Summum Pontificem id voluisse concedere, cum, contra præsumere possumus ipsum concedere, approbatum absolute pro una Diœcesi, esse pro alia eligibilem, quia ex una parte non sequitur dictum, vel simile inconveniens, & ex alia approbatus pro una Diœcesi, satis propriè dicitur absolute approbatus, quod dici non potest de approbato pro uno tantum genere personarum, pro uno tantum Oppido, &c. Quæ disparitas solvit illud, quod Adversarii dixerunt numero præcedenti

32. Simile inconveniens eveniret in eo, qui fuisset approbatus per unum, vel alterum diem, ut solet in Hebdomada Sancta aliquando ab Episcopis fieri, postea enim is, per totum Terrarum Orbem, & semper eligi, quod nemo dicere audebit.

33. Doctores aliqui ex proximè citatis num. 30. sustinent, limitatè approbatum, posse ab omnibus per Bullam eligi: sed id solum docent, quando limitatio non est apposita ob defectum scientiæ. Si enim esset propter ejusmodi defectum apposita, non posset (aiunt) ab omnibus eligi.

34. Verum, quæso vos, Doctissimi viri, cum Approbatio non sit solum testificatio scientiæ, sed morum, sed prudentiæ, sed decentiæ, ut nuper vidimus, cur horum defectus æquè non restringunt Approbationem?

Religiosi, an ex vi Bullæ Cruciatæ, possint eligi.

35. An Religiosus Sacerdos possit à Fidelibus eligi in Confessarium vi Bullæ, vel Jubilæi?

Respondeo. Certum est, Sacerdotem Religiosum posse eligi à Fidelibus ex vi Bullæ, vel Jubilæi, vel Rescripti. Sed, debere esse approbatum ab Ordinario, modo jam dicto, eorum item est, quia sic, etiam ipse Religiosus erit Confessarius, legitimus. Illud quæri posset, an nomine Ordinarii, hic valeat intelligi ipsius Religiosi Prælati, quando in Jubilæo, vel Rescripto, non additur illud. *Ut sit Approbatus ab Ordinario loci.* sed solum illud, *ut sit Approbatus ab Ordinario.* Verum id in Tractatu de Jubilæo solet resolvi: legantur a Delugo, aliiq.

36. Quid si quis Religiosus, in vicis suis Superioribus, approbaretur ab Episcopo, essetne de pœn. d. is pari modo eligibilis? Respondeo. De hoc 20. sec. 9. dixi paulò ante b supra.

An Religiosi possint sibi eligere Confessarium ex vi Bullæ, vel Jubilæi.

c Delugo
perioribus, approbaretur ab Episcopo, essetne de pœn. d. is pari modo eligibilis? Respondeo. De hoc 20. sec. 9. dixi paulò ante b supra.
citò: Suar.
Henriq.
Reg. Dian.
alioque
Castro de
Bul. Cru.

37. Profectò aliud est dicendum ex vi Bullæ, aliud ex vi Jubilæi. Ex vi Bullæ tenemus cum multis (quicquid alii dicant) d Trull. in securam, & solidam opinionem negantem; ex pos. Bul. id est, non posse Religiosos, uti Bulla ad l. 1. §. 7. c. eligendum Confessarium Approbatum tantummodò ab Ordinario, sed debere etiam Sac. d. 4. 4. adesse consensum sui Superioris, sive ut nu. 10. c. absolvatur à casibus reservatis, quod est cer. 1. §. Valentius, sive à non reservatis quod est magis rursus differ. controversum. Et hoc quidem, id est, ut i. conclus. absolvatur à non reservatis concedit e Quin. 5. Juniper. tanad. & alii, sed negant meritò Delugo sde refer. pa aliiq. Si plura cupias, adi citatos, latissime 2. d. 7. q. 4 hac de re disputantes: nobis ad praxim semper e Quinta. per collimantibus solidam viam significasse, de pœn. latis, superque est. singu. 18.

Novitios uti Bulla Cruciatæ posse, quia citans ipsi verè sunt seculares, & in odiosis non Trull. Hæveniunt nomine Religiosorum, firmat Ca. rig. Ludo. à Cruce,

39. Illud mihi placet, quod docet Ioan: Lean. a. Sanc. b. Quamvis daremus, esse probabile, lioque. Regularem validè absolvi per Bullam Cru. f Delugo l. ciatæ, tamen constructum non esse Confessarium tenentem contrariam, hoc est, non Efenbar. l. stram opinionem, excipere Confessionem c. probl. talis Regularis, nam in hoc casu defectus, ob 33. late si- quem non auscultatur Confessio, sive non bi contr. impenditur Absolutio, tantum se tenet ex nra in exa- parte Ministri: Verum idem Sancez adver- mine bre- tit, concedens esse, ut antè auscultationem viter con- peccatorum moneat pœnitentem Confessa- cedit. rius, senon absoluturum, juxta ipsius pœni- g Castro. tentis opinionem. Hæc Io. Sancez, quæ la- l. c. §. 2. n. tius explicat Delugo. i 7. alios ci-

40. Ex vi Jubilæi, vel Rescripti, Jubilæo tans. similis, dicendum est debere considerari h Io. Sanc. formam Jubilæi, vel Rescripti. Certè in Ju. d. 44. n. bilæis hætenus latis communiter omnia 10. sine. privilegia Religiosorum in contrarium re- i Delug. in vocata fuerunt. atque adeò potuerunt sibi respens. eligere quemcunq; Confessarium, etiam sæ- mer. lib. 1. cularem d. 2. 7.

cularem approbatum ab Ordinatione loci, ut scilicet nullus à libertate fatendi sua peccata tempore universalis Indulgentiæ excluderetur. Si ergo deinceps edantur Jubilæa similia præcedentibus, par erit potestas concedenda. Adde tacitum consensum Superiorum, quidum Jubilæum suis subditis proponunt, satis ostendunt, eam libertatem approbare.

Approbationis certitudo.

41. Confessarius debet esse moraliter certus de sua Approbatione, (idem dic de Jurisdictione) sive ad absolvendum necessaria, sive ad absolvendum ab his, vel his casibus.

Amicus audit, Episcopum me Approbasse ad excipiendas Confessiones, mihi que id retulit, possumne valide Confessiones excipere, quasi certus de potestate?

42. Respondeo, Non posse, & quidem cuidam hanc doctrinam non Approbanti statim atque ostendi Th. Sanc. a manus dedit. Is dissentit docet Confessario constare debere licentiam sibi datam audiendi Confessiones. vel immediatè per Episcopi, seu Vicarii loquelam, vel per Nuntium, ex Episcopi mandato, id testificantem. Sicut enim licentia audiendi Confessiones non intelligitur validè revocata ab Episcopo, nisi revocatio constet per Nuntium ad id destinatum, vel per editum, ita nec validè concessa &c. Hæc Sanchez.

Thom. Sanc l. 3. matr. d. 36. n. 8.

43. Quid si dubius negativè sim de licentia data? Respondeo, Non posse te illa uti, quia omnes constanter docemus in dubiis prævalere id, quod est prius: At prius est, te carere licentia, & postea, illam possidere.

44. Quid si probabilitatem de illa habeamus? Respondeo, Te tunc illa uti posse (quicquid neget b Io. Sanc.) Ratio est ex Superioribus eruenda, ubi diximus, quando est probabile, te gaudere Jurisdictione, Ecclesiã certò illam tibi conferre. Unde non est audiendus, idem Ioan. Sanc. dum dicit, in eo casu, quo Confessor probabili Jurisdictione utitur, debere ab ipso admoneri pœnitentè de ejusmodi probabilitate, ut si velit, quærat alium absolventem ex certitudine, non est, inquam, audiendus, quia probabilis Jurisdictio affert certitudinem sui, non ex se, sed ex Ecclesiã certò confirmante, seu conferente illam.

b Io. Sanc. d. 44. nu. 13.

45. Si opponas illud Axioma: In administratione Sacramentorum tenemur sequi partem ruriorem, dico, id intelligi in materia, & forma ipsorum, vel similibus, non in Jurisdictione, nam hujus defectum Ecclesiã supplet, quod non potest facere in materia, & forma Sacramentorum, ut fuse prosequitur Castrop. e

c Castrop. T. 1. tr. de Conf. d. 1. p. 5. m. 5. d Infra in Tr. de casib. refero.

Si Approbationem, ut etiam Jurisdictionem concesserit Episcopus, sed tu illã nescias, an validè illa uti possis, dicam infra. d

Approbationis duratio.

45. Quamdiu durat Approbatio? Sanè de c. 9. §. 1. hoc egi superius, cum de Jurisdictionis duratione disputavi. Illud est proprium hujus loci; An ex eo, quod hæc Approbatio sit per aliquos, quos supra meminimus, sententia de aptitudine Sacerdotis, non verò Privilegium, seu gratia, an, inquam, sit irrevocabilis, perindè, ac sententia in aliis materiis, quæ semel data, revocari non potest?

nu. 18. e Supra c. 4. §. 10. de Hier. l. 5. c. 24. c. 25. g Supra hoc, c. 5. §. 1. n. 2.

Respondeo, irrevocabilem esse dixerunt propter dictam rationem nonnulli.

46. Verum his assentiri non possum, quia hæc est quidem ad modum sententiæ, vel testificationis, sed cum sit liberè data ab Episcopo, illam ab ipso dependere, atque adèd esse revocabilem putandum est: quod si alia ratio non urgeret, certè praxis tam communis Episcoporum eam sæpissimè revocantium, sufficenter id probat. Quid si injustè revocet? Respondeo, Aliud dicendum, si revocet à Sacerdote Sæculari, aliud à Religioso, quod jam separatim do.

Injusta revocatio Approbationis, quoad Sacerdotes Sæculares.

47. Duæ sunt sententiæ: h Ioan. Sanchez h Io. Sanc. dicens esse communem, docet, revocationem Approbationis absolutè ab Episcopo, ex nulla justa causa factam, v. g. certò ex malevolentia, (nam in dubio præsumendum est Episcopum, se juste gerere) docet, esse validam. Ratio est, ait, quia sicuti Jurisdictio, quæ à Superioribus confertur, est ad libitum revocabilis, ita, & Approbatio. Id certè probabile est. Verum i Delugo probabilius esse docet, in invalidam esse revocationem.

cationem, quia revocatio ex nulla causa facta, cum sit iniusta, non potest tollere jus, quod Sacerdos in Approbatione jam habita, obtinet.

48. Neque tamen hinc sequitur, hunc Sacerdotem Sæcularem injustam revocationem Approbationis patientem, posse validè Confessiones excipere, quia dum Episcopus revocat Approbationem, simul revocat Jurisdictionem, quam potest, etiam sine causa, revocare, quia hæc Jurisdictio, data ab ipso, est huic Sacerdoti per Delegationem, quam revocare, uti libuerit, potest, ut clarius videbis *num. 51.* Solum ergo hic Sacerdos potest eligi *a* in Confessarium per Bullam Cruciatæ, vel Jubilæum, nam tunc Jurisdictionem habet à Pontifice, Approbationem autem non amittit ex iniusta revocatione, quam nullam esse diximus.

Iniusta revocatio Approbationis, quoad Sacerdotes Regulares.

49. Si hic afferam Decretum Cardinalium, & Pii V. ac Urbani VIII Constitutiones, clarè habebitur, quid in hac re sentiendum sit.

Declaratio à Cardinalium sic habet:

Illusterrimi Cardinales statuunt Archiepiscopos, Episcopos, ac locorum Ordinarios, ad quos Confessarios Approbandi jus spectat, Confessarios Regulares, alias ab ipsis liberè Approbatos, ab audiendis Confessionibus, suspendere post hæc minimè licere, nisi ex nova causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente, aut ob non servatum Interdictum, ab ipsis Ordinariis positum.

50. *Statuunt insuper, eosdem Archiepiscopos, Episcopos, ac locorum Ordinarios, Confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius Conventus Regularibus Confessoribus, eadem Sacra Congregatione inconsulta, nullo pacto adimere posse, &c. Roma 20. Novembris, 1615.*

51. Ubi nota Primò illud *minimè licere* & hoc (nullo pacto posse) habere vim invalidandi revocationem contra hoc Decretum ab Episcopis intentatum, & quidem de hac posteriore clausula minor est difficultas: in validitatem enim satis ostendunt emphatica illa verba (nullo pacto posse.) At de illa priorè *minimè licere*, dico in validitatem quidem non ostendere immediatè, sed mediatè, ut ita lo-

quar, id est, per necessariam consequentiam, si enim revocatio est illicita, est iniqua contra jus quæsitum, ergo invalida erit, ut modo cum Delugo *num. 47.* diximus, & ita de hoc particulari puncto docent e innumeri: quicquid sentiat in oppositum Lambert apud Dianam, dicens, & illud *non licere*, & illud *nullo modo posse*, non probare invaliditatem revocationis, quia Approbatio tota pender in fieri, & conservari, sicuti Jurisdictio à libera voluntatè Episcopi. Nam non est audiendus, quia non attendit ad jus quæsitum, & non consideravit Jurisdictionem, cum sit potestas juris dicendi, quæ tota est in Delegante, etiam si illicite tollatur à Delegato, verè tolli, atque aded validè; etiam si ablatio sit contra jus quæsitum, & illicita, ut si ego à te tollam equum, quem tibi donavi, iniquè ago, sed non propterea tu sine equo poteris equitare: quod eertè invenire non est in Approbatione, quæ, utpote, sive sententia, sive rescriptio semel absolutè data, semper remanet in approbato, nisi nova sententia, seu nova justa Reprobatio accedat. Quare, quia, quando est iniqua Reprobatio, vim nullam habet, remanebit Approbatio in approbato.

52. Sermo autem semper est de Approbatione absolutè data, nam si est ad tempus, non in injuria tibi fit, si finito tempore, ea ex se cenet. Quod si ex nulla causa revocetur ante tempus, tunc prof. cto invalidè, propter eandem rationem juris quæsitum pro illo tempore concessio, revocatur.

53. Quid si sit data ad beneplacitum? Respondeo. Barboza d' & e Delugo assentior, non fore tunc revocationem, sine ulla causa factam, invalidam, sed validam; & cum justa causa licitam: quia si Approbatio data fuit cum totali dependentia à beneplacito, seu libera voluntate Episcopi, non fit contra meum ullum jus, si liberè à me illa removeretur. Propter identitatem rationis idem est, sive loquamur de Sacerdotibus Sæcularibus, sive Regularibus, ut idem Delugo notat.

54. Leanderf alique docent fore invalidam, si sine justa causa Approbatio ad beneplacitum data, revocetur, sed illis propter nostram rationem assentiri nolo.

55. Nota Secundò illud *ex causa ad Congregationes pertinente* à Sacra Congregatione declarati, etiam esse eam, quæ habetur ex mala, & scandalosa vita Religiosi.

c Conin. Sua. Bos- sius Ho- mob. Fa- ber. alique ap. Aver. q. 15. de poenitent. sec. 6.

Ase. Tamb de Jur. Ab. T. 2. d. 6. q. 22. n. 7.

d Barb. de Iure Eccl.

l. 1. c. 43. n. 203.

e Delugo de Paen. d. 7.

21. sec. 3. n. 63.

f Leand. de Paen. d. 11.

q. 89. ci- rans Peyri.

Trul. Fag. alioque apud Dian.

p. 11. tr. 4. ref. 15.

g Quam refert Ase. can. Tamb.

l. c. Qua-

str. 12. n. 9.

astro. 17. de of. 8. d. 2. n. 5. infra in de ca- reseru. 5. 1. d. 18. Supra 8. 10. Colloii. Hicm. c. 24. 25. Supra 6. 5. 1. n. 2.

56. Non denique illud, quod modò dictum est nu. 48. hic non habere locum, quia Jurisdictionem Religiosi suam habent à Pontifice, mediantibus suis Regularibus Prælati, ut supra dictum est.

57. Hactenus de Declaratione Cardinalium, sequitur Constitutio à Pii V. quæ pro Religiosis est hujusmodi,

a Apud Ant. Es-rob. T. 1. scilicet. 2. pro bl. 29.

Qui semel ab Episcopo in Civitate, & Diocesis suis, prævio examine, Approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non possunt examinari: ab Episcopo autem successore, pro majore conscientia quiete, examinari de novo poterunt.

58. Nota Primò, hic locutionem esse de Approbatione absolutè, vel etiam de Approbatione, quoad tempus determinatum, v. g. quoad annum, sed pro illo anni tempore.

59. Nota Secundò illud *pro majore conscientia quiete*, non ergo ad libitum, & multò minus ob malevolentiam.

60. Nota Tertio, *ab Episcopo successore*, non ergo poterunt Religiosi jam Approbati ad examen vocari à Capitulo Sede Vacante, id, quod aliqui rectè irem notant apud *Delugo*.

b Peyrin. ap. Delugo de pan. d.

61. Denique Constitutio à Urbani VIII. multa statuit in confirmatione, declaratione *Vrb. VIII* nemque prædictæ Constitutionis Pii V. Prædita 1628 modò, Regulares posse ab Episcopo successore quam re-examinari; & si minus idonei reperti fuerint, reprobati. Secundò, Approbatos ad certum tempus non posse postea confessiones audire, *uni. c. 43. à sine nova Approbatione, prævio etiam novo, n. 210. & si libuerit, examine. Tertio, eos, quos ipsemet Episcopus simpliciter, & absolutè, & sine de iure temporis prædefinitione ad Confessiones accipiendas approbavit, ab eodem non posse reprobati absque nova causa. Quarto, Episcopum non teneri ipsis Regularibus aperire, q. 12. qui subfit nec ne causa reprobationis, sed Sedi Apostolicæ dumtaxat, ubi eam, sibi iusserit, aperiri. Hæc sunt clara.*

Abbat. per extensum, q. 12. qui subfit nec ne causa reprobationis, sed Sedi Apostolicæ dumtaxat, ubi eam, sibi iusserit, aperiri. Hæc sunt clara.

§. V.

QUARTA CLAUSULA.

Quæ gratis detur.

1. IN aliquibus Diocesisbus solet pro ejusmodi Approbationibus expediendis aliqua pecunia dari. Cum ergo id videatur con-

tra hanc Tridentini clausulam, inquiri Primò, an hoc sit licitum. Secundò, an Approbationes sint validæ?

Respondeo. Quod sint validæ non ambigo, quia in Tridentino non apponitur hæc clausula, ut invalidans acta, quæ contra ipsam fiant. Quamvis ergo in Indulgentiarum concessionibus, ubi expressè ponit Pontifex, se nolle Indulgentiam concedere, si aliquid pro ipsius publicatione, vel præsentatione detur, sit dubitatio, an tunc valeat concessio, (de qua tamen re benignissimè d. loquitur d. Quanta. Quintanad. non vero sic e Diana) nihilominus in casu nostro, quia non adest ejusmodi clausula irritans Approbationem, rectè concludimus, irritam eam certo non fore ex data pecunia pro illa expedienda, abstrahendo à simonia, &c.

2. Quod vero pro Approbatione, de qua nostra est disputatio, illicitè detur, & à M. Notario, illicitè item acceptetur aliqua, quamvis modica pecunia, sive pro ratione laboris, sive sigilli, sive Scripturæ, sive alio titulo, satis decernit Tridentinum, ibi *probationem, quæ gratis detur, obtineat* addita declaratione Sacre Congregationis, cujus hæc sunt verba allata à Diana ex Barbosa.

3. Cancellaris, id est, Notario Episcopi nullo pacto licet etiam in vim taxæ antiquæ, pro Approbatione ad Confessiones audiendas, quam hoc Decretum gratis dari mandavit, quidquam exigere. Lege prædictum locum Dianæ, ubi multa habes pertinentia ad ejusmodi stipendia, quæ solent dari pro Dispensationibus, pro licentiis prædicandi, vel celebrandi, pro Dimissionibus, pro Indulgentiis, &c.

§. VI.

QUINTA CLAUSULA.

Quibuscumque Privilegiis non obstantibus.

1. Diximus initio hujus Cap. 5. §. 2. num. 1. clarè in Tridentino disponi, ut nullus Religiosus sine Episcopi Approbatione valeat Sæcularium Confessiones excipere. Id breviter expendamus, nam non g. desunt, qui propter privilegia Mendicantium, & cum ipsis participantium, negent, illa indigere: Tamb. de cum Inv. Abb.

Peyrinus ap. Dian. p. 9. tr. 8. ref. 36. Rois. Men- rig. Nav. Lopez ap. Ant. Es. ob. Theo. Mor. T. i. fo. 7. 2. probl. 30. Joann. Sanc. c. & Dianam d. agentem contra Brunnum hæc, & similia privilegia plus æ quo defendentem, nec denique omittatur Delu- go. e

DIGRESSIVNCVLA.

De Privilegio, quo aliqui, dum iter agunt, gau- dent excipiendi Confessiones Sacularium, sine Approbatione Ordinarii loci.

2. Ex hoc Tridentini, & Urbani Decreto nascitur sequens difficultas. Eugenius VI. Gregorius vero XIII. Patribus Societatis Jesu, hoc Privilegium concessit, ut referatur in nostro Compendio Privileg. V. 1628.

Confessarius nostri, ac Prædicatores ab aliquo Ordinario semel approbati, & à suis Superioribus ad ejusmodi munera deputati, quando- cumque, sive mari, sive terra iter faciunt, pos- sunt, (non repugnantibus tamen Curatis Pa- rochialium Ecclesiarum,) Verbum Dei prædi- care, & quorumcumque Christi Fidelium Con- fessiones audire, dummodo id non faciant in Oppidis, in quibus Ordinarii existunt.

3. Dubitatur jam, an hoc Privilegium sit à Tridentino, vel Urbano revocatum? Re- spondeo. Esse revocatum, affirmant aliqui: non esse revocatum, docet Delugo scum quo constanter sentio: quia & Tridentinum, & Urbanus revocant Privilegia nullam requi- rentia Approbationem, at hoc, & illam requi- rit, & multas habet restrictiones.

4. Tria autem nota in prædicto Privile- gio. Primo, illud (non repugnantibus Paro- chis) unde si consulto effugiam præsentiam Parochi, ne, cognoscens excipere me Confes- siones, impediatur, tuto excipio, quia adhuc Parochus non repugnat.

5. Secundo. Si in aliquo loco adsit Vica-

rius Generalis, non vero Episcopus, uti non possum hoc Privilegio, quia Vicarius Gene- ralis Ordinarius est.

6. Tertio. Si ego hic approbatus me con- feram in aliquem locum alicujus Diœcesis, ubi non sum approbatus ad finem, ut alicu- jus Confessionem ibi excipiam, non possum uti hoc privilegio. Sic respondi ab hac mul- tis annis cuidam ex nostris, qui Messana, ubi erat approbatus, ad Oppidum quoddam Ca- labriæ, ubi approbatus non erat, ire intende- bat, ad cujusdam primarii viri Confessionem excipiendam. Ratio fuit, quia illa verba pri- vilegii (quando cumque sive mari, sive terra iter faciunt) significant motum per locum, ergo idem significant, atque per transitum, seu transeunter, seu, ut loquitur Delugo, in itinere, & transitu: At aliquo se de industria conferte; ut ibi Confessiones audiat, nullo modo dicitur transeunter, seu per transitum, seu in transitu ibi repetiri.

Quid, si diu moraturus, sed certè transeun- ter propter alia negotia, in illum locum me conferam, possumne ibi hoc privilegio uti? Respondeo, Certè tunc magis videris illic esse per transitum, quam in fraudem Approba- tionis consulto eas, ut Confessionem audias, & nihilominus à N. R. P. Generali, vel S. Sede majorem hujus dubitationis explicationem desidero.

CAPUT VI.

De aliis conditionibus, requisitis in Ministro Confessionis.

§. I.

De Scientia.

1. Hæc vel expendi potest, qualisnam habitualiter in Confessario reside- re debeat, vel, qualisnam actuali- ter exercenda sit, dum actu Confessiones excipit?

Scientia Confessarii habitualis.

2. Difficile est, ad unguem decernere, ad quem gradum ascendere debeat scientia in Confessario, cujus munus est Judicis, Magistri, & Medici quoad salutem penitentis.

Ex

Ex placitis tamen Doctorum, tria ab ipso scienda colligo, & quidem in meliore gradu à Confessario Mercatorum; vel Principum, quam rusticorum, quam mulierum, quam puerorum, &c. Nam primò scire Confessarius debet, quæ pertinent ad seipsum, quæ scilicet potestate polleat, in quos subditos, virosne, an etiam mulieres, &c. ad quæ peccata, & ad quas excommunicationes absolvendas, ejus potestas extendatur. Quod ultimum est, scire, quinam casus sunt relevati, qui non item.

3. Secundò, quæ pertinent ad ipsum poenitentem; quamnam scilicet dispositionem afferre debeat poenitens, ut sit absolutione dignus, quo dolore de offensa Dei, quo proposito amplius non peccandi, quæ integritate Confessionis, &c.

4. Tertio, quæ pertinent ad ipsa peccata, quamnam scilicet afferant obligationem restitutionis, quæ satisfactionem partis. Quamnam sint ex se venialia, quæ mortalia. Quamnam circumstantiæ mutant speciem peccatorum, quæ non item.

5. Hæc ergo debent à Confessario aliqua tandem ratione cognosci, ita saltem ut dubitare de iis possit, utque (salvo semper sigillo) ea, vel in libris recognoscere, vel in casibus occurrentibus sciscitari possit à Doctoribus, jussu interim, quando oportebit, poenitente redire, post casum exagitatam, dilata Absolutione. Poterit etiam idem ingenere à Confessario moneri, ut alium doctiorem conveniat. Quæ profectò probi Confessarii præstare non erubescunt, perinde, ac Præstantissimi Medici, in morbis gravibus, alios advocare ad consilium, non dedignantur.

6. Inquires. Ejusmodi scientia estne ad validitatem Confessionis necessaria, an dumtaxat ad licitam administrationem?

Respondeo. Bossius a docet Confessarium, nisi sciat discrimen inter lepram, & lepram, id est, inter peccatum mortale, & veniale in casibus communiter contingentibus, invalidè Confessiones excipere. Sed b Suarium sequi omnino debemus docentem per ejusmodi ignorantiam illicitè solum exerceri manus Confessarii. Ratio est, quia valor in Sacramento satis habetur, si ponatur materia, & forma cum intentione legitimi Ministri, ad quam in casu nostro sufficit, ut Confessarius cognoscat peccatum sub confusa ratio-

ne peccatis, id est, offensa Dei. Et confirmatur ex communi doctrina, imo ex communi praxi, quæ in articulo mortis quilibet indoctus Sacerdos potest infirmum absolvere, & si alius non adfit, debet. Quod si indoctissimus sit Sacerdos, ita vne peccati quidem rationem consulam noscat, (sed hoc difficile est, nisi fortè is mente læsus omnino sit) valdè dubito ad an valida sit ab ipso collata absolutio; si enim rationem peccati non agnoscit, quid absolvit, seu quam intentionem absolvendi habere poterit? Vide apud Dianam citatum varia Doctorum placita, circa hanc quæstionem nobis ad praxim tendentibus minimè necessaria.

7. Ex dictis infero, mortaliter delinquere eos, qui de industria quærunt Confessarium indoctum respectu status ipsorum; ipsi enim is mederi utiliter nequit, dixi de industria (nam cæterum præsumere semper debes, omnes Confessarios expositos sufficienter esse doctos, nisi contrarium tibi positivè constet. Addo, doctum poenitentem posse Confessarii indocti defectum sua sapientia non raro supplete. Vide mox num. 13.

8. Infero Secundo, mortaliter peccare Ordinarios, si quando concedunt facultatem excipiendi Confessiones Sacerdotibus insufficientibus. Est tamen hic notanda limitatio. Quando enim in Villis, & Pagis non adest copia Doctoris, potest indoctus eligi in Confessarium; satius enim est, aliquem ibi, quamvis indoctum, præsto esse, quam nullum. Considerent tamen Episcopi onus, quod ipsis incumbit, suis ovibus, etiam propriis expensis, consulendi.

9. Infero Tertio, ipsum Confessarium peccare item graviter, si se insufficientem noscens, extorqueat dictam facultatem, se enim exponit periculo, perperam ministrandi Sacramentum.

10. Ad tollendos tamen scrupulos timorati Sacerdotis, qui semper se insufficientem existimat, sciat, si bona fide ipse procedens, videt se approbari ab Ordinario, vel à piis, doctisque viris, qui eum noscunt, vel quibus se examinandum præbuit, sciat inquam, se tuto posse Confessoris manus admittere, & exercere.

11. Quid, si sit dubium negativum de mea sufficientia? Respondeo. Vel inquires, si dubium sit in te, vel, si sit in Ordinario, qui te

p. 11. r. 1. v. 1. His tamen non obstantibus

d. Favet dubitanti Suarez l. c. nu. 11.

e. Propos. ap. Dian. l. c. fine. Suarez. mox cit. f. g. passim. l. c. Suarez. 28. de poenit. ju. num. 9.

exponit. De Ordinario, ajo ipsum peccare, si re exponat, quia sic exponeret Sacramenta à re conferenda periculo malæ administrationis inductæ num. 3. De te ajo, excusari à præcepto Superioris; Conscientiam enim tu deponere super ipsius iudicio potes.

Scientia Confessarii actualis.

12. Non semper obligatur Confessarius, dum excipit Confessiones, de singulis, quæ dicuntur à pœnitente, ferre hic, & nunc iudicium, an sint venialia, an mortalia; nam sapere, siue quia pœnitens iudis se explicare amplius ignorat, siue quia cognosci nequit, an adfuerit plena advertentia in actione prava, siue ob rationem aliam, ejusmodi iudicium ferri, ne à doctissimis quidem potest. Posito ergo quod Confessarius, ut modo diximus, sciat communiter, quæ sint mortalia, quæ venialia, satis habet, si communiter ea discernat, ut possit debitam pœnitentiam in satisfactionem, & debita remedia prudenter imponere.

13. Peritia interdum pœnitentis adjuvare, ut modò diximus, iudicium Confessarii potest, non solum quando pœnitens pius est, & doctus, cujus iudicio stari possit, verum etiam, quando agitur de professione, quam peritus pœnitens exerceat. Si is enim v.g. est peritus Mercator, poterit Confessor ei fidem habere, dicenti talem contractum non continere injustitiam. Fateor tamen in his difficilioribus rebus pertinentibus ad ius, consulendos esse doctos, & Theologos, ut jam dictum est supra, nam in rebus pertinentibus ad factum ipsum, perito in ea arte, vel professione, de qua agitur, facilius acquiescere poterimus.

14. Quid, si post peractam Confessionem Confessarius, vel pœnitens, re melius expensa, advertat esse mortale, quod ut veniale absolutum fuit? Respondeo. Si pœnitens fideliter suam actionem narravit, & Confessarius illud, quamvis ut mortale cognitum poterat absolute, non est necesse iterum adduci ad Confessionem; Satis enim fuit; & quidem directe absolutum, & sanè, si secus asseramus,

scrupulis omnia scatebunt. Quod si non poterat absolute, erat enim casus reservatus; dixi satis in a Methodo Confessionis, ubi latè & universaliter prosecutus sum, quid agendum in casu, quo post Confessionem aliquis erroria ipsa Confessione subrepsisse, animadvertatur.

In Metho. Confess. lib. 3. c. 3. §. 2.

§. II.

De aliis requisitis in Confessario.

1. PLura dicta sunt in præcedentibus, quæ in Confessario requiruntur. Solum supersunt duo breviter innotuenda.

Primo enim esse in statu gratiæ Confessor debet, ut sine peccato hoc Sacramentum administret: in quo esse prudenter sibi persuadet, si non cognoscat in se peccatum mortale: vel si cognoscat, tamen, siue per contritionem, bona fide existimatam, siue per legitimam Confessionem, statum gratiæ recuperavit. Sed de hoc, & An sit aliquis casus exceptionis, An toties peccet: quoties in statu pravo existens, absolvit; An peccet quando audit peccata, sed ante absolutionem conferendam se conterat, dixi sufficienter, & disertè in Methodo expeditæ Confessionis lib. 3. c. 5. §. 3. & lib. 2. c. p. §. 8. n. 55.

2. Secundò, Confessarius non debet esse excommunicatus, nec suspensus ab officio, (hoc est, non suspensus ab actibus, siue Ordinis, siue Jurisdictionis) nec interdictus, etiam si per contritionem ipse existimet, se esse in gratia, nam censuræ affectum, removel à prædictis actibus Ecclesia. Et invalidè quidem ageret, si censura vitanda devinctus esset; illicitè, si non vitanda, seque ipse ingereret; quæ sunt quæstiones pertinentes ad Tractatum de Censuris, de quibus infra suo loco.

Atque hic finis esto Tractationis de Sacramento Pœnitentiæ, cui adnectimus Tractatum de Casibus Reservatis.

M

TRACTA-

TRACTATUS

DE

CASIBVS RESERVATIS.

CAPUT I.

Quid sit Casuum Reservatio.

1. **E**t restrictio Jurisdictionis, à legitimo Superiore inducta Confessariis, per quam restrictionem illi non valeant aliqua peccata Sacramentaliter absolvere.

Reservatio an liget eam ignorantes?

2. Ex hac descriptione colligitur. Primò, etiam eos incidere in Casus Reservatos, qui illos esse reservatos ignorant, (quicquid nullam afferens rationem videatur, docere, a Quintana. sed multas, at non efficaces adducens, Januarius apud Dianam *b*) Reservatio enim non est poena, cui certe non subiacet, qui illam nescit, sed, ut diximus est limitatio potestatis Confessariorum facta, ob bonum publicum, ut scilicet Fideles à peccatis illis reservatis committentis absterreantur, dum vident, ea non posse ab Ordinariis Confessariis absolvi, sed solum à Superiore, seu ab illo, cui reservantur.

3. Fateor tamen cum *c* Sanchez, Delugo, *d* aliisque, interdum reservationem esse poenam, quando scilicet Superior prohibet aliud peccatum, & in ejus odium infligit reservationem. Ponit Sanchez exemplum de peccato ex mala promotione ad Ordines, quod, quia reservatum est à Sixto V. in odium talis peccati, non incurritur ab ignorante ejusmodi reservationem, quamvis is, se peccare, cognoscat.

4. Quando autem reservatio fit in poenam committentis peccatum, quando sit ob bonum publicum limitatio Jurisdictionis, ex verbis Legis est colligendum. Ego certè, ut innuit ibidem Sanchez, semper censo, reservationem simpliciter factam, esse limitationem Jurisdictionis; regulariter enim sic so-

lent ab Ecclesia reservari casus, & solum tunc censuerim, esse meram poenam, quando expressè ex tenore Legis poena esse significetur.

An Pueros?

5. Colligitur Secundò, quamvis pueri ante annos pubertatis, ex sententia probabili, quam nos in Opusculo de e Communione *e* In Opus sumus amplexi, propter imperfectionem judicii, eximantur ab incuritione censuratum, *e. 4. §. 2. e* eisdem tamen subiacere Casibus Reservatis; Nam casuum reservatio est restrictio Jurisdictionis, facta ipsi Confessario, ut dictum est, non verò pueris; multò magis, quia etiam pueris utilissimum est, si per ejusmodi restrictionem à peccatorum gravitate deterreantur.

An Exteros?

6. Colligitur Tertio, si quis divertat, sive permanenter, sive etiam transeunter in aliam Diocesim, ubi peccatum, quod commisit in sua, est reservatum, non verò in dicta alia, ad quam accedit, probabile valde esse, posse ibi absolvi à Confessario communi. Ita docet Suarez, alique contra paucos ab iisdem citatos. Ratio est, quia Confessarius illius Diocesis non habet restrictam suam Jurisdictionem, circa hoc peccatum. Adde Primo, Rem debere judicari juxta leges loci. Adde Secundo, nimis fore molestum, obligare Confessarios ad sciendum, quænam peccata sint in alienis Diocesis reservata. Adde Tertio, communem praxim.

7. Contra, si quis committat peccatum, quod non est reservatum in sua Diocesi, & accedat ad locum, ubi est reservatum, non potest absolvi in eo loco, quia ibi Confessario est restricta potestas.

§. Idem

8. Idem dic de Religioso se conferente transeunte de uno Monasterio in aliud, si enim in hoc adfuit forte casus reservari, qui non adfuit in illo, absolvi à dictis reservatis per Confessarium hujus Monasterii non potest.

Reservatio ante, vel post tuam Confessionem facta, quid operetur?

9. Colligitur Quartò, si Confessionem tui peccati v.g. adulterii, exhibeas hodie, quando adulterium non est amplius reservatum, cum tamen fuerit, quando tu illud commisisti, posse hodie illud absolvi à communi Confessario, quia hodie huic Confessario non est restricta potestas.

10. Contra, si hodie fatearis dictum adulterium v.g. quando jam factus est casus reservatus, cum tamen ejusmodi non fueris, quando in illud incidisti; non poteris hodie à communi Confessario absolvi, siquidem hodie Jurisdictio illi jam invenitur esse restricta.

CAPUT II.

Quis possit Casus, & sub qua limitatione, reservare.

1. **Q**uod possit Pontifex pro toto Orbe, Episcopus autem pro sua Diœcesi, nimis est certum ex Tridentino, & hic quidem etiam respectu regularium non exemptorum; Nam de exemptis dicam mox sigillatim. Denique certum etiam est, Prælatos, eorumdem Regularium, (siquidem hi Jurisdictionem spiritualem etiam habent in suos) posse, pro hisdem suis, casus reservare sed cum limitationibus paulò inferius explicandis.

Reservatio, an debeat esse pro omnibus,

2. Tria nota. Primum, Averfa, a & Pellizarius b docent, Episcopum non posse, validè reservare decem, v.g. peccata, pro omnibus suis subditis Sacerdotibus Sæcularibus, & insuper alia decem pro Regularibus, nam ipse debet se æqualiter gerere pro Regularibus, perinde se gerit cum Parochis. Ego de

hac doctrina valde dubitò. Cur enim ex rationabili causa non possit Episcopus, plus fidere de Sacerdotibus, & Parochis, quos fortè idoneos, & doctos cognoscit, dando eis majorem potestatem, quam aliquibus Religiosis, de quorum aptitudine fortè aliquando dubitet?

An possit esse nimia.

3. Secundum: Si reservatio sit indiscreta, seu nimia, puta cedens in damnum potius, quam in utilitatem animarum, reddensque usum Confessionis nimis onerosum, peccabit mortaliter reservans, etiam si sit Summus Pontifex. At vero, si fiat ejusmodi detrimetosa reservatio ab Episcopo, an sit valida?

(nam si à Summo Pontifice fiat, validam esse, fateamur omnes) est quæstio videnda apud e Delugo, qui postquam attulisset Vaquez docentem, esse invalidam propter verba Trident. Sess. 13. cap. 7. asserentis Episcopos, reservare posse casus in salutem, non in destructionem, & Suarium docentem esse validam, quia prædicta Tridentini verba non clarè auferunt potestatem ab Episcopo, postquam, inquam, eos attulisset, Suarii que sententiam approbasset, addit limitationem, dicens, esse invalidam, saltem, quando Parochis diminueretur, notabiliter munus absolvendi: sic enim Episcopus moraliter tolleret ab his munus Parochi, quod certe tollere non potest, nisi propter eorum ineptitudinem, vel in pœnam; sic ille. Addamus nos, idem debere dici de Regularibus exemptis legitime, & absolute ab Episcopo approbatis: cum enim ab his ex communi sententia, alibi à nobis dicta, & ex ipso e Delugo cond Lib. 5. de firmata, invalide, sine justa causa Episcopus poen. c. 5. §. auferret dictam approbationem simpliciter, 4. à n. 49. & absolute datam Regularibus, invalide etiam Delugo, am notabiliter diminueret. Illud est certum, de poen. d. in dubio, semper præsumendum, esse licitam, validamque reservationem, quia semper præsumere debemus pro Superiore; re- f Suarez de poen. d. f. 29. sec. 4. f. 29. sec. 4. Inj. Sa. Congr. ap. QUANTUM TAM. V. CAS

majori, ut moderatiōnem adhiberet. Lege f Suarium.

M 2

An jus Reserv.

In Offi. Coen. 4. §. 2. 1177. 11.

Suar. 6. o. de po. 1. Delugo 1. o. de po. 11. 72.

Averfa Qu. 12. de poen. sec. 1. Pelliz. Tr. 6. c. 2. nu. 52. citans Suar. & Florennum.

e Delug. d. 20. de Pœnit. sec. 3.

d Lib. 5. de poen. c. 5. §. 4. à n. 49. e Delugo, de poen. d. 21. sec. 3. à nu. 36.

f Suarez de poen. d. 29. sec. 4. Inj. Sa. Congr. ap. QUANTUM TAM. V. CAS

An semper sit perpetua?

An operans ex metu?

4. Tertium. Casus ab Episcopis, & à Præ-
latis Regularium duobus possunt modis reser-
vati. Primò, per modum legis, seu statuti,
ut sit communiter in Synodo Diocæsana, vel
in Capitulis Religiosorum, & tunc reserva-
tio durat, etiam post illorum mortem, & do-
nec à successore revocetur; quia lex est se
perpetua. Secundò, per modum præcepti, seu
edicti ab Episcopo, vel Regulari Prælato pro-
mulgati; & tunc reservatio spirat, Episco-
pi, vel Prælati morte, ut est communis do-
ctrina de duratione legis, & præcepti. *Legē*
a Quintana. tamen *a* Quintanaduennas, qui notat ta-
de poen. men, præcepta Generalis Societatis J. E. S. U.,
singu. 11. atque ad eò ejusdem reservationes, ut etiam
n. 2. communicationes Privilegiorum durare et-
jam ipso defuncto, vel amoto ab officio, nisi
b In Cõgr. ea revocentur à successore, idque propter pe-
4. Dec. p. culiare b Societatis J. E. S. U., Decretum, quòd
Occan. 23. fuisse deinde à sequente Generali extensum
in Cõgr. terreat. Idem ergo evenire posset in aliis Re-
7. Dec. ligionibus, si simile quid in illis esset legiti-
67. Ep. cã. me statutum.
10. Ep. ap.
Casrop. T.
3. Tr. 16.
4. 5. p. 9.
n. p.

CAPUT III.

Quinam subiaceant Casibus Reservatis.

CERTENON nisi subditi reservantis. Sed adhuc sunt enodandæ sequentes quaestiuiculae.

An operans ex conscientia erronea?

1. Commisit quis delictum; v. g. Stuprum, quod non est in ejus Diocesi reservatum; ipse tamen, per errorem, reservatum esse omninò putat, subiacetne reservatio- ni?

e Docto. Respondeo, Negativè. Unde is poterit
passim ap. absolvi à quocumque Confessario inferio-
Aver. de re, sine necessitate recurrendi ad Superio-
poenit. q. rem, apud quem est potestas absolvendi à
17. sec. 1. reservatis. Ratio est in promptu, quia error
delinquentis non potest diminuire jurisdic-
tionem, quia circa illud peccatum gaudet
Confessarius.

2. Titius timore mortis, vel alterius gra-
vis mali, à grassatoribus v. g. incusso, nisi
occideret Petrum, illum occidit, & nunc
petit à communi Confessario ejus homicidii
absolutionem, quod est in Diocesi reserva-
tum, validè absolvetur? Quod est quære-
re; An operans ex metu subiaceat casui reser-
vato tali operationi adnexo? Respondeo
validè absolvi. Ita Grassis d aliique. Ratio d
ducitur ex benignitate Ecclesiæ, quæ sicut de casib.
excusat ab excommunicatione eum, qui co-
actus metu gravi, cadente in constantem vi-
rum, committit peccatum, cui adnexa est Ex-
communicatio, v. g. excusat eum, qui Cleri-
cum (quamvis cum peccato) percussit ex me-
tu, cadente in constantem virum, ut tan-
quam probabilius nos sustinebimus in libr. Bordò. de
de Excommunicatione, ita excusat ab incur-
su in casum reservatum. Et ratio ulterior esse
debet, quia reservatio, ut etiam dicta Excom-
municatio, sunt odiosæ, atque ad eò, quanto
strictius potest, sunt interpretandæ, & conse-
quenter, ut intelligantur de peccato plenè
voluntario; At quæ sunt ex metu, licet ab-
solutè voluntaria sint, sunt tamen aliquo
tandem modo involuntaria.

An Moniales?

3. Vel quæris de Monialibus exemptis à
Jurisdictione Episcopi, vel de non exemptis.
Priores, puta exemptæ non e subiacent (do-
cebat olim communis doctrina) casibus re-
servatis ab Episcopo, quia illius subdita ne-
quaquam sunt. Immo aliqui cum Pellizza-
rio f. probabiliter id extendunt ad puellas sa-
culares, quæ in Monasterio earundem Mo-
nialium exemptarum educandæ conservantur.
Cum enim per quasi domicilium commoretur
in loco illo exempto, participare debent de
de exemptione. Adde, sic esse interpretandam
Ecclesiæ voluntatem: ut habeant puellæ ead-
dem remedia suæ salutis, quæ habent ceteræ,
cum quibus convivunt.

Contra hanc communem doctrinam, illud
mihi dicendum venit in mentem. Notavimus g.
in Superioribus Gregorium XV. statuisse, et-
jam has exemptas, non alios, quam ab Episco-
po approbatos, habere posse in Confessariis.

Jam

Jam ex hoc sequitur, Episcopum posse restringere dictam approbationem, & Confessarium, quem his Monialibus concedit limitatè, ne valeat absolvere ab hoc, vel illo peccato; qua ratione, jam Moniales hæc subiacent reservationi Episcopi.

Certè ita nunc esse dicendum, convincat discursus; quare doctrina contrarium dicens, vera solum fuit ante dictum Gregorii XV. Decretum, non verò postea. Hodie ergo, cum Episcopi semper approbent Confessarios sub restrictione, ne absolvant à reservatis (quando contrarium non expriment) eodem modo approbare præsumuntur hos Confessarios Monialium, quamvis exemptarum.

Posteriores verò, id est, Moniales non exemptæ subjacent omnibus casibus, quos reservat earum Episcopus pro tota Diocesi, quia ejus sunt legitimæ subditæ, ut notat idè Pellizzarius. Immo ex praxi communè habetur, ut Episcopus aliquos Casus superaddat reservados pro solis suis his Monialibus, quod certè potest, quando in Domino judicaverit ad Monialium bonum conducere.

Lib. 5. de pan. c. 5. §. 4. n. 40. Ex dictis fit, Moniales absolvi non possunt à reservatis, nisi à legitimo Confessario, habente facultatem pro dictis reservatis, de qua re multa habet Quintanad. l. c. nimis fortasse benignè; lege item multa apud Pellizzarium citatum.

An Novitii?

5. Decantata quæstio: Nam propterea breviter tibi illam indico, legendam, si placet, apud Doctores mox citandos latius. Eam verò hic explicabo sub illa æquivalenti quæstione; per quemnam Novitii absolvi à reservatis valeant?

6. Distinguendum est. Aliud enim dicendum de peccatis reservatis ab Episcopis, aliud de peccatis reservatis à Prælatiis eius Religionis, in qua Novitius es.

Pro Reservatis ab Episcopo.

6. Aver. q. 17. de pan. sec. p. 7. À casibus reservatis ab Episcopo per te Novitium commissis, sive ante, sive post ingressum in Religionem, non potes dum es Novitius absolvi per communem Confessarium sæcularem, nisi is auctoritatem ab-

solvendi à reservatis obtinuerit ab eodem Episcopo. Ratio est manifesta, quia prædictus communis Confessarius, ut supra diximus, limitatam habet Jurisdictionem, quæ ad reservata non extenditur; at verò ab iisdem reservatis Episcopo, poteris dum es Novitius absolvi per communem Confessarium tuæ Religionis approbatum à Superiore. Ratio est, quia ex una parte Religiosi, ut Superius vidimus, cum sint exempti, non subiacent casibus reservatis Episcopo, & ex alia, Novitii in favorabilibus gaudent omnibus privilegiis suæ Religionis, ut notat Sanchez, nam d. Sanchez propterea ita poterunt absolvi à Casibus Summo Pontifici reservatis; sicuti possunt ceteri Religiosi Professi, nempe à Superioribus talis Religionis juxta privilegia, quæ quælibet Religio habere solet, & juxta ea, quæ dicuntur suo loco inferius, c. 11. §. 1.

Pro Casibus Reservatis à Religione.

8. Porro pro Casibus reservatis in Religione, est iterum diligenter subdistinguendum; vel enim Primò, loquitur est de Confessariis Regularibus, immò, & Sæcularibus, quibus Superior Religionis exemptæ concessit licentiam absolventi suos Religiosos subditos independenter ab Episcopo, (quod certè ex privilegiis exemptionis facere possunt, qualem exemptionem hodiè habent Religiones ferè omnes) & de his Confessariis dico, non posse absolvere Novitium à dictis Casibus reservatis in Religione, nisi specialem ad hoc facultatem obtineant à Superiore Religionis. Ratio est, quia ejusmodi Confessarii Jurisdictionem absolventi reservata nondum acceperunt à suo Superiore. Neque obstat prædictos Confessarios jam habere licentiam excipiendi prædictas Confessiones. Non obstat inquam. Nam Superior, cum licentiam, seu Jurisdictionem absolventi concedit, semper concedit limitatè, id est, dumtaxat pro non reservatis, nisi contrarium exprimat, ut infra dicemus.

9. Vel Secundo, loquitur est de iisdem Confessariis, sive Regularibus, sive Sæcularibus, quibus non jam Superior Regularis, sed Episcopus conferat Jurisdictionem, Approbationemque absolventi suos subditos. Et de his Confessariis duplex est sententia, utraque probabilis. Alii enim negant hos posse

Trasf. casib. er. d. 12. n. 33. or. c. 1. §. 1. n. 1. Av. l. c. r. d. 10. l. p. de comm. §. n.

Quint. g. 2. 6. n. n. 2. l. l. x. de on. c. 5. n. 2. 5. n. 1. 191.

6. Aver. q. 17. de pan. sec. p.

posse absolvere Novitios à Casibus prædictis reservatis in Religione, in qua sunt Novitii, quia Novitius (inquit) per ingressum in Religionem, quasi mutavit domicilium, relinqueas Territorium Episcopi, cui non amplius est subditus, undè sicuti ab eo judicari in foro externo non potest, ita nec poterit absolvi in foro interno. Hanc sententiam sequitur cum Cordaba, aliique a

Laym. li. 4. tr. 5. c. 4. n. 4. Layman, Suarez, b & Ascanius c Tamburinus.

10. Alii verò affirmant, quia quamvis quoad forum Pœnitentiæ, Novitii sint exempti à Jurisdictione Episcopi, propter privilegia Religionis, quibus, & ipsi gaudent, undè possunt tum judicari in foro externo, tum in foro interno à Superioribus suæ Religionis, tamen in odiosis Novitii non veniunt nomine Religiosorum. Cum ergo odiosum ipsis sit, non posse absolvi ab Episcopo, poterunt tunc (si velint) tenere se, ut Sæculares, & sic ab Episcopo; vel à Confessario, per ipsum approbato, legitime absolvi, non solum à non reservatis, sed etiam

à Casibus reservatis in Religione, qui casus, ut supponere semper debemus, non sint ab Episcopo reservati pro prædicto Confessario. Ita Ascanius d Tamburinus sibi contrarius, q. 5. plur. Ioannes la Cruz, Heniquez, aliique apud citans Hæ-Bossium.

11. Suarez l. c. qui priorem sententiam sequitur, dicit, Privilegium exemptionis totum, & integrum participari à Novitio: Cum ergo in exemptione ab ipsis participata includatur, ipsos eximi à necessitate adeundi ad Episcopum pro reservatis, non poterunt amplius ad illum adire pro absolutione; licet enim hæc pars exemptionis non valendi petere ab Episcopo sit (ait Suarez) odiosa, tamen, quia includitur in ipsa exemptione, si illam intègre participant Novitii, etiam huic parti subjacebunt.

12. Sed profecto non apparet ratio, cur Novitius, ex vi privilegii exemptionis, non possit acceptare id, quod sibi favet? Puta, ut absolvi valeat à Superiore suæ Religionis, & respuere, quod sibi nocet, scilicet, ut absolvi non valeat ab Episcopo.

quid de Novitiis Societatis.

CAPUT IV.

De peccatis, quæ sive non possunt, sive non solent reservari,

1. Hæc sunt Primò venialia, ac mortalia, ritè aliàs absoluta. Secundò mortalia dubia. Tertio merè interna. Quartò, non completa.

2. Porò, antequam hæc quatuor sigillatim declarem, adverte, ad multa sequentia decernenda, legem, seu præceptum constituentia Casus reservatos, cum sint odiosa; restringunt enim libertatem absolvendi, esse strictè interpretanda (sicuti de similibus legibus odiosis docent Auctores e) hoc est, debere verba; quibus casus reservantur, sumi secundum propriam ipsorum significationem, & quando dubitatur de ipso sensu, benigniorem partem esse accipiendam. Hoc in memoriam redacto, per quatuor proposita breviter, sed sufficienter, dicemus.

Venialia, ac mortalia, aliàs ritè absoluta.

3. Hæc idè non solent reservari, quia cum ea non obligemur confiteri, inutiliter reservarentur. Dixi non solent, nam an possint, lege f Suarez affirmantem, & g Valquez negantem.

4. Hinc fit, ut, si tu committas peccatum, quod ex se est reservatum, sed ob defectum plenæ advertentiæ, vel ob parvitatem materiæ cognoscas, te non peccasse, nisi venialiter illud non sit reservatum; Fac v. g. homicidium, & furtum esse reservata, tu verò occidas aliquem inadvertenter, sed tamen negligentia dumtaxat veniali intercedente, vel fureris unum, vel alterum obolum, non eris peccati reservati Reus.

5. Aliud amplius addit h Quintanad. nempe, cum ab Episcopis (nam de Prælati Regularium alia est ratio mox dicenda cap. 6. §. 1.) aliquod peccatum mortale, v. g. furtum reservatur, non intelligi reservatum in quacunque materia notabili, quamvis mortali, sed in materia ejus generis, quæ possit dici delictum esse grave, & aurox. Verum id commodius explicabitur infra loco citato.

Morta-

Mortalia dubia.

a Turrian. 9. Esto possint, ut censet *a Turrianus*, in *selec.* mortalia dubia, reservari, tamen, quando id *d. 38.* expressis verbis non fit, sed absolute aliquod peccatum reservatur, de certo intelligitur, non de dubio. Ratio ducenda est ex dictis num. 1. quia stricta est in hac materia interpretatio facienda.

7. Sive ergo dubites, te commississe illud peccatum, quod est reservatum, sive an illud, quod commisisti sit mortale, sive, an illud comprehendatur in Decreto de peccatis reservatis, quod est habere dubium facti, vel Juris, reservationem *b* non incurris.

Diana p. 8. Hic scrupulum inicit *e Sanchez*. Ait enim, si peccatum sit dubium, sed praesumptio in foro externo stet pro peccato, sicuti in eodem externo foro judicaretur, ut certum, *cit. T. 1. d.* ita in foro interno judicandum esse, ut certum; atque adeo, ut reservatum. Proferens v. g. propositionem haereticam, sed dubium tibi est, an in ea prolatione mortaliter peccaveris, *p. Sum. c.* tunc, sicuti Judex in foro externo ex illa sufficienti praesumptione prolationis, te, ut haereticum certum, condemnaret, ita Confessarius in foro interno, atque adeo cum reservatione, condemnare debet.

Delugo. 9. Verum cum *d Delugo*, & aliis, scrupulum hunc removendum judico ex dictis, quia nihil mirum reservatio peccatorum debet restringi juxta regulam, quam modo *n. 1.* tradidimus, *pan. n. 18.* ut scilicet favemus conscientis, quantum *19. Me-* talvis praecipi verbis, favere possumus, quam *roll. ap.* regulam observare, non cogitur forum ex *Dian. mox* tetrum.

10. Quaris. Si tu dubius de Casu reservato, *Quinta.* dubius v. g. an commiseris haeresim, absolvaris, a communi Confessario, sed postea remissius expensa, comperias, te vere haeresim illam *n. 3. Diana* externam commississe, obligaberisne illam *p. 4. r. 3.* iterum confiteri apud Confessarium, habentem potestatem illam absolvendi?

11. Respondeo. Hic tangitur illa quaestio, An obligetur quis confiteri iterum peccatum, quod apud Confessarium deposuit, ut dubium, si deinde comperiat esse certum, de qua quaestione *e alibi* satis dixi, ubi notavi, communem opinionem esse, obligari, quia ejusmodi peccatum videtur in priore Confessione solum fuisse indirecte absolutum; innui tamen, sen-

tentiam consentem, non obligari, esse probabilem, quia dici probabiliter potest, illud absolutum fuisse directe.

12. Juxta hanc ergo posteriorem sententiam, tu non obligaberis iterum confiteri dictam haeresim, quia juxta sententiam hanc fuit tua haeresis satis, superque directe absoluta.

Mere interna.

13. Superfluum esset quaerere, an peccata (utique mortalia) interna, possint reservari: sufficit nobis advertere, ea nunquam fuisse reservata, quia Ecclesia propter suam benignitatem, praesertim, se non judicare de interioribus, nisi quando voluntarie quis Sacramento Poenitentiae sese subjiciat.

Ut ergo peccatum sit reservatum, necesse est, ut ipsum aliquo tandem modo, in actum exeat exteriorum.

14. Tempestive autem hic incidit Suarii, *f Suar. To.* aliorumque, contra Turrianum, notabilis ob- *4. de Reli.* servatio, ducta ex duobus principiis haecenus *tr. 8. l. 2.* indicatis: Altero, Ecclesia non reservat, nisi *c. 28. n. 12.* peccata externa. Altero, Ecclesia non reservat *Sanc. l. 2.* venialia. Ex his enim fit, ut si quis in Diocesi, in *dec. c. 8.* ubi esset reservatum omne furtum, v. g. vel *n. 6. Ca-* omnis percussio proximi; furaretur unum Ju- *strop. de* lium v. g. parvam scilicet materiae animo tur- *pen. p. 15.* ripiendi quantitatem notabilem, vel percure- *6. 3. n. 4.* ret proximum leviter, animo laedendi gravi- *Delugo. l.* ter, peccaret quidem mortaliter, sed non pec- *moz. ci-* cato reservato, quia illud, quod est mortale, *tando rei-* & unde malitia mortalis in actum externum *cioni Tur-* promanat, totum est internum, illud vero, *rianum.* quod est externum, est *ex se.* & objective ve- *niabile,* atque adeo non reservatum, vide quaer- *dicam paulo g post.*

15. Pari modo quando reservatur (inquit *Delugo h)* peccatum circa castitatem, quoties *3. c. 4.* in actum externum prodit, requiritur etiam, h *Delu. d.* quod ipsa actio externa secundum se habeat *20. de* gravitatem. *pan. n. 15.*

Nam si quis intentione mortali, & gravi contra castitatem, dicat alteri aliquod verbum turpe ex se leve, vel exerceat aliquam aliam actionem externam ex se levem, licet haec actio denominetur mortalis ab intentione graviter mala, a qua procedit, non erit reservata, quia sicuti sola voluntas interna non reservatur, ita nec quando non procedit in actum externum habentem ex se gravem malitiam, & indecentiam. Hactenus

nus Delugo. In quam eandem rem sic
Castropalaus a Visio curiosa foemina, levis
tactus manus, & similes, tametsi iniqua, &
mortali intentione fiant, casus reservati non
erunt, quia ex malicia, quatenus mortalis est,
non prodit in externum actum. Hac enim
de causa exclusimus verba hereticali inten-
tione dicta, ex quibus, per se spectatis,
colligi haeresis non possit. Hac Castropa-
laus.

a Castrop.
de poen. d.
un. p. 15.
s. 3. n. 4.

*Non completa in eavatione, qua
reservantur.*

16. Si reserventur v. g. in castus, adu-
terium, homicidium, furtum, &c. non incur-
ret in reservationem ille, qui solum dicta
peccata attentaverit, vel inchoaverit. Ita
Sylvester Grassis, Henricus, quos citat, sequi-
turque b Castrop. Quare qui solum turpi-
ter tetigit alterius uxorem, eandemque est
plexatus, vel osculatus. Qui solum per-
cussit, vel vulneravit, quamvis graviter. Qui
scalas apposuit, & arcam aperuit, ut furare-
tur, sed re ipsa non est furatus &c. peccatum
reservatum nunquam commisit. Ratio duci-
tur ex principio allato m. 2. quia legi reserva-
tionis stricta est apponenda interpretatio, &
ided de peccato est intelligenda, quod abso-
lute compleverit in suo genere, qualis est
in castus, adulterium, furtum, &c. consum-
mata, non vero amplexus, oscula, vel furtum
attemptatum.

b Castrop. l.
c. s. 2. n. 3.

17. Hinc fit, ut in ejusmodi forma refer-
vandi non includatur ille, qui solum man-
dat, vel solum auxiliatur, vel solum consi-
lium dat: hi enim non dicuntur absolute
committre, seu complere illud peccatum,
cui, modis dictis, cooperatur.

Dixi in ejusmodi forma reservandi: Si enim
expresse reserventur similia attentata, vel
inchoata, non est dubium tunc etiam illa re-
servari. Sic in aliqua Religione reservatur
quicumque lapsus carnis externus, & sic
excommunicatio e lata contra percus-
sores Clericorum d, extenditur
ad mandantes & consi-
lium dantes, &c.

c. Si quis
suadente.
d. C. Ma-
ta de sen-
tent. Ex-
commu.

De Peccatis Summo Pontifici
Reservatis.

§. I.

*Pramittitur notabile discrimen inter
peccata reservata Pontifici,
& Episcopis.*

1. Casus Pontificii, hoc est, Summo
Pontifici reservati e semper adnexa
& quidem etiam ipsam reservatam. Nana li-
cet aliquando aliquod peccatum reservari
Pontifici, sine mentione Excommunicationis
legas in nonnullis decretis, tamen ea suffi-
cienter interpretatur partim Castropalaus f,
partim g Bossius, & h Floronus, qui omnes
concludunt, nullum esse casum Pontificium
Excommunicatione liberum.

c. Summ. d.
29. de
poen. sec.
c. alii
passim.
f. Castrop.
de poen.
15. s. 2.
p.
g. Bossius
de poen.
p. casu.
h. Floron.
de casu.
reservat.
n. 7.

2. At vero Casus Episcopales, hoc est, re-
servati Episcopis, non omnes Excommuni-
cationem adnexam habent, solent enim ab
ipsis reservari, & Casus nullam Excommuni-
cationem habentes, & item habentes.

g. Bossius
de poen.
p. casu.
h. Floron.
de casu.
reservat.
n. 7.

3. Quares, quando asserimus Casus Ponti-
ficios habere adnexam Excommunicationem
reservatam, itane id intelligendum est, ut sola
Excommunicatio sit reservata, an etiam ipse
Casus, id est, an etiam ipsum delictum refer-
vatum sit?

Respondeo. Etiam ipsum delictum, quando
est affectum Excommunicatione. Id, quod
probat a Sanchez i, a posteriori. Nam si bo-
na fide absolvaris a tali delicto & ab Excom-
municatione reservata, v. g. (ab haeresi exter-
na) per Confessarium ex invincibili ignoran-
tia, putantem se illa absolvere posse, comperta
deinde carentia potestatis in eo Confessario,
non solum debes absolutionem Excommuni-
cationis petere, & obtinere ab habente Juris-
dictionem ad illam Excommunicationem ab-
solvendam, verum etiam debes, in omnium
sententia, ab eodem obtinere absolutionem
delicti haeresis, quia hoc non fuit directe ab-
solutum, sed propter bonam fidem solum in-
directe cum aliis peccatis a te expositis Con-
fessario. At si ipsum delictum non esset refer-
vatum, fuisset directe absolutum, & non indige-
ret nova directa absolutione. Ita Sanchez l. c.

i. Sanchez
ll. 2. tit.
cas. 1. l.
n. 5.

5. Dixi

5. Dixi quando est affectum Excommunicationis; Nam si per ignorantiam quis nesciret huic peccato esse excommunicationem Pontificiam adnexam, vel ratione metus, a ut supra dixi adnexa de facto non esset, tunc illud delictum à te sic commissum non esset Pontifici reservatum, possitque absolvi per quemcunque Confessarium potentem absolvere à peccatis mortalibus. Ratio est, quia ex una parte huic, propter dictam ignorantiam, vel metum, nunquam fuit adnexa Excommunicatio, & ex alia Casus ipse non est reservatus Pontifici, nisi quando ut num. 1. diximus, est cum Excommunicatione conjunctus. b

5. Jam verò ex dato discrimine inter reservata Pontifici, & Episcopo, duæ suboritur alix differentix. Prima, quando Summus Pontifex, sive per Jubilæum, sive per quodlibet Privilegium, concedit Jurisdictionem alicui absolventi à Casibus Papalibus, concedit etiam facultatem absolventi Excommunicationes eidem Papæ reservatas; quia sicuti hæc duo, Casus, & Excommunicationes Papales, sunt semper adnexa, ita, concessa potestate ad unum ex ipsis, intelligitur concessa ad alterum.

6. At verò, quando Episcopus concedit Jurisdictionem absolventi à Casibus sibi reservatis, non intelligitur concedere Jurisdictionem absolventi ab Excommunicationibus sibi eidem reservatis, quia cum ipse habeat multos casus reservatos distinctos à reservatis Excommunicationibus, concessio pro illis non potest extendi ad has, neque contra, nisi aliud ex concessionis verbis, aliusve circumstantiis conjiçiat. Ita Bonacina, Barbosa, aliique ex communi sententia, quos habes apud Bossium. c

7. Secunda differentia. Si quando propter ignorantiam, vel propter metum cadentem in virum constantem, juxta supradicta, non incurrit aliquis Excommunicationem, dum patrat delictum Summo Pontifici reservatum, v. g. dum incidit in externam hæresim, poterit absolvi à quocumque simplici, seu communi Confessario, ut dixi num. 4. quia illud delictum, quandoquidem non habet adnexam Excommunicationem reservatam, non habetur, saltem ex usu Ecclesiæ, pro reservato, At non ita in delictis Episcopalis:

Tamburinus de Sacramentis.

Quamvis enim per ignorantiam, vel propter aliud, non incurras Excommunicationem, adhuc illud delictum ferè semper remanet reservatum; nec poterit à simplici Confessario absolvi, sed solum ab habente Jurisdictionem ad reservata, quia in Casibus Episcopalis non adest illud Ecclesiæ, quod non habeatur pro reservato illud delictum, cui non est adnexa Excommunicatio reservata Episcopalis, & quamvis hæc per ignorantiam vel metum, non incuratur, sic docent d. Suarius, aliique. Et ratio ulterior est, quia Episcopi aliquando, imò ferè semper, reservant ipsa delicta ratione ipsorum, & non ut facere solet Pontifex, ratione Excommunicationis, vel saltem reservationem, & Casum, & Excommunicationem.

8. Dixi ferè semper, nam, si quando ex verbis; vel circumstantiis constaret, delictum illud fuisse ab Episcopo reservatum, ratione Excommunicationis, tunc profecto eadem esset ratio, quæ est in Pontificiis, unde qui ob ignorantiam, vel ob aliud non contraheret hanc excommunicationem, nec contraheret dicti delicti reservationem.

9. Sed quid præsumendum, quando neque ex verbis, neque ex circumstantiis id colligi queat?

Respondeo, Præsumendum esse, reservationem ab Episcopo factam fuisse, ratione ipsius delicti, vel ratione, ut dictum est, utriusque immediatè, atque aded etiam casum esse immediatè reservatum. Ratio ducitur ex communiter contingentibus, quia scilicet hic est consuetus usus Episcoporum, qui in reservationibus suis; ad ipsa delicta ferè semper attendunt.

10. Quæres Primò, Si Summus Pontifex auferat censuram adnexam casui sibi reservato, remanetne ipse casus eidem Pontifici reservatus?

Respondeo. Probabile est non remanere reservatum, atque aded posse absolvi à communi Confessario. Ratio est, quam diximus num. 4. & 7. & quam rectè e notat Sanchez; c. 1. sicuti enim à principio, & veluti in fieri sunt simul casus, & Excommunicatio Pontifici reservata, ita in conservari, ut scilicet, remota Excommunicatione reservata, poterit illam absolvere, removeatur,

N &

& reservatio Casus, & data à Pontifice (ut supra etiam nos diximus num. 5.) facultate absolvendi pro tali Excommunicatione, censetur etiam data pro tali peccato, & contra.

11. Quod si idem casus esset Pontificius & Episcopalis, nempe sibi illud reservasset Pontifex; & ex propria sua Jurisdictione etiam Episcopus, (quod fieri, an liceat, infra insuebimus.) Remota per absolutionem Pontificis Excommunicatione à tali casu, remaneretne reservatus ipse Casus Episcopo? Respondeo. Si in rigore juris loquamur, remanere reservatum Episcopo, quia ubi plura Jura urgent, ut hic urget Jus Pontificis, & Jus proprium Episcopi, remisso uno, non intelligitur remissum, & aliud. At a Navarr. varus cum aliis docet, hodie usum, & consuetudinem interpretari, etiam sublatam esse Episcopalem reservationem. Ita etiam tenet Floronus, b citans Grassium, Henricquez, Homobonum. Mihi difficilis est, quæ credatur hæc consuetudo, quia raro peccatum reservatur idem ab Episcopis, quod à Pontifice, unde potuerit ejusmodi usus introduci.

a Navarr. in manu- l. c. 17. nu. 261. Ver. Nono dico. b Floron. de Casib. refer. p. p. casu 2. n. 13.

12. Idem dicerem, si quis esset excommunicatus excommunicatione Pontificia, & Episcopali de eadem re, neque enim absolutus ab Excommunicatione Pontificia, intelligereur absolutus ab Episcopali, quia existentibus duobus impedimentis, uno sublato, alterum non tollitur, ut colligitur ex Cap. c Tuarum, & ex l. si d Domus, licet intelligi etiam ab Episcopali, utu communi sic interpretante, doceat Raguccius, Naldus, aliique apud Dianam. Sed ego etiam de ejusmodi usu, propter rationem, à me modò dictam, valde dubito.

c Cap. Tuarum de autorit. & usu pallii. d L. si do- mus ff. de servit. V. e Ragucc. Hardus, al- lique ap. Dian. p. 5. tr. 9. re- so. 60. f Mox c. 6. §. 1. n. 2.

13. Quæres Secundò. Quod dictum est, remota excommunicatione non remanere casum reservatum in Casibus Pontifici reservatis, proceditne etiam in Casibus illis Pontificis? qui cum ipsi Pontifici sint reservati, idem tamen Pontifex concessit, ut possint ab Episcopo absolvi, qualis est v. g. abortus fœtus animati, & alii quos mox fe- numerabo.

Respondeo. Salvo meliore judicio, mihi videretur (nam apud neminem id lego) procederet, nam si nunc sunt quidem Casus Episcopales, ut ibidem dicam, sed per hujusmodi

concessionem non mutant reservationem, quam habent Pontificiam: quare solum sunt reservati, quando, (ut supra dictum est de casibus omnibus à Pontifice reservatis,) conjunctionem habent cum excommunicatione; unde, ea remota ob ignorantiam; vel ob metum, vel per Absolutionem, non remanebunt Casus reservati, sed poterunt absolvi à communi Confessario.

§. II.

Peccata, seu Excommunicationes Summo Pontifici reservata.

IN tres Classes ea distribuo. Prima continetur in Bulla Cœnæ. Secunda in quodam Decreto Clementis VIII. Tertia in Constitutionibus aliorum Pontificum.

Duarum priorum summam attuli in Opusculo g Methodi Confessionis. Tertiam habes apud h Filiucium, aliosque. Nolo ergo actum agere, sed ad magis necessaria progredior.

g In Opus- Met. Conf. l. 3. c. 7. §. 4. h Filiuc. n. 13. h Filiuc. n. 20. c. 9. n. 213. Casu. Suar. Bo- na. & ju- Duarum Alter. Sa- rus cum- de consue- ris. & p- senti ali- h Flore. p. de cas- refer. c. §. 2. m. i Suar. de peccat. 29. sec. nu. 6. Barb. de potest. Ep- all. §. 1. n. 2. Quoniam Casus Summo Pontifici reservati, quos Summus Pontifex concessit, ut ii possint absolvi ab Episcopis, quale est ex Tridentino l omne delictum quomodocumque Pontifici reservatum, si sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum, & qua-

CAPUT VI.

De peccatis Episcopo reservatis.

§. I.

An in Jure sint aliqui Casus reservati Episcopis.

1. CERTUM est, ab aliisque fatis probatum, nullum hodie de facto casum esse reservatum, in Jure, Episcopis, saltem, quia (ut notat Floronus) consuetudine ita servetur. Lege k Suarium, aliosque. Eos igitur pro sua Diœcesi, quilibet Ordinarius reservare poterit, quos prudenter ad bonum suarum ovium expedire judicaverit: vel ii reservati etiam erunt Episcopis, quos de facto propria alicujus Diœcesis consuetudo reservavit.

2. Quoniam verò aliquot inveniuntur Casus Summo Pontifici reservati, quos Summus Pontifex concessit, ut ii possint absolvi ab Episcopis, quale est ex Tridentino l omne delictum quomodocumque Pontifici reservatum, si sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum, & qua-

h Flore. p. de cas- refer. c. §. 2. m. i Suar. de peccat. 29. sec. nu. 6. Barb. de potest. Ep- all. §. 1. n. 2. Quoniam Casus Summo Pontifici reservati, quos Summus Pontifex concessit, ut ii possint absolvi ab Episcopis, quale est ex Tridentino l omne delictum quomodocumque Pontifici reservatum, si sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum, & qua-

his etiam est levis percussio Clerici, interli-
mites peccati mortalis, ut dicemus in expli-
catione Excommunicationis, *Si quis iudicet*,
ref. & qualem etiam esse abortum foetus ani-
mali, diximus a alibi; Quoniam inquam hæc
Decal. c. 2. ita se habent: *Quæritur*, an ejusmodi Casus
§. 4. n. 7. sint Episcopis concessi jure ordinariæ
jurisdictionis, & sic possint, debeantque vo-
cari Casus Episcopo reservati, an verò sint
Pontificii?

b. Sanchez. l. 3. Sanchez, *b* aliique putant, dici, &
4. in *De-* esse Episcopales, hoc est absolute Episco-
pal. c. 54. pis reservati, quia sunt concessi dignitati
num. 7. Episcopali, atque adeò perpetuo, quod
Pontius de est, jam nunc illos esse ordinariæ Jurisdi-
matr. l. 8. ctionis Episcoporum; Castropalaus *c* cen-
c. 6. n. 9. set remanere Pontificios, quia tales sunt
Fragos. p. p. per se, licet Episcopis sint, per delegationem,
l. 4. d. 10. concessi.

n. 98. 4. Sed vera decisio, utramque sententiam
c. Castrop. fortasse concilians, est, eos esse verè, & per se
in Bull. Pontificios; neque enim per delegationem
Can. p. 8. concessam Episcopis, mutant suam primæ
§. 1. n. 7. vam naturam reservationis Pontificiæ, ut
Henriq. l. supra dixi. Sed tamen posse aliquo tandem
6. c. 17. modo; & quoad aliquem effectum vocari
n. 7. Episcopales, quia cum eorum absolutionis
d. Supra c. potestas sit adnexa dignitati, sunt ejus ordi-
§. 5. l. 1. nariæ, & perpetuæ Jurisdictionis. Vide om-
nu. 11. ninò quæ dicam *e* infra.

§. Permaximè autem utilis est hæc deci-
sio, nam Confessarius electus per Bullam
Cruciatae absolvit Casus Episcopales, toties,
quoties, & eodem modo mendicantes extra
Italiam absolvent per sua privilegia Casus
eisdem Episcopales, & denique ipse Episco-
pus solet alicui Confessario delegare pote-
statem absolvendi suos Casus Episcopales.
Si ergo prædicti Casus, de quibus loqui-
mur, absolute remanent Pontificii, nec
Bulla Cruciatæ, nec privilegia Mendican-
tium, nec dicta Episcopi delegatio per con-
cessionem Casuum Episcopaliū, se exten-
dent ad illos. At certè se extendent, (exci-
piamus semper hæresim etiam occultam,
propter ejus enormitatem) si sint, ut nos pro-
babiliter sustinemus, aliquo tandem modo
Episcopales, & Jurisdictioni Episcopali con-
nexi.

6. Dices. Si hi Casus sunt jam concessi
Episcopis, non autem aliis communi-

bus Confessariis, ergo sunt ipsis Episcopis re-
servati. Ergo falsum est, quod dictum est
numer. 1. de facto non esse alios Casus refer-
vatos Episcopo, nisi in Diocesi specialiter
reserventur. Respondeo. Nego primam, &
secundam consequentiam. Illi enim casus
sunt Pontificii, nec esse tales desinunt, nec,
ut numer. 4. dixi, naturam reservationis mu-
tarunt per delegationem, qua concessi fue-
runt Episcopis, Quis enim dicat delicta oc-
cultæ in Cœna Domini, esse, vel vocari posse
casus absolute reservatos Episcopis? & ta-
men Tridentinum illos ipsis concessit, Ne
igitur commisceas hæc duo, Casus reservatos
in Jure Episcopi, & Casus reservatos in
Jure Pontificii, sed per particularem delega-
tionem ordinariæ potestati Episcoporum
concessos, ut rectè notavit *f* Flotonus. Il-
lud prius nos cum D D. citatis negavimus
dicto n. 1. non autem hoc posterius: quæ
differentia, quam diversam praxim pariat,
habebis *g* infra.

f Flovo. p.
p. de cas.
reserv. c. 1.
§. p. n. 5.
g *Infra ca.*
9. §. 1. n.
56. §. 7.

§. II.

Quos Casus reservare sibi potest Episcopus.

1. Signatè dictum est §. præcedenti n. 1.
(Episcopus reservare poterit Casus,
quos prudenter expedire judicaverit, &c.)
nam Casus reservare cum moderatione de-
bet, ne Sacramenti Pœnitentiæ usus diffici-
lior reddatur, quam par est: de qua modera-
tione extant documenta Sacræ Congrega-
tionis apud *b* Quarant. aliosque. Et Bar-
bosa quidem *i* bene enumerat casus reservari
consuetos, modumque eisdem interpretan-
di.

h *Quarant.*
V. Cas.
Reserv. fi-
ne. Grassi
de casib.

2. At quæstio est, an ipsi possint pec-
catum mortale cujuscunque gravitatis re-
servare? Respondeo, spectata natura re-
servationis posse, quia statim, atque pec-
catum est mortale, capax est reservationis,
ut supra vidimus, at, spectata Summi Pon-
tificis dispositione, aliud est dicendum de
Episcopis, aliud de Prælatiis, seu Capitulis
Regularium.

Barb. de
potest. Ep.
all. 50.
nu. 288.
de pœnit.
l. c.

3. Ajo igitur Primò, Episcopos, seu
Ordinarios licitè non posse. Explico id, *k*
asserendo ea, quæ docet de hac re. *k*
Quint. *de pœnit. l. 8.* tanad. is enim cum attulisset verba Tri-
dentini aſſerentis, posse sibi Episcopos
atrociora

atrociora quædam, & graviora crimina reservare, cumque etiam protulisset Sacræ Congregationis, & Clementis VIII. monitionem, qua Episcopi admonentur, ne in Casuum reservatione modum excedant, sed reservent sibi atrociorum tantum, & graviorum criminum absolutionem, addit num. 4. *Si sit reservatum furtum, vel detentio Decimarum, quando quis furaretur, vel retineret ex Decimis duodecim, vel quatuordecim argenteas, neminem d. Curum, hunc atrox, & grave crimen commississe, eumque esse atrocissimum latronem, & sacrilegum gravissimum.* Et paulò post: *Quantitas ergo (ait) duodecim argenteorum, licet sufficiens sit ad mortale, non tamen ad reservationem prudenter in Diocesis facienda; Cum ad hanc requiratur gravitas valde considerabilis, & atrocitas.* Hæc ex illo. Unde rectè à nobis dictum est, Episcopos ex dispositione Pontificis, fuisse limitatos, ut non reservarent quodcumque peccatum mortale, sed tantummodo atrox, & grave.

4. Quid autem, si non gravia reservent, reservabuntne validè? Respondet, Sylvester; & Henriquez, quos refert: sequiturque Suarez apud dictum a Quintanad. validam esse dicunt ejusmodi reservationem, licet quia potius in destructionem, quam in edificationem ea tenderet, illicitam, At Sorus; & Riccardus, quos refert, sequiturque Valquez apud eundem, nec validam dicunt, nec licitam, quia Episcopi carent ea Jurisdictione; cum Pontifex ipsis illam limitaverit, (ut nu. 1. dictum est) in dispositionibus Tridentini, Sacræ Congregationis, & Clementis VIII. Mihi placet opinio Suarez, quia in dictis dispositionibus, quas ad verbum afferit Quintanad. l. c. nullum verbum est, sive irritans factum, sive Jurisdictionem tollens.

5. Hæc quæstio, si rectè advertis, non est eadem; sed solum similis illi, de qua egimus b supra, ibi enim actum est de reservatione omnium, vel majoris partis delictorum, hic agimus etiam de unico, si ex aliquo capite non sit atrox, nec sit notabiliter grave.

6. Ajo Secundò, Prælatos, cum Capitulis Regularium posse, & validè, & licitè peccatum mortale, quamvis non tam atrox reservare, juxta id, quod ipsi bonum,

& utile pro suis Religiosis prudenter judicaverint. Ratio est, tum quia in præcedentibus dispositionibus solum loquutio est cum Episcopis, tum quia idem Clemens id concedit Regularibus, dum in Catalogo Casuum, quos sibi reservare ii possunt, aliqua peccata inserit, mortalia quidem, sed certè non admodum gravia quale est, proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale, furtum de rebus Monasterii in ea quantitate quæ sit peccatum mortale, lapsus carnis voluntarius opere consummatus. Accedit, & ratio disparitatis: Regulares enim profitentur perfectionis statum; unde gravius semper judicatur peccatum ipsorum, quam judicetur illud, quod committunt sæculares, qui statum illum perfectum non proficiunt.

§. III.

Peccata hodie reservata Episcopo Panormitano.

Qualibet Diocesis proprios solè statueret Casus Reservatos, quos omnes recensere nostrum non est, satis igitur nobis, superque erit, si nostræ Panormitanæ Diocesis casus reservati in ultima Synodo anni 1652. propósitos, hic additis nonnullis notulis, afferamus.

CASUS RESERVATI IN PANORMITANA Diocesi.

1. *Raptores Virginum.*
2. *Prolem suffocantes.*
3. *Nefandum Sodomitæ scelus committentes.*
4. *Paganis mulieribus, aut bestis abutentes.*
5. *Qui sanctimoniales, vel alias mulieres, intra Monasterium commorantes, turpiter alloquuntur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.*
6. *Sortilegium operantes, veneficia superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.*
7. *Literarum, ac Sigilli Archiepiscopalis, & ejus Curia falsarii, & qui literas, & scripturas Archivii, vel scripto arripunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant.*

8. No-

8. Notarii, qui legata, ad pias causas facta non denuntiant.

9. Clerici ad quoslibet ordines per saltum, vel surripiè promoti.

10. Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

I.

Raptores Virginum.

11. Qui igitur rapit puerum, vel viduam, vel uxoratam, quamvis ex a alibi dictis *Mu. Conf.* Raptum committat, hic non comprehenditur.

Lib. 2. c. 7. §. 9. Et l. 7. in Decal. c. 6. §. 1. c. 2. Nomine autem Raptoris ex ordinaria significatione hujus criminis, intelligitur committens Raptum, unam ex speciebus luxuriæ. Ad hujusmodi autem Raptum, ut ibidem explicuimus, tria requiruntur. Vis illata, Finis inhonestæ libidinis, Abductio in alium locum. Quoniam ergo ibidem diximus, consistit Raptum sive vis illata sit ipsi Virgini, consentientibus parentibus, vel iis, sub quorum cura vivit Virgo, sive sit ablata consentiente ipsa Virgine, prædictis non consentientibus, idè hic consequenter dicendum est, esse casum reservatum, quocumque ex iis modis Raptus committatur.

12. Præterea. Diximus aliquantò superius, peccatum, quod reservatur, nisi quid aliud exprimat, debere esse in illo genere completum. Jam quæro, ut Raptus Virginis hic Panomi reservatus, oportetne, ut sit per copulam consummatus? Respondeo, non oportere. Ratio est, quia, ut ibidem *b* docuimus, Raptus satis *c* consummatur per ipsam abductionem ad finem libidinis.

b *Dicto l. 7. in Decal. c. 6. §. 2. num. 10. c. Sanchez. l. 7. matr. d. 12. n. 7. Less. l. 4. ca. 3. n. 66.* Nomine Raptoris non intelligitur hic quæsi habitualiter rapiens, sed etiam ille, qui, vel semel rapit, ejusmodi enim est loquutio Doctorum, cum agunt de Raptu, etiam si semel committatur.

II.

Prolem suffocantes.

14. Occidi potest proles, Primò, per abortum fetus animati (nam si nondum est animatus, non dicitur saltè propriè, proles.) Secundò, per suffocationem, quæ fiat dum in eodem lecto infans ponitur cum nutrice, vel Matre, ibique opprimatur ab ipsis, periculum

advertentibus, & non curantibus. Tertiò, per suffocationem ejusdem infantis de industria factam, ut si mater suam prolem volens occultare ex adulterio genitam, eam suffocet. Quartò, si infantem vulnerando, vel, venenum propinando, quamvis non suffocando, ipsum occidat. Quintò, si filium jam grandiusculæ ætatis, seu jam adolescentem, ejus mater, vel pater suffocet, seu alio modo interficiat. Quærimus jam, an commissum hoc crimen singulis prædictis modis casus sit reservatus?

14. Respondeo. Si reservator hos omnes modos reservare voluisset, dixisset sanè se reservare abortum, occisionem filii vel ejusdem homicidium, vel quid simile: nunc verò, cum meminerit solum suffocationis, puto, salvo meliori judicio, solum aliquos ex dictis voluisse comprehendere, nempe quando mater, vel alia, aliusve (neque enim Synodus dicit suam prolem, sed absolute, prolem) infantem ex eo, quod in eodem lecto decumbat, opprimat modo dicto, vel quando quis prolem statim natam, ne appareat, suffocet, seu occidit; hi enim sunt in loquutione communi proles suffocatores, id est, qui vel opprimunt in lecto, vel faciunt, ut proles non appareat; alia enim sunt mera homicidia.

Dixi seu occidit, nam si quis prolem statim natam alio modo interimat, & non per materialem suffocationem, puto propter rationem dictam, esse peccatum hic reservatum.

Nefandum Sodomis scelus committentes.

15. Nos cum communi sustinimus (quid quid dicat *d* Bordonus cum aliquibus) tum *d* Bordonus agentem, tum patientem esse Sodomitam. cum alii. Hic igitur uterque comprehenditur, vide quibus in quæ alibi *e* dixi, ubi tamen solum agentem *conf. regu.* incidere in reservatum, nisi major expressio *ref. 48. q. 5* fiat, falsissimum esse probabile. Debet autem *num. 2.* esse actus consummatus, id est cum effusione *Li. 7. in* seminis in vase præpostero: secus, quamvis *Decal. c. 7.* esset Sodomia attentata, & incepta fuisset *§. 6. n. 3.* copula in vase præpostero, sed deinde, extra effusum fuisset semen, non erit hic reservata, quia ut supra diximus, peccatum reservatum debet esse actus in eo genere, quo reservatur completus. Præterea, quoniam fœmina cum

fœmina congregiendi non committit verè, & propriè Sodomiam, nam Sodomia est congressus consummatus inter masculos in vase innaturali, nec subiacebit huic reservationi. Idem dic de viro congregiente cum fœmina in vase non naturali.

16. Quod si fœmina cum fœmina in vase præpostero in quod effundat semen congregiatur (quod fieri posse potius est à nobis propter modestiam supponendum, quam inquirendum) esse veram Sodomiam docet Mazzuchellus a apud Dianam; sed non assentior, quia non est perfecta Sodomia, sed imperfecta, ut diximus dicto §. 6. quare consequenter dicendum erit, non esse hic reservatam.

17. De impubere non placet indistincta doctrina ejusdem b Bordoni, dicentis, impubere non subiacere huic reservationi, quia regulariter non seminat, atque aded non effundit semen intra vas alterius, non inquam, placet, debebat enim castigatus loqui, & sic distinguere. Impubere, si non seminat, non committere propriè Sodomiam, si verò seminet, quod certè sapiissimè, ante decimum quartum annum pubertatis, malitia supplente ætatem, evenit, Sodomiam veram committere, & consequenter in casum incidere reservatam.

18. Denique quia hic casus reservatur in nostra Synodo sub hac forma *committentes*, non verò sub hac *exercentes*, non possumus dicere, illud non esse reservatum, nisi frequenter fiat; non possumus inquam, siquidem, & qui semel Sodomita est, dicitur committere Sodomiz scelus.

IV.

Paganis mulieribus, aut bestiis abutentes.

19. Sustinui e alibi, congressum cum muliere pagana, hoc est infideli, seu non baptizata, non differte à speciebus aliis luxuriæ: hic tamen, propter ejus peculiarem, licet non essentialiter diversam, deformationem, merito à nostra Synodo reservatur. Non baptizata dixi, non ergo reservatur congressus cum hæretica, vel cum schismatica baptizatis, hæ enim non sunt pagana.

20. Quid de congressu fœminæ baptizatæ cum homine infideli? vel de masculino

Fideli congregiente cum puero non baptizato? Respondeo. Neuter est casus reservatus, quia, ut supra vidimus, stricta est in lege reservatorum faciendâ interpretatio; si ergo reservatio est contra viros abutentes mulieribus paganis, non est extendenda, ut sit contra mulieres abutentes viris paganis, vel, contra viros abutentes masculis paganis. Neque obstat major, vel æqualis peccati gravitas; in reservatione enim non semper attenditur ad majorem, vel minorem criminis gravitatem, sed sapiissimè ad reprimendam aliquorum gravium criminum frequentiam, vel ad obviandum scandalo publico, quod ex illis oritur, vel quid simile.

Propter eandem rationem, licet concubitus cum Dæmone, sive succubo, sive incubo, sit majus peccatum, quam concubitus cum bestiis, tamen hic solum bestiarum abusus, qui solet esse frequentior, non verò abusus Dæmonum, reservatur.

V.

Qui Sanctimonialis, vel alias mulieres intra Monasterium commorantes, turpiter alloquantur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.

21. Comprehendit hic casus tum ipsas Moniales professas, tum novitias, tum educandas, tum quascunque etiam uxoratas, quæ fortè, propter aliquam urgentem causam, intra Monasterium degunt. Patent hæc ex illis verbis (vel alias mulieres.)

Præterea qui turpiter, id est, de rebus obfcænis cum prædictis alloquitur sine intentione ulterius progrediendi, etiamsi de turpibus aliorum actibus, v.g. de alienis amoribus agat, ut item, qui, quamvis indifferentes, vel etiam spirituales sermones habeat cum illis, eos tamen habet cum intentione mortali aliquid turpe, sive copulam, sive osculum, sive tactum committendi; sive etiam in sola morosa delectatione sistendi, in casum reservatum incidet. Ratio est manifesta, quia hæc, vel turpia sunt, vel intendunt turpia.

Neque obstat, Peccatum, ut reservetur, debere esse ex se, & ex objecto, grave exterius, ut diximus d supra, qualis non est indiffrens d supra hæc, vel spiritualis locutio, quamvis ex e. 4. m. 3. prava intentione facta; Non obstat inquam, quia

quia hic adest expressa Reservantis voluntas, quæ ibi supponebatur non esse: & ex alia parte hanc potestatem non fuisse ab Episcopo ablatam, nuper a diximus.

a Sup. hoc eodem c. 6. §. 2. n. 4.
 22. Animadvertendum insuper est, ex alia Constitutione ejusdem Synodi adest Excommunicationem reservatam contra illos, qui absolute alloquuntur Moniales, vel existentes in Monasterio, idque sine licentia: sic enim habetur *b* in Constitutionibus Synodalibus.

b Constit. Synod. ult. Panorm. celebrata an. 1654. c. 7. n. 162. p. 4.
 Quoniam circa accessum ad Moniales: earumque colloquia, nostri regiminis initio, edicta promulgari mandavimus, eorum formam sub poenis inibi statutis inviolabiliter observari precipimus, & speciatim poenam Excommunicationis, in edictis latam, contra alloquentes sine licentia cum Monialibus, ipso facto, ipsoque jure incurrendam, nobisq; reservatam, de novo indicimus, atque innovamus.

Dixi autem etiam in Monasteriis existentes, quia in dictis edictis comprehenduntur etiam, & hi, ubi etiam datur forma dictatarum licentiarum.

23. Jam verò tres in hoc Casu reservato, de quo loquimur, sese offerunt difficultates. Prima, an si quis tractet alia crimina, v. g. agat cum Moniali de homicidio patrandò, de furto, &c. incurrat in hunc casum reservatum?

Respondeo, non incurere, quia hæc, & similia, quamvis gravissima crimina, non veniunt in communi loquutione, sub nomine turpium: Turpia enim solum sunt ea, quæ pertinent ad Venerem, seu ad præceptum sextum.

24. Secunda difficultas. An hic detur paritas materiæ; An scilicet qui duo, vel tria verba obscæna cum Moniali loquatur, incidat in reservatum, posito, quod sic peccaverit mortaliter, ut semper ex dictis, hic supponendum est.

c Verric. tr. 8. g. mor. 66. n. 32.
 25. Respondeo. Querit *c* Verricelli, an quando Episcopus excommunicat, quomodocunque colloquentes cum Monialibus, excommunicationem incurrat, ille, qui duo verba obscæna cum prava intentione colloquitur, & Respondet incurere, quia tunc ratione qualitatæ verborum, haberetur materia gravis, prout docet, ait, Thomas del Bene, & Merolla. At oppositum Respondet *d* Bordonus, dicens, ad incurendam

dictam excommunicationem, non sufficere quatuor verba, etiam obscæna, quia materia non est gravis, saltem non est apta ad incurrendam tam gravem poenam, qualis est excommunicatio.

Utraque sententia viderur probabilis; unde in casu nostro utrumque erit probabile, mirum colloquentem duo, vel tria verba mortaliter turpia cum Moniali incidere, & non incidere in Casum reservatum; quamvis si indifferentia alloquatur per unum misere, & aliquid amplius in sententia *e* Dianæ, *c* Dianæ. vel per unum quadrantem horæ, in sententia *3. tr. 2. ref. ejusdem f* Verricelli, magis apparenter, effugisset excommunicationem, quia tunc ex *f* Verricelli qualitate verborum, & parvitate tam angusti temporis, non fuisset materia gravis. Verum, quod dictum est de horæ quadrante, nunc expendere, proprius locus non est. Certè, non esse consulendum, judico.

26. Tertia difficultas, an qui verba obscæna loqueretur cum Moniali, nihil illa respondente, incurret in Casum reservatum? Respondeo. Inquiro à te, si quis posita excommunicatione contra colloquentes absolute cum Monialibus, ipse solus loqueretur, nihil respondente Moniali, incurretne is in excommunicationem? Respondebis, esse duas sententias. Nonnulli enim cum *g* Vidal, aliisque negant, quia solus loquens non dicitur colloqui. Nonnulli cum *h* Merolla affirmant, quia ex communi usu, idem sunt, alloqui, seu loqui cum alio, & colloqui. Cum ergo utraque hæc sententia sit probabilis in casu excommunicationis impositæ in illa Diœcesi, sub illa voce colloquentes, quamvis affirmans, judicetur probabilior, idem tibi videbitur dicendum in casu nostro reservationis, immò, & in casu excommunicationis allatæ à nostra Synodo de loquutione cum Monialibus, sine licentia. Nihilominus in nostris casibus, tum reservationis, tum dictæ excommunicationis, dico, semper adest reservationem, & excommunicationem, etiam nihil respondente Moniali. Ratio ducitur à verbis Synodi, quæ non dicunt, colloquantur, sed alloquantur, alloquitur autem quis, etiam si nullus respondeat, Idem enim est alloqui, ac loqui cum alio, si, vel primis labiis Latinitatem arripisti. At in omni rigore dicens loqui cum alio, etiam ille nihil respondente, sed tamen ad unam locutionem atque ad unam.

g Vidal. in de Mon.

Inqui 4. num. 25.

Januario de casib.

refer. resol. 39.

Th. del Bene de Imm.

c. 14. dub. 5. sec. 3. nu. 4.

Graf. in quinque casib. l. 2. c. 5. n. 1.

h Merol. T. p. d. 1. c. 2. n. 607.

T. p. d. 1. c. 2. n. 607.

27. Illud item certum habeo, ipsam monialem audientem ejusmodi turpia, sed nihil respondentem, quamvis peccet, si cooperetur voluntarie audiendo cum loquente, tamen non incidere in Casum reservatum. Ratio est; quia in verbis reservationis dicitur, reservari peccatum, quo quis turpiter alloquitur Moniales, non vero peccatum, quo Monialis audit alias turpiter loquentes.

28. Illud item certum habeo, si Monialis turpiter responderet, immo si etiam ipsa incipiat turpiter loqui cum Sæculari, non incurere in hunc casum reservatum, quia in verbis reservationis dicitur reservari peccatum, quo quis cum Moniali loquitur obscenè, nihil autem dicitur de ipsa Moniali turpiter loquente cum Sæculari.

29. Quid si Monialis turpiter loquatur cum alia Moniali? Respondeo. Certum mihi videtur, incidere in reservatum, quia verba reservationis absolute pronunciant de omnibus, qui Sanctimonialis turpiter alloquantur.

30. Neque obstat illud, *qui*, masculini generis; non obstat; inquam; jam novum non est in jure, sub nomine masculino, intelligi, & fœminum; nisi ex subjecta materia altringuatur loquutio ad masculos. Lege Gloss. a & Alterum, b qui docent, dum Pontifex excommunicat eos, qui sepeliunt excommunicatum (utique vitandum) in loco sacro, comprehendit, & mulieres; probatque ex eo, quod sub dictione *qui*, continetur dicitio, *quis*, quia Masculinum concipit Fœminium. Ita etiam Glossa c, omnesque apud d Leandrum, Et certe in casu hoc nostro, patet ex inconvenienti, nam secus sequeretur, Sæcularem mulierem, colloquentem turpiter cum Moniali, hic non comprehendit, quod nemo diceret.

Si quis ad Moniales turpia scriberet, non puto, eum incursum in casum hunc reservatum, quia scriptio non est proprie loquutio, An incurrat ex vi illius verbi *tractant*, alia est consideratio.

a Gloss. in C. eos, qui Clementi, p. de sepult. b Alter l. 1 de cens. d. 14. c. 1. col. 3. c Gloss. in C. Gener. V. Vniversos. de elect. in 6. & ducitur argumentum ex C. Si quis suadente 16. q. 4. d Leand. de excom. d. 7. q. 13.

V I.

Sortilegium operantes, & Magicas artes, veneficia, superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.

31. Tres hic adsunt clausulæ. Prima, *Sortilegium operantes*, quare etiam, qui semel per sortilegium, utique mortale, peccat, subiacet reservationi, quia jam operatur sortilegium.

31. Hoc autem delictum est illud, quo quis per sortes inquirat ea, quæ sunt illi abscondita. Quoniam autem dictæ sortes, aliæ sunt consultoriæ, aliæ divinatoriæ, aliæ divinatory, & primas quidem, ac secundas aliquando esse licitas, nunquam vero tertias, docet S. Thomas e, & habet Quintannad. f. Ideo non omne, & quodcumque sortilegium, sed illud, quod est mortaliter illicitum, erit casus reservatus.

33. Secunda clausula *Magicas artes, veneficia, superstitionesque, utique mortales, exercentes*. Cum ergo hæc exerceat; Ideo, ut ea sint reservata, frequentiam superaddendam esse, puto, quæ frequentia sit à prudenti viro decernenda. Confirmo ex patitate, ducta à pœna suspensionis ab exercitio Ordinis; privationisque omnium beneficiorum, & dignitatum, lata à Pio V. contra Clericos, Sodomiam exercentes, nam propter hoc verbum *exercentes* communiter DD. apud g Dianam docent, bis, aut ter, Sodomiam committentem, non incidere in prædictas pœnas, sicuti neque dicitur v. g. Mercator, qui bis, vel ter Mercatoriam agit; ita igitur in casu nostro.

34. Tertia clausula, *quolibet Sacramento, vel Sacramentali abutentes*. Quia ergo etiam, qui semel aqua benedicta v. g. abutitur, dicitur abuti Sacramentali, ideo non effugiet, ex singularitate criminis, reservationem. Abuti autem hic significat illud quodcumque peccatum, quod quis committit, usurpando Sacramenta, vel Sacramentalia cum gravi peccato circa prædicta; id est circa sortilegia, magiam, veneficia, superstitiones; hoc enim indicat illud, *ad id abutentes*.

VII.

Litterarum, ac Sigilli Archiepiscopalis falsarii, & qui litteras, & scripturas Archivii, vel furto arripiunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi, nequeant.

35. Percurre separatim prædictas clausulas.

36. Prima clausula, *Litterarum, &c. falsarii*. In Bulla Cœnæ, & in Cap. a Falsariorum, excommunicantur falsarii litterarum Apostolicarum. Ad hujus ergo Constitutionis instar, nunc Archiepiscopus Panormitanus reservat crimen, quo falsæ redduntur litteræ Archiepiscopales; quare proportionaliter ad ea, quæ de illa excommunicatione Pontificia decernunt Doctores; erit loquendum de hoc nostro casu reservato. Hinc, cum non sit excommunicatus in Bulla Cœnæ, qui falsificat litteras, emanatas à Delegatis, vel Officialibus Papæ, nec qui falsificat, ut ego puto, litterarum Apostolicarum copias rescriptas, & in sententia aliquorum, nec qui emendat eorum errorem Grammaticæ, & similia, videnda apud b Fillucium, alioque, idem erit in casu reservato hoc nostro, respectu litterarum Archiepiscopaliū.

a C. Falsariorum de crimine falsi.
b Fill. Tr. 16. c. 8. n. 190. Snar. Alter. alii- que apud Leand. de excom. d. 13. à q. 9.

36. Ad casum autem hunc reservatum non requiritur copulativè hæc tria facere, puta, litteras, & sigillum Archiepiscopi, & sigillum ejus Curie falsificare: satis enim erit, si quodcumque ex his fiat, ita enim colligitur ex sine intento ab Archiepiscopo, qui est, ut purè & sine falsitate Archiepiscopales litteræ legantur.

37. Sed eritne ex his falsarius ille, qui sigillum novum Archiepiscopi, vel ejus Curie effingeret, illoque uteretur? Respondeo. Forte, puto, quia si id non est falsare sigillum, quidnam erit?

38. Quid, si quis efformaret, seu fingeret litteras Archiepiscopales ex integro, essetne falsarius litterarum Archiepiscopi? Respondeo. Pari modo puto. Falsitas enim, quæ hic prohiberi intenditur, non necessariò supponit veras litteras, quæ deinde temerentur, sed est omnis falsitas, quæ nocet veritati litterarum Archiepiscopaliū.

Tamburinus de Sacramentis.

In Bulla Cœnæ Domini excommunicantur falsificantes litteras Apostolicas, & deinde in alia clausula, excommunicantur ii, qui falso fabricant easdem Apostolicas litteras: Unde videntur hæc duo crimina esse diversa, nec posse inferri, reservato uno, reservari utrumque, & consequenter cum in nostra Synodo solum reservetur falsarii, qui idem sunt, ac falsificantes, non verò reservantur ii, qui de novo falso fabricant, viderur non esse verum, etiam hos incidere in casum reservatum.

Nihilominus ego puto, in dicta Bulla Cœnæ id ad majorem declarationem expressum sic fuisse, nam: cæterum dico, posterius crimen includi omnino in priore, quod confirmo ex doctrina Alterii, qui expressè docet, falsam fabricationem ex integro Bullarum Apostolicarum esse crimen falsi.

39. Quid denique, qui litteras hujusmodi omnino lacerat, incidit ne in casum reservatum? Respondeo d. Filliuc. notat, in Bulla Cœnæ non ex eo, quod falsarius excommunicatur, excommunicari eum; qui litteras Apostolicas dilacerat: diversa enim satis sunt lacerare, & falsificare: scriptura enim lacerata ex omni parte, & omnino, non potest abuti, potest falsificari: ita igitur quoad reservationem in casu nostro.

40. Secunda clausula, *Qui litteras, & scripturas Archivii furto arripiunt*, utique Archiepiscopalis, ejusque Curie, de quibus immediate antea fuit loquutus: furto autem arripit, etiam qui violenter per rapinam aufert; rapina enim præter violentiam involvit etiam malitiam furii.

Non dubito tamen hic, posse esse levitatem materiæ; Quid enim, si quis furetur paginam quampiam nullius, vel levis momenti: is certe, sicut non peccabit mortaliter, sic neque reservatione afficietur.

41. Tertia clausula, *Qui quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant*, mutilare hic, aut deturpare, non est idem, ac omninò dilaniare, seu lacerare: sicut enim, qui hominem mutilat, non dicitur hominem occidere, sed aliquod hominis membrum amputare, sic non dicitur mutilare, aut deturpare scripturam is, qui omnino illam dilaniat, ita, ut usui amplius esse non possit, sed qui ex scriptura aliquam partem abscindit, vel nihil abscindendo ita deturpat, ut integrè non possit legi. Dico igitur, in hac clausula reservari

c Alter. d. 9. in Bull. Cœnæ l. 5. cap. 3.
d. quare. d. Filliuc. 16. c. 8. n. 190.

reservari casum, quo, quis scripturam prædictam mancam, & mutilam reddit: nam casum, quo, quis eam ita dilacerat, ut usui esse nequeat, hic non reservari probabiliter docuimus num. 39.

VIII.

Notarii, qui legata ad pias causas facta, non denunciant.

42. Hæc clausula supponit, Notarios mortaliter peccare, dum ejusmodi legata non denunciant; secus enim non inciderent in casum reservatum, at unde est, quod ipsi in hoc peccant: Respondeo, peccant ex eo, quod sive non observant hoc ipsum præceptum, quod involuitur in hoc casu, qui nunc reservatur, sive non observant peculiare præceptum in nostra Diocesi, ipsis Notariis impositum; sic enim habetur in postrema a Synodo Panormitana.

a Synod.
Panorm.

An. 1652.

pa 4. n.

242.

„ Notariis verò penam excommunicationis
„ indicimus, nisi in singulis Testamentis, Co-
„ dicillis, aliisque talibus eas particulas, in-
„ tra tres menses nobis deferant, propria ip-
„ sorum manu signatas, in quibus aliquid in
„ causas pias, vel in rei male parta, seu abla-
„ ta, aut furti satisfactionem quomodocumq;
„ legatur.

43. Porro hæc duo adverto. Primò, la-
tius patere hoc præceptum, quam clausu-
lam reservationis, de qua loquimur; præ-
ceptum enim comprehendit quodcumque
legatum, tum ad causas pias, tum in sa-
tisfactionem rei ablatae, aut furti; at re-
servatio solum loquitur de legatis ad pias
causas; quamvis enim legata ad satisfac-
tionem rei ablatae, & furti, vocari possint
legata ad pias causas, tamen cum tam signa-
te Legislator in hoc præcepto, lato sub pœ-
na excommunicationis, solum mentionem
faciat legatorum ad pias causas; idèd stri-
ctè (ut debemus ex supradictis) id inter-
pretando, satis probabiliter dicere, salvo
meliori judicio, possumus, solum hæc lega-
ta ad causas pias, voluisse legislatorum re-
servare.

44. Animadverto Secundò, excommu-
nicationem in hoc præcepto Synodi Nota-
rii indictam, videri esse excommunicationem
ferendam; illud enim, penam excom-
municationis indicimus, non solet significare

excommunicationem latae sententiæ, ex do-
ctrina b Sairii, Avilæ c, & passim alio-
rum.

45. Verum hinc emergit molesta diffi-
cultas, nam in sententiâ non ignobilium
DD. præceptum datum sub sola pœna ex-
communicationis ferendæ, non statim est
signum obligationis sub mortali. Si ergo
Notarius non obligatur sub mortali ex vi ta-
lis excommunicationis, ad denunciandum
legata, qua ratione erit casus reservatus de-
nunciationis omisso, cum non referentur,
nisi peccata mortalia?

Dicam, quod sentio, in hunc modum. Ver-
um sit, excommunicationem ferendam non
esse ex se signum mortalis obligationis, de
qua te nos agimus d alibi; at hoc dicitur,
concediturque, nisi aliud plus ex verbis Le-
gislatoris colligatur. Cum igitur in re nostra
Legislator ex una parte imponat præceptum
Notariis sub pœna excommunicationis fe-
rendæ: ex alia verò idem Legislator dicat, se
velle peccatum, quod Notarii committunt,
dum non denunciant, esse reservatum, clarè
colligitur velle, illam inobedientiam esse gra-
vem, ac mortalem, quia sine hac gravitate re-
servatio, ut nimis sæpè dictum est, consistere
non posset.

IX.

*Clerici ad quoslibet Ordines per saltum, vel
furtivè promoti.*

Clericus, qui ordinatur per saltum, id-
est, qui recipit Ordinem superiore, non
recepto prius inferiore, suspenditur in Ju-
re ab e Ordine sic recepto. Rursus, qui
furtivè, id est, Episcopo non approbante,
promovetur; suspenditur, & per aliquos ir-
regularis fit, inanimò, & excommunicatur, ut
videre est apud f Suarez, aliosque. Hæc i-
gitur duo delicta reservantur in præsentis
clausula.

47. Sed quas actiones comprehendit
hæc furtiva promotio? Respondeo, furti-
va promotio multipliciter esse potest; Pri-
mò si Ordinandus decipiat Episcopum si-
mulando ætatem sufficientem. Secundò,
falsificando patrimonium. Terriò, literas
dimissoriales fingendo. Quartò, absque
notitia, & voluntate Episcopi ordinantis,
cum aliis promovendis se ingerendo. Ex
his

X.

Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

50. Bona alia sunt stabilia, mobilia alia, unde lex hæc videtur extendi ad eos, qui alterutra rapit, Verum, salva meliore sententia, quia propriè, & strictè loquendo (ut hic ex supradictis loquendum nobis est) non dicitur quis invadere bona mobilia, v. g. pecuniam, vestem, & similia, sed futari, rapere, tollere, usurpare, nam invadere propriè est de bonis stabilibus, & significat in prædium, in feudum, in domum, possidenda, sese immittere, idèd mihi videtur, hic non comprehendi, nisi invasores bonorum stabilium.

Confirmo, quia in Bulla Cœnæ num. 17. excommunicantur qui usurpant fructus redditus, & proventus ad Sedem Apostolicam, & qualcunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum pertinentes: & numero 20. excommunicantur invadentes, destituentes, occupantes, & detinentes, in totum, vel in partem, Regna, Civitates, Terras, & loca ad Romanam Ecclesiam pertinentia. Vides igitur num. 20. ubi agitur de bonis immobilibus usurpari verbum invadendi, non verò num. 17. ubi agitur de mobilibus.

51. Nomine autem Ecclesiasticorum bonorum, intelligi ea bona, quæ sunt Ecclesiarum, unde bona patrimonialia hic non includi, nequaquam est dubitandum. Dubitari tamen posset de bonis patrimonialibus, ad quorum titulum quis est ordinatus. An scilicet is, qui dictum patrimonium invadit, incidat in reservatum?

Respondeo, non incidere. Hujus autem responsionis ratio tota pendet ex solutione illius questionis. An bonum quodcunque stabile, statim, atque sit patrimonium Ordinati, fiat bonum propriè Ecclesiasticum, Profectò, cum agitur de rebus Ecclesiasticis non alienandis, quæ sunt DD. an sub prohibitione Tridentini, & in extravag. *f. Ambitiosa*, ne bona Ecclesiastica alienari possint, includatur dictum Ordinati patrimonium: & resolvunt communiter, non includi, ut rectè notat *g. Bonacina*, quia extravagans *Ambitiosa*, (quam Tridentinum confirmat) expressè loqui-

O 2

loqui-

his modis propriè furtiva susceptio est hoc quarto modo: Illud enim *furtiva*, significat clanculam susceptionem, ita, ut sine scientia ordinantis, quis confocietur cum aliis ordinandis, & sic, nesciente, & consequenter nolente, & approbante Episcopo, ordinetur: Cateri tres præcedentes modi potiùs dicuntur dolosa susceptiones, & solum largè dici possunt furtivæ: in illis enim decipitur quidem Episcopus, sed non propriè, modo furtivo, & occulto, ut in quarto. Quemadmodum igitur Doctores cum a Suatio communiter

a Suar. d. 42. de con-
furis sect. 3
num. 5.
P. Bardi in
sect. l. 7.
9. 10. cit.

48. Quæres, de quibusnam Ordinibus hic loquutio est? Respondeo. Cum prima tonsura ex communi sententia Ordo non sit, ut habes apud Doctores citatos à Castropalao b, ejus furtiva susceptio non erit casus reservatus. At verò, quia Minores, Ordines sunt, (definit enim Tridentinum Ordines septem esse in Ecclesia, Sacerdotii, Diaconatus, Subdiaconatus, & quatuor Minorum Ordinum) ideo eorum furtiva susceptio casus erit reservatus.

49. Dices, at Minores Ordines ex sententia Valquez, aliorumque non sunt Sacramenta, ergo neque propriè, & verè Ordines. Respondeo primò. Minores Ordines esse Sacramenta, tenet communis sententia, quam docet S. Thom. sequiturque e Castrop. Respondeo secundò, licet Minores non essent Sacramenta, non propterea negari debet esse propriè Ordines: Ad hoc enim, ut Minor sit propriè Ordo, satis est, si ille sit potestas quædam moralis relata ad aliquod Ministerium Altaris, quæque Ordinatam constituat in gradu superiori, comparatione ministrorum Ecclesiæ, nec solum comparatione aliorum Fidelium, quod solum facit prima tonsura, cum minores faciant, etiam comparatione ipsorum ministrorum Ecclesiæ, quales sunt ipsi tonsurati, lege d. Castrop. Cum ergo noster Legislator dicat (quoscunque Ordines) Minores autem omnium consensu, propriè Ordines sint, quam vis non sint, in aliquorum opinione, Sacramenta, illos etiam comprehendere voluit Legislator.

c. Trid. sect. 23. cap. 5.
e. can. 2.
d. Castrop.
l. p. 3. n. 4.
cit. S. Th.

Bel. Conin.
alioque.

e. Bañre
l. c.

f. Trid. sess. 25. c. 11. de
reser.
g. Extravag.
Ambitiosa
de reb.
Eccel. non
alienand.
h. Bonav.
T. p. d. 2. de
reb. Eccel.
non alie-
nand. q.
um. p. 2. n.
28. sine.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

loquitur de bonis immobilibus, & mobilibus pretiosis, Deo dicatis. Porro ex hac doctrina videtur, ut aliquod sit bonum Ecclesiasticum, debere esse dicatum absolute Deo: quare cum dictum Patrimonium non sit dicatum immediate Deo, vel Ecclesie, sed solum in alimentum temporale Ordinati, absolute, & proprie Ecclesiasticum non erit. Adde, dictum Patrimonium; mortuo Ordinato, redire sine alia licentia ad pristinum statum, quod certe non posset, si esset proprie bonum Ecclesie. Vera igitur est nostra Responsio, in vadentem bona predicti patrimonii, non incurere in casum reservatum, quia non invadit bona simpliciter, & absolute Ecclesiastica.

§3. Dices, at dictum patrimonium non potest alienari ab Ordinato, sine Episcopi licentia, donec aliunde non habet Ordinatus, unde vivat: ergo est bonum Ecclesiasticum. Respondeo. Nego consequentiam. Ratio enim, cur non possit alienari, non est, quia sit Ecclesiasticum bonum, sed quia ex peculiari Jure Tridentinum sic statuit, ut scilicet viventi Ordinato congrua alimenta non desint. Recte ergo Marchinus, a quando ex probabiliori sententia, docet, bona patrimonialia, ad quorum titulum, quis est ordinatus, non subjacere gabelis, nec collectari posse, non dicit, quia hæc sunt bona Ecclesiastica, sed quia privilegio bonorum Ecclesiasticorum gaudent: cur autem hoc Privilegio gaudeant, ad nos in præsentem non pertinet edocere, si cui id scire placet, ipsum, & ab ipso Doctores citatos adeat.

a Marchinus de ord. tr. 2. p. 6. c. 7. diff. 12.

CAPUT VII.

De Casibus reservatis pro Religiosis.

§. I.

Quibus casibus reservatis in Universum subdantur Religiosi.

1. Certum est, Religiosos subjacere Casibus in sua Religione reservatis. Certum item, eosdem non affici casibus, qui reservantur ab Episcopis, ut ex superius allatis patet: quamvis enim hi

domicilium habeant in Diocesi Episcoporum, habent tamen amplam exemptionem ab ipsorum Jurisdictione.

2. Verum, an iidem Religiosi afficiantur casibus à Summo Pontifice absolute reservatis, aliqui dubitarunt: sed immerito, sunt enim, & ipsi, ut ceteri Fideles Summo Pontifici subjecti, nec unquam ab universali lege, quia Pontifex casus reservat liberati ab eodem Pontifice, ipsi fuerunt. Solum enim per varia privilegia iisdem concessa, indulget Pontifex, ut de iis casibus absolvi à Superioribus, juxta privilegiorum tenorem possint, non verò eos ab incurfione reservatorum exemerit.

Hinc ergo fit, ut si Religiosus incidat in casum quemcumque Papalem, non possit absolvi à Confessario Regulari, quia à Superiore Monasterii est expositus ad excipiendas Confessiones in eo Monasterio subditorum; nisi specialem potestatem ei Confessario attribuit legitimus Superior. Et ratio est, quia ex una parte, ut dictum est, casus supponitur esse Papalis, & ex altera supponitur per ipsam simplicem deputationem Confessariorum non concedi à Superioribus facultas absolvi à reservatis, ut certum est b apud omnes.

4. Quintanadvannas c docet, Superiores in Societate nostra concedere ejusmodi Confessariis, licentiam absolvi à casibus Pontificiis, (exceptis casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini) eo ipso, quod ipsos deputant ad audiendas nostrorum Confessiones. Id quod probat ex eo, quod Pater noster Generalis, ex potestate, quam habet à Summo Pontifice, concedit in Compendio Privilegiorum omnibus Confessariis nostris approbatis, ut possint absolvere quoscumque Fideles, ad eos undecunque accedentes, ab omnibus peccatis, & censuris, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ: at sub nomine Christi Fidelium, (ait hic Auctor) cur comprehendi non debeant nostri? Hæc ille, concludens, non esse mirum, si hic Confessarius non valeat nostros absolvere à casibus in Societate reservatis, possit verò à dictis Papalibus, non esse, inquit, mirum, quia hos reservat Societas, nec eorumdem absolutionem P. Generalis concedit, dum communes Confessarios deputat, illo-

b Delago in resp.

4. Quintanadvannas c docet, Superiores in Societate nostra concedere ejusmodi Confessariis, licentiam absolvi à casibus Pontificiis, (exceptis casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini) eo ipso, quod ipsos deputant ad audiendas nostrorum Confessiones. Id quod probat ex eo, quod Pater noster Generalis, ex potestate, quam habet à Summo Pontifice, concedit in Compendio Privilegiorum omnibus Confessariis nostris approbatis, ut possint absolvere quoscumque Fideles, ad eos undecunque accedentes, ab omnibus peccatis, & censuris, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ: at sub nomine Christi Fidelium, (ait hic Auctor) cur comprehendi non debeant nostri? Hæc ille, concludens, non esse mirum, si hic Confessarius non valeat nostros absolvere à casibus in Societate reservatis, possit verò à dictis Papalibus, non esse, inquit, mirum, quia hos reservat Societas, nec eorumdem absolutionem P. Generalis concedit, dum communes Confessarios deputat, illo-

a Tw de C. refer no. b Or. Soc. I. c. 4. ff. r.

illorum verò Papalium (præter casus dictos Bullæ Cœnæ.) Idem P. Generalis voluit in dicto §. 1. concedere.

Hæc Quintanadueñas: quibus ergo non acquiesco; nam adverte (quod certè mirè minus advertisse Quintanad.) P. Generalem, dum dicto primo §. concedit, nostros Confessarios posse absolvere omnes Christi Fideles à prædictis Papalibus, loqui de Fidelibus secularibus, seu exterminis; nullo modo de nostris. De nostris enim loquitur paulò post, in eodem verbo *absolvo* §. 6. ubi, cum retulisset per Præpositum Generalem, vel per alios, quos ipse deputaverit, posse nostros absolvi ab omnibus casibus Pontificiis, exceptis quibusdam ibi videndis, addit, *Communicatur hæc facultas Superioribus, & iis, quibus ipsi commiserint.* Ecce, quomodo Pater Generalis restringit Confessarios nostros, dum eam facultatem, non concedit omnibus Confessariis, sed solum Superioribus, & iis Confessariis, quibus iidem Superiores concedere voluerint. Cum ergo tam distinctè P. Generalis loquatur in hoc §. 6. certè nostros, non comprehendere voluit in §. 1.

6. Et sanè mirum esset, si ejusmodi nostrorum simplex Confessarius non posset nostrum absolvere ab usurpatione alicujus rei contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale quodcumque, quia hic est unus ex casibus nostris reservatis, ut infra videbimus, possit tamen eundem absolvere à sacrilegio, per quod noster effingeret Ecclesiam, eamque spoliaret, quia hoc peccatum est Pontificium, nec contentum in Bulla Cœnæ, & sic de similibus. Quod certè inconveniens ostendit à posteriore, doctrinam Quintanad. nulla esse ratione recipiendam.

§. II.

Explicatio Decreti Clementis VIII. De
Casibus Reservatis Regularium.

2 Junip. r. de Casib. refer. ini. I. Illud sic habet, quod invenies tum in b Ordin. in b Ordinationibus Societatis. Soc. I E S V i. Sanctissimus Dominus noster, jam pridem t. 4. de accur. ate perpendit, & re ipsa cõperit, quod reserv. ab. refer. vacio facultatis absolvendi Religiosos penitentes

à peccatis quibusdam gravioribus, nisi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa utantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientia maculas detegere formidant, adducere posset in æterna damnationis periculum, & spiritualis remedii desperationem.

2. Quo circa, ut huic malo sanctitas sua opportune prov. deret, decrevit, ut nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reservet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, prout subditorum utilitati expedire in Domino judicaverit.

3. Primò, Venescia, incantationes, sortilegia.

II. Apostasia à Religione, seu habitu dimisso, sive retento, quando eo pervenerit, ut extra septa Monasterii, seu Conventus fiat egressio.

III. Nocturna, & furtiva à Monasterio, seu Conventu egressio, etiam non animo apostatandè facta.

IV. Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.

V. Juramentum falsum in judicio regulari, seu legitimo.

VI. Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum, post animatum factum, etiam effectu non sequuto.

VII. Falsificatio manus, aut sigilli officialium Monasterii, aut Conventus.

VIII. Furtum de rebus Monasterii, seu Conventus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.

IX. Lapsus carnis voluntarius, opere consummatus.

X. Occisio, aut vulneratio, seu gravis percussio cujuscumque personæ.

XI. Malitosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

4. Si quod aliud peccatum grave pro Religionis conservatione, aut pro conscientia puritate reservandum videbitur, id non aliter fiat, quam Generalis Capituli in toto Ordine, aut Provincialis in Provincia, matura discussione, & consensu.

5. Non liceat Superioribus Regularium Confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reservatum admisserint, aut ipsi mer spontè, aut proprio motu id ab ipsis petierint.

6. Superiores in singulis domibus deputent duas, aut tres, aut plures Confessarios, pro subditorum numero majori, vel minori, iugis sint docti, prudentes, caritate præditi, qui à non reservatis eos absolvant. Et quibus etiam reservatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius judicaverit.

7. Tam Superiores pro tempore existentes, quam Confessarii, qui postea ad Superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligenter, ne ea notitia quam de aliorum peccatis in Confessione habuerint, ad exteriorem gubernationem utantur.

8. Licebit tamen Superioribus determinare poenitentias graves quibusdam peccatis, etiam non reservatis, à Confessariis imponendas, quæ subditos ab ejusmodi perpetrandis cohibere possint. Atque, &c. Non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 26. Maji 1593.

9. Hactenus Decretum Clementis VIII. quod deinde confirmavit Urbanus VIII. addens verba sequentia;

Sanctitas sua deinceps declaravit, ut si hujusmodi Regularium Confessarius casus aliquis reservati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarii illa vice poenitentes Regulares, etiam non obtentis à Superiore facultate, absolvere.

Hæc ad verbum Clemens, & Urbanus, sequuntur aliqua notula, quibus eadem illustrentur.

SUPER ILLUD NUMERI Primi.

Prudenter, & moderatè.

10. Quamvis supra dixerimus, Prælati Regularium pro suis Religiosis licere aliquid amplius reservare, quam Episcopis pro Sæcularibus suis; tamen maximè notanda sunt hæc verba *prudenter, & moderatè*, in quo vereor, ne aliqui Superiores ex nimio zelo maximè delinquant: sed hoc satis sit innuisse.

11. At si imprudenter, & immoderatè se gerant, licet (ut certum est) tunc peccent, validane erit reservatio? Respondeo, Validam puto, si cætera serventur, quæ sunt in memorato Decreto descripta, quia nulum verbum hic adest irritans factum; quo-

ad hoc, de quo hic quaeris. Et nota, hos undecim casus non esse eo ipso reservados, sed reservabiles. Sanè si eo ipso essent reservati, non diceret Pontifex, ut Prælati, vel omnes, vel aliquot sibi reservent.

SUPER ILLUD NUMERI Secundi.

Aut omnibus, aut eorum aliquot.

12. Non negat Pontifex, posse omnes prædictos casus reservari à Prælati regularibus, idque esset sine Capituli consensu, sed statim addit (prout prudenter expedit) quod maximè, ut modò num. 10. dixi, est animadvertendum. Hinc meritò dicimus, non semper licitè Prælatos reservare omnes hos casus, quia Prælati in illis reservandis habere debet probabilitatem, ad subditorum suorum salutem, & utilitatem facere, illam omnium reservationem, quod certè non semper subditorum utilitati id convenire solet. Moneo tamen in Societate judicatum à Congregatione Generali fuisse, de Societatis bono esse, omnes reservare, quibus alii sunt superadditi, ut mox videbimus id quod non fuisse nimium, probat Suarez. a

13. Quæres, Si ante hoc decretum erant alii casus in aliqua Religione reservati, talesne remansissent, etiam si de novo non fuissent à dicta Religione juxta hoc decretum reservati?

Respondeo probabilis, immò certum judicio, non remansisse. Pontifex enim voluit, ut in Religione non essent casus reservati, nisi juxta formam in hoc suo Decreto firmatam: At si illi antiqui remansissent, jam adessent casus reservati, & non juxta ejusmodi formam: ergo, &c. Vide id latè apud Juniperum. b

SUPER ILLUD NUMERI Tertii.

Veneficia, & qua sequuntur.

14. Hic esset locus omnes prædictos undecim casus explicandi; sed quia non pauci Doctores satis dilucidè eos sigillatim explicant, supervacaneum judico, pluribus in his immorari. Hi autem Doctores præcipui

a Castrop. cipui sunt Castropal. a Faguadez, b Ju-
de Sacr. niper. c latissimè; Pellizzarius, d Bordo-
pan. Disp. nus. e

unica qu.
15. §. 2. à SUPER ILLUD NUMERI
num. 15. Quarti.

b Fagund.
præcep. Ec- Si aliquid aliud reservandum videbitur, fiat
cl. 2. li. 8. in Capitulo Generali, vel Provinciali
c. 4. & matura Discussionè, & con-
sequens. sensu, &c.

c In niper.
de casib. 15. Ex hac clausula, per quam in Capi-
reserv. 10. tulo Generali pro toto Ordine, & in Pro-
28 p. 3. vinciali pro Provincia reservari debet ali-
d Pelliz. quod aliud peccatum, præter undecim dicta,
17. 6. c. 1. (hæc enim quilibet Superior, etiam sine Ca-
à n. 21. pitulo, ut diximus, potest) clarè fit, Primò,
e Bord. 20. ut non possit in Capitulo Provinciali, etiam
1. à resp. cui præsideat Generalis, illud aliud reservari,
37. usque pro toto Ordine, quia tunc non est, nisi
ad 50. Capitulum Provinciale, quòd solum potest
reservare pro Provincia.

16. Secundò fit, ut nec possit in Capitulo
Conventuali unius Monasterii pro ipso uno
Monasterio, quia id non concedit Clemens,
cum requirit saltem Capitulum Provincia-
le; Sed quid? Poteritne in Capitulo Gene-
rali, vel Provinciali reservari casus pro uno,
vel duobus Monasteriis tantum? Re-
spondeo, posse, quia Pontifex solum præ-
cipit, ut reservatio fiat cum consensu Capi-
tuli Generalis, vel Provincialis, non verò,
ut semper fiat pro toto Ordine, vel tota Pro-
vincia, ita Delugo: f quidquid dicat Juni-

Delug. di. 20. de perus. g

pen. n. 17. Tertio fit, ut, quia prædicta refer-
44. citans vatio decernenda est à Capitulo, idèò ne-
Suarium. cessario debeat intervenire suffragium ma-
g. In niper. joris partis Capituli, secus Decretum Capi-
de cas. re- tuli non esset.

serv. p. 1. 18. Hic nota, in Societate nostra suffra-
d. 4. g. 3. gantes in Congregatione Generali se habe-
n. 4. re, ut se habet Capitulum Generale in aliis
h Suar. T. Religionibus.

4. de Re- Sed quid de Congregatione Provinciali?
lig. tr. 8. Id enim scire necessarium est, ut videamus,
lib. 2. c. 18. an Congregatio nostra Provincialis possit
n. 15. & pro sua Provincia reservare casus alios, præ-
ibid. tr. ter illos undecim? Respondeo, Negari me-
10. lib. 8. ritò à Suarez. h Ratio esse debet, quia Con-
c. 5. n. 4. gregatio nostra Provincialis non habet suf-

fragium, nisi consultivum, & Electivum
Procuratoris. At Clemens VIII. requirit Ca-
pituli consensum: Nomine autem Capituli
non intelligitur, nisi Congregatio Voca-
lium, habentium suffragium activum ad eli-
gendum Generalem, vel Provinciale,
quod nostra Provincialis Congregatio non
habet, habet ad eligendum Generalem Con-
gregatio Generalis.

19. Quarto, Quia requiritur matura dif-
cussio, & consensus, fit, ut quærere debeamus,
quidnam intelligatur per hæc? Sanè, per
Maturam discussionem intelligitur seria, &
diligens rei examinatio, Per consensum verò
non intelligitur solum Consilium, sed suf-
fragium majoris partis Capituli; id enim
significat illud Consensus Capituli, in hoc au-
tem differt obligatio faciendi aliquid juxta
Consilium alicujus, ab obligatione facien-
di juxta alicujus consensum; quòd satisfiat
priori obligationi, si petatur consilium,
sed sine obligatione illud sequendi; poste-
riori verò non satisfiat, per petitionem
solam consilii, sed oporteat, ut adfit al-
terius consensus, juxta quem fiat res. Debet
igitur in re nostra adesse matura conside-
ratio, & non consilium solum, sed assen-
sus.

Denique, Ne te prætereat, prædicta om-
nia, cum sint de solemnitate substantiæ ac-
tus, seu decreti, nisi ad unguem, servantur,
nullam fore, & irritam reservationem. Sed
adhuc.

20. Inquires Primò, Si Capitulum re-
servet aliquod peccatum, concedens illius
absolutionem Prælati localibus cum pote-
state, ut illam aliis delegare possent; poterit-
ne deinde Generalis, vel Provincialis, sine
consensu Capituli, à prædictis Prælati illam
rollere, vel limitare?

Respondeo, Non posse, quia hæc esset
nova reservatio facta sine Capituli consensu.
Ita docet ex Suar. Delugo. i

i Delu. loc.
nu. 43.

21. Inquires Secundò, An per hoc De-
cretum, in quo conceditur Superioribus,
posse reservare undecim dictos casus, restri-
cta iisdem sit potestas reservandi Censuras?
Pontifex enim loquitur solum de casibus,
deque his præcipit, ne sine Capitulo refer-
ventur alii, præter dictos undecim, de Cen-
suris ne verbum quidem.

Re-

Respondeo, Propter hanc rationem, non fuisse in Censuris restrictam Superiorum potestatem docuerunt Suarez, a & alii.
 a *Suar. 10.* Sed jam hodiè communiòs Doctorum
 3. in 3. p. d. sententia est, fuisse restrictam, & ita declarasse Sacram Congregationem, testantur
 n. 13. *29.* To. 4. de Diana, & Delugo locis mox citandis. Merito sanè : quia secus eluderetur nimis clarè
 8. lib. 2. c. Decretum Pontificis: posset enim Superior
 18. nu. 17. sine Capitulo imponere Censuram, cui-
Castrop. de cumque casui, & deinde illam sibi servare,
poen. p. 25. quod esset, sibi reservare ealum contra Pon-
 8. 1. nu. 6. tificis Decretum. Lege Juniper. qui rectè
Pelliz. tr. responder rationibus Suarii.
 8. c. 1. n. 6.

Atque hanc posteriorem sententiam in praxi esse excipiendam, ipsemet Suarez loco citato fateatur, dum ibidem dicto num. 13. ait, *Quamquam melius censuimus id non facere, nisi speciali Capituli consensu, ad omnem dubitationem tollendam.* Eamque absolute amplectuntur Thom. Sanch. Coriolanus, Peyrius, Megala, Molfes, Leo, aliique apud Juniper. b & Dianam, c adde, Avers. d & Delugo. e

Inquires Tertio. Potestne Capitulum Generale, non obstante dicto Decreto Clementis VII. reservare omne peccatum mortale inobedientiæ contra præceptum obedientiæ à Prælatiis impositum?

Respondeo. Concedit Delugo de Poenit. d. 15. num. 47. quia, inquit, quamvis reservatione hac facta, possit Prælati prohibere præcepto Obedientiæ hoc, vel illud peccatum quodcumque seu omnia peccata, quæ sibi vellet reservare; & sic, quamvis sequerentur eadem inconvenientia, quæ dicta sunt sequi, si reservaret sibi censuras, tamen id sequeretur, ait, per accidens, & indirectè, quod nondum à Pontificio decreto vetitum est.

Sed ego valde dubito, An validè fieri id possit, quia clarè eluderetur mens Pontificis, nolentis tantam potestatem concedere Prælati sine speciali consensu Capituli circa hoc, vel illud peccatum reservandum, ut manifestè colligitur, notatque idem Delugo loc. cit. num. 46. ex verbis prædicti Decreti Clementis VIII. Quod si Congregatio Cardinalium modo allata solum declaravit de Censuris, certè idem declaravisset propter identitatem rationis, pura, ne eludatur mens Pontificis, si de dicto præcepto tam universali Obedientiæ interrogata fuisset.

SUPER ILLUD NUMERI Quinti.

Non liceat Superioribus subditorum Confessiones audire, nisi, vel reservatorum, vel spontè, aut proprio motu voluntium.

22. His, cum plana sint, nihil occurrat superaddere, nisi forte advertere illud, Spontè, quod non excludit inductionem alterius, & illud, proprio motu, quod dictam inductionem excludit. Cum igitur Pontifex loquatur sub disjunctione, non fiet in rigore contra Decretum, si quis confiteatur Superiori inductus, seu motus ab ipso, vel ab alio, sed non coactus. Monet tamen jure Suarez, f. ne timor aliquis, vel nimia persuasio tollat spontaneam poenitentis voluntatem.

SUPER ILLUD NUMERI Sexti.

Superiores deputent duos, tres, aut plures Confessarios, doctos, prudentes, &c. pro subditorum numero majori, vel minori.

23. Quinque hinc sese mihi offerunt difficultates. Prima, An Religiosus in differenter possit confiteri cum his pluribus constitutis Confessariis, modò uni, modò alteri, an potius, postro, quod unum elegerit, nequeat ad alium recurrere?

Respondeo, Hunc posteriorem modum docuit Suarez quem sequutus est Castrop. h sed jam cum gravissimis Doctoribus, ut habet Juniper. i & cum Quintanad. k ut certus, vel probabilior nobis est ille prior, & talis est praxis in Societate, quam Coriolanus tamen contrariam immeritò dicit esse Juniperus l ex Coriolano: sed fortasse, vel olim ante Decretum Urb. VIII. de quo m Quintanadventas, ita erat, vel in aliqua forte Provincia. Ratio autem nostræ probabilioris sententiæ est, quia per posteriorem, vix consuleretur facilitati poenitentium, quam Generalis, n sic respondit Provinciali Flandriæ 16. August. 1625. Secundarius 3.

Confessarius, licet non deberet habere jurisdictionem, nisi quando non potest haberi primarius, ad tollendos tamen scrupulos, intentio nostra est, ut, uterque plenam jurisdictionem habeat &c.

24. Secunda difficultas. An Superiores, dum jubentur, Confessarios duos, tres, vel plures juxta numerum subditorum deputare, possint nihilominus excedere hunc numerum, ita, ut legitime valeant in conventu parvo deputare tres, vel quatuor?

Respondeo, Valere, non est mihi dubium, quia ex una parte Pontificis intentio fuit, ut daretur facilitas poenitentibus; cui non obstat, immo faver major multiplicatio, & ex alia, Superior committendo uni, vel alteri suam potestatem, non privat se Jurisdictione, ut non possit alius eamdem delegare. Delegabit autem, vel dando directe Jurisdictionem dictis Sacerdotibus, vel dando privilegium suo subdito, ut eligat sibi Confessarium, quem velit ex illis.

25. Hinc insurgit tertia difficultas. An Superior ita possit suam Jurisdictionem communicare praedictis excedentibus numerum, ut ii superadditi absolutam, & permanentem habeant Jurisdictionem? Respondeo. Suarez a (quem sequitur b Juniperus) propendet ad negandum; licet enim possit Superior pro una vice, seu ad aliquem actum deputare alios, non tamen (ait) permanentes, quia id esset contra regularem observantiam, & contra dispositionem Pontificiam. Addit, nec Superiorem posse concedere subdito, ut is sibi eligat Confessarium, quem voluerit, & quotiescumque voluerit.

26. Mihi haec doctrina sic absolute prolata videtur scrupulosa, & fortasse falsa. Prius, quia nimirum sine solido fundamento stringit Superiorum potestatem, adde, & poenitentium conscientias. Posterius, quia non video, unde facultas, quam habent Superiores in jure, delegandi suam Jurisdictionem Confessariis, restringatur. Pontifex enim in Decreto hoc solum jubet, ut Superiores deputent duos vel tres, &c. Non vero tollit, ut modò dixi, ut non possint plures. Pari modo, dum de reservatis Casibus Pontifex agens, subdit, ut dictis Confessariis deputatis detur à Superioribus potestas absolventi ab illis, quando casus occurrerit, positivam clausulam ponit, ut omnino tunc

Tamburinus de Sacramentis.

committatur talis potestas, non verò addit negativam, ut non possit alio modo universaliter committi, etiam antequam casus occurrat.

Melius igitur mihi arridet doctrina Quintanad. e qui agens de potestate concedenda circa absolutionem reservatorum, postquam probavit, Episcopos, & Praelatos Regularium posse eam generaliter concedere Confessoribus, ut absolvant, vel alicui subdito, ut absolvator, & postquam dixit, quoad Episcopos expedire, ut in locis suae Diocesis assignent aliquot Confessarios pios, & Doctos, qui absolvere valeant à reservatis, immò, aliquando id esse necessarium in locis, ubi non est Bulla Cruciatæ, vel non adfunt Religiosi privilegiati, qui possint à reservatis absolvere, sic addit de Religiosis:

27. Quoad Religiosos non ita facile hoc admitterem, immò absolutè negarem expedire (nota, expedire, dixit, non autem non posse, vel esse contra dispositionem Pontificis) cum semper intra domum habeant Praelatum, vel citò habituri sint, si forte mane, vel vespere absint, qui eam facultatem possint concedere, & strictius consulendum est pro respectu Religiosorum, quam Sacularium disciplina; At in aliquibus casibus existimarem, hanc generalem facultatem concedendam, nam.

28. Primum, Paterit Superior Confessario Ordinario illam concedere pro occasionibus, in quibus Superior, vel est occupatus, vel ipsi eundem est extra Urbem, & differri nequit Sacrificium, vel communio sine nota.

29. Secundò, In Conventibus paucorum Regularium expediet, ut Superior immediatus illam etiam concedat, ne, cum petitur, colligi possit, quisnam sit is, pro quo petitur.

30. Tertio, Etiam scrupuloso poenitenti aliquoties concedi oportet generalem facultatem, ne scrupulis angatur, existimans se sine licentia absolvi non posse, quia falso judicat se passum in reservata incidere.

31. Quarto, Pro aliquibus magnis festivitatibus ter, aut quater in anno, etiam forsitan concedenda foret, nisi in destructionem potius, quam in aedificationem vergere cogno, sceretur.

Haec Quintanaduennas, ex quibus collige universalem regulam; Possè scilicet licentiam Generalem concedi ad absolutionem praedictorum Casuum reservatorum in Religione; immò, & aliorum Papalium

{ pro quibus tamen Superior potestatem delegare valet } posse, inquam, quories rationabilis causa adsit, per virum prudentem expendenda.

32. Quarta difficultas, quid significat illud aut plures pro majori subditorum numero. Duos enim sensus facere potest. Primum, ut in magno Monasterio sint plures, quam tres, nempe quatuor, sed ita, ut si adhuc notabiliter crescat subditorum numerus, non superaddatur quintus, sextus, & sic deinceps. Secundum, ut crescente numero subditorum, superaddatur tunc quintus, sextus, septimus, &c.

33. Hac in rememini, me legisse quemdam Doctorem, qui nunc in mentem non venit, docente in quocumque numerosissimo Monasterio ad summum quatuor Confessarios deputari posse. *a Quinta de poenit. sing. 29. n. 6.* *a* Quintanad. contra ait, autumatē Sapientes, non solum debere plures, & plures, deputari, sed ea proportione, addatur unus. Ex qua doctrina, ut vides, sequeretur in Monasterio centum Religiosorum, debere deputari decem Confessarios, & sic deinceps.

34. Certè neutra ex his sententiis placet: nam si maturo iudicio verba Decreti expendantur, invenies, & excedi numerum quaternarium posse, & non oportere multiplicari ad proportionem dicti denarii, sed debere fieri, quod utile, & bonum subditorum fore prudentia Superiorum iudicaverit. Illud notat idem *b* Auctor, privilegium, quod in nostris ordinationibus refertur, per quod non obligetur Societas præter Confessarium ordinarium, multiplicare alios, sublatum fuisse ab Urbano VIII.

35. Quinta difficultas. An in parvo Conventu sufficiat unum Confessarium deputare? Respondeo. Suarez *c* alique docent, si Conventus parvus sit, iudiceturque sufficiens unus Confessarius, unum sufficere, afferuntque duas rationes. Primam; quia non videtur Pontifex obligare ad plures, nisi sub conditione, si unus non iudicetur sufficiens. Secundam; quia in Monasteriis Monialium unus solet esse Confessarius, quando ille unus sufficiens existimatur. Ergo cur non idem dicendum sit de aliis Religiosis?

36. Mihi nullo modo hæc doctrina placere potest. Ratio ducitur à Decreto adeò diser-

tè præcipiente pluralitatem. Hæc sunt ejus verba. *Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures*: Si ergo Pontifex jubet duos, cur restringis ad unum?

Hinc respondeo ad primam rationem, negando, Pontificem loqui sub conditione, & item negando, esse præsumendum, ipsam velle aliter, quam nos docemus; ubi enim clara lex est, locum interpretatio nullo modo reperit.

Ad secundam aio, esse magnam disparitatem; Nam Monialibus provisum fuit à Tridentino, ut ter in anno alius extraordinarius offerretur, quo remedio, quia carebant Religiosi, merito Clemens VIII. voluit saltem duos Confessarios in quacumque domo constitui, & ita, post hæc scripta, à me visus tenet Quinranaduennas *d* contra Suarez.

SUPER ILLUD EIUSDEM NUMERI Sexti.

Quibus Confessariis, etiam reservatorum Absolutio committatur, quando Casus occurrerit.

37. Si Petrus v.g. Religiosus, delicto reservato maculatus, absolutionem petit ab aliquo ex Confessariis deputatis, huic Confessario debet Superior concedere potestatem illum pœnitentem absolvendi, quando ipsemet Confessarius iudicat, sibi illam esse committendam: tunc verò sic iudicabit, quando nec damnum proximo, nec bono publico Religionis, nec ipsi pœnitenti ex ea absolutione timeri rationabiliter potest.

38. At verò, si dictus Petrus absolutionem hanc petat ab alio Sacerdote, seu Confessario ex non deputatis, non obligabitur Superior illi committere dictam potestatem. quia Pontifex loquitur solum de deputatis.

39. Scio, esse consilium omnino sequendum, ut etiam tum ejusmodi Sacerdoti (nisi valde sit ineptus, timeaturque rationabiliter malus eventus &c.) committatur, ne difficile sit remedium pœnitenti. Imò aliqui docent, debere saltem ex obligatione charitatis committi, præsertim si ejusmodi Sacerdos, quamvis non deputatus, talis sit, ut merito deputari possit.

Hæc

Hæc sunt facilia. Sed quid si Superior, quamvis deputatus Confessarius iudicet in Domino, sibi committendam esse potestatem absolvendi; ipse tamen Superior committere nolit? Id quod tyrannicum esse merito Suarez pronuntiavit a apud Quintanad?

a Quintanad loco cit. sing. 13.

40. Respondeo. Huic malo occurrit Decretum Urbani VIII. volentis, ut tunc, etiam repugnante Superiore, habeat Confessarius potestatem absolvendi; Urbanus enim post confirmatum Decretum, de quo loquimur, Clementis VIII. sic voluit, ut adderetur, sicuti habes in 4. b Tom. Bullarii, & refert idem

b 4 Tom. Bull. mi. e Quintanad.

hi 273.

Sanctitas sua deinceps declaravit, ut si huiusmodi Regularium Confessarius casus alicuius reservati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarii, illa vice, penitentes Regulares, etiam non obtemperantes a Superiore facultate, absolvere.

41. Idem d Auctor loc. cit. cum aliis quibusdam putat, hanc facultatem etiam concedi Confessario, docto, & pio, qui est alias aptus, ut possit deputari Confessarius Regularium, quia inquit, sic præsumitur esse mens Pontificis: Id ego nequam admitto, quia, cum agimus de iurisdictione necessaria ad actum, non est satis qualisvisque interpretatio concessionis date. Neque dicas cum eodem, tunc adefelicentiam Pontificis de præfenti, nec solum rati habitionem de futuro, idque propter vitandum scandalum, & ne ipsius oves pereant. Ne hoc, inquam, dicas, nam sic recurris ad aliud caput universale de vitando scandalo, & de rati habitione, id quod quantum se extendat alibi quaeritur, nos autem nunc loquimur solum, spectato hoc Urbani Decreto; quod cum clarè loquatur de Confessariis deputatis, non viderè, qua ratione hic Auctor velit ad deputabiles extendere.

42. Quæres, si idem dictus Petrus illa vice fuit sine consensu Superioris absolutus, modo dicto, a Confessario Deputato, qui usus est facultate sibi ab Urbano concessa, si, inquam, dictus Petrus iterum incidere in casum reservatum, possitne absolvi iterum a dicto, vel alio deputato Confessario; positus iisdem circumstantiis, ob quas

fuit prima vice absolutus, id est, quod prædictus Confessarius iudicet prudenter, dandam ipsi eefelicentiam, quam tamen negat Superior?

43. Respondeo? Posse docet e Pellizzac Pellarius adducens Dianam, Alfonso de Leonem, Bardonum, & merito, quia in Decreto nulla particula taxativa adest, restringens ad unam tantum absolutionem. Et illud (illa vice) satis verificari potest, si significet illam vicem, quando ea facultate utitur. Cum igitur iterum casus idem occurrat, iterum dabitur eadem facultas absolvendi, si Superior modo dicto neget, atque ita, toties quoties.

§. III.

De Casibus Reservatis in Societate IESV.

I. Quoad alias Ordinum familias cognoscere quisque debet suo Superiori reservatos casus, ego hic solum indicabo de mea Societas ergo in Congregatione Generali, & reservavit illos undecim omnes, reservabiles per Clementem VIII. & insuper sequentes decem superaddidit, ut habetur in eisdem Societatis Ordinationibus, qui sunt

- I. Perjurium, & falsum testimonium in iudicio, vel extra.
- II. Furtum, & usurpatio alicuius rei contra devotum pauperis, in ea quantitate, qua efficiat ex. Cong. peccatum mortale.
- III. Lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum Castitatis, quod in actum ex. Cong. ternum prodeat.
- IV. Inobedientia expressa, qua quis asserit, se nolle parere.
- V. Seditio in Superiorem, & divisio a capite in grave nocumentum Societatis.
- VI. Detractio fama, bonaque existimationis aliorum, & discordiarum seminatio inter fratres.
- VII. Impedimentum, excludens a Societate, reticuisse in examine, vel in eo mentium esse, unde grave aliquod incommodum oriri possit.
- VIII. Acceptio seu missio litterarum absque licentia expressa, qua scilicet acceptio, vel missio continent rationem peccati mortalis.

IX. Transgressio votorum simplicium, qua Professi emittunt post professionem.

X. Censura Societatis Nostra, seu peccata, qua in nostris Constitutionibus. Bullis, vel Decretis adnexam habent Excommunicationem.

XI. Hac omnia, cum manifestè erunt mortalia, & in actum exteriorem prodierint, reservantur Superiori domus, vel Collegii, & ab alio, nisi de expressa licentia illius, absolvi non possunt.

Addit præterea nu. 7. dicta Ordinatio nostra in hunc modum. Ad extremum, ut omnes eximantur scrupuli, cum Confessarius, bona fide dubitans, an mortale sit, quod proponitur ab eo, etiamsi ex genere suo reservatum sit, potest absolvere, licet ejusmodi dubitatio ex ignorantia procedat, sed neque postea, si adverterit, manifestè fuisse mortale, repetenda erit Confessio, bona siquidem, & vera sui Absolutio. Hactenus Ordinatio.

Si autem dubitetur, An peccatum sit reservatum, necnè, idem dici debere. Ego universaliter docui in a Methodo Confessionis, & probat rectè b Delugo.

a In Opus-
cul. Meth.
Conf. c. 1.
§. 4. n. 22.
b Delu. de
pœnit. d.
28. n. 22.
c Castrop.
de pœnit.
p. 15. §. 3.

Iam verò pro horum decem casuum explanatione, in brevem summam prius redigam, quæ super illos habet c Castropalaus, mox de penù meo pauca deptomam.

I.

Perjurium, & falsum Testimonium in iudicio, vel extra.

13. Duo peccata reservantur separatim non unitim, hoc est; Primò, Perjurium mortale quodcumque, factum, sive in iudicio, quod fieri solet ab Actore, Reo, Teste, sive extra illud, quod usurpari consuevit in contractibus, ac politicis conversationibus. Secundò, falsum testimonium, quo proximum graviter lædas, etiam si juratum non sit, nam quando est juratum, includitur in casu priorè, hoc est, in Perjurio.

II.

Furtum, & usurpatio alicuius rei contra Votum pauperatis, in ea quantitate, qua efficit peccatum mortale.

14. Furtum, & usurpatio, utique gra-

via, ex rebus Monasterii sunt reservata Superiorius, ex Clemente VIII. hic autem in Societate superadditur, Ex bonis cuiuscumque persona: hoc enim significat illud absolute dictum Alicuius rei. Quæ autem sit ejusmodi quantitas d alibi suo nempe loco dictum est.

d Lib. 8. n.
Decal. 11.
2. c. 4.

III.

Lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra Votum Castitatis, quod in actum externum prodeat.

15. Reservatur in Societate, non solum lapsus carnis perfectus, seu consummatus in sua specie, v. g. Fornicatio, Adulterium, &c. Verum etiam non consummatus, dummodo prodeat in actum externum, & sit per se Castitati graviter contrarius.

16. Dixi, per se, nam si actus externus sit solum contrarius Castitati ex intentione agentis, vel sit ex se venialis, sed ex tua intentione interna, mortalis, sicuti communiter dicitur de visione curiosa fœminæ, de levi tactu manus, & similibus, licet ex tua interna intentione mala mortaliter, tamen non erunt casus reservati, quia ea malitia, quatenus est mortalis, non prodit in exteriorem actum; At erunt reservati, si in eo Visu, vel Tactu tuam pravam voluntatem Fœminæ indicares, quia tunc sunt quædam sollicitatio, atque adeò externè graviter mala. Vide mox à num. 49. & quoad dictam actionis levitatem, vide, quæ ego superius & attuli ex Delugo.

c Supr. 1.
4. n. 14.
§. 15.

IV.

Inobedientia expressa, qua quis asserit, se nolle parere.

17. Hic reservatur inobedientia formalis, quæ semper ex contemptu præcepti, vel præcipientis oritur: hujus generis, n. est illa, qua, quis asserit se nolle parere: nam cæterum inobedientia materialis adest in violatione cuiuscumque præcepti.

18. Quoniam autem debet esse mortalis, dubitari potest, an qui non vult, Superiori obedire in levi materia, incidat in casum reservatum; & incidere dicendum est,

est, quia si id, nihil aliud addendo, externe significes, denotas, te paratum non esse Superiori obedire etiam in gravi, quod est graviter contemnere. Non sic, si exprimas, te esse paratum obedire in gravi materia, sed nunc te non obedire, quia nunc res præcepta levis est, non inquam, sic: Nam tunc non graviter, sed leviter tantummodo, id est, in materia levi, obedire recusās.

19. Quid si nolis obedire in hac re levi, quia, Superior est indoctus, vel imprudens? Respondeo. Lessius putat, non esse mortale, atque adeo nec reservatum, at Castropalaus loco citato hoc dictum Lessii approbat, si id non declaret, nec aliis, nec Superiori, at si declaret, (etiam cum restrictione ad levem materiam) erit, inquit mortale, & reservatum, quia est gravis Superioris contemptus, & ipsius muneris non mediocri injuria. Vide quæ in hoc argumentum afferō, num. 30.

V.

Seditio in Superiorem, & Divisio à capite in grave nocumentum Societatis.

20. Seditio hanc committis, si animos fratrum commoveas, ne illum, ut Superiorem recognoscant, vel ne illius jussis obtemperent; à capite autem te dividis, si ab obediendo Generali te subtrahas, quæ, cum semper sint in grave detrimentum Religionis, non videntur habere levem materiam.

VI.

Detractio Fama, beneque a fimationis aliorum, & Discordiarum seminatio inter Fratres.

21. Reservatur hic Primò, alterius famæ gravis denigratio. Quoniam verò differt Detractio, de qua hic est sermo, (quæque ea est, quæ fit in absentia infamati) à Contumelia, quæ fit in præsentia, ideo putat meritò Castropalaus, Contumeliam non esse peccatum reservatum, quæ, quia difficilius committitur, judicata fuit reservatione non indigere.

22. Secundò, reservatur Discordiarum seminatio, quæ est, quando tuis verbis, vel factis dissentientes reddis Fratrum voluntates, sanè in materia gravi. Nomine autem Fratrum intelligit Castropalaus Christianos omnes, lege quæ dicam nu. 28. & nu. 60.

VII.

Impedimentum excludens à Societate tacuisse in Examine (quæ scilicet solent fieri de ingressu in Societatem) vel in eo mentitum esse, unde grave incommodum oriri possit.

23. Illud (impedimentum excludens) notat impedimenta essentialia, illud (vel in eo mentitum esse) notat, & impedimenta essentialia, & secundaria. Quæ autem hæc sint latè profertur alibi à Castropalaus, & breviter, essentialia sunt quinque. Primò, recessisse ab Ecclesia, fidem abnegando, vel in errorem contra fidem incurrendo, &c. Secundò, Homicidium perpetrasse. Tertiò, habitum alicujus Religionis assumpsisse. Quartò, Vinculo matrimonii consummati, vel servitutis obstrictum esse. Quintò, Infirmitatem pati, unde obscuretur Judicium, vel ad id dispositionem notabilem habere. Secundaria sunt duo, Primò, ex infecto sanguine Judæorum, & Sacerdotum procedere, Secundò, Majoratum habere in Hispania, nisi habita facultate à P. Generali.

a Castrop.
T. 3. d. p. de
Relig. sta-
tu p. 8.

VIII.

Acceptio seu Missio litterarum absque licentia expressa, quæ scilicet acceptio, seu Missio contineant rationem peccati mortalis.

24. Si litteræ in se contineant rationem peccati mortalis, sed Superior det licentiam illas mittendi, eritne tunc casus reservatus? Erit (respondet Castrop.) quia licentia est invalida, cum non possit Superior concedere missionem mortaliter peccaminosam, unde ejusmodi missio tunc remanebit sine licentia. Addit, si tamen litteræ non contineant in se rationem peccati, sed solum extrinsecè sit gravis prohibitio v.g. ne ea mittantur sine licentia, tunc per licentiam purgari Missionem ab omni labe, & propterea tunc non fore reservatam.

Verum vide numero 29.

P 3

IX. Transf-

IX.

Transgressio votorum simplicium, qua professi emittunt post professionem.

*in Castrop.
T. 3. de sta-
tu Relig. d.
5. p. 2. &
deinceps.*

25. Circa id nihil notandum hoc in loco occurrit Castropalao : ipse tamen alibi late ejusmodi vota explicat. Sunt autem sex. Primo, votum obedientiæ Summo Pontifici, in missionibus peragendis, ad animatum salutem : At quia hoc est votum solemne quartum Professorum, ut ibidem etiam advertit Castropalaus, a mihi videtur ejus transgressio hic non comprehendi, ubi solum est locutio de Transgressionibus votorum simplicium. Secundò, votum paupertatis non relaxanda. Tertio, non ambiendi Prælationem infra Societatem. Quarto, non ambiendi ullam Prælationem extra Societatem, illamque non acceptandi, nisi forè in casu, quo sit coactus obedientiæ ejus, qui potest præcipere sub poena peccati. Quintò, votum manifestandi hos sive intra, sive extra Societatem ambientes, ipsi Societati, vel ejus Præposito. Sextò, votum non detrectandi consilia Præpositi Generalis, vel ab eo substituti, eaque sequendi, si Deo, gratiora judicaverit, si quando in Prælatum quis assumatur. Castropalaus de hoc ultimo nihil advertit. Adverte-rem ego, hujus voti Transgressionem, cum ea committatur, quando quis est extra Societatem, hic locum non habere, ut etiam Transgressionem ambientis, quando ea juxta Urbani VIII. constitutionem committeretur ab illo, qui in aliam Religionem, etiam legitime, migraverit. Tunc enim sic Transgressores peccabunt quidem contra votum, sed peccatum non fore reservatum, puto, quia prædicta reservatio facta est pro subditis Societatis, quales jam hi non esse supponuntur.

X.

Censura Societatis nostra, seu peccata, qua in nostris Constitutionibus, Bullis, seu Decretis annexam habent Excommunicationem.

27. Notanter additur (seu peccata) nam non solum ipsa Censuræ, verum etiam pec-

eata, quibus illa sunt annexa, per se, & directe reservantur.

Quæ autem sunt hæc, habes apud Castrop. hic, & quo ad nostra Decreta habes in Catalogo nostrarum Censurarum, & præceptorum, &c.

Hæc ex citato Auctore, quibus jurat adde-
dere, quæ sequuntur.

Discutiuntur tria ex prædictis.

I. *Discordiarum Disseminatio inter Fratres.*

II. *Missio litterarum.*

III. *Inobedientia in re levi ex motivo imprudentia Superioris.*

28. In doctrina hæcenus rescripta ex Castrop. tria videntur difficilia. Primum esse in Societate reservatam disseminatorem discordiarum inter Sæculares, vel alios Religiosos, de qua dictum est *num. 22.* Nam quando Spiritus Sanctus deservatur eum, qui seminat inter fratres discordias, quem textum inducit Castropalaus, fatebitur quis intelligi Christianos omnes : at cum nostra lex loquatur cum nostris, dicere quis, posset, nomine Fratrum nostros dumtaxat intelligi, non externos. Ita videtur primò aspectu : sed tamen standum est Responso, quod habebis *mox nu. 60.*

29. Deinde mihi difficile sit id, de quo *nu. 24.* dictum est, nimirum esse reservatam missionem litterarum graviter peccaminosam, si fiat cum licentia Superioris. Profectò licentia Superioris, quamvis illicitè data, adhuc licentia est, & verè, qui mittit litteras eas peccaminosas cum prædicta illicita licentia, non potest, morali, & communi saltem loquendi modo, dici, mittere sine licentia. Si Superior concedat tibi licentiam dandi vile aliquod pretium, paucos v.g. Julios meretrici, peccabis quidem & tu, & Superior, at, ex probabili sententia, non contra paupertatem, quia non sine licentia pecuniam illam expendis. Adde, reservationem esse odiosam, atque adeò potius restringendam, quam extendendam.

30. Tertio, denique non video, cur Lesii sententia allata *num. 19.* quæ docet, dicentem, se nolle obedire in re levi, addentemque expressè rationem, quia Superior est imprudens, non peccare peccato hic reservato, non video,

video, inquam, cur rejiciatur sententia hæc à Castropalao. Responder Castropalao, quia tunc est contemptus Superioris, ejusque muneris.

31. Verum hoc negari potest, nos enim contendimus, tunc non esse contemptum Superioris, ut Superioris, sed ut hominis indolenti, atque adeo nec muneris. Pater, quia si subditus, se declarat, id ab ipso fieri, id est, se non obedire, quia res est levis, clarè significat, se idem non facturum, id est, se obediturum in re gravi, ut in simili paulò antè dixerat Castropalao, ergo clarè, nec Superiorem, ut Superiorem graviter contemnit, nec ejus munus. Vide quæ de ejusmodi contemptu

a Lib. 1. in ego alibi a dixi. Vide item paulò post num. 55. Decal. c. p. ubi P. N. Generalis, dum pronunciat, dicentem in materia levi (Nolo parere) incidere in reservatum, non loquitur, de hoc nostro casu, sed de alio, in quo non fiat prædicta expressio, seu declaratio.

Explicatur magis, ac magis quæ Inobediencia reservatur.

32. Si Superior tibi aliquid in virtute S. Obedientiæ legitimè imponat, tu vero dicas: *Nolo parere*, certum est, te peccare, atque incidere in casum reservatum, quia peccas contra præceptum, idque illis verbis exprimis. At si idem tibi aliquid imponat sine ejusmodi obligatione præcepti, tu vero expressè dicas, *Nolo parere*, dubitari posset an pecces, incurrasque, in reservatum, & ratio dubitandi esset, quia contra nullum præceptum Obedientiæ tunc operaberis.

33. Nihilominus omnes nostri Doctores passim docent, te regulariter peccare, quia, ut est apud omnes certum, non solum peccatur peccato Inobedienciæ, quando quis transgreditur præceptum Superioris prædicto modo latum, verum etiam, quando quis graviter contemnit ipsam Superiorem, ut Superior est, vel ipse munus, vel etiam ipsam rem præceptam, ut relatam ad præcipientem. Cum igitur (*nolo parere*) etiam abstrahendo à præcepto lato in virtute Sanctæ Obedientiæ, sit regulariter magnus contemptus, non est mirum, si afferat culpam mortalem, adeoque hic reservatum.

34. Dixi (*regulariter*) nam si dictum illud (*Nolo parere*) si in iis circumstantiis, in quibus

non appareat externè gravis contemptus (quod licet raro, interdum tamen evenire possit) non possumus negare, tunc, nec mortaliter peccari, nec incurri in reservationem, ut tandem insinuat Delugo. *b*

35. Sed adhuc quæres Primò, Si peccatum est inobedienciæ, non observare, seu non exequi, quod tibi injunctum est in virtute Sanctæ Obedientiæ, estne etiam reservatum?

b Delugo de pen. d. 20. a nu. 48. in Resp. mor. l. 4. d. 22.

36. Respondeo. In nostra Societate non est reservatum, quia in nostro jure universaliter non reservatur, nisi illa inobediencia expressa, qua, quis dicit, nolle parere. Verum reservari specialiter inobediencia, cui adnexa sit Censura nostrarum Constitutionum, vel Bullarum, vel Decretorum (nam minimè ex vi juris nostri, si Censura aliunde procedat) dixi num. 27.

37. Quæres secundò. Si quis Superiori non jubenti in virtute Obedientiæ dicat similia verba, sed non eadem illa (*Nolo parere*) incidetne in reservatum? dicat v.g. Non possum facere, vel vadat V. R. & hoc aliis imperet, sum occupatus, ne me V. R. conturbet. Superiorem V. R. in hoc non agnosco, &c.

38. Respondeo. Delugo hæc clarè profertur: & denique distinguit, si ex circumstantiis hæc verba eundem sensum faciant, quæ regulariter faciunt illa (*Nolo parere*) cum par sit Superioris contemptus, efficient peccatum mortale, & reservatum, si vero dicantur in circumstantia, & in modo, quæ usque ad veniale mitigent contemptum, lænè non efficient. Si tamen dicat quis: *Nolo facere*, videtur, ait Delugo, idem esse, ac si dicat: *Nolo parere*: Siquidem *Nolle parere*, nihil aliud est, nisi *Nolle facere*, seu *exequi, quod imponitur*. Hoc postremum dictum ego confitimo ex Responsis mox afferendis num. 53. 55. & 56. ubi contemptus fundatur in illo tantum (*Nolo*) quod jam invenitur in illo (*Nolo facere*): Vide etiam num. 57. Ubi subditus excusatur ab incurfu in reservationem, si respondeat, se non facturum. Cujus certè excusationis ratio hæc videtur esse, quia, sic non responderet (*Nolo*)

c Delugo lib. 4. Resp. moral. d. 22. citato.

39. Audivi quemdam asserentem; solum reservari, quando præcisè, & sic natè dicuntur hæc verba: *Nolo parere*, vel *Nolo obedire* (idem enim hæc sonant) non vero, quando dicuntur

dicuntur verba quomodocumque æquivalentia, quamvis in circumstantiis, in quibus significetur idem, vel etiam major, & quidem peccaminosus contemptus, quia lex reservationis (ajebat) quæ est odiosa, unde non extendenda ad similia, solum prædicta verba habet. Sed profecto hic nimis ad litteram (littera autem occidit) videtur esse locutus.

40. Quæres Tertio. Nomine Superioris, veniunt in hac reservatione Minister? Respondeo, Venire maxime, & ita expressè statuunt nostra Decreta, atque id, etiam respectu Professorum; voluit etiam Societas, ut in hoc Minister esset veluti persona Rectoris; non venire autem Subministrum, ne respectu quidem Fratrum Coadjutorum notabitur infra num. 58.

41. Quæres Quarto. Si quis Internuncio, quo Superior aliquid (sine obligatione præcepti) jubet, dicat, absente dicto Superiore, Nolo parere, committeretne peccatum reservatum?

42. Respondeo. Si dicat Internuncio, ut amico, non committet, quia non apparet tunc contemptus ullus Superioris. Multo minus, si secum ipse solus mente, vel etiam verbis, nullo audiente dicat, *Nolo hoc facere, vel: Nolo parere.* At si dicat Internuncio, ut Internuncio, seu, ut loquenti vice Superioris, Delugo b distinguit, docerque regulariter esse reservatum, quia sic, ut plurimum est gravis contemptus Superioris, aliquando tamen non esse, quia aliquid contra Superiorem dicere, ipso absente, diminuit de contemptu, sicuti diminuitur injuria, quam detrahens facit alteri absenti, cum, contra, crescat, si per contumeliam irrogetur præsentem.

43. Ego verò potius regulam in contrarium constituerem, ut regulariter non sit reservatum, quia frequentissimè absentia Superioris mirum quantum diminuit contemptum, esto aliquando, tantus esse possit ex circumstantiis, & modo loquendi contemptus, ut censendus sit omnino gravis.

44. Hactenus à me allata ita Societatis, vel R. P. N. Generalis judicio submissa volo, ut liberè ipsi ea corrigant, expungant, in verso stylo omnino deleant.

Sed pro coronide subscribamus, hic denique nonnullas Responsiones Peritorum instituti nostræ Societatis pertinentes ad casus reservatos; hoc enim pacto non parum illu-

c In manus. quod apud me habeo.

strabuntur multa, quæ in præcedentibus, dicta sunt.

CASUS RESERVATI IN GENERE.

45. Casus, cuius signa externa, ita sunt indifferencia, ut possint in bonam, & in malam partem accipi, non erit reservatus.

46. Merè scrupulosi ad tollendos scrupulos, si opus sit, potest facultas generalis concedi, ut à certo aliquo casu, perpetuo, absolvantur. Nam casus dubii, vel qui scrupulosi tales videntur, non reservantur.

CASUS RESERVATI in particulari.

Contra Paupertatem.

47. Eum, qui tantum foris prandium sumeret sine venia Superioris, uti pena sine dubio subjicerem, ita reservatione Absolutionis n. n. obligarem.

Contra Castitatem.

48. Ut peccatum contra votum Castitatis censetur ita prodire in actum externum, ut sit reservatum, necesse est, italem actum esse, qui ex se non sit indifferens, qui scilicet in bonam, & malam partem accipi possit: uti est aspectus: sed debet habere malitiam exteriorem, quæ sit index interne male voluntatis.

49. Non videtur casus reservatus, si quis ex contactu manus alterius, qui ex se turpis non est, peccet mortaliter delectatione morosa, modo illa delectatio non prodeat in actum exteriorem: si vero ex illo contactu, vel solo aspectu sequatur voluntaria pollutio, est casus reservatus ratione hujus pollutionis, quæ est peccatum contra Castitatem in actum externum, non ratione illius aspectus, aut contactus. Quidquid in oppositum dicat, nonnemo apud Dianam p. 4. tr. 4. Res. 61. qui etiam citat Suarium pro nostra Decisione.

50. Hinc etiam non censetur reservatus aspectus, etiam animo libidinoso factus, nisi talis sit, qui spectatus omnibus circumstantiis, non sit indifferens amplius.

51. Aspectus, Locutio, Lectio cum delectatione interna mortaliter mala, tunc solè censentur reservata, quando actio externa, ex se indicat mali-

111111

siam actus interni, nec manet amplius, ut, tam in bonam, quam in malam partem accipi possit. Quando vero actio externa in individuo sit talis, vel non sit, spectat ad Theologos judicare.

Contra Obedientiam.

52. Casus reservatus est deliberata inobedientia expressa verbis [Nolo facere.]

53. Tametsi Constitutiones, & Regula non obligent sub mortali, nisi ad sit Præceptum, est tamen casus reservatus inobedientia, si quis dicat Ministro [Nolo facere] licet nullum sit præceptum, quod, ex vi voti, ac Obedientia, obligamur, etiam secluso præcepto, ne Superiorem, vel Obedientiam contempnamus, quod in proposito accidit. Et licet Minister non possit imperare in virtute Obedientia, tamen contemptus superioris est grave peccatum, quod involvitur in verbo [Nolo.]

54. Et complectitur etiam Sacerdotes, licet Decretum quartum Congreg. septima tantum meminerit Fratrum, & c. 2. Ord. Gen. tantum Coadjutorum.

^aVide supra 31. 55. Casus reservatus est dicere [Nolo facere] etiam in materia a levi, quia hic peccatum attenditur, non tam ex gravitate materia, quam contemptu, qui involvitur in verbo [Nolo.]

56. Qui Rectori, seu Regenti Convictorii, aut Residentia Superiori respondet [Nolo], incurrit in casum reservatum.

57. Quamvis graviter peccet, qui jubenti Superiori dicit se non facturum, non videtur tamen incidere in casum reservatum, cum non clare dicat [Nolo parere] qui solus intelligitur expressè reservatus. c. 2. Ord. Gen. §. 18.

58. Qui noluit parere Subministro, non incidit in casum reservatum, licet sit Superior fratri.

Detraçtio.

59. In sexto casu, ubi reservatur Detraçtio fama, bonæque estimationis aliorum, verbum hoc, [aliorum] complectitur, tam nostros, quam alios quoscumque.

60. Detraçtio gravis fama, etiam externorum est casus reservatus.

61. Cessavit jam declaratio illa R. P. Claudi de casu mormurationis reservato in dubio, atque adeo idem iudicandum est àinceps de ejusmodi, quod de aliis communiter reservatis.

Tamburinus de Sacramentis.

Occultatio impedimenti.

62. Casus reservatus est, si Candidatus in examine reticeat ejusmodi habitus pravorum suos, ex quorum reticentia grave incommodum oriri possit Societati, sic enim locus examinis C. B. lit. A videtur explicandus. C. 5. Ord. Gen. casu 7.

Aperitio litterarum.

63. Aperitio litterarum ad solum Superiorem scriptarum, tunc erit casus reservatus, quando aperitio illarum erit peccatum mortale, nam pendet à circumstantiis.

Falsificatio Sigilli.

64. Nomine Officialium, per quorum Sigilli falsificationem incurritur casus reservatus ex Decreto Clem. VIII. intelligitur esset, qui ratione Officii habent proprium Sigillum in Ordine, ut præter Superiores Societatis, sunt Assistentes, Secret. Provinc. Gen. Admonitor.

Machinatio in Superiores, & Seminatio discordiarum.

65. Prohibetur doceri à nostris hac propositio. b Nonnulla peccata, qua reservantur in Societate, b In ordine, ut Machinatio in Superiores, seminatio discordiarum, & similia, licet attingant gravitatem stud. sup. peccati mortalis, non sunt reservata, nisi sequatur effectus. ^{jurib. p. pos. 22.}

CAPUT VIII.

De Absolutione, à reservatis ex Jure Ordinario.

1. **N**onnulla per occasionem de hac Absolutione tetigimus in Superioribus, nunc in proprio loco plura sunt superaddenda. Cum autem ea possit impendi Jure Ordinario, id est, ab habente ordinariam potestatem absolvendi reservata, & jure Delegato, id est, ab habente Delegationem; in hoc capite de illa, deinde in sequentibus Capitibus de hac breviter differemus.

§. I.

Quis possit absolvere à peccatis, vel Excommunicationibus reservatis Jure Ordinario.

1. Potest primò is, qui reservavit, seu is, cui facta est reservatio, v.g. Capitulum Generale reservat peccata Provinciali, vel Superiori locali; tunc Provincialis, vel Superior localis pro tempore existentes, seu successores in officio, possunt jure suo directè absolvere. Item Episcopus reservat aliqua peccata: poterit ergo Episcopus ipse, ut item successor in Episcopatu ea directè jure suo absolvere.

2. Potest Secundò, Superior horum. Quare in Religionibus poterit Generalis, & Provincialis absolvere casus reservatos Superiori locali, sicuti à casibus in aliqua Dicecesi reservatis Episcopo, poterit tum Papa absolvere, tum Legatus à latere ejus Provinciae, ut notat Gavantus, a & Averfa b Limitat tamen ibidem Gavantus, ne Legatus possit absolvere à Censuris per sententiam legati.

a Gavant. in suo manuali v. legatus. b Averf. q. 17. de poen. sect. 4

3. Potest Tertio, Inferior, cujus dignitati Superior perpetuo concessit, ut possit absolvere à reservatis. Ejusmodi est Episcopus, cujus dignitati concessit Tridentinum, ut is absolvere possit ab omnibus Pontificiis casibus occultis, de qua re infra: tunc enim Episcopus jure Ordinario absolvit. Ejusmodi etiam sunt Prælati Regularium, quorum officio Pontifex Summus concessit potestatem absolvendi suos subditos à casibus Pontificiis, modo superius indicato.

De Pœnitentiario Ecclesiæ Cathedralis breviter, & absolute nega, ei, si ve ex jure, si ve ex consuetudine, concessum esse, posse absolvere à reservatis sine sui Episcopi speciali commissione: quod latè contra nonnullos

c Diana p. profequitur Diana. e 9. tr. 8. ref. 11. d. ref. 12.

4. De Vicariis Episcoporum dicam mox cap. 10. §. unico, numero 9. De Vicariis autem Prælatorum Regularium, an scilicet Superiores, an Ministri, an cæteri similes, vel Vice-Priores, Vice-Rectores, &c. saltem, quando abest horum Superior hac eadem potestate ordinaria gaudeant? Pendet ex cognitione potestatis, quam prædictis conceditur in Re-

ligione quaque sua. Lege Quintanadvennas, & aliofque.

d Quintanadv. tr. de poen. sing. 13. à nu. Pelliz. tr. 1. c. 2. à nu.

5. Profectò in mea, Ministro nulla conceditur, in hoc, potestas, ut in sequentibus Responsis dixerunt Peritiores instituti Soc. JESU supra citati. e

I. Absente Rectore non habet Minister facultatem absolvendi à reservatis, nisi ei specialiter concessum sit, quod non expedit fieri maximè si ad paucos dies dumtaxat absit: potest enim quis poen. d. 19. confiteri Ordinario cum onere persistendi Superiori. Quomodo id intelligatur vide omninò infra.

f Imper. h. casib. v. 19. Delugo de poen. d. 19. num. 16.

6. II. Minister non potest, absente Rectore dare facultatem absolvendi à reservatis, nisi hoc etiam, præter curam domus, quam ipsi concedit, cetera officium, specialiter commissum sit à Rectore ab-

g Infra. p. 1. d. 1. q. 2. c. 2. c. in manu scripto, quod apud me habeo.

7. III. Minister non potest dubitare Confessarium, nec dare facultatem absolvendi à reservatis, nec se ipse absolvere.

h Infra. 12. §. 3. 11.

8. IV. Si tamen relinquatur cum titulo, ac potestate Rectoris, videtur habere istam potestatem.

i Infra. 11.

9. Denique Prælatio Compendii Privilegiorum loquitur de Vice- Rectoribus Ordinariis (non de Ministro ad breve tempus pro Rectore relicto) qui administrant cum plena potestate, & sunt verè Superiores.

k Infra. 11.

10. Verum ad ea, à quibus discesseram, redeamus. Quod diximus de peccatis, dic proportionaliter de Excommunicatione reservata: ea enim per se loquendo, & communiter ex jure Ordinario, de quo loquimur, potest Primò, absolvi ab ipso reservante, seu ab ejus successore in officio, & ab eo, cui Excommunicatio reservatur. Secundò, à Superiore illorum. Tertio, à Delegato perpetuo, &c.

11. Dixi autem (per se loquendo) nam per accidens, ratione necessitatis urgentis, possunt, & alii, sed hæc potestas potius est ex jure Delegationis, quam ex jure Ordinario, ut videbimus latè & inferius.

l Infra. 12. §. 3.

12. Dixi item (communiter) nam quævis ipse reservans possit ab Excommunicatione, sibi reservata communiter suum subditum absolvere, excipiuntur tamen quatuor casus. Primus, quando quis fuit Excommunicatus per Delegatum Pontificis ad certam causam suspendendam, si non vult parere ejus sententiæ definitæ, & per annum in contumacia

m Infra. 14. de excomm. n. 616.

perse-

§. II.

An Ordinarii Pralati obligentur, ejusmodi potestatem reservata absolvendi, alteri delegare.

1. **H**ec eadem est quaestio, atque illa, An Superior, Episcopus, v.g. vel Praelatus Regularis, in casu occurrenti teneatur dare licentiam idoneo Confessario petenti authoritate absolvendi ejus subditum nolentem accedere immediate ad Superiorem. Dico (in casu occurrenti) nam, an obligetur, antequam fiat peritio, constituere Confessarium, qui possit universaliter absolvere reservata, non multo ante dictum est.

2. Ad propositam autem quaestionem ex communi sententia universaliter dicendum est, quod de Praelatis Regularibus specialiter nuper indicavimus, quod ex licentia non timeret rationabiliter damnatum poenitentis, qui, ob facilitatem Absolutionis, non emendabitur, nec timeret damnatum boni publici, vel tertii, ut esset gravis infamia communitatis, vel facilitas peccandi in aliis, qui casuum reservatorum legem non curarent, si haec, inquam, non timentur, Superior licentiam denegare non debet, ac denegando mortaliter peccaret: multo magis, si Confessarius testetur poenitentem esse in periculo omittendi omnino Confessionem. Ita Quintanadven. b lege item Castrop. Quando vero aliquod ex his malis timeretur (quod timeri posse rarissimum esse norant passim Doctores, quia hic agimus in foro conscientiae de peccatore, verè, ut supponitur, poenitente) denegabit licentiam sine peccato: Sed addo, etiam in hoc casu, regulariter melius fore, si licentiam concedat, injungendo aliquam obligationem hujus, vel illius remedium, quo obviari probabiliter possit damnatio, non timeretur, itemque possint occasiones peccandi removeri.

3. Quod si dubium sit, an praedicta pericula adsint, debet omnino licentiam concedere Superior, quia necessitas poenitentis ponendi se in statu gratiae certa est, atque adeo prevalere debet praedicto dubio periculi.

Q 2

4. Quaeritur

perleveret: tunc enim non potest ipsemet, qui Excommunicavit, sed Solum Summus Pontifex ita habetur *C. quarenti. a* Secundus, quando Excommunicatio lata ab inferiore confirmatur à Superiore ex perfecta cognitione causae, & ex certa scientia; tunc enim Excommunicatio evadit reservata ipsi Superiori: Ita Coninck. b Tertius, quando Episcopus aliquem Excommunicat, reservatque ejus Excommunicationis absolutionem non sibi, sed Papae; tunc enim solus Summus Pontifex absolvet, Ita Campani, c licet hunc tertium casum neget Diana, d dicens adhuc posse per legitimam appellationem, Metropolitanam. Quartus, quando incendiarii sunt nominati excommunicati, & denunciati ad adei, tunc enim ex cap. *Tua nos*, de sententia Donat. de Excommunicatione, a solo Summo Pontifice possunt absolvi.

13. Praedicta potestas, quia quis gaudet jure Ordinario, duos effectus parit in illam habente. Primus est, ut possit eam aliis delegare, id est, habens jurisdictionem Ordinariam, potest eam aliis exercendam committere; Nam propterea rectè Barbosa ex Suario, aliisque, notat Archiepiscopum, dum ipse actu visitat Diocesim sui suffraganei, sicuti potest absolvere subditos praedicti suffraganei per se, ita etiam posse pro illo tempore per alios, quia tunc utitur jurisdictione Ordinaria. Atque hoc, quod dicitur, in hac materia, de qua agimus, verum est etiam, si ejusmodi Ordinarius Sacerdos non sit; ut usu venire solet, quando Praelatus aliquis non est Sacerdos: Is enim, licet non possit per se absolvere, potest tamen illam potestatem Sacerdoti committere.

14. Secundus est, ut inferior praesente Superiore, v.g. Provinciali, praesente Generali, & localis, praesente Provinciali, possit liberè uti tota potestate, quam jure Ordinario habet: si quidem cum uterque sit Ordinarius independentem unus ab altero, suam quisque exerceat jurisdictionem potest, sive immediate absolvendo, sive alteri, ut modo diximus, suam potestatem conferendo.

f Supr. c. 7. §. 2. à nu.

26.

dicendum est,

g Cap. 7. §. 2. à n. 57.

3. nu. 5.

Castrop. de poen. p. 15. §. 5. n. 4.

h Quintanadven. b lege item Castrop. poen. sing.

3. nu. 5.

Castrop. de poen. p. 15. §. 5. n. 4.

15. §. 5. n. 4.

3. nu. 5.

Castrop. de poen. p. 15. §. 5. n. 4.

15. §. 5. n. 4.

4. Quando Superior Regularis irrationabiliter petitam licentiam pro suo subdito denegat, qua ratione Confessarius pro illa vice adhuc possit poenitentem absolvere, dictum est supra; *a* Quod certe non invenio in Superioribus non Regularibus.

5. Illud autem hic est maximè inculcandum Superioribus, quibuscunque, ne, quando ab ipsis postulatur dicta licentia, interrogationes illas superaddant, quibus petant à Confessario, an in peccatum poenitentis sit talis ratio, an in talibus circumstantiis, an commissum à Laico, an à Sacerdote, an cum complice, vel sine illo, &c. hæc enim, ob periculum prodendi poenitentem, neque ipse exposcere, nec licitè explicare Confessarius potest. Lege Quintana. *b*

6. Denique sciscitabitur à me Confessarius Ordinarius, an ipse obligetur sumere onus poenitentis adeundi Superiorem, ut impetret facultatem absolvendi dictum poenitentem à peccato reservato? Respondeo, Hac de re nos satis egisse libro 3. Methodi & Confessionis.

b Quintana. *na. de poen. sing. 12. n. 9. & sing. 13. nu. 7. c* Lib. 3. *Method. Confess. c. 5. §. 4. nu. pref. 17.*

CAPUT IX.

Agimus in Universum de Absolutione à reservatis Jure Delegationis.

§. I.

Quis possit Jure Delegationis absolvere à reservatis.

1. **V**No verbo, is potest, qui legitime eam Delegationem habet: verum id latiore indiget explanatione:

2. Dixi superius, & nunc suo loco confirmo, non eo ipso, quod, quis deputatur ad Confessiones excipiendas, habere licentiam, seu delegationem absolvendi à reservatis: Immo, si Prælati tibi concessit Approbationem audiendi Confessiones, & absolvendi à reservatis per annum unum, quo elapso, iterum concederet approbationem Confessiones audiendi, non intelligeretur reconcedere potestatem absolvendi à refer-

vatis, ut notat Bordonus. *d* Debet ergo e- *d* Bord. *n* jusmodi licentia esse expressa, ita ut, nec *fol. 39. n. 1* satis sit, si Superior tibi facultatem concedat eligendi Confessarium, quem velis, ut definitur Bonifacius & hac de re loquens, *c* Bonifa- *c* Bonifa- quia, inquit, in Generali Concessione *de poen. 6* non veniunt ea, quæ non esset quis verost- *remiss. in* militer concessurus. Lege Suarium, *f* & *f* Suar. *de* Coriolanum, Contra verò, si Prælati *poen. d. 30* tibi concedat posse absolvere reservata, in- *sect. 1. n.* telligitur concedere, posse absolvere, eti- *Et Coriol.* am non reservata, & te approbat ad exci- *de casib.* piendas Confessiones: quia, qui vult con- *reservat.* sequens, vult etiam antecedens, seu id, *art. 9. §. 1.* sine quo aliud esse non potest, ut docet Pelli- *2. ad n. 5.* zarius. *g* *g* Pelliz- *tr. 6. c. 2.*

Si autem licentia sit ad certum genus peccati, vel ad certum tempus (ut fit in Bulla Cruciatæ) sub certa forma, vel simili quapiam restrictione, non posse ulterius ad alia peccata, vel ad aliud tempus, &c. extendi, palam est.

3. Licentiam absolvendi reservata concessam ad annum: v. gr. *Die 21. Decembris, 1642. durare usque ad Diem 23. Decembris, sequentis anni 1643.* docet Pellizarius, *h* Pelliz- *c. n. 130.* quia *Dies termini non computatur in terminum*, additque, ita judicasse Doctores recentiores.

Verum penes horum Doctorum sit ejusmodi dicti fides. Nam ceterum hæc, de qua agimus, est collatio jurisdictionis, quæ æquiparatur Donationi. In Donationibus autem non video, quo modo dies termini non computetur in terminum. Si enim mihi domes, seu commodes, seu loces ad annum usum tuæ domus, finitur donatio, seu locatio de momento ad momentum, ita testante ipsa praxi. Hæc mea doctrina latè confirmatur ex *i* Merolla *tom. 2. lib. 2. c. 4. à nu. 629.* iis, quæ adducit Merolla & explicans illud pronunciatum: *Dies termini non computatur in terminum.* Et de traditione jurisdictionis ad absolvendum per Bullam Cruciatæ, ita supponunt communiter Doctores, *h* dicentes, eam durare præcisè, vel à Publicatione ad Publicationem, vel ad annum naturalem, &c. sine additione aliorum duorum dierum, &c.

4. Si delegans dicat: *Do tibi Confessario omnem meam auctoritatem*, non confertur tibi ulla potestas circa reservata, ut notat *i* Coriolanus, *l* quia sub tanta generalitate *l. c.*

non veniunt ea, quæ speciali indigent concessione, qualis est potestas pro reservatis. At si dicat *Do omnes casus, seu concedo, ut ab omnibus casibus possis absolvere*, inclinatur conferri potestatem in reservata idem Coriolanus; id enim videtur significare illud (omnes) si quidem, qui totum dat, nihil excludit: Non ita in formula præcedente, in qua nullo modo facta est mentio, *nec casuum, nec omnium casuum*.

5. Si Pontifex Summus dicat; *Concedo tibi, ut possis absolvere ab omnibus casibus mihi reservatis*, potes absolvere, etiam ab illis, quos Pontifex perpetuo delegavit Episcopis, si enim jam sunt, & remanent Pontificii, ut supra cap. 6. §. 1. dictum est. Si idem Pontifex, propter magnam autoritatem, quam supra Episcopos habet, dicat, *Do tibi potestatem absolvendi casus Episcopo reservatos*, probabile est, te non posse absolvere casus prædictos, quia ii, ut jam dictum est, non sunt reservati Episcopo, sed Pontifici, & solum sunt Episcopo delegati. Verum probabile etiam est, te posse absolvere, quia propter delegationem factam perpetuam Episcopali dignitati, jam possunt dici aliquo tandem modo casus Episcopales, & casus Episcopo reservati, ut item dicam a inferius, posse probabiliter ex vi Bullæ Cruciatæ. Quod si Pontifex dicat, *Concedo tibi potestatem absolvendi ab omnibus casibus, quos potest absolvere Episcopus*, tunc profecto; multo probabilius, poteris absolvere prædictos casus Episcopis perpetuo concessos eos enim jam potest, licet per delegationem; & quidem perpetuam, Episcopus absolvere.

6. Idem dic, si ipse Episcopo dicat, *Do tibi, ut possis absolvere A casibus, & Censuris à quibus ego possum absolvere, vel, à casibus, & Censuris Episcopalis, vel, ab omnibus meis casibus, & Censuris*: potes enim absolvere à prædictis, quia jam ab his potest absolvere Episcopus, & propter jurisdictionem ordinariam, quam in illa habuit à Tridentino, ut diximus, aliquo tandem modo, sunt Episcopales, & Episcopo reservati. Idem erit, si dicat, *à Casibus, & Censuris mihi reservatis*, jam enim ob dictam delegationem, sicuti illi possunt dici aliquo modo Episcopales, ita Episcopo reservati, & sic docet, loquens de abortu scortus animati Bauci b 88 p. 6 in selectis quaestionibus. De hæresi vide li-

mitationem Tridentini sess. 24. cap. 6. de Reformatione.

7. At si dicat idem Episcopus, *Do tibi omnes casus, quos mihi reservatis*; certè non poteris à prædictis, quia illos non sibi reservavit Episcopus, sed Pontifex, licet deinde eos Episcopo concesserit.

8. Si quicumque delegans dicat, *Concedo tibi, ut possis omnes casus reservatos etiam futuros absolvere*, poteris absolvere à futuris, quos reservabit ille idem, qui tibi hoc concessit, non verò, quæ successor ejus reservabit, quia par in parem potestatem non habet, unde non potest ligare manus successoris, ut is non possit reservare, quæ velit, Ita Pellizari. c

9. Si tibi quis concedit absolute omnes casus reservatos, & deinde per aliam formulam strictiorem, concedat limitatè, potes omnes absolute, ut habet ibidem Pellizarius, d quia d Pellizari strictior concessio non est revocatio Prioris ibi. n. 132. concessionis, ergo adhuc remanet. Excipe, nisi strictior contineat aliqua forte verba priorem implicite revocantia.

10. Si Nuntium mittas ad Prælatum, ut det tibi facultatem ad reservata, is autem eodem Nuntio dicat, se concedere: tu valide absolveres, etiam si tibi concessio non fuerit manifestata. Ratio ducitur ex doctrina Sanchez, e e Sanchez docentis, prodesse privilegiato privilegium l. 3. matr. illi concessum, si obtentum est, non motu proprio concedentis sed ad petitionem seu ad instantiam Nuntii, vel Procuratoris, missi à dicto privilegiato, & ipsi Nuntio manifestatum, licet nondum manifestatum ipsi privilegiato: ita ergo in casu nostro; sed de hoc aliquando latius dicemus mox à n. 18.

11. Si dicat Episcopus, vel Prælatus Regularis, *Concedo tibi facultatem absolvendi à casibus reservatis*, non intelligitur ab excommunicationibus; nec, si concedat potestatem absolvendi ab excommunicationibus, intelligitur data potestas in casus reservatos. Ratio est, quia hæc sunt diversæ potestates, & una ab altera non dependet; nam potestas excommunicationis absolvendi, etiam in foro interno tantum, potest concedi cuicumque Clerico in Minoribus: cum potestas absolvendi à casibus solum Sacerdotibus concedi possit. At verò, si Summus Pontifex concedat casus suos alicui, intelligi etiam excommunicationis: sicuti fati diximus f supra, & iterum dicitur g Infra c. 10. nu. 6. infra g

12. Denique hic superest magis, ac magis declarandum, quomodo interpretanda sint ejusmodi concessionis absolventi à reservatis. Id quod, ut planius habeas, sequentem titulum præmittamus.

Concessio absolventi, largè, an strictè interpretanda?

13. Præmittenda hic est resolutio illius celeberrimæ quæstionis, an potestas absolventi à reservatis sit largè, an strictè interpretanda? Et a Sanc. lib. 8. matr. d. 2. n. 1. & apud Bar. di de Bull. Cruc. p. 1. tr. 1. c. 5. n. 6. quidem omnes conveniunt ordinariam potestatem absolventi à reservatis, quam habent Superiores, de quibus in cap. præcedente diximus, esse interpretandam largè, quia omnis potestas dispensandi in legibus, qualis est etiam potestas absolventi à reservatis, cum respiciat Communitatem, cui utile est habere, ad quem recurrant subditi, largè est interpretationis; licet ipsa actualis dispensatio, quia vulnerat jus commune. (*Dispensatio enim est concessio, ut non servetur aliqua lex*) debeat strictè interpretari.

14. Quæstio igitur est solum de potestate delegata; utrum scilicet potestas, quam Episcopus mihi dat, ut absolvam poenitentes à reservatis, largè sit interpretanda, an verò strictè.

Distinguunt communiter Doctores asserentes, potestatem prædictam delegatam Confessario; non expressis personis absolventis, esse largè interpretandam, quia tunc adest prorsus similis ratio boni Communitatis, ut modò dictum est de potestate ordinaria. Castrop. b alios citans. At quando delegata est, expressis personis absolventis, duplex est sententia; Sanch. e cum aliis distinguit, si facultas dicta absolventi conceditur Confessario in gratiam ipsius Confessarii, cui Superior vult favere, latè esse interpretandam, si conceditur in gratiam ipsius poenitentis absolventi, esse interpretandam strictè.

15. Castropalaus d. verò, absolute in utroque casu, potestatem delegatam absolventi à reservatis, quando exprimentur personæ absolventæ, esse aut interpretationis strictæ, illud tamen num. 7. notat, potestatem concessam absolventi à reservatis in Jubilæis, & in Bulla Cruciatæ esse largè interpretandam, quia est data in bonum commune Fidelium, quod dici non potest (ait ipse) de licentia data

à Prælati, quando saltem datur pro aliquo peculiari poenitente. Utraque sententia videtur probabilis.

16. His breviter explicatis, jam patet responsio ad quæstionem in hoc titulo propositam, Concessionem scilicet, de qua loquimur debet interpretari largè, si detur non expressis personis absolventis; si verò hæc personæ exprimentur strictè, vel largè, juxta duas probabiles sententias, jam dictas.

17. Profectò utilis est hæc doctrina, sed quia in casu hoc de delegatione, ad absolventià reservatam, tota res pendet ab intentione concedentis potestatem, idè à tenore concessionis, à forma petitionis (juxta quam Superior facultatem dare præsumitur) à verbis in contextu dictæ Concessionis appohtis, & similibus, qualitas, & quantitas licentiæ mensuranda est; quæ omnia maximè ex more dicendis, præsertim §. 3. non parum explicabuntur.

Occasione eius, quod dictum est numero 6. querimus universaliter, an ignorans licentiam ipsi datam absolventi à reservatis, valide absolvat?

18. Figuremus casum in sequentem modum. Ego, sive, quia Bulla Cruciatæ fruor, sive, quia obrinui facultatem à Superiore, ut absolvar à casu reservato, per eum Confessarium, quem elegero, ipsum eligo, & sive dolo, sed ex ignorantia, illi non manifesto ejusmodi potestatem, ipse item, ex pari ignorantia, me bona fide absolvi, inquiri, tumne directè absolutus à prædicto casu reservato?

19. Respondeo, De hac quæstione interrogatus nudius tertius quidam Theologus, dixit, per se loquendo esse absolutum, addiditque hanc esse opinionem Suarii, e & Mellæ. f Ratio, (dicebar) est, quia effectus prædictæ licentiæ Superioris, vel Privilegii nequit impediri per ignorantiam Confessarii, 16. posita enim electione dicti Confessarii, Summus Pontifex, vel Superior censetur electo Sacerdoti Jurisdictionem conferre. Dixit (per se) nam per accidens posset esse invalida Confessio, si nimirum poenitens animadverteret Confessarium ignorare suam Jurisdictionem, & tamen procedere ad Absolutionem,

b Castrop. de leg. disp. 4. pu. 11. nu. 2. & 3. e Sanc. lib. 8. matr. d. 2. n. 6. d Castrop. loci. n. 5.

a Ca
lo e. a
73. §.
2. 6.
b Di
11. T
resol.
c Infr.
8. ma
tr. 6.
tini.
§. 5. n.
e Del
dis. 19
pan. a
17.
f Tan
in Con
mor. d.
2. q. 10
g P. B.
in expo
Pull. O
2. r. 5. c.
f. c. 1. n.

nem, tunc enim graviter Confessarius peccaret; & item penitens, cooperando, unde hic non esset dispositus, ad Absolutionem recipiendam.

20. Verum hæc doctrina mihi valde difficilis est. Nam nemo acquirit Jurisdictionem ullam, sive contentiosam, sive voluntariam, nisi illam velit acquirere, seu, nisi illam acceptet: at hic Confessarius electus, cui non manifestatur, ipsum electum fuisse, nondum acceptavit Jurisdictionem: ergo, qua ratione juridicè absolveret? sanè fac Episcopum, te elegisse, & approbasse in Confessarium: Si interim, dum tu nullo modo notois ejusmodi electionem, bona fide absolveres aliquè à mortalibus, num valida directè esset Absolutio? non utique, si quidem tu nondum acceptasti Jurisdictionem, & fortasse nunquam acceptatus sis, quia v. g. non vis officium Confessarii exercere.

21. Confirmatur. Quarunt Sanch. aliique apud Castropalaum, a & Dianam b, & nos infra dicemus. c An, si licentiam, assistendi Contractioni Matrimonii datam à Parocho Sacerdos ignoret, validè assistat matrimonio? & Respondent, invalidè assistere, quia eam licentiam, seu Jurisdictionem, nondum habet, donec acceptet, acceptare autem legitime non potest, dum eam datam esse nescit? Esto teneant, si eam per Nuntium petiisset, judicandum fore, jam acceptasse in acceptatione Nuntii, ut etiam nos modò diximus num. 10. Porro ex hac doctrina clarè sequitur, idem esse dicendum in casu nostro: invalidam scilicet fore illam absolutionem de reservatis, dum sepponimus Sacerdotem, nec per se, nec per suum Nuntium jurisdictionem acceptasse.

22. Ad auctoritatem Suarii, & Merollæ dico, eos loqui, quando Privilegium concessum est toti Religioni; tunc enim etiam si hic Religiosus illud nesciat, secundum illud tamen operatur; sed certè, tunc non abest acceptatio; Religiosus, n. eo ipso, quod eam Religionem proficitur, tacitè acceptat omnia ejus privilegia: Et de hoc casu loquitur Suarium, d patet ex lectura loci citati ipsius, & ex Delugo e testante, ipsum de hoc loqui.

Hinc nostram sententiam sequitur P. Tanchredi f dicens, hanc esse probabiliorē, significare fortasse volent oppositam esse

probabilem; quod tamen ego significare non possum.

23. P. Bardi g nostram eandem sententiam tenet, in expositione Bullæ Cruciatæ, distinguit tamen, asserens, quod dictum est, intelligi de jurisdictione, non autem de Approbatione, quæ etiam per Tridentinum requiritur in Confessario. Si quis enim haberet (ait) Jurisdictionem, eamque sibi inesse sciret, sed haberet dictam Approbationem Episcopi, quam tamen habere ne sciret, valide absolveret, quia Approbatio est mera testificatio idoneitatis Sacerdotis, ejus cognitio, vel acceptatio nullo jure requiritur ad validitatem actus, cum tamen requiratur cognitio, & acceptatio Jurisdictionis juxta illud juris privilegium, quod afferunt Bartolus, h Sanchez; h Bartol. aliique Ignoranti non acquiritur, seu non prodest in l. Barb. Jurisdictio, quod dictum non invenies de Approbatione. Hanc disparitatem inter Jurisdictionem, & Approbationem impugnat P. i Sanch. Mendo k dicens, etiam Approbationem debere esse Confessario notam; quia, etiam ipsa pertinet ad Jurisdictionem; Id quod certè tenendum est, & omnino consulendum in practica.

§. II.

An, per licentiam, concessam absolventi à reservatis, validè ea peccata absoluantur, quæ fuerunt commissa in confidentiam licentia concedenda?

1. Respondeo, Absolvi. Ita Sanctarellus, l Bolsius, m & passim. Ratio est; quia l Sanctarellus, confidentia non tollit potestatem, quæ datur à Jubilæo, sive à Bulla Cruciatæ, sive 8. du. 10. à Prælati. Excipe, nisi expressè contrarium in Bulla Compositionis exprimitur, non concedi beneficium Compositionis usurpanti bona incerta ex Confidentia, seu Spe dictæ Compositionis; Ideò tunc Bulla rapiendi dicta incerta bona ex dicta Confidentia non suffragabitur, Atque hinc ducitur Confirmatio nostræ Responsionis; Si enim, quando volunt Superiores id negare, expressè negant, signum satis probabile est, quod si expressè non negent, concedant,

§. III. De

9. Respondeo, ad Primum, id per accidens esse. Et sanè sicuti simile quid potest occurrere accipienti Bullam Cruciatæ, vel aliud Jubilæum, & tamen id non judicatur absurdum, quia judicatur majus bonum, quod subditus liberetur à suis peccatis, & non abeat in dilperationem, quam quod permissio hæc sit occasio per accidens peccandi. Ita in casu nostro, &c.

10. Ad secundum dico. Cum illa verba sub tempore præsentis dicta (*Do licentiam pro hac vice*) sint accipienda morali modo, semper per illa intelligitur decerni tempus competens, & rationale ad ejusmodi absolutionem impertiendam, nõ verò quodcumque: unde, quia tota hæc res dependet, ut dixi, ab intentione concedentis illud (*Do tibi licentiam pro hac vice*) moraliter acceptum, & juxta mentem rationabilem dantis intellectum, videtur significare dari licentiam pro quocumque etiam longissimo tempore, si nova reservata non admittas; quia ex una parte, ut dictum est n. 1. est gratia facta, & ex alia non est ratio, unde dici possit, gratiam illam fuisse in hoc casu coarctatam ad tempus: at verò si nova admittas, intelligendum est, dari licentiam pro tempore præsentis, vel qui præsentis, prudentis judicio, omnibus circumstantiis expensis, æqui polleat, quia, sic præsumitur esse rationabilis voluntas licentiam ejusmodi concedentis, ut dictum est.

11. An petens à Superiore licentiam, ut absolvat à reservato, intelligatur, posse etiam ipse petens absolvi? Negativè responderet pro nostris ex Societ. Delugo, & pro aliis, expendi debere usum Religionis, &c. Lege ipsum.

§. IV.

An peccata oblita in Confessione valida, remaneant reservata?

1. **T**ertius, tribus v. g. peccatis reservatis infectus, confiteretur sine fraude duo, oblitus nimirum unius, absolutionemque à potente absolvi reservata, recipit: Inquit, An hoc unum remaneat reservatum, at ut Tertius pro illius, absolutione confugere debeat ad Superiorem, seu potentem absolvi reservata, an satis sit eam petere à quocumque communi Confessario?

2. Triplex est sententia, Prima Suarii, & Tamburinus de Sacramentis.

docentis reservationem ejusmodi casus oblitum cessare, non quidem semper, sed solum, quando pœnitens accedit ad Superiorem modo quodam extraordinario, hoc est, in ea circumstantia, in qua appareat expressè, vel tacitè peti ab ipso absolutionem reservatorum, ut si subditus tempore Jubilæi accedat ad deponenda peccata apud Superiorem; non autem cessare, quando accedit ad eundem, more ordinario, pro Confessionibus quotidianis; & solutis. Ratio est, inquit, quia in posteriore hoc modo nulla implicita voluntas est tollendi reservationem; adest verò, saltem tacitè, in priore; siquidem tunc Superior vult, ut pœnitens fruatur omni privilegio Jubilæi.

3. Secunda, est Vasquez & docentis, cessare quidem reservationem prædictam, quando pœnitenti concessa est facultas eligendi Confessarium, per quem possit à reservatis absolvi, perinde, ac accidit, quando pœnitens suscipit Bullam Cruciatæ, vel Jubilæum, non verò, quando ipse pœnitens recurrit ad Superiorem, ut apud ipsum Confessionem exhibeat. Ratio est, inquit, quia, in priori casu præsumitur Superior per Bullam, vel Privilegium concedere, quantum potest, atque adeo, præsumitur tollere reservationem casus quamvis oblitum: at in posteriore non præsumitur, quia illud peccatum oblitum non venit in judicium nec pro illo pœnitens accipit à Superiore remedia sui peccati, qui videtur finis reservationis, & ex alia parte tunc Superior non exercet suam potestatem tollendi reservationem.

4. Tertia sententia est Joannis Delugo à d. Delugo Castrop. & aliorumque plurium, dicentium, dis. 20. sec. semper tolli reservationem, modo bona fide, 7. de pœn. ut dictum est, illud peccatum sine culpa raturatur: Sicuti per eundem, immo, etiam, per deinceps. Suarium, & Vasquez, tollitur Censura, seu excommunicatio reservata ab eo, qui, illa inde culpabiliter oblitus, absolvitur à Superiore legitimo per absolutionem à Censuris generalibus adralem. Ratio hujus tertie sententie est, quia de pluresq. posito, quod, is, qui tunc absolvit, habeat potestatem absolvendi à reservatis, præsumitur velle absolvi, seu remittere, quantum potest, & quantum item potest prodesse pœnitenti. Cum ergo possit reservationem tollere, non est, cur non tollat.

5. Dico (*Quantum potest*) nam, ut modo dixi-

R

dixi-

a Delugo de pœn. disp. 20. num. 119.

b Suar. de pœn. disp. 31. se. 4. a num. 12.

diximus, remanet in hoc poenitente obligatio consentienti directè apud legitimum ordinarium Confessarium hoc peccatum, sicuti alia peccata mortalia non reservata, & nondum confessà; hæc enim obligatio, cum sit à Christo Domino inducta, non potest tolli ab illo, qui solum, absolvit illud peccatum indirectè, & Superior nunc, solum, abstulit reservationem, quam auferre poterat, non verò directè absolvit peccatum, quod sibi non fuit expositum. Hæc sententia cæteris videtur probabilior, atque ex ejus ratione facile fundamentis duarum præcedentium responderi potest.

6. Inquires. Cuiam Confessario est deinde aperiendum ejusmodi peccatum oblitum? certum enim est, ut diximus, debere subdici elavibus, ut directè absolvatur. Respondeo. Non necessario opus erit illud aperire Superiori, vel ejus Delegato potenti absolvere à reservatis; quia jam reservatio est ablata, ut dictum est: sed satis erit, si subdatur Confessario communi approbato, valenti absolvere à mortalibus, nam non sufficit, si subdatur Sacerdoti simplici, hic enim non habet potestatem absolvendi directè mortalia, sed solum venialia, ut expressè docet Delugo a cum

a Delug. l. c. n. 88. b Cess. lib. 2. c. 10. §. 3. num. Met. Con. 55. ff. no.

Swario, & Valquez, & nos idem judicavimus in Metho d b Confessionis.

§. V.

An enarrata in Confessione invalida remanent, reservata. Quid de oblitis in eadem?

1. Dico Primò. Si Confessio fuit invalida, quia dolosè tacuisti, vel peccatum aliquod reservatum, vel aliquod mortale, non reservatum, non cessabit ejus reservatio, ut docet ibidem Delugo c quidquid benignius, videatur Concedere Castropal. d Ratio est, quia præsumi, nec debet, nec potest, Superiorem velle tollere reservationem ab eo, qui sic fraudulenter se gerit.

c Delugo n. 106. d Castrop. de pan. p. 15. §. 6 n. 2

2. Dico secundò, cum eodem num. 102. Si Confessio fuit invalida ob alia capita, ob defectum v. g. doloris, seu propositi, valde probabile est, tolli reservationem illorum peccatorum, quæ confessus es apud potentem absolvere à reservatis. Ratio est, quia licet ab illorum reatu absolutus non fueris propter

Confessionem invalidam, tamen jam te Superiori præsentasti, ab eo poenitentiam, & medicinam de ejusmodi reservatis recepturus, ergo non est, cur reservatio auferenda non sit. Notat verò ibidem rectè ex Vasq. Delugo. te debere observare, quæ opposita tibi fuere in illa Confessione, quamvis invalida, quia sub onere illa præstandi, videtur Superior eam reservationem abtulisse.

3. Atque id verum est, etiam, quando ejusmodi Confessio facta invalidè fuit apud Delegatum, v. gr. apud Confessarium electum per Bullam Cruciatæ, vel apud Confessarium à Prælato tibi concessum, ad Absolutionem peccati tui reservati. Nam licet ii Delegati non habeant potestatem absolvendi, nisi in Sacramento Poenitentiae, quod in hoc casu supponitur invalidum, tamen ex usu, & benignitate Ecclesiae, ipse Superior intelligitur tollere reservationem illam, quoties poenitens se præsentat Delegato legitime constituto ab eodem Superiore, Ita Trullench. e aliique.

4. Si in Jubilæo simile quid occurrat, ex alio capite potest evenire, ut in casu, de quo loquimur, non tollatur reservatio, quia nimirum ex vera sententia in Jubilæo requiritur Confessio valida, saltem, quando quis peccatis mortalibus aggravatur: Si ergo Confessio tunc est invalida, tu non lucraberis Jubilæum, & consequenter, nec Jubilæi beneficiis, (inter quæ est ablatio reservationis,) frui poteris.

5. Comitulus, f & Henriq. g tolli etiam in Jubilæo, prædictam reservationem putant; quibus non assentior, quia etiam, si probabile sit, Confessionem non requiri ad Jubilæum acquirendum, in eo, qui non habet mortalia, at in eo, qui iis laborat, requiri omninò, nec sufficere contritionem, puto cum Delugo. h

6. Dico tertio. Difficile mihi est, decernere, an etiam reservatio peccati bona fide oblitæ, atque adeò quod quis non confessus est, tollatur in his Confessionibus invalidis ex proximè dictis capitibus. Nam, ex una parte, is non accepit Poenitentiam, vel remedia à potente illum absolvere, ut fuit in casu n. 2. quia non enarravit illud peccatum reservatum, cujus per inadvertentiam oblitus est, ergo non poterit gaudere benignitate dicta n. 2. At, ex alia parte, ipse jam se præsentavit Superiori, vel ejus Delegato, paratus illud peccatum

tum

2 Delugo de pœnit. disp. 20. num. 106.

um enarrare, si oblitus non fuisset; ergo non videtur privandus dicta benignitate Ecclesiæ, qua reservatio peccatorum obliutorum tollatur, & ita tenet Delugo. a Verum ego hæreo, quia esse paratum, non videtur esse ad hoc sufficiens. Decernant sapientes.

§. VI.

An cum quis absolvitur, remaneat absolutus ab excommunicationibus oblitis.

1. HActenus egimus de peccatis oblitis, nunc breviter de oblitis excommunicationibus dicamus: An scilicet, quando Confessor præmittit Absolutionem à Censuris per illa, vel similia verba, *Absolvo te ab omni excommunicatione, in quantum possum, & indiges*, subjungitque Absolutionem à peccatis, an, inquam, per prædictam absolutionem deleatur excommunicatio, qua pœnitens erat irretitus, sed ejus immemor, Confessario nequaquam aperuit.

b Lib. 2. Meth. Cōf. c. 14. §. 3. an. 55.

Respondeo, ut alibi b dixi, posito, quod Confessarius habuerit potestatem, seu Jurisdictionem ad ejusmodi excommunicationem auferendam, deleri; unde postea pœnitens illius recordatus, illius Absolutione non indigebit. Ratio est, quia Confessor semper habet; habereque debet intentionem simpliciter absolutam absolvendi, quantum licitè potest; servandique partes omnes officii sui, quas non servaret, si absolvere intenderet à peccatis, & non à Censuris. Id quod propter eandem rationem est verum, non solum in Confessario ordinario, sed etiam in Delegato, ut notat Coninck. c

c Coninck. disp. 8. de pœn. d. 12. num. 94. Castrop. de pœn. p. 15. §. 6. n. 5.

Si Confessarius careat jurisdictione ad absolvendam eam excommunicationem oblitam, illam non deleri, nimis est manifestum. Quare, quando ea in mentem revocabitur, legitimo Superiore indigebit.

2. Dixi (quantum licitè potest) quare, si in privilegio, seu in Jubilæo esset forma, ne possit licitè quis absolvi, nisi aliqua condicione adimpleta v. gr. nisi satisfacta parte, non censeretur Confessor per illud *Absolvo te ab omni excommunicatione*, absolvere, si parti minimè sit satisfactum, ut rectè notat Delugo. d Ratio est, quia, ut dictum est, Confessor solum habet, habereque præsumitur intentionem

absolvendi quos, & quantum validè, & licitè potest.

3. Petes, si Confessor absolvere potens, absolvat à peccatis, dicendo *Absolvo te à peccatis tuis*, nulla præmissa formula Absolutionis à Censura, ut usu venire solet in brevibus Confessionibus, & non raro in articulo mortis, remanebitne ignarus suæ Censuræ; immo, & conscius, si tamen propter imminentem mortem loqui non potest, remanebitne; inquam, absolutus ab illa, quam is Confessarius potest absolvere?

5. Respondeo, Remansurum, ut docet Suarez. e Ratio est, quia in illo, *Absolvo te à peccatis*, involuitur Absolutio à quocumque vinculo nato ex peccatis, atque adeò à Censuris: cum igitur ejusmodi Confessor supponatur, velle licitè fungi suo munere, supponetur etiam ab eo Censuræ vinculo Pœnitentem absolvere; multoque magis id erit in articulo mortis, si tunc expressè absolvens intendat per illa verba sola, *Absolvo te à peccatis*, absolvere etiam à Censuris. Ad majorem autem certitudinem, sic absolvat, *Absolvo te omnibus Censuris, & peccatis*, quia certum est, illud, *Ego te absolvo*, sufficere ad Absolutionem peccatorum, quod non est ita certum, licet sit probabilissimum, sufficere etiam ad Absolutionem Censurarum.

e Suar. de cens. d. 10. sc. 3. n. 9.

§. VII.

Casus reservatos, qua ratione possit quis fateri Superiori, vel Inferiori Delegato.

1. Quandoquidem pluries firmatum jam est supra posse Superiorem, vel inmediate per se, vel per suum Delegatum casus reservatos absolvere, quæret aliquis, an, qui habet casus reservatos, possit hos solos fateri Superiori potestatem habendi illos absolvendi, & ab ipso absolvi, ac pro cæteris remitti ad inferiorem, vel contra fateri solos non reservatos inferiori, qui absolvat, remittatque pro cæteris reservatis ad Superiorem.

2. Dico f absolutè id fieri non posse. f *Vt id.* Ratio est, quia esset dimidiare Confessionem dixi lib. 2. sine necessitate. Quare in hisce eventibus, Meth. Cōf. vel Superior audiat omnia, & absolvat, vel c. 10. §. 1. audiens reservata, extra Confessionem, tol n. 27. lat reservationem, seu mittat ad inferior-

R 2 rem,

a *Coninck*
disp. 8. de
poen. dub.
13. n. 100.
 b *Prap. de*
Confes. q.
1. dub. 9.
 c *Cajetan.*
in summa
v. Confess.
10. 10.

rem, cui conferat potestatem absolvendi à reservatis. Si verò sit inferior; mittat pœnitentem ad Superiorem, vel ipse aseat, impetretque potestatem; & demum ritè absolvat. Ita Coninck. a Præpositus, b aliique passim; quidquid dicat Cajetanus, c qui ait, contrariam esse Romanæ Curie consuetudinem, in qua discutienda, inquit, non oportet nimium sapere, quidquid inquam, dicat. Nam consuetudo illa solum est, quoad tollendas Censuras, & reservationem, non verò, quoad absolvendum sacramentaliter.

3. Dixi autem (*absolutè*) nam, si aliqua necessitas urgeret, posset, ut si v. gr. pœnitens non posset adire inferiorem, sed solum Superiorem, qui tamen Superior propter aliquod grave impedimentum, v. g. articulum mortis, non posset omnia peccata audire, &c.

CAPUT X.

Agimus de Absolutione reservatorum
Jure Delegationis in particulari.

1. **H**is in universum explicatis, exposcit ordo, & facultas doctrinæ, ut de Delegationibus in particulari differamus.

Et quidem, si reservans, seu Superior concedat facultatem alicui v. g. Confessario ad absolvendum hunc peculiarem pœnitentem, seu excommunicatum, dicitur is Confessarius habere specialem delegationem. Huc reducere libet facultatem, concedi solitam à Pontifice in Jubilæis secundum varios, modò amplos, modò limitatos eorum tenores. Si verò prædictus Superior det facultatem generalem, circa casus, vel excommunicationes reservatas, dicitur is Confessarius habere delegationem universalem.

2. Porro de speciali Delegatione certa regula dari non potest, nisi ea, ut servantur illa, quæ talis delegationis tenor præscribit. At generales Delegationes, de quibus certa dari doctrina potest, quatuor hodie inveniuntur.

Prima, in Tridentino, quod concedit Episcopis potestatem absolvendi omnes casus occultos.

Secunda, In privilegiis, concessis à Pontifice Regularibus.

Tertia, In eodem Tridentino, quod confirmat consuetudinem Ecclesiæ, qua quilibet Sacerdos in casu articuli mortis, modo jam explicando, absolvit ab omnibus casibus, & excommunicationibus.

Quarta, In Bulla Cruciatæ.

De his igitur nostrum erit hic breviter differere; In hoc capite de prima dicam; deinde, in suis distinctis capitibus, de cæteris.

§. Unicus.

De Delegatione concessa Episcopis à Tridentino circa casus, excommunicationesque reservatas, & occultas.

1. **T**ridentini d' verba sunt hujusmodi. *d' Trid. casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis reform. delinquentes quoscumque sibi subditos, in Dicecesibus suis, per seipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum in foro Conscientiæ, gratis absolvere, imposita pœnitentiâ salutari. Idem, & in hæresis crimine, in eodem foro Conscientiæ, eis tantum, non eorum Vicariis sit permittum.*

Hactenus Tridentinum: in cujus verbis aliquid specialiter, & Singillatim adnotamus.

EPISCOPIS.

2. Nimirum illi, sive Episcopi, sive Archiepiscopi (atque hi etiam ante usum Pallii) qui habent subditos (non verò mere Titulares.) Confirmati item, etiam ante Consecrationem, (sed qui possessionem habeant sui Episcopatus, seu Archiepiscopatus, ut ex c. e Injuncta; notat universaliter Azor, f) hic comprehenduntur, quia hæc potestas absolvendi, de qua loquimur, est Jurisdictionis, non Consecrationis. Lege Meroll. g & Trapposir. h

3. Plures Doctores affirmant, venire hic omnes habentes Jurisdictionem, quasi Episcopalem, etiam si careant territorio, & quales sunt Superiores Conventuales in Ordine ad suos Religiosos. Sed de hac re vide paulò post c. 11. §. 1. num. 11.

IN QUIBUSCUMQUE CASIBUS occultis.

omnes occultas excommunicationes reservatas, etiam in Cœna Domini, de qua re mox aliquantò latius, ubi, & quid de hæresis? Atque id confirmat illud, quod dixi c. 9. h

Sup. c. 9. §. 1. n. II.

SIBI SUBDITOS.

4. Delictum tunc est occultum in hac materia, quando non est notoriè divulgatum, & potest tergiversatione cœlari. Quamvis ergo possit per paucos testes probari, occultum erit. Ita cum aliis Bardi, & Leander, sed nos universaliter de hoc egimus in nostro Decalogo, & tandem hanc regulam dedimus; Ut illud delictum sit publicum in re, de qua agimus, quando prudenter, & ex circumstantiis judicatur, illud facillè fore communiter evulgandum; quare illud erit occultum, quod ejusmodi non est. Legatur item Fagund. d. qui etiam, valde probabiliter, docet, delictum deductum ad forum eccl. Decal. 9. cultum; Immo, & postquam est punitum, posse ab Episcopo absolvi, docet Leander contra Suarium, aliosque non paucos, sed citans pro se Sanch. aliosque.

5. Illud hic adde. Quid enim, si publicum sit delictum in una Civitate v. g. Roma, & peratur à poenitente Absolutio hic Panormi, ubi ejusmodi delictum est occultum, nec de proximo erit probabiliter evulgandum, poteritne absolvi? Respondeo, Utinamque esset probabile puta, & posse, & non posse. Ratio, quod non possit, est, quia, jam non est occultum delictum. Ratio, quod possit, est, quia cum hic Panormi sine ullo inconveniente habeatur à Populo, ut innocens, delictum erit occultum in Ordine ad finem, quem requirit Ecclesia, qui est, ne alii scientes illud absolvi ab Episcopo, concipiant facilitatem incidendi in reservata Pontifici. Adde potestatem hanc absolvendi, utpote favorem, esse amplè interpretandam.

An, & quando Episcopus possit casus excommunicationesque publicas, absolvere, dicam infra.

A CASIBUS ETIAM SEDI APOSTOLICÆ reservatis.

6. Quoniam supra diximus, omnes casus Pontificios reservari ratione excommunicationis, idè cum hoc loco Summus Pontifex concedat Episcopis casus ipsi Summo Pontifici reservatos, concedit, sine dubio,

7. An Episcopi possint, etiam non sibi subditos, sed peregrinantes in suis Diocibus absolvere, dixi in Superioribus. i. Hic autem incidit illa quæstio, an Episcopus possit absolvere Religiosos exemptos, habitantes in Monasteriis suæ Diocesis à casibus occultis Papæ reservatis, sicuti potest suas oves, quando dicti Religiosi se subjiciunt cum licentia suorum Superiorum ipsi Episcopo. Et affirmativè responderet Leander, quem, si placet, lege. Si Superior justè neget dictam licentiam, non posse; posse autem, si injustè, docet Sanchez, l. & apud eundem Leandrum, docet Suar. Molina, Pontius.

IN DIOECESI SUA.

8. Non puto id dictum esse taxativè, quasi Concilium definiat, hanc Absolutionem debere omnino impendi in Diocesi propria, sed demonstrativè, quasi notet id, quod communiter solet fieri: sit enim communiter in propria Diocesi. Sive ergo subditus existat in propria absolventis Diocesis, sive in aliena, poterit a suo Episcopo, etiam existente in aliena, à dictis reservatis absolvi, ut notat Sanch. Diana, aliique apud eundem Leandrum. Ratio est, quia hic est usus Jurisdictionis voluntariæ, quæ in aliena Diocesi exerceri potest, non verò Jurisdictionis contentiosæ, quæ, quia affert strepitum Judicii, non nisi in proprio territorio exercenda necessariò est. Neque valet: Episcopus non potest, saltem communiter, communicare aliquem, dum existit in aliena Diocesi; ergo, nec absolvere; Non valet, inquam, quia, absolvere, est actus Jurisdictionis voluntariæ, actus autem excommunicandi est Jurisdictionis contentiosæ, ut dicimus in Tractatu de Excommunicatione.

i. Sup. lib. de poen. c. 4. §. 3. n. 1.

k. Leand. p. 4. rr. 2. d. 27. q. 20.

Et iterum de irreg. d. 27. q. 8.

l. Sanc. cit. ab eod. Leandro.

m. Sane. Dia. alii- que ap. eundem

Leand. disp. 17. de excomm.

ex- q. 52. & 53.

n. Tract. de excomm.

PER c. 5. & 7.

R 3

Suar.
Sbortz.
aliquo cum
Meroll. 10.
 3. *diff. 7.*
c. 6. n.
 157.
b Henriq.
lib. 14. c.
 19. *sine in*
comment.
lib. 6. ca.
 14. *n. 7. in*
comment.
lib. O.
p. 2. de po-
rest. Episc.
alleg. 39.
n. 11.
d Sanch.
lib. 2. ma-
tr. dis. 40.
nu. 17.
e Infrag.
 12. *s. 2.*
n. 39.
f Barb. de
potest. Ep.
p. 3. all. 54.
nu. 116.
Merol. T.
 3. *de lu-*
cund. Vic.
d. 7. c. 6.
n. 408.
g Sanc. li.
 3. *matr.*
d. 29. a
nu. 15.
Merol. l. c.
 n. 133.
h Quar. v.
capit. Sede
vacante,
 §. 2.
i Merolla
lo. cit.
 nu. 410.
k Fagund.
c. Eccl. 25.

PER SEIPSOS, AUT PER VICARIUM, ad id specialiter deputandum.

9. Non potest Vicarius Episcopi, ut docent Suarius, a Sbortz, b alique cum Merolla sine speciali mandato absolvere a casibus, seu Censuris Pontificiis occultis concessis Episcopo, potest ex speciali delegatione, quia, sic Concilium requirit ibi: ad id specialiter deputandum. (Addit Henriq. c cui adherent alii, quos citat Barbosa, d non posse Episcopum hujusmodi potestatem absolventi) ut etiam dispensandi, &c. committere generaliter suo Vicario, sed tantum, quando casus occurrerit: melius tamen posse docet Sanchez e) excepto casu hæresis, de quo mox, quia illud specialiter deputandum, verificatur; si deputetur specialis ille Vicarius ad absolvendum ab omnibus, &c.

An Vicarius Generalis possit absolvere, ut, & dispensare in casibus, in quibus potest Episcopus ratione concessionis, & impedimenti recurrenti ad Pontificem dicam infra. f

10. Sed per hanc occasionem quæres; An possit g idem Vicarius Episcopi absolvere a casibus, quos sibi reservavit suus idem Episcopus.

Respondeo. Barbosa h citans Sbrox, Ugolinum, Rebuffum, ait, non posse ex generali concessione Vicariatus; nam ex generali concessione non veniunt ea, quæ speciali indigent expressione: Poterit ergo ex concessione speciali. Hæc est doctrina solidæ praxi; Cæterum an ex doctrina illa Sanchez, i & aliorum dicentium, absolutè Vicarium Episcopi posse sine speciali mandato audire Confessiones omnium de Diocesi, & concedere aliis licentiam audiendi, videatur colligi, simili modo posse casus dictos reservatos absolvere, aliis decernendum re- h

Illud scito, Episcopum hanc, ut, & similes potestates specialiter suo Vicario concedendas, non solum legitime illas ipsi tribuere, eam, vel eas specialiter exprimendo, verum etiam exprimendo aliquam ex his, & deinde apponendo clausulam generalem pro cæteris: ut in simili adnotavit Quaranta, k & Merolla l cum aliis.

IDEM IN HÆRESIS CRIMINE, &c. l. 8. c. 11. n. 36.

Tridentinum, propter gravitatem criminis Hæresis, disponit, ut illa, si externa sit, & occulta, absolvi quidem in foro conscientie possit ab Episcopo, sed, vel immediatè ab ipso, vel mediatè, dando alicui Sacerdoti potestatem, solum, quando casus occurrerit, non verò generaliter. Hunc esse sensum verborum Concilii pluribus probat Fagundez. m

Nil præterea hic explicandum occurrit, nisi fortè recolere, hanc Episcopi potestatem non fuisse, nec esse per Bullam Cœnæ Domini, vel revocatam, vel limitatam esse probabilissimum, ut nos alibi probavimus.

IN FORO CONSCIENTIÆ.

Non ergo hæc Absolutio ab Episcopo per se, vel per alium collata delinquenti occulto, impedit, ne idem delinquens possit accusari, capi, damnari in foro externo. Verum, ut hæc, & quid importer, hujusmodi clausula (In foro Conscientiæ) distinctius noscas, vide, quæ paulò post n dicam.

CAPUT XI.

De Delegatione facta Regularibus ad absolvendos casus, & excommunicationes reservatas.

Duplex Delegatio facta est Regularibus circa prædicta, altera Prælati ad absolvendos suos subditos, altera iisdem, vel cæteris Confessariis Regularibus ad absolvendos Sæculares. De utraque separatim.

§. I.

Prælatorum Regularium potestas ad suos subditos absolvendos.

Variæ varia congeriunt in hanc rem. Ego sequor Suar. o Peyrinum, p ac 8. c. 2. Leandrum, q saltem probabiliter asserentes n. 33. Prælatos Regulares Mendicantium, eorumque Privilegia participantem, id est, Generalem, Provincialem, Superioresque locales (nisi quid obstat mox afferendum num. 6.) posse

a Suar. l. c. c. 17. à n. 11. posse absolvere suos etiam Novitios a ab omnibus peccatis. Censurisque à jure, vel ab homine latis quomodocumque reservatis, etiam Papalibus, etiam contentis in Cœna Domini (excipe hæresim, de qua mox à n. 12.) Ratio tam amplæ potestatis est, quia tum ex suo jure ordinario, quod dictis Superioribus competit, tum ex variis privilegiis prædictis Mendicantibus concessis ea colligitur, & quidem tanquam ordinariis Pastoribus, atque adeo cum potestate delegandi.

b Suar. l. c. c. 19. n. 12. juncto c. 22. à n. 8. 2. Affert Peyrinus de dicta ampla potestate concessionem Pii Quinti factam Præb. latis Cassinensibus b anno 1573, quam hic instar omnium inserere operæ pretium est, nam cæterum apud eundem Peyrinum, eundemque Leandrum invenies probatum, eam non esse revocatam per Bullam Cœnæ, nec per Decreta Clementis VIII. vel Urbani VIII. nec hæcenus ab aliis. Concessio autem sic habet:

c. 1. n. 1. 3. Ut possint (Prælati Cassinensium, & consequenter participantibus cum ipsorum Privilegiis) absolvere omnes suos fratres, tam Professos, quam Novitios, in Religione tamen perseverantes, à quibuscumque peccatis, Censuris, & penis per eos tum ante, quam post ingressum in dictam Congregationem, seu Professionem incursum, & in futurum incurrendis etiam si fuerint de casibus Apostolica Sedis reservatis, vel comprehensis in Bulla, qua dicitur Cœna Domini, singulis annis legi consueta, quoties opus fuerit, in juncta eis pro modo culpa salutari poenitentia. Hæcenus Pius V.

c. 1. n. 1. 4. Unde colligit Primò Leander, c non solum excommunicatum per sententiam generalis ab aliquo Judice, verum etiam excommunicatum per sententiam particularem, si is ingrediatur in Religionem, posse ex vi Privilegiorum Religiosorum, absolvi ex suo Prælato, dummodo satisfacta sit pars, quia dicta privilegia generaliter concedunt dictis Superioribus potestatem absolvendi suos ab omni Censura lata ab homine.

d. Alcan. Tamb. de j. Abb. T. 2. d. 17. q. 10. 5. Colligit Secundò, propter eandem rationem, Alcanius d Tamburinus, posse eisdem Prælatos absolvere suos à percussione publicis Clerici. Verum de ejusmodi delictis publicis universaliter mox à num. 9.

6. Duo hic sunt animadvertenda. Alterum. In aliquibus Religionibus interdum aliquod peccatum reservatur Provinciali,

& tunc Rector, seu Prior non potest illud absolvere, interdum reservatur Generali, & tunc, nec Rector, nec Provincialis poterit. Quisque igitur suorum Ordinum dispositiones consulat, nam cæterum de jure constant Privilegia modò dicta.

7. Quoad nostram Societatem scimus aliquid restrictum esse de memorata nostrorum Superiorum potestate, cum circa casus Pontificios, tum circa reservata ab ipsa Societate, ut in Compendio e nostrorum Privilegiorum, & alibi f videri facile potest, & mox à nobis iterum indicabitur. 13.

QUOAD PROXIME INGRESSUROS in Novitiatum.

8. Inquires Primò, dictum est num. 1. (etiam Novitios.) Quid de Sæculari proximè ingressuro in Novitiatum poterit non solum à non reservatis, sed etiam à reservatis absolvi à Prælato Regulari, vel de ejus concessione ab alio Confessario.

Respondeo, Negat Th. Hurt. g cum quo g Th. sentio, quia hic verè non est, nisi merè Sæcularis, circa quem nullam habet Jurisdictionem Prælati Regularis. Quidquid ergo s. 2. concedat Diana, h afferens Peyrinum, Pellizar. & Vecchium, nullam enim firmam affert pro dicta concessione rationem.

Portella i affert pro hac concessione quædam Privilegia, quæ tamen ego k supra indicavi, hodie esse omnino revocata.

CIRCA DELICTA PUBLICA.

9. Inquires Secundò. Quando dictum est num. 1. posse Prælatos Regulares absolvere suos, sive per se, sive per delegatum Confessarium ab omnibus casibus, & excommunicationibus etiam reservatis, intelligitur nempe de occultis, tum de publicis. Respondeo. Sanè de occultis (excepta hæresi, de qua mox separatim) posse mihi certum est, & fusè probat Leand. l Primò, ex propriis Religiosorum privilegiis. Secundò, quia excommunicati jam sunt Episcopales, quoad hoc, ut supra etiam nos docuimus cum Sanchez. Tertio, ex concessione facta Episcopis à Tridentino concedente posse ipsos ab omnibus casibus, & excommunicationibus occultis, quoquo modo Pontifici reservatis, quoquo modo Pontifici reservatis, absol-

e In Comp. Privil. Soc. V. Absolutio. f In Catalogo præcep. G. Conf. in Gen. 9. Congreg. confectio. In Comp. Hurt. pi. 2. tr. 12. c. 1. 10. n. 2001. h Diana p. 1. t. 4. ref. 16. 1. i Portella in Reg. nub. V. Novit. ab-

absolvere subditos suos, Quam concessio-
nem competere Regularibus Prælati idem
Auctor probat, tum de jure, quia in hoc ha-
bent dicti Prælati Episcopalem Jurisdictionem
in suos, tum ex privilegio concessio Præ-
latis Dominicanorum, ut hac potestate Tri-
dentini gauderent. De occultis ergo mihi
certum est, at de publicis non est ita mihi
certum.

10. Nihilominus satis eidem mihi proba-
bile videtur, posse etiam de publicis; semper
intellige pro foro tantum conscientia. Pri-
mò, quia absolutè, & non cum limitatione
publici, vel occulti loquuntur Privilegia.

*a Peyr. T. 2. in Con-
st. 4. Sisti.
4. n. 15.* Secundò, quia Julius II. apud Peyrinum
declarat, non obstante Bulla Cœnæ (de cu-
jus reservationibus dubitari poterat) Privi-
legiatos Regulares posse in perpetuum ab-
solvere suos ab omnibus in ea contentis, ac
si Bulla prædicta Cœnæ non esset facta, nec
fieret. Sed tunc (nimirum, si hæc Bulla facta
non esset) etiam publica potuissent, ergo. &
nunc

Tertiò, quia Doctores in multis æqui-
parant Privilegium Bullæ Cruciatæ cum hoc
privilegio Mendicantium. Sed ex privilegio
Cruciatæ absolventur, saltem semel, casus
reservari etiam publici, ut *e. 13. nu. 1.* dice-
mus, ergo, &c.

*b Leand.
d. 15. de
excomm.
sequ. 73.* Quarta, quia Privilegium Martini V. sic
habet apud Leandr. *b* de Priori Sancti Be-
nedicti, & consequenter de participantibus
in Privilegiis.

*Ut ipse in foro Conscientia possit absolvere Mo-
nachos ab omni excommunicatione, etiam si
talis esset, quam ipse Summus Pontifex reser-
vare consuevit; Et cum in omni irregula-
ritate, etiam in illis casibus, in quibus Papa
sibi vicem reservat, in morte videlicet, Et in
membrorum truncatione, Et enormi san-
guinis effusione, valeant dispensare, dum ta-
men aliquod horum trium non sit noto-
rium.*

Hæc Martinus V. Si ergo excipit, quo ad
notoria, solum Irregularitatem contractam
ex his tribus, Morte, Truncatione, Effusione,
non autem aliquid excipit ex absolutione ex-
communicationum, clarè sequitur, ex vi hu-
jus privilegii, etiam publica reservata Ponti-
fici, posse à dictis absolvi.

11. Meritò ergo Tamburinus modò *num.*
5. dixit, à prædictis Prælati posse absolvi

publicos percussores Clerici. Merito item
modo *num.* 4. Leand. voluit, à dictis Prælati
posse absolvi suum subditum per sententiam
particularem excommunicatum, satisfacta
parte. At profectò tunc excommunicatio
publica est, Meritò denique Suarez & alii que, *c* Suarez
absolutè nihil distinguentes de occultis, vel *liquet*
publicis, docuerunt, posse ejusmodi Prælatos *cc.*
absolvere suos ab omnibus, etiam Cœnæ
Domini, &c.

CIRCA HÆRESIM.

12. Quamvis etiam hodie nonnulli con-
cedant, Prælatos Mendicantium, & eorum
privilegia participantium posse ab Hæresi,
saltem, quando est occulta, suos subditos
absolvere; nihilominus quid tandem in praxi
amplectendum sit, incipiendo à Societate,
mox intelliges.

P. N. Generalis ex auctoritate, qua pollet
communicandi, vel restringendi Privilegia
nostro Ordini concessa, prohibet, *d* ne à Re- *d In Co*
ctoribus, vel Præpositis absolvatur pecca- *privileg*
tum hæresis, unde multò magis ne absolvatur *V. Alp*
peccatum relapsus in illam, & Apostasiæ ab *lat.*
Ecclesia, commissum à nostris: Provinciali-
bus verò concedit, ut ab illis solum absolvan-
tur dicta peccata in casu magnæ distantia
Generalis, idque sub onere, quo Pœnitens
obligetur, sive per se, sive (salvo sigillo) per
ipsum Provinciale, se coram Generali præ-
sentare. Id jam olim erat: Verum hodie, ne
Provincialis quidem potest suos subditos ab-
solvere ab hæresi, vel ejus relapsu in locis,
Sacrae Inquisitioni Hispaniæ subjectis. Ratio
est, quia hanc potestatem à se *e* abdicavit *e Cong*
Nostr. Pat. Generalis, ut item Congregatio *Gen.*
Generalis V. accedente Pontificis Summi au- *Consi-*
thoritate. Lege Castropal. *f* & Decretum hac *mibi p*
dere dictæ V. Congregationis. *f* Castropal.

13. Dixi (*Quamvis occultis.*) Nam id mi-
hi indicat Revocatio facta à Summo Ponti-
fice per Breve, cujus meminit dictum Decre-
tum, & quam revocationem accepit Congre-
gatio Generalis, hoc est, tota Societas.
Cum enim Pontifex revocaverit, per dictum
Breve, privilegia, quæ Pontifices concesserant
Societati circa Absolutionem hæresis,
& circa lectionem librorum prohibitorum,
quia privilegia illa comprehendebant sine
dubio Absolutionem hæresis occultæ, di-
cendum

cendum est, hanc fuisse revocam. Et nota obiter, id etiam esse in ordine ad externos, omnis enim potestas absolvendæ hæresis juxta prædicta, a nobis ablata est.

14. Alios Religiosos in iisdem locis, Hispanicæ Inquisitioni subjectis, non habere potestatem absolvendi suos subditos ab hæresi, discretè tandem docet Leandr. mox citandus. Et quidem hodie, multò magis, ita dicendum est post declarationem Innocentii X. 23. Maji 1656. publicata hic Panormi per edictum Inquisitorum 15. Februarii 1657. Ubi verò Hispanica Inquisitio non adest, concedit potestatem prædictam idem Leandr. an probabiliter, tunc decernes, quando rationes, hinc inde probantes, apud Dianam a legeris, ut item apud Amadæum, b & plenius apud eundem Leandrum. c

CONFESSARIUS REGULARIS IN ordine ad suum Superiorem.

15. Diximus aliquam superius, d Confessariis Regularium, non eo ipso, quod ipsi deputantur Confessarii, concedi potestatem absolvendi Religiosos, sive à reservatis Pontifici, sive à reservatis in tali Religione. Quæro jam nunc, an dictus Confessarius Ordinarius pro Regularibus subditis Deputatus, possit aliquando absolvere ipsum Superiorem à dictis casibus reservatis?

16. Respondeo, Ut ex radice habeatur hæc resolutio, præmitte, Superiorem, seu Prælatum Regularem posse eligere sibi pro suo Confessario Sacerdotem, quem voluerit, etiam non subditum, etiam non Religiosum, etiam non Approbatum ab Ordinario, & ab eo absolvi à non reservatis, ut patet *exc. Finali de Penitentia, & remiss.* Sicut enim ipse potest suis subditis quemcumque ex dictis concedere, Ita, & sibi, ne scilicet peioris ipse sit conditionis. Ita Pasqualigus, e Tamburinus, f Pellizzarius, g qui ultimus id limitat pro Jesuitis in ordine ad suos, & in Prælati Regularibus exemptis in ordine ad Moniales; adfunt enim peculiare dispositiones Pontificum apud ipsum legendæ, ne Jesuitus Superior eligere possit pro suo Confessario non approbatum ab Ordinario, & ne dicti Prælati concedant Monialibus Confessarium, pari modo ab Ordinario non approbatum.

Tamburinus de Sacramentis.

17. Hoc posito. Respondeo, ac Dico Primò, in Religionibus, in quibus non sit aliqua legitima restrictio, Confessarios Ordinarios Domus Religiosæ posse absolvere h h Quintam ipsum Superiorem ab omnibus, à quibus *na. de poen. dicti Confessarii* possunt alios Religiosos, *singul. 23.* atque ad eò ab omnibus non reservatis. Patet, *Fagund. id ex cap. dicto Finali, & ne ipse Superior sit Eccl. prac. aliis deterioris conditionis.* 4. l. 1. c. 9.

18. Dico secundò. Propter eandem rationem Superior, quicquid potest concedere pro aliis, potest pro i seipso, si pariter nulla restrictio ipsi legitime sit facta. Quare n. c. & potest delegare Confessario suo potestatem, ut absolvat ipsum Superiorem à reservatis, à quibus ipse Superior potest pro aliis delegare.

19. Dico tertio. In nostra Societate (nam in aliis Religionibus consultat quisque Ordinationes suas) nequaquam procedere doctrinam præcedenti dicto traditam, Hinc Rector v. gr. nostri Collegii potest quidem delegare Confessarium, ut is absolvat ceteros subditos ipsius à reservatis, non verò, ut absolvat ab iisdem ipsum Rectorem. Ratio est expressa limitatio in jure k nostro. A k In nost. reservatis, dixi, nam à non reservatis posse delegare, l certum est. 6. n. 6.

20. Et quidem olim, si Rector, seu Superior localis noster in casum reservatum inciderebat, absolvebatur à Confessario Ordinario cum onere se præsentandi Provinciali. Quod si ipse Provincialis inciderebat, absolvebatur ab eodem Confessario Ordinario cum onere se præsentandi ei, qui ad hunc finem à Generali esset destinatus, ut haberetur in eadem ordinatione, quam etiam refert Quintanad. m

21. Nunc verò (quia id durum certè *anna. 10.* erat) jam adhibitur est planius remedium, *cit.* quo scilicet dictis Superioribus designatus est à Congregatione n Generali Confessarius n Congreg. in casu, quo ipsi inciderent in reservata. De- 8. Can. 6. signatus autem est his verbis: & 8.

Facultas absolvendi à reservatis Superiores locales, si quando (quod Deus avertat) in aliquem inciderebat, commutatur liberè uni ex Confessariis Collegii, vel Domus à Provinciali designando. Denique similis facultas absolvendi Provinciale ejus socio absolutè concedatur.

22. Hactenus Octava Congregatio, Juniperus

2 *Junip. de casib. re- serv. p. 1. d. 8. q. 2. c. 3. nu. 20.* niperus a autem ait, prædictam concessio- nem eligendi Confessarium quemcumque voluerit Superioribus factam, quia est ex jure Pontificio dicto *c. Finali*, non posse ab aliquo restringi. Ex quo Juniperi dicto sequeretur, restrictionem numero præcedentem allatam irritam esse. Sed certè dictum Juniperi non valet in Societate, in qua omnia Privilegia nobis sunt communicanda à Rev. Patre Generali, etiam illa, quæ continentur in jure communi, quia Gregorius XIII. *b de omnibus omnino facultatibus edicit*, ne personæ Societatis, possint illis uti, nisi de *vil. Soc. V. Generalis licentia*, & habes apud *Sua- commu- nic. 8. 5.* Religionum concedit posse dispensare in *c. Suar. To. quibusdam*, præceptis Ecclesiæ suos subdi- *4. de Relig. tos* (quod certè ipsis Prælatiis convenit ex *tr. 10. l. 10.* jure communi) ac non Prælatiis inferioribus *c. 5. Et ibi Societatis*; nisi, ut dictum est, illis à *tr. 8. l. 2.* Patre Generali fiat ejusmodi potestatis com- *c. 14. nu. municatio.* Consultius ergo fecisset Juniperus, si Societatem ab illa doctrina excepisset, ut excepit Delugo, *d Bardi, e Pelliz. falias* 4. *Respon. moral. d. 4.* verò Religiones remisisset ad dispositiones suas.

28. *Dico denique quardò, sine solido fun- damento Quintanad. g dixisse.* Superiores prædictos Societatis solum pro reservatis commissis occasione sui muneris, seu, ut Superior est, non posse sibi Confessarium eligere, sed pro cæteris posse. sine solido, in- *tr. 6. c. 1. quam, fundamento: innitur enim in quadam n. 63. Et privata Epistola R. Pat. Claudii Generalis, tr. 8. c. 1. sic, ut is Auctor putat, declarantis. Sed certè nu. 71. P. Claudius, nec clare loquitur, ut ex ipsis g Quinta- Epistolæ verbis, quæ idem Quintanad. l. c. na. de poen. affert, cognoscere poteris, nec per privatum singul. 23. responsum judicandus est P. Claudius voluisse ferre legem universalem de re tanti momenti, & de qua tanta ratio habetur in Societate.*

Quæres, Potestne Rector v. g. qui est in sine sui regiminis, dare facultatem absolvendi à reservatis suo subdito, & deinde, regimine abdicato, absolvi à dicto olim subdito suo à reservatis, fortè commissis in tempore, vel post tempus, quo regebat?

h Delugo de poen. d. 19. a nu. 4. Respondeo, Id universaliter de omnibus Superioribus exagitat Delugo, *h* quæ res, cum rara sit, sufficit hunc tibi Doctorem indicasse.

CIRCA NOVITIOS.

Satis explicui suprà *c. à nu. 5.* quisnam absolvet: valeat Novitios à reservatis: quæ ergo in hoc argumentum cadunt, illinc pete.

CIRCA ITER AGENTES.

24. De hac re in universum egi in Trac. de Approbat. Confessar. & videri potest Suar. *i* Quare illud dumtaxat, quod in hunc locum remisi, de quodam peculiari jure nostræ Societatis superest explicandum.

CIRCA ITER AGENTES in Societate.

25. Habe, in ipsa fronte hujus argumenti verba Ordinationis nostræ hac dere sic disponentis.

26. *De iter agentibus (ait) quando ad aliquem Societatis locum diverunt, potest à reservatis Ordinarius loci illius Confessor absolvere, aut, si is haberi non possit, quilibet alius Societatis Sacerdos approbatus, aut, si is quoque desit, etiam externus.*

27. *In omnibus tamen his casibus cum onere, & obligatione, ut se sistant postmodum Superiori suo, ad quem ituri, vel redituri sunt, eique, aut alteri de ejus licentia confiteantur.*

28. *Si verò accidat ut aliquis tanquam hospes sit in aliquo Collegio, diu tamen ibi moraturus (puta spatio unius, aut alterius circiter mensis) si eo tempore in casum aliquem reservatum incidere, poterit, ac debet absolvi à Superiore illius loci, in quo est, vel de ejus licentia, tanquam si proprius esset ejus subditus, sine obligatione sistendi se Superiori ejus loci, ad quem propriè pertinet.*

29. Hactenus Ordinatio. De qua multa Suarez l aliiq. Tu breviter nota Primò, obligationem esse, ut iterum confitearis peccata illa reservata, ut habet Ordinatio numer. 27. allata. Neque obstat non posse obligari quempiam ad confitenda bis eadem peccata, non obstat, inquam, quia ad hoc respondent variis modis prædicti Doctores, sed planior est illa responsio, quata affert ex R. Pat. Mutio Generali, Delugo, non posse quidem ab alio obligari quempiam ad iteratam

Con-

Confessionem ejusdem peccati, sed postea se ipsum ad illam obligare, ut fit in casu nostro, in quo ipsemet poenitens se obligat, & quidem voluntarie; cum enim ipsi offeratur commoditas illius absolutionis, ea lege, ut voluntarie acceptet iterum idem peccatum confiteri; si ipse, ut ea commoditate fruatur, acceptet, voluntarie acceptat. Lege id apud

a Delug. l. Delugo § 1. c. latius.

c. n. 110. 30. Nota Secundò, etiam si Confessarius hunc poenitentem non admoneat de hac obligatione, ipsummet tamen, accedendo ad talem Confessionem, illaque fruendo, obligationem acceptare. Unde semper obligatur sub mortali (est enim res gravissima) illam ponere.

31. Nota tertio, prædictum Pat. Mutium explicasse apud Delugo l. c. non esse Societatis mentem, eam facultatem dare, quando subditus ex industria, eo ipso sine facit iter, aut alias iter facturus, ex industria Confessionem differit, ut possit in ipso itinere absolvi, Addit, nec posse etiam in itinere adire externos, cum adsunt proprii.

32. Nota quarto, hæc dicta esse de casibus reservatis. Quare, si dictus Poenitens iter agens, servando Ordinationem prædictam, confiteatur alia non reservata, non habet dictam obligationem resistendi Superiori, nec iterum ea non reservata confitendi, quia, quoad non reservata, non limitatur, ut dicitur Absolutio cum dicto onere.

33. Nota quinto, Castrop. c. qui etiam citat Suar. asserere, se propendere ad dicendum, nostrum, qui iter agit, quando moratur, etiam per breve tempus, ubi adest Confessor Ordinarius Collegii, in quo ipse moratur, non posse Absolutionem obtinere à suo socio, quamvis hic forte esset Confessor Ordinarius Collegii iter agentis. Ratio est, quia prædicta nostra Ordinatio allata n. 28. præscribit, ut hospes absolvatur à Confessario Domus, quando is hospes in ea domo commoratur, etiam pro brevi tempore. Licet ergo (ait Castropalaus) consuetudo obtinuerit, posse à tali socio absolvi alios Religiosos iter agentes, non tamen poterit Religiosus noster. Hæc ille. Scio Quintanadv. à concedere posse, sed prædictam rationem nequam solvit.

34. Dices pro Quintanad. e stare duo

responsa Nost. Pat. Generalis, Ecce illa Primum. Si nullus sit inter eos (iter agentes) reliquorum Superior, & non nisi ad breve tempus v. g. octo dierum in alieno: Collegio moraturi sunt, possunt confiteri, vel Superiori illius loci, vel Ordinario illius, vel ei, cui ex nostris in itinere confitebantur. Lug. Prov. 1579.

Alterum. Quando duo Sacerdotes simul mittuntur foras, debent sibi invicem confiteri, nec possunt alteri, etiam de nostris in itinere forsitan occurrenti. Si per Collegium aliquod transeant, in eoque quiescant aliquot diebus, potest etiam unus alteri confiteri, licet non debeat. C. Tolet. 1628.

35. Respondeo, Hæc responsa particularia, nec nobis authentica, non posse prævalere supra Ordinationem publicam, & authenticam, sed juxta hanc debere illa reformari.

36. Petes, si prædictus in itinere absolutus à reservatis, deinde legitimum suum Superiorem, sive per se, sive per alium conveniret, & patefaceret reservatum in genere, reciperetque poenitentiam, vel remedia pro ut Superiori visum fuerit, sed obtineret remissionem obligationis iterum peccatum illud confitendi, securusne esset poenitens recipiendo ejusmodi remissionem, & Superior illam concedendo? Ratio dubitandi est, quia Ordinatio num. 27. allata præscribit iteratam Confessionem, quam hic poenitens in prædicto casu non ponit.

37. Respondeo, Quamvis id apud neminem legerim; puto tamen utrumque securum fore. Nam poenitens jam fuerat in itinere directè absolutus ab illis peccatis, & ex alio capite jam legitimus Superior remittit illi liberè eam obligationem iterum confitendi. Ipse autem Superior securus item erit, quia ejusmodi tota causa ad ipsum pertinet. Quare poterit prudenter judicare sic sufficienter Ordinationi satisfactum esse. Ita, inquam, puto, salvo meliori judicio, cui libenter me subijcio.

38. Denique habe hinc, & illud f. Ref. & In præd. Responf. ponsum ad iter facientes pertinens. Si inter eos (inquit) qui iter faciunt, sit V. Confess. Ordinarius eorum Superior v. g. Rector, Pro- §. 6. nu. 1. vincialis, potest in alieno Collegio audire & 6. suorum subditorum Confessiones, si velit.

§. II.

Pralatorum, & Confessariorum Regularium potestas ab absolvendum Saculares. Remissivè.

a Lib. 3. Meth. Conf. c. 7. 1. Satis de hac potestate nos alibi a egimus. Quare unum tantummodo occurrit monendum. Ut, quamvis aliquando possint Religiosi Mendicantes absolvere nominatim excommunicatos pro foro Conscientiæ, modo ibidem a nobis explicato, non debeant tamen passim id facere, sed remittant Pœnitentem ad suum Episcopum, vel ejus licentiam expostulent, nimirum, ne veniat in contemptum ejus Jurisdictionis. Quod si rationabilis adsit causa, ut, si nimis Episcopus distet, aut licentiam neget, tunc enim verò absolvi pro foro interno ejusmodi pœnitens poterit, si aliàs est dispositus, nec per ipsam stat, quo minus a suo Prælo ablutioem pro foro externo obtineat. Consonant huic monitioni ea, quæ de Bulla Cruciatæ dicentur inferius. *b Infra c. 13. nu. 19.*

CAPUT XII.

De Delegatione, seu potestate simplicis Sacerdotis in casu necessitatis, ad absolvendum,

c Castrop. lo. mox citando. **C**onceditur simplici Sacerdoti posse absolvere ab omnibus casibus, & excommunicationibus quomodocumque reservatis. Primò, in articulo, seu proximo, & probabili periculo mortis, & ex Castrop. c. etiam dubio. Secundò, in impedimento perpetuo, quo pœnitens convenire Superiorem non potest. Tertiò, in aliqua alia urgente necessitate, & quidem cum quibusdam oneribus, ut mox explicabimus per suos paragraphos.

§. I.

In Articulo, seu Periculo mortis.

1. **C**elebris est quæstio, an in dicto periculo pœnitentis, quilibet, quamvis simplex Sacerdos validè, & licitè possit eum

directè absolvere ab omnibus casibus, & excommunicationibus etiam ob hæresim contractis? nam non posse à suspensione, vel interdicto, docemus omnes cum Delugo, d. d. Delugo de pen. d. 20. nu. Sacerdos absolvere aliàs nequit, imponendo 203. onus comparandi, quod mox e explicabitur) e. Mox h. numquam fuit dubium, ut videbis, at, hoc 4. à nu. 1. præfente, maximè controversatur inter Doctores, & duplex est de more sententia.

2. Prima, quam cum multis, mox citandis, sequutus sum f alibi, & nunc iterum se f Inopin. quor, affirmat. Ratio potissima, & veluti meth. C. Achilles nunquam evincendus, ducitur ex lib. 3. c. Tridentino, g sic absolutè pronunciant. § 1. nu. 1. Piè admodum, ne hac ipsa occasione re- g Trib. servatorum, aliquis pereat, in Ecclesia Dei 14. c. 1. custoditum semper fuit, ut nulla sit re- De col. servatio in articulo mortis, atque aded servat. omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes, à quibusvis peccatis, & Censuris, absolvere h Tur. poterunt. Censur.

3. Quæ verba aded sunt clara, ut nimis Theol. immeritò Turianus h dixerit, hanc senten- dub. 77. tiam esse improbabilem; saltem enim aucto- i Mar. ritas tot insignium Doctorum eam sequen- de pept. tium, tam valido Tridentini testimonio c. 3. vallata, non debuit nota improbabilitatis in- k P. Bar. nii; Eam inter ceteros tenent Navarrus, Sàs, de fide. Ledesma, Rodriquez, Vega, Henriquez, d. 84. apud Marchinum, i Petrus k Hurtadus, a- 8. liique, quos refert Diana, l & Castropalaus, l Diana m cum Barbofa, Sairo, Reginaldo, aliisque, p. tr. 4. quor refert Delugo, n quibus adde Verri- Ref. 6. celli, o & Leandrum. p tract. 7.

4. Confirmatur Primò, quia Tridenti- ref. 69. num non addit (si desit copia legitimi Con- m Castrop. fessarii) cur igitur nos addere velimus? cum r. 1. 1. 1. solemnia sunt illa axiomata: Ubi lex non di- d. 4. p. stinguat, nec nos distinguere debemus: Quod vo- §. 1. nu. luit lex, expressit: Beneficium Principis, ubi nul- n Delugo lum est alterius præjudicium, est late interpre- de pan. tandum. Quæ sunt in favorem animæ, non sunt d. 18. p. restringenda. n. 23.

5. Confirmatur secundò, nam ipsemet o Verri. Castropalaus loco citato, aliique plures, qui Tr. 2. 4. nostram sententiam non sequuntur, adhuc mor. 2. 1. nostram vocant probabilem. p. Leand.

6. Confirmatur tertiò, quia negatio est de pan. malignantis naturæ omnia removens: cum tr. 5. d. igitur Tridentinum dicat, nulla est reserva- q 18. tio,

rio, & c. omnem omnino, & in quibuscumque circumstantiis reservationem tollit pro illo articulo.

7. Confirmatur quartò, quia illud argumentum, quod pro hac sententia loco citato olim induxi, non probabilem solum eam reddit, ut ibidem dixi, sed, re melius considerata, reddit moraliter certam.

Argumentum autem breviter est hujusmodi. Non potest negari hanc sententiam nostram esse probabilem, ut latetur ipse Castropalaus, a & sexdecim Doctores à Delugo b adducti, & plures à Verricelli mox citando: sed, in Jurisdictione probabili, sententia est communis, quod Ecclesia dat Jurisdictionem certam: ergo prædicta Jurisdictione non erit amplius probabilis, sed certa. Minorem hujus argumenti, præterquam, quod nos eam ex communi consensu firmavimus supra, c eandem probat ipse idem Castropalaus, d cui adde Verricellum, e & Dicastillum f afferentes Suarium, Lessium, Thomam Sanchez, Basilium de Leone, Coninck, Bonacinam, aliosque, qui omnes affirmant, operanti ex opinione probabili, qua scilicet quis probabiliter judicat, se habere Jurisdictionem, statim de facto ab ipsa Ecclesia Jurisdictionem certò conferri. Hoc argumentum latius, & cum magna contentione prosequitur, idem Verricelli loco citato.

8. Sed jam secunda sententia negat; eam enim amplam potestatem pro illo articulo arctat ad eum solum casum, quo legitimus desit Confessor, vel si adsit, non sit Confessionem audire. Ita tenet Sanchez g citans Rosellam Sylvestrum, Armillam, h. 2. in de- Covarruvias, Cathecismus Pii V. Grafcal. c. 13. fium, Guttites, Zambranum, Sotum, num. 7. Suarez, Valentiam, Molinam, Azor, alios h Delugo que. Ita etiam Bonacina, Coninck. Oco- d. 18. de gavia, quos citat, sequiturque Delugo h loco pan n. 24 citato. Ita tenet etiam Castropalaus, i alios i Castrop. citans.

9. Tria nihilominus concedunt nonnulli. d. 4. p. 3. §. li k ex sectatoribus hujus secundæ sententia, Primò, si mori proximus, laborans, rans casibus, vel excommunicationibus reservatis, non possit personaliter conventre potentem absolvere ab his, ipsum non teneri per literas, vel Nuntium ab eo petere facultatem, ut absolvatur, quia id nimis est grave, & afferre periculum infamiae: qua-

rè tunc poterit absolvi à quocumque simplici Sacerdote.

10. Secundò, nec eundem teneri sumere Bullam Cruciatæ, ut sic possit à dictis reservatis absolvi, quia hoc est medium extraordinarium.

Tertiò, si quando dubitatur, an possit adesse Confessarius legitimus, tunc possit simplicem Sacerdotem, mori proximum à dictis reservatis absolvere; quia in ejusmodi dubio præsumitur Ecclesia Jurisdictionem illi Sacerdoti conferre. Quod si superveniat legitimus dictus Confessarius, poterit nihilominus simplex Sacerdos Confessionem inceptam finire, & Absolutionem impendere, quia causa jam cœpta est.

11. Porò plurimæ afferuntur rationes pro hac secunda sententia, quas invenies præcipuè apud Delugo. & Castropalaum citatos. Ego duas, quæ sunt difficiliore hie proponam, & solvam, cæteras quilibet medioeriter in Theologicis versatus poterit, ut mihi videtur, facile diluere.

12. Prima ratio, quam affert Delugo, ut ejus vis appareat, sic induci potest. Nullus, quamvis in articulo mortis, (nisi sub onere se præsentandi Superiori, vel ejus legitimo Delegato, cum primum potest) absolvi valet ab excommunicationibus reservatis (nam in casibus, quamvis reservatis, non urget hoc onus, ut mox dicetur) ergo supponit Pontifex non posse pœnitentem, se antea præsentare. Ergo, si est Superior, vel ejus Delegatus præsens, cui se pœnitens præsentare possit, obligabitur se ipsi præsentare, ergo cessat in alio simplici Sacerdote potestas eum pœnitentem absolvendi.

13. Respondeo, Distinguo primum consequens. Supponit Pontifex pœnitentem, se non potuisse præsentare, tanquam necessarium ad hoc, ut detur simplici Sacerdoti potestas, sive facultas absolvendi in articulo mortis, in dicto casu, nego supponit Pontifex tanquam id, quod communiter accedere solet, concedo consequentiam.

14. Deinde concedo secundam consequentiam, sed nego prorsus tertiam. Causa enim, unde Ecclesia cum Tridentino mota est ad concedendum simplici Sacerdoti ejusmodi potestatem, fuit quidem periculum, quod communiter, & de fa-

cili potest, & solet esse, sed tamen illam absolute, & in omnibus casibus concessit, ut vidimus in textu Tridentini nihil limitantis; & fortasse, neque illa facilis absentia fuit causa adæquata concessionis dictæ, sed insuper fuit facilitas, & summa commoditas, atque libertas eligendi quemcumque Sacerdotem, quam in tanto illo periculo voluit pia Ecclesia offerre morientibus. Moribundus ergo excommunicatione reservata alligatus, si præsentem habeat simplicem Sacerdotem, & insuper habeat præsentem Superiorem, poterit absolvi à simplici, sed debet, se præsentare Superiori, non ut accipiat Absolutionem, quam jam legitime obrinnuit, sed ad subdendum se remediis, vel pœnitentiæ, quæ imponere velit Superior, id enim est se præsentare, ut omnes docent, & nos paulò inferius a explicabimus, quod certè diversissimum est ab absolvi.

a *Infra § 4. à nu. 2.*

15. Audivi quemdam Doctum Theologum, asserentem, esse inter Doctores controversum, an simplex Sacerdos possit, præsentate Superiore, absolvere peccata reservata, at nullam esse controversiam, nec diversitatem opinionum circa Absolutionem excommunicationum reservatarum, sed esse certum, quod harum Absolutio, si possit haberi à Superiore, vel ejus legitimo Delegato, non possit obrineri à quocumque Sacerdote; & ratio, dicebat, est, quia hic pœnitens tenetur, cum primum potest, se præsentare Superiori, at, illo præsentate, potest, ergo ab illo absolvi debet. Verùm facillè negatur consequentia, transit enim ab obligatione præsentationis ad Absolutionem, quæ longè sunt diversæ, ut dictum est.

b *Castrop. T. I. tr. 4. d. 4. § 5. num. 8.*

16. Præterea, quando Castropalaus b dixit, nostram opinionem esse probabilem, signatè loquutus est, tum de peccatis, tum de excommunicationibus reservatis. Ecce ejus verba.

Dubium est, an pro articulo, vel periculo mortis simplex Sacerdos possit præstare dictam Absolutionem, præsentate proprio Sacerdote, vel Superiore, cui casus sunt reservati? Affirmant plures, tam de Absolutione peccatorum, quam Censurarum, Et sic tenet Navarrus, Sà, Henriquez, Manuel, Barbosa, Sairus, Reginaldus, &c.

Hæc ille. Qua veritate ergo potuit Doctus ille Theologus asserere, circa Absolutio-

nem excommunicationis non haberi opinionum diversitatem?

17. Jam verò secunda ratio, quam ibidem affert Delugo, sic formari potest. Tridentinum loco citato non condidit novum jus, sed reulit id, firmavitque, *Quod custoditum hæctenus fuit ab Ecclesia Dei*, Sed ab Ecclesia semper custoditum fuit, ut præsentate proprio Confessario, simplex Sacerdos non absolveret moribundum, ergo, &c. Major continet verba Tridentini. Minor probatur, ex tribus testibus Sacrorum Canonum, in quibus agitur de Absolutione moribundi. In primò e enim dicitur, *Eam posse dari à quocumque Sacerdote, si absit Prælati Ordinarius*, In secundò d sic habetur. *Presbyter non reconciliat pœnitentes, nisi, absente Episcopo, ultima necessitas cogat*. In tertio e declarat Pontifex *Pœnitentes posse absolvi in certis casibus, si haberi nequeat recursus ad Episcopum, vel Pontificem*: Ergo (infert Delugo num. 8.) declarat, si ejusmodi recursus dari possit, illos pœnitentes absolvi non posse ab inferiori?

18. Respondeo, Daremus certè manus, si vera esset Major, & Minor hujus argumenti, aunc verò cum falsum aliquid assumant, negatur omnino consequentia. Discutramus de Minore, mox de Majore.

19. Dico Minorem esse falsam, si loquutio sit de Absolutione Sacramentali, de qua nostra est disputatio. Uno enim verbo assero in citatis testibus agi de pœnitentibus ex publica pœnitentiâ; admodum in veteri illa ætate usurpari solita, ut expendens tres præcitatos textus clarè videre poterit accuratus lector. Et miror voluisse aliquos nostram responsionem, impugnare, fatentes, eos textus loqui de pœnitentiâ publica, sed addentes, eandem esse, quoad hoc, rationem publici, & occulti. Miror, inquam, cum enim Sacramentalis Absolutio tendat ad internam, atque invisibilem reconciliationem cum Deo, & in ordine ad vitam æternam consequendam, reconciliatio autem illa publicè pœnitentium tendat ad ædificationem externam, & satisfactionem exhibendam visibili Ecclesiæ (ut interit alia discrimina tacem) eas Absolutiones esse valdè diversas, vel cæcus videret. Meritò igitur pia Mater Ecclesia voluit Fidelibus maximam se Deo reconcilian-

c C. si vult
bet 26 q. 1
d C. Presb
in consilio
22. q. 6
e In ex-
trav. non
cunctis
De
Privilegiis
extrav.
§. Decretum.

2 In
Con
e. 5.
in
cal.
§. 4.
39.

di facilitatem offerre in eo mortis periculo, undè proximè pendet æternitas, quam facilitatem concedere pro illa externa reconcilia- tione, nec laboravit; nec erat conveniens.

20. Discutamus nunc de Majore. Dico, illud, quod in dicta Majore affertur (*id concedit Tridentinum, quod custoditum antea semper fuit in Ecclesia Dei*) Dico, inquam, esse falsum. Tridentinum enim non dicit se concedere, *Quod custoditum semper fuit in Ecclesia Dei custoditum semper fuisse, nullum esse, in articulo mortis, reservationem*, quod certè, ut ex se patet, satis diversum est. Immo ex hoc Tridentini pronuntiatio confirmantur maximè, quæ dicta sunt in præcedentibus, puta, eos textus loqui de reconciliatione publici pœnitentis; si enim loquerentur de Sacramentali, nullo modo Tridentinum poterat absolventè, & sine addito pronuntiare, custoditum semper fuisse in Ecclesia, ut pro articulo mortis, nulla sit reservatio.

EXPLICATUR ILLUD (A QUOCUM- que Sacerdote.)

20. Etiam nè ergo excommunicatus, suspensus, interdictus, irregularis, hæreticus, schismaticus Sacerdos, poterit tunc absolvere modo dicto, &c?

21. Respondeo. Ita, quoad validitatem, quia id significat illa amplissima vox Tridentini, (omnes Sacerdotes.) Quoad licitum verò usum, nimis certum est, te, quamvis constitutum in mortis periculo, si adsit, vel adesse non difficulter possit bonus Sacerdos, hoc est, prædictis impedimentis non irretitus, non posse petere Absolutionem ab Excommunicato, suspensio, &c. quia nulla tunc te cogit necessitas, ut coopereris cum illorum peccatis, modo explicato in nostra Methodo a communione: At, si bonus haberi nequeat, tunc, præscindendo ab alio inconvenienti, licitum erit, nam te extrema illa necessitas excusat à peccato, quod aliàs esset in ejusmodi cooperatione, ut ibidem diximus in simili. Inconveniens autem illud certè esset, si communicando v. g. cum hæretico, videaris approbare ejus errorem, seu sectam: Lege §. 4. citatum Methodo Communione.

EXPLICATUR, QUID SIT PERICULUM, seu articulus mortis.

22. Periculum, & Articulus in hac re, sic explicat Dicastillus. *b Pro eodem reputatur b Dicastil. periculum, & articulus, quando mortis pericu- de pœn. d. lum est propinquum, & verum in fieri, non au- 16. n. 409 tem, quando sere certum est, mortem diutius esse differendam, quo tempore potest occurrere oportunitas habentis facultatem legitimè absol- vendi.* Hæc ille, qui deinde num. 411. tunc approbat posse absolvi damnatos in triremi- bus, ut in articulo mortis, quando debent periculofum mare transire, aut non esset apud Sacerdos, aut haberi à tali damnato de facili non posset: Infero ego, non igitur omnes remigantes, ut putant minus bene aliqui apud Dianam. c

23. Pergit Dicastillus ibidem. *Plura sunt alia pericula, qua arbitrio prudentis potius, quam certa regula designari possunt; ut, cum quis in morbum periculofum incidit, qui majore ex parte mortem solet asferre; aut iter agit expositum pradamibus, occidere solentibus, vel curationem alicujus morbi aggreditur, qua periculosa esse so- leat.* Hæc ille.

24. Hinc non judico, in articulo, seu periculo hoc existere eum, qui tertiana simplici febre laborat, vel simili, quia non solet hæc majore ex parte mortem asferre.

25. Contra, in dicto periculo constitutos judico.

I. Damnatos ad mortem violentam, ipsis de proximo infligendam.

II. Navigantes, non semper, sed solum, quando incipit gravis tempestas, vel in casu modo dicto n. 22. de damnatis ad triremes.

III. Milites, etiam spontaneos, quando proximum est periculum, ut notat Layman. d d Laym. l.

IV. Prægnantes sub partu quando expertæ s. tr. 6. c. sunt difficilem aliàs, & periculofum partum, 13. n. 19. & fortasitè etiam omnes Puellas primi partus, Verr. His & per Castropalaum, e etiam illas, quæ ex adde. complexione delicata, vel aliundè, prudenter, e Castrop. periclitari timent. Non igitur omnes partu- l. mox ci- rientes, ut aliqui putant apud Dianam loco tando. citato.

V. Eos, qui timent insaniam de proximo, seu se amissuros usum rationis.

VI. Eos, qui serviunt peste infectis.

VII. Eos,

VII. Eos, qui febrī, quam vocant Malignam, vel simili periculosa, laborant.

VIII. Eos, quorum capita sunt proscrip̄ta, id est, qui impūnē possunt ab omnibus occidi, nec in loco sunt tuto v. g. non sunt in regione distantī, vel diversi dominiī, nam tunc non essent in periculo vitæ.

IX. Eos, qui iter faciunt inter grassatores, seu latrones, qui quoslibet occidere consueverunt, ut modō diximus ex Dicastillo.

X. Eos, qui capitalem inimicitiam cum aliquo habent, à quo timent, se esse facile occidendos. Lege Layman citatum, & Castrop. a

Castrop. t. 1. tr. 4. d. 26. Nimis ergo rigidē loquutus, est Vassentia b apud Th. Sanchez in Decalogum, num. 4. b Sor. Val. citatos) dicens nomine articuli mortis intelap. Thom. ligi illud tempus, quo instat inevitabiliter Sanch. in mors. Nimis, inquam, rigidē, nam intelligitur etiam periculum probabile, sed verō proximum, mortis; ut rectē probat Gaspar c c Gasp. Hurtadus, aliique, ex eō, quod Canones hac de re loquentes, modo utuntur voce (articuli) modo (periculi.) Et tanē, sicut obligatio, seu præceptum consistendi mortalia urget, non solum in stricto articulo, sed etiam in proximo probabili periculo mortis, ut communiter docetur, ita concedi prædicta facultas debuit omnibus Sacerdotibus, ut facilius Fideles dictam possent obligationem adimplere.

27. Tandem huc faceret quæstiuncula illa, an merus Clericus in Minoribus, vel etiam Laicus possit absolvere ab excommunicatione constitutum in articulo mortis. Verūm id e alibi non admitemus.

In Tract. de excom. c. 8. §. 4. n. 32.

§. II.

In impedimento perpetuo, vel longi temporis.

28. Quando quis est ita impeditus, ut moraliter ante mortem non possit, personaliter (nam non obligari per Nuncium supra §. præcedente nu. 8. dictum est) confugere ad Pontificem, vel ejus Delegatum, potest absolvi à casibus, & excommunicationibus reservatis per Confessarium approbatum, & hoc deficiente, per simplicem Sacerdotem, cum onere comparendi, mox f applicando.

f Mox §. 4. à nu. 2.

29. Ut id clarius fiat, sciendum est jura loquentia de excommunicatione contracta, ex percussione Clerici, disponere, ut ii, qui hanc, etiam publicam, & enormem, contracterunt, si adire Pontificem, vel ejus Delegatum non possit, possint ab Episcopo cum dicto onere mox explicando, absolvi. Intellige in utroque foro, quia in prædicto casu jura non se restringunt ad aliquod forum in particulari.

30. Nonnulli autem asserunt Episcopos habere hanc auctoritatem jure Delegationis, ut insinuat Pellizzarius: b Nonnulli i verò, cum quibus ego sentio, jure ordinario, ut dixi supra k in simili.

31. Dixi (vel ejus Delegatum) nam si possent adire ad Regulares, qui haberent potestatem delegatam à Summo Pontifice absolvi reservata Pontificia, prædicta, non possent absolvi ab Episcopo, quia, tunc jam cessat impedimentum, ut tenent Delugo, Leander, m aliique. Quamvis benignius Coninck n teneat, in hoc casu, quo adire Regulares Delegati, adhuc posse illos impeditos absolvi ab Episcopo, quia, constante impedimento adeundi Pontificem, statim Episcopo restituitur ejus ordinaria potestas absolvi illas excommunicationes, quæ fuerant ipsi ablata per reservationem. Ita etiam Dianam, Leander autem dicit, hanc esse probabilem sententiam, licet præcedentem probabiliorem.

32. His præmissis, assero, quamvis prædicta disponantur à Sacris Canonibus pro Excommunicatione ex percussione Clerici contracta, tamen intelligi item de omnibus aliis casibus, seu excommunicationibus Papæ reservatis, etiam in Cœna Domini, etiam ob hæresim, Ita Suarez, p aliique. Et quoad Hæresim, contra Sanchez, q Ratio est, quia eadem ratio concessionis militat in omnibus. Unde Regula Generalis hæc formetur. Quilibet impeditus perpetuo, seu longè tempore, in quo prudenter timet de morte, attequam habeatur, qui, de jure ordinario, vel Delegato, valeat eum absolvere, potest Absolutionem de prædictis directè ab Episcopo obtinere, quia is reputatur, ac si esset in periculo mortis, sub hac tamen lege, ut, qui fuit absolutus, ab excommunicatione reservata Summo Pontifici, si deinde adiret ad ipsum

a. de pa. gn. ge. sub. Co. Va. de. qu. quod. his. C. De. De sent. excom. Quod. h. C. De. De sent. excom. eos, qui eodem. h. Pelliz. r. c. 3. n. 1. Ar. Leander, m aliique. Con. ninck n teneat, in hoc casu, quo adire Regulares Delegati, adhuc posse illos impeditos absolvi ab Episcopo, quia, constante impe. §. 1. m. p. d. Delugo. pæn. nu. 221. d. 15. de. excom. qu. 61. n. Con. de poen. 8. dub. c. 6. de. c. 6. p. 5. 17. 6. p. Suarez. se. 3. n. 5. Castrop. c. n. 5. Sancti. d. 3. n. 22. q. 3. p. 7. ref. que ca. ipsum

a Bonac: ipsum habeat, vel ad ejus Delegatum, debeat
de Conf. in coram illo comparere, ut mox universaliter
parat. d. 1. explicabitur §. 4.

33. Quid si haberi Episcopus nequeat, pos-
setne in prædicto impedimento perpetuo, vel
longi temporis Absolutionem de his obtine-
re pœnitens à Parocho, seu à quolibet legiti-
mo Confessario, & hoc deficiente, à quocum-
que Sacerdote?

34. Respondeo, Negant a multi, quia præ-
dicti textus solum concedunt, ut in prædictis
impedimentis adeatur Episcopus, nihil de
aliis Confessariis. Multi tamen non minus
probabiliter, in foro tamen conscientia, &
quoad excommunicationem, cum prædicto
onere mox explicando, concedunt, quia re-
servatio, quæ est instituta ad bonum animæ,
in eius damnum surgeret, nisi sic eos textus
interpretemur. b

35. Ex his diluitur illa difficultas. An sicuti
Episcopus potest hunc impedimentum absolvere
à Papalibus, sic Parochus, vel quilibet Con-
fessarius possit absolvere à casibus, vel excom-
municationibus, Episcopo forte reservatis
eum, qui habet modò dicto impedimentum,
quo confugiendi ad Episcopum aditus non
datur?

36. Respondeo, Et id etiam plures e-
gant, quia Sacri Textus illud concedunt ob
difficultatem adeundi ad Pontificem: at ac-
cessus ad Episcopum solet esse facilior; nihi-
lominus etiam plures e satis probabiliter, in
eodem foro Conscientia, & cum oneribus
mox declarandis, concedunt, propter ratio-
nem modo dictam; cum enim reservatio sit
odiosa, non debet in damnum animarum
vergeret, ut certè, si secus dicere vellemus,
Alter t. 1. vergeret in hoc casu.

37. Sed, quæ so te, quænam in particulari
sunt impedimenta, quæ specialiter sufficiunt
ad hoc, ut Episcopus ejusmodi excommuni-
cationes Papæ reservatas, etiam publicas, ab-
solvere possit? Quod est petere, Quandonam
prudenter judicandum sit, prædicta impedi-
menta esse perpetua, vel longi temporis, ita,
ut moraliter constet, non posse ante mortem

1. q. 1. artic. 9. n. 1. C. Alte. Duar. ll. c. De lugo de pœn. d. 2. o.
n. 22. §. Suar. l. c. n. 12. d. Castropal. Duar. Bossius ll. cc. Gran.
in 3. p. controv. 7. tr. 10. d. 7. alique apud Dianam p. 9. tra.
7. ref. 16. Loth. l. c. expresse advens etiam hæref. quamcum-
que cum Castrop. contra Sanc. &c.

Tamburinus de Sacramentis.

absolvi à legitimo Superiore?

38. Respondeo, Præter periculum mortis,
quod pertinet ad doctrinam §. præcedentis,
est.

II. Infirmitas longa, etiam periculosa nunc
non sit.

III. Paupertas: ut si Romam non nisi
mendicando ire deberet is, qui mendicare
non solet.

IV. Ætas senilis, seu puerilis; immò, si con-
traxisset quis excommunicationem ante pu-
bertatem, ejusque absolutionem, peteret post
pubertatem, posset Episcopus absolvere.

V. Fragilitas sexus, id est, esse mulierem cu-
juscumque conditionis.

VI. Altrictus alteri: ut filius familias vel
servus, quando sine præjudicio Domini Pa-
pam adire nequit.

VII. Cura animarum, vel temporale domi-
nium, quando rationabiliter timetur, nè o-
ves, Vassalli damnum pariantur.

VIII. Debilitas in viris delicatis, qui judi-
cantur non posse ferre itineris labores.

IX. Quodlibet aliud impedimentum quod T. 1. tr. 4.
prudens iudicio legitimum putetur. Hæc d. 4. p. 3. §.
cum citationibus Sacrorum Textuum habes §. à nu. 3.
collecta apud Leandrum, a & apud Dianam, b d Sanc. de
inter quæ adnumerant meritò alii inimicitias
graves, quæ impediunt iter, necessitatem suc-
currendi familia, vel parentibus, retentione
in carcere, in tremibus, in Claustro, obliga-
tionem exercendi munus publicum, quod il-
lud iter non permittat, si munus relinqui sine
gravi detrimento non valeat, & similia, quæ e
etiam habes apud Suar. & aliosque.

39. Quæres: Sicuti Episcopus per se potest
absolvere in prædictis necessitatibus, & im-
pedimentis recurrenti ad Pontificem, potest
etiam ejus Vicarius Generalis:

Respondeo, Ex commissione Episcopi, nõ nam p. 9.
est dubium; d cum enim hæc potestas Episco-
po conveniat ratione dignitatis, potest illam
alteri, quamvis non Vicario Generali, delega-
re. At, in ex ipsa constitutione Vicariatus hæc
potestas absolvendi (ut etiam dispensandi) in f
casibus necessitatis conveniat Vicario, major
est difficultas. Certè mihi, & aliis negandum
e viderur, quidquid alii nimis indulgenter
concedant. f Ratio est, eadem, immò major, 10. §. un.
quam innuimus supra. g Lege Dianam h idẽ nu. 10.
dicentem de Confessario electo per Bullam h Diana
Cruciata, & de Regulari privilegiato: hibid.

apud Dia-
nam p. 9.
tr. 6. ref.
ib. ib.
tr. 9. ref.
41.
Apud
eumdem
Supr. c.
§. un.
10.
Diana
hibid.

T

enim

enim non possunt extendere privilegia absolvendi, vel dispensandi, quæ habent, ad illos casus, ad quos Episcopi potestas extenditur ratione dictæ necessitatis, &c.

Ejusmodi absolutum ab Episcopo, vel modo dicto ab ejus Delegato, quando non est recitatus ad Pontificem in dictis excommunicationibus reservatis publicis, debere se præsentare Pontifici, vel ejus Delegato in iis casibus, in quibus impedimentum fortè cessaret, ut si pauper fieret, dives, &c. (excepto impedimento impuberatis) rectè notat Hurtadus, & nos supra indicavimus, atque infra b universaliter notabimus

a G. Hurt. d. 15. de excomm. diff. 3. nu. 10. b Inf. §. 4. n. 6.

40. Præterea prædicta impedimenta, quæ sufficere dicimus Episcopo; ut absolvat pœnitentem à reservatis Summo Pontifici, sufficiunt etiam proportionaliter, in foro tamen interno, & cum oneribus mox explicandis, ut deficiente Episcopo, possit alius Sacerdos absolvere, ut diximus n. 35.

§. III.

De Necessitate alia urgenti.

1. Potest evenire, ut non sit perpetuo quis impeditus, nec longo eo tempore, in quo non sit habiturus Confessarium legitimum, sed tamen aliqua interim urgeatur necessitate.

2. Quare inquirimus, quid tunc agendum ab eo, qui, & alia peccata non reservata habet, & casibus item; vel excommunicationibus reservatis, etiam ob hæresim & contractis, fortè laboret; potest autem ex illa necessitate directè à non reservatis, & à reservatis indirectè absolvi ab Ordinario Confessario cum onere se præsentandi, iterumque peccata illa reservata ritè confitendi; Scimus enim (quidquid aliqui sentiant in oppositum) non posse directè, quia ille Confessarius, qui supponitur præsens, caret Jurisdictione pro reservatis, ut clarius mox n. 4. explicabimus.

3. Dico, de tota hac questione me disputasse in Methodo à Communionis, ubi ex sententia probabiliter affirmavi, posse, & addidi duos alios modos, quibus uti valeris, qui in necessitate dicta positus caret Confessario potente à reservatis absolvere, quæ hic non sunt cum Lectoris molestia repetenda. Qualis autem debeat esse necessitatis gradus,

c Casp. T. 1. l. 4. p. 3. §. 6. n. 2.

d In Meth. Com. c. 1. §. 6. à nu. 18.

sive ex notabili infamia, sive ex alio gravi detrimento procedens, ibidem distinctè declaravi.

4. Illud discrimen clarius hic est explicandum: nam supra docuimus, in articulo mortis, & in impedimento perpetuo, non adesse onus comparandi coram Superiore, quando quis per inferiorem absolvitur à casu reservato, sed solum, quando absolvitur ab excommunicatione, quæ inferior absolvere nequit: At quando quis sequens hanc sententiã probabiliter, ab inferiori, vel simplici Sacerdote absolvitur, propter urgentem necessitatem aliam, v.g. ne incurrat notabilem infamiam, ni communicet, undè vult præmittere modo dicto Sacramentalem Confessionem, semper debet postea se sistere Superiore, vel ejus Delegato, nec solum, ut accipiat pœnitentiam, vel remedia sutorum peccatorum, sed, ut absolvatur, tum ab illis casibus, tum ab illis excommunicationibus, quas ille inferior non poterat absolvere.

Ratio autem discriminis est, quia in nostra sententia pro articulo mortis, & pro illo impedimento perpetuo, quod mortis articulo æquivaleret, Confessor ex Tridentino habet plenam Jurisdictionem, undè absoluit directè pœnitentem; solum pro excommunicatione, quam extra illum articulum absolvere is non potest, debet dictus pœnitens ex peculiari Sacrorum Canonum dispositione quam explicabimus §. 4. nu. 2. comparere coram Superiore ad suscipienda remedia, &c. At in casu alterius urgentis necessitatis, cù Confessor ille nō habeat plenam Jurisdictionem, sed solum, propter ejusmodi necessitatē, concedatur, posse dimidiari Confessionem, in hoc, inquam, casu, Confessor pœnitentem absolvit indirectè à reservatis, & non absolvit ab excommunicatione, quam absolvere non potest, quia caret Jurisdictione, ut supponimus: unde in dicto pœnitente remanet obligatio, subdendi clavibus illa peccata, & obtinendi Absolutionem ab illa excommunicatione.

5. Scio, esse alias sententias de hac necessitate iteratæ Confessionis, ut videre est apud Quintanad. & Delugo, sed hæc nostra planior est, tutior, & in praxi omnino servanda.

6. Scio etiam, alicui posse in mentem venire (ut innuit in parenthesis, quam interpo-

c Qu. de pœnit. sing. 211. n. 6. f. Dileg. de pœnit. 218. f. iii

In Ordine sui *num. 2.*) non esse ejusmodi onus confitendi iterum dictos casus reservatos: Sed fuisse a nostris Ordinationibus prohibendum, ne id doceatur, etiam scio, prohibeatur enim *nat. pro* *stud. super* hac propositio.

Propos. 23. *Li. qui à reservato peccato, pro tali cognito, ex necessitate aliqua indirecte est absolutus, non tenetur deinceps se Superiori sistere, nec per se, nec per alium, sed manet simpliciter absolutus, & sine ullo onere quarendi directe à reservato Absolutionem.*

Supra c. 10? *7. §. 3.* *n. 11.* Quæres, cur additur illud (*pro tali cognito*) Respondet, Ob ea, quæ dicta superius sunt.

7. Inquires hac occasione, si pœnitens bona fide à te Confessario inferiore, seu Sacerdote simplici modo dicto, sed nulla urgente necessitate accipiat Absolutionem, ad quam dandam ipse Jurisdictione caret, ut supponimus, validane erit Absolutio? Respondet, si omnia peccata, quæ pœnitens aperuit, sunt reservata, certum est, esse invalidam, quare cum id advertet pœnitens, debeat iterum ea omnia legitimo Confessario subdere; Ratio est manifesta, quia Confessarius ille inferior non habebat Jurisdictionem ullam circa hujusmodi peccata, quæ omnia supponuntur esse reservata, ergo validum Sacramentum Pœnitentiæ facere, quacumque tandem bona fide posita, non potuit.

8. At, si cum peccatis reservatis aperuit pœnitens alia non reservata mortalia, vel aliqua venialia cum legitimo dolore, invalida erit Absolutio ex Valq. apud mox citandos, quia (inquit) Confessarius non habet potestatem dimidiandi Absolutionem sine necessitate, quam hic non adesse, supponimus. Sed valida erit ex Suar. qui, inquit, cū tunc Confessor polleat Jurisdictione ab aliqua, illa absolvet directe, indirecte, alia: Nam propterea errore detecto, iterum hæc indirecte absoluta subdenda erunt legitimo Confessario, ut directe ea absolvantur, non verò alia, hæc enim alia ob bonam fidem Confessarii, & Pœnitentis, rite fuerunt, & directe absoluta, quia ad illa, ut supponimus Jurisdictionem habebat Confessarius, Dimidiatio autem illa materialiter solum se habet, nō formaliter, quod integritati Confessionis non obstare, docetur communiter in Tract. de Pœnit. Utramque sententiam probilem esse censo.

9. Si Confessor in posteriore hoc casu pœ-

nitentem absolvit mala fide, id est scienter; illud sacrilegè se gerere certum est, quia sine necessitate Confessionem dimidiat. Verum tu, si bona fide processisti in recipienda Absolutione, uti doctrina, numero præcedente allata, potes. Cum contra, si mala fide, hoc est scienter id aliquando facias, quia peccabis actualiter, unde indispositus ad Absolutionem accedes, nulliter illam recipies.

OCCASIONE PRÆDICTORUM

Quærimus consequenter, an aliquando in nostra Societate sine ulla necessitate, possit quis per inferiorem absolvi à reservatis.

10. Cum in præcedentibus dictum sit, ut quis per inferiorem absolvatur à reservatis, requiri necessitatem illam, quæ sufficiat ad dimidiandam Confessionem, quamque distinctè me explicasse, dixi in Methodo communionis l. c. oritur mihi dubitatio. An circa hoc aliqua peculiari concessione gaudeant Nostri in Societate Religiosi: Et quidem gaudere, quando iter facimus, certum est, eo modo, & in iis circumstantiis, quas supra commemoravimus: in qua concessione nulla fit mentio necessitatis, sed solum Carentiæ proprii Confessarii, seu Superioris, licet cum onere se præsentandi, &c. At estne alius casus, præter prædictum itineris?

11. Esse videtur primo aspectu ille alius, quando abest à Collegio, vel Domo Superior, & vult quis communicare. Sic enim videntur concedere illi, d. Theologi, quos d. Insuperioribus nostri inlilituti appellavimus in Superioribus.

Si quis, inquit, Superiore occupato v. g. habeo V. vel absente ad horam, lapsus sit in casum reservatum, & in super iustam ob causam nolit compareri Ordinario, non potest ab alio valide absolvi. Quare quesito aliquo titulo, differenda potius Celebratio, vel Communio, usque dum conveniri possit, qui habet auctoritatem. Alioquin potest talis absolvi ab Ordinario cum onere comparendi.

Et alibi e

Absente Rectore, non habet Minister facultatem absolvendi à reservatis, nisi ei specialiter reservatum sit, quod non expediat fieri, maxime, si ad paucos dies dumtaxat. absit: Potest enim

e Ibid. v.

Absol. à

quis confiteri Ordinario cum onere se sistendi Superiori.

12. Vides, nullam fieri mentionem necessitatis, sed solum absentia Superioris? Quare videtur Pat. Generalis in prædictis casibus concessisse Ordinariis Confessoribus auctoritatem absolvendi à reservatis cum dicto onere, sicuti concessum est pro iter agentibus.

13. Dixi (*videtur*) Nam ego ita esse nequaquam puto. Primò, quia hæc responsa doctorum peritorum, seu cujuscumque sint, non habent in Societate vim universalem legis; fuerunt enim data juxta varias circumstantias, quæ pro tempore occurrebant, eaque particularibus Provinciis. Et sanè verosimile non est. Societatem, seu Præpositum Generalem voluisse eam tanti momenti facultatem omnibus per rescripta hæc privata, concedere.

Secundò, quia pro iter agentibus adest expressa instructio pro tota Societate, atque in nostris Ordinationibus, & Decretis inserta, quæ non est de dictis casibus, de quibus certè facta fuisset mentio in dictis Ordinationibus, si Societas ad eos concessionem aliquam voluisset extendere.

Tertiò, quia in his responsis, nec explicitè, nec implicitè conceditur ejusmodi facultas, nulla existente necessitate, nec colligitur ex modo loquendi ipsorum, ut contra, clarè dicitur in casu de iter agentibus. Credibile ergo fit prædicta responsa supponere id, quod Doctores semper supponunt, ad dimidiandam Confessionem, debere adesse necessitatem urgentem communicandi, non igitur, illa non urgente poterit.

§. IV.

Tres conditiones requisitæ, ut quis legitimè ab excommunicationibus reservatis absolvaatur ab inferiore, in casu periculi mortis, impedimenti perpetui &c.

F Inmodi tres conditiones, quæ, præter ceteras communes, hic requiruntur, hæc sunt Promissio de comparando: Promissio de stando mandatis Ecclesiæ: Satisfactio partis. Quamvis autem earum aliqua necessitatis interdum etiam sint pro Absolutione excommunicationis non reservatæ, tamen, quia maximè requiruntur pro reservatis, hic

proprius est locus illas omnes universaliter explicandi; quod jam separatim præsto.

PRIMA CONDITIO.

Promissio de comparando.

2. Cum quis, ob periculum mortis, vel impedimentum perpetuum, longive temporis, juxta ac dictum in præcedentibus est, absolvetur ab excommunicatione reservata per Sacerdotem alias non valentem eam excommunicationem absolvere, debet promittere, & ad id Sacerdos poenitentem obligare, ut cum primum commodè poterit, quando nimirum forte convalescet, vel desinet impedimentum (id quod morali modo, juxta conditiones personæ, loci, temporis est judicandum) compareat coram Superiore, non ut accipiat absolutionem, jam enim in illo periculo eam accepit, sed, ut, vel poenitentiam, vel remedia ab ipso habeat de commisso delicto; idque, sub poena reincidentia; id est, si non compareat, præter peccatum inobedientia; in re gravi, reincidat in eandem, hoc est, in similem excommunicationem, à qua fuerat absolutus, ut latè explicat Delugo.

Scio Dianam b approbare, tanquam non improbabilem, sententiam Januarii, e dicitis, hanc obligationem, quam habet absolutus à Censura reservata in periculo mortis inductam olim à Sacris Canonibus, fuisse abrogatam à Tridentino pro foro conscientia; dum pro illo articulo dixit, nullam esse reservationem: Scio, inquam, hoc, sed non est recedendum a nostra doctrina, quæ est communis Doctorum.

3. Dixi (ab excommunicatione reservata) nam pro casibus reservatis, quibus non est connecta excommunicatio, nullum adest jus communicacionis de comparando, quando quis absolvetur (ut supra vidimus) in periculo mortis, vel perpetuo impedimento, longive temporis: & præterea pro his casibus in eo tempore, quilibet Sacerdos directè omnia peccata absolvere potest, quia ex Tridentino habet omnimodam potestatem legitimi Confessarii; ut notat rectè Diana e aliique.

4. Dixi item (quam primum poterit, &c.) ut notarem ab eo, qui judicatur certò moriturus, vel certò numquam fore liberandus.

dus à dictis impedimentis, non esse exposcendam ejusmodi promissionem, quia inutilis a Sanc. l.c. esset. Immo notant Sanchez, & Castropalaus, si per errorem Confessarii data fuisset à dicto pœnitente dicta promissio, etiam jurata, non obligari deinde ad illam, memoratum pœnitentem, si forte v.g. per miraculum cessaverit impedimentum, quia, stante eo impedimento, non obligabatur jurare: quod si juraverit, non se intendit obligare, nisi juxta intentionem legitimam Confessarii, & juxta sacra jura: at Confessarius legitime operans, & jura non intendunt obligare eum, cui impedimentum numquam erit defuturum. Sed certe hic casus nimis rarus erit, & fortasse, quia noscere non possumus, an affuerit miraculum, physice, impossibile.

Contra, si quis dictas excommunicationes absolvens, negligeret de ea obligatione pœnitentem admonere (quam certe admonitionem scienter omittit), est mortale, quia res est gravis adhuc pœnitens, quando eam obligationem receiverit, obligabitur sub mortali, se Superiori sistere: si quidem hæc est dispositio Sacrorum Canonum in re gravi lata (ut omnes Doctores supponunt) etiam pro foro conscientiae; atque adeo ab omnibus observanda.

5. His communibus explicatis, sunt pro praxi tres Notationes superaddendæ. Prima, Sacerdos communis in prædictis necessitatibus urgentis mortis, vel perpetui impedimenti absolvens ab excommunicatione, quam absolvere alias non potest, debet ex jure exposcere à pœnitente, non solum dictam promissionem, sed etiam illam juramento vallatam. Ratio est, quia tunc e ejusmodi Sacerdos se habet perinde, ac Confessarius absolvens ab excommunicatione reservata.

6. Notatio secunda. Cum certum sit, quando quis absolvitur in necessitate, saltem ab excommunicatione, c. si quis suadente, per Judicem Papa inferiorem in foro externo, Pœnitentem debere jurare, se, cum potuerit, ad Pontificem aditum, ut numero præcedente dictum est, debeantne emittere idem juramentum ad eundem legitimum Superiorem, qui absolvitur per Confessarium in foro Sacramentali Pœnitentiæ à dicta excommunicatione percussiois Clerici, ut item ab aliis?

Respondet, Affirmant, & quidem pro-

babiliter non pauci, & etiam in aliis omnibus d' Thef. de excommunicationibus.

7. Sed certe mirius loquuntur e alii, nec Eccl. p. p. improbabiler, hoc est, tum in prædicta Absolutione percussiois, tum in aliis excommunicationibus, satis esse pro dicto foro Sacramentali seriam promissionem, sine juramento, quæ tamen obligabit, ut modò dixi, rig. Duar. sub mortali. Ratio hujus probabilitatis est, in Bull. tum, quia jura de hac re, cum sint odiosa, restringenda sunt, tum quia, ne Sacramentum Confessionis novis obligationibus difficilior evadat, rectè intelligi possunt de solo foro externo.

8. Notatio tertia, Sub hoc onere comparandi absolutus, satis obligationem sibi impositam adimpler, si compareat, sive personaliter, sive per alium (qui sine necessitate nominandi pœnitentem, pœnitentis delictum explicet) si compareat, inquam, vel coram Superiori jure potente absolvere illam excommunicationem, seu delictum, vel si compareat personaliter coram ejus Delegato, quales sunt illi Regulares, qui, ut superius vidimus, gaudent multis privilegiis, & quales sunt Confessarii per Jubilæum, & Bullam Cruciaræ, de quibus mox. Ratio est clara, quia hi Delegati sunt loco Superioris in iis, in quibus potestatem habent absolvendi. Ita, vi Tubi- Bardi, f & alii.

SECUNDA CONDITIO.

Promissio standi mandatis Ecclesiæ.

9. Ut propositum amplius non peccandi, quod in omni peccatorum Absolutione requiritur, firmiter persistat, quando quis de servatis absolvitur, jura exposcunt, ut absolvendus ab aliquibus gravibus delictis, adhibeat juramentum de parendo mandatis Ecclesiæ, hoc est, de iterum non committendo simile delictum. Iam difficultas est, an ejusmodi juramentum sit exigendum, non solum, quando quis absolvitur pro foro externo, verum etiam, quando pro interno in Sacramento Pœnitentiæ?

10. Respondeo, Exigendum esse præsertim in percussiois Clericorum, & casibus stinent, quia non adest ratio, cur servari non

oporteat in foro pœnitentiæ; id quod Canones præscribunt. Esse Exigendum, solum, quando quis absolvitur pro foro externo, non vero, quando pro foro interno, sustinetur a aliis; tunc enim satis esse, docent, propositum consuetum emendationis; tum, quia Canones per dictam solemnitatem juramenti volunt alios terere, quæ ratio cessat, quando quis absolvitur in interiore foro dumtaxat; tum, quia ejusmodi obligatio jurandi est odiosa, & reddens magis difficilem Confessionem Sacramentalem; unde non debemus præsumere impositam ab Ecclesia fuisse, dum expressè forum conscientiæ non includit.

a Boss. de Inbil. sec. 1. c. 22. Filluc. p. p. tr. 11. c. 10. num. 332. Ale. lib. 4. d. 6. c. 2. Pelliz. T. 2. tr. 7. c. 1. num. 115. Favet. Dian. p. 5. tr. 9. re. 23. v. esset p. 2. tr. 16. r. 42. clariss. ex Gord. Diana p. eadem tr. 4. ref. 68. Pasq. de Inbil. qu. 362. b Infra c. 13. nu. 33. & 34.

11. Hæc sententia probabilis est, quoad alias excommunicationes, nam de contentis in Bulla Cœnæ, dicam infra. *b* Interim universaliter moneo, prudenter facturum Confessarium, si juramentum hoc exigat, quando advertit, fore, ut per illum pœnitens magis peccet gravitatem delicti, seque ab illo facilius abstineat; nam si prævideat periculum iterum labendi, vel quid simile, nequam exigat, ne pejerandi occasionem proximo præbeat.

TERTIA CONDITIO.

Satisfactio.

12. Quamvis, aliquando contrahi possit excommunicatio sine læsione partis, ut est v. g. excommunicatio ob peccatum hæresis, unde tunc nulla erit satisfactio expolcenda, sed solum emendationis propositum, tamen non raro adest partis læsio, ut v. g. in percussione Clerici. Nomine igitur satisfactionis hic intelligitur restitutio pecuniæ, vel famæ, vel honoris, quæ parti læsæ debetur, ut notat Suarez, *c*

c Suar. de Censur. d. 7. sec. 5. n. 47.

d Verric. tr. 8. qu. mor. 20. num. 8. de excom. d. 17. q. 93. & 94.

13. Hinc fit, ut pœna pecuniaria, si forte debeatur Fisco, vel Ecclesiæ, vel Notario, non veniat in hanc præsentem considerationem, quia prædicti hic non sunt pars læsæ.

14. Hinc etiam, quamvis plures in percussione Religiosi partem læsam judicent, esse Religionem, seu ejus Prælaturam, tamen satis probabiliter multi, quos citant, & sequuntur Verricelli *d* & Leander *e* putant, non esse, nisi ipsum Religiosum percussum, cui satisfaciendum sit, idque in utroque foro; si enim

ipse percussus fuit, ipse est pars læsa. Confirmatur; quia, quando dicitur (concordata parte) non intelligitur Respublica, sed persona particularis. Confirmatur iterum, quia, si in casu dictæ excommunicationis pars læsa esset publica potestas; seu Prælatus, certè esset Ecclesia, vel Pontifex, quia excommunicationem contra prædictam percussorem tulit; at Pontifex, dum concedit, ut quis ab illa absolvatur, jam, ipse condonat.

15. Jam verò, quoniam certum est, te antequam impendas Absolutionem, debere sub mortali exigere à pœnitente, ut satisfaciat, vel reddendo ablatum, vel compensando injuriam factam, vel remissionem ab eo obtinendo, &c. Querimus primò, quid faciendum in praxi, si ea præmitti non possit, sive ob impotentiam pœnitentis, sive ob dubium quod fortè veritur de qualitate satisfactionis, sive ob obstinationem partis læsæ, quæ non est contenta satisfactione rationabili sibi oblata, sive ob quid simile?

16. Respondeo, Quando impotentia non solum est præsens, sed moraliter certò prævidetur, semper esse futura, si nihil requirendum à pœnitente, nam res frustranea requireretur. At verò, quando potentia probabiliter futura sit; Si loquamur pro foro externo, debet pœnitens, antequam absolvatur, præmittere cautionem de satisfaciendo, id est, debet dare, vel pignus, vel fidei jussionem, vel si ea non possit, debet juramentum proferre, quod satisfaciet, ut nimirum certò sit promissa satisfactio. *g* At si loquamur pro foro Sacramentali, seu Conscientiæ, quamvis Deo, *h* & alii eandem cautionem videantur requirere, quia sine distinctione de ea præmittenda loquuntur, tamen alii, *i* eam non necessariam probabiliter docent. (excipio dictos casus Bull. Cœnæ, de quibus dicam §. 13. nu. 34. & delictum dantium causam interdicto, quando in periculo mortis conceditur ipsis Sacramentum Pœnitentiæ, de quo in tractatu de Interdicto, Deo favente, dicemus.) Ratio, quod pro foro Sacramentali non sit necessarium juramentum, sed sufficiat seria promissio, est, quia illa cautio, sive pignoratitia, sive fidei jussoria, sive juratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus

d. 4. p. 3. §. 5. num. 15. Bonac. de Cens. d. 1. p. 9. num. 34. & 35.

bus esse, videtur? sufficiat ergo tunc, si pœnitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic tum validè, tum licitè absolvetur. Quod autem ipse sufficiat probant eadem ferè conjecturæ, quas modò attuli num. 10.

cap. 4. num. 10. Ne autem longè ab eas. Ecce restit. tunc illam.

Pœnitenti, qui, prima vice, fatetur se culpabiliter non restituisse alienum; nunc tamen habere firmum propositum statim restituendi, non est neganda Absolutio. Si tamen bis, aut ter, aut sæpius fuerat iustus in aliis Confessionibus restituere, & tamen, cum posset, non fecit, regulariter non est absolvendus, quousque fecerit, re ipsa, restitutionem. Ratio Prioris partis est, quia sicuti in omnibus aliis, Confessarius cedere potest, & debet pœnitentis in hoc. Ratio posterioris est, quia talis homo est in periculo proximis est, quia ipsa comperto, iterum differendi restitutionem; ideo non rectè aliqui putant, esse probabile, absolvi tunc illam posse; nam idem posset de Concubinario, etiam illo, qui sæpius iustus non ejecit domo Concubinam.

21. Dixi autem, regulariter non esse absolvendum; nam talis esse posset pœnitens, talesque circumstantiæ, ut Confessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, etiam si antea, sæpe iustus, omiserit restitutionem. Et Molina quidem exemplum adhibet, ut si Confessarius non leviter credat, pœnitentem re ipsa restitutum statim, sine mora; quia non ea acrimonia fuerat illi iusta restitutio in aliis Confessionibus, vel si aliæ adsint circumstantiæ ad id credendum, præsertim, si iungat illi, ut non prius accedat ad Eucharistiam, quam restituat.

Hæc ibi ex Dicastillo, quæ tibi usui erunt, & hæc.

22. Denique, quamvis aliqui absolute videantur, docere, quæ diximus, tamen sunt adhibendæ exceptiones duæ allatæ num. 16. altera pro casibus Bullæ Cænæ, altera pro dantibus causam interdicto, & quoad eosdem dictæ Bullæ casus, eo modo, quo dicam. §. sequ.

num. 34.

CAPUT

Colligi- 17. Notò autem ex Ludovico à Cruce in tur ex Lu. Bullam Cruciatæ, si forte is ab excommunicatone absolutus non servet promissionem, Bull. Cruc. scilicet, non satisfaciatur cum poterit, licet d. 1. c. 4. d. peccet; non tamen reincidere in ullam excommunicationem; quia à nullo jure imponitur hæc reincidentia contra non satisfaciendum; imponitur verò contra non comparentem, ut vidimus nu. 2.

18. Querimus Secundò, quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Respondeo certè tunc, per se loquendo, & rursus Confessarius peccat, & pœnitens; ut habet Leander b Tu, quia dees munci tuo, immò etiam, quia, aliquando nocet parti, cum, post Absolutionem difficilius exhiberi solet satisfactio. Pœnitens, quia differt notabiliter, & sine causa (ut supponimus) reddere id, quòd debet, injuste retinens, sive rem, sive famam, sive honorem alienum, Dixi (per se loquendo) propterea, quæ mox afferam com. d. 27. num. 21.

19. Sed ecce, occasione prædictorum, se offert difficultas molestissima Confessariis. Titius v. g. percussit Clericum, cui nondum voluit, cum potuerit, satisfacere; nunc verò cum animo contrito, & cum satisfaciendi proposito accedit ad te Confessarium habentem facultatem illud absolvendi, poterisne eum hoc solo proposito illum absolvere?

Respondeo, Cum ejusmodi satisfactio sit quædam restitutio rei, vel honoris, vel famæ ablata, ideo ita te gerere in hoc casu debes, quemadmodum te gereres, si ad te accederet aliquis injustus detentor rei alienæ, qui nondum voluit restituere, nunc verò restituere quam primum, promittit. Neque enim obligatio hujus satisfactionis aliquid plus ratione sui habet, quam habeat quæcumque alia obligatio restitutionis.

20. Verum non sedet animus, Inquiris enim rursus: ecquonam modò me gerere deberem, si ageretur de restitutione. Respondeo, Id præclare doceri à Dicastillo, cujus doctrinam ego attuli lib. 8. in Decalogum tr. 4.

De Delegatione concessa per Bullam Cruciatæ circa reservatos.

1. **Q**ui Bullam Cruciatæ sumpserit, potest, durante anno, eligere Confessarium ex approbatis ab Ordinario, per quem Confessarium, absolvi possit pro foro interno ab omnibus casibus, & Censuris, satis facta parte, & quidem toties quoties, à reservatis Episcopo; at à reservatis Pontifici semel in vita, & semel in periculo mortis, atque ab iisdem Pontificiis, iterum, si secundam Bullam sumpserit; non vero tertio, si tertiam; siue dicti casus sint publici, siue occulti, (excepta semper hæresi) modo, quando delicta sunt deducta ad forum contentiosum, cautiones mox dicendæ *num. 17. & 19.* adhibeantur.

Circa hanc delegationem, si sequentia adnotaveris, omnia ferè, quæ ad illam spectant, facile cognosces.

SUPER ILLUD.

Ex approbatis ab Ordinario,

2. Quid hic intelligatur nomine Ordinarii, & alia huc pertinentia dixi latè alibi, hoc est supra Tract. de Sacramento Pœnitentiæ *c. 5. §. 4.* Ne igitur recostatam Cabrem repetamus, locum citatum adeat studiosus.

SUPER ILLUD.

Et iterum, si secundam Bullam.

3. Si à commisso delicto reservato Pontifici v. g. per lectionem libri hæretici de Religione tractantis, fuisti per Bullam jam absolutus, & deinde in eodem anno incidas, siue in idem peccatum legendi librum hæretici, siue in aliud specie distinctum, occupandi v. g. bona naufragantium, non potes ex vi ejusdem Bullæ in vita absolvi, nec à peccato novo legendi, nec à peccato occupandi. Ratio est, quia Bulla non concedit, ut possis in vita absolvi semel à quolibet peccato Pontifici reservato; concedit enim solum unicam Absolutionem in vita à peccatis Pontifici refer-

TRACT. DE CASIB. RESERV.

vatis; indigebis ergo, tunc secunda Bulla; ea tamen lege, ut si tertio incidas, non tibi profectura sit tertia. Ita Bardi *a Bard. Bull. Cruci.* contra quem Leander *b pugn.* dicens esse probabile per unisam Bullam concedi, posse absolvi ab omnibus, dummodo ab unoquoque in specie semel tantum in vita, intra publicationis annum, quis absolvatur. Certè, id esse probabile, negare non possum, quia etiam hunc sensum facere commodè possunt verba Bullæ, si attentè legantur. *1. fo. 1. r. 1. aliis. b Etand. tr. 2. de com. d. 8. §. 9. 8.*

4. Ex eo autem, quod in nostra sententia Bulla, semel dictam reservatorum Absolutionem concedat, fit, ut si in ea confessione aperias plura peccata contracta ex pluribus aliis delictis diversis, puta, occupatione, bonorum naufragantium, percussione Cardinalium, læsione immunitatis Ecclesiasticæ, &c. fit, inquam, ut possis ab omnibus simul absolvi per unam Bullam, quia, sic, unicam Absolutionem recipis. Idem per secundam Bullam, sed non tertio per tertiam, ut dictum est.

5. Quares, si quis non sit usus Bulla anno v. g. præterito, quoad Absolutionem à reservatis, potestne illa anni præteriti uti hoc anno? Resp. Cum Bardi *c non posse,* quia privilegium solum fuit pro illo solo uno anno. Leander vero loco citato, putat non improbabile, posse, quia sequens publicatio hujus anni non suspendit privilegium absolvendi concessum anno præterito: quare, cum illud adhuc perseveret in præsentis anno, quia est gratia facta, potest Fidelis uti illo. Sed certè fallitur: nam ratio, cur non possit, non est, quia illa privilegia suspenduntur à nova publicatione, sed, quia illa fuerunt solum pro illo anno; illique anno addicta. Frustra ergo ipse Navarrum doctissimum quidem virum in suam sententiam citat, nam, si ipse Navarrus nostram hanc tam claram rationem advertisset, ab illa doctrina sine dubio abstinuisset. *c Bard. sec. 1. n. 1. c. 1. m. edam. sec. 39. m. m. Bard. Br. o. q. An. com. ton. de p. prop. 3. l. ref. b. Li. Dec. 5. 8. c. Le. tr. 2. com. 5. 3. 2.*

SUPER ILLUD.

In mortis articulo.

6. Si quilibet Sacerdos in hoc articulo potest absolvere à reservatis, ut latè nuper discussimus, quid emolumenti affert hoc Bullæ privilegium? Respondeo, Duo emolumenta, alterum, quod Absolutionem hanc potest tibi conferre electus ex vi Bullæ, etiam præ-

terite

ente proprio Parocho, quod certe inferviet pro illis, qui, ut ibidem vidimus, sustinent id tunc non posse quemlibet Sacerdotem.

7. Alterum, quod si tunc absolvaris ab excommunicatione reservata, liber eris ab onere te presentandi Superiori, quia electus per Bullam jam est tuus Superior Delegatus à Pontifice, à quo onere (si absolvaris ex universali facultate concessa pro periculo mortis) liber nequaquam eris.

SUPERILLUD.

Excepta heresi, &c.

8. Quamvis multi multa afferant, quibus probent, heresim formalem saltem occultam posse per Bullam Cruciatæ absolvi ex illo principio, quod ex una parte potestas concessa Episcopis absolventi ab illa, adhuc in ipsis ex sententia probabilissima remanet post Bullam Cœnæ, & ex alia parte Bulla Cruciatæ concedit posse absolvi omnia, quæ post Trull. Lud. sunt Episcopi, tamen cum, propter ejus gravitatem, heresis Absolutio non veniat in consuetudine generali, ideo, saltem hodie, non possunt, ubi est Tribunal Sacræ Inquisitionis Hispanicæ, ejusmodi sententiæ adherere; quod, etiam alibi, puto, semper saltem esse consulendum. Cæterum, qui de hac questione late rationes utrinque adductas cognoscere cupit, eas legat ab alio a fusè agitaras. Nec legere graveris ea, quæ ad facilem reddendam hanc Heresis Absolutionem à me sunt alibi disputata. b

9. Dixi autem signatè (Heresim formalem) id est, cum errore intellectus; quare sortilegium, maleficium, superstitio, magna; adoratio Dæmonum, sollicitatio in Confessione; lectio librorum hæreticorum, blasphemie hæreticales, & omnia alia crimina contenta in Edictis Inquisitorum possunt per Bullam absolvi, toties, quoties, si sint Episcopalia; semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia; qualis est v.g. lectio libri hæretici de Religionem tractantis, & hæc iterum cum secunda Bulla; sed non tertio. Ita Leander e multos referens.

10. Quares per hanc occasionem, An per Bullam Cruciatæ concedatur, posse absolvi poenitentem, antequam denunciaret aliquod

Tamburinus de Sacramentis.

crimen Inquisitori ex obligatione denunciandum. Respondeo, Non posse (quidquid dicat Navarrus apud Leandrum d) quia in Bulla ejusmodi potestas non invenitur concessa.

11. Illud tamen est hic universaliter advertendum, aliquando posse ex præsumpta voluntate Inquisitorum, quos ita rigidos esse, non est præsumendum, ut, quando adest causa rationabilis differendi denunciationem, poenitentes, velint repellere à beneficio Absolutionis; tunc enim satis erit, si sumiter promittant denunciare; Justa autem causa erit, (ut notat ibidem Leander) si necessitas Communionis urgeat ad vitandam infamiam, vel utilitas extraordinaria obtinendi Jubilæum, vel, Tribunal longè distare. Adde ego semper casum, quo Confessor vult studere, vel consulere doctos circa obligationem, quam habeat poenitens, quando dubia est obligatio, &c. Aliud benignius docet Sanctarelus ex Navarro, sufficere nimirum saltem, e Sanctar. propositum firmum denunciandi, & loqui-tur (ait Diana f) de denunciando Hæretico. ref. c. 9. An tamen id in praxi sit deducendum, me doctior decernat.

d Leandr. de excom. dicta d. 17. qu. 85.

e Sanctar. tr. de Hæretico. ref. c. 9. dub. unico n. 16. sine. f Diana p. q. 17. 4. ref. 27.

SUPERILLUD.

Toties quoties.

12. Hic quaeritur, an à Pontificiis casibus etiam in Cœna Domini occultis possit per Bullam absolvi toties, quoties; an solum semel in vita, & semel in morte modò superius dicto.

13. Respondeo, Æque probabile judico, posse, & non posse toties, quoties. Excipio Heresim, etiam occultam, de qua modo à num. 8. dictum est. h Ratio, quod possit, est, quia per Bullam potest quis absolvi toties, quoties ab Episcopalis, sed jam omnes Pontificii occulti sunt hodie concessi Episcopis, atque adeò sunt aliquo tandem modò Episcopales; ut vidimus supra, ergo, &c.

g Sanc. Trul. Div. aliique cit. à Leand. tr. 2. de excom. d. 17. §. 3. q. 84. h Henr. Lud à Cruc. ali- que cit. ab eod. Leand. ibidem. i Sup. c. 6. §. 1. n. 3. §. 9. §. 1. num. 5.

14. Neque obstat, idem dici propter hanc rationem posse, de heresi occulta; non obstat, inquam, quia de illa propter ejus enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ, quæ eam regulariter excipit, non debemus loqui perinde, ac de cæteris.

Ratio, quod non possit, est, quia hi casus Pontificii

Pontificii occulti, ex eo, quod concedantur Episcopis, non desinunt esse reservati ipsi Pontifici: ergo non desinunt esse reservati ipsi Pontifici. Adde in Bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse absolvi, semel; ergo comprehendit etiam occultos.

15. Sed affirmativa sententia responderet, occultos desinere esse Pontificios strictè, statim atque conceduntur Episcopis jure ordinario, ut dictum est. Ad id, quod additur, responderet, limitationem illam publicitatis, implicitè poni in Bulla, dum per eam conceditur, ut Episcopales, quales sunt Pontificii occulti, absolvi possint toties quoties, non vero alios. Utraque ergo sententia probabilis est.

SUPER ILLUD.

Ab omnibus Censuris.

a Sanch. li. 16. in Decal. c. 17. nu. 41. & 43. Henr. li. 7. c. 13. n. 3. Castrop. tr. 25. de Bull. Cruc. p. 8. §. 4. nu. 8. Trullenc. de Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. c. 2. sub. 10.

16. Certum mihi, & Thomæ a Sanch. aliisque est. Primò per Bullam posse absolvi excommunicationem, suspensionem, interdictum personale speciale, quando hæc postrema duo sunt propriæ Censuræ; nam excommunicatio semper est Censura, ut in propriis tractatibus explicabimus (excipimus excommunicationem ex hæresi contractam) si hæc Censuræ sint occultæ, si publicæ, & deductæ ad forum contentiosum, si sint à jure, si ab homine per sententiam specialem contra aliquem in particulari fulminatam, & si productæ sint Censuræ denunciata nominatim, si sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici. Ratio tantæ potestatis est, quia in Bulla, quoad hæc, nulla apponitur restrictio, & ex alio capite beneficium Principis latè est interpretandum (semper intellige reservatas Papæ semel in vita, & semel in morte, & iterum cum alia Bulla, sed non tertio, non reservatas vero toties, quoties &c. Vide Leandrum & alios citantem).

b Leand. d. 17. de excom. q. 87. & 95.

17. Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum contentiosum) maximè advertere debes illud, quod, quamvis per Bullam possit quis absolvi ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum; pendente tamen lite, illi sitè concederetur Absolutio, nam, sic afferretur præjudicium Judicis Ecclesiastico.

18. Excipe tamen, quando Judex, vel lon-

gè distat, vel injustè agit, vel nimis rigorosè se gerendo; negat Absolutionem: Tunc enim si pœnitens ex parte sua est promptus justus ejus, qui excommunicationem fulminavit, præcepto obedire cum jam esset contumacia, poterit pro foro interno (& semper, satisfacta parte, ut dicemus) absolvi per Bullam. Simile quid dictum est & superius de Menciæ tantum Privilegiis.

c Supr. l. 1. §. 2.

19. Declara etiam id in excommunicatis nominatim. Quamvis enim per Bullam, possit absolvi pro foro Conscientiæ nominatim excommunicatus, tamen non erit passim absolvendus, sed erit ad suum Prælatum remittendus, ne veniat in contemptum Jus dicti Prælati. Adhære tamen præcedentem exceptionem.

20. Certum item est, vi Bullæ absolvi non posse cessationem à Divinis, nec interdictum, sive generale, sive speciale locale, nec personale generale, ut in tractatu de Interdicto dicitur, nec eas irregularitates, quæ non sunt Censuræ, nec sunt pœnæ, sed, inductæ ob indecentiam, quæ, quis laborans repellitur ab administrando altari, qualis est v. g. irregularitas, ex Bigamia, &c. quia Bulla solum concedit absolutionem à Censuris, ex quibus non est irregularitas ex indecentia.

d Trullenc. de Casib. l. cc.

21. Quæstio igitur, solum proponi solet de irregularitate, quæ incurritur in pœnam alicujus delicti, v. g. ob malam ministratio-nem Sacramentorum cum violatione Censuræ ob Hæresim, ob Apostasiam à fide, &c. An, scilicet possit absolvi per Bullam.

e Leand.

Respondeo, Affirmat Leander, & alii que saltem tanquam probabile. Excipiunt tamen iidem, immò, & omnes, irregularitatem ex delicto Homicidii, vel mutilationis, quia illi semper est annexa indecentia. Verum omnino puto, esse absolutè de omnibus negandum cum Suarez, falsisque propè innumeris apud citatos.

irreg. d. 1. q. 36. ob pud. Dian. p. p. tr. 11. res. 17. f. Suarez de Censur. l. 1. sect. 11.

22. Triplex autem pro nostra sententia afferri solet ratio. Prima, quia Bulla eas Censuras tollere potest, & ad summum eas pœnas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramenti Pœnitentiæ, ut notat loco citato Suarez, non autem alias, quæ non impediunt ejusmodi receptionem. At irregularitates, de quibus loquimur, immo alia pœna quæcumque, non sunt pœnæ ex se impediennes dictam receptionem. Adde, in Bullis

nu. 6. Leand. d. citat. Castrop. Bull. Cruc. p. 8. §. 4. de irreg. c. 6. q. 5. & ult. rccc.

receptoribus, (ut notat Leand. loc. cit.) ablatum esse illud, (ut possit absolvi à pœnis.)

23. Secunda, quia sequeretur, majorem esse potestatem Confessariorum electorum per Bullam, quam ipsius Bullæ Generalis Commissarii, quod certe videtur absurdum, & incredibile; sequela manifesta est, quia Commissario non conceditur, posse auferre irregularitatem contractam ex Apostasia, ex Hæresi, &c. ut patet ex ipsa Bulla originali, sed tu id concedis prædicto Confessario ergo, &c.

24. Hæc secunda ratio non convincit. non enim est mirum, si in hoc vinceret potestas Confessarii potestatem Commissarii, nam certe vincitur in aliis innumeris, sic in simili respondet Bardi. *a*

Prima autem ratio, dicta num. 22. gratis assumit, quod dicit, Quod autem ibidem additur (fateor) majorem vim habet, si per legitimam potestatem illud (à pœnis) ablatum est à Bulla.

25. Tertia ergo ratio, quam affert Henriquez *b* videtur absolute efficacior, quia in Bulla, ut patet ex ejus tenore, nulla datur potestas Confessario, ad dispensandum, sed solum ad absolvendum, at irregularitatis, ut etiam suspensio, per dispensationem tolluntur, non per Absolutionem, ergo ad eas, potestas concessa prædicto Confessario, non extenditur.

26. Possit item absolvi quempiam virtute Bullæ: etiam si in ejus confidentiam peccaret, non vero per eandem posse componi in male ablati ex ejusdem confidentia, dictum est supra. *c*

SUPER ILLUD.

Satisfacta parte.

27. Multa diximus de hac clausula aliquantò superius, à quæ sunt omnino hic recolenda: nunc solum quærimus id, quod propriè pertinet ad hunc locum. Cum enim Bulla requirat, ut excommunicationis Absolutio non conferatur, nisi satisfacta parte, dubium emergit, an nihilominus, si ea, propter inadvertentiam, vel propter aliud, conferretur ante præmissam satisfactionem, conferretur validè, nam, an licitè, diximus ibidem satis.

28. Respondeo, Ut universaliter decidatur, an, non satisfacta parte, validè conferatur Absolutio, quando adest pars læsa, ut ibidem explicuimus, distinguendum est. Nam, si ea conferatur à Superiore, validè conferitur, quia satisfactio non est pars essentialis Absolutionis excommunicationis. Si vero conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguendum; si enim ejusmodi Delegato detur absoluta facultas absolvendi excommunicationem, idem dic, quod dictum est de Superiore. At si Delegato detur ejusmodi facultas cum prædicta clausula (satisfacta parte) duplex est sententia.

29. Prima negat, validè conferri ejusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis, at, conditione non servata, in irritum abit concessio. Major probatur ex illa communi doctrina, quod Ablativus absolutus, qualis est ille (satisfacta parte) resolvitur in conditionem, si parti satisfeceris, ita tenent plures apud Trullench. *e*

30. Secunda affirmat, conferri validè, quia, quoties in delegatione exprimitur ea forma, quæ à jure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirit ipsum jus, nisi aliter in concessione delegationis exprimitur: Sed in jure communi exigitur quidem satisfactio, ut licitè ejusmodi delegatio exerceatur, at non, ut validè; in nullo enim jure aliter, ac dicimus, invenies ergo, &c. Utraque ex his sententiis probabilis est, & ita tandem pronunciat Ludovicus à Cruce, quamvis addat, priorem sententiam esse in praxi sequendam. *f*

31. Dixi (nisi aliter exprimitur,) Nam si in concessione delegationis dicatur (si non satisfactum fuerit, irrita sit concessio, irrita sit Absolutio, nulla, in valida) Absolutionem invalidam fore, parte non satisfacta, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri, quàm à solo jure requiratur. *g*

32. Cum ergo in Bulla Cruciatæ, ut etiam in facultatibus concessis Regularibus absolvendis excommunicationes, ponatur quidem illa clausula (satisfacta parte) sed sine alijs verbis expresse irritantibus, probabile satis erit validam fore Absolutionem parte nondum satisfacta. *h*

33. At vero, quia in concessione, quam Pontifex concedit, de absolvendis casibus

Bullæ Cœnæ pro articulo mortis exprimit tunc debere saltem præmitti satisfactionem, & cautionem (quæ sit hæc diximus supra) videaturque exprimere sub pœna nullitatis, ideo sine illis invalida erit in dictis casibus Absolutio. Verba Bullæ Cœnæ hæc sunt.

a Supr. c. 12. §. 4. n. 15. & 16.

Cæterum à prædictis sententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando mandatis Ecclesiæ, & satisfaciendo, cautione præstita, absolvi possit, etiam prætextu quarumvis facultatum.

34. Quæres. Possumusne dicere, hanc Bullæ Cœnæ clausulam intelligi dumtaxat, quando Absolutio casuum dictæ Bullæ datur pro foro externo, non verò, quando pro foro interno, & Sacramentali? Respondeo, Difficile videtur, sic posse dici. Ratio est, quia dum Pontifex addit illud (nisi in mortis articulo) & (etiam prætextu quarumvis facultatum) apparet, ipsum loqui de Absolutione etiam in foro Sacramentali; hæc enim Absolutio, tunc solet dari, & pro prædicto foro solent ejusmodi facultates concedi; nam cæterum rarisimè in eo articulo agitur de Absolutione pro foro externo, & ideo ego dicto cap. 12. §. 4. num. 11. 16. & 22. visus sum indicasse, id esse servandum in absolvendis casibus Bullæ Cœnæ.

Cæterum tu judica, Lector, an sit præferenda sententia Sanchez, qui sic habet, b *Sanc. lib. 2. in Decal. 1. 13. n. 35.* Quamvis Confessarius non imponat prædictum se præsentandi onus, valet Absolutio in periculo mortis; quod Ecclesiæ noluerit valorem absolvendi in tanta necessitate ex Confessoris negligentia, aut ignorantia pendere, ut optimè docet Henricus. c *Henric. de poenit. c. 10. ad finem.* Quare idem dicendum est, si omittat petere cautionem parandi mandatis Ecclesiæ, & satisfaciendi; imò idem dicendum est extra eum articulum. Et paulò post. Ne ceatam expressio in Bulla Cœnæ, ad absolvendum ab his excommunicationibus Cœnæ inducit conditionem irritantem aliter factum, cum sola forma jure communi petita exprimat, ut probavi lib. matr. d. 33. num. 3. Hactenus Sanchez.

SUPER ILLUD.

In foro interno.

35. Quamvis non pauci asserant, Absolutionem excommunicationis vi Bullæ habitam, prodesse etiam pro foro externo, quia concessio Bullæ est absoluta, nec restricta ad aliquod forum; ut tenet Vega, Garcia, aliique apud Castropalaum, mox citandum. Vera tamen sententia est, non prodesse, nisi pro foro interno. Excipe ea, quæ mox dicam à num. 43. ita tenet Sanchez, Toletus, Suarez, aliique apud Castropalaum. d Ratio hujus d *Castropalaum de Bull. concedentis per Bullam Absolutionem Cen. Cruc. p. 1. §. 5. n. 1.* veræ sententiæ est, quia intentio Pontificis furarum est, ut cum pura conscientia possint fideles accedere ad Sacram Eucharistiam, & Indulgentiam acquirere, ad quod certè satis superque est Absolutio pro foro interno.

36. Confirmatur, quia incredibile est, Summum Pontificem voluisse concedere cuicumque Confessario tantam potestatem per quam eluderentur, & perturbarentur, imò & contemnerentur Tribunalia Ecclesiastica.

37. Confirmatur iterum; quia hodie extat Bulla Cruciatæ concessa ab Urbano Octavo, ubi declaratur Bullæ hoc Privilegium suffragari in foro Conscientiæ tantum, ut late habes multis citatis apud Dianam, e *Dian. l. 4. de Interd. p. 1. §. 1. n. 1.* & lege item Suarez, f *Qui solvit quandam objectionem ductam à quadam constitutione Pii V. r. 62.*

38. At, cupidum te video, distinctius sciendi, quid sit? & quam utilitatem conferat hæc Absolutio excommunicationis pro foro interno dumtaxat? g *Swaz. de Relig. l. 1. c. 1. n. 13.*

Respondeo. Quia sic est absolutus coram Deo, & in rei veritate liber fit ab excommunicatione, unde potest se gerere, sicuti se gerunt cæteri Fideles non excommunicati; sed ita, ut, quoad actiones externas, & præsertim quoad subeundum judicium Judicis Ecclesiastici, sit perinde, ac si absolutus nullatenus fuisset.

Qui igitur est excommunicatus excommunicatione occulta, & deinde absolutus in foro Conscientiæ dumtaxat, se poterit gerere, ut non excommunicatus in omnibus h *Swaz. cit. n. 13.*

bus actibus tum publicis, tum privatis. Nam excommunicatione coram Deo exet; & quia excommunicatio erat occulta, nihil erit scandali coram hominibus. At quando excommunicatio non est occulta, sed deducta ad forum externum, tunc absolutus in foro tantum interno, cautè se. Primò, gerere debet in actionibus externis. Secundò, a iudicio externo Ecclesiæ liber non erit; quæ duo, si alia duo addam, satis tibi fient clara.

39. Primùm, Absolutus in foro Conscientiæ ab excommunicatione aliis nota, potest se immiscere tum humanis, tum divinis, sed non cum aliorum scandalo, id est, non coram iis, qui excommunicationem sciunt, nesciunt Absolutionem.

40. Quid, si iis dicam, & probem, me esse absolutum per Bullam v. gr.? Respondeo, adhuc te peccare, si coram eisdem publicè, & indifferèter te ingeras, quia sic videris contemnere Ecclesiam, quæ te pro excommunicato in foro externo habet. At si cautè, & coram paucis, qui tuæ sint confesii absolutionis, te ingeras, non peccas, quia sic non intervenit prædictus contemptus. Lege Suarium, a &

a Suar. l. c. c. 1. n. 37. Bardi, b aliosque.

b Bard. in Bulla Cruc. p. 2. tr. 6. c. 5. §. 2. n. 20. Theol. de pœnit. Eccl. p. Ricciul. l. 4. c. 68.

41. Sed quid, si hic deductus ad forum externum, & nunc absolutus pro foro Conscientiæ non molesterur amplius à Iudice Ecclesiastico? Respondeo, tunc posse præsumi Iudicem approbare talem Absolutionem juxta mox dicenda num. 44. Cum ergo, tunc non adsit ullus, ne virtualis quidem contemptus, nihil te restringo, si Fideles sciant ejusmodi tacitam Approbationem.

42. Quid denique, si tua excommunicatio sit aliis cognita, sed non fuit deducta ad forum externum? Respondeo. Tunc sanè potes etiam te gerere, ut non excommunicatum coram iis, qui sciunt tuam Absolutionem, quia etiam tum, nullus est contemptus? &c.

43. Secundum. Quamvis in foro Conscientiæ sis absolutus, potest nihilominus contra te Iudex procedere, ac si non fuisses absolutus, tum ob delictum, ob quod incidisti in excommunicationem, tum ob actiones externas prohibitas, quas fortè, post dictam fori interni Absolutionem cum peccato gessisti; Quare poterit Iudex procedere ad te denunciandum, ut excommunicatum. ad finem, ut videris ab aliis, & si fortè publicè celebrasti

Missas, vel obtinisti beneficium post dictam Absolutionem, potest te declarare irregularem, & privatum beneficio.

Dixi (cum peccato, & publicè) mihi enim cum Suario loc. citat. num. 38. videtur probabile, quod Iudex Ecclesiasticus, si ipsi constet ejusmodi Absolutio, ut ita loquar, privata, non possit procedere contra sic absolutum ob communicationem cum Fidelibus celebrationemq; Missarum, vel beneficii impetrationem, si hæc facta fuerunt cum moderatione dicta num. 38. & 39. ubi enim non est delictum, non potest Iudex urgere ad pœnam; immò, ut notat ibidem Suarez, pro aliis actionibus peccaminosis poterit quidem illum punire, sed minus; quantum scilicet præcisè est necessarium ad satisfactionem scandali per illum dati, & ad puniendam negligentiam obtinendi satisfactionem pro foro externo.

44. Potest tamen dictus Iudex procedens ex officio, (non tamen, si contra instet pars, quæ legitime contradicat) se mittem præbere cum ejusmodi privatim absoluto, quando ipsi Iudici moraliter constat Absolutio; potest enim illum exculare; potest illum non denunciare excommunicatum, potest non declarare irregularem, nec beneficio privatum, potest repellere accusationem Procuratoris Fiscalis contra Reum fortè instantis; uno verbo potest esse contentus illa Absolutione, aliamque nequaquam requirere, ita Coninck. alii- que cit. & excepri à Diana. c

c Diana

45. Si roges, Per quid Iudici constabit de dicta Absolutione?

p. 5. tr. 9.

ref. 13.

Respondeo, Vel per testificationem fide dignorum, vel per schedulam Confessarii testantis, se illum Reum absoluisse vigore Bullæ: quam schedulam, ad solam Pœnitentis instantiam, facere poterit Confessarius, ne scilicet Confessionis sigillum violet. Et qui dem ejusmodi schedulam in re nostra fidem 26. facere, docet Suar. d & Mascardus e, & de ea dem multa apud Dianam f habes.

d Suar. de

Conf. d. 7.

sec. 5. nu.

26.

e Mascar.

de proba.

46. Unum notat Fillucc. g eam posse à Confessario, modò dicto, scribi, sed ratò, & non nisi ex rationabili causa; quod certè intelligo, quando est timor, seu periculum, ne ea aburatur pœnitens, contemnendo procurare Absolutionem pro foro externo; secus, cur danda non sit?

f Dian. p.

11. tr. 2.

ref. 62.

g Filluc.

tr. 11. c. 11.

47. Inquires denique, Quandoquidem

nu. 293.

haec privata excommunicationis Absolutio datur pro foro Conscientiae, estne necessarium, ut conferatur poenitenti intra Sacramentum Poenitentiae?

Respondeo, Vi Bullae, & Privilegiorum Mendicantium non esse necesse, ut a alibi dicam, quia in his non ponitur clausula ad id obligans. Lege interim b Sanchez, aliosque. In aliis facultatibus impetratis, vel impetrandis, diligenter adverti debet, an clausula

aliqua ad id obligans, ponatur; si ea enim ponitur, debere intra Sacramentum conferri Absolutionem, dubium non est.

48. Denique ibidem ego notabo excommunicationis cujuscumque Absolutionem pro foro interno regulariter esse dandam intra Sacramentum Poenitentiae, cum requisita ad Absolutionem illam conferendam, atque a Poenitente obtinendam, melius in ipso Poenitentiae Sacramento ponantur.

a In li. 10. tr. 1. de excom. 12. §. 3.
b Sanc. lib. 8. matr. d. 16. n. 11.
Suar. l. c. Dian. p. p. tr. 11. r. 25
G. Hurt. de excom. 4. 15. diff. 5. n. 18.

FINIS DE CASIBUS RESERVATIS.

Laus Deo Beatiss. Virgini, ac Beato Aloysio.

TRACTATUS DE BULLA CRUCIATAE AUCTORE P. THOMAE TAMBVRINO SOCIETATIS JESU.

CAPUT PRIMUM.

Praemittuntur aliqua de Natura Privilegiorum Bullae.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Privilegium.

DIFFERT proprie loquendo Beneficium a Privilegio, quamvis utrumque sit a Principe benigne concessum: fateor tamen aliquando confundi. Beneficium enim est Gratia, seu facultas a Principe collata, seu data, praeter, non vero contra Jus Positivum. Privilegium vero est facultas faciendi aliquid, vel aliquid omittendi, non tantum praeter, verum etiam contra idem Jus, hoc est contra leges Canonicas, vel Jura Civilia. Ita communiter Doctores ex Abbate.

a C. olim. de Verb. sign.

2. Porro Privilegium, aliud est Reale, quod scilicet conceditur certo generi Actionis, vel Causae, vel Negotii, vel Loco, vel Dignitati: quale est VG. Privilegium Praelationis, quod concessum est pro expensis funerum, vel mutuum dantis ad Navis VG. refectionem b & c. Vel donantis aliquid Ecclesiae, vel Episcopo, ut Episcopo & c.

3. Aliud Personale, quod conceditur Personae, ratione ipsius Personae, ipsique immediate adheret. Quale est VG. quod conceditur alicui Individuo, Perro VG. & c.

4. Aliud Mixtum, quod partim est Personale, partim Reale, quod nimitum conceditur quidem alicui Individuo, sed ratione aetatis VG. vel sexus, vel ex certa, & determinata causa. Quale est VG. datum Minoribus 25. annis, ut integrum possint restitui, ut sibi jubere pro alio, vel obligationem suscipere nequeant.

5. Subdividitur autem Personale: nam si sit concessum singulari Personae tantum, vocatur in Jure absolute Privilegium; Si vero gati.

c Ex Ca. de off. sic

fit concessum Personis, non ut singulis, sed ut constantibus unum Corpus morale, hoc est, unam Communitatem, dicitur Privilegium Corporale.

6. Rursus hoc Corporale subdividitur, habet enim duas species. Si enim conceditur ita Communitati, ut descendat ad singulas Personas, hoc est, ut singulae sunt, & ut membra talis Communitatis possint uti illo Privilegio, Vocabitur Privilegium Corporale Personale, & hujusmodi sunt multa concessa Religiosis, Clericis, Militibus, Scholasticis, & similibus. Si vero ita Communitati conceditur, ut ipsa Communitas uti eo Privilegio possit; dicitur Privilegium pure Corporale, & hujusmodi sunt, quae conceduntur Capitulis, & similibus in electionibus faciendis, atque in Actionibus à tota Communitate, VG. à Senatu, à Congregatione, seu Concilio expediendis. Atque hoc Privilegium, quia respicit dignitatem ipsam, nempe ipsam unionem multorum, vocatur ab aliquibus, ut notat a Salas, Privilegium Reale. Alias Privilegiorum Divisiones vide apud Silvestrum V. Privilegium, apud b Castropalaum, & passim.

§. II.

Privilegia Bullae Cruciatæ cujus sint generis?

1. Dicendum est, esse e Personalalia absolute. Ratio est manifesta ex dictis. Ea enim sunt à Pontifice concessa determinatis Personis utriusque sexus, idque ad finem peculiarem excitandi Fideles ad pugnandum, vel ad precandum, vel ad erogandam eleemosynam contra Infideles. Nam propterea sic potes describere Bullam Cruciatæ. Est Diploma, seu Scriptura Summi Pontificis, continens aliqua Privilegia, quæ ipse concedit Fidelibus cooperantibus, sive per pugnam, sive per preces, sive per eleemosynam, ad extirpandos Infideles.

2. Dicitur autem (Bulla) quia vox hæc Bulla significat (quantum ad nos facit) sigillum pendens ex litteris Apostolicis, atque adeo per figuram Synedochæ, sumitur pro ipso toto Diplomate.

3. Dicitur præterea Cruciatæ, quia olim Bulla hæc concedebatur militibus, qui signo Sanctæ CRUCIS insigniti ad bellum contra Turcas proficiscebantur sub Urbano II. & in Concilio Lateranensi sub Julio III.

4. Ex eo, quod sint Personalalia ejusmodi Privilegia, sequitur, durante Concessione anno, te Bullam habentem posse ejus Privilegiis frui, quocumque te conferas, etiam extra Regnum, in quo ea promulgatur, quia Privilegium Personale adhæret Personæ ex Reg. 2. de Reg. Juris in 6. Excipe Privilegium ciborum prohibitorum, quo etiam occultè, & sine scandalo uti non potes extra Regnum; quia, ut infra dicemus, id expressè prohibetur.

§. III.

Amplè ne, an strictè sint Privilegia Bullæ interpretanda?

1. Communis est Doctrina, Privilegia, quæ sunt contra Jus commune, hoc est, quæ concedunt fieri, vel omitti aliquid, quod aliàs erat ex Jure faciendum, vel omitendum, debere strictè interpretari, quia (ut loquimur, & egregiè declarat d Tiraquellus) d In l. si quod exorbitat, hoc est, quod te subtrahit à communi Jure, odiosum est, atque adeo, v. libertatis. nu. 19. quantum fieri potest, restringi debet, ne Jus, quod propter bonum commune latum est, corrumpat cum communis boni damno.

Contra, Beneficium Principis propriè acceptum, quia (ut vidimus) non est contra Jus commune, debet latissimè interpretari, cum Beneficia Principum supponantur ex liberalitate Principe digna, hoc est, magna, proficisci. Excipe (sunt ex se patere debet) nisi sit in præjudicium Tertii, hoc enim semper vitare velle, putatur Princeps.

2. Ex hæc ergo Doctrina sequitur, Bullæ Privilegia, cum plerùmque ex illis vulnerent Jus commune, quale est VG. illud de lacticiis comedendis, quæ non esse comedenda diebus veritis, præcipit Ius, sequitur, inquam, strictè esse Interpretanda.

3. Et certe ita absolute sustinet. e Sanchez e Sanchez, cum multis de omnibus Bullæ Privilegiis, lib. 8. de estque hæc sententia satis probabilis, quam Matr. d. etiam sequitur f Bardi. Nam primo per Indulgentias, quæ conceduntur in Bulla, Pænitentialis satisfactio, & Rigor Ecclesiasticæ disciplinæ facile potest occasione Indulgentiarum enervari. Secundo, Electio Confessoris, Possè Interesse sacro tempore Interdicti, Usus lacticiorum diebus prohibitis, & similia Privilegia Bullæ sunt contra Jus commu-

neat-

a Salas de legib. tr. 14. dist. 17. sec. 2. b Castrop. 10. 1. tr. de Privil.

c Henricus Rodericus aliquæ passim in Fr. de Bulla.

d In l. si quod exorbitat, v. libertatis. nu. 19.

e Sanchez e Sanchez, lib. 8. de Matr. d. 2. nu. 7. f Bardi. in Bull. Crm. p. p. tr. 1. c. 5.

ne atque adeo odiosa, ergo strictè sunt interpretanda ex dictis nu. 1. Tertio, quia partem discordare à toto, odiosum est, sed id contingit per Privilegia Bullæ. ergo &c.

a Mendo d. p. Elucid. Bull. Cru. a. n. 46. rursus c. ira Bardi in Appen. d. p. c. p. b. Suar. de p. ænit. qu. 62. sec. 5.
4. Andreas autem Mendo à Dianam, aliofque citans, sustinet, esse amplè interpretanda; estque hæc item sententia satis probabilis. Et quoad Indulgentias, eam docet etiam b. Sua:ez, alique, Nam primo quoad has Indulgentias, illæ sunt Beneficium Principis, ergo cum sint sine præiudicio Tertii, non est unde sint limitandæ: Neque eadem sunt contra Jus ullum; ipsæ enim ita commodum Fidelibus afferunt, ut nullum offendant; nam Deo integra fit solutio, & quandoquidem fit ex meritis infinitis Christi Domini, ejusque autoritate, nullum subest periculum, quo ea merita, hoc est, meritorum Christi Domini Thesaurus exhauriatur. Ecclesia item nullo pacto læditur, immo potius per acquisitas Indulgentias purior, & in suis membris Deo gratior redditur.

5. Secundo, quo ad Privilegia continentia potestatem dispensandi vel commutandi, vel absolvendi, idem dici potest, per ea scilicet, nec lædi Deum, nec Ecclesiam.

c. Azor. lib. 5. c. 23. qu. 2. d. Suar. qu. 56. sec. 2.
6. Tertio, quoad omnia Bullæ Privilegia probatur. Nam Privilegia & Beneficia concessa à Summo Pontifice in favorem fidei, & Religionis, quamvis exorbitent à Jure, amplè esse interpretanda, meritò docet c. Azor. & d. Suar. quia debemus, quantum possumus fidei favere; ac judicare, Pontificem idem amplissimè facere voluisse. Semper autem hic, & in similibus, intellige in iis, circa quæ Pontifex, vel Princeps potestatem habet. At Privilegia Bullæ omnia (ut modo diximus) sunt concessa, ut Fideles excitentur, vel ad pugnandum, vel ad orandum, vel ad porrigendam elemosynam contra Infideles; ergo, cum sint in favorem fidei concessa, amplè sunt interpretanda.

c. Henric. lib. 7. de Indul. c. 22. §. 11. c. 24. §. Sanc. libr. 8. Matr. d. p. num. 13. Salas Tr. 14. d. 17. sec. 6.
7. Confirmatur, quia est probabilis opinio, quam tenet c. Henricus, alique, Privilegia concessa Communitatibus Religionum in perpetuum late esse interpretanda: Cum enim Communitati, & non uni Personæ concedantur, favorabilia sunt judicanda, quia equiparantur legibus, perinde ac inserta essent in corpore Juris: bono enim communi expedit, ut multa Privilegia concedantur Religionibus, ut iis beneficiis illecti Fideles, eas promptius

amplexentur. Probabile item est, idem debere sentiri, (ut sentit Salas f. citatus) de Privilegiis concessis in favorem Causæ piæ. Unde Azor l. c. id extendit ad concessa in favorem Personarum miserabilium.

Si hæc igitur sunt Probabilia, cur non erit item probabile id, quod asserimus de Bullæ Privilegiis, quæ sunt concessa Communitati Fidelium existèntium sub Dominio Regis Catholici, eaque in favorem fidei, quæ est omnium Causarum piarum excellentissima?

8. Rationibus in contrarium allatis n. 3. responderi potest, vel multa Privilegia Bullæ non esse odiosa, cum non sint contra Jus, vel esto sint contra; ideo non sunt vocanda odiosa, quia vincit favor fidei, vel illa alia capita numero præcedente indicata; unde potius sunt dicenda favorabilia.

Utraque ergo sententia probabilis est, amplectique tuto potest.

CAPUT II.

Dispositio tractandorum.

1. Summarium Bullæ Cruciatæ, quam nos explicandam suscipimus, invenies apud Ludovicum à Cruce in expositione hujus Bullæ ipso initio libri: ut etiam ibidem invenies ipsam Bullam originalem, quam vocant Plumbeam, seu Latinam, eandem etiam habes apud Mendo disp. prima.

2. Jam vero in ejus prima Clausula conceditur Indulgentia iis, qui personaliter ad pugnandum contra Infideles se conferunt.

3. In secunda conceditur eadem Indulgentia iis, qui alios mittunt contra eosdem.

4. In Tertia conceduntur, præter dictam Indulgentiam, aliqua alia Privilegia Clericis, & Regularibus, qui exercitum contra Infideles comitantur.

5. In quarta, & sequentibus Clausulis conceduntur Indulgentiæ, & alia Privilegia iis, qui elemosynam contribuunt ad prædictum finem.

6. Nos ergo, omittendo primam, secundam, & tertiam clausulam, quæ ad nos hodie non pertinent: incipiemus à prædicta quarta, & deinde cæteras, suo ordine, Deo favente, prosequemur.

CLAU-

CLAUSULA IV.

Item conceditur omnibus prædictis (hoc est, Christi-Fidelibus consistentibus, & declinantibus in hoc Regnum) nec non illis, qui nec ibunt, nec mittent, si intra dictum annum, ex Bonis sibi à Deo collatis, in hanc expeditionem pro Religionis defensione liberaliter contulerint, ut, dicto anno durante, possint frui sequentibus Privilegiis.

CAPUT III.

Explicans prædictam quartam Clausulam Bullæ Cruciatæ, quo ad priores partes Clausulæ.

§. I.

A Christi-Fidelibus.

1. **D**ubitari potest Primò de Hæretico externo. Secundò de merè interno. Tertio de Schismatico. Quartò de Cathecumeno, Nam Fidelis Baptizatus, sine ulla dubitatione, etiam si sit in statu peccati mortalis, vel etiam si sit excommunicatus vitandus, validè Bullam sumit. Lege a Castropalaum, multos citantem, quidquid alii dicant in op-
a Castrop. de Bull. Cru. Diss. positum.
m. p. 2.
m. 12. &
13.

Hæreticus externus.

2. **H**ic nullo potest Bullæ Privilegio gaudere, si ve sit externus publicè, si ve occultè; patet, quia non est ex iis, ad quos dicitur Pontificis Concessio.

3. Illud concedimus, si quis cum sit baptizatus, incidat in hæresim externam, sed deinde ipsum pœniteat commissi delicti, velitque redire ad fidem, posse frui Bullæ Privilegiis. Neque id mirum, quia jam Fidelis tunc actus est,posito quòd hæresim abjuret, volendo ad fidem redire. Ita b Trullench, quem affert, sequiturque Mendo. c

Hæreticus morè internus.

4. **H**ic probabiliter potest frui, & probabiliter non potest, Privilegiis Bullæ. Potest, quia ex una parte hic est baptizatus, & ex alia solam internam hæresim Ecclesia non iudicat, ergo neque Privilegia, quæ aliis baptizatis concedit, illi negare præsumitur. ita
b Trullench apud Mendo.
c Mendo Diss. 4.
nu. 14. &
rursus in App. d. 1. nu. 32. sine.
d Bardis p. 4. r. 2.
c. 4. sec. 2.

Tamburinus de Sacramentis.

5. Non potest, quia non irrationabiliter quis asseverabit, illam vocem (Fidelibus) debere in Bulla summi propriè, & strictè pro vere Fideli, qualis non est hæreticus internus, & ita sustinet e Mendo.

Schismaticus.

6. **P**urè Schismaticus, hoc est, qui solum obedientiam Summo Pontifici externè negat, sed à nullo fidei articulo recedit (si enim ab aliquo recederet, jam esset hæreticus, de quo jam hætenus loquuti sumus) fortasse primo aspectu, solum verbis Bullæ ad litteram consideratis, posset uti Privilegiis Bullæ, quia sic jam est Fidelis. Verum ego persuadere mihi nunquam potui, mentem Pontificis, esse, ut velit favere per sua Privilegia illi, qui ab ipsa tam manifestè recedit, & rebellis est.

7. Adde, si quis Schismaticus sit ex illis, qui negant, hunc Summum Pontificem esse, putans id non esse articulum fidei, quæ ratione valet ab eodem acceptare Privilegia, quæ non nisi à vero Summo Pontifice dimanare possunt? Id certè accidere potest, quando idem Pontifex est, qui Bullam concedit, & idem, qui ab ejusmodi Schismatico repellitur. Ita contra Bardi meritò discurrit f Mendo.

Cathecumenus.

8. **H**ic nullis Bullæ Privilegiis potiri posse, certum judico cum Delugo g de Pœma nu. 32. nit. aliisque quia Ecclesia nunquam, si ve suas g Delugo leges, si ve sua Privilegia dirigit ad illos, qui de Janit. nondum Januam, per quam ingredimur in Disp. 27. ipsam Ecclesiam, quæ est Baptismus ingressi sunt. num. 2.

f Mendo in Append.

9. Dices. At cum Suario, & aliis dictum à nobis est in Opusc. b de Sacrificio Missæ, Miss. lib. probabile esse, quod Sacrificium Missæ applicatum Cathecumeno, eidem prodest ex opere operato quoad satisfactionem, & impetrationem, ergo etiam proderit & Bulla, sicut enim ibi applicantur merita Christi Domini, ita hic. Hoc modo argumentatur contra nostram sententiam i Henriquez.

i Henr. l. 7.

10. Respondeo. Quoniam multi non distinxerunt quæstionem, minus rectè huic paritati responderunt. Alia enim est quæstio, an possit Cathecumeno prodesse Bulla, si ad ipsa à Summo Pontifice dirigeretur, alia, an ad ipsos dirigatur, unde de facto profit. Prius ex his, esto, sit controversum; & ipsi faveat paritas ducta à Sacrificio Missæ. At ego dico, certum mihi esse posterius, hoc est Cathecumenis

cumenis Bullam non prodesse ex illo capite, quod de facto Pontifex ad illos Bullam non dirigit. Id quod colligo ex communiter contingentibus, quia nimirum ad solos Baptizatos dirigit Ecclesia, & Pontifex suas leges, præcepta, privilegia, & similia, illisque solum proficitur favore, & solum cum illis loqui. At, quod Sacerdos particularis velit dirigere fructum sui sacrificii ad Cathecumenum, jam tu supponis. Quamvis igitur asserere possimus, Christum Dominum non exclusisse Cathecumenos, tum à fructu Missæ, tum à suffragiis Ecclesiæ, tum ab eisdem Privilegiis, quia jam sunt initiati ad portas Ecclesiæ, & veluti initiati Fideles, & quidem externi, quia jam Baptismum petunt, (sicuti non excluduntur Novitii à Privilegiis Religionis, licet nondum perfecte in illam per Professionem ingressi sint) quamvis id asserere, inquam, possimus, tamen, quod de facto Pontifex, cui vices suas in terris Christus Dominus commisit, applicet prædictis Cathecumenis Bullæ Privilegia, sicuti applicat Novitiis Privilegia Religionis, & sicut applicat suam Missam eidem Cathecumenis Sacerdos, nescimus; Immo ex consuetudine Ecclesiæ se semper dirigentis ad Baptizatos, scimus non applicare. Ita mihi hac super re discurrendum esse, videtur.

Infantes, Amentes.

10. **I**Nfantibus, & perpetuo amentibus, multo magis Phræneticis prodest Bulla Cruciatæ, si quis pro ipsis, data elemosyna, illam sumat. Ratio est, quia Pontifex generaliter omnibus Fidelibus sine distinctione ætatis, vel conditionis eam concedit, & ex alia parte illi, cum sint Christiani, censentur virtualiter petere ea, quæ ad salutem animæ illis sunt utilia. Ita Trullench. a

a Trullench. 11. Proderit autem his Bulla, ut tempore lib. 1. exp. Interdicti sepeliantur in loco sacro cum moderata Pompa, ut infra suo loco posse, per Bullam, dicitur. Proderit item pueris, postquam usum rationis acquisierint; & Amentibus, si forte convalescent, proderit, inquam, ad Indulgentias acquirendas, ad vora commutanda, ad absolutionem à reservatis,

ad usum lacticianorum,

&c.

Religiosi.

12. **R**eligiosos, vel Religiosas frui posse Bullæ Cruciatæ Privilegiis, si eam accipiant consueta elemosyna, (de qua mox,) data, certum sit. Præscindendo, tamen, Primò, ab usu lacticianorum, de quo infra, & Præscindendo, Secundò, à Privilegio circa Pœnitentiæ Sacramentum, de quo ego in opere de Sacramentis lib. 5. de Pœnit. b facis b Ego de Sac. lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. d. in d. 2. e.

13. Illud autem solum hic adnoto, Religiosos non indigere ad acquirenda Bullæ Privilegia consensu sui Superioris, cum sit concessio data omnibus Fidelibus à Summo Pontifice omnium Superiore. Sed Nostros è Societate indigere propter ipsius Pontificis restrictionem factam Nobis in Nostriis Bullis, 1. c. 13. docet c. Bardi contra Andream d. Mendo in 167. Appendice, & latius in Elucidatione Bullæ d. Mendo sententem, nostros è Societate, æquè ac alios Religiosos, non indigere consensu Superioris ad omnes Bullæ gratias acquirendas, præter ea, quæ pertinent ad Sacramentum Pœnitentiæ, & ad modo dictum usum lacticianorum: 4. a. n. qui idem mendo ibidem explicat Bullas Pontificias (quas in contrarium asserti Bardi) loqui solum de Gratiis in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, non verò in ordine ad alias materias.

§. II.

Consistentibus, & delinantibus in hoc Regno.

1. **C**ertum est, non solum fixè commorantes in hoc Regno (idem semper hic, & in sequentibus intellige de aliis Regnis Hispaniarum Regi subjectis, ubi Bulla promulgatur) verum etiam existentes in illo transeuntes, etiam per unum diem, immò, per unam horam, posse accipere & frui Bullæ Privilegiis, anno durante, tametsi hinc recedant, & deinde alibi, ubi Bulla non promulgatur, sedem figant, excepto Privilegio usus ciborum prohibitorum, propter expressam prohibitionem, ut in superioribus indicavimus, & dicitur inferius. Id manifestè concedit Pontifex in illis verbis (*consistentibus, & delinantibus*), in expressis Ita expressè Barnabas e Gallego.

2. Quid si externus declinet, seu perveniat solum in Panormi V. G. Portum, unde mittat s. amicum,

amicum, qui ipsi Bullam accipiat, ipso in Civitatem, immo in litus non descendente?

Respondeo, idem posse, quia Portus abfolute & simpliciter pars est civitatis, seu regni. Idem puto, si quis declinet in sinum similem Portui.

3. Quid si ex mari vicino extra Portum, seu sinum? Respondeo. Mihi valde scrupulosum est, tunc posse. In mari enim, quamvis vicinum quis perveniens, difficile mihi videtur, dici posse, quod declinet in Regnum, & nobiscum etiam sentit a Mendo.

Graci.

4. IN hoc Sicilia Regno sunt aliqua Græcorum oppida, quorum Incolæ ritu Græco viventes, tempore Quadragesimæ, non solum abstinere à lacticiis, sed etiam ex suo ritu à Piscibus sanguinem habentibus. Inquiro jam, an Bulla iis (ut etiam quoad alia Privilegia) prosit.

Respondeo. Tum quoad dictum Privilegium de lacticiis, tum quoad alia, prodest: quia etiam ipsi sunt Fideles: & in hoc Regno, ubi Bulla promulgatur, commorantur, nec est unde ipsi excipi debeant. Quare virtute ipsius Bullæ, licebit illis comedere lacticia, diebus veritis, & per consequens, immo potiori ratione, pisces sanguinem habentes; Privilegium enim concedens lacticia, multo magis concedit pisces cujuscumque generis, qui magis distant à carnibus, quam lacticia. Ita Bardi & in Bul.

§. III.

Ex Bonis sibi à Deo collatis liberaliter contulerit.

1. **T**amet si in hac clausula non decernatur, quantum debeat esse eleemosyna ponigenda ab eo, qui Bullam sumere intendit, quia tamen Pontifex concedit, etiam debere decerni à Commissario, ideo ejus taxæ standum est. Verba Gregorii XIII. à subsequentibus Pontificibus confirmata hæc sunt. Item conceditur facultas Commissario, ut dictam subventionis quantitatem à Fidelibus, ut prædicitur, pro Viris, & Defunctis, juxta Personarum qualitatem, & bonorum quantitatem, arbitrari, possit.

2. At verò, quantum ipse decrevit? Re-

spondeo. Pro Indis, & Hispanis in India dependentibus, pro quibus major quantitas est decreta, vide Trullench. Pro nostris Regionibus (id, quod scire, ad nos pertinet) Commissarius decrevit sequentem Realem d taxam. Scito autem Realem unum valere unum tarentum monetæ Siculæ, & grana quatuor cum ejusdem grani parte quarta.

3. Pro Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus, Inquisitoribus, Dignitatibus, & pro insignibus quibusdam Personis, quas mox indicabimus §. 7. nu. 4. Eleemosyna pro Bulla Vivorum est octo Realem Castellatorum, hoc est monetæ Siculæ, decem tarentorum, & granorum decem.

4. Pro communibus Personis, pro eadem Vivorum Bulla, est Eleemosyna ditorum Realem, hoc est monetæ Siculæ tarentorum duorum, & duodecim granorum cum dimidio.

5. De Eleemosyna danda pro Bulla lacticianiorum, quæ Sacerdotibus favet, dicam infra cap. 8. §. 5.

Ut idem de danda pro Bulla Defunctorum dicam c. 15. §. 2. nu. 8. pro Bulla compositionis cap. 16. §. 6.

His prælibatis, multe sunt dubitationes hic enodandæ, quas in sequentibus §. jam jam solvimus.

§. IV.

An ex bonis furtivis, vel usurariis dari eleemosyna possit pro Bulla.

1. **Q**uoniam Bullæ tenor habet, ut ex propriis bonis ejusmodi eleemosyna porrigatur, dubitabis, quid si ex bonis furtivis? hoc autem nomine intelliguntur hic, etiam usuraria.

2. Respondeo. Doctores ferè communiter (præter unum Rodriguez) loquentes hac de re, Acoſta, Vega, Trullench. Bardi, Mendo, ap. Galleg Macedo, Elcobar, Diana, quos citat, sequiturque Gallegus, f. absolute, & sine ulla distinctione docent, furtiva pecunia sumi Bullam non posse: quia discretis verbis dicit Pontifex (ex Bonis sibi à Deo collatis.) Adde hanc debere esse eleemosynam: sed ex D. Thoma, g. d. Th. 2. & communiter, consistere eleemosyna ex alienis bonis, non potest.

3. Ut hæc doctrina explicatius habeatur, sic distinguendum est. Si sermo sit de ipsa pecunia in individuo furtiva, quando fur aliam propriam non habet, certa est prædicta

X 2 doctrina

doctrina propter rationes optimè jam allatas.

4. At verò quando fur aliam habet propriam, quam posset dare pro Bulla, ipse tamen pro Bulla furtivam det; valebit Bulla, quia tunc materiale quid est, dare hanc furtivam, cum jam cum illa fiat elemosyna æquiva-

a *Bard. in lenter. Ita Bardi. a*

Bull. p. 2. 5. Præterea si loquamur de pecunia furtiva, quæ fuerit immixta cum alia propria furtiva, ita, ut discerni nequeat, cum jam illa transierit, propter illam unionem & mixtionem, in dominium furis (ut dixi in libris Decalogi Tr. g. b.) potest utiliter ex illa dari elemosyna, remanente semper ipsi furi onere restituendi id, quod iniquè abstulit. Si ergo ex illa facere elemosynam validè fur potest, validè consequenter cum illa Bullam accipiet, unde & illius Privilegiis fruatur. Ita e Mendo.

6. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

7. Respondeo, accipere inutiliter, quia Bullæ Privilegia conceduntur sub conditione elemosynæ dandæ Regi in subsidium Belli contra Infideles, quæ elemosyna hîc non adest. Unde licet, dum bona fides durat, possint dicti Fideles vesci V. G. lactiniis, tamen, cognita veritate, non poterunt. Quod si bona fide absoluti fuere à reservatis, esto propter bonam fidem, absoluti ab ipsis indirectè fuerint, at, re cognita, debebunt ejusmodi Pœnitentes de iisdem reservatis directam à legitimo Confessario absolutionem obtinere. De his absolutis bona fide vide multa à me dicta in libris de Sacramentis.

In lib. de Sac. l. 5. de Pœnit. 1. de Cas. ref. c. 12. §. 3. à nu. 7.

§. V.

An ex pecunia habita ex turpi lucro.

1. Meretrici V. G. habens pecuniam ex meretricio, potest ne cum hac, Bullam utiliter accipere?

Respondeo. Potest: quia, quamvis illa peccaverit, dum eam, medio peccato, lucrata est, tamen pecunia sua est, suoque sub dominio, ut alibi satis explicuimus, ergo de suo e-

leemosynam illam dat, dictisque Privilegiis Bullæ frui, merito potest. Idem dic in similibus.

§. VI.

An ex bonis creditis, vel ab alio datis?

1. Tres hîc sunt casus. Primus. Titus obtinet à Commissario Bullam credito, hoc est, promittit Titus, se post sex menses V. G. traditurum elemosynam præscriptam, utiliter ne Bullam obtinet?

Respondeo, & Primò quidem Dico, manifestè inutiliter, si habet animum eam elemosynam non tradendi, quia sic nullâ tribueret. At si, ipso initio acceptionis, animum habet tradendi (qui est casus propositus) Dico, utiliter; etiam pro iis prioribus mensibus, antequam promissum solvat. Ratio est, quia id concedit Commissarius Generalis apud e Mendo. Mendo, & meritò; obligare enim se ad dandam elemosynam, elemosyna est: Atque ejusmodi certè est cõmunis praxis, idque cum emolumento Regis, nam sic multi Bullam accipiunt, quod non facerent, si numerato cõgerentur pecuniam deponere.

Quod si quis habeat initio animù non tradendi, sed post sex menses V. G. mutet voluntatem, velitque dare, tunc sanè à die, qua ejusmodi bonam voluntatè habet, lucrari potest Privilegia Bullæ, usque ad finem anni durationis Bullæ, quia tunc jam legitime pro illis posterioribus mensibus Bullam habet, quam legitime antea non habebat. Ita f Bardi.

Contra, si initio habuit intentionem tradendi elemosynã, & postea transactis sex V. G. mensibus mutet voluntatem, nolitque elemosynam elargiri, Dico, à die, quo non elargiri proponit, non lucraturum Privilegia, quia hæc dantur sub conditione elemosynæ, quamvis propter bonum animum solvendi, quod promissum, frui illis Privilegiis in prioribus mensibus potuerit.

2. Sed quid, si bona fide quis promissum, sed deinde, propter impotentiam inculpabilem, stare promissum non possit, fruatur ne toto anno Bullæ Privilegiis?

Respondeo. Fruatur, quia Privilegiù semel obtentum non potest tolli à superveniente impedimento inculpabili, nec Rex amittit hujusmodi elemosynam, jam enim distributor Bullarum illã refarcit, quando enim sic credito Bullas distribuit, ipse se obligat ad solvendum & ita declaravit ipse Commissarius.

3. Secundus casus est de bonis alienis donatis Cajus V. G. meus amicus suis pecuniis accipit Bullam pro me. Valet ne ea mihi, si eam acceptem?

Respondeo. Valet: nam sic tu virtualiter eleemosynam facis, est enim perinde ac si tibi amicus pecuniam daret, quam tu deinde in eleemosynam dares pro Bulla.

4. Tertius casus est de Religiosis, qui ut dixi c. 3. §. 7. n. 12. possunt frui Privilegiis aliquibus Bullæ. Petrus V. G. Religiosus sumpsit Bullam, largiendo eleemosynam ex pecuniis ipsi donatis ab amico, utetur ne valide Bulla? Dubitatio autem fundatur in eo, quod Religiosus, etiamsi ab amico, posita quacumque Superioris licentia, habeat pecuniam, illa non est ipsius siquidem quidquid Religiosus acquirit, Monasterio acquirit, ergo non potest verificari, quod eleemosynam ex suis bonis impetierit quod requiritur necessario, ut Bulla frui quis possit.

Respondeo, omittendo alias explicationes, Pontificem, quandoquidem in tenore Bullæ illam modo dicto concedit nominatim etiam Religiosis, huic defectui satis, superque supplere.

§. VII.

Quanam eleemosyna porrigenda ab Insignibus Personis?

Et quam porrigenda à Pauperibus?

1. **C**ardinales, Primates, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates habentes Jurisdictionem Episcopalem, Inquisitores, & Dignitates Ecclesiasticas Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, Commendatores majores, Proreges Capitanei Generales, & alii Officiales Curie Suae Majestatis (qui sint hi Officiales, unde apud Trullench a Domini Vassallorum, dictorumque uxores, suis viris viventibus, debent pro Bulla præstare eleemosynam octo Realium, hoc est, ut supra dixi, tarenorum decem, & granorum decem monetæ Siculæ.

2. Jam dubitabis Primo, circa hos an Vicecomites, Barones, Prætores Urbium, Senatoresque Civitatum, si non sint Domini Vassallorum, ut etiam Fiscalis in Tribunali Inquisitionis, ut item Filii Ducum, similesque si nullo Titulo, vel Dominio gaudent an inquam, hi obligentur tradere octo Reales?

Respondeo, non obligari, quia hos, si Domini Vassallorum non sint, Commissarius, in taxa ab ipso definita octo Realium, non designat; Expressio autem eorum, qui designantur, est manifesta exclusio aliorum. Ita b Mendo, & Gallegus, c Quod si Domini sint Vassallorum, debent omnino octo tradere, quia ita disposuit Commissarius, ut vidimus n. primo.

3. Si Rex aliquis exterius in Regnum, ubi Bulla promulgatur, accederet, ut etiam illi omnes, quos nos Principes in nostro Regno habemus, obligantur ad octo, siquidem satis includuntur à Commissario in illis similibus Dignitatibus Ducis, Marchionis, &c.

Prædicti Ducis, &c. si carent Vassallis.

4. **D**ubitabis secundo. An prædicti Duces, Marchiones, &c. Si Vassallis careant, præstare debeant octo Reales?

Respondeo. Negat Bardi, affirmat Mendo; Verum si diligenter eorum rationes hinc inde ab ipsis allatæ, considerentur, debent convenire in hunc modum. Si ejusmodi V. G. Dux nihil aliud habeat, nisi merum, & inane Ducis nomen, nullamque habeat ex eo Titulo, seu Nomine Dignitatem, vel Privilegium, vel Prærogativam, ut esset V. G. Pater, qui totum Titulum suum suamque Jurisdictionem totam in Vassallos, filio renuntiavit; Certe hic Pater sufficienter dabit duos Reales, quia nec Dignitatem habet, nec Jurisdictionem, nec in actu, nec in habitu supra Vassallos. At, si, quamvis Vassallis, ac Jurisdictione omni quis careat, Titulum tamen Ducis cum aliquibus Ducatus præminentibus habeat, quales sunt plures, quos Titulatos vocamus, & vere sunt hujusmodi, nam coram Prorege caput V. G. cooperiunt, aliisque quibusdam sæcularibus exemptionibus fruuntur, præstare debent octo, quia hi verè, & in omni proprietate sunt Duces, Marchiones, &c. Hujus etiam generis sunt filii horum, si Titulum vere habeant cum prædictis præminentibus (licet proventibus omnibus Pater gaudeat) quia jam dignitatem habent. Ita Gallegus. e Ratio prædictæ distinctionis mihi manifesta apparet, quia, in taxa à Commissario legitime facta, clare, ut duæ Classes distinctæ Personarum, afferuntur; quarum al-

tera continet Duces, Marchiones, & Comites; altera, quæ continet Dominos, habentes Vasallos, & ut patet ex contextu, una non est declaratio alterius. At certe hi, qui solum Titulum sibi reservant, sive habent, vere in Classe Ducum sunt, qui vero nec Tituli præ eminentiis ullis gaudent, nec Vasallos habent, in neutra Classe ex dictis connumerari, nisi æquivoce, possunt.

5. Quando quis simul est Dux, & Marchio, & Comes gaudens multis Titulis, multisque Dominis, non est ab ipso multiplicanda eleemosyna ad multiplicationem Titulorum, quia Commissarius taxando eleemosynam assignavit octo Reales singulis Personis, non singulis Titulis.

6. Quod dixi de his, dic de Episcopis, si enim Episcopatus renuntiarunt, ita ut servaverint sibi Titulum, & Dignitatem Episcopalem (quam certe semper solent sibi reservare) cum sint vere Episcopi, sicuti etiam sunt Episcopi mere Titulares, præstare debent octo Reales; At si renuntiaverunt etiam Dignitati, quod fieri non solet; aliquis illos excusaret ab elargiendis octo, aliquis, inquam, nam ego excusare non possum quia quacumque renuntiatione posita, semper in ipsis residet Character Episcopalis ob quod semper vere sunt, & vocari Episcopi, actusque Consecrationis exercere valide possunt. Nisi loquaris de quibusdam Germaniæ, vel aliorum locorum Episcopis, qui sunt meri Clerici, & sola Jurisdictione Episcopali gaudent. Hi certe, si renuntiant, in nihilo remanent Episcopi.

Ducum etiam Uxores, & Vidua ex illis.

7. **D**ubitabis Tertio, de prædictorum Uxoribus viduis. Respondeo. Uxores dum vivunt prædicti Mariti, sequuntur conditionem Virorum, quare perinde ac Viri earum, octo debent, tamen si ipsæ ex se Titulo nullo gaudeant. At vero Vidua eorundem, si nullo proprio Titulo, seu dignitate gaudeant, donent solum tunc duos Reales; si autem ipsæ Titulo ex se gaudent, vel Dominæ sunt Vasallorum, octo omnino debent. Ita clare ostendunt Verba Commissarii eleemosynam taxantis. Faminæ denique quæcumque si non sint, neque fuerunt unquam nuptæ, habent tamen verum Titulum, vel Vasallorum Dominium debent omnino octo, quia tunc

habent qualitatem requisitam à Commissario ad majorem eleemosynam; quam quidem qualitatem respexit Commissarius in quocumque sexu ea inveniatur,

8. Quid si prædictæ Viduæ remaneant usu fructuariæ Ducatus, Marchionatus, &c. Respondeo, pari modo obligari ad octo, quia sic jam actu habent qualitatem, quæ ex vi taxæ, obnoxia est majori huic eleemosynæ.

Privatus promotus ad Titulum Ducatus, &c.

9. **D**ubitabis Quarto. Si quis Privatus accipiat Bullam initio anni, datis duobus Realibus, & deinde in decursu anni evadit forte Dux, vel Marchio, &c. ut item Episcopus, Archiepiscopus, &c. indigetne à puncto novi gradus alia Bulla cum pinguiore eleemosyna, vel saltem supplementum ad octo Reales conferre, ut deinceps Bullæ Privilegiis perfruatur?

Respondeo. Non indigere, puto, quia gratia concessa initio fuit collata pro toto anno. Ergo pro toto anno durat; fuit enim data absolute, & non dependenter à futuro evento. Ita a Bardi dicens, hanc dubitationem à nemine fuisse tractatam: faterur tamen, si Clericus ascendat ad Sacerdotium in illo anno Bullæ à se sumptæ, non posse deinceps uti Privilegio vescendi lacticiis; quo initio anni, quando non erat Sacerdos fruebatur; nec id esse mirum, quia Sacerdoti expresse fit in ipsa Bulla prohibitio vescendi lacticiis; quæ similis expressio non est in Bulla, quam prædictus Privatus, data eleemosyna duorum Realium à Distributore, hoc est à Pontifice, recepit.

Prædictarum Insignium Personarum obligatio quoad eleemosynam pro Secunda Bulla in eodem anno.

10. **D**ubitabis Quinto. Si qua ex dictis Personis Insignibus vellet secundam Bullam accipere in eodem anno (quam secundam utiliter sumi posse, non vero tertiam, dicemus infra,) debet ne octo contribuere?

Respondeo ita prorsus. Quare falsam iudico sententiam Henriquez (quam refert, & merito rejicit b Trullench) putantis sufficere, si præ-

si præbeat duos; falsam, inquam, nam Commissarius sine ulla distinctione prima, vel secunda Bullæ, pro his Personis taxat absolute Reales plures. Vide infra c. 14. ubi ipso initio ponentur verba Pontificis, concedentis hanc iteratam acceptionem Bullæ, nam ibi notabis hæc verba *Servatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem summarium sumpserunt.*

Muli habentes Dominium ejusdem Ducatus, &c.

11. **D**ubitabis 6. quando duo V. G. habent Dominium ejusdem oppidi pro parte, vel pro indiviso, debent ne singuli dare octo Reales? Respondeo ita putare a Mendo.

Mendo d. 14. n. 8. Et in App. d. 2. c. 1. & Bard. p. 2. tr. 1. c. 1. §. 5.
 At b Bard. docet, satis esse, utrosque dare octo, hoc est, singulos dare quatuor. Lege apud ipsos rationum conflictus, quia res est rara praxis. Et tamen ego eo in sententiam Mendo, quia verba Commissarii taxantis eleemosynam hanc majorem præcipiunt, Ducem, Comitum, seu Dominum Vasallorum debere dare octo; At qui singuli ex his, de quibus loquimur, habentes pro parte, vel pro indiviso Ducatum, Comitatum, Dominium, sunt simpliciter, & absolute Duces, Comites &c. & talium item Titulorum præminentis gaudēt, ergo, &c.

Quid si Senatus Panormitanus V. G. qui constat ex sex Patribus conscriptis, sit aliquo insignitus Titulo, sit V. G. Dux alicujus oppidi, singuli ne ex illis debent octo dare?

Respondeo non debere, puto: quia tunc singuli, quibus conceduntur Bullæ privilegia, non sunt Duces, sed solum simul omnes, ut constent unum corpus morale.

Pauperes.

12. **D**ubitabis Septimo, an Pauperes debeant eleemosynam dare pro Bulla? Respondeo. Debere, certum sit, quidquid in oppositum innuat e Henriquez ex eo quia in Bulla originali monet Pontifex, ne exigatur eleemosyna a paupere. Quidquid, inquam innuat, Tum quia hæc clausula non amplius extat in Bulla, quæ promulgatur; tum quia clare Bulla, tamquam opus necessarium requirit pro consecutione ejus Privilegorum eleemosynam; tum denique quia fortasse

sensus illius clausulæ solum erat, ut non cogentur pauperes accipere Bullam, & consequenter eleemosynam dare, quia Bullæ acceptio debet esse voluntaria.

13. Ex hac certa doctrina emergit affine dubium. Cum enim, qui caret Bulla Cruciatæ, non valeat in Regnis, ubi ea promulgatur, acquirere Indulgentias, quas ipsa Bulla concedit (de qua re infra cap. 14.) dubitatur nunc An, qui propter summam paupertatem eam accipere, nequit, acquirat saltem alias Indulgentias, quæ sunt extra Bullam, quas Commissarius suspendit, durante anno Promulgationis, de qua suspensione infra item dicemus.

Respondeo. Acquirere, docet d Bard. Itam tenet Quintana d vnnas, e citans Ludovicum à Cruce. Non acquirere, docet f Mendo. Ratio affirmantium est, quia præsumitur ex pietate Pontificis, ut non privetur Indulgentiis, qui sine culpa Bullam habere non potest. Ratio Negantis, cui assentior, est, quia Bulla nimis manifeste suspendit pro eo anno omnes alias Indulgentias pro iis, qui Bullam non accipiunt, nec, in tanta expressione mentis Pontificis, videtur, posse prudenter, præsumi contrarium.

d Bard. p. 3. tr. 1. c. 1. §. 6. e Quintana d. in App. ad Panit. tr. 3. dub. 12. n. 3. & 6. f Mendo in app. ad Bull. d. 2. c. 3. nu. 11.

CAPUT IV.

Explicatur posterior pars Clausula quarta superius posita, hoc est, illud, Anno durante.

Exposcit hic Doctrinæ claritas, & ordo, ut declarem prius, quando nam incipit ejusmodi Annus; deinde quando durat, seu quando finem habet.

§. I.

Quando nam incipit Annus Privilegorum Bullæ?

1. **S**ane eum incipere à die Promulgationis Bullæ, certum est. Verum ut id minutius cognoscatur, animadvertenda sunt quatuor.

2. Primo, si quis Bullam sumit post sex menses V. G. à facta promulgatione, hic non poterit frui Privilegiis, nisi ab hora in qua sumit usque ad finem consequentium mensium ejusdem

eiusdem anni, quia antea carebat Bulla, & post illos menses, hoc est, absoluto dicto anno, ut dicemus, Bullæ Privilegia spirant. Ita

a Galleg. c. 4. dub. 15. citans Nünnum, Vilalobos, Trullench, Ludov. à Cruce.
 a Galleg. c. 4. dub. 15. citans Nünnum, Vilalobos, Trullench, Ludov. à Cruce. b Lib. 5. de mox §. 4.

2. Secundo animadvertendum est, quando dicimus, Annum Bullæ incipere à die promulgationis, intelligi de promulgatione, quæ fiat in unaquaque Civitate, seu loco, etiam minimo, ut notat e Trullench, nam non satis esse pro habitantibus in alia Civitate, eiusdem Diocesis, Promulgationem, quæ fit in alia, quam vis hæc sit Metropolis expresse notat ipse Pontifex in tenore Bullæ, esto, pro legibus, aliisque similibus sufficiat eas promulgari in Metropoli.

4. Animadvertendum est Tertio, Annum, in quo vigent Bullæ Privilegia incipere ab ipsa hora, in qua ea in quocumque loco promulgatur, non ergo antea.

5. Animadvertendum est 4. Cum per duplicem actum solet promulgari Bulla, primo per solennem Processionem, & deinde, per Concionatorem in Concione, animadvertendum est, inquam, sufficere per solam Processionem, si quidem per illam solam habetur absoluta Promulgatio.

A Trull. l. c.

6. Hinc fit, ut si quis sumat Bullam ante Concionem, sed post Processionem, possit d. uti eius Privilegiis, & sanæ hæc est Praxis, ut facta Processione, statim incipiant distribui Bullæ.

7. Hinc etiam sequitur, ut, si quis, etiam data stipe, sumpserit Bullam ante Concionem, & ante Processionem, non possit uti Privilegiis, nisi post Processionem, tunc enim ratificatur sumptio.

8. Denique, ne ignores, factam publicationem in Templo maximo sufficere, quamvis promulgatio alia non fiat in aliis Parochiis eiusdem Civitatis, quantum vis magnæ: nam unam Publicationem in uno loco requirit Pontifex, non vero aliam, & aliam in singulis Ecclesiis loci.

§. II.

Quamdiu durat Annum Bullæ.

1. **P**remitto, alium esse Annum naturalem, alium Ecclesiasticum. Naturalis est spatium temporis, quo Sol suo motu redit ad eandem Cæli partem unde motum incæperat, V. G. à primò gradu signi Arctici, ad eundem, quod spatium est duodecim mensium, & sex horarum aliquibus minutis minus.

Ecclesiasticus est spatium temporis, quod ex more Ecclesiæ intercurrit ab aliquo termino deputato ab Ecclesia ad alium similem. V. G. à Pascha ad aliud Pascha, à Pentecoste ad Pentecosten, quod spatium aliquando continet plures, aliquando pauciores dies, ut ex computo Ecclesiastico scimus omnes.

2. Quærimus jam an Privilegia Bullæ durent per Annum naturalem; An per annum Ecclesiasticum? Si prius, semper erit idem tempus Privilegorum, si posterius, modo majus erit ipsorum tempus, modo minus.

3. Dico, Probabile esse, Annum Bullæ durare per Annum naturalem hoc est à die promulgationis usq; ad finem duodecim mensium, & item esse probabile durare per annum Ecclesiasticum, id est à Promulgationis die ad alterius promulgationis diem. Priorem probabilitatem sequitur Rodriq. e Th. Sanch. f. Th. Sanch. Mendo. g. posteriorem Gallegus, b Jo. Sanc. l. 8. m. 10. i Trullench. k Ludov. à Cruce. Bardi. l Ratio d. 15. m. utriusq; sententiæ est, quia, in communibus 17 in nunc hominum commerciis, nomine anni g. Mensis recte alteruter solet intelligi.

Favet posteriori sententiæ illa confirmatio. in App. Quia in præfenti sumus in re Ecclesiastica; 1. c. 14. Ecclesiæ autem Communis praxis solet anno h. Galleg. Ecclesiastico uti Sic Communio pro obligatione præcepti annui, sic Interstitia pro Ordinibus suscipiendis, sic obligatio recitandi d. 65. Horas Canonicas solet mensurari per annum, k Trullench. vel diem Ecclesiasticum non vero per naturalem. § 1. d. 11. m. 10.

4. Hinc, quia Annum ecclesiasticum aliquando est brevior anno naturali, ut si promulgatur Bulla in Dominica V. G. Septuagesimæ, 10. d. 1. quæ sit dies Vigessimus Januarii, Anno autem m. Bardi. sequenti promulgetur in eadem Dominica, p. Trullench. quæ incidat in diem decimum eiusdem mensis

sis Januarii, unde brevior, hoc est minus decem diebus erit Annus Ecclesiasticus, quam sit annus naturalis: hinc, inquam fit, ut in priore sententia possis frui Bullæ Privilegiis usque ad vigesimum diem sequentis Januarii, etiam promulgata nova Bulla: at in posteriori non possis usque ad dictum vigesimum diem, quia adveniente nova promulgatione veluti perimitur, in hac posteriore sententia, Bullæ vigor. Sed certe, ut diximus, utrumque probabile est.

5. Nota. Si forte supponas Pontificem nolle, ut nova alia promulgatio Bullæ fiat anno sequenti, vel velle novam promulgationem diu differre; unde non possimus tunc habere terminum destructionis per novam promulgationem, quia promulgatio nova non erit. Nota, inquam, tunc Doctores convenire, quod Bullæ privilegia durent per annum naturalem: tunc enim cum desit annus ecclesiasticus, subingreditur necessario a naturalis. Dixi (necessario) nam non placet, quod b Bardi docet ex Trullench, nimirum, quando Pontifex diu differt, tunc durare per 35. dies postea, intra quorum latitudinem solet finire annus ecclesiasticus: non placet autem, quia id videtur esse nimis gratis dictum.

6. Nota insuper, quamvis moriatur Pontifex, vel Commissarius Generalis intra dictum annum, non spirare tibi Bullæ privilegia pro illo anno quia pro illo tempore sunt gratiæ factæ, ut recte notat c Castropalaus.

§. III.

Quando in uno loco tardius, in alio citius fiat promulgatio, quid juris erit in accipiente Bullam, si sequamur prædictam posteriorem sententiam.

1. **E**X figuracione duorum Casuum hujus quæstionis Decisio clarius intelligetur.

Primus Casus. Titius existens Panormi, promulgatione ibidem facta in Dominica Septuagesimæ die V. G. 20. Januarii, sumit statim Bullam, & inde proficiscitur Syracusas V. G. ubi anno sequenti promulgari solet Bulla die primo Cinerum, qui incidit V. G. die 9. Februarii, hoc est 14. diebus postea, Inquiro, Gaudebit ne Titius jam commorans Syracusis Bullæ Privilegiis usque ad Dominicam Septuagesimæ anni sequentis quæ incidit V. Tamburinus de Sacramentis.

G. 26. Januarii, quando Panormi promulgabitur nova Bulla, an, usque ad nonum diem Februarii juxta promulgationem, quæ fiet in sua Civitate?

2. Secundus casus, quid si contra? Cajus V. G. commorans Syracusis accepit Bullam in die Cinerum, qui forte incidit 12. Feb. deinde accedit Panormum, ubi promulgabitur nova Bulla 20. Januarii, gaudebit ne Privilegiis solum usque ad vigesimum diem Januarii juxta promulgationem panormitanam, an usque ad diem Cinerum anni sequentis juxta promulgationem quæ fiet in Civitate prædicti Caji, qui dies incidet, ut dictum est, nono Februarii?

3. Respondeo. In utroque casu, stando in posteriore sententia, sub qua loquimur, gaudere quis potest Bulla solum juxta promulgationem factam in loco, ubi quis accipit Bullam. Quare in priore casu allato n. 1. Titius gaudebit Bulla, usque ad vigesimum sextum Januarii in posteriore vero allato n. 2. Cajus Bulla fruetur, usque ad nonum diem Feb. Ratio utriusque dicti est, quia, quando tu accipis Bullam promulgatam in hoc V. G. loco, quasi dicit tibi distributor Bullarum nomine pontificis. *(Quandoquidem tu erogasti legitimam elemosinam, concedo tibi Privilegia Bullæ duratura per totum hunc annum, donec ego iterum aliam hic promulgavero)* Hujus autem rei ulterior ratio est, quia ad illum Distributorem, à quo tu recipis Bullam, non pertinet, videre, seu taxare tempus promulgationis alterius Distributoris. Quare, nomine pontificis, dat tibi privilegia secundum suas promulgationes, non vero secundum promulgationes alterius. Ita d Bardi.

4. Scio Joannem & Sanch. in casu dicto n. 1. velle Titium posse solum, usque ad nonum diem Februarii, sed propter rationem nostram non est audiendus.

Scio etiam Mendo s sustinere, tum Titium, tum Cajum prædictos posse solum gaudere Bullæ privilegiis, durante anno naturali, quocumque tandem die fiat nova promulgatio. Sed profecto id ipse dicit, quia sustinet annum pro Bulla debere esse naturalem, quæ sententiam cum dixerimus supra, esse probabilem, probabile etiam erit hoc præsens ipsius dictum; Sed quia nos hic loquimur ex suppositione, quod sequamur sententiam posteriorem, quæ est etiam probabilis, ideo, quamvis dicto

d Bardi. p.

p. tra. 2. c.

6. nu. 24.

c Io. Sanc.

d. 55. n. 9.

f Mendo

l. sup. cit.

dicto prædicti Doctoris assentiamur, tamen non assentiamur illi limitationi (solum.)

§. IV.

An finito anno in aliquo saveat Bulla?

1. **I**nstituto hæc quæstionem hanc, quia maximè pertinet ad praxim. In duobus casibus quærent rationabiliter Doctores, an Bulla proficit, absoluto anno. Dico (rationabiliter) nam casum alium, quia est ratione destitutus, jam exclusi modo §. 1. n. 2.

Quærent enim primo in eo casu, quo promulgatio Bullæ fit in aliqua magna Civitate, seu oppido, unde non valeant omnes Bullam sumere, An, si habeat quis animum sumendi, durabit illi vetus Bulla per paucos V. G. per octo dies post promulgationem novam? Affirmat Villalobos, & Ludovicus à Cruce. Id quod temperat Jo. Sanchez, asserens hoc verum esse, quando per omnes illos dies durat difficultas novam sumendi, vel ex malitia, seu Incuria distributoris, nova haberi non possit.

2. Profecto non possum hanc sententiam, quamvis à Sanctio mitigatam, non rejicere cum Gallego. *a* Nam, ut alia omittam, nimis manifestè ea est contra tenorem Bullæ, ibi (anno durante) & ibi (summarium Bullæ à volentibus uti Privilegiis, accipi, ac retineri debere.)

3. Quærent Secundo Doctores in casu Confessionis inceptæ, vel Commutationis Votorum; Et quia de hac Commutatione dicemus inferius, *b* solum hic agimus de Confessione; an scilicet, si qua legitima Confessio bona fide apud Confessarium electum per Bullam incepta finiri ultra ejusdem Bullæ annum non potuit, sive propter penitentis scrupulos, sive ob prolixam Confessionem, sive ob aliquod rationabile impedimentum, quo pacto dicitur res, non esse integra, quia Confessio jam fieri cepit; An, inquam, possit Confessor, post finitum annum suum prosequi opus, & penitentem à peccatis etiam reseratis, ut per Bullam conceditur, absolvere?

Respondeo, posse, ac si esset intra tempus anni concessi, idque etiam cum interpolationibus humano modo solitis; Ratio est; quia ex eo, quod ceptum est negotium Confessionis, tempore habili, Jurisdictio radicem fixit in Delegato, hoc est in Confessario (ut loquuntur Jura) ex rationabili voluntate con-

cedentis; quare illa in eo perpetuatur, usque ad complementum incepti negotii. Idem solent Doctores dicere in Jubileo, si Confessio bona fide incepta non potuit bona fide finiri intra Jubilæi dies de qua re ego aibi e universaliter.

4. Dictum autem est primo (Bona fide) quia persuadere mihi non possum, quando id in fraudem fiat, adesse consensum Superioris ad prædictam Jurisdictionis extensionem, quidquid aliqui dicant. Id autem bene intellige, siquidem ejusmodi fraus duobus fieri modis potest, tum hic, tum in Jubilæo. Primo, si differas Confessionem consulto, usque ad ultimum diem durationis privilegii, & deinde peniteat te, non esse confessum, & vere velis confiteri, confessionemque bona fide incipias, faciens, quantum potes, ut illam compleas, riteque absolvaris ante finem privilegii, sed propter aliquam rationabilem causam compleri Confessio non potest. Et in hoc casu negligentia prior, immo & fraus, si qua in te fuit, prorogandi tempus, purgatur ex vera penitentia, & ex conatu Sacramentum perficiendi, & consequenter radicabitur in Confessario, extendeturque Jurisdictio, quia jam tunc nulla fraus adest. Secundo, si sive tu, sive Confessor, cum possitis perficere Confessionem, eam non perficitis, hac spe; (quam ego merito fraudem appello) ut radicata Jurisdictio sit in Confessario, quasi possit extendi ad tempus sequens. Et in hoc casu dixi, persuadere mihi non posse, Superioris voluntatem esse, ut ea Jurisdictio radicetur.

5. Dictum est secundo, (si qua Confessio incepta, &c.) quod intellige, esse certum si cepisti peccata legitime explicare Confessario. Immo dicta inceptio Confessionis tunc etiam dicitur adfuisse, quando comparuisti genuflexus coram Confessario, pectusque percussisti, & recitasti Confiteor, & multo magis, si vel unum peccatum veniale patefecisti, hæc enim externa signa sunt Confessionis inceptæ.

6. Objicies. Sola præsentatio litterarum Delegationis facta Delegato non facit negotium ceptum seu causam inchoatam, ut cum multis docet Merolla, *d* quia litterarum d. sola præsentatio, quamvis acceptata, non est exercitium Jurisdictionis, per quod radice sibi Delegatus Jurisdictionem, ergo neque in casu nostro sufficiunt prædicta signa.

Re-

a Gallegus multos citans t 4. dub. 18.

b Infra c. 13. §. 1. n. 30.

a Bardi p. p. tr. 2. c. 6. n. 61. & n. 116.
 Respondeo Nos (ut signate notat a Bardi) pro signo sufficienti non ponimus solum petitionem Confessionis quomodo cumque sed requirimus talia signa, quæ sint pars materiæ Sacramenti Pœnitentiæ, quæque cum exhibentur, sint Sacramentalis Confessionis exercitium.

7. Dicitur est Tertio (si qua legitima Confessio) nam non prorogatur Jurisdictio Confessarii, si invalida, sive propter defectum pœnitentis, sive propter defectum Confessarii esset prædicta incepta Confessio. Ratio est, quia per verum actum Confessionis Sacramentalis (sic enim exercetur hæc Jurisdictio) radicatur potestas in Confessario Delegato, non vero per invalidam Confessionem, quæ cum nulla sit, nullum parere effectum potest.

8. Confirmatur Doctrina n. 13. data verbis ipsius Bullæ Originalis. Item (ait) *declarat Pontifex, quod, expirante anno, omnes prædictæ facultates, gratiæ, & Indulgentiæ expirant, tantum poterunt causa pendentes ad finem perducì. Notas? (Causæ pendentes, &c.)*

b Bardi lo. c. nu. 66.
 Ex prædictis verbis colligit Bardi b doctrinam a nobis hæctenus dictam, solum habere locum, quando pœnitens, post prædictum annum Bullæ finitum, non committit alia peccata. Nam si quis, inquit, nondum finita Confessione, peccet; finito jam Bullæ anno, peccato reservato, non poterit ab hoc peccato absolvi per Confessarium electum vi dictæ Bullæ, quamvis Confessio cœpta fuerit ante lapsum anni: Immo neque item poterit (ait) ab aliis commissis antea, quia Confessio non potest dimidiari, quæ dimidiaretur, si ab his absolvi posset, illo alio commissio post annum non absoluto. Colligit, inquam, ex his verbis, in quibus expresse Pontifex solum concedit, causas pendentes finiri posse. at Confessio hujus peccati nunquam fuit inchoata tempore anni Bullæ, ergo, &c. Quare hic Auctor concedit, per Jubilæum posse simile novum peccatum absolvi, non vero per Bullam Cruciata, quia in Jubilæo non adest hæc restrictio, tantum poterunt causa pendentes ad finem perducì.

c Mend. d. 23. c. 3. n. 28. sine in Appen. d. 1. n. 61.
 9. Verum contra hanc explicationem incipit Mendo, c ait enim, non esse majorem rationem, quod hoc peccatum novum impediat totalem absolutionem, non autem quod absolutio aliorum peccatorum huic pœnitenti debita propter prorogationem Jurisdi-

tionis, trahat ad se facultatem, ut quia non potest dimidiari Confessio, detur potestas Confessario, ut etiam novum illud absolvat.

Adde, cum adhuc vere pendens sit causa, quia confessio jam est incepta, & absolutio nondum data, non posse peccatum hoc novum superadditum habere vim impediendi prorogationem Jurisdictionis.

Certe Prior sententia tutior est. Posterio-rem me Sapientiores examinent; præsertim quia video in causis Judicialibus, ad quarum formam est institutum Sacramentum pœnitentiæ, non dari Delegato prorogationem Jurisdictionis, per quam judicet aliud novum delictum, quod forte committat quis post elapsum tempus Delegationis, &c.

10. Sed adhuc Inquires primo, si Confessor, apud quem incepisti prædictam Confessionem, moriatur, vel alio modo desit, eligere possim alium Confessarium, qui mea peccata omnia audiendo, me absolvat ab illis, finito anno Bullæ, vel finito Jubilæi tempore?

Respondeo cum a Castropalao, posse, sive d *Castro. r. hæc electio novi Confessarii fiat ante spiram. 1. tr. 3. dist. 4. p. 16. §. 8. n. 13. a- lliqua.* tum tempus privilegii, sive postea in casu proposito prorogata propter incompletam Confessionem, Jurisdictionis. Ratio est quia Confessores vi Bullæ, vel Jubilæi se habent ut unum: quare quando quis ex uno ad alium migrat, non judicatur, nisi eundem eligeret.

Neque dicas, causam pendentem te debere e ex Jure (ut notat f Navarrus) prosequi e coram eodem Jure, coram quo incepta est: *off. Deleg. Ne id dicas, inquam, nam id verum est in f Navarr. l. 1. conf. in ni fori Cujus disparitatis ratio illa est, quia 2. Edit. de facultas data pro foro conscientia intelligi eodem off. genda est juxta naturam ejusdem fori; At in Deleg. hoc foro pœnitens potest mutare Confessarium, ut ipsi placet, donec finiatur causa per Absolutionem.*

11. Inquires secundo, si post Absolutionem hanc dictus pœnitens recorderetur alicujus peccati mortalis reservati commissi ante dictam absolutionem, poterit ne virtute Bullæ, vel Jubilæi iterum absolutionem rite accipere a dicto Confessario, qui solum habeat potestatem absolvendi vi Bullæ, vel Jubilæi? Respondeo, non posse; quare tunc necesse erit, illud peccatum oblitum confiteri apud alium.

alium legitimum Confessarium habentem a Lib. 5. de potestate ad illud absolvendum, ut a ego poen. c. 4. §. 10. n. 4. Ratio est quia Delegatus cum functus est officio suo, nihil amplius potest; at prædictus Confessarius electus, jam dando absolutionem adimplevit suum officium; ergo, &c.

b Diana p. 11. tract. 8. ref. 28. Lege tamen Dicastillum apud Dianam, b qui putat, esse probabile, quod possit, siquidem tunc (ait) sequens Confessio pertinet ad priorem, & est prioris complementum. Verum ne id extendas ad peccata commissa post absolutionem illam priorem; hæc enim nec separatim, nec conjuncta cum oblitis absolvere dictus Confessarius amplius ex vi Privilegii Bullæ, vel Jubilæi poterit, quia nulla ratione pertinent ad Absolutionem datam vel dandam ex vi Bullæ, vel Jubilæi.

CLAUSULA V.

VT possint in Ecclesiis (locutio est de iis, qui Bullam sumunt) in quibus alias Divina Officia (Interdicto durante) quomodolibet celebrare permissum fuerit, vel in Privato Oratorio ad Divinum Cultum tantum deputatio ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore Interdicti, cui ipsi causam non deierint, vel per eos non steterit, quominus amoveatur: & qui facultatem ad id à Commissario Generali habuerit, etiam per horam, antequam illuceat dies, & per horam post meridiem, in sua, ac familiarium, ac consanguineorum suorum, presentia, Missas, & alia Divina Officia per se ipsos, si Presbyteri fuerint, vel per alium celebrari facere, & tempore Interdicti Divinis interesse. Eis tamen, qui privato Oratorio ad præmissa uti voluerint, ut quoties id fecerint, aliquas preces Deo pro unione Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem victoria fundere, teneantur; imponitur.

CAPUT V.

Primum Bulla Privilegium quod est circa tempus Interdicti.

Bullæ Privilegium, Interdicti tempore, tres complectitur favores, quorum primum relatum in præcedente quinta Clausula hic explicamus, mox in sequentibus alias duas explicaturi.

§. I.

Præmittitur Summaria explicatio Interdicti.

1. **I**nterdictum Ecclesiasticum absolute, & sine limitatione latum, est regulariter Censura, qua fidelibus tria vetantur. Primo Officia Divina, præsertim Missa, celebrari. Secundo Sacramenta aliqua ministrare, vel recipere; nam non prohibetur Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, & Matrimonium; sed ministrare, vel recipere Eucharistiam, extremam Unctionem, Ordinem; licet cum iis moderationibus, quas passim afferunt Doctores mox citandi, aliique in Tractatu de Interdicto. Tertio. Denique vetatur Ecclesiastica sepultura.

2. Interdictorum autem variæ sunt Classes. Personale, idest illud, quo ipsa Persona prædictis tribus prohibitionibus, afficitur.

3. Locale, idest illud, quo, locus aliquis iisdem afficitur prædictis prohibitionibus, hoc est, quo in tali loco vetantur Fideles, illas tres actiones exercere.

4. Mistum, idest, quo tum Persona, tum locus prohibetur.

5. Porro subdividuntur deinde eadem Interdicta; nam quo ad Interdictum Personale, aliud est Personale Generale, estque quando interdicitur totus populus, tota communitas, seu universitas, Collegium Capitulum, &c. quatenus hæc faciunt unum corpus morale. Aliud est personale speciale, hoc est, quando interdicitur hic, vel ille, vel ille.

6. Rursus interdictum locale, aliud est locale generale, atque est illud, quo interdicitur locus, qui à communitate incolitur, V. G. Provincia, Civitas, oppidum, Villa; aliud est locale particulare, estque illud, quo interdicitur locus particularis, vel loca aliqua particularia. V. G. hæc Ecclesia hujus Civitatis, illa Ecclesia illius Oppidi, &c.

Hæc cum suis explicationibus, & limitationibus præsertim iis, quas concedit Cap. Alma mater de Sent. Excomm. in 6. habes passim apud c. Doctores scribentes de interdicto. Hart. Bo.

7. Illud pro re nostra est advertendum, Bullæ Cruciatæ Privilegia solum esse, stante interdicto locali generali, quamvis auctoritate Apostolica imposito: quare nec personaliter quoquo modo interdictis, ne loco specialiter

cialiter interdicto Bulla Cruciatæ Privilegia
ulla concedit. An autem persona particula-
riter interdicta possit ejusmodi Interdicti ab-
solutionem obtinere virtute Bullæ, infra a
suo loco dicitur.

a Infra c.
11. §. 6.

§. II.

Favor primus Bullæ tempore Interdicti, posse
Missas, & Divina Officia cele-
brare, &c.

1. **H**is prælibatis, ut explicetur primus hic
Bullæ favor pro tempore Interdicti.
Nota Primò illud non concedi iis, qui
dederunt causam Interdicto, vel per ipsos
stat Interdicti remotio.

2. Nota secundò. Illa verba (*in Oratorio
Privato*) Nam Doctores ex modo loquendi
Bullæ, & ex intentione Pontificis extendunt
ad omnes alias Ecclesias, dummodo fiat pri-
vatim Officium, & solum coram suis, ut
mox explicabitur. Vide id latè probatum à
Ludovico b à Cruce.

b Luc. à
Cruce in

Bull. d. 1.

cap. 5.

dub. 2.

c Opu. de
Sacris.

Mis. l. 1.

c. 4. §. 4.

Trullench. d.

à n. 11.

d Trull.

lib. 1. §. 3.

dub. 5.

3. Nota Tertio prædictum Oratorium
debere esse approbatum, & deputatum ad
Divinum Cultum, qua de re ego pluribus e-
gi c in Opusculo de Sacrificio Missæ.

4. Nota Quarto illud (*in sua, & suorum
presentia*) quod à me pluribus explicatum in-
venies loc. cit. à nu. 28. & latè item habet
Trullench. d.

5. Nota Quintò. Illud plurale *Missas, &
alia Officia*, & illud, *per alium, vel alios*, hæc
enim verba absolute, & non respectivè pro-
lata, ostendunt mihi, non unam tantum mo-
do, sed plures Missas concedi eodem die per
hoc Privilegium, nec solum semel, & iterum,
& item sæpè divinis Officiis privatim inter-
esse.

An habens Bullam tempore Interdicti obligetur
Missæ privatim interesse.

6. **H**is ita notatis, suum hic locum habere
debet illa quæstio; An, sicuti Bullam
habens potest modo dicto Interdicti tempore
privatim assistere Sacro, ita obligetur, quando
incidit dies festus de præcepto.

e Lud. à
Cr. l. c.

d. 4. n. 5.

f Bard. p.

2. tr. 2. ca.

3. sect. 6.

g Trull. lo.

c. dub. 6.

Respondeo. In utramque partem, æquo
quasi Marte, congregiuntur Doctores, ut latè
habes apud Ludov. c à Cruce, & latissimè a-
pud Bardi, f & Trullench. g

Ratio de obligantium (inter quos sunt Co-
ninch. Avila, Alterius) præcipua est, quia
nemo cogitur uti suo privilegio; Is ergo qui
recipit cum Bulla privilegium assistendi Mis-
sæ tempore Interdicti privatim, poterit hoc
privilegio nolle uti, & sic stare prohibitioni
Interdicti, quod vetat assistentiam ad Sa-
crum, & pro illo tempore aufert præceptum
de hujusmodi assistentia.

3. Ratio obligantium (inter quos nume-
rantur Ludovicus à Cruce, Villalobos, Joan-
nes Sanchez, Trullench.) illa item præcipua
est, quia in tantum non obligaris, Interdicti
tempore, interesse Sacro in diebus festis, in
quantum impeditis Interdicti lege; At per
Bullam hæc Interdicti lex jam à te remove-
tur; ergo, remoto jam impedimento, redire
debes ad obligationem assistendi.

Utriusque ratio cum probabilis, hoc est,
alicujus momenti sit, utramque sententiam
probabilem reddijt.

8. Sed ecce, per hanc occasionem, alia sub-
nascentes quæstiuncula. In Tractatu de Inter-
dicto omnes Doctores statuunt per *Cap. Alma
mater de Sept. Excomm. in 6.* concedi Cle-
ricis, & Ministris Ecclesiæ, atque adeo Reli-
giosis, posse, Interdicti tempore, Missas, & alia
Divina Officia privatim, hoc est clausis ja-
nuis, &c. (ut ibi distinctius explicatur) ce-
lebrare. Jam inquiri, an dicti Clerici, & Mi-
nistri obligentur Missæ privatim interesse
diebus festis?

Respondeo, obligari, Nam invenio dispa-
ritatem b inter hos Ministros ex vi dicti Ca-
pituli *Alma Mater*, & inter alios ex vi Bullæ
Cruciatæ. Siquidem prædictum Privilegium
collatum in *Cap. Alma Mater*, datur Ordini
Ecclesiastico, cui privilegio non potest re-
nunciare quilibet privatus. At privilegium in
Bulla conceditur ipsi personæ in particulari,
cui ipsa particularis persona renunciare liberè
valet. Non est igitur mirum, si ipsa praxis
& receptus inter Fideles usus declaravit, Mi-
nistros prædictos obligari ad assistendum Sa-
cro diebus festis, tempore Interdicti; quia
ut dictum est non possunt. non uti privilegio
concesso toti Ordini Ecclesiastico. At, quia
potest persona particularis, non uti privile-
gio sibi dato, ideo potest in Bulla, quæ datur
particulari personæ, habere locum
prima sententia dicta

h Lud. à
Cr. l. c.

n. 6.

n. 7.

Y 3

§. III.

§. III.

Quid concedat Bulla, quoad celebrationem Missæ in Oratoris Privatis extra tempus Interdicti.

1. **B**ulla præter dictum favorem valendi celebrare, vel facere celebrare tempore Interdicti in Oratoris privatis, concedit etiam in iisdem eundem favorem extra Interdicti tempus. Sed de hoc ego latè egi in Opusculo de Sacrificio a Missæ, quare non est id cum molestia Lectoris hic repetendum.

a In Opusculo de Sacrificio Missæ. l. 1. c. 4. §. 4. à n. 36.

§. IV.

An per Bullam possit quis erigere Oratorium privatum, in quo celebretur sine alia Pontificis licentia.

1. **A**ffirmat b Castropalaus his verbis: *Bulla ergo, inquit, concedit sumenti ipsam, ut possit habere privatum Oratorium, & in eo celebrare Missas, vel celebrari facere, dummodo Oratorium, sit divino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario designatum juxta formam in Triad. sess. 22. in Decreto de Celebrandis Missis præscriptam, & dum eo quis utitur, fundat preces pro unione Christianorum Principum, & eorum contra Infideles victoria. Hæc ille, cui assentitur Ludov. c. à Cruce.*

b Castrop. de Bull. disp. un. p. 6. n. 2. sine.

c Lud. à Cr. de Bull. d. 1. c. 5. du. 1.

d Trull. de Bull. l. 1. §. 3. dub. 4. e Galleg. de Bull. ca. 4. dub. 31.

f Dian. p. 9. tr. 1. ref. 23. g Mendo d. 6. c. 1. nu. 6.

2. Ratio fundamentalis hujus sententiæ est, quia in Bulla expressè conceditur, ut in privato Oratorio, (visitato utique, & designato ab Episcopo) tempore Interdicti celebretur, ergo supponitur concedi etiam aliis temporibus non vetitis, quod est minus, juxta Regulam Juris in 6. Cui conceditur quod est plus, conceditur quod est minus. Adde, in Bulla Latina expressè poni sic (etiam tempore Interdicti.) At particula hæc (etiam) cum exprimat casum difficiliorem, supponit, tamquam certum, casum minus difficilem.

Verum hæc sententiã prorsus rejicit Trullench, d Gallegus, e Diana, f Mendo, g qui omnes non possunt (& quidem merito) sibi persuadere, Pontificem velle concedere Privilegium celebrandi Sacrificium Missæ in domo cujuscumque privati, Sacrificium, inquam, quod est summus actus Religionis,

quem exercere in hac vita Fideles possunt, quemque cum summa, & possibili reverentia debent.

3. Hæc ex illis. Sed quia Adversarii possent, has, & similes rationes ex inconvenientia ductas eludere; Illa mihi hæc de re diu cogitanti efficax menti occurrit. Quod Summus Pontifex, dum licentiam concedit, ut etiam Interdicti tempore celebrari valeant Missæ in Oratorio privato, supponit, Oratorium jam esse alias ab ipso, vel ejus Delegato concessum, non autem per Bullam concedit. Sicuti cum dixit, ut notavimus modo §. 2. nu.

2. Concedo, ut habens Bullam possit celebrare in Ecclesia, etiam tempore Interdicti; supponit jam constitutam esse perfectè Ecclesiam, non enim per hæc verba constituit. Ita in casu nostro. Perfectè autem constituta supponitur Ecclesia, quando non solum materialiter, sed formaliter etiam est perfecta, hoc est, legitimè, ad Sacrificium Missæ in ea celebrandum, ab habente potestatem approbata.

§. V.

An Commissarius Cruciatæ possit prædictum Oratorium perfectè constituere, seu concedere?

1. **D**uæ hic sunt sententiæ. Altera negat cum Diana h aliique, atque adeo negat, Commissarium Generalem Cruciatæ h Diana posse concedere facultatem, ut quis in Oratorio Domus suæ celebret, vel faciat celebrare. Ratio potissima est, inquit, quia non in Trull. apparet, Verbum ullum in Bulla, etiam Originali, Cruciatæ, per quod Summus Pontifex hanc facultatem Commissario, quamvis Mendo Generali, communicaverit. Adduntur alia Rationes, quæ certè non ita efficaces judicantur, perinde ac prædicta.

2. Altera concedit, i modo Oratorium, antequam in eo celebretur, visitetur, & deputetur ad Divinum Cultum ab Ordinario. Ratio hujus sententiæ est, Prima, quia Petrus de Lara k inter cæteras facultates Commissarii Generalis recenset hanc: *Item possumus concedere licentiam, ut quis celebret, vel celebrare faciat in Oratorio privato, quod prius fuerit ab Ordinario visitatum.*

3. Secunda, quia idem Mendo, & Gallegus legunt

Iegus locis citatis testantur de ipsa praxi in Hispania, qua per annos multos à variis Commissariis Generalibus hæc concessio facta est pluribus, sed certè solum Nobilibus, ac Dinastis, & indies fit; id quod ipsi probant ex informatione, quam iidem exceperunt ab ipsis Commissariis Generalibus, & ab eorundem Secretariis, qui ejusmodi licentiam expedire solent.

4. Tertia, quia quod in Bulla Cruciatæ hoc privilegium non inveniatur, nihil obstat; Credendum enim pro certo est, haberi ex aliqua alia Bulla, vel rescripto Commissariis directo, vel certè dicendum, usum tot annorum circa hanc facultatem legitimè concessisse jam Commissariis Generalibus ejusmodi potestatem.

5. Ut quid ego sentio, clarius proferam: Sciendum est Commissarium Generalem Cruciatæ residere in Hispania, atque ab hoc seelere constitui alios Commissarios Provinciales in quacumque Provincia, in qua Bulla promulgatur, & ab his Provincialibus substitui, seu nominari alios Commissarios particulares in singulis Civitatibus, seu Diocæsisibus.

6. His distinctis, puto Primò, esse valde probabile, Commissarium Generalem, qui in Hispaniis residet, potiri, (saltem pro Nobilibus, pro quibus est praxis) potestate prædicta, id enim admodum verisimile reddunt modo allata rationes.

7. Et quidem existimo (ut id suo hoc loco non præteream) eum, cui conceditur à Commissario Generali hoc Privilegium, non necessariò debere habere Bullam Cruciatæ, quia hanc conditionem de habenda Bulla, non videtur requirere tenor hujus concessionis; Putarem tamen, aliquam elemosynam ad arbitrium Commissarii esse dandam in subsidium belli contra Infideles; quia in his Privilegiis Cruciatæ semper habetur à Pontifice dicti subsidii temporalis ratio.

8. Puto Secundò, Commissarios provinciales, multò minus particulares, hæc potestate nequaquam gaudere. Ratio est, quia licet Commissarius Generalis habeat à Pontifice facultatem communicandi Commissariis Provincialibus omnem eandem potestatem, quam ipse Commissarius Generalis habet; sic enim dicitur in Bulla Originali, quam Originalem affert Ludovicus à Cruce ipso initio expo-

sitionis Bullæ. Item ut Commissarius Generalis deputare possit Commissarios in singulis Provinciis per locorum Ordinarios, quorum conscientia onerantur, prævia maturâ deliberatione, approbandos, cum simili, vel limitata potestate, licet, inquam, hac universali potestate gaudeat, unde dicere quis posset, etiam hunc, de qua loquimur, posse concedere Commissariis Provincialibus, tamen non habemus solidum fundamentum affirmandi, quod de facto concesserit.

9. Dices. In Delegatione, qua Commissarius Generalis delegat Commissarium Provinciale, sic habetur, ut ad verbum refert Taueredi: *a Datus potestatem, & facultatem a Vinc. cum omnibus suis incidentiis, & dependentiis, Transcra. adnexitatibus, & connexitatibus secundum, & to. 2. Qu. sicut nos habemus à Sanctitate Summi Pontificis, & sicut nos illas tenemus plenissimè.* Ecce ergo, quomodo totam potestatem suam, atque adeo hanc, Generalis de facto communicat Provincialibus.

10. Respondeo, recolendo, quòd modo n. 4. dictum est, hanc potestatem non habere Commissarium Generalem ex vi tenoris Bullæ Cruciatæ; quia in illa, ne verbum quidem, de hac, sed aliunde, &c. Dico igitur, esto Commissarius Generalis habeat potestatem communicandi omnia, quæ pertinent ad privilegia Bullæ Cruciatæ; sed unde habes, quod possit communicare etiam illud, quod aliunde habuit, vel ex alio rescripto, vel ex consuetudine præscripta; & connexionem vel nullam, vel satis remotam habet cum ejusdem Bullæ privilegiis? Vel; dato quod possit, unde habes, quod per prædicta verba de facto communicet, cum per hæc solum communicet connexa, & adnexa tenori Bullæ Cruciatæ, in quo tenore, ne vestigium quidem, est hujus privilegii de Oratoris privatis concedendis: Incerta igitur saltem res est, & cum sit magni momenti, non est facile præsumenda.

11. Nec valet, si dicas, aliquando id concessum hic tanormi à Commissario Provinciali fuisse. Nec valet inquam, quia semel, aut iterum id esse factum non parit præscriptionem, & credendum est, per errorem id esse bona fide tunc factum, quod hodiè, re diligenter examinata, fieri non potest.

§. VI.

Quid possit concedere Commissarius circa celebrationem Missæ, quo ad horam celebrandi.

1. **P**ropter connexionem, quam habet hæc quasiuncula cum præcedentibus, hæc cam breviter tractamus. Præmittenda autem ad ejus explicationem est sequens doctrina.

Celebrandi hora est Aurora tempus, usque ad Meridiem, ut alibi declaratum a nobis est; ubi in summa dixi licere ex probabilissima opinione Missam incipere duabus plus, minus, horis, ante Solis ortum; hoc est, antequam corpus Solare oculis nostris appareat; Terminus autem, ultra quem celebrari non licet, dixi ibidem, esse Meridiem, sed certè moraliter acceptum, hoc est, ut inchoari Missa possit ante Meridiem, vel in ipso Meridie licet absolvetur postea.

2. Generalis ergo Commissarius potest Nobilibus tamen, aut (juxta arbitrium ipsius Commissarii) Personis qualificatis concedere, ut per horam, antequam illucescat dies & per horam post Meridiem, Missæ, & alia Divina Officia incipi possint, idque coram ipsa Persona qualificata habente Bullam, & ejus familiaribus, & consanguineis. Ubi vides, non quemlibet, etiam qualificatum habentem Bullam, id ex se posse, sed solum illis qualificatis Bullam habentibus, quibus expressè concesserit Commissarius. Hanc potestatem communicari à Commissario Generali Commissariis Provincialibus, quibus juxta dicta §. 5. num. 8. conceduntur connexa, & adnexa probabile judico.

3. Inquires. Quando nam incipit hæc hora, quæ datur ex Privilegio?

Respondeo. Cum Privilegium debeat aliquid operari, omnes autem Missam possint incipere duabus horis ante Solis ortum. Ideo qui habet hoc privilegium, poterit tribus, plus, minus horis ante dictum ortum. Et quia omnes item possunt incipere Missam in ipso Meridie, idcirco, qui hoc Privilegio gaudet, poterit incipere una hora post ipsum Meridiem. Ita Trullench. *b* cum aliis.

b Trullen. *de Bull.* lib. 2. §. 5. *dub.* 3. à n. 3.

CLAUSULA SEXTA.

Conceditur item tempore Interdicti (id est Interdicti localis Generalis) Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschæ posse recipere.

CAPUT VI.

Favor secundus Bullæ tempore Interdicti. Possit recipere Sacramenta.

1. **N**ota primo, hunc favorem intelligi cum iisdem cautionibus quas diximus cap. præced. num. 1. puta, si non dederint causam Interdicto, nec per ipsos stet Interdicti remotio, & privatim &c.

2. Nota Secundo illud (& alia Sacramenta) quod esse magnum Privilegium recte dicit Ludovicus à Cruce, qui cum addit, licere habenti Bullam recipere Eucharistiam, & alia Sacramenta, quando placuerit, & ubi placuerit, semper est intelligendus, dummodo id fiat januis clausis & privatim, si sit tempus Interdicti, nempe, juxta ac requirit Interdicti tempus, neque enim Bulla, & Privilegia debent in aliis non expressis Interdicti legibus officere.

3. Nota Tertio illud (*præterquam in die Paschæ*) solum enim per hæc verba prohibetur receptio EUCHARISTIÆ, quæ ex obligatione in propria Parochia præstari debet, Immo, quia Bulla hanc solum obligationem communicandi in Parochia, ad satisfaciendum præcepto, excipit; colligunt Doctores, esse valde probabile, etiam ipso die Paschæ, hoc Privilegio te uti posse, modo ante, vel postea Parochiæ satisfacias. In aliis ergo diebus poterit quis cum Bulla recipere EUCHARISTIAM à quocumque Sacerdote; ut tenet Vasquez, quem cum aliis sequitur Diana mox citandus, licet neget Suarez, alique apud eundem Dianam *d*.

CLAUSULA SEPTIMA.

Item conceditur mortuorum corpora (nisi forte vinculo excommunicationis innodati decesserint) cum moderata funerali pompa sepe- liri.

CAPUT

CAPUT SEPTIMUM.

*Favor Tertius Bullæ tempore Interdicti.
Possit Ecclesiasticè sepeliri.*

1. **N**ota, hoc Privilegium dari omnibus, qui recipiunt Bullam id enim clare habet ejus tenor, & quidem si non dederint causam Interdicto, vel per ipsos non steterit &c.

2. Nota Secundo, hoc Privilegium esse magnificendum; nam per Jura antiqua solis Clericis conceditur, posse eos sepeliri in Coemeterio, & de jure noviore per *Cap. Alma Mater*, etiam in Ecclesia. At Laicis nullus, quoad sepulturam, conceditur favor, nisi forte in aliquibus festivis diebus Paschatis Resurrectionis, &c. vel pro non denunciatis nominatim, ut fuse agitur in Tractatu de Interdicto. His ergo Laicis, & pari modo omnibus Christi Fidelibus Bullam habentibus conceditur, ut possint in Interdicto Generali locali Ecclesiasticè, sed cum moderata pompa, sepeliri.

3. Si autem quæras, quænam sit hæc moderatio. Respondeo esse illam, (ut habet Corduba apud Ludovicum à Cruce, qua cum cantu, & tribus Campanarum clamoribus Cadaver deferatur, & sepeliatur, apertis Januis Ecclesiæ, sed sine Missa. Addit idem Anthor. in quodam Commentario Bullæ declarari per Pompam moderatam intelligi moderatam Pompæ, & solennitatis, quæ aliàs fieret juxta qualitatem Defuncti. Verum Ludovicus à Cruce loco cit. concludit, standum esse consuetudini Patriæ, vel Dispositioni Ordinarii, vel si hæc desit, Parochi.

Monitio pro oratione fundenda in usu prædicatorum favorum.

4. **Q**uoties uteris Bullæ favore celebrandi in Privato Oratorio, vel celebrandi ante horam. Quoties idem facis tempore Interdicti, Quoties Missam celebras, vel celebrare facis ante, vel post horam debitam cum concessione dicta Commissarij, Quoties divinis assistis eodem Interdicti tempore, toties aliquas preces Deo pro Unione Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem Infideles victoria, porrigere teneris. Sufficere autem unum Pater, & Ave,
Tamburinus de Sacramentis.

& ejus omissionem non esse, nisi venialem. alibi b dictum est.

Idem dic, quoties Eucharistiam sumis, modo dicto superius, & quoties ecclesiasticè aliquem ex vi Bullæ tempore Interdicti sepelis, nam in Bulla originali, quam toties citavimus, quamque habes apud Ludovicum à Cruce initio suæ expositionis, hæc monitio de oratione fundenda, ponitur immediate post illos prædictos favores, unde pro omnibus requiri videtur.

*b In Opus.
de Sacr.
Miss. lib. 1.
ca. 4. §. 4.
nu. 41.*

CLAUSULA OCTAVA.

Item, ut durante dicto anno, intra ipsa Regis Hispania Regna (Intellige, ubi promulgatur Bulla) non extra, carnibus de consilio utriusque Medici temporibus jejuniorum totius anni, etiam Quadragesimalium, vesci, ac pro eorum libitu, ovis, & lacticiis, itaque qui carne comederint, servata in ceteris jejunii Ecclesiastici forma, dicto Jejunio satisfacisse censentur.

Excipiuntur ab Indulto vescendi ovis, & lacticiis, quo ad Quadragesimalia Jejunia tantum, Patriarcha, Primates, Archiepiscopi, & alij Superiores, vel Inferiores Prælati, & qualibet Persona Regularis, & ex Secularibus illi, qui in Præbyteratus ordine constituti sunt, nisi hi fuerint Sexagenarii.

Hactenus clausula Indultum, quod deinde concessit Prælati, ac Sacerdotibus secularibus vescendi lacticiis Urbanus VIII. ponemus, & exponemus nō multo post in fine hujus cap. §. 5.

CAPUT OCTAVUM.

Secundum Privilegium circa cibos vetitos.

Hoc Privilegium quoad carnes, tū quoad lacticia, non posse nos uti extra Regnum, seu Regna ubi non promulgatur Bulla, supra indicavimus, & nunc confirmamus suo in loco, quia nimis id clare apparet in Bullæ tenore. Quare, si tu habens Bullam Panormi, eas Neapolim, ibi hoc Privilegio vescendi prohibitis frui non potes, potes autem, si eas in quamlibet Sicilia Civitatem, ut etiam si adeas Hispaniam, aliaque Regna, in quibus Bullæ Promulgatio conceditur.

Z

§. 1. Possit

§. I.

Posse carnibus vesci de consilio utriusque Medici.

1. **V**T hoc Privilegio fruamur, requiritur Consilium utriusque Medici. Circa quod dubitabis, quid emolumentum affert hoc Privilegium? Nam, vel certus sum, me ob infirmitatem gravem posse comedere carnes, & tunc licite possum illis vesci sine ullius consilio; Quod si sum incertus, & Medicus solus corporalis declaret, me carnibus indigere, etiam possum libere, ut ex se pater: Vel sum certus, vel certus reddor à Medico, me non indigere carnibus, & tunc nullo modo licite illis vesci possum: Vel denique sum in dubio, & dubius est Medicus de mea Indigentia; & tunc probabile putant nonnulli ut alibi a nos diximus, me posse iis vesci, ne scilicet in periculum certum gravis morbi dilabar; quo periculo stante, (ut quando est dubia mea Indigentia, semper stat) certe non obligor (aiunt hi) ad abstinendum à carnibus. Quid ergo emolumentum affert Bulla?

a Lib. 1. In Decal. c. 3. §. 7. V. Ieiunium.

2. Respondeo, Duo emolumenta affert. Primum, quia est alia sententia, & quidem communior, docens, in prædicto dubio esse obediendum Præcepto: Præceptum enim abstinendi à carnibus die vetito, est certum; excusatio autem, ut supponis, est dubia; unde prævalere debet ceteritudo Præcepti: Ideo Põtifex sequentibus hæc communior sententiã, immo etiã sequentibus primam, ne scrupulorum sit locus, concedit per Bullam ejusmodi comestionem.

b Lud. à Cr. de Bull. d. 1. cap. 5. dub. 10.

Secundum, quia (ut habet Bullæ tenor) quæ data est à Pio Quinto, quæque refertur à Ludovico b à Cruce) concedit Summus Põtifex, ut qui in reliquis servat formã jejunii (intelligit si semel tantum comedat ad satietatem &c.) enseatur implere Præceptum, & sic consequatur jejunii meritum, quod certe est magnum Privilegium. Meritum autem dixit improprio, & vulgari modo loquendi, significare volens, prædictos consequi eã satisfactionem ex dispensatione Thesauri Ecclesiæ per Summum Pontificem, quã consequerentur, si sine carnibus jejunarent. Id quod Põtifex in clausula hac, quã præ manibus habem, verbis magis propriis, & manifestis habet, ibi (ut jejuniis satisfecisse cõsuetur.)

3. Dubitabis secundo, quid intelligatur nomine utriusque Medici?

Respondeo, quoad Primum, intelligi quemlibet Confessarium, etiam si non sit tuus, quia etiam is Medicus spiritualis est, & quia in foro conscientiarum omnes Confessarii reputantur ut unum quid. Ita Gallegus, c addens satis esse, si id Consilium detur extra Confessionem, non enim Bulla Confessionem actualẽ requirit. Immo idem, & Bardi d docent, satis esse quemlibet Sacerdotem, quamvis non approbatum ab Ordinario ad Confessiones suscipiendas, quia etiam hic potest absolvere à venialibus, & absolute dici potest Confessarius, quidquid in oppositum dicat e Mendo. e

4. Quoad Secundum. Difficultas est. Utrum, sicuti certum est Doctorem in Medicina sufficientem esse, ita quemlibet, nec Doctorem, nec scientiam Medicinæ profitentem, sed hominem, vel etiam mulierem in medicando ægroto expertam?

Respondeo, sufficere, quia nomine Medici non intelligitur ad litteram, qui Doctoratus laurea est insignitus. Nam, si est Doctor, sed tamen mihi constaret, esse inexpertum, nõ sufficeret; esset enim directe contra mentem Pontificis: Intelligitur ergo, qui est peritus; unde recte de hac re sic dixit Henricus. f Si modo Medicus, aut expertus vir explicet, subesse causam. f

5. Dubitabis Tertio. Cũ Prælati omnes, ut etiam omnes Regulares, & Sacerdotes omnes, etiã sæculares, nisi sint Sexagenarii, excipiãtur per Bullã Cruciatæ ab usu Privilegii vescendi lacticiis diebus vetitis, ut mox dicemus latius, possunt ne ii uti hoc Privilegio comedendi carnes ex consilio utriusque Medici?

Respondeo, posse, quia in Summario Latino Bullæ allato à Ludovico à Cruce toties citato, & in Summario vulgari tum Hispanico, tum Italico, quod traditur sumentibus Bullam, non est illa exceptio in Privilegio comedendi carnes, adest vero solum in Privilegio edendi lacticia. Non placet ergo g Mendo nobis contrarius. g

6. Dices, at Trullench, h licet nobis favens, affert tamen verba Bullæ latinæ, ubi videtur excludi prædictæ Personæ, etiam ab usu Privilegii circa carnes. h

Respondeo. Vidit hunc loquendi modum Bullæ latinæ Bardi, i illumque timuit, unde optat majorem explicationem à Commisario generali, in quo residet potestas translatandi, ut ita dicam, & declarandi Bullam. i

7. Ego Commissarii Generalis majorem explicata-

explicationem optare, nō possum. Quæ enim major Declaratio, quam illa, quæ habetur in dicto Summario latino, & in Translatione Hispanica, & in Italica, quod Summarium Fidelibus datur à distributore Bullarum; & quod cum magna consideratione à Commissario compilatum fuisse, nemo prudens dubitare poterit; at in hoc non est illa restrictio quoad Carnes contra Prælatos, Religiososque & Sacerdotes.

8. Quod si quis dubitet, An Commissarius ejusmodi extensionem facere poterit, dubium evincet ex utroque annorum, quo distribuitur Fidelibus prædictum summarium; id, quod, vel ostendit, Commissarium hac potestate non caruisse ex tenore Concessionis Bullæ, vel ex alio Pontificis novo rescripto, vel saltem eam acquisivisse ex tot annorum consuetudine præscriptam.

9. Dubitabis 4. an hoc Privilegium valeat non modo pro diebus jejuniorum (ut loquitur Bulla Latina) verum etiam pro diebus totius anni, quando non est jejunium, nempe pro diebus feriæ sextæ, & sabbati, ut habet Bulla Italica.

Respondeo, etiam pro diebus totius anni dictis, propter rationem modo ductam à potestate Commissarii potentis Bullam declarare, qui signare id in Bulla Italica declarare proficetur. Adde illud Bullæ Latinæ (pro Diebus jejuniorum, legitime posse extendi ad dies feriæ sextæ, & sabbati, quia à sacris Canonibus hi dies vocantur etiam dies jejunii, licet nō tam rigorosi, ut sunt Quadragesimales. a Bardi id probat ex illa Regula juris in 6. Cui licet, quod est plus, licet, quod est minus. Verum, quia hæc Regula plures patitur limitationes, ut videre est apud Sanchez, ideo nostras rationes videntur esse expeditiores.

10. Dubitabis 5. An dispensatus ad carnes, modo dicto, per Bullam, possit pluries in eodem die carnes comedere? Respondeo, esse valde probabile, posse, nisi à Dispensante restringatur ad aliquas vices tantum; Id quod cum universaliter alibi dixerim, aliaque ad rem addiderim, eadem hic cum molestia repetere non oportet. Memineris tamen, hunc dispensatum per Bullam meritum jejunii habiturum, ut dixi, num. 2. si semel tantum comederit, formam nimirum jejunii in cæteris observans.

§. II.

Posse temporibus jejuniorum totius anni, etiam Quadragesimalium vesci lacticiis.

1. PRO tribus temporibus datur Privilegiū comedendi lacticia. Primo, pro feriis sextis, & sabbatis cuiuscumque Hebdomadæ. Secundo, pro Vigiliis, & quatuor temporibus. Tertio, pro Quadragesima.

Et quidem pro Quadragesima hoc clare est Privilegium, quia tunc sine Bulla esset à lacticiis abstinendum: In cæteris autem diebus anni est etiam Privilegium, nimirum pro locis illis, ubi est legitima consuetudo non comedendi tunc lacticia: Immo etiam in aliis locis, ubi est consuetudo tunc comedendi lacticia est Privilegium, nam per illud sedantur saltem conscientia timoratorum.

2. Iam vero Dubitabis Primo, An qui habet Bullam, possit vesci lacticiis in jejunio ex voto, ex pœnitentia Sacramentali, & ex Jubilæo?

3. Antequam respondeam, recole, si vejunare debeas ex voto, si ve pœnitentia data à Confessario, si ve ad lucrandum Jubilæum: recole, inquam, esse opinionem probabilem, te tunc posse jejunare comedendo lacticia, nisi tamen, vel expressè, vel ex circumstantiis colligatur, votum, & Pœnitentiam, & conditionem jejunii in Jubilæo fuisse, etiam de abstinentia à lacticiis, ut à alibi à me dictum est. Cujus probabilitatis ratio principalior est, quia Ratio jejunii Ecclesiastici stat 15. §. 6. n. cum lacticiis; quare, nisi aliud expressum in prædictis fuerit, satis jejunium exhibetur, etiam cum lacticiis, quia jam sic ponitur id, quod absolute jejunium Ecclesiasticum est. *Lib. 3. in Decal. c. 11. de voto Ibidem. Lib. 4. c. 5. §. 1. n. 25. de Pœnit. & Jubil. e Bardi de Bulla p. 2. tr. 3. c. 2. sec. 10.*

Respondeo nunc ad dubitationem, affirmative; Nam si est probabile, ut etiam habet e Bardi, te satisfacere illis sine Bulla, multo magis cum illa, si tamen aliud expressum non fuit, ut dictum est: nam tunc ad illam non extendit Bulla, quæ solum dispensat in jure communi.

4. Dubitabis Secundo. Minor viginti uno anno qui non jejunat in die VG. Quadragesimæ, potest ne tunc lacticia cum Bulla comedere. Idem quaeritur de aliis non obligatis ad jejunium.

Respondeo posse; quia Privilegium hoc, quo ad lacticinia, est absolute concessum, & quidem ad libitum, nec restrictum ad conditionem jejunandi.

§. III.

Ovis, & Lacticinis.

1. **Q**uid veniat lacticiniorum nomine, *a Lib. 4. in Decal. c. 5. §. 1. a. n. 19. b Ibidem a. n. 14.* Quid ovorum *a* alibi dixi, ut item *b* dixi, non intelligi Sanguinem, Medullam, Laridum, Assuntiam, pinguedinem quamcumque licet probabiliter in nostro Sicilia Regno intelligatur Sagimen ex Sue, quod est Laridum Suis liquefactum.

2. Sed hic dubitabis Primo, quid de Sagimine liquefacto ex adipe aliorum animalium, Gallinarum, Anserum Cervorum?

Respondeo, non intelligi, saltem in nostris Regionibus, nomine lacticiniorum; Ratio est, quia fundamentum, unde loco citato diximus, probabile esse, intelligi Sagimen Porcinum, est quia in nostris Regionibus illud communi hominum existimatione connumeratur inter lacticinia. At non video, Sagimen aliorum animalium, cum rariū sit, ita connumerari. Quare licet physice eadem sit ratio de hoc, atque de Suillo, non est tamen moraliter, & ita sustinet Bardi *e Bard. p. 2. tr. 3. c. 3. n. 15. & 16.* ipse citat, qui fortasse pro nostris Regionibus contrarii non essent nostræ sententiæ.

3. Dubitabis Secundo de Ovis, quæ vocamus, & certè sunt nonnata.

Respondeo. Dixi ibidem, enumerari inter lacticinia, non vero racemum, unde ea pendunt, quia illa sunt eadem substantia ac Ova, hic est ipsissima Caro. Pater Bardi refugit numerare inter lacticinia Ovicula illa instar acini, quæ dicto racemo sunt affixa, quia adhuc, inquit, retinent naturam sanguinis, & non sunt in substantiam Ovi conversa. Sed profecto sapor, color, aliaque omnia ostendunt, ea non esse sanguinem, sed jam concreta in substantiam ovi.

§. IV.

Excipiuntur Patriarcha &c. ab indulto lacticiniorum.

1. **I**n Jejunis Quadragesimalibus vesci lacticinis non possunt cum Bulla hac

communi, quam nunc explicamus (nam cum alia, §. 5. dicemus) Primo Prælati. Secundo, quævis persona Regularis, Tertio omnes Præsbyteri sæculares, excipe nisi prædicti fuerint Sexagenarii.

2. Dictum est autem (Quadragesimalibus) nam certe possunt in Sextis Feriis, & Sabbatis, & in Jejunis Vigiliarum, & Quatuor Temporibus, quæ non incidant in Quadragesimam. Ratio est, quia Bulla solum Quadragesimæ Jejunia excipit.

3. Dictum item est (in Jejunis) nam de Dominicis Quadragesimæ, quando non Jejunatur, dicam mox à num. 14. Verum dicuramus de tribus prædictis Classibus personarum separatim.

Omnes Prælati.

4. **I** sunt primo Patriarchæ, primates, Archiepiscopi, Episcopi. Secundo, alii Prælati inferiores, ut Abbates, Generales Religionum, provinciales, Superiores Locales ordinarii, hi enim omnes sunt Prælati, idest habentes Jurisdictionem ordinariam, eamque spiritualem.

Inter Episcopos (sub quo nomine intellige in posterum omnes primi generis) & inter Prælatos Inferiores, est unum discrimen: nam hi Inferiores renunciata Prælatura, vel finito ejus tempore, cum non sint amplius Prælati, nec aliquid ejus Dignitati habeant, ut supponimus, non excluduntur tunc, ab hoc Indulto, nisi sint Religiosi. At Episcopi, renuntiato Episcopatu, quia semper remanent in Dignitate Episcopali, semper excluduntur.

5. Dubitabis porro hic primo. Episcopus solum electus, sed nondum confirmatus à Pontifice, excluditur ne? Respondeo. Non excluditur: quia nondum vere est Episcopus.

6. Quid si sit confirmatus, sed nondum consecratus? Respondeo, excluditur: quia vere tunc acquisivit potestatem Episcopalem exercendi Jurisdictionem temporalem, & spiritualem; Unde potest censuras ferre, approbare Confessarios, Indulgentias concedere &c.

Dico (potest) nam cæterum, ut actu exerceat, debet accepisse possessionem Episcopatus. quod recte notat *d Azorius*.

7. Dubitabis Secundo. Cardinales excluduntur ne ab hoc Indulto vescendi lacticinis, si forte legitime Bullam sumant? Respondeo.

non posse cum Bulla comedere lacticia, quo ad dies Quadragesimæ. Sublumo. Sed Dominicæ prædictæ, licet non sint Jejunia, id est, non sint dies, in quibus jejunatur, sunt tamen dies Quadragesimæ. Ergo, &c.

18. Huic autem rationi respondere potest Prior sententia, asserens, magis standum esse latinæ Bullæ originali, quam vulgari in hoc casu, ubi non est Declaratio, sed dispositio pertinens ad substantiam Concessionis, excedens potestatem Commissarii. Quare vulgaris est explicanda juxta sensum Latinæ, atque adeo per dies Quadragesimæ intellexisse Commissarium solos dies Jejuniorum, qui sunt in Quadragesima, non vero dies Dominicos, & quidem merito: nam dies Dominici sunt ultra dies Quadragesima, qui dies proprie sunt Quadragesima.

Nisi Sexagenarii sint. Vbi de Pueris aliisque non obligatis ad Jejunium Ecclesiasticum.

19. **P**RÆdicti, Episcopi, Regulares, Præsbyterique sæculares, si sint sexagenarii, possunt lacticiis frui cum Bulla.

Sed Inquires Primò. Quinam sunt Sexagenarii? qui jam attigerunt Sexagesimum annum, necdum compleverunt, an, qui jam compleverunt? Breviter, Annus Sexagesimus ad hunc effectum, debet ac esse completus, an satis est incompletus?

Respondeo. Ego, quamvis sciam, ex Doctoribus citatis aliquos requirere completum, aliquos esse contentos incepto, puto tamen cum his posterioribus, satis esse inceptum, atque adeò sufficere, si quis attigerit Sexagesimum. Non me movent rationes, quæ afferuntur à prædictis. Respondere enim illis facile quis posset, sed ipsa verba Pontificis, non enim Pontifex in nostra Bulla utitur illo modo loquendi (*Concedo hoc Privilegium illis, qui Sexaginta annos habent*) qui modus loquendi variè in utramque partem explicari posset, sed dicit: *Concedo hoc Privilegium illis, qui sunt Sexagenarii*. At, qui attigit Sexaginta annos, licet non compleverit, dicitur, & est Sexagenarius, ut etiam pari modo dicuntur Octogenarii, Centenarii etiam ii, qui octoginta, centum attigerunt. Sexagenarius enim proprie, & latine dicitur ille, qui agit sexaginta annos, non verò qui jam egit, illosque complevit. Hæc est mea ratio. Adde, ereditibile valde esse,

Pontificem voluisse indulgere prædictis, atque hoc Privilegium concedere, quando ex recepta jam consuetudine non obligantur amplius ad Jejunium Ecclesiasticum; Sed jam ex probabilissima opinione hi sunt illi, qui solum attigerunt Sexagesimum. Ergo, &c.

20. Inquires Secundò. Qui non obligantur ad Jejunium, quales sunt pueri, puellæque usque ad vigesimum primum annum completum, & pauperes mendici, qui non habent cibum sufficientem, quo refectioem semel facere possint, ut etiam Artifices, qui artibus laboriosis vacant, possunt ne iis diebus, quibus non jejunant, comedere legitime lacticia cum Bulla?

Respondeo, Possè. Id quod b supra universaliter dixisse me, memini. Ratio autem est eadem ibidem dicta, quia Bulla absolute id concedit, & non sub conditione jejunandi.

21. Subinquires per hanc occasionem. Pueri, qui nondum septimum attigerunt annum, indigent ne Bulla ad comedenda lacticia?

Respondeo, Certum est non indigere, etiam ad comedendas carnes, si non sint rationis capaces, sive ante, sive post septennium, quia puer rationis impotens, vel non est subditus legibus, vel ab ipsis excusatur; Certum est item, indigere post septennium, si sint rationis capaces, quia jam sunt subditi legibus, ut alibi à nobis dictum est.

Quæstio igitur solum superest de raro casu, quo puer ante septennium sit certo rationis capax. De quo dico esse probabile, d non posse sine Bulla vesci lacticiis, & item esse probabile, posse. Ratio, quod non possit, est, quia omnis, qui ratione utitur, subicitur legibus. Quod vero possit, est, quia Ecclesia, nisi quid amplius explicet, solum dirigere præsumitur suas leges ad eos, qui communiter sunt in ætate, in qua solet esse plena discretio, id est, post septennium, non vero pro casu raro, & per accidens ante septennium.

22. Quid si dubium sit, an usu rationis puer polleat? Respondeo. Tunc, e ante septennium, ne illum obliges ad prædicta Præcepta Ecclesiastica custodienda, quia possidet tunc ætas Infantilis, quæ libera est, vel excusatur à præceptorum ligamine, ac propterea non est à superveniente dubio liganda. At, in septennio, vel post septennium, illum obliga, quia tunc

a Vterque Sanchez, qd alii multi apud Land. de Prac. Eccl. tr. 5. d. 17.

b Supra 2. nu. 4.

c In app. de Comm. ca. 4. §. 2. à nu. 7. d. Malin. p. 10. Sanchez. d. 52. nu. 1. A. P. qual. d. juv. d. 50. nu. 2. 5.

e Malin. p. 10. d. 10.

a *Castrop.*
tom. 1. *dis.*
1. *de leg. p.*
24. §. 3.
nu. 3.
b *Sanch. l.*
6. *Sum. c.*
16. *nu. 7.*

tunc ex communiter contingentibus præsumitur, ratione uti. Ita universaliter a *Castrop.* Quæ sententia cum certè sit, saltem tutior, est a nobis amplectenda, quam etiam docet in simili *Sanch. b.*

§. V.

De Privilegio edendi lacticia concessa ab Urbano VIII. aliquibus ex prædictis exceptis.

1. **V**Rbanus VIII. Episcopis, & Presbyteris secularibus, qui sunt exclusi ab Indulto lacticiniorum per Bullam communem, illud concessit iisdem (non verò Religiosis) in hunc tenorem.

Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis inferioribus Prælatibus, nec non Presbyteris secularibus dumtaxat, ut Quadragesimali tempore (hebdomada tamen majore excepta) ovis similiter, ac lacticiis, pro eorum libitu, uti, & vesci, indulgemus, data elemosyna per Commissarium Generalem taxanda.

2. Porro circa hanc Bullam (quam vocate solemus Bullam parvam, vel Bullam lacticiniorum) multa essent inquirenda, sed, quia hæc est extensio Bullæ Cruciatæ, ea, quæ superius diximus, hic etiam dicta esse censendum est. Solum igitur aliqua ipsius propria sunt hic proferenda, Quare.

§. Inquires Primò. Quanta elemosyna eroganda est pro hac Bulla? Respondeo. Commissarius Generalis sequentem taxam constituit. Memineris autem Realem esse unum talentum moderatè Siculæ, grana quatuor, & ejuldem grani partem quartam.

Pro Episcopis, & c. & Abbatibus Reales 24

Pro Dignitatibus Canonicalibus Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiarum Reales 8.

Pro illis, qui gaudent Portionibus, vel Portionum medietatibus, & pro Beneficiariis curam habentibus animarum, vel non habentibus, quorum redditus annuus sit scutorum trecentorum, Reales sex.

Pro habentibus Beneficium, Capellaniam, vel Portionem, quorum redditus annuus non minus sit, quam scutorum trecentorum Reales sex.

Pro Clericis, & Presbyteris secularibus Reales duos.

4. Inquires Secundò. Virtute hujus Bullæ,

quam quis hic recipit, uti ne potest lacticiis extra regnum, & c. Respondeo e nequaquam, nam hæc Bulla cum sit extensio prioris, seu communis Bullæ, intelligitur cum eadem limitatione, qua illa est.

Inquires Tertio. Quando hic excipitur Hebdomada major, excipitur ne etiam Dominica Palmarum: Respondeo. Excipitur. Unde, ex vi hujus parvæ Bullæ, non possunt prædicti lacticiis vesci ea Dominica. Nam cum qualibet Hebdomada constet septem diebus manifestum est, Dominicam includi in hebdomada. Dixi (ex vi hujus parvæ Bullæ) nam, quia probabile est, cum Bulla communi licite posse comedi lacticia à prædictis Personis exceptis, in Dominicis Quadragesimæ, ut supra diximus §. 4. nu. 15. Ideo qui ex dictis personis illam communem habet, poterit & ex vi illius Bullæ ea comedere in dicta Dominica Palmarum.

6. Inquires Quarto. De quorum bonorum reditu intelligitur, quando, in taxa, bonorum, annuorum, fit mentio? Respondeo, bonorum Ecclesiasticorum, hoc est, bonorum, quæ quis habet ab Ecclesia, seu ratione beneficii Ecclesiastici, deductis oneribus, quæ fortè sint in illo beneficio. Quare si quis habeat bona Patrimonialia, vel propria industria conquistata, quantumvis pingua, si tamen id, quod habet ratione beneficii, Portionis, Pensionis, & c. non accedat ad redditum annuum in prædicta taxa definitum eam majorem elemosynam dare pro hac parva Bulla non obligabitur.

7. Inquires Quintò. Si Episcopi, Abbates, ut item Dignitates Canonicales, pro quibus non fit mentio quantitaris bonorum Ecclesiasticorum, pauca habeant, hoc est, habeant bona Ecclesiastica non pertinentia ad annum redditum scutorum trecentorum, obligantur ne taxam 25. vel 8. Realium contribuere pro hac Bulla?

Respondeo. Obligantur, quia dum Commissarius taxavit elemosynam pro his, non respexit ad redditus, sed solum ad Dignitatem. Addit & Gallegus, hos obligari ad prædictam taxam, etiam si nihil habeant.

8. Inquires Sextò. Coadjutor V. G. Canonici, vel cujuscumque Beneficiarii venit nomine Canonici, vel Beneficiarii, ita ut debeat dare elemosynam constitutam pro illis, quorum est Coadjutor?

Respondeo. Nequaquam quia Coadjutor

e Galleg.
claus. 6.
du. 53.

d Gallo. l. e.
dub. 55.
Trull. in
Appen. n.
12.

e Galleg.
ib. d. 56.
Trull. ibid.
num. 13.

f Trullen.
in exp. sit.
hujus Bul.
parva n.
14.

g Gall.
claus. 6.
d. 57.

non est vere Canonicus, vel Beneficiarius, habet enim solum Jus ad rem non in re, ut notat Trullench. loc. cit. num. ult. lege id latius apud Gallegum, *a* qui id confirmat ex Suario, docente, Coadjutorem vivente Proprietario, non esse Canonicum, licet habeat locum in stallis, & vocem in Capitulo, absente Proprietario.

a Galleg. ib. dub. 58.
b Bardi. p. 2. tr. 3. ca. 2. sec. 8. num. 131.
 9. Inquires Septimò. An qui vult suum Indulto hujus Bullæ Lacticiniorum, debeat etiam sumere Bullam communem? Respondeo, nequaquam; *b* quia id non requirit tenor Bullæ: & meritò, hæc enim non dependet necessario ab illa communi; sed est nova declaratio, seu potius nova extensio, novumque privilegium.

c Trull. l. c. num. 9.
 10. Inquires Octavo. Prælati Superiores, V. G. Episcopi, si fuerint assumpti ad Episcopatum ex Religione, gaudent ne Privilegio Lacticiniorum hujus parvæ Bullæ? Ratio dubitandi est, quia ejusmodi Episcopus, quæ Episcopus est, videtur gaudere hoc privilegio, at, quæ Religiosus non videtur; quæ igitur qualitas ex his prævalebit? Respondeo cum Trullench, prævalere qualitem Episcopatus, atque adeò frui hac Bulla posse, quia dignius debet ad se trahere minus dignum. Confirmatur; quia licet, qui assumptus est ad Episcopatum à statu Religioso secum ferat Vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quæ sunt de essentia status Regularis, tamen non fert obligationes ad cæteras observantias Regulares, quia illæ sunt pro statu, quo vivunt in Religione, ut signate non ferre has obligationes & abstinentias Regulæ docet Sanch. *d*

d Sanch. l. 6. Sum. c. 6. num. 15.
 Immo etiam si Religiosi Sancti Francisci de Paula habeant pro voto abstinentiam à Carnibus, & Lacticiniis, qui tamen ex illis assumuntur ad Episcopatum, ut etiam si quis ex iisdem ejiciatur à Religione per legitimam ejectionem, illo voto non obstringuntur quia illud votum tamen sit de essentia hujus Religionis, est tamen solum pro statu, quo ibi vivunt. Ita discunt *e* Bardi. Quoniam igitur Episcopus extra Religionem vivit non tenetur ex vi Religionis abstinere ab illis cibis, à quibus debent abstinere in Religione, & consequenter Bulla hæc parva ei prodesse poterit, &c.

e Bardi. l. c. sect. 10. nu. 132.
 11. Cardinalis autem non Episcopus, qui sit presbyter à Religione ad Cardinalatum assumptus, non poterit hac Lacticiniorum

Bulla gaudere, quia ex una parte Religioso nulla sit concessio in hac Bulla; & ex alia nulla in eadem sit concessio meræ Dignitati Cardinalatus, ut patet ex tenore Bullæ. Quod si ejusmodi Cardinalis sit Episcopus, tunc non est mirum, posse gaudere; quia cuicumque Episcopo hæc parva Bulla conceditur.

12. Denique Episcopi, sive Regulares, sive Sæculares, si sint mere Titulares, quia scilicet renuntiaverunt Jurisdictioni Episcopali, gaudere possunt hoc Indulto, quia adhuc retinent dignitatem Episcopalem. At vero si fortè sint degradati, non gaudebunt, quia per Actualem degradationem amittunt omnia privilegia. Si quis autem renuntiavit, tum Jurisdictioni, tum Dignitati, non posse gaudere putat *f* Bardi; quia tunc jam caret omni dignitate. Sed mihi difficilis est hæc Decisio, quia cum in eo semper remaneat Character Episcopalis, nunquam poterit se dignitate Episcopali spoliare.

f Bardi. l. c. sect. 8. num. 111.
 13. Inquires Nonno. Quando dicemus infra, in communi Bulla debere scribi nomen ejus, qui illam sumit, eamque debere apud se retinere eo modo, quo ibidem explicabitur, id ne etiam est necessarium in hac parva Bulla? Respondeo, non esse simpliciter necessarium, docet Trullench, *g* quia id in hac Bulla, nec ab ipsa, nec ab ejus Declaratore Commis-

g Trull. l. c. nu. 3.
 sio requiritur.

CLAUSULA NONA.

Item Prædicti Bullam sumentes, qui, diebus Ieiunio non suppositis, ad implorandum Divinum Auxilium pro Unione, & Victoria prædictis, voluntarium Ieiunium, vel, si Ieiunare impediti legitime fuerint, aliud opus pium, arbitrio eorum Confessarii, vel Parochi, assumpserint, & simul pro Unione, & Victoria prædictis preces sulerint, toties id fecerint, dicto anno durante, quindecim anni, & totidem quadragena de injunctis eis, & quomodolibet debitis penitentibus misericorditer in Domino relaxentur; & in super omnium precum, elemosynarum, Peregrinationum, etiam Hierosolyma, & aliorum honorum, qua in universali militante Ecclesia, & singulis ejus membris sunt, participes reddantur.

CAPUT

CAPUT IX.

Tertium Privilegium de quibusdam Indulgentiis, & participatione bonorum operum.

Sub predictis conditionibus duo hic conceduntur, puta, Indulgentiæ quædam peculiare, & participatio bonorum operum Fidelium. Jam de Singulis.

§. I.

Quanam Indulgentia hic concedantur.

1. Solebant olim in Ecclesia (nam hodie in usu non sunt) imponi delinquentibus diversæ Pœnitentiæ, juxta diversam culpæ gravitatem, ad arbitrium Sacerdotis. V. G. Jejunia, flagellationes, Inclusiones in Monasteria, & similes, ut haberetur in multis Sacris Canonibus, qui ponuntur in fine Decreti post tertiam ejus partem; & illæ quidem, quæ imponebantur, ut duraturæ per Quadraginta dies V. G. vocabantur Quadragenæ, seu Quarantenæ; quæ V. G. per septem dies appellabantur septenæ, & sic de cæteris. Quando ergo ob Ecclesiæ benignitatem condonabatur alicui pœnitenti pœna ipsi injuncta, quæ alias durare, ut dictum est, debebat per Quadraginta V. G. dies, dicebatur ei relaxari una quadragenæ; quando autem octuaginta dies, dicebantur ei relaxari duæ Quadragenæ, ut etiam, si per annum durare oportebat, vel per duos annos, dicebatur ei remitti unius vel duorum annorum Pœnitentia.

2. Hinc facile jam intelligis, quid concedat Pontifex, dum in præsentis clausula dicit, accipienti Bullam, ac jejunanti cum circumstantiis in ea designatis, relaxari quindecim annos, & totidem Quadragenas de Pœnitentiis ei injunctis. Concedit enim ipsi remissionem debiti agendi pœnitentiam per quindecim annos, & totidem Quadragenas, seu Quarantenas dierum: quæ quidem Quarantenæ ascendunt (nisi in computatione fallor) ad dies ducentos, & nonaginta. Sive autem id explices, tunc remitti de pœna Purgatorii pœnam prædicti anni, prædictorumque dierum, sive tunc remitti de Purgatorii pœna, quanta tibi remitteretur, si per illud tempus pœnitentiam in hac vita egisses, semper magnum

Tamburinus de Sacramentis.

erit beneficium. Uter autem ex his modis sit probabilior, vide apud Scholasticos, præsertim apud Suarium. a

3. Scito autem, quando dicimus, per Indulgentias remitti pœnam, nos intelligere remitti in foro Dei. Falsa enim est illa opinio, quæ dicit, per Indulgentias remitti solum pœnitentiam in foro Ecclesiæ, lege Suarium, b qui censet esse de fide, posse ab Ecclesia concedi Indulgentiam, ut per eam extra Sacramentum Pœnitentiæ remittatur pœna apud Deum, cum Christus Dominus absolute dixerit, (quemcumque solveris super terram, erit solutus, & in Cælis.)

4. Quando autem dicimus in foro Dei, intelligimus solum remitti eas pœnas nostris peccatis debitas, quibus pœnis satisfacere debemus in foro conscientiæ. Quare si tu à tuo Prælato condemneris ad aliquam pœnam, sive spiritualem, ut sis V. G. suspensus per annum, sive temporalem, ut sis V. G. inclusus in Monasterio per similem annum, ab his pœnis non liberant te hujusmodi Indulgentiæ. Idem die de Pœnitentiis, quas Summus Pontifex vel pœnitentia tibi imponit, quando aliquid dispensat, per has enim pœnitentias a Pontifice, vel Prælato impositas, non satisfacimus immediatè Deo ob nostras culpas, quarum satisfactiones respicit, ut diximus Indulgentia, sed immediatè Ecclesiæ.

5. His cognitis. Inquires Primo, quando Pontifex in nostra Bulla Cruciatæ dicit, Jejunanti remitti dictos annos, & Quadragenas de injunctis pœnitentiis intelligit ne, remitti solum de injunctis, seu impositis, an etiam de cæteris quomodocumque debitis ab ipso Jejunante. Respondeo. Licet Doctores, ut videtur est apud Delugo, e discrepent, quando Pontifex limitate dicit (de pœnitentiis injunctis.) Aliqui enim dicunt comprehendi tum injunctas, tum alio modo debitas, ut tenet d. Suarez, Aliqui vero solum injunctas, ut tenet Delugo, e tamen in nostra Bulla non discrepant, seu certe discrepare non possunt; certum enim est remitti de utrisque quia sic clarè conceditur in Bullæ nostræ tenore ibi (De injunctis, & quomodolibet debitis Pœnitentiis.)

6. Inquires Secundò. An possit Indulgentia hujus clausulæ multoties acquiri, si multoties fiant, quæ in illa imponuntur? Respondeo, posse, siquidem hoc manifestè significat illud (toties, quoties.)

A a

Inqui-

a Suar. de Pœn. disp. 50. sec. 5. præsertim num. 5.

b Idem l. c. sect. 2. n. 2.

c Delug. disp. 27. de Pœnit. sec. 2. d. Suar. l. c. sec. 3. n. 3. e Delugo l. c. nu. 11.

Inquires Tertio. An per obtentam, vel obtinendam Indulgentiam possit Confessarius nullam pœnitentiam imponere pœnitenti vel pœnitens impostum omittere, si Indulgentia fuit plenaria, vel illam diminueret ad proportionem Indulgentiæ, si ea partialis fuit, qualis est hæc, quam in præsentia clauula explicamus, An, inquam, possit ob illam rationem, quod jam per Indulgentiam pœnitens satisfacit pœnæ sibi debitæ, propter quam solam satisfactionem imponitur pœnitentia vindicativa, de qua solum hic loquutio esse potest: nam veram Medicinalem semper esse necessario exhibendam, nec a pœnitente omitti posse, jam scimus.

Respondeo, non posse omitti, sed semper esse exhibendam docet Suarez *a* Sed posse, concedit, propter rationem jam dictam, aliasque, Delugo, *b* addens hanc esse sententiam communem Doctorum.

Ego, quamvis videam, hanc communem sententiam esse admodum re ipsa probabilis, de qua aliquid indicavi in Methodo Confess. quia tamen ea supponit, te lucratum esse; vel lucraturum Indulgentiam, id, quod certè communiter non caret aliqua incertitudine propter multas condiciones, quæ requiruntur ad Indulgentias certè acquirendas: idcirco in praxi semper a Confessario injungatur pœnitentia in Confessione, & a pœnitente adimpleatur: ut nimirum securi simus de

adhæbita satisfactione, & ita notat Bardi. *d*
tr. 4. cap. 1
sec. 3.

§. II.

Quanam Communicatio Operum hic concedatur.

1. **I**nter justos constitutos in Ecclesia sub uno Capite Christo adesse Communicationem Operum, quam fatemur in Symbolo ibi (*Sanctorum Communionem*,) de fide certum est; sed in quonam ea consistit?

Sanè, non solum consistit in influxu, quo Christus Dominus, tamquam caput in sua membra gratias impertit, & in Communicatione Sacramentorum omnibus Fidelibus communium; verum etiam in eo, quod quilibet justus possit applicare sua opera & de facto applicet, quando ei libet, in satisfactionem pœnarum, quas alii debent pro suis culpis, & item, ut possit per sua bona opera im-

petrate, & de congruo obtinere pro aliis aliud donum supernaturale, vel naturale, nimirum auxilium gratiæ, conversionem a malo statu, sanctitatem, bona temporalia, &c.

2. Quoniam autem hæc Communicatio est omnibus Fidelibus communis, quid supra hæc concedit hic Bulla Cruciatæ? Nihil, Respondet Ludovicus a Cruce, & Trulench. *f* sed eandem communicationem novo titulo acquirendam.

3. Verum probabilis esse debet, aliquid aliud concedi, quandoquidem ad eod signatè eam concedere, Pontifex profitetur, & ut ex contextu patet, tanquam novum Privilegiū.

Sed quodnam id aliquid est? Respondeo, si prius memineris opera cujuscumque Justii esse meritoria, impetratoria, & satisfactoria. Et quidem per opera, ut meritoria, quæ vocantur a Theologis meritoria de condigno, solum justus favet sibi operanti: At per opera impetratoria, quæ vocantur a Theologis merita de congruo possunt Fideles impetrare, & mereri de congruo, tum pro se, tum pro aliis, hoc est, mereri ex liberalitate venientis Deo aliquid beneficium sibi, vel alteri.

4. His in memoriam revocatis, sic aliqui discurrunt, quo ad satisfactionem. Petrus V. G. justus jejunit, V. G. per diem, sanè satisfacit pro aliqua parte pœnæ, quam fortasse adhuc debebat pro suis culpis, vel, si illud jejunium applicet pro aliis, V. G. pro Paulo, valebit satisfactio talis Jejunii pro pœnis debitis a Paulo. At verò si Petrus inveniat, si ve per alia similia opera, si ve per acquistam Indulgentiam Plenariam, nihil omnino debere pro suis culpis, & ex alia parte pro alio ipse non applicet, vel si applicet pro alio, hic alius sit Incapax, puta, quia existit in mortali, vel est in Gloria, vel est in Gehenna, tunc illa satisfactionis quantitas Petro super abundans ex prædicto Jejunio, quæ ipsi non est necessaria, quæque soli Deo cognita est, reservatur in Thesauris Ecclesiæ, cujus solus Pontifex, est distributor. Idem ergo Pontifex per hoc privilegium Communicationis, de qua loquimur, concedit hoc Beneficium, ut illa satisfactio superabundans, antequam reponatur apud Ecclesiæ Thesaurum; participetur (secundum taxam, quæ a solo item Deo est præscripta, & nota) ab eo qui Bullam habens jejunit cum circumstantiis explicatis.

Satisfactio autem dicta, quæ participabitur,

er, erit illa, quæ superabundat in eo puncto, quo habens Bullam modo dicto jejunit, vel fortasse etiam (ut tenet a Gallegus) erunt illæ satisfactiones omnes, quæ erunt postea faciendæ; & non applicandæ, durante anno ejusdem Bullæ, quod certè, ut idem notat, b est magnum beneficium. Simile quid dici posset de impetrationis fructu, quod videre poteris apud Galleg. c & melius apud Castropal. d

Hæc explicatio, quam affert Bardi de Bulla p. 2. tr. 4. cap. 2. sec. 1. nu. 7. solum illud habet boni, quod alia melior non occurrit, nam certum gratis videtur confecta. Ego autem potius dicerem, dari quidem ejusmodi communicationem per Bullam, quandoquidem sic expressè conceditur à Pontifice, sed quænam sit, ignorari, donec Deus dignetur per aliquem, qui ipsi placuerit, declarare.

§. III.

Sub quibus conditionibus predicta concedantur.

1. Primò, sub Jejunio, vel te non valente jejunare, sub opere tibi commutato à Confessario, vel Parocho. Secundò, sub oratione fundenda pro unione Principum Christianorum contra Infideles, & pro victoria contra eosdem. Non posse autem hæc opera fieri per alium, ad hunc effectum, videtur manifestum, nam ex modo loquendi Pontificis imponatur, ut personalia.

2. Jam vero quoad Jejunium, illud debet esse voluntarium, unde non valet ad hunc effectum Jejunium ex pœnitentia tibi à Confessario impositum, nec Jejunium, ex præcepto Ecclesiæ. Scio Ludovicum e à Cruce sustinere, Jejunium Quadragesimæ sufficere, idque ex præsumpta voluntate Pontificis, qui non est censendus toto illo Quadragesimæ longo tempore, velle Fideles privare his Indulgentiis; Scio, inquam, hoc, sed assentire non possum, quia ubi verba disponencis sunt clara, non est locus præsumptioni; at, quid clarius, quam illud, *debes jejuniò nò suppositis*.

3. Major difficultas est, an satis sit Jejunium ex Voto. Bardi cum aliis putat, non sufficere, Gallegus autem, sufficere, quia Pontifex excludit Jejunium, præcepto non suppositum; & vult, ut sit voluntarium; at Jejunium ex Voto non est Jejunium ex præcepto, & est maximè voluntarium, atq; ex devotio-

ne voventis. Non mihi displicet hic discursus.

4. Præterea commutans prædictum Jejunium iis, qui sunt impediti, non potest esse aliud, nisi vel Confessarius explicatus supra c. 8. §. 1. nu. 3. vel Parochus: & quia dicit Pontifex (eorum arbitrio) arbitrium autem in Jure semper debet esse rationale; ideo commutatio debet fieri prudenter juxta aliquam proportionem ad Jejunium, spectata qualitate personæ.

5. Prædictus b Gallegus sustinet, Jejunium hoc non posse commutari ad hunc effectum in orationem, sed debere commutari in aliud opus bonum pium distinctum ab oratione, atque errasse Rodriquez, cum dixit posse in orationem, quia, inquit Gallegus Pontifex vult duo opera, & non solum Orationem. Certè ego puto, id tutius saltem esse, sed non video, unde ita opera duo distincta exigat Pontifex, ut non possit Jejunium per replicatam Orationem compensari.

6. Illud denique hic concedo, quod concedit Castropalaus, i nam si quis ex aliqua causa infirmitatis, laboris, vel ætatis à præcepto excusaretur, poterit jejunare ad hunc effectum validè; quia jam illi ejusmodi Jejunium est voluntarium, & supererogationis.

7. Secundò, quoad Orationem fundendam, nihil esset explicandum cum in tenore Bullæ, quæ ad hanc pertinent, sint clara, nisi Rodriquez & cum Castropalao l scrupulum quemdam induxisset. Dixit enim hanc Orationem debere esse externam seu vocalem, nec sufficere solam mentalem; quia Pontifex (inquit Rodriquez,) quando præcipit opera satisfactoria, requirit externa, & visibilia. Verum puto, satis superque esse, mentalem, quia quando Pontifex vult vocalem Orationem, illam explicat injungendo Rosarium V. G. Septem Psalmos, Litanias, &c. Quod autem assumit Rodriquez, gratis assumit nos enim dicimus, quamvis Oratio vocalis sit magis proportionata visibili Ecclesiæ, non tamen semper eam esse necessariam, cum Pontifex possit concedere Indulgentiam se contententi V. G. & sæpè solet eam concedere dicenti, JE-

8. Scito deniq; hic duo. Primò, ad lucrandam hanc Indulgentiam, satis esse illam elemosynam, quæ datur in acceptione Bullæ, n Galleg. quia aliam non requirit Clausula hæc, ut notat Gallegus. n

A a 2

Sec. d. 60.

Secundo, satis esse non valde longas preces sed id distinctius dicam mox cap. 10. §. 2. n. 4.

CLAUSULA DECIMA.

Item qui, dicto anno divante, in singulis diebus Stationum almae Urbis, quinque Ecclesias, seu Altaria, seu, in illorum defectu, quinque unum altare devotè visiterint, precesque ad Deum pro Unione, & Victoria prædictis fuderint, omnes, & singulas Indulgentias Stationum intra, & extra muros prædictæ Urbis, tam pro se, quam, per modum suffragii, pro defunctis, pro quibus visiterint, consequantur.

CAPUT X.

Quartum Privilegium. De Indulgentiis Stationum, quas concedit Bulla.

1. **V**isitantibus Ecclesias Almae Urbis Romæ conceduntur variæ Indulgentiæ, quarum aliqua, quæ conceduntur iis, qui visiterint hanc, vel illam designatam à Summo Pontifice Ecclesiam, sunt solenniores, vocanturque proprio vocabulo, Stationes, quia, ut Indulgentiæ acquirantur, itur ad standum ibi, & ibidem orandum.

Has ergo Indulgentias Stationum, non autem alias, quæ aliis titulis conceduntur in aliis Ecclesiis, concedit nunc in Bulla Pontifex, si illi, qui Bullam acceperunt, sequentes condiciones, quas statim explicabimus, ponant.

2. Et quidem singulis quibuscumque diebus anni esse Romæ dictas Stationes, & ibidem præter alias acquiri Indulgentiam Plenariam, notat Gallegus, & Castropalaus. *b*

*a Galleg.
Claus. 8.
dub. 70.
b Castrop.
de Bull. p. 5
num. 9.*

§. I.

Quinque Ecclesias, vel Altaria visiterint.

1. **N**omine Ecclesiæ venit locus Deo dicatus, autoritate publica Episcopi erectus, ad Missam, divinaque Officia celebranda. Altaris autem nomine, venit locus ille, seu illa mensa firma, lapidea, vel lignea, super qua exhibetur sacrificium. Nam propterea Altaria quædam in plateis, vel Congregationibus, vel locis similibus, ubi sacrificare non conceditur, à nomine Altaris hic excluduntur.

2. Rursus licet Oratorium privatum, in quo, ex peculiari concessione Pontificis, Missa celebratur in domo privata, dubitetur, an ad hunc effectum comprehendatur sub nomine Ecclesiæ, docente Diana, & c. Trullenç. *c Diana p. 17. r. 70. fol. 43. d. Trull. de Bull. 9. dub. 11. c. Galleg. 8. dub. 71. f. Trull. dub. 2.*

3. Jam verò cum Pontifex ejusmodi visitationem concedat sub disjunctione, Ecclesiæ, vel Altaris, puto fesse certum, telucra has Indulgentias, si visiter quinque Altaria unius Ecclesiæ, quamvis in tuo Oppido plures ad sint Ecclesiæ.

4. Propter eandem disjunctionem puto, & te ad libitum posse visitare tria V. G. Altaria unius Ecclesiæ, & duo alterius, vel contra quamvis in utraque plura extent Altaria. Sed.

5. Inquires Primo, Altare, in quo actu non adest illud, quod vocamus Portatile, seu Altareram, aptum ne est ad hunc effectum, de quo loquimur?

Respondeo, esse probabiliter aptum quia satis est, si illud sit ex se Altare, & ex licentia Superioris, aptum ad Sacrificium; secus, si non ad sint dua vel tres Tabalæ, neque sufficeret.

Afferri pro hac Resolutione possit *b* Rodriq. *h* Roziq. qui docet, si in aliqua Ecclesia sit aliquod Canonium impedimentum, ob quod ibi celebrari legitime nequeat, esse aptum, ut, ad hunc effectum lucrandi Indulgentias Bullæ, visiteretur, cum sufficiat locum esse Sacrum auctoritate Episcopi, & deputatum ad celebrandas Missas.

6. Quod si ponas, sive Altare Oratorii Privati jam esse redditum profanum, sive Altare Ecclesiæ à Ministris redditum omninò ineptum ad Sacrificium per partialem V. G. vel totalem destructionem; non est mirum, si tunc illud excludamus, quia, ut sic, non retinet essentiam ut ita loquat, Altaris.

7. Inquires Secundò, si forte in aliquo Oppido non inveniatur quinque Ecclesiæ, nec una cum Altaribus quinque sed cum uno tantum Altari, quid faciendum?

Respondeo. Tunc profectò concedit Summus Pontifex, satis esse, si visiteretur unum Altare quinque.

8. Hinc, si alicubi existas, ubi solum sit Oratorium privatum cum uno Altari, poteris cū fructu hujus Privilegii quinque visitare dictum.

c Diana p. 17. r. 70. fol. 43. d. Trull. de Bull. 9. dub. 11. c. Galleg. 8. dub. 71. f. Trull. dub. 2.

g Lud. de Cruc. d. 1. cap. 8. d. 13. n. 1. aliquid.

h Roziq. In add. Bull. 1. n. 21.

b Roziq. In add. Bull. 1. n. 21.

dictum Altare; jam enim illud est verum Altare, ut dictum est modo.

9. Quid si alicubi existam, ubi sunt quinque Ecclesie, vel una cum quinque Altaribus, sufficere, si unum Altare quinque visitem?

Respondeo. Nequaquam sufficere, quia Privilegium visitandi quinque unum Altare, conceditur dumtaxat, quando defunt quinque Ecclesie, vel quinque Altaria.

10. Et nota cum Henríquez, si defectum quinque Altarium non satis esse, si sit in ea Ecclesia, quam tu eligis visitandam; sed requiritur, ut ejusmodi defectus adsit in toto Oppido.

11. Inquires Tertio. Si ego habens Bullam detineor aliquo impedimento, unde nequeam visitare quinque Ecclesias, nec quinque Altaria, poterit ne cum fructu visitare quinque unum Altare, ad quod possum forte me conferre? Eiusmodi certe sunt Moniales, quæ non raro unico gaudent altari in sua Ecclesia; ejusmodi sunt in carcere inclusi, ejusmodi, qui grave malum ab inimico V. G. timent, si obeant per Ecclesias.

12. Respondeo. Si prædictis superet copia unius Altaris, posse illud cum fructu hujus Indulgentiæ quinque visitare, probabiliter docet Bardi. b. Et ratio quidem nequaquam est, quia non debemus præsumere, Pontificem velle excludere ab his Indulgentiis plures, qui dictis impedimentis sine sua culpa detinentur, non est, inquam, hæc ratio, quia non facile præsumo extensionem, quando nullum est verbum in Privilegio, quod extensionem insinuet: sed ratio est, quia in tenore hujus Privilegii sunt illa verba (in illorum defectum) quæ certe satis verificari videntur non solum quando defectus est ex parte Ecclesiarum, vel Altarium; verum etiam, quando est ex parte habentium Bullam, siquidem personis vere impeditis vere deficiunt illa quinque Altaria.

13. Inquires Quarto. Dum quis visitat quinque Altaria in eadem Ecclesia, satisfacit ne, si ex eodem loco sine mutatione situs ea visitet? Quid secundo, si sine dicta motione visitet quinque idem Altare?

Respondeo. Dum visitas quinque Altaria, certe securius est, si dum fundis preces, facias aliquem corporis motum versus illud Altare, ad quod preces porrigis: secus, ea visitatio non

videretur esse quintuplex, sed una. Dum item visitas unum Altare quinque (quæ est secunda quæstio) securius etiam erit, si prima visitatione, hoc est, prima oratione finita, caput V. G. inclines, vel si es genuflexus, surgas, & iterum genufectas, & sic facias in singulis, ut nimirum appareant, & quidem sensibilibus, esse plures visitationes. Ita c. Trullench. c. Trullen. & Gallegus. d.

14. Dixi (securius) nam ceterum probabile est, sufficere corde moveri, hoc est mente distinguere unam visitationem ab alia. Ita Diana e pluribus f. alii allati a Gallego. c. d. 75. & Diana p. 79.

15. Inquires Quinto, Si quis inveniat Ecclesiam plenam ob multitudinem ad illam confluentium, satisfacit ne, si quinque Altaria visitet, stando pro foribus Ecclesie?

Respondeo. Si sit clausa non puto sufficere, si stans foris, visitet, quia vere illud non est visitare Altare. Ellet fortasse visitare Ecclesiam sed non, ut dico, visitare Altare. Sicut non sufficenter tunc tu esses moraliter præsens Missæ, quæ in hujusmodi Altari celebraretur.

16. At si sint apertæ fores, & tu ob multitudinem ingredi in Ecclesiam non posses, certo sufficere, ibi orare, non solum pro visitanda Ecclesia, verum etiam pro visitando eo Altari, qui sit in prospectu; quia tunc tu facies unum cum tota multitudine, quæ tota dicitur moraliter præsens illi Altari, sicuti etiam præsens ibidem diceris, ad satisfaciendum Præcepto de assistentia. Sacri die festivo.

17. Quod si Altare, seu Altaria in prospectu tuo non sint, non sufficere inde orare (quidquid dicat esse probabile, quod scilicet sufficiat, Gallegus) & quia tunc non esses Altaribus moraliter præsens. Ita Trullench. b. Galleg. l. c. du. 77.

18. Quod certe idem esset, si vacua Ecclesia tu visitares Altaria, quæ non videas, quia V. G. sint in Capellis intro sita, quare tunc non sufficeret ea, modo dicto, visitare, quia iis non es moraliter præsens, ut non sufficeret ad assistendum Sacro pro obligatione præcepti. Immo idem dicendum est, si vacua magna Ecclesia V. G. S. Petri Romæ, tu orares ad Altare, quod sit in tuo prospectu, sed notabiliter longe distanti. Quis enim tunc diceret hominem in janua dictæ vacuæ Ecclesie consistenti esse Altari maximo moraliter præsens?

Non ita, si est plena Fidelium orantium, quia

quia tunc omnes faciunt unum moraliter, ut dictum est.

§. II.

Devote Visitaverint.

1. **D**Evote, inquit, quare licet in aliis dispositionibus, ubi non ponitur hæc vox (Devote) visitatio Altaris venialiter peccaminosa, V. G. cum vana gloria, vel ex vana gloria, sufficeret ad ponendam visitationem requisitam in illis Dispositionibus, de quo tamen est controversia inter Doctores, quæ legi apud Bellarminum *a* potest, tamen in casu nostro, saltem longe tutius, debet esse, sine ullo peccato visitare, visitare enim Altare cum inani gloria, vel cum immodestia, vel confabulando, vel ad finem aliquem, quamvis venialiter non bonum, devote certe visitare non est.

a Lib. 1. de Indulg. c. 3. q. 2.

2. Præterea, quia Pontifex dicit. *Sumentes Bullam mutaverint*, ideo hæc visitatio non potest exhiberi per alium, est enim opus injunctum Personæ.

3. Et duo quidem debet præstare Fidelis in hac visitatione. Primo, habere intentionem saltem virtuales visitandi ob finem à Pontifice requisitum. Secundo debet orare pro rebus ab eodem præceptis atque præscriptis, nempe pro Unione & Vittoria prædictis, sufficere autem si oret pro intentione Pontificis, mihi certum est, id enim jam est orare pro prædictis. Satis item esse orationem mentalem, diximus in simili supra, *b* licet addam (ut *c* Galleg. *f* advertit Gallegus *c*) rursus esse si addatur aliqua vocalis oratio.

b Sup. c. 8. c Galleg. f. c. du. 31.

4. Si brevis, seu exigua sit oratio, te diminutam, & orationi proportionatam Indulgentiam lucrari, putat idem Gallegus *d* in simili, citatque prole Nunnum. Profecto tutius erit, notabilem Orationem fundere, ad minus quinque Pater, & Ave, verum qui recitaret tantummodo unum Pater, & Ave, non condemnare, quia jam ponit, quod Pontifex præscribit, puta Visitacionem Altaris cum

c Castrop. l. c. de Bull. p. 5. n. 3.

precibus. Et ita tenet Castropalaus, *e* docens sufficere Orationem minimam.

§. III.

An pluries possint hæc Indulgentia Stationum acquiri, repetendo, visitationes, & preces.

1. **P**OSSE, sustinet Trullench. *f* & probabile putat Gallegus, *g* quia quando Pontifex absolute & sine restrictione Indulgentiam concedit facienti opus aliquod, potest ea toties acquiri, quoties opus illud repetitur. Accedit, Privilegium Indulgentiæ, cum non sit in ullius præjudicium, ample esse Interpretandum.

2. Sed profecto ipsa Fidelium praxis, quæ semel sumpta Indulgentia uni diei addicta, non solent eodem die iterum eandem sumere, ostendit, Intentionem Pontificis non esse, ejusmodi iteratam acquisitionem concedere. Nō ita, si Indulgentia addicta temporis nequaquā sit, quales sunt Indulgentiæ affixæ Sacris nūmismatibus; tunc enim ipsi iidem Fideles pluries opera injuncta repetunt, quo pluries illas Indulgentias acquirant, ut in simili habent S. Thomas, *h* & Ludovicus à Cruce *i* cum h. S. Thomas aliis. Ratio autem disparitatis est illa, quia quando addicta uni temporis est Indulgentia, pro una vice, in eo tempore concessa videtur, at quando nulli temporis est addicta, non videtur determinata ad vicem unam.

3. Confirmatur, quia hic non acquiruntur nisi Indulgentiæ Stationū Romæ, quæ sunt, durante uno tantum die Ecclesiastico, id est à primis Vesperis usque ad Occasum diei sequentis. At certe determinatio temporis, tam brevis, ostendit (ut ex Suario notat Castropalaus *k*) intentionem Pontificis esse, ut singulis diebus una vice acquirantur, sive de die, sive de nocte exhibeatur visitatio, altero nimirum dante locum alteri ex multis illuc confluentibus.

§. IV.

An hæc Indulgentia Stationum applicari valeant pro Defunctis.

1. **P**OSSE hæc Stationum Indulgentias applicari pro Fidelibus Defunctis ex vi Bullæ, nimis est certum, quia id nimis manifeste conceditur in tenore Bullæ, dummodo ipsi iidem Fideles Stationes dictas visitent ex intentione pro Defunctis.

1. Hoc

2. Hoc autem non intelligitur, quasi tu, qui Bullam sumis stationeque seu Ecclesias, vel Altaria visitas concedas ipse Indulgentias Defuncto, quia Fidelis homo potest quidem suum bonum opus alteri concedere, quoad satisfactionem, & impetrationem, nullo tamen modo Indulgentias; si quidem Indulgentia est appellatio Thesauri Ecclesiae, cujus distributio uni Summo Pontifici convenit sed intelligitur ipse Summus Pontifex (posita, tanquam conditione, tua voluntate, cum operibus requisitis) concedere Defuncto Indulgentiam.

3. Atque hinc sequitur, licet dum quis est in statu peccati mortalis nihil possit satisfacere, vel impetrare pro aliis, sicuti non potest pro se, quia est Dei inimicus valde tamen probabiliter potest per Indulgentiarum satisfactionem Defunctis prodesse. Et Costopalaus a quidem vocat communem sententiam, fructuose applicari Indulgentiam Defunctis ab eo, qui est in statu peccati mortalis, ut etiam satisfactionem Missae. Ratio autem ducitur ex praedictis; quia nimirum homo dum taxat ponit conditiones requisitas à Pontifice, & à Christo Dominio, ut Pontifex, & Christus Dominus est deinde, qui impertit Defuncto Indulgentiarum, & sacrificii fructum, lege b. D. Thom.

4. Atque etiam inde fit, ut nisi Pontifex dicat, se Indulgentiam ita Fidelibus concedere, ut possit ea applicari pro Defunctis, non poterunt Fideles applicare, quia cum ille, qui vere dat Defuncto Indulgentiam sit ipse Pontifex, si is non dicat, concessam Indulgentiam posse pro Defunctis applicari, nihil, quoad eam, conducet sola Fidelium applicatio.

CLAUSULA UNDECIMA.

Item quo omnes, & singuli praedicti purius ad Deum preces effundere, & efficacius divinum auxilium implorare possint, conceditur, ut possint eligere quemcumque Presbyterum Saeclarem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum, etiam censurarum Sedi Apostolica, & in Bulla Cana Domini reservatorum, & reservatarum plenariam Indulgentiam & remissionem semel in vita, & semel in articulo mortis. Aliorum vero Sedi Apostolica non reservatorum, aut reservatarum toties, quoties con-

fiuntur, Absolutionem & remissionem mediante salutaris poenitentia, secundum culpam indigentiam obtinere; dummodo ubi necessaria erit, per ipsos, vel, dato impedimento, per Mores, aut alios, satisfactio fiat.

Nota Gregorium XIII. concessisse, ut Privilegiis in hac clausula contentis possit quis iterum cum secunda Bulla frui, sed non tertio, ut infra distinctius explicabimus.

Porro clausula haec duo continet Privilegia, quae sunt Quintum, & Sextum in ordine, de quibus sigillatim tua propria Capita jam instituo.

CAPUT UNDECIMUM.

Quintum Bulla Privilegium circa Absolutionem à Reservatis.

1. **Q**ui Bullam Cruciatæ sumpserit, potest, durante anno, eligere Confessarium ex approbatis ab Ordinario per quem Confessarium absolvi possit pro foro interno ab omnibus casibus, & censuris, satisfacta parte; & quidem, toties, quoties, à reservatis, Episcopis, à reservatis autem Pontifici (excepta semper haeresi) semel in vita, & semel in periculo mortis; atque ab iisdem Pontificiis iterum, si secundam Bullam sumpserint, non vero tertio, si tertiam, modo, quando delicta sunt deducta ad forum contentiosum, cautiones mox dicendae §. 4. adhibeantur.

Hoc Privilegium, quod sane magnum est, explicui & quidem alibi. Sed nunc in proprio loco per partes suas sic explicamus, seu iterum recudimus.

§. I.

Explicatur illud ex approbatis ab Ordinario.

1. **S**i in Bulla aliqua, vel Rescripto quocumque ut certe in Jubilæo saepe vidimus, dicitur, posse Fidelem, cui sit concessio absolvi, seu dispensari à quocumque Confessario, sed addatur (approbato ab Ordinario loci) non est mihi dubium, requiri approbationem Episcopi, seu Ordinarii illius Diocesis, quamvis non tunc, ubi sit confessio, nisi forte limitetur, hoc vel simili modo (à tuo Ordinario, vel ab Ordinario tui loci.) tunc enim servanda esset limitatio.

2. Du-

c. Lib. 5. de Poen. c. 5. §. 4. q. nu. 11. Truul. de Casib. referrec. 12. §. 9.

2. Dubium ergo solum est, quando absolute dicitur approbato ab Ordinario, ut certe dicitur in Bulla Cruciatæ, de qua noster præfens est sermo. Nam cum sic non appareat, à quo Ordinario procedere debeat approbatio; quærendum est, quisnam Ordinarius per hæc verba designetur.

3. Pugnant, loquendo de dicta Bulla paribus armis utrinque Doctores. Non pauci aiunt, sufficere, si in Sacerdote ad sit approbatio cuiuscumque Ordinarii, sive loci, sive ipsius Confessarii, sive Pœnitentis legitime collata, etiam si dictus Sacerdos alio suum domicilium transferat & ex Indiis V. G. huc accedat. modo ipsi Approbatio nondum spiraverit; nam si spiravit, dicam mox.

Ratio potissima hujus sententiæ est; quia nihil amplius requirunt illa Bullæ Cruciatæ verba, Ex approbato ab Ordinario, dum aliud non addunt. Ita tenet Henriquez Valer. Tho. Hurtad. Tho. Sanch. Diana. aliique quos ego cito Lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. à n. 13.

3. Semper autem notetur illud (legitime) in hac sententia; id quod explicatius intelliges ex sequenti Decisione.

Ordinarius V. G. Messanensis potest ne valide approbare Sacerdotem fixe commorantem in alia Diœcesi V. G. Panormi ad hoc, ut sit eligibilis per Bullam Cruciatæ à Civibus Panormitanis, uti etiam, ut sit eligibilis à quibuscumque aliis Christi Fidelibus:

4. Ita nonnulli putant, quia hic jam erit Sacerdos approbatus ab Ordinario, id quod solum requirit Bulla, esto ille, qui approbat, non sit Ordinarius loci, nec Pœnitentis, nec Confessarii.

5. Verum id nulla ratione sustinendum est. Nam Tridentinum & Bulla, & Rescripta quando requirunt approbationem Ordinarii, loquuntur de approbatione, quæ legitime, & secundum jura conferatur. At secundum quam legem Ordinarius Messanensis potest Sacerdoti Diœcesis alienæ concedere approbationem, solum ut sit ab omnibus eligibilis per Bullam? hoc vere non esset approbare pro Confessionibus; sed dare dicto Sacerdoti facultatem, ut possit per Bullam eligi, quod est extra Episcopi potestatem. Approbet ergo hujusmodi Episcopus dictum Sacerdotem ad excipiendas Confessiones ovium suæ Diœcesis Messanensis (quod jure posse ab ipso facti, non dubitamus, quia potest pro suis

ovibus, undecumque convocare Confessarios) siquidem tunc, quia ejusmodi Sacerdos legitime erit approbatus ad Confessiones, erit consequenter juxta hanc primam sententiam eligibilis ab omnibus per Bullam.

9. Jam vero plures negant, sufficere unam approbationem, quamvis legitimam cuiuscumque Ordinarii, ut quis per Bullam eligi in Confessarium queat. Ita Suar. Vasq. De Lugo, Layman, aliique ibidem à me citati.

Ratio hujus secundæ sententiæ potissima hæc est, Summus Pontifex in hac Bulla Cruciatæ, dum postulat Confessarium approbatum, profiteretur, velle se conformare dispositioni Concilii Tridentini. Sed Tridentinum requirit approbationem Episcoporum in singulis Diœcesibus, ut nos diximus a alibi, ergo etiam eandem requirit in Bulla Pontifex.

7. Huic tamen Rationi sic respondere posset Prima sententia. Pontifex in Bulla Cruciatæ dum postulat Confessarium approbatum, profiteretur se conformare cum dispositione Tridentini in substantia approbationis; ut scilicet Confessarius sit legitime approbatus conceditur. In aliis: & præsertim in multiplici approbatione, negatur.

Neque gratis id negatur: Quando enim Pontifex in dandis similibus Privilegiis vult, in multiplici approbatione se conformem reddere dispositioni Tridentini, id explicite facit, apponendo illud ab Ordinario loci, vel quid simile. ergo, cum in Bulla non sic explicet, certe in approbatione illa multiplici conformem se reddere Tridentino non intendit.

8. His ita explicatis pronuntio nihilominus utramque sententiam esse probabilem.

9. Si quis quærat. Secundam sententiam sectantes, cujus Episcopi approbationem requirunt?

Respondeo. Varii varios. Vasq. b aliique b Bossio citati à Bossio requirunt approbationem Episcopi loci, in quo sit confessio, Layman, c. 2. m. aliique apud e Aversam, Approbationem Episcopi Pœnitentis, illius scilicet, qui debet e Aversam absolutionem recipere. Suarez d cum Delugo, & Sanchez requirunt approbationem Episcopi Sacerdotis, puta illius, qui excepturus est Confessionem, atque absolutionem d Sauc. collaturus.

a C. de B. 8. §.

a Lib. 5. de Pœnit. c. 1.

b Ma. in B. Cruc.

c Sauc. disp. 2. Pœnit. 7. n. 3. d. Lib. Pœnit. c. 5. §. 4. m.

3. matr. disp. 2. 9. An n. 1.

An sufficiat pro Bulla Approbatio, qua cessavit.

10. **A**N Confessarius, cui legitime spiravit, vel à quo legitime revocata est approbatio, possit eligi per Bullam; Idem quaeritur de Parocho, à quo forte ablata est Parochia.

11. Respondeo negative cum Castropalao; *a Castrop. a* solum enim est eligibilis pro eo tempore, quo durat Approbatio. Ratio est, quia Privilegium Bullæ concedit eligi posse Sacerdotem approbatum; & sensus videtur esse, ut sit actu approbatus, Arqui is, cui illa cessavit, non dicitur amplius actu approbatus, sicuti excommunicatus, qui est jam absolutus, non dicitur amplius excommunicatus. Adde inconueniens, quod mox dicam n. 15.

Illud ergo *Approbatus* non est participium præteriti temporis quasi, qui fuit approbatus, sed est nomen concretum, quod requirit formam approbationis actu moraliter adesse, hoc est, eam non fuisse revocatam.

12. Aliqui cum Acoſta, & ex parte Rodriquez apud Castropalaum l. c. & Marco Serio *b Mar. Ser. b* in Bullam Cruciatæ dicente id esse probabile, concedunt, contententes sufficere fuisse semel approbatum, quamvis fuerit pro limitato tempore approbatus, quo elapſo, non fuit ex legitima causa reprobatum, quam sententiam refert, & non reicit Castropal. l. c. Illud lege: nam, quia in praxim deducere hanc sententiam nec volo, nec audeo, satis habeo, illam tibi brevibus innuisse.

An sufficiat pro Bulla, limitata Approbatio.

13. **Q**ui est approbatus limitate pro mulieribus non pro viris, pro rusticis, non pro mercatoribus & c. Potest ne ex privilegio Bullæ, vel similis Rescripti eligi ab omnibus illimitate?

14. Respondeo cum Suarez *c Suar.* & aliisque (quos *dip. 28. de* alibi ego *d cito*) nequaquam, sed solum pro illis, pro quibus est approbatus. Ratio est, quia supra diximus, eligibilem per Bullam debere esse legitime approbatum, at hic respectu illorum, à quibus excluditur, approbatus legitime non est.

15. Scio non paucos cum Diana, aliisque à me ibidem citatis concedere, posse ab omnibus illimitate, quia verificatur (aiunt) illum *Tamburinus de Sacramentis.*

esse aliquo tandem modo approbatum; neque enim Bulla distinguit, an debeat esse approbatus illimitate, an limitate; sicuti approbatus ab Episcopo pro sua Diocesi potest dici limitate approbatus, & tamen prima sententia modo allata probabiliter sustinet, posse hunc illimitate eligi.

15. Video argumentum urgere, sed non convincere, etiam video. Nam inconueniens, quod sequitur, ostendit, sententiam hanc non esse probabilem. Sic enim Sacerdos approbatus pro una foemina, vel pro uno puero esse eligibilis per Bullam pro tota Diocesi, imo, in prima sententia, pro toto orbe; ex quo inconueniente colligimus, non posse præsumi, Summum Pontificem id voluisse concedere, quod inconueniens non apparet in casu dicto num. 15.

17. Simile inconueniens eveniret in eo, qui fuisset approbatus per unum, vel alterum diem, ut solet in Hebdomada Sancta aliquando ab Episcopis fieri, posset enim is per totum Terrarum Orbem, & semper eligi, quod nemo dicere audebit.

18. Doctores nonnulli ex proxime citatis num. 3. sustinent limitate approbatum posse ab omnibus per Bullam eligi, sed solum quando limitatio non est apposita ob defectum scientiæ, si enim esset propter eiusmodi defectum apposita, non posset [aiunt] ab omnibus eligi.

19. Verum cum approbatio non sit solum restititio scientiæ, sed morum, sed prudentiæ, sed decentiæ, ut vidimus in tr. de Pœnitent. cur horum defectus æque non restringant approbationem?

Religiosi an ex vi Bullæ Cruciatæ possint eligi?

19. **A**N Religiosus Sacerdos possit à Fidelibus eligi in Confessarium vi Bullæ? Respondeo. Certum est, Sacerdotem Religiosum posse eligi ex vi Bullæ à Fidelibus, sed debere esse approbatum ab Ordinario modo jam dicto; nam sic etiam ipse Religiosus erit Confessarius legitimus respectu Fidelium sæcularium.

At vero an Regularis approbatus solum à suo Prælato sit eligibilis per Bullam à sæculari, quaestio esse posset. Ad quam Respon- *c Trid. sess.* deo negative, quia Tridentinum e semper *23. ca. 13.* pro sæcularibus vult, ut etiam Religiosi ap- *de Refor.*

Bb

proben-

proberentur ab Episcopis. Et ex alia parte semper præsumendum est, Pontificem velle se conformare Tridentino in substantia Approbationis, ut num. 13. diximus, atque adeo etiam in Bulla.

§. II.

Possit absolvi à reservatis Episcopo toties quoties, & à reservatis Papa semel, &c.

1. Quo ad prius, nihil est, quod explicatio-
ne indigeat. Clara enim sunt Bullæ
verba, Vide tamen mox §. 5. unum, quod huc
pertinet.

2. Quo ad posterius, hæc habe. Si à com-
missio delicto reservato Pontifici, V. G. per
lectionem publicam libri hæretici de Religio-
ne tractantis, fuisti per Bullam jam absolutus,
& deinde in eodem anno incidas sive in idem
peccatum legendi publice librum hæretici,
sive in aliud specie distinctū, occupandi V. G.
publice bona naufragantium, non potes ex vi
ejusdem Bullæ in vita absolvi, nec à peccato
novo publice legendi, nec à peccato occu-
pandi. Ratio est, quia Bulla non concedit, ut
possis in vita absolvi semel à quolibet pecca-
to Pontifici reservato, concedit enim solum
unicam absolutionem in vita à peccatis Pon-
tifici reservatis. Indigebis ergo tunc secunda
Bulla, ea tamen lege, ut si tertio incidas, non
tibi profutura sit tertia. Ita a Bardi cum aliis.
a Bardi in
p. 2. tr. 6.
c. 1. sec. 1.
b Leandr.
tr. 2. de
Excomm.
d. 17. §. 3.
qu. 83.

Dictum autem est (*publice*) nam de Pon-
tificiis occultis dicam mox separatim §. 5.
citatur.

3. Ex eo autem, quod in nostra sententia
Bulla semel dictam reservatorum Absolutio-
nem concedat, fit, ut si in ea Confessione aperi-
as singula, vel plura peccata contracta ex
pluribus aliis delictis diversis Pontificiis, puta
occupatione Bonorum naufragantium,
Percussione Cardinalium, læsione Immuni-
tatis Ecclesiasticæ &c. fit (inquam) ut possis
ab omnibus simul absolvi per unam Bullam,

quia sic unam recipis absolutionem. Idem
per secundam Bullam, sed non tertio, ut di-
ctum est.

§. III.

In Mortis Articulo.

1. Siquilibet Sacerdos in hoc articulo po-
test absolvi à Reservatis, ut differimus
late in Tractatu de Pœnit. quid emolumenti
affert hoc Bullæ Privilegium?

2. Respondeo. Duo emolumenta. Alterum,
quod Absolutio hæc potest conferri ab electo
ex vi Bullæ, etiam præsentis proprio aprotan-
tis Parocho, quod certe inferviet pro illis, qui,
ut ibidem vidimus, sustinent, tunc id non
posse quemlibet Sacerdotem.

3. Alterum, quod si tunc absolvaris ab ex-
communicatione reservata, liber eris ab onere
te præsentandi Superiori, quia electus per
Bullam, jam est tuus Superior delegatus à
Pontifice, à quo onere, quando absolveris ex
universalis facultate concessa pro periculo
mortis, liber nequaquam es.

§. IV.

Excepta hæresi.

1. Quamvis multi multa afferant, quibus
proberent, hæresim formalem externam
(meæ enim internam non esse Casum refer-
vatum, alibi e diximus) saltem occultam, posse
per Bullam Cruciatæ absolvi ex illo princi-
pio, quod ex una parte potestas concessa E-
piscopis absolvendi ab illa, adhuc in ipsis, ex
probabilissima opinione, remanet, etiam post
Bullam Cœnæ, & ex alia parte, Bulla Cru-
ciatæ concedit, posse absolvi omnia, quæ pos-
sunt Episcopi; Nihilominus cum propter
ejus gravitatem hæresis Absolutio non veniat
in concessione generali, ideo saltem hodie,
ubi est Tribunal Sacræ Inquisitionis Hispa-
niæ, non possumus hujusmodi sententiæ ad-
hærere; Id quod etiam alibi, puto, saltem con-
sulendum, Ceterum, qui de hac quæstione ra-
tiones late utrinque adductas cognoscere cu-
pit, eas legat ab aliis fuse agitas, præsertim
Bardi, Trullench, Ludovico à Cruce citatis à
d Leandro.

2. Dixi autem signate (hæresim formalem) 39.
id est,

id est, cum errore intellectus. Nam quando intellectus error non intervenit, ea tanto rigori non subest. Quare sortilegium, maleficium, supersticio, magia, adoratio Dæmonum, sollicitatio in Confessione, blasphemia hæreticales, & omnia alia crimina contenta in Edictis Inquisitorum, possunt per Bullam absolvi toties, quoties, si sint Episcopalia: at semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia, qualis est V. G. lectio publica libri hæretici de Religione tractantis, & hoc iterum cum secunda Bulla. Sed non tertio &c. Ita Leander a multis referens.

a Leand. l. c. §. 3. 94. 88.

b Idem l. c. disp. 17. q. 85.

3. Quæres per hanc occasionē. An per Bullam Cruciatæ concedatur posse absolvi Pœnitentem, antequam denuntiet aliquod crimen Inquisitori ex obligatione denunciandi? Respondeo non posse (quidquid dicat Navarrus apud b Leandrum) quia in Bulla huiusmodi potestas non invenitur.

§. V.

An toties, quoties ab occultis Pontificiis.

1. **A**quē probabile iudico, per Bullā posse absolvi ab occultis Pontificiis etiam Cœnæ Domini, & non posse. (excipe etiam hæresim occultam de qua modo §. præcedente dictum est) sic Sanch. Trull. Diana cit. à Leandro. e Ratio quod possit, est quia per Bullam potest quis absolvi ab Episcopaliibus. Sed iam casus omnes Pontificiis occultis sunt hodie Episcopis concessi à Tridentino, & atque adeo sunt tandem aliquo modo Episcopales, ergo &c. Neque obstat, idem dici propter hanc rationem posse de hæresi occulta: non obstat, inquam, quia propter ejus enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ, quæ eam regulariter excipere solet, non debemus de illa loqui, perinde ac de ceteris.

c Idem l. c. q. 84.

d Trid. sess. 4. c. 6. de Refor.

2. Ratio, quod non possit, est, quia hi casus Pontificiis occultis ex eo, quod concedantur Episcopis, non desinunt esse Pontificiis. Adde in Bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse solum absolvi semel, ergo excludit etiam occultos.

3. Sed huic Rationi responderet Prima sententia dicens, occultos desivisse esse Pontificios, statim atque concessi fuerunt Episcopis Jure ordinario, quod nobis satis, est, loquentibus de Privilegio Bullæ, quod est favorabile.

Ad id, quod additur, respondet, limitationem illā publicitatis implicite poni in Bulla, dum per eam conceditur, ut Episcopales, quales sunt Pontificiis occulti, absolvi possint toties quoties, non verò alios. Utraque ergo sententia, ut diximus, probabilis est.

§. VI.

Ab omnibus Censuris.

1. **C**ertum mihi, & Tho. Sanch. e cum Castropalao falsiusque est, per Bullam posse absolvi excommunicationem, suspensionem interdictum personale, quando hæc potestima duo sunt proprie censuræ. (Nam excommunicatio semper censura est, ut in propriis Tractatibus late explicatum est à nobis) sive hæ censuræ sint occultæ, sive publicæ & deductæ ad forum contentiosum, sive sint à Jure, sive ab homine per sententiam specialē contra aliquem in particulari fulminatam, & sive prædictæ sint Censuræ denunciatae nominatim, sive sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici, & quidem toties, quoties, si hæ sint Episcopales, sed semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificiæ, atque iterum cum secunda Bulla, sed non tertio, (excipimus autem propter superius dicta excommunicationem ex hæresi contractam, &c.

e Thom. Sanch. l. 6. sum. c. 17. n. 41. c. 43. f. Castrop. de Bull. p. 8. §. 4. n. 8.

Ratio tantæ Potestatis est, quia in Bulla, quoad hæc, nulla apponitur restrictio, & ex alio Capite Beneficium Principis late est interpretandum. Vide Leandrum. g

2. Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum contentiosum) maxime advertere debes illud. Quod, quamvis per Bullam possit quis absolvi ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum, pendente tamen lite, illicite concederetur absolutio; nam sic afferretur præjudicium Judici Ecclesiastico.

g Leand. de excom. de 17. qu. 87. c. 95.

3. In quo tamen excipe, quando Judex vel longe distat, vel injuste agit, vel nimis rigorose se gerendo, negat absolutionem; Tunc enim si Pœnitens ex parte sua est promptus iusto ejus, qui excommunicationem fulminavit, præcepto obedire, cum jam cesset contumacia, poterit pro foro interno, (& semper satisfacta parte, ut dicemus) absolvi per Bullam.

Bb 2

4. Id

4. Id quod diximus num. 2. dictum etiam fit pro excommunicatis nominatim, quamvis enim per Bullam possit absolvi pro foro conscientie nominatim excommunicatus, tamen non erit passim absolvendus, sed erit ad suum Prælatum remittendus, ne veniat in contemptum Jus dicti Prælati. Adhibe nihilominus exceptionem numero præcedente allatam.

5. Certum item est, vi Bullæ absolvi non posse Cessationem à divinis, nec interdictum sive Generale, sive speciale locale, nec Personale Generale, ut in tract. de Interdicto dicitur, & notant hic Trullen. & Castrop. ll. cc. nec eas Irregularitates, quæ non sunt censuræ nec illas, quæ sunt inductæ ob indecentiam, qua quis laborans repellitur ab administrando altari, qualis est V. G. Irregularitas ex Bigamia: quia Bulla solum concedit absolutionem à Censuris, ex quibus non est Irregularitas ex indecentia.

6. Quæstio igitur solum proponi solet de Irregularitate, qua incurritur in pœnam alicujus delicti, V. G. ob malam administrationem Sacramentorum cum violatione censuræ contractæ, ob hæresim, ob Apostasiam à Fide, ob clericici percussorem, an scilicet possit absolvi per Bullam.

a Leand. de Irreg. dif. 27. q. 36. b Dian. p. p. r. 11. resol. 27. Respondeo. Affirmant Leander, & alii que apud b Dianam, saltem tamquam probabile, excipiunt tamen iidem, imo & omnes, quos legi (legi autem non paucos) Irregularitatem ex delicto homicidii, vel mutilationis quia huic Irregularitati, vel semper est annexa indecentia, ut aliqui philosophantur, vel ut alii, quia saltem ita usu ipso, & praxi in Ecclesia propter ejus delicti enormitatem, & scandalosam conditionem, introductum legitime est.

7. Verum omnino puto, esse absolute de omnibus negandum cum Suarez, c. Leandro l. c. Castropalao l. c. num. 5. aliisque.

c Suar. de Cens. dif. 1. sec. 13. nu. 6. Ratio autem est, quia eas Censuras tollere potest Bulla, & olim, ad summum, eas pœnas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramenti Pœnitentiæ ut notat l. c. Suarez, & significant illa Bullæ verba (*quo purius Indulgentiæ Fideles consequantur Etc.*) nō autē aliās, quæ non impediunt ejusmodi receptionem, de quibus loquimur. Adde in Bullis recentioribus, ut notat Leander l. c. ablatum esse illud, *ut possit absolvi à pœnis*, Adde item ratio-

nem, quam affert Henriquez, d. quia, inquit, in Bulla, ut patet ex ejus tenore nulla datur potestas Confessario ad dispensandum, sed solum absolvendum. At irregularitas, ut etiam suspensio, quæ sit pœna, per dispensationem tolluntur, non per absolutionem, ergo potestas concessa prædicto Confessario ad eas non extenditur. Scio aliquando absolutionem large sumi pro dispensatione, sed hic in Clausula hac Bullæ, ubi agitur de absolutione à peccatis, & à reservatis, ex ipso Bullæ contextu colligimus, nomen Absolutionis proprie sumi.

§. VII.

Satisfacta Parte.

1. Quamvis aliquando contrahi possit excommunicatio sine læsione partis: ut est V. G. excommunicatio ob peccatum hæresis, unde tunc nulla erit satisfactio exposcenda, sed solum emendationis propositum; tamen non raro adest partis læsio, ut V. G. In percussione Clerici. Nomine igitur satisfactio intelligitur restitutio pecuniæ, vel famæ, vel honoris, quæ parti læsæ debetur, ut notat Suarez de Censuris alibi à me citatus.

2. Hinc fit, ut pœna pecuniaria si forte debeatur Fisco, vel Notario non veniat in hanc præsentem considerationem, quia prædicti hic non sunt pars læsa.

3. Hinc etiam, quamvis plures in percussione Religiosi partem læsam judicent, esse Religionem, sive ejus Prælatum, tamen satis probabiliter multi, quos citant, & sequuntur Verticelli, & Leander alibi item s. à me citati, putant, non esse, nisi ipsum Religiosum percussum, cui satisfaciendum sit, idque in utroque foro, si enim ipse percussus fuit, ipse pars læsa est. Confirmatur, quia quando dicitur, *concordata parte*, non intelligitur Respublica, sed persona particularis; Confirmatur iterum, quia, si in casu dicto excommunicationis pars læsa esset publica potestas, seu Prælatus, certe esset Ecclesia, vel Pontifex, qui excommunicationem contra prædictam percussorem tulit; Atqui Pontifex, dum concedit, ut quis absolvarur, jam ipse condonat.

4. Jam vero quoniam certum est, te antequam impendas absolutionem, sive ex vi Bullæ, sive ex vi cujuscumque facultatis, debere sub mortali exigere à pœnitente, ut satisfaciatur,

vel

vel reddendo ablatum, vel compensando injuriam factam, vel remissionem à parte læsa obtinendo. Quæritur Primò, quid faciendum in praxi, si ea nullatenus exhiberi possit, sive ob impotentiam pœnitentis, sive ob dubium, quod fortè veritur de qualitate satisfactoris, sive ob obstinationem læsa personæ, quæ non est contenta satisfactione rationabili ipsi oblata, sive ob quid simile?

5. Respondeo. Quando impotentia non solum est præsens, sed moraliter certo prævidetur, semper esse futura, nihil requirendum à pœnitente; nam res frustra necesse, requireretur. At verò quando potentia probabiliter futura sit; si loquamur pro foro externo, debet pœnitens antequam absolvatur, præmittere cautionem de satisfaciendo, id est, debet dare vel pignus, vel fidejussionem; vel, si ea non possit, debet juramentum profere, quod satisfaciet; ut nimirum certa sit promissa satisfactio.

At si loquamur pro foro Sacramentali, seu Delugo de conscientia, quamvis a Delugo cum alijs Pan. d. 20 multis eandem cautionem requiratur, quia sine distinctione de ea præmittenda Canones b Trullen. loquuntur; nihilominus alii b cum Trullench de Bull. l. 1. alios citante, eam non esse necessariam probabiliter docent. Excipe delictum dandi causam interdicto, quando in periculo mortis conceditur delinquenti Sacramentum pœnitentiæ; de qua re in Tract. de Interdicto. Ratio autem, quod pro foro Sacramentali non sit necessarium juramentum, &c. sed sufficiat serua promissio in casibus prædictis, est, quia illa cautio, sive pignoratitia, sive fidejussoria, sive juratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus esse videtur, siquidem similes cautiones exposcere, ut plurimum illi solent, quando de rebus ad exteriorum Ecclesiam pertinentes, disponunt. Sufficiet ergo tunc, si pœnitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic, tum validè tum licitè per Bullam, vel similem facultatem absolvetur.

6. Nota autem ex Ludovico e à Cruce; si fortè is ab excommunicatione absolutus non servet promissionem, scilicet non satisfaciet, cum poterit, licet peccet, non tamen reincedere in ullam excommunicationem, quia à nullo jure imponitur hæc reincedentia contra non satisfacientem.

7. Quæritur Secundò. Quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Re-

spondeo certè tunc, per se loquendo, & tu Confessarius peccas, & pœnitens ut habet Leander. d. Tu, quia dees mûneri tuo, imò e- d Leand. riam, quia aliquando nocet parti, cum post tr. 3. de ex- absolutionem difficilius exhiberi soleat satis- com. d. 17. factio. Pœnitens, quia differt notabiliter, & s. 3. q. 90. sine causa (ut hic supponimus) reddere id, quod debet, injustè retinens sive rem, sive famam, sive honorem alienum.

8. Dixi (per se loquendo:) Nam talis esse posset pœnitens, talesque circumstantiæ, ut Confessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, seu satisfaciendi, etiam si antea se pœnitens negligenter. Et Molina quidem apud Discastillam, exemplum adhibet; e Discastill. ut si Confessarius non leviter credat, pœni- lib. 2. de tentem re ipsa restitutum statim sine mora, Rest. quia non ea acrimonia fuerit illi iusta restitutio in alijs confessionibus, vel si aliæ ad finem circumstantiæ ad id credendum; præsertim si injungat illi, ut non prius accedat ad EUCHARISTIAM, quam restituat; Adhibe autem hic illam exceptionem de dantibus causam Interdicto, quam modo nu. 5. annuimus.

9. Quæritur Tertio, quando Bulla Cruciatæ requiritur, ut excommunicationis absolutio non concedatur, nisi satisfacta parte, an, si ea propter inadvertentiam, vel propter aliud conferatur ante præmissam satisfactionem, conferatur validè, nam, an licitè, jam dictum est modo.

Respondeo. Ut universaliter decidatur, an non satisfacta parte, validè conferatur hæc absolutio, quando adest pars læsa, distinguendum est. Nam si ea conferatur à Superiore, validè confertur: Siquidem satisfactio non est pars essentialis absolutionis excommunicationis. Si verò conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguendum. Si enim ejusmodi Delegato detur absolutæ facultas absolvendi excommunicationem, idem dic, quod dictum de Superiore est. Verum, si Delegato detur ejusmodi facultas cum prædicta Clausula, satisfacta parte, duplex est sententia.

10. Prima negat, validè conferri ejusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis: at conditione non servata, in irritum abit concessio. Major probatur ex illa communi doctrina, quod Ablativus absolutus, qualis est ille (satis facta parte) resolvitur in conditionem, (si parti satisfeceris.) Ita tenent plu-

a Castrop. de Bull. p. 8 plures apud Castropalaum, & apud *b* Dianam.

§. 5. nu. 6. *b Dian. p. 5* *tr. 9. resol. 12.* *c Layman. h. l. tra. 5. p. 2. c. 6. nu. 8.* 11. Secunda, quam sequitur *c* Layman cum multis, affirmat, conferri valide; quia quoties in Delegatione exprimitur ea forma, quæ à jure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirat ipsum jus, nisi aliter in concessione Delegationis exprimat.

Sed in jure communi, exigitur quidem satisfactio, ut licite ejusmodi Delegatio exerceatur, at, non, ut valide: in nullo enim jure aliter, ac dicimus, invenies. ergo &c. Utraque ex his sententiis probabilis est, & ita tandem pronunciat Ludov. *d* à Cruce quamvis addat, prioriem sententiam esse in praxi sequendam.

d Lud. à Cruce. in Bull. d. 1. ca. 4. du. 6 11. Dixi (nisi aliter exprimat,) nam si in concessione Delegationis dicatur (si non satisfactum fuerit, irrita sit concessio, irrita sit absolutio, nulla, in valida.) Absolutionem invalidam fore, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri, quam à solo jure requiratur.

13. Cum ergo in Bulla Cruciatæ, ut etiam in facultatibus concessis Regularibus absolvendi excommunicationem, ponatur quidem illa Clausula (satisfacta parte) sed sine aliis verbis expresse irritantibus, probabile fati erit, validam fore absolutionem, parte nondum satisfacta.

§. VIII.

In foro interno.

e Castrop. de Bull. p. 8 §. 5. nu. 9. **Q**UAMVIS non pauci asserant; Absolutionem excommunicationis ex vi Bullæ habitam, prodesse etiam pro foro externo; quia concessio Bullæ est absoluta, nec restricta ad aliquod forum, ut tenet Vega, Garzias, & alii apud Castropalaum mox citandum; Vera tamen sententia est, non prodesse, nisi pro foro interno. Excipe ea, quæ mox dicam à num. 5. Ita tenent Sanch. Tolet. Suarez, alique communiter apud Castropalaum. Ratio hujus veræ sententiæ est, quia intentio Pontificis concedentis per Bullam Absolutionem Censurarum est, ut cum pura conscientia possint Fideles ad Sacram EUCCHARISTIAM accedere, & Indulgentiam acquirere, ad quod certè satis, superque est Absolutio pro foro interno.

2. Confirmatur, quia incredibile est, Sum-

mum Pontificem voluisse concedere cuicumque Confessario tantam potestatem, per quam eluderentur, & perturbarentur, imò & contemnerentur Tribunalia Ecclesiastica.

3. Confirmatur iterum, quia hodie extat Bulla Cruciatæ concessa ab Urbano VIII. ubi declaratur, Bullæ hoc Privilegium suffragari in foro conscientie tantum, ut latè habes multis citatis apud Dianam. *f*

4. At inquires, quid sit, seu quam utilitatem conferat hæc absolutio excommunicationis pro foro interno dumtaxat? *f Dian. 11. tra. 11. ca. 1. resol. 62.*

Respondeo. Qui sic est absolutus, coram Deo, & in rei veritate liber sit ab excommunicatione, unde potest se gerere, sicuti legunt cæteri Fideles non excommunicati; Sed ita, ut quoad actiones externas, & præsertim, quoad subeundum iudicium Judicis Ecclesiastici, sit perinde ac si absolutus nullatenus fuisset.

Qui igitur est excommunicatus excommunicatione occulta, & deinde legitime absolutus in foro conscientie dumtaxat, se poterit gerere, ut non excommunicatus, in omnibus actibus tum publicis, tum privatis, nam excommunicatione coram Deo caret, & quia excommunicatio erat occulta, nihil erit scandali coram hominibus. At quando excommunicatio non est occulta, sed deducta ad forum externum, tunc si absolvaris in foro tantum interno (quod solum licebit in casibus dictis supra §. 6. à nu. 2.) Primò, cautè te gerere debes in actionibus externis. Secundò, à iudicio externo Ecclesiæ liber non eris. Quæ duo, si alia duo addam, satis lectoribus fient manifesta.

5. Primum. Absolutus in foro conscientie ab excommunicatione aliis nota, potest se immiscere tum humanis, tum divinis, sed non cum aliorum scandalo, id est, non coram iis, qui excommunicationem sciunt, nesciunt absolutionem.

6. Quid si iis dicam, & probem, me esse absolutum per Bullam. V. G. Respondeo, adhuc te peccare, si coram eisdem publicè, & indifferenter te geras, quia sic videris contemnere Ecclesiam, quæ te pro excommunicato in foro externo habet: At si cautè, & coram g. *Sum. 1. de Sc. 1. ca. 1. resol. 62.* paucis, quæ tunc sint consciis absolutionis, te ingeras, non peccas; quia sic prædictus contempus non intervenit, lege Suarum. *g*

7. Quid nu. 36.

7. Quid si denique tua excommunicatio sit aliquibus cognita, sed non fuit deducta ad forum externum?

Respondeo, tunc sane potes, etiam te gere- re, ut non excommunicatum coram iis, qui sciunt tuam Absolutionem, quia, etiam tunc, nullus est contemptus.

9. Alterum, quod addere modo promisi, il- lud est. Quamvis in foro conscientiae sis ab- solutus, potest nihilominus contra te Judex procedere ac si absolutus non fuisses, idque tum ob delictum, ob quod in excommuni- cationem incidisti, tum ob ipsam excommuni- cationem, tum ob actiones externas prohibi- tas, quas forte post dictam fori interni abso- lutionem cum peccato gessisti. Quare poterit Judex procedere ad te denuntiandum, ut ex- communicatum, ad finem, ut viteris ab aliis, & si forte publice celebrasti Missas, vel obti- nuisti Beneficium post dictam Absolutio- nem, potest te declarare Irregularem, & pri- vatum Beneficio.

10. Dixi (cū peccato, & publice) mihi enim cum Suar. l. c. nu. 38. videretur probabile, quod Judex Ecclesiasticus, si ipsi constet ejusmodi absolutio, ut ita loquar, privata, non possit procedere contra sic absolutum ob commu- nicationem cum Fidelibus, celebrationem- que Missarum, vel impetrationem Beneficii, si hæc facta fuerunt cum moderatione dicta n. 4. & 5. ubi enim non est delictum, non po- test Judex urgere ad pœnam. Imo, (ut notat ibidem Suarez) pro aliis actionibus pecca- minosis, poterit quidem punire, sed mi- nus, quantum scilicet præcise est neces- sarium, ad satisfactionem scandalii per il- lum dari.

Potest tamen dictus Judex procedens ex officio (non tamen, si contra instet pars, quæ legitime contradicat) se mitem præbere cum ejusmodi privatim absoluto, quando ipsi Judi- ci moraliter constat absolutio. Potest enim illum excusare, potest illum non denunciare excommunicatum, potest non declarare Ir- regularem, nec Beneficio privatim; potest re- pellere accusationem Procuratoris Fiscalis contra reum forte instantis, uno verbo, potest esse contentus illa absolutione, aliamque ne- quaquam requirere. Ita Coninch, alique apud Dianam. *n.*

11. Si roges, Per quid Judici constabit de dicta Absolutione? Respondeo. Vel per testi-

ficationem fide dignorum, vel per schedulam Confessarii testantis, se illum absoluisse vi- gore Bullæ. Hanc autem schedulam ad solam Pœnitentis instantiam facere poterit Confes- sarius; ne scilicet Confessionis sigillum vio- let, & quidem ejusmodi schedulam in nostra fidem facere, docet Suarez, *b* de qua multa habes apud Dianam. *c*

Notat autem Fillucius *d* eam posse quidem à Confessario dicto modo scribi, sed raro, & non nisi ex rationabili causa. Quod poste- rius ego intelligo, quando est timor, seu peri- culum, ne ea abutatur Pœnitens, contem- nendo, procurare absolutionem pro foro ex- terno, secus, cur danda non sit?

§. IX.

Tres Notationes ad prædicta facientes.

1. **H**ic denique tria sunt notanda. Primo, posse absolvi quempiam virtute Bullæ, etiam si in ejus confidentiam peccaret, non vero per eamdem posse componi in ma- le ablatis ex ejusdem confidentia. Ratio est, quia id in Bulla Compositionis expres- se prohibetur quod non prohibetur in hac Bulla.

2. Notandum Secundo, in Summario Bullæ poni formulam Absolutionis, qua uti potest Confessarius, quando absolvit virtute Bullæ à Casibus, vel excommunicationibus reservatis. Sed consulto dixi (*potest*) non enim est hujusmodi formula de substantia Absolutionis, cum satis sit formula Ab- solutionis ordinaria cum intentione ab- solvendi juxta tenorem, & facultatem Bullæ, ut advertit Nunnus allatus à Galleg. *e* Imo, *e* Galleg. quo ad excommunicationem, etiam satis sūt quælibet verba illa Absolutionis significatia.

3. Notandum Tertio, certum esse, ut notat Sanchez *f* cum aliis, per se non esse ne- cessarium, ut is, qui absolvendus est ab ex- communicatione confiteatur sua peccata, & simul à peccatis, & ab excommunicatione absolvatur. Absolutio enim excommuni- cationis non est Sacramentalis; tamen, quia, ut licite tu eam recipias, debes habere propositū parendi mandatis Ecclesiæ, id est, non com- mittendi in posterum eam actionem, cui ita excommunicatio annexa est: hoc vero pro- positum, & similia requisita tamquam dispo-

b Suar. de

Conf. dif.

7 dec. 5.

n. 26.

c Dian. p.

11. tr. 2.

ref. 62.

d Filluc.

tr. 11. c. 11.

n. 293.

fitiones ad recipiendam absolutionem excommunicationis, melius ponuntur in Sacramento ipso pœnitentiæ, ideo illa regulariter intra hoc Sacramentum, sed ante absolutionem peccatorum conferenda erit, nec extra illud, nisi notabili causa sic persuadente.

Dixi autem (*per se*) nam si facultas, quæ tibi Confessario data fortasse est, absolvendi excommunicationem reservatam, est concessa cum hac formula, *ut absolvas intra ipsum Sacramentum Pœnitentiæ*, vel sub hac, *in foro Sacramentali*; tunc certè invalidè conferres absolutionem extra, ut ex se patet.

4. Sed ecce difficultas in casu nostræ Bullæ. Quando quidem in ipsa dicitur, ut Confessarius solum absolvat pro foro interno, quæro, an hæc Clausula velit, absolutionem excommunicationis, vi Bullæ dandam esse intra Confessionem Sacramentalem ita necessario, ut, extra, invalidè conferatur?

Respondeo, non ita esse intelligendum. Quare valida erit absolutio excommunicationis vi Bullæ collata extra Sacramentum pœnitentiæ. Ratio est, quia illud *in foro interno*, quod requirit Bulla, significat, Absolutionem valere, quoad forum conscientiæ, & coram Deo, non autem significat, debere Absolutionem dari in foro Sacramentali, ut latè videri poterit apud Sanchez, & Suarez, &

a Sanchez. l.
3. marr. d.
16. n. 11.
c. d. 30.
nu. 21.
b Suar. 10.
4. de Re-
lig. l. 9. c. 2.
nu. 17.

CAPUT XII.

De sexto Bullæ Privilegio, hoc est, de Indulgentia, quæ in hac Clausula undecima conceditur, semel in vita, & semel in morte.

§. I.

Semel in Vita.

1. **T**utior Praxis accipiendæ, sive acquirendæ hujus Indulgentiæ, (quæ semel tantum, anno Bullæ durante, acquiritur, sed iterum eodem anno cum secunda Bulla, non vero tertio cum tertia) est, ut Confessarius ab aliquo Ordinario modo dicto approbatus, electus à pœnitente habente Bullam, die quocumque quem ipse pœnitens voluerit, Confessionem pœnitentis audiat, illumque à peccatis absolvat, & Indulgentiam hanc ipsi immediatè post e Absolutionem applicet, di-

c. Mendo.

cendo hæc vel similia verba: *Ego tibi applico d. 27. de Indulgentiam plenariam, quam ex Bulla tibi Bull. c. 2. concedit Summus Pontifex, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Potest etiam applicari in ipsa d. Absolutione, hoc est, per ipsa verba Absolutionis Sacramentalis habens intentionem absolvendi pœnitentem à culpis, & à pœnis.

2. Dixi (*tutior*) nam in collatione hujus Indulgentiæ duo sunt, de quibus Doctores non conveniunt, ut mox videbis, at sub prædicta praxi conveniunt omnes.

Primo igitur non conveniunt, an hæc applicatio requiratur fieri in ipso Sacramento pœnitentiæ, an possit etiam extra, hoc est, quamvis pœnitens non confiteatur.

Respondeo. Requiritur actualem Confessionem, docet Trullench, e nisi fortè, ob piam interpretationem de voluntate Pontificis, aliud præsumeretur, quando pœnitens incidit in phrænesim, vel morbum, qui ipsi impediatur usum rationis; Ratio autem quod requiratur per se Confessio, est, inquit, quia Pontifex sic omninò disponit copulative. *Ut possit habere Bullam eligere Confessarium, à quo absolvatur, & à quo Indulgentiam obtineat.* Ita etiam tenet Gallegus, f. dicens, esse leve fundamentum eorum, qui non requirunt.

3. At plures, inter quos est Suarez, & Filucius, eosque citans Diana, g. docent satis esse contritionem. Imò addunt, si pœnitens nullo mortali gravetur, nullam requiri tunc Confessionem, sed posse in eo casu Confessarium sine alio requisito applicare Indulgentiam. Ratio est, (ajunt) quia Pontifex tunc requirit Confessionem quando danda necessario est simul, & copulative absolutio cum Indulgentia, quod evenit, quando pœnitens non est in statu gratiæ, non vero quando disjunctivè sola Indulgentia concedenda est, quod evenit, quando pœnitens peccato lethali caret, atque ad eò in gratiæ statu vedatur.

4. Utraque sententia est probabilis, quia utrumque sensum Bullæ verba habere possunt; sed, ut liquet ex se, prior est tutior; unde & tutius erit, pœnitentem debere esse præsentem; nam si non esset necessaria actualis confessio, profectò hæc Indulgentia, (ut notat Bardi) b applicari absentis posset.

5. Secundò non conveniunt Doctores, An Confessarius debeat esse approbatus ab Or-

c. Trullen-
in Bull. l.
§. 7. p. 11.
nu. 4.

f. Galleg.
Clau. 3.
d. 109.
g. Diana.
p. tr. 11.
ref. 101.

h. Bardi.
Bull. p. 2.
tr. 4. c. 1.
sec. 4. m.

dina-

inario, an satis sit, si sit purus Sacerdos, Respondeo. Certè si applicatio hæc debeat necessario fieri sub actuali confessione, approbatio in Confessario requiritur, saltem quando pœnitens debet absolvi à mortalibus, secus, satis fortasse erit purus Sacerdos, quia ubi nulla, vel solum venialium Confessio exhibenda est, non est necessaria approbatio.

6. Sed jam vides, sicuti in doctrina num. 3 præcedentis requirentur Confessionem, prior sententia tutior fuit, ita & hic, esse tutius, requiri approbationem.

7. Illud certè nullo modo est sustinendum puta, sufficere quemcumque Clericum, vel Laicum, vel seipsum, si alius desit nullo, inquam, modo, quia in hac Indulgentia acquirenda in vita (nam alia erit ratio de acquirenda in morte, ut mox §. sequenti dicitur) clarè Pontifex requirit Confessarium, vel saltem Sacerdotem, & quidem distinctum, seu alium ab ipso pœnitente.

§. II.

Indulgentia semel in morte.

1. Praxis acquirendæ hujus Indulgentiæ, & quidem Plenariæ, partim est similis, partim dissimilis à præcedente, quia acquiritur in vita. Nam aliud est dicendum, si quis moriatur ex morte non repentina, sed cum spatio alicujus usus rationis, aliud, si repentina, sive ullo spatio.

2. Si prius, id est, si quis constitutus in articulo mortis, vel in ejus periculo, (id quod latè explicui lib. 5. de pœnit. tr. de Casib. reserv. c. 12. §. 2. à num. 37. quodque breviter est illud, quando quis in magna versatur proximæ mortis probabilitate.) Si quis, inquam, ita constitutus confiteri potest, confiteatur, & tunc Confessarius illum absolvat, simulque impertiatur Indulgentiam, similibus verbis, quibus usus est supra §. præced. nu. p. in vita. *Ego tibi applico, &c.*

3. Si postterius, id est, si à repentina morte invadatus, nec possit habere Confessarium, sive ob absentiam Sacerdotum, sive ob aliam causam, nec fuerit negligens ad agendam pœnitentiam de suis peccatis ob fiduciam hujus Indulgentiæ, ipse moribundus, si sit contritus, vel si nullo gravetur mortali peccato, ex se, sive alterius ministerio, seu alterius appli-

Tamburinus, de Sacramentis,

catione, & sine alia ratione, sibi Indulgentiam Plenariam applicet, seu acquirere intendat, nam tunc illam consequetur.

4. Hoc Privilegium non est in Clausula hac undecima, quam præ manibus habemus, sed infra, hic tamen illud ponimus ob doctrinæ conjunctionem. Verba Pontificis hæc sunt.

Item, si dicto anno durante, contingat per repentinam mortem, vel Confessarium absentiam sine confessione decedere, modo contriti decesserint (*intellige modo in gratia decesserint: nam cum Bardi l.c. num. 29. non puto habenti solum Venialia opus esse de his confiteri*) & prius statuto tempore confessi fuerint, neque hujus concessionis fiducia negligentiores fuerint, Plenariam, ut supra, consequantur.

5. His habitis. Inquiro Primò, Si quis semel in periculo dicto acquisierit Indulgentiam, potestne in alio periculo ejusdè anni, servatis dictis conditionibus iterum acquirere?

Respondeo, non posse, quia jam hoc Privilegium habuit suum effectum, ergo redire sine nova concessione non potest; nam propterea cum secunda Bulla, potest iterum eodem anno quia id de novo concessit Pontifex, licet non tertio cum tertia.

6. Inquires secundò, an, si sic applicet Confessarius, *si morieris, concedo tibi, seu applico hanc Indulgentiam, si non morieris, non applico.* An, inquam, si pœnitens convalescat, redeunte deinde periculo alterius Infirmitatis, vel eadem recrudescente, possit lucrari dictam Indulgentiam ex eo, quia Privilegium non habuit effectum in illa prædicta priore conditionata applicatione.

Respondeo. Posse, putat a Diana, quem sequitur Gallegus. Innititur autem uterque in quodam testimonio Commissarii, sol. 106. quod super hac re se habere, dicit. Sed negat Galleg. Trullench. cum aliis, & merito. Nam cum hanc Indulgentiæ suspensionem non concedat Pontifex, non est audacter pronuncian-

dum, ea re uti posse. Nec testimonium illud Commissarii obstat, nam tanta Commissarii potestas nullibi legitur, ut notat Bardi.

7. Inquires tertio. Si Confessarius accedens ad proximè moriturum, qui Bullam sumpsit, invenit illum sensibus destitutum, ita ut confiteri nequeat, potestne ipsi Confessarius, seu Sacerdos applicare Indulgentiam hanc, cum

C c

tunc

tunc non proſit conſeſſio Pontificis dicta num. 4. quia jam eſt præſens Confeſſarius?

Reſpondeo. In noſtra, & aliorum ſententia, a Diana l. quos adducit a Diana, poterit tunc Sacerdos c. ref. 108. abſolvere hunc ſub conditione illa, quam b In Metho. explicuimus in methodo Confeſſionis, & de- feſſ. l. 2. c. inde Indulgentiam poterit applicare modo dicto. In ſententia item eorum, qui dicunt 10. à nu. 4 hunc, qui non petiit Confeſſionem, non debere abſolvi; poterit etiã ei Indulgentia applicari à dicto præſente Sacerdote ſaltem ex præſumpta Pontificis voluntate, ut in ſimili eſſe probabile, diximus ſ. præced. num. 2. & 4. Et quia fortaſſe erit contritus, ſeu aliàs in ſtatu Gratiæ, fructum Indulgentiæ lucrari poterit. Ita Acoſta, & Rodriquez cum Diana l. c.

8. Inquires 4. occaſione illius, quod modo dictum eſt, num. 3. (ſibi Indulgentiam applicet, ſeu inquirere intendat, &c.) Inquires inquam, an, ut Indulgentia qualibet, adeoque hæc ex Bulla Cruciatæ, acquiratur, neceſſarium ſit, ut illam quis intendat acquirere, an ſatis ſit, ut faciat opus injunctum à Pontifice, cum circumſtantiis ab eodem requiſitis, licet non intendat, imò nec ſciat, tali operi eſſe annexam Indulgentiam? loquimur autem, ut ex ſe patet, quando concedens Indulgentiam, ſcientiam illam; vel intentionem, vel ſimile quid non requirit, ſed ab illa præſcindit.

9. Reſpondeo. Duplex eſt ſententia. Rodriquez c. & Trullench d. ajunt, niſi quis ſciat, intendatque, ſanè non lucrari Indulgentiam. Ratio hujus ſententiæ eſſe poteſt, quia Indulgentia eſt per modum Privilegii, quod ignorant non acquirunt, ſed requiritur ſcientia, & voluntaria Privilegii acceptatio.

10. At Portella, e. dicens, ſe hanc ſententiam accepiſſe à Ludovico Molina, & Joſeph de Anguſtino, ajunt, etiã ſi quis neſciat, ſed requiſita tamen ad Indulgentiam ponat, illam acquirere. Ratio eſt, inquit de Anguſtino, quia, vel talis ſcientia, & intentio non eſt neceſſaria, ſiquidem non ponitur in tenore conſeſſionis, ut ſupponimus, vel ſi eſt neceſſaria, ſemper adest implicita intentio, quòd quilibet homo, dum bene operatur, vult acquirere totum fructum, quem poteſt ex illo bono opere, & ex ejus annexis.

11. Confirmat primo Portella ex exemplo ſatiſfactionis ex opere operantis: licet e-

nim quis neſciat, nee explicitè intendat per ſuum opus bonum V. G. per ſuum Jejunium ſatiſſien pœnis, quas debet ex ſuis peccatis, tamen acquiri ſatiſfactionem annexam tali operi. Ergo eodem modo, elevato tali opere ad majorem valorem ſatiſfactionis ex opere operato, quòd ſit in Indulgentiis auctoritate Pontificis, qui habet ad id poteſtatem, poterit quis abſque ſcientia, & conſequenter abſque intentione obtinere totum ejus fructum.

12. Confirmat ſecundò g Delugo l. c. quia g Delap fructus ſuffragii mihi ab alio applicati, V. G. de Panis. Jejunii fructus, quem mihi applicat meus amicus pro me jejunans, imò & fructus Sacrificii Miſſæ, quem mihi (& hic eſt quidem ex opere operato) applicat aliquis Sacerdos pro me Miſſam celebrans, mihi applicatur, tamen ſi nihil ego ſciam, vel intendam. Ergo cur non idem dicendum, ſi mihi Indulgentiæ fructum ipſe Pontifex applicet, me nihil ſciente, vel intendente? Cur enim Chriſti ſatiſfactio applicata per ſacrificium Miſſæ, prodeſt mihi nihil ſcienti, & prodeſſe non poterit eadem ſatiſfactio per poteſtatem Pontificis applicatæ?

13. Confirmo ego tertio, quia de factò Pontifex aliquando ſolet concedere, & in hac noſtra Bulla, ut vidimus numero 4. concedit moribundo à ſenſibus deſtituto Indulgentiam Plenariam, & tamen tunc ille nihil advertit, nihilque poteſt intendere.

14. Ad Rationem Rodriquez, & Trullen. reſpondet Delugo l. c. Indulgentiam non eſſe Privilegium, quòd debeat executioni mandari per ipſum Privilegiatum, ſed potius eſſe ſolutionem pro illo, quæ poteſt fieri per alium, nihil ſciente debitore, ut ſi quis amicus pro me nihil ſciente, ſolvat centum aureos, quos ego meo creditori debeo, ſatiſfactus erit creditori, nec ego aliquid debebo.

Cujus rei ulterioſior ratio eſt, quia ad has, vel ſimiles ſolutiones ſemper adest intentio implicita dicta num. 10. quæ ſatis in hujusmodi ſolutionibus eſt.

15. Hanc ſecundam ſententiam probabiliffimam judico, tamen uſus Fideium merito ſemper curat, intendere expreſſe Indulgentias ſibi acquirere: tum quia id rutiùs abſque dubitatione eſt, tum quia non eſt certum, licet ſit verofiſſime, ut loquitur Delugo citatus, Pontificem ita ſe habere in omnibus Indulgent-

c Rodriq. in Bull. 5. 8. num. 9. d Trull. in Bull. l. 1. 8. 6. du. 2. n. 5. e Portel. in add. ad Dub. Reg. V. Indulgentia. nu. 1. Joſeph de Auguſt. in brevi notitia. de Indulgentia n. vult.

gentiis concedendis, sicuti se habet in casibus modo num. 3. dictis. Et certe cum requisita, ad Indulgentias acquirendas, sint, ut plurimum, varia, & sub variis conditionibus ponenda, ut hæc apponantur, debent sciri, & consequenter regulariter semper aderit acquirendi intentio.

16. Illud (ne erres) adverte. Nam Indulgentiam lucrari volens quis pro Defuncto, vel sua opera applicare pro ejusdem Defuncti satisfactione, debet habere necessario intentionem determinatam lucrandi, & satisfaciendi pro eo. Ratio est, quia adest quidem illa intentio implicita lucrandi sibi per suum bonum opus, quantum potest, non autem ad est lucrandi pro alio, & ita docet idem a Delugo.

a Delugo
ibid. l. c. n.
74. & disp.
24. nu. 28.

CLAUSULA DUODECIMA.

Item sumentibus Bullam conceditur, vota omnia, ultramarina, Castitatis, & Religionis exceptis, in aliquod subsidium hujus expeditionis per eundem Confessorem commutari.

CAPUT XIII.

De septimo Bulla Privilegio, hoc est, de Commutatione Votorum.

Non loquimur hic, an potestatem habeat Commissarius Cruciatæ commutandi vota Fidelium, sed de ea, quam habet Confessarius electus à poenitente habente Bullam. De Commissarii enim Potestate non est hic agendæ locus.

§. I.

De Commutatione Votorum præter excepta.

1. **D**iffert Voti Commutatio à Dispensatione. Nam commutare est transferre vinculum & obligationem voti ex una materia in aliam, ut ex Jejunio in flagellationem. Dispensare autem est, Vinculum voti omnino relaxare; quæ Dispensatio aliquando est in totum, aliquando ex parte juxta gravitatem causæ. Quoniam vero per Bullam nullum tibi conceditur Privilegium, quoad Dispensationem, sed soluta, quod Commu-

rationem, de hac etiam præcipue nostra locutio.

2. Ea autem triplex esse potest, vel enim votum commutatur in minus, ut Jejunium in unum Pater, & Ave, vel in majus, ut Pater, & Ave in Jejunium, vel in æquale, ut Jejunium diei V. G. Veneris in crastinum diei V. G. Sabbati.

Porro in minus nihil potest per Bullam, quia illa potius est Dispensatio, quam Commutatio. In majus non est necessaria Bulla, quia quilibet ex se potest sibi commutare in majus, ut late alibi b diximus.

3. Bulla ego solum proderit, ut tuus Confessor per illam electus possit tuum votum in æquale commutare. Sed quia, ut ibidem diximus, est probabilis opinio, posse quemlibet ex se suum votum commutare in æquale, quia Deo æque satisficit per æquivalens, ideo, ut per Bullam aliquid amplius habeatur, concedimus, satis probabiliter posse per eam commutari votum in aliquod aliquanto minus, non vero minus notabiliter. Hæc ibidem tractata latius habes, & videri possunt apud e

b Libr. 3.

in Decal.

c. 16. §. 5.

c Castrop.

T. 3. tr. de

Votop. 14.

Suar. l. 6.

de Voto c.

12. & 17.

Sanch. l. 4.

summ. c.

50.

d Castrop.

de Bull.

disp. us.

pu. 9. nu. 6

4. Scio autem, valde operosum esse, dig- noscere hanc æqualitatem, vel quasi æqualitatem in his votorum commutationibus; sed ego ibi, quantum potui, Regulas, & exempla id cognoscendi, diligenter tractavi. Illud nunc scias, à Castropalao, æqualitatem hanc relinqui tandem decernendam à prudenti Confessario, qui, eo ipso, quod bona fide procedat, commutatio effectum habebit.

Quis Confessarius.

5. **H**is ita constitutis. Inquires Primò. Quinam Confessarius requiritur ad hanc commutationem expediendam? Respondedo. Quem tu, habens Bullam, volueris, dummodo sit approbatus ab Ordinario modo supradicto.

6. Primò igitur non est satis quilibet Sacerdos, quia id tam ample non concedit Bulla. Secundò, non est necesse, ut Commutatio fiat in ipsa Sacramentali Confessione, quia hæc restrictio non habetur in Bulla. Terriò, nec est necesse, ut qui commutat sit tuus Confessarius, dummodo Confessarius modo dicto

Cc 2

dicto sit, quia Bulla requirit quidem Confessarium, sed non dicit, debere esse tuum.

Causa, ex qua prædicta Vota commutari valeant.

7. **I**nquires secundò, quænam causa requiritur, ut ejusmodi commutatio valide, & licitè virtute Bullæ peragatur?

a Lessius de Voto du. 11 num. 96.

Respondeo. Profectò ad Dispensationem voti major requiritur causa, quam ad Commutationem. Quoniam vero nostrum est, loqui solum de Commutatione, dicò universaliter requiri causam leviolem ad illam, quam ad Dispensationem, & a Lessius quidem affirmat, in Commutatione voti quocumque faciendâ, sufficere propensionem solum votantis, placet enim id Deo, ut sic magis hilariter Vota Fideles observent. Atque id, ut dixi, universaliter loquendo. At in nostra Commutatione faciendâ ex vi Bullæ, aliam habemus causam, quam requirit Pontifex in ipso Bullæ tenore. Nam præter eleemosynam illam, quæ pro Bulla porrigitur, requirit aliud, nimirum quod, qui velit vi Bullæ sibi votum commutari, det aliquod subsidium pro Belli expeditione contra Infideles.

8. Sed ecce Difficultas admodum agitata inter Bullæ Explanatores. Ecquòdnam est hoc subsidium, temporale ne, id est, aliqua alia eleemosyna, an spirituale, id est, aliqua V. G. oratio?

b Castrop. de Bull. dis. un. pu. 9. nu. 7.

Alphonsus Deza, aliique, quos citat, sed non sequitur b Castropalaus, probabile docent, sufficere spirituale, maxime si votens sit pauper, quia Bulla dicit *in subsidium*. At spirituale subsidium, subsidium est.

c Idem l. c. num. 9.

9. Suarez, Sanchez, Henriquez, aliique apud eundem c Castropalaum asserunt, fieri posse in subsidium partim temporale, partim spirituale, nescilicet multum detrahatur de subsidio temporali, si solum spirituale fati sit.

d Galleg. Claus. 9. n. 160.

10. Castropalaus vero loc. cit. alios adducens, docet esse omninò temporale, nam ex modo loquendi, & sine Bullæ, quæ concessa fuit ad congregandam pecuniam contra Infideles, aliud subsidium non intelligitur, nisi temporale.

11. Ego omnino Castropalaum sequor, in qua sententia me firmavit d Gallegus. Is enim postquam (probans Castropalaï sententiam)

atrilisset Petrum Ledesmam, Sotum, Aloysium Lopez, aliosq; citat Machadum longam tractationem, hac de re ita concludentem. *Verum hac ætate cessat omnis de hac dubitatione controversia: siquidem Commissarius Generalis Cruciatæ, cui de Jure competit declarare dubia, qua se offerunt circa Bullam Cruciatæ, expresse declaravit, Commutationem votorum omninò faciendam vi Bullæ in subsidium temporale; idq; præcipit omnibus Confessariis sub pena excommunicationis, quam Declarationem publicavit anno 1642. Lege Gallegum, qui ponit formalia verba prædictæ Declarationis.*

12. Praxis autem, cui in hoc Regno Siciliae consignata sit hæc pecunia pro commutatione Voti datur in Instructione, quam pro Prædicatoribus Bullæ Commissarius Generalis hujus ejusdem Regni publicavit, hic Panormi, ac typis impressis evulgavit, ubi num. 4. sic habetur.

Quarto s' avverte, che i Penitenti da loro stessi ripongano nella Cassa, che sarà riposta nella Chiesa, o Chiese à talo effetto, doue sarà scritto (cassa di Compositione) tutta quella somma, che i loro Confessori havranno ordinato pagare, altrimenti facendo, non hanno compilito con l'obbligo loro, ne sono commutati i loro voti.

13. **N**Ota autem aliam esse praxim, si quando expediatur Compositio ab ipso Commissario in his materiis, quas ipse expedire potest, nam de hac Compositione ita habetur in prædicta Instructione.

Si da notizia à tutti li Penitenti, che quella eleemosyna, che li sarà tassata dal Commissario Generale della Santa Cruciatæ per alcuna Compositione, o dispensa, sono obligati detta eleemosyna pagare al Tesoriero Generale della S. Cruciatæ, o à suoi Procuratori legitimi in presenza di detto Commissario Generale, o degl' altri suoi Delegati che facessero, se non, la detta Compositione o Dispensa è nulla.

14. **R**ogas. Quantam eleemosynam debet taxare Confessarius, ad commutandum meum votum, quam ego deinde in prædictam Cassam inferre debeam? Respondeo, tantam esse taxandam, quantam, juxta qualitatem Personæ, ejusque facultates, ac juxta gravitatem voti, omnibus circumstantiis consideratis, judicabit Confessarius, id quod certè non, nisi ex ejus prudentia, ac judicio, hic, & nunc decerni potest.

Vota,

Vota, ad qua se extendit Commutatio per Bullam.

15. **Q**UÆ vota commutari queunt per Bullam? Respondeo. Omnia, præter Votum Castitatis, Religionis, & Peregrinationis Hierosolymitanæ. Hæc autem quando in aliquo deficiunt, an possint etiam commutari, dicam mox §. 2. Omnia, inquam, siue sint Personalia, siue Realia, siue mixta; ut item, siue fuerint emissa ante, siue post promulgationem Bullæ.

16. Huc etiam reducunt aliqui, Votum, quod tu recordaris emisisse, sed oblitus es ejus materiam, posse enim commutari, docet *Sanch. l. 4. Sum. c. 54. n. 34.* Sanch. quia adhuc est Votum. Id tamen negat Suarius, siquidem commutatio, ait, quæ debet esse prudens, non potest ferri in incognitum.

Sed profecto, quandoquidem est probabilis opinio, te, si voti es oblitus, ad illud non obligari, quia nescis, quid operis facturus sis, tamquam ex voto, parum utilis est hæc quaestio, quoad praxim.

18. Porro h'c proprio in loco sunt quinque exagitantæ difficultates.

PRIMA, ET SECUNDA DIFFICULTAS,
De Voto non petendi Commutationem.

Prima, an Confessarius electus possit commutare votum, quod quis emisit de nõ petenda Commutatione sui Voti, V. G. Ieiunii.

Respondeo valide posse, (nam, num licite id petat Vovens dicam mox.) Ratio est, quia hæc Voventis voluntas non tollit à Confessario electo potestatem commutandi, hoc enim votum non est ex exceptis, quare poterit Confessarius commutare prius hoc Votum non petendi Commutationem, & deinde commutare poterit ipsum Votum. Idem dic, si vovisti, non petere Commutationem, nisi à Pontifice immediate: nam, propter eamdem rationem, adhuc per duplicem dictam Commutationem poterit Confessarius electus tibi consulere.

19. Verum insurgit Secunda Difficultas, an scilicet peccet, qui petit Commutationem Voti, si voverat, se illam non petiturum.

Respondeo. Gallegus putat, hunc, peten-

do commutationem, valide quidem commutationem recipere, sed peccare, quia facit contra Votum, illam petendo, quam non petere promisit Deo.

20. Verum, ut huic difficultati plene satisfiat, recolenda sunt prius ea, quæ alibi dixi, *c. Lib. 3. in ubi sic habeo.* Votum non petendi sine causa Dispensationem vel Commutationem Voti facti, vel faciendi, validam pronuntio, quia ad prudentiam pertinet, nolle sine causa à Voti obligatione eximi. At Votum non petendi Dispensationem, vel Commutationem absolute nequaquam valere, puto cum Sanch, *d. quia impedit majus bonum præsens, nempe libertatem petendi dispensationem, quæ aliquando necessaria, vel saltem valde utilis, erit voventi.* Haftenus ibi. *d. Sanch. lib. 4. in decal. c. 8. nu. 22.*

21. Ex quibus concludendum est. in casu, quo validum fuit Votum, te sane peccaturum graviter, vel leviter (juxta gravitatem, vel levitatem Voti) si contra illud agas, & commutationem petas sine causa, quia contra Votum agis. At in casu posteriore, quando Votum non fuit validum, non peccabis, idque ex prædicto capite, quia nimirum contra nullum Votum facis. Immo tunc commutationem Voti non indiges; siquidem votum non habet, qui invalide vovit.

TERTIA DIFFICULTAS.
De Commutatione pœnæ Voti.

22. **T**ertio. An possit commutari pœna, quam sibi quis incurredam imposuit, si votum frangeret. Emisit V. G. quis votum non ludendi, quod si luderet, sibi in pœnam non servati voti, imposuit, ut obligaretur aliquid pium facere, puta elemosynam pauperi, vel Ecclesiæ tribuere, jejunium unius diei servare &c. Difficulus, inquam, est, an hæc *e Sanch. de elemosyna, vel jejunium possit per Bullam commutari?* *matr. l. 8. d. 15. §. in*

23. Respondeo Posse. Quia hæc pœna est debita propter relationem quasi essentialem, qualem habet ad votum. Concessa ergo facultate per Bullam circa votum, concessa intelligitur circa hanc pœnam. Ita Sanc. *e con- tra Sayrum. f. Confirmat Trullench, g. quia n. 20.* *Summ. l. 4. c. 52. aliq. f. Say. in Clavi Reg. c. 12.* *g. quia n. 20.* *Trull. l. do videtur magis obligare ad materiam, in Bull. quam directe cadit, V. G. ad omissionem ludi, §. 7. ca. 3. quam ad pœnam, in quam videtur votum ca- dere.* *du. 7. n. 4.*

dere indirec. Si ergo potest Bulla in prius, quod est majus, multo magis in posterius, quod est minus.

24. Hinc ergo fit, ut sicuti per Bullam potest commutari in opus pium æquale, vel quasi, juxta superius dicta, Votum, quod, quis absolute emittat de elemosyna alicui Pauperi vel Ecclesie danda, saltem quando Ecclesia, vel Pauper non acceptavit (quod omnes concedunt) quia non est ex exceptis; Ita potest votum alterius materiae V. G. Votum Jejunii, quod quis emittit sub dicta poena dandi elemosynam, atque hoc non solum ante, quam votum fregit, sed item post voti fractionem, seu etiam post multas fractiones, & consequenter postquam contraxit debitum solvendi illam elemosynam, quamvis magnam.

25. Adverte hic tria. Primo si petis, & obtines commutationem voti poenalis, nõ properea statim intelligeris obtinere commutationem poenae jam contractae, si forte dictam votum fregisti; sed debes petere, & obtinere expresse commutationem dictae poenae.

Ratio est, quia non eo ipso, quod habes commutationem unius, habes, & alterius; Confessarius enim dum commutat, solum ad illud dirigit commutationem, quod tu explicuisti. Ita Suar. Sanch. Rodriq. Lud. à Cruce cum a Trulleuc.

a Trull. l. c. du. 8. n. 7.

26. Adverte Secundo. Si forte qui emittit ejusmodi votum poenale non ludendi V. G. sub poena, si luderet, dandi V. G. decem pauperibus, si forte [inquam] iussit cum inculpabili ignorantia, vel inadvertentia voti, vel, quamvis fuerit memor voti, immemor tamen inculpatæ fuerit poenae, non indigere commutatione pro hac poena, quia pro illo casu non tenetur ad poenam, excusante nimirum inculpatæ oblivione, quæ æquiparatur ignorantie.

27. Adverte Tertio. Commutationem, licet convenientissimum sit, non tamen est necesse, ut fiat in favorem ejus Sancti, vel Ecclesie, vel Pauperis, cui factum est votum. Item, opus non est, ut votum personale in actionem personalem, vel votum reale in realem commutetur: possunt hæc enim aliunde per prudens Confessarii judicium compensari, ut factis dictum alibi à nobis est.

b Lib. 4. in decal. cap. 16. §. 6.

28. Quæres cur n. 24. dictum modo est saltem quando Ecclesia, vel Pauper non accep-

tavit.] Respondeo quia votum Reale de danda V. G. elemosyna Ecclesie huic particulari, vel huic particulari Pauperi, non ita certum est, an possit per Bullam commutari, quando fuit acceptatum à Rectore Ecclesie, vel ab illo Paupere. Non est ita [inquam] certum, si curi certum est commutari posse, quando nõ est acceptatum, ideo addidi illud [saltem, quando &c.] Et nihilominus, quamvis communis doctrina dicat, tunc nõ posse, quia per acceptationem iam Jus illi acquisiverunt, ut sustinet Sayrus, & aliique, tamen adhuc commutari posse, non improbabile judicat Trullenc. d quia votum factum Deo, non acceptat legitime homo, sed Deus, cujus voluntatem Pontifex, qui dat Bullam, interpretatur.

Vide, quæ ad hanc sententiam confirmantur ex e Sagundez ego alibi dixi, cui nunc adde Ioann. f de Lugo.

QUARTA DIFFICULTAS. De Commutatione Voti Jurati.

29. Quarto, an Votum Juratum per Bullam commutari possit?

Respondeo, posse, non solum si Juramentum accedat ad votum jam factum, ut si quis dicat, Iuro, me servaturum jejunium, quod heri voti, vel, si accedat, cum fit, ut si dicat, Voveo, & Iuro Jejunium. Verum si solum adsit Juramentum, ut Iuro me jejunaturum. Ratio est, quia nunc [ut supponimus] totum hoc Juramentum nihil aliud confirmat, nisi promissionem factam Deo. Quod si juramentum esset homini prestitum, tunc sane non posse per Bullam commutari, certum est, quia Bulla non respicit, nisi quod promissum est Deo, cujus voluntatis, ut diximus, interpret est Pontifex. Quare, cõ in casibus propositis, illis non sint modo, nisi promissiones Deo factæ essent vota, quæ possunt per Bullam commutari. Ita Suar. g Pontifex. b Castrop. i Merolla k. aliique.

QUINTA DIFFICULTAS. De duratione potestatis commutandi Vota.

30. Quinto. Quamdiu durat potestas commutandi vota per Bullam? Respondeo. Certum est, durare per annum Bullæ, quod si Pœnitens nullum suum votum à Confessario commutandum petiit. Certum item est, non posse commutari post annum, quia potestas

a Sayr. Clau. n. 1. b. 6. c. 1. n. 13. c. 52. d. 79. e. 17. f. Delugo d. 20. g. Just. n. 39. h. Suar. de Rel. l. 6. c. 14. i. Pont. de matr. l. 1. c. 11. n. 4. k. Merolla c. 11. n. 4. §. 5. i. Castrop. 3. tr. l. 2. p. 1. l. 2. k. Merolla 2. d. 4. c. 6. n. 14.

potestas tunc jam spiravit. Sed propria difficultas illa hæc est, An, si pœnitens accedat ad te Confessarium ultimo V. G. die durationis Bullæ, petatque commutationem voti, tu vero sive quia es negotio alicui intentus, sive, quia vis libros, vel te doctiorem cōsulare &c. an [inquam] possis breviter sic pronuntiare? Ego tibi commuto ex nunc votum tuum ipsud in aliud opus, quod post aliquot dies ego, vel quidam doctus designabit.

Respondeo, Possè. Quia hoc modo dicere possumus, commutationem factam esse tempore durationis Bullæ, & solum designationem subrogationis fieri postea. Id quod non est uti Jurisdictione post tempus spiratum Delegationis, sed est exequi, quod tempore habili commutatum est. Ita Sanch. & alique quibus adde Leandrum, & ita, contra Andream Mendo, tener Bardr. &

Dices. Potest ne aliquis dicere, per solam petitionem commutationis voti fieri castitatem, & rem non esse integram [ut in simili supra diximus de Confessione incepta] unde possè commutationem finiri post elapsam Delegationis tempus? Respondeo. Mendo de Bulla affirmat, sufficere solum ejusmodi petitionem, ut possit dici causa cœpta; Sed certe eam solum sufficere, mihi difficile est, ut difficile fuit supra e meram petitionem Confessionis illam facere causam cœptam.

§. II.

Explicantur vota excepta in Bulla.

1. **D**ecernamus nunc, quænam vota nequeant per Bullam commutari? Dico commutari non posse vota absoluta Castitatis, Religionis, Peregrinationis Ultramarinæ [qua voce, quasi per Antonomasiam intelligitur Peregrinatio Hierosolymitana] emissæ Devotionis causa. Idem dic de Juramentis, quibus prædicta observanda jurantur, quando nimirum per ea juramenta confirmantur promissiones Deo factæ; sunt enim etiam hæc reservata, quia tunc non sunt, nisi vota, ut supra dictum est: Promissiones, dico: nam, si quis per juramentum confiteri dumtaxat, sic, assertive. *Juro me habere, vel habuisse voluntatem, seu propositum conservanda V. G. castitatis.* cum sic non pronuntiat, sed enuntiet, juramentum est assertorium de præsentis, vel

præterito, non vero promissorium atque adeo votum non est.

2. Dictum est autem (vota absoluta) ut enim vota hæc tria excipiatur, ea intelligi debent, quæ sunt absolute, & perfecte talia, nulla ex parte deficientia. Id permixte notandum est, nam ex hoc excepta esse prima facie apparent, excepta tamè nequaquam esse, invenientur, ut jam ex Collariis, quæ colligam, palam fiet.

Votum Castitatis diminutum.

3. **H**inc enim Primo, votum non fornicandi, votum non se pollucendi, votum non nubendi, votum castitatis conjugalis, votum virginitatis præcise, idest consentis in abstinentia primi actus luxuriæ, quatenus scilicet virginitas involvit corporis integritatem, votum integræ castitatis, sed ad tempus, ad quod rationabiliter præsumatur ætas hominis per vêturæ; vota, in quâ, hæc, quia sunt, castitatis diminutæ, non numerantur inter excepta, quare sunt per Bullam commutabilia.

4. Præterea votum Castitatis vere conditionale hoc V. G. modo emissum. *Voveo Castitatem, si convalesco, hoc est si à Deo sanitatem impetrabo.* satis probabiliter, etiam sanitate obtenta, non est ex exceptis, quia deficit à puro voto castitatis, quod illud in rigore est tale, & absolute, quod propter Dei cultum simpliciter fit, at hoc respicit motivum utilitatis propriæ. Cur autem dictum sit *vere* (conditionale) mox intelliges n. 11.

Idem satis etiam probabiliter dic de voto pœnali in hunc modum facto (*voveo V. G. non ludere, quod si ludam in pœnam voveo Castitatem.*) vel in hunc alium modum, non vovendo omissionem ludi, sed Castitatis in casu ludi, sic, *nolo ludere, quod si ludam, voveo Castitatem.* Idem dic (*inquam*) quia hæc non sunt pura vota Castitatis, sed relata ad tuum ludû. Faciunt ad hoc ea, quæ dixi supra §. 1. n. 2.

5. Denique votû Castitatis per partes emissum, cui tamen integro noluit vovens, se subijcere, huc reducitur, nec enim est ex exceptis. Voveri quis V. G. hodie, nolle assentiri pravis internis cogitationibus, cras voveri, se non fornicaturum, perendie se nolle actum impudicum externe peccaminosum habere; dico, hæc, singula non esse reservata, quia sunt vota diminutæ Castitatis, atque adeo esse per

per Bullam commutabilia, nisi tamen vovens, voluerit in ultimo voto simul omnia colligere, illisque esse subiectum, nam tunc votum erit perfecta, & integra castitatis.

Votum Religionis diminutum.

9. **H**inc Secundo. Votum de assumendo toto vitæ tempore Hospitali, vel Monasterio, seu Religioni, nisi sic intelligas, rite in illa profiteri, votum de ingrediendo in Religionem, si intelligas solum ingressum, non vero perseverantiam seu Professionem in ea (hoc vide distinctius apud Doctores citatos à Diana a) hæc, inquam quia non sunt vota perfecta de Religione, non sunt reservata, sed per Bullam commutari, fas est.

7. Idem pronuntia, si votum Religionis sit verè conditionale, vel pœnale, propter rationes modo num. 4. dictas.

Votum Peregrinationis Hierosolymitana diminuta.

8. **H**inc Tertio, vota de invisenda Sanctissima Virgine Lauretana vel S. Jacobo in Compostella, vel votum Peregrinationis ad Limina Apostolorum, vel etiam Peregrinationis Hierosolymitanæ non ob visitanda Loca Sancta, sed ob alium, tamen si honestum, & pium finem, V. G. ad sua peccata ibi cum Confessario illic forte degente confitenda, vel ad suum parentem ibi ægotantem adjuvandum; Hæc, inquam, vota, cum non sint ad loca Hierosolymitana Sancta, non sunt reservata, unde sunt per Bullam commutabilia.

9. Idem dic, si votum ejusdem Hierosolymitanæ Peregrinationis sit vere Conditionale, vel Pœnale propter rationes adductas. n. 4.

Due Notationes facientes ad prædicta.

10. **U**o tandem diligenter notari, velim. Primo, qualitates quasdam annexas his reservatis votis posse per Bullam commutari. Vovisti V. G. Peregrinationem Hierosolymitanam pedestrem, vel mendicando in itinere, vel sine magno comitatu, potest Confessarius per Bullam electus has circumstantias tibi commutare, modo interim perster

ipia Peregrinationis substantia, quia hæc est reservata, nequaquam illæ.

11. Nota Secundo. Cur, quando dicimus votum conditionale commutari per Bullam posse, addimus illud (vere conditionale.) Ratio enim est, quia non raro, quamvis in modo loquendi addit in tuo voto illud (si) tamen non semper significat conditionem, sed tempus, atque æquivaleret particulæ, quando, voves V. G. si convalueris, si Pater tuus incolomis domum redierit, si tua soror honeste nupserit, voves, inquam, ire Hierosolymam, vel Religioni te addicere, vel castitatem perpetuam sartam tectam custodire, Aio, si sensus sit verè conditionatus in hunc modum. *Voveo, si hac prædicta mihi concesserit Deus, Religionem, Peregrinationem, Castitatem,* erunt ejusmodi vota commutabilia: at si sensus sit hic alius. *Voveo, quando ego convaluero, quando meus pater redierit, quando mea soror honeste nupserit &c.* hæc non erunt vota conditionata, sed absoluta pro præfixo tempore, quare nequaquam commutationis favore gaudebunt.

§. III.

Vota de quibus est aliqua major controversia, an per Bullam commutari queant?

Vota conjugum.

1. **P**rima Controversia est de voto perfecta castitatis emissio à Conjuge, an sit reservatum, ac proinde neutiquam commutabile per Bullam.

Respondeo. Certum est, si votum hoc fuit à conjuge emissum ante initum matrimonium, esse reservatum, etiam post matrimonium initum, siquidem ex matrimonio naturam non mutat; & ipse quidem peccavit matrimonium contrahendo, licet propter jus bona fide ab alio conjuge acquisitum, possit debitum reddere, ac petere quidem non potest; & quamvis juxta probabiliorē sententiam possit Episcopus, & forte Mendicantes per sua Privilegia dispensare hunc, ad petendum debitum, dimittat dum Conjux vivit, tamen nec ad hoc, nec ad totum votum commutandum Bulla quidquam potest. quia id esset Bullæ potestatem extendere ad vota per Pontificem excepta.

2. At, si sit sermo de voto castitatis, quod forte

forte conjux emittat, dum est in matrimonio, quinque modis emitti ab ipso posset. Primo, ab altero absque licentia alterius Conjugis. Secundo, ab altero cum licentia alterius. Tertio, ab utroque sine mutua licentia. Quarto, ab utroque cum mutua licentia, non per modum contractus, quod quisque cesserit Juri suo petendi. Et in his quatuor potest Bulla, quia sive cum licentia, sive absque ea, cum alter, qui dedit licentiam, non se privaverit Jure suo, ut in his quatuor modis supponimus, re manet, votum non esse perfectum, & absolute Castitatis. Verum quinto modo, si votum Castitatis emittatur ab utroque sed mutua licentia, & per modum contractus, quo quisque Juri suo cedit, cum jam sit votum perfectum Castitatis, reservatum erit, & non commutabile.

a Sanch. l. 9. matr. d. 37. n. 13. Notat tamen Sanchez, a si dicti Conjuges remittant sibi, & acceptent mutuam cessionem Juris petendi, & reddendi debitum posse per Bullam tunc, ejusmodi votum commutari; siquidem quod remanet, votum integrum Castitatis non est. Sed adverte, sic remittendo, peccare graviter conjuges, quia, ut supponimus, contra votum operantur.

Votum strictioris Religionis, & quo ad tempus.

3. **S**ecunda controversia. An per Bullam commutari queat votum Religionis strictioris in laxiorem, ut item, quoad tempus praefixum a vovente, hoc est quoad dilationem ingressus?

Respondeo. utrumque posse per se, quia, ut supra vidimus, circumstantiae extrinsecæ non sunt reservatae.

4. Dixi (per se) nam si in laxiore non videat observantia Regularis, & dilatio temporis sit tanta, ut vovens periculo exponatur votum non implendi, tunc in neutro casu poterit aliquid Bulla, ut nec Episcopus, quia esset commutare substantiam voti, & ita tenent Sanchez. b & Castropalaus. c

Votum Religionis Militaris.

b Sanch. l. 9. matr. d. 37. n. 13.
c. l. 4.
sum. c. 40.
n. 76.
c. Castro.
to. 3. r. 11.
d. 4. p. 11.

5. **T**ertia Controversia. An votum Religionis Ordinum Militarium possit commutari per Bullam? Respondeo, votum Religionis Militaris S. Joannis Hierosolymitani (cujus Religiosi Melitenses vulgo appellantur) *Tamburinus de Sacramentis.*

latur) non posse, quia hæc est in omnium sententia vera Religio. Aliarum vero, puta S. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. posse probabiliter; quia in multorum sententia probabili, hæc non sunt, saltem hodie, veræ Religionis, quam vis in aliorum probabili, & fortasse probabiliore sententia, etiam hodie, sint. Lege Sperellum, d aliosque ab eodem citatos.

Excipe Regulares ex his Ordinibus. Nec mirum quia hi sunt veri Religiosi, &c. ut Andreas Mendo e recte notat cum aliis.

Votum sub disjunctione.

6. **Q**uarta Controversia est hujusmodi. Quamvis convenient Primo Doctores, si tu voveas sub disjunctione duo vota reservata, V. G. voveas, vel castitatem, vel Religionem, convenient, inquam, tunc neutrum posse per Bullam commutari, quia utrumque est reservatum, & quamvis, secundo, convenient, si voveas sub disjunctione duo vota, quorum alterum sit reservatum, alterum non, ut si voveas, vel jejunare per aliquot annos, vel castitatem, convenient, inquam, utrumque posse commutari per Bullam, quia tunc propter illam libertatem, quam habes eligendi jejunium, non est castitas perfecte, & absolute promissa; Controversia tamen est inter illos, An, facta à te electione reservati, quando scilicet, tu, omittis jejunium, eligisti partem illam voti, quæ erat castitatis (sine novo voto ipsius, ut semper supponimus.) An, inquam, possit per Bullam prædictæ castitatis votum commutari?

7. Respondeo. Esse reservatum, atq; à Deo commutari per Bullam non posse, docet Sanchez. f Ratio est, quia, inquit, facta electione illius, jam Deus, qui electionem vidit, illam acceptavit, ergo jam remanet esse à Deo acceptatum votum integræ castitatis.

Non esse reservatum, sustinet, si attente legas, Suarez g & Castropalaus. h Ratio est, inquit, quia illa electio non est votum, sed mera voluntas, & propositum illam partem de voto conservandi, ergo votum remanet, ut erat prius, puta cum imperfectione, quam habebat, ergo non perfecte tale. Hæc sententia est mihi probabilior.

Ex qua fit, ut si pars altera non reservata fuerit reddita impossibilis, evadat V. G. prædictus voveas impotens ad jejunandum, non

D d

propte-

d Sp. vell.

p. par. dec.

2.

Mendo in

app. ad

Bull. Dil.

c. 31. n. 118

f Sanch. l.

8. matr. d.

9. n. 14.

in sum. l. 4

c. 40. nu.

43.

g Suar. l. 6

de voto c.

2. 4. n. 3.

h Castro

to. 3. d. 2.

p. xi. n. 6.

propterea voti illa pars altera, quæ est. Casti-
tatis evadit reservata ? quia illa impotentia
non mutat votum, seu voti imperfectionem,
sub qua erat antea: Et ita tenet Suarez, Sanch.
a aliique apud Dian. b

a Suar. l.c.
Sanch. l.c.
b Dian. p.
p. tr. de
Bull. Re-
sol. 74.

Votum reservatum sed dispensatum.

e Sanc. l. 8.
matr. disp.
9. n. 20.

d Bard. p.
2. tr. 7. ca.
2. nu. 79.

e Rodrig.
in add. ad
Bull. §. 9.
n. 118.

f Sanc. l. 8.
matr. d. 9.
num. 21.

8. Quinta controversia. Vovi castitatem
absolute, sed quia obrinui rite dispen-
sationem à Pontifice, is mihi imposuit, ut, lo-
co voti, jejunarem semel in Hebdomada, vel
quid simile, quero, an hoc jejunium possit
per Bullam mihi commutari ?

Respondeo. Non posse, quia est reserva-
tum, putant multi Canonistæ apud Sanc. e
ex ea ratione, quod subrogatus sortitur natu-
ram ejus, cui subrogatur. Posse, quia non est
reservatum putat Sanch. Suar. Less. Full. alii-
que apud Bardi, d quia materia reservata jam
fuit à Pontifice in materiam non reservatam
translata. Ad rationem Canonistarum dic,
subrogatum naturam ejus, cui subrogatur,
fortit in intrinsicis, & in honestate operis,
atque, ut res sit proportionata, & æqualis, vel
quasi, non vero in extrinsecis, ex quibus est
reservatio, quæ valde per accidens conjungit-
ur cum illa materia. Hæc posterior sententia
est probabilior.

9. Quid si in hoc casu ego per multum
tempus omisi jejunium, (sane cum peccato)
reviviscit ne in me votum castitatis ? Nam si
non reviviscit, proderit Bulla, ut per illam di-
ctum jejunium in aliud opus mihi commu-
tari queat.

10. Respondeo. Redire sentit Rodriguez, e
siquidem votum, ait fuit commutatum sub
conditione præstandi jejunia, conditione er-
go hac nequaquam posita, votum castitatis
commutatum non intelligitur.

Non redire, docent f Sanch, alii que (cum
quibus sentio) quia falsum est, votum fuisse à
Pontifice commutatum sub ea conditione;
hujus enim conditionis nulla fit mentio in
Dispensationis, seu Commutationis Rescrip-
to; quare votum illud fuit extinctum, ejus-
que obligatio translata fuit in aliam materi-
am non reservatam.

11. Urges, si fuit extinctum, cur vovens po-
test, relicta Dispensatione, vel Commutatione,
reverti ad prius votum ?

Respondeo. Hanc difficultatem dissolvi

vi lib. 8. in Decal g ex dixi, reversionem hanc g Lib. 3. in
solum concedit ex benignitate Dei: Locum decal. 6. 13
relege. §. 7. n. 6.

*Commutatio voti reservati in aliud reserva-
tum; vel in opus præstantius.*

12. Sexta Controversia. Vovi Peregrinatio-
Hierosolymitanam V. G. Potest ne Con-
fessarius à me per Bullam electus ejusmodi
votum reservatum, vel in opus aliquod me-
lius, & præstantius V. G. in votum castitatis,
vel in subsidium belli contra infideles, mit-
tendo centum V. G. homines propriis expen-
sis, & viginti millia aureorum, atque loco læ-
boris proprii tolerandi ex peregrinationis
molestia, jejunare quotidie per annum, quæ
duo, nimirum castitas, vel ejusmodi subdi-
um ita vestitum, sunt opera sine dubio præ-
stantiora, quam ipsa ærea Peregrinatio ?

Respondeo. Posse, putat Aragonius, h h Arago-
quia non debet impediri melius bonum, 2. 2. q. 10.
quod magis libenter acceptari à Deo præsu-
mendum est. Non posse, docent Sanchez, i i Sanchez
& Suar. k quia nulla potestas data est circa decal. 14.
vota reservata à Pontifice per Bullam, neque ca. 12. n.
in aliam materiam reservatam, neque in ali-
am non reservatam, quamvis utiliosem, & de votis
præstantiorem; totam enim potestatem, seu 21. nu. 11.
jurisdictionem commutandi prædicta tria vo-
a sibi reservavit Pontifex. Neque sic impeditur
per se majus bonum, sed solum non datur ju-
risdictio ad ea vota commutanda.

Ego in lib. 3. Decalogi substitui (id enim Lib. 3. in
hac occasione scire operæ pretium erit) pro-
pria autoritate non posse quempiam com-
mutare suum votum reservatum in opus me-
lius. Sed post ea scripta incidi in quæstiones
Morales Vincentii Tancredi, p. p. Tr. 3. de
voto Disp. 6. Quæst. 2. fol. 492. qui univer-
saliter docet, esse probabile, votum reserva-
tum posse propria autoritate commutari in
melius, etiam non reservatum, quia melius
semper acceptatur à Deo.

Neque valet, ait, paritas; non potest per
Bullam, vel per Privilegium Mendicantium,
ergo nec poterit autoritate propria. Non va-
let, inquit, quia potestas commutandi per
Bullam, & per Privilegia fundatur in jurisdi-
ctione concessa à Pontifice, quæ circa refer-
vata nondum est concessa; at potestas com-
mutandi in melius, auctoritate propria, fundatur

darur in acceptatione Dei, qui semper præsumitur melioris operis esse contentus. Hanc Tancredi sententiam probabilem esse, infirmari, non possum.

Vota subditorum.

13. **S**eptima Controversia. Scimus vota personarum sub alterius potestate existentium posse irritari ab eo in quo potestas ejusmodi residet. V. G. vota Filii à Patre, uxoris à marito, servi à Domino, &c. modo, & cum illis limitationibus, quas diximus alibi, cum de a voti Relaxatione tractavimus. Jam quærimus, si filius V. G. impubes vovit castitatem absolutam, potest ne ejus commutationem obtinere à suo Confessario per Bullam?

Ratio dubitandi est, quia hoc votum, quamvis reservatum, potest irritari à Patre, ut ibidem dictum est, ergo videtur deficere à perfectione voti reservati, & consequenter videtur commutabile, tum per Bullam, tum ab Episcopo.

Respondeo. Ita putat propter dictam rationem Guttieres. Sed profecto perperam; nam nec per Bullam, nec ab Episcopo commutari potest. Siquidem vota illa ideo irritantur à Patre, &c. quia Pater habet dominativam potestatem in filium; quam potestatem dominativam non aufert, nec limitat Pontifex, quando sibi vota illa excepta reservat. At à Confessario, vel aliis Prælati, idem Pontifex aufert, vel limitat jurisdictionem, per quam debeant illa vota commutari, vel dispensari, qua quidem limitatione supposita, nihil prædicti poterunt omnino. Ita Suar.

c Suar. l. 6 e aliique.

de Voto c.

26. n. 4.

Castrop.

10. 3. r. 5.

dis. 2. p. 11.

12. n. 11.

Vota reservata, quorum dispensatio est necessaria.

14. **O**ctava Controversia. In aliquibus Casibus urgentis necessitatis potest Episcopus dispensare in his reservatis votis, quando scilicet imminet grave aliquod damnum ni dispenset; & ad Pontificem aditus non est; ut, si quis ligatus voto Religionis, tamen, nisi puellam, quam defloravit, sine mora ducat uxorem, timeantur gravia scandala, & tunc; nam tunc poterit Episcopus dispensare. Jam, quæro, an tunc possit hoc votum,

commutari per Bullam? Ratio autem id affirmandi est, quia per Bullam commutari possunt omnia vota, quæ dispensare potest Episcopus; cum igitur possit hoc Episcopus dispensare, poterit, & Confessarius per Bullam electus, commutare.

Respondeo. Ita propter dictam rationem putant aliqui apud Dianam. Sed negandum omnino est cum Sanchez, & aliisque. Ratio est, quia non est verum Confessario electo per Bullam concedi, posse commutare vota omnia, quæ potest Episcopus. Episcopus enim habet potestatem ordinariam, at Confessarius solum Delegatam; unde non est mirum, si Confessarius non possit, quia illi nullo modo in sua Delegatione per Bullam conceduntur nota reservata, conceduntur autem Episcopo in illa necessitate, propter quamdam Pontificis tacitam licentiam.

d Dian. p.

6. r. 6. r.

sol. 50.

e Sanchez.

l. 8. matr. d.

15. n. 10.

Pontius. l.

9. matr. c.

10. n. 11.

CLAUSULA DECIMATERTIA.

Item, prædicto Commissario datur facultas, ut suspendere possit, dicto anno durante, omnes similes, aut dissimiles Indulgentias, & facultates ab eisdem, & à Sede Apostolica, vel ejus auctoritate concessas quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, piis locis, Universitatibus, Confraternitatibus, & singularibus Personis, in Regnis, Insulis, Terris, Locis, & Dominiis præfatis, &c.

Et paulo post.

Ita, ut interim neque publicari, neque predicari possint, neque publicate cuiusvis hominum communiter, vel divisim suffragentur. Exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quo ad eorum fratres.

Item, dicto Commissario conceditur etiam facultas, ut ipse, per se, vel per alium, vel alios, (quantum, & quoties sibi videbitur) Indulgentias, & alias Gratias per eum suspensas in favorem illorum, quæ præsentium Gratiarum in hanc causam pro Religionis defensione concessarum, participes effecti fuerint, revalidare, absque alio premio, possit.

CAPUT DECIMUMQUARTUM.

De Suspensione Indulgentiarum, &c.

IN his Clausulis conceditur potestas Commissario Cruciatæ suspendendi omnes alias Indulgentias, & gratias, qui de facto suspendit, quando Bullam promulgat (pro illo scilicet promulgationis anno) quamvis deinde idem Commissarius in eadem promulgatione concedat Bullam sumentibus revalidationem prædictarum Indulgentiarum, & Gratiarum. Quare qui Bulla caret, non acquirit illas Indulgentias, quia pro ipso suspensæ remanent; qui autem Bullam accipit, eas acquirit, quia pro Bullam accipientibus revalidantur ea, quæ Commissarius paulo ante suspenderat.

Porro plura hic sunt clara, plura sub contraversia, de quibus breviter, & sigillatim.

§. I.

Quanam Gratia per Promulgationem Bullæ suspendantur, vel non suspendantur, quo ad Saculares.

1. **E**X contextu tenoris Bullæ recte Doctores eas Indulgentias, facultates, gratiasque suspendi colligunt, quæ obstant expeditioni hujus Bullæ Cruciatæ, hoc est, quæ illam aliquo tandem modo impediunt, non suspendi vero, quæ nequaquam impediunt,

2. Rursum eas suspendi, quæ à Summo Pontifice, vel ejus auctoritate concessæ sunt.

3. Denique eas suspendi, quæ sunt concessæ Ecclesiis Hospitalibus, Pius Locis, Universitatibus, Confraternitatibus, singularibus Personis in Regnis, locisque in quibus Bulla promulgatur.

4. Hinc ergo suspenduntur Privilegia prædictis concessa celebrandi ante auroram, vel post meridiem, & similia, quæ concedit Bulla, quia illa impedirent Bullæ expeditionem: nam fideles contenti illis suis Privilegiis, non essent valde faciles, ad recipiendam Bullam.

5. Contra, non suspenduntur Indulgentiæ, Privilegia, & facultates in corpore Juris contenta, quia Commissarius solum suspendere valet illa, quæ speciali auctoritate Pontificis conceduntur, hæc autem in Jure contenta, sunt concessa auctoritate quidem ejusdem

Pontificis, sed publica, & veluti communi. Adde, per clausulam generalem non suspendi, ea, quæ in Jure, continentur, nisi eorum fiat mentio, ut docet Bartholus & communiter receptus, & Castropalaus, *b* aliique; hanc sententiam quod per Bullam non suspendantur quæ in Jure communi continentur, sequitur Diana, *c* & multi apud Gallegum, *d* qui recenset aliquas facultates concessas in dicto communi Jure, quamvis sciam, Mendo contrarium sentire, sed contra illum late agit Bardi. *e*

6. Nec item suspenduntur facultates absolvendi, dispensandi, commutandi, quas habent. Episcopi, quia facultates hæc non conceduntur, nec locis, nec singularibus personis, sed Dignitati Episcopali.

7. Nec denique suspenduntur Indulgentiæ & gratiæ, quas aliis concedunt dicti Episcopi, quia Commissarius solum suspendere potest, quæ concedit Pontifex.

8. Gratiæ, quæ sunt omnino dissimiles illis, quas concedit Bulla, qualis est V. G. facultas testandi. Missas celebrandi cum Altari portatili, ingrediendi Monasteria Monialium, non suspenduntur; si quidem hæc non impediunt expeditionem Bullæ. Quando ergo in hac decimatertia Clausula dicitur, suspendi gratias similes, vel dissimiles, intelligitur de dissimilibus quoad modum; sic enim impediretur Bullæ expeditio, qualis esset V. G. facultas celebrandi duabus horis post meridiem, cum Bullæ Commissarius solum Personis, Qualificatis concedat per horam unam. Uti diximus sup. c. 5. §. 6. n. 2. Hæc sunt fere certa ex Castropalao *f* breviter collecta.

9. Jam dubitari potest *z*. An suspendantur Indulgentiæ, quas possunt Fideles acquirere, exhibentes aliquod opus pium dum habent numismata sacra, Imagines, Coronas, grana, &c. quibus affixit Summus Pontifex Indulgentias.

10. Respondeo. Suspendi docent Castropalaus, *g* & Bardi, *h* quia hæc sunt concessæ singularibus Personis eas Imagines deferentibus: nam Bullæ tenor ait, se suspendere Indulgentias singularibus personis concessas.

Verum non suspendi, unde has acquiri sine Bulla, docent Trullen. Rodr. Riccius, adducti à Bardi l. c. quia non singularibus personis, sed omnibus Christi Fidelibus, sub illa tamen conditione, si illas Imagines habeant, eas Indulgentias

dulgentiæ conceduntur. Hæc posterior sententia est mihi probabilior.

11. Dubitari potest Tertio, de Jubilæo, quod toti Reip. Christianæ solet concedi à Pontifice.

Respondeo. Hoc non suspendi, certum sit, atque adeo non esse opus Bullæ ad illius Indulgentias, & Privilegia lucranda. Ratio est, quia hoc non conceditur determinatis locis, vel personis, sed omnibus totius orbis Fidelibus. Ita Gallegus a afferens praxim, qua Commissarius Cruciatæ non impedit Jubilæi publicationem nec addit, se requirere Bullam, ut in aliis Indulgentiis requirit.

12. Dubitari potest Quarto, de Altaribus privilegiatis.

12. Respondeo. Suspendi docet De Lugo, b & Bardi, c quia hæc Indulgentia est concessa loco peculiari, affertque alios pro hac sententia, inter quos numerat Dianam. d Sed certè Diana e alio in loco docet, non suspendi, sicuti ibidem Resol. 23. sustinet, Altare Privilegiatum non suspendi per annum Sanctum.

13. Dico igitur, esse probabile, non suspendi, adeoque pro Altari Privilegiato nos non indigere Bulla. Ita sustinet, præter dictum Dianam, Trullen. f Quintanad. g Galleg. h Ratio est, quia est probabile, Bullam solum suspendere Indulgentias pro vivis, non verò pro defunctis.

Confirmat Gallegus l. c. quia Bulla dicit se suspendere indulgentias concessas locis, vel personis singularibus; at Indulgentia Altaris Privilegiati non conceditur particularibus personis, sed animabus Purgatorii, Anima autem in communi, & humano modo loquendi (moraliter, inquit Gallegus, loquor non Metaphysicè) non est persona absolute dicta. Bene est; Sed illud, (moraliter non Metaphysicè loquor,) non est bene. Nam etiam Metaphysicè loquendo, Anima, nec est, nec dici potest completè, & absolute persona (quamvis sua partiali subsistentia non careat) sed incompletè solum.

14. Dubitari Quintò, potest de pauperibus. Respondeo. De his dixi satis sup. c. 3. §. 7. nu. 12.

15. Dubitari Sextò potest de Privilegiis quibusdam introductis ex legitima consuetudine, an scilicet illa per bullam suspendantur?

Respondeo. Si sint contraria Bullæ, (de quibus hic sermo esse debet) ita, ut ejus expeditionem impediunt, suspenduntur ex Bardi i qui in secunda editione mihi videtur ali- i Bard. p. quantulum obscure loqui; Andreas autem 3. tr. 1. c. 2. Mendo k ab eodem Bardi citatus absolute do- sec. 1. cet, non suspendi. Idemque tenet l Gallegus. k Idem Ratio hujus sententiæ esse potest, quia intro- ibid in ducta per consuetudinem non sunt imme- vendica- diate concessa à Papa. Bulla autem videtur tione n. solum suspendere, quæ immediate à Papa 17. conceduntur. l Gal. claus. dub. 175.

§. II.

Quanam Privilegia suspendantur, vel non suspendantur per Bullam, quoad Religiosos.

1. IN prædicta Clausula duodecima in fine, sic à prædicta suspensione excipiuntur Facultates Religiosorum Mendicantium, & consequenter Religiosorum, etiam non mendicantium, qui cum illis communicant in Privilegiis, sic, inquam, excipiuntur: exceptis tamen concessis Ordinibus Mendicantium Superioribus, quoad eorum Fratres.

2. Nomine Mendicantium hic intellige Primò Quatuor Ordines, puta Carmelitarum, S. Augustini, S. Dominici, seu Prædicatorum, S. Francisci, seu Minorum, qui Mendicantes dicuntur c. unic. de Relig. Domib. in 6. Intellige Secundò alios, qui à Summis Pontificibus Mendicantes dicti sunt in particularibus Bullis, inter quos sunt Minimi, seu Fratres S. Francisci de Paula ex Declaratione Pii V. & ex eodem est nostra Societas. Intellige Tertio illos omnes Religiosos, qui communicant in Privilegiis Mendicantium, hæc enim Exceptio, de qua loquimur, Privilegium sine dubio est.

3. Nomine Fratrum Intellige omnes Personas Religiosas, sive constitutas in sacris, sive non, sive Clericos, sive Conversos, seu Laicos, sive moniales, sive novitios, novi- m Lud. a tiasque. Ratio est, quia favor hic ex contextu Cr de Bullæ conceditur Religiosis, at hi omnes ve- Bulla d. 1. niunt nomine Religiosorum, & sic, utpote in c. 9. du. 4. refavorabili, etiam Novitii. Non intelligo Villal. tr. autem Tertiarios, & Tertiarias, qui non sunt 27. claus. Religiosi Religiosam Professionem emittentes. Ita Lud. à Cruc. m & alii. 12. nu. 12. 13.

Dd 3

4. No-

4. Nomine *facultatum*, quæ excipiuntur à prædicta suspensione, veniunt, non solum quæcumque alia Privilegia, verum etiam Indulgentiæ, quæ dictis Religiosis, quatenus Religiosis talium ordinum sunt concessæ, hæ enim certè facultates, & gratiæ sunt. Ita Ludov. à Cruce cum aliis. Adde, excipi omnia, quæ suspendi à Commissario possunt, at possunt etiam Indulgentiæ prædictæ.

a Lud. à Cr. l. c. du. 1. n. 6. Trull. lib. 1. §. 9. dub. 3. n. 1.

5. Dices. Verba Bullæ excipientia Religiosos diriguntur ad Superiores Ordinum Mendicantium, ergo dicendum est, illas solas facultates, & Indulgentias excipi, quæ conceduntur Superioribus, licet pro subditis, non verò, quæ ipsis subditis immediatè conceduntur.

Respondeo. Ex intentione Pontificis volentis, esse Religiones exceptas ab hac suspensione, manifestè apparet, excipi etiam, quæ immediatè conceduntur Religiosis, ratione tamen ipsius Religionis, non verò quæ ratione ipsius Personæ particularis. Ita Quintanadueñas b alios citans. Addit idem Auctor, id declarasse, & concessisse Leonem X. Minoribus, atque adeo omnibus communicantibus cum ipsis.

b Quintana. in Appen. ad Inbil. & Indul. Regularibus, concessa.

6. Ex his ergo collige. An sæcularis Bulla carens possit absolvi ab illis Religiosis, qui habent per sua Privilegia facultatem absolventi, &c. Nihil hic dicimus, an sæcularis possit acquirere Indulgentias concessas Ecclesiis, seu Monasteriis, ea V. G. tali die visitando, &c. nam de his jam §. præc. n. 3. vidimus, illas acquirere sine Bulla sæculares nequaquam posse. Loquimur ergo hic solum de prædicta facultate absolventi potestas.

Respondeo. Negant non pauci c non pauci d autem concedunt; Ego, licet negantes n. 4. & l. 7. c. 28. concedentes loqui item probabiliter puto: quare sine Bulla posse, circa sæculares, à Religiosis exerceri sua prædicta Privilegia, tutum erit; id quod mutans sententiam alibi etiam docuit Rodriquez modo e citatus.

7. Prædictorum Doctorum suas quique proserationes affert: illa mihi sufficiens videtur, quia Pontifex, ut supra vidimus, eas facultates à Commissario suspendi concedit, quæ sunt concessæ Ecclesiis, Monasteriis, Locis piis, Universitatibus, particularibus personis. At hæ facultates Religiosorum sunt

d Henr. l. 6. c. 16. n. 4. & l. 7. c. 28. n. 7. plures citans. Lud. à Cr. l. c. du. 2. n. 6. Sanc. in sum. l. 6. c. 54. nu. 62. e Rodrig. in Add. ad Bull. ibid.

concessæ toti Ordini Religioso. Nemo autem Ordinem V. G. S. Francisci nominavit Ecclesiam, vel Monasterium, vel locum pium, vel Universitatem, vel singularem personam, sed Religionem, sed Ordinem, sed familiam Religiosam, &c. Adde Praxim timoratorum Religiosorum, qui suis prædictis Privilegiis utuntur sine scrupulo, etiam in Ordine ad sæculares non habentes Bullam. Quæ continuata praxis potuit certè legitimam consuetudinem introducere.

8. Posse tempore Interdicti sine Bulla Regulares suis quibusdam Privilegiis uti, quæ pro illo tempore habent qualis est V. G. Pulsatio Campanarum in aliquibus festivitibus tempore Interdicti occurrentibus, sequitur ex dictis, & confirmat sanè probabiliter Mendo, licet neget Bardi, id quod quia est rara praxis, fati sit, hos Auctores indicasse.

CLAUSULA DECIMAQUARTA.

Item, mandatur à Summo Pontifice, ut Summarium Bullæ (sanè in vulgari Sermone impressum, & sigillo Commissarii, vel ejus Delegati munitum) per omnes Christi-Fideles ad prædictum Bellum contribuentes, qui hujusmodi gratiarum participes esse, voluerint, recipiantur, & retineantur.

CAPUT DECIMUMQUINTUM.

De Receptione, & Retentione Bullæ.

§. I.

Bulla, qua est recipienda, debet esse scripta, in pressa, &c.

1. Quamvis, ut privilegium habet vim, non sit semper necessaria, scriptura, nisi forte in foro externo, ut appareat, quale nam illud sit; tamen in hisce nostris Bullæ Privilegiis necessaria est receptio Bullæ scriptæ, & impressæ, ac sigillo, nomineque Commissarii, vel ejus Delegati firmatæ. Ratio est manifesta, quia sic expressè vult Pontifex, & clarè enuntiat Commissarius Cruciatæ, dum in Summario vulgari, quod Fidelibus in Sicilia distribuitur, sic habet.

Dichia-

Dichiariamo, che quelli, che la pigliaranno, habbino da riceuere, e conseruari questo Sommario, e Bolla, ch'è stampata, sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, per che d'altra maniera non guadagnano detta Bolla, ne le gratie di quella.

2. **R**ecte autem dicit (quelli, che la pigliaranno) sensus enim est, (qui velint recipere,) siquidem, nemo ad eam lumendam, obligatur, ut insinuat a Sanchez, quando docet *1. Sac. lib. 2. Sum. c. 13. n. 14. sine.* egrotum in periculo mortis constitutum non valet adire Superiorem pro absolutione Reservatorum, non teneri Bullam accipere, ut à Reservatis absolvatur, sed posse absolvi à simplici Sacerdote, quia non tenemur, inquit, inquirere modos extraordinarios, & Privilegia, sed uti possumus modis ordinariè ab Ecclesia constitutis. Vide alium similem calum apud *b Trull. l. 1. §. 1. du. 2. nu. 2.*

§. II.

An requiratur, ut in Bulla inscribatur nomen eius, qui illam accipit?

1. **Q**uærimus, an sit necesse conscribere eusmodi nomen in ipsa Bulla. Id enim, quam vis fieri diligenter soleat, disponatque sic debere fieri Commissarius, tamen scire omnino debemus, utrum id solum expediat, an ita sit opus, ut nulla acquirantur privilegia ab habente Bullam, si in illa suum recipientis nomen non sit inscriptum.

2. *c Hardi p. 3. tr. 8. c. 2. à nu. 3. d Castrop. de Bull. p. 11. nu. 7.* Respondeo: Solum expedire, non autem esse obligationem, iudicat *c Bardi, & apud ipsum Ludovicus à Cruce, Rodriguez, Henriquez, Villalobos, Trullench, quibus adde Castropalaum, d' Verba Summarii, quod in nostro Regno Fidelibus distribuitur, huiusmodi, hæc de re, sunt:*

E perche Voi, Titio de Amatis, haucte dato due Reali, &c. Et havete ricevuta quest' à Bolla, essendosi in essa scritto il Vostro Nome, di haviamo, ch' havete conseguito, e vi si concedono le dette Indulgenze, Gratie, &c.

3. Prædicti igitur Doctores declarant illud (essendosi scritto il vostro nome) non, quasi dicat conditionem, sic (si est scriptum tuum nomen, conceduntur tibi Bulla Privilegia) sed solum demonstrat id, quod de facto est in hunc modum. (Per hanc Bullam, in qua nomen tuum scriptum est, tibi conceduntur Privilegia, &c.)

Ego cum e Gallego volo, ut inscribatur nomen, saltem, quo securius in re tanti momenti procedatur. *c Galleg. Claus. 14. sub. 119.*

4. Fateor tamen, nomen posse à quocumque inscribi, nec esse necesse, ut id fiat à Depositario Bullarum, quia in Summario Vulgari prædicto, dicitur quidem, ut inscribatur nomen ibi (essendosi in essa scritto il Vostro nome) sed non præscribitur, à quo nam scribi debeat.

5. Fateor item, nomen appellativum sufficere, ut (Dux talis, Princeps talis, &c.) modo sic, singularis, & determinata Persona signetur.

§. III.

Sufficit ne Receptio sine Acceptatione vel Acceptatio sine Receptio.

1. **P**rofectò non sufficit: unde qui Bullam sumit, seu recipit, debet simul illam acceptare: Privilegia enim Personalia solum eis favent, qui illa acceptant. Rursus qui illam acceptat, debet apud se illam actu & physicè recipere, quia diserte, ut modo vidiisti, id mandat Pontifex. Quare nec sufficit receptio sine acceptatione, neque hæc sine illa.

2. Multò minus sufficit habere Intentionem accipiendi: cuius rei sequens exemplum habe. Titius non multis ab hinc annis accessit aliquanto tardius ad fores Ecclesiæ, ubi distributor Bullarum sedebat, peritque ab eo Bullam, atque consuetam eleemosynam largitus est: idque in libris suarum Rationum notavit Distributor, scripto item ibidem Titii nomine. Sed quia Bullas omnes, quas domo in Ecclesiam secum attulerat, aliis Fidelibus is distribuere, dixit Titio: *Ita frueri Privilegiis Bullæ, nam ego nunc determino pro te unam ex Bullis, quas distribuendas domi custodio, & illam tibi applico, tuæque jam amodo est.* Acceptavit Titius, suamque domum reversus, comedit lacticiam de illo, qui dies erat ex diebus Quadragesimæ. Legitime ne se gessit Distributor, licitèque veritos cibos ad mensam adhibuit Titius, abstrahendo à bona fide, quæ fortè tunc intercessit?

3. Respondeo, nec legitime, nec licite. Ratio nimis est manifesta, quia nimis clarè Commissarius Generalis, cuius est explicare, quæ

quæ pertinent ad Bullam, vult, ut ad acquirenda Bullæ Privilegia, ea physicè, & materialiter recipiatur, nec sufficiat Bullæ possessio veluti civilis, quam quis habeat per alium, seu per Bullarum Distributorem: hoc enim significant illa duo Bullæ verba signatè unita (*recipiatur, & retineatur.*)

a Sebast. Acofta in expl. Bull. 9. 12.
4. Confirmatur, quia, ut habet Acofta, a Commissarius Generalis in §. ultimo instructionis editæ pro iis, qui de Bullæ Privilegiis conciones apud populum habitari sunt, prohibet sub excommunicationis pœna: *ne suscipiens Bullam Cruciatæ illam relinquat apud Theaurarium, ne scilicet inde subreptam aliqua fraudes.* Hæc ille. Si ergo non est Bulla relinquenda apud Distributorem, seu Theaurarium, postquam illa actu recepta est, erit ne relinquenda antea?

b Henr. lib. 7. c. 20. nu. 5.
5. Rectè igitur Henriquez b sic notat: *Olim inquit, sufficiebat conscribi in libro Depositarii proprium nomen suscepturi Bullam, atque ita fruebatur quis Privilegiis Bullæ; nunc vero, ut Privilegiis quis fruatur, satis non est intentio sumendi, & conscribendi, nisi Bulla recipiatur.*

6. Potro hic, ubi versamur in Receptione & Acceptatione Bullæ, aliquot sese offerunt Dubitationes explicandæ.

PRIMA DVBITATIO.

De receptione Bullæ pro existente in alio loco.

7. Si existas in eadem civitate, tu, & Amicus, qui pro te Bullam jam promulgatam accipiat, illamque ad te ferat, vel te de acceptatione moneat, tuque acceptes, sufficere ad acquirendas à te Gratias Bullæ, non est dubium, confirmatque ipsa Praxis, qua servis, amicique utimur ad Bullam recipiendam. Sed dubitatio est, quando tu, & amicus in diversa commemoramini Civitate, vel Regno. Et quidem tres evenire id modis possunt.

8. Primò, si existas tu, & amicus in eodem Regno, ubi Bulla promulgatur, sed in diversa Civitate: si V. G. tu Panormi habitans, actu accipias Bullam pro amico V. G. Titio consistente Messanæ, quæ est Civitas ejusdem Siciliae Regni; atque ille à te admonitus de receptione, acceptet: gaudere ne poterit Bullæ Privilegiis? Respondeo, gaudere posse. Hæc enim receptio non est actio, ut ita dicam, personalis, quæ scilicet debeat ab eadem

persona fieri, quæ Privilegium recipit: satis est enim sic: per suum amicum, tamquam per suum instrumentum, seu Procuratorem. Patet id in impetrationibus dispensationum, & similibus, quæ mihi profuunt, si fiant à meo Procuratore, dummodo cætera servem; quæ requiruntur. Requiritur autem in casu nostro, ut tu porrigas elemosynam loco amici, ut inscribatur ejusdem nomen; & ab eodem acceptetur; & denique ut Bulla conservetur apud te nomine ejusdem amici, quam conservationem sufficere, mox dicemus §. 4. Atque ita sustinent Suar. Henric. Villalob. Trullench. allati, & approbati à Gallego. c

c Galleg. Claus. 14. dub. 167.
9. Secundo modo prædictus casus accidere poterit, si tu existas in uno Regno, & amicus in alio, sed in utroque promulgetur Bulla, ut, si tu existens hic in Sicilia, sumas Bullam pro Cajò V. G. existente in Hispania, proderit ne Cajò (postquam is acceptaverit, &c.) illa Bulla, quam tu pro eo in Sicilia sumpisti?

Respondeo. Mihi videtur profutura, quia jam Cajus existit in loco apto ad summptionem Bullæ; id quod solum requirit Pontifex, dum dicit se dare Privilegia Bullæ existentibus in Hispaniarum Regnis, in Sardinia, & in Insulis Hispania adjacentibus, &c. At Cajus jam existit in Hispaniarum Regnis, &c.

10. Tertius modus est, si tu existas in Regno, ubi Bulla promulgatur, amicus verò sumens Bullam pro te existat in Regno, ubi non promulgatur Bulla, Tu V. G. existas in Sicilia, sumasque Bullam pro Sempronio existente Neapoli.

Respondeo. Duobus modis figurari hic casus potest. Primò si Sempronius sit Neapolitanus, & commoretur Neapoli, & neutriquam declinet in Siciliam, tu verò in Sicilia existens V. G. Panormi, sumas pro ipso Bullam. Et in hoc casu certum apud omnes est, Sempronio non prodesse prædictam Bullam, quia Pontifex vult, ut solum existentibus, vel Declinantibus in Regnum concedatur Bulla. Secundo modo, si Sempronius sit Siculus, sit V. G. Panormitanus, & maneat Neapoli, nec personaliter declinet in Regnum ubi promulgatur Bulla; tu verò Bullam pro illo acceptante V. G. sumas, &c. & in hoc etiam casu d Gallego mihi certum est (& tenet etiam Gallegus d Claus. 14. dub. 6. sum.) quidquid non nemo sentire posset in opposi-

um,) non prodesse ejusmodi Bullam Sempronio. Ratio est, quia licet dictus Sempronius civiliter dicatur esse per suum Procuratorem Panormi, id tamen est ex fictione Juris: at Summus Pontifex ibi (*consistentibus, & declinantibus*) loquitur de vera, & physica consistentia; veraque declinatione, non verò de Juridica, & à Jure ficta.

11. Confirmatur, quia si id conceditur Sempronio Panormitano existenti Neapoli, non est ratio, cur non concedatur Sempronio Neapolitano ibidem, id est Neapoli consistenti. uterque enim poterit esse civiliter in suo Procuratore Panormi, & tamen omnes, ut vidimus, negant de Sempronio Neapolitano: esse autem Panormitanum vel Neapolitanum nihil confert ad hanc rem nostram, quando uterque est in Regno, ubi nequam Bulla promulgatur.

SECUNDA DUBITATIO.

De certitudine acceptionis Bullæ.

12. Si meus Pater V. G. soleat ipso die promulgationis Bullæ singulis annis existens hic Panormi sumere pro me Bullam, ego autem existam V. G. Syracusis, possum ne uti Bulla, antequam me ille de acceptione admoneat? Idem quero, si amico commiserim, ut acciperet pro me Bullam, & sciam, ipsum esse diligentissimum, & multoties pro me illum ipso die promulgationis accepisse.

Respondeo. Quamvis supponeremus certitudinem moralem, quòd pro te accepta ritè fuerit Bulla, satis esse ad illius Privilegia consequenda, nihilominus dico, hic non adesse ejusmodi moralem certitudinem. In tantis enim periculis mortis, infirmitatis, oblivionis, absentia à loco promulgationis, multitudinis negotiorum, quibus tuus pater, vel amic⁹ subijcitur ob humanam conditionem, non potes certò moraliter scire, acceptam ab illis fuisse Bullam, cum hic præsertim agatur de re tanti momenti, quanta est Absolutio à Reservatis, & similibus, quæ certam requirunt potestatem, vel saltem verè probabilem, quæ probabilitas hic non adest, cum pericula prædicta rem faciant valde dubiam. Ita a Gallegus citans Vegam, & Rodriguez. Esto Diana b Henriquez, & Villalobos citati à Tamburinus de Sacramentis.

prædicto Gallego sentiant, tunc adesse certitudinem moralem, sed non sunt audiendi.

TERTIA DUBITATIO.

De duabus Bullis, quarum alteram tantum quis acceperit.

12. EGO pro amico Bullam modo dicto accepi, ejusque nomen inscripsi, illumque de acceptione admonui, sed ipse, quia invenitur jam Bullam suscepisse, non acceperat; Possum ne cum fructu, vel ego, vel ille, alteri eam applicare, qui det mihi elemosynam, quam ego dedi, deletoque amici nomine, hujus nomen inscribere?

Respondeo. Villalobos mox citandus dicit, te posse, quia dum acceperatio facta non est, potest Bulla applicari, servatis servandis, cui velis, tunc enim tu es veluti Distributor, seu Depositarius illius Bullæ, dum alteri perfecte applicata non fuit; nam propterea tunc mutare nomen, nullam falsitatem continet, sed est corrigere clarum errorem. Ita Villalobos apud c Dianam.

13. Ipse idem Diana, postquam prædictam doctrinam approbavit ex Villalobos, sicimmediatè addit: *Norandum est tamen, quòd si Petrus sumit Bullam pro Joanne, qui jam alteram acceperat, non potest Petrus illam alteri applicare, quia, ut ait d Vega, realiter ille sumpsit d Vega in eam Bullam cum intentione applicandi Petro, & sum. tom. non aliter, ergo, &c. Et ita testatur, respondisse l. c. 43. de hoc casu interrogatum Medinam. Hactenus casu 6.* Diana, in quibus mihi videtur esse contradictio. Si enim ipse ex Villalobos dixerat, posse, te cum fructu applicare alteri Bullam acceptam pro amico, qui invenitur jam accepisse, & nolle nunc acceptare, qua ratione deinde negat cum Vega, aitque Petrum sumentem Bullam pro Joanne eodem modo non acceptante, non posse alteri applicare? Certè utrobique fuit intentio applicandi ei, qui invenitur jam Bullam accepisse, quare videtur idem Casus, non diversus.

14. Vidit, puto, hanc contradictionem e Gallegus, voluitque concordare, & sic distinxit. Si tu quando sumpsisti Bullam pro amico, nulla reflexione usus es, sed solum dixisti: *Volo accipere pro amico*, potes alteri applicare, si amicus non acceperit, atque hic est (ait) casus concessus à Villalobos. Si verò usus

Ec hac

a Galleg.
claus. 14.
du. 18. v.
b Dian. p.
p. 17. 11.
Resol. 96.

hac reflexione es in hunc modum: *Volo accipere pro amico V. G. Ioanne cum intentione illi eam applicandi, non autem alteri, non potes alteri applicare, atque hic est Casus Vega.*

15. Ego sane non sum adeo ingeniosus, ut inter duos hos casus discrimen illud introspeciam. Jam enim quando accepi pro amico sine illa signata reflexione, amico volui applicare, non alteri. Quid enim significat illud (pro amico) nisi amico applicare, & consequenter non alteri. Præterea illa Bulla in utroque casu remanet sine perfecta applicatione, posito quod in utroque casu absit acceptatio. Denique pro utroque non est præsumendum Commissarium, qui jam habuit eleemosynam, velle sibi eam retinere, & fructum Privilegii Bullæ nulli conferre.

16. Mihi igitur videtur Villalobos fuisse in sententia concedente posse illam Bullam alteri applicari; sed Vegam in sententia negante. Quamobrem non est, quod recurramus ad concilianda sive duo illa dicta Dianæ, sibi contraria, sive duas sententiâs ex opposito diversas, ut propterea a Delugo merito expressè advertat, Dianam hac in re non fuisse consequenter loquuram.

a Delugo
de pœn. d.
27. nu.
88.

17. Põnd dictus De Lugo l. c. prædictam sententiam Villalobos negat, impugnatque ex eo, quod posito, quod eleemosyna facta ab amico nomine meo fuit, & non nomine alterius, nequit per ratificationem deinde alteri acceptare; quasi sit facta nomine suo: nemo enim potest ratum habere, quod nomine suo non est factum, sed nomine alterius.

18. Verum esto (respondere posset Villalobos) Eleemosyna illa non sit facta nomine illius alterius amici, quia tamen ego nolui acceptare, tamquam factam nomine meo, remanet facta nullius nomine; ergo poterit ille alter amicus non quidem ratificare, sed illam acceptare nunc, tamquam pro se factam.

QUARTA DVBITATIO.

De duabus Bullis, quarum utraque sit à te acceptata.

19. Quid dicendum, quando accessit acceptatio? Casus figurari in hunc modum potest. Commisi amico, ut quotannis fumeret Panormi pro me Bullam; ego autem meminer hujus commissionis accepi Bullam

Syraculis animo utramque acceprandi. Vel, Syraculis acceptavi eam, quam ego sumpsi, oblitus illius commissionis impositæ meo illi amico: nam quia, etiam in hoc oblivionis casu commissionem illam nunquam revocavi, & Bullam sumptam Panormi in meo Procuratore me accepisse convincor, sane etiam in hoc eventu aderit legitima acceptio.

Inquiro jam, cum rescivero Bullam unam mihi sufficere, possumne alteram ex his alteri tertio acceptanti cum fructu applicare, qui mihi eleemosynam à me collatam resarciat?

20. Respondeo. Hodie postquam Pontifex Gregorius XIII. (ut mox cap. 14. videbimus) concessit, ut cum fructu bis, in anno eodem possit Bulla sumi, puto, te non posse alteri applicare. Probatum, quia Bulla semel alicui applicata, & quidem cum fructu, nequit alteri applicari, ut ex se patet, secus enim possem meam primam Bullam alteri applicare, quod nullus dixit. Sed tu jam tibi applicasti utramque, & quidem cum fructu concessio à Gregorio XIII. ergo, &c. Minor probatur, & explicatur: nam quamquam fortasse tu non indigebis secunda Bulla, tamen ut illam cum fructu habeas, satis est, si ex illa acquiras (ut certè acquiris) potestatem illa utendi. Neque enim prima Bulla fortasse tu indigebis, eaque fortasse nunquam uteris, & tamen non inde dices, te non accepisse illam cum fructu, & posse illam alteri à te applicari, fructus, enim veluti immediatus est ipsa potestas fruendi, &c.

21. At si loquamur ante hanc concessionem Gregorii, ut item de tertia Bulla, quæ fructuosa tibi non est, tu verò illam, sive per ignorantiam, sive ob aliam causam tibi applicasti, puto, esse probabile, te posse, alteri volenti eam applicare; & ab eodem eleemosynam à te datam recuperare. Ratio est, quia cum illa applicatio fuerit exhibitæ ex errore circa substantiam, id est, circa Privilegia, & fructus utiles Bullæ, vera & valida applicatio non fuit, atque adeo irrita. Ne ergo hæc tertia Bulla remaneat inapplicata, & ne Commissarius data eleemosyna immeditò gaudeat ideo propter eandem doctrinam, quæ n. 12. & n. 15. est allata, poterit alteri conferri.

§. IV.

Explicatur illud (Retinere.)

1. **N**on solum Bullam accipere, sed retinere apud te, seu (ut loquitur Bulla Latina) penes te habere debes. Id quod gravioribus verbis sic præcipit Summarium Bullæ, quod in nostro Regno distribuitur.

Dichiaramo, che quelli che piglieranno questa presente Bolla, habbino da riceuere, e conseruarsi questo Sommario, e Bolla, ch' e stampata sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, perche d' altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le gratie di quella.

2. Hoc (Retinere, seu conseruare) nimis strictè, ne dicam, ineptè, explicant nonnulli, putantes, opus esse, illam secum ferre; Immo ineptius aliqui, oportere eam manu tangere, quando utuntur ejus aliquo Privilegio, v. g. quando absoluntur à Reservatis. Dico igitur, satis esse, eam domi suæ retinere: quamvis in alia civitate; immo satis esse, servare eam apud amicum, etiam absentem. (sed non apud Thesaurarium ex dictis §. 3. n. 4.) moralis enim retentio præcipitur, non physica. nam Pontifex loquitur juxta morem, quo solent homines res suas asseruare; & ita sane praxis ipsa timoratorum docet.

3. Hinc solvitur ea Dubitatio, An si amittas Bullam, amittas ejus Privilegia, quandoquidem eam in eo casu jam non retines.

Respondeo cum necessaria Distinctione. Si inculpabiliter amittas, non est, unde cadas à Gratiis. Non enim obligaris ex tenore Bullæ, ut jam vidimus, nisi ad eam humano modo custodiendam. Custodisti autem, dum morali diligentia illam conseruasti, quamvis deinde sine tua culpa ea amissa, lacerata, vel combusta fuerit, &c.

4. At si consulto illam amittas, projicias, laceres, &c. concides sane à Privilegiis, non propter rationes, quas quidam minus aptè afferunt, præsertim illam, quia sic videris à te velle removere Bullæ Privilegia; Id enim verum nequaquam est: siquidem non sequitur Projicio nullam seu ejus scripturam, ergo ejus Privilegia projicio. Non inquam, propter ejusmodi rationes, sed quia clarè, disertè, expressis verbis sub hac conditione, ut Bullam

humano modo conserues, Pontifex tibi ejus Privilegia communicat. Id enim notant ea verba Commissarii, cujus est, mentem Pontificis circa Bullam declarare. (*Habbiano da riceuere, e conseruarsi questo Sommario, &c. perche di altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le Gratie di quella.* Hæc est doctrina communis apud Gallegum, & Dianam, b aliosque ab eisdem citatos. Solum inuenio Andream Mendo c putantem, etiamsi culpabiliter quis amittat, posse frui Bullæ Privilegiis, sed non est propter nostram rationem audiendus.

§. V.

Duo discrimina notabilia inter Bullam Communem & Bullam Compositionis quoad earum retentionem & nominis inscriptionem.

1. **D**E Bulla Communi dictum hæcenus est, eam; scripto nomine accipientis, debere, tum accipi, tum conseruari.

Primo igitur contra hoc posterius posset quis in hunc modum argumentari. Bullam Compositionis, de qua infra, non obligamur conseruare, sed satis est, illam recipere ergo & Bullam Communem. Antecedens probatur ex verbis Bullæ Compositionis, quam distribuit in hoc Regno Commissarius, quæ hodie sunt.

Et ordinamo precisamente, che riceuiate in voi questa Santa Bolla, essendoci in essa scritto il vostro nome, perche così vole, e comanda sua Santità, e che altrimenti non godiate della compositione, che per essa vi si concede; la quale Bolla ordinamo, che sia stampata col nostro nome, e sigillata col nostro sigillo.

2. Immo etiam antea sic legebatur in Bulla Compositionis anno 1628. *Et ordinamo precisamente, che riceuiate in voi questa Bolla, perche così vuole, e comanda Sua Santità, e che altrimenti non godiate della compositione, che per essa vi si concede, &c.*

3. Vides igitur, tum hodie, tum antea, numquam in Bulla compositionis apponi, ut illa conseruetur, sed solum, ut recipiatur, &c.

Respondeo nunc ad propositam paritatem, negando consequentiam. Hoc enim est primum notabile discrimen inter Bullam communem, & Bullam compositionis, requiri nimirum conseruationem Bullæ communis,

a Galleg.
Claus. 14.
dub. 18.
b Dian. p.
10. tr. 2.
ref. 4.
c Andr.
Mendo de
Bull. disp.
21. n. 3.

bullæ compositionis conservationem non requiri. Et ratio manifesta est; quia Pontifex per suum Commissarium conservationem mandavit in bulla Comuni, ut vidimus §. præced. non verò in bulla Compositionis, ut modo habuimus nu. 2. & 3.

4. Sed inquireret curiosus, cur id? Respondet recte bardi, a quia in communi bulla multa adsunt Privilegia, quæ habent tractum successivum pro toto anno, unde congruum fuit mandare; ut ea conservaretur, ne scilicet erraret Privilegiatus, quando uti ejus Privilegiis voluerit. At in bulla Compositionis unica est gratia, qua scilicet bullam hanc recipiens liberatur à restitutione incertorum, quæ gratia semel habita, nihil refert bullam conservare.

5. Secundò, potest quis ita argumentari contra Inscriptionem nominis in hunc modum. In bulla Compositionis hodie necesse est, ut inscribatur nomen accipientis sub pœna Compositionis gratiam non obtinendi, ut apparet ex verbis nu. 2. recitatis; ergo sic erit in bulla Comuni, & tamen supra §. 2. diximus ex bardi in hac communi bulla expediens id esse, non necessarium.

Respondeo simili modo, quo respondimus ad præcedens argumentum, non esse scilicet id mirum, quia in textu bullæ communis non apparent, saltem manifestè in illa sententia P. bardi, verba, quæ annullent concessionem, si non scribatur nomen, ut ibidem dicto §. 2. legisti. At verò non apparent clarè in bulla Compositionis, ut jam item modo legisti nu. 2. Atque hoc est secundam notabile discrimen inter has duas bullas.

Cur autem hoc? Respondeo, me putare, Pontifici satis fuisse, rationem honoris recipientis bullam habuisse, dum non requisivit, ut hæc bulla conservaretur; vnde eidem non visum non est necessarium, concedere, seu permittere, ne inscriberetur nomen.

Respondeo secundò. Rationem, cur hoc discrimen voluerit Pontifex, Pater bardi asserere debet, non autem nos, qui citato §. 2. docuimus, scribendum esse nomen, etiam in bulla commu-

ni.

CAPUT DECIMUMSEXTUM.

Concessio Gregorii XIII. per quam bis Bulla sumi potest.

Ea sic habet apud a Gallegum, & apud b a Gallegum in ceteris Trullench.

Ac etiam, ut omnes Christi-Fideles, non tantum libri dicitur semel, sed bis, singulo quoque anno, servatis 11. tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno b Trullench idem Summarium sumpserint, tam pro se. l. i. de quam per modum suffragii pro Animabus in Bull. 1. 1. Purgatorio detentis, Indulgentiis, Concessionibus, Gratis, & Indultis prædictis uti, & potiri, & gaudere, ac dictorum Bonorum spiritualium participes fieri valeant, in Domino misericorditer concedimus, & indulgemus.

§. Unicus.

De secunda prædicta Bulla, qua eodem anno recipi potest.

1. **C**um hæc Bulla sit mera extensio ad solam iteratam receptionem (sed certè non ad tertiam) ideo omnia sunt pro illa servanda, quæ diximus in præcedentibus, nam propterea non sunt repetenda. Notanda tantummodo sunt duo.

2. Primò, hæc secundam Bullam posse sumi simul cum prima, vel postea intra annum, quando liberit. Ita Gallegus & inferviet aut illa, sive pro toto anno, si in initio accepisti, sive pro solo tempore, quo sumpseris, usque ad finem anni. Inferviet, inquam, pro tribus Privilegiis. Puta Primò, ut possis acquirere iterum Indulgentiam plenariam in vita, & iterum in morte, licet per primam Bullam eam acquisieris. Secundò, ut obtineas iterum absolutionem ab iis reservatis, à quibus semel sortè absolutus fuisti per primam Bullam. Tertiò poteris iterum, seu bis, accipere eodem anno Bullam pro Defunctis, de qua Cap. sequi. atque adeo bis applicare pro ipsis plenariam Indulgentiam.

3. Notandum Secundò Eleemosynam pro hac secunda receptione Bullar, conferri debere à privatis, duorum Realium, ab Insignibus verò Personis, octo; Hoc est, præter eleemosynam datam pro prima Bulla, debet alia similis pro hac secunda porrigi, ut diximus c. 3. §. 7. n. 10.

Atque

Atque hæc de Bulla Vivorum, sequitur de Bulla pro Defunctis, deque Bulla Compositionis brevis, sed pro Praxi, ad quam semper intendimus, sufficiens explicatio.

CAPUT XVII.

De Bulla pro Defunctis.

1. In Bulla latina sic habetur.

Item, eadem Indulgentia (utique plenaria) suffragabitur per modum suffragii, etiam animabus Defunctorum, pro quibus in hujusmodi subsidium (nempe Belli contra Infideles) proficisci, vel Milites mitti contigerit, aut pro quibus non euntes, nec mittentes, tamen eleemosynam de bonis suis juxta taxam per Commissarium, personarum qualitate inspecta, faciendam, pro Religionis defensione contulerint.

§. I.

Explicatur illud (per modum suffragii.)

1. Quemadmodum si quis in Carcere esset detentus ob debita, quibus premitur, duplici posset modo liberari, Primo, si Princeps illum absolveret per sententiam, vel alio legitimo modo, ab eisdem debitis; Secundo, si amicus aliquis offerret Creditoribus solutionem dictorum debitorum; quorum prior liberatio dicitur haberi per absolutionem, posterior per modum auxilii, quod per oblationem satisfactionis affertur ab amico; Ita anima, quæ existit in Purgatorio posset liberari, Primo, si Deus, vel Delegatus ab illo illam absolveret. Secundo si quis per sua bona opera pœnalia offerret pro ipsa tantam satisfactionem, quanta sufficit ad debita dictæ animæ compensanda. Prior ex his modis vocetur absoluta, ut ita loquar, liberatio, seu condonatio, seu Indulgentia per modum absolutionis. Posterior vero vocatur liberatio, seu Indulgentia per modum suffragii, sive auxilii; Ille enim, qui sua opera, pro anima offert, auxilium affert animæ.

2. Jam vero Summus Pontifex, cui dictum est, *Quicumque solveris super terram,* &c. concedit vivis, per potestatem Judicialiam, quæ valet suos subditos absolvere, concedit, inquam, auctoritative Indulgentiam, & liberationem à pœnis, quas illi debent: nam

ex Thesauris Ecclesiæ ipse, qui est ejus administrator, & distributor satisfactionem tantam, auctoritate à Christo sibi communicata exhibet Deo, quantam debet Fidelis, cui Indulgentiam confert. At verò, quia eidem Pontifici non sunt subditæ animæ Purgatorii, nec ab ipso ligari, vel solvi auctoritative possunt, cum tamen possit idem per modum auxilii offerre Deo pro anima tantam satisfactionem, quantam ea anima debet, ad hoc enim non requiritur, quod anima sit illi subdita, ideo tunc dicitur, quod per modum suffragii, seu auxilii ejusmodi animas liberet. Unde vides, non differre Indulgentiam Plenariam pro vivis, ab Indulgentia Plenaria pro Defunctis; utraque enim animam liberat: solum pro vivis Pontifex, per Indulgentiam illam, remittit pœnam juxta prædicta, ut administrator; pro Defunctis autem, ut auxiliarius. Hæc rudi Minerua indoctoribus delibasse sufficiat.

3. An autem utraq; hæc satisfactio à Pontifice oblata Deo, acceptetur ab ipso de condigno, & ex justitia, ut tenent tamquam probabilius a Trullench, aliique apud b Bardum, an potius de congruo ex liberalitate, & misericordia, ut tamquam probabilius tenent e Soto, aliique, quos sequitur ibidem Bardus, quamque valde rationabilem existimat Bellarmianus, ut item, an Deus illam acceptet infallibiliter, ut tenere consequenter debent Trullench, aliique cum sequentes; an vero infallibiliter, ut tenent alii eum Soto, sunt Quæstiones Theologiæ videndæ apud prædictos, & apud e Suarium.

§. II.

Conditiones requisitæ pro Bulla defunctorum.

1. **O**missis iis, quæ pertinent ad animas illorum, qui ad Bellum contra Infideles proficiscuntur, vel eorum, qui ad idem Bellum Milites destinant; nostrum erit, de hodierna tantummodo communi Praxi loqui, qua Fideles, data eleemosyna (modo quo supra diximus c. 16. §. unico n. 3.) Indulgentiam plenariam virtute Bullæ applicant pro defuncto, hoc est pro anima existente in Purgatorio.

Hoc autem initio ne te prætereant duo, Primo, hanc Indulgentiam, quæ per hanc Bullam confertur, esse diversam ab illis Indulgentiis stationum explicatis in superiori-

bus,

a *Supra*
c. 10.

bus, quæ possunt etiam, ut ibidem vidimus, pro Defunctis applicari. Secundo, à Fidelibus solum designari Animam, cui est applicanda Indulgentia, at à Pontifice illam impartiri, ut late diximus eodem cap. 10. §. 4. num. 2.

2. Quoniam autem hæc Defunctorum Bulla est pars Bullæ Vivorum, ideo potest bis sumi modo dicto cap. 16. n. 2. Debet item accipi, acceptari, ac retineri, seu conservari, modo, quo de Bulla Vivorum supra decrevimus cap. 13. §. 2. & sequentibus.

3. Quid de inscriptione nominis? Respondeo propter eandem rationem, quia hæc est pars Bullæ Vivorum, idem dic, quod de inscriptione dicti nominis diximus ibidem.

4. Certe praxis est, in illa scribi nomen, tum ejus, qui Bullam accipit, tum ejus, pro cuius anima accipitur. Verba hujus Bullæ, quæ in Regno nostro distribuitur, sunt sequentia.

Per quanto voi, Pietro Romano, d'astio due Reali di plata (cioè d'argento) ch'è quello, che sta tassato, e dichiarato per noi il Dottor D. Pietro Paceco Commissario Generale della Santa Crucata à beneficio dell' Anima di Bernardo Amodeo, e ricevestino in voi questa Santa Bulla, li è concessa l' Indulgenza sopra detta, &c.
Jam vero proprias difficultates ad Bullam hanc pertinentes, hic subnectamus.

PRIMA DIFFICULTAS.

An qui Bullam Defunctorum accipit, oporteat esse in statu gratiæ, ut Anima proficiat acceptatio, & applicatio pro illa?

5. Respondeo, valde probabile esse non oportere propter rationem dictam c. 10. n. 3. sed quia alii sustinent oportere, ideo providum est consilium, ut proxime moriturus committat hæredi, ut sumat pro ipso, quando morietur hanc Bullam, nam quando deinde hæres illam accipiet, vel applicabit id faciet nomine alieno, non proprio, unde certò non requiretur in hærede status gratiæ. Quemadmodum si meo servo peccatori jubeam elemosynam pauperi dare, nihil mihi officit ejus peccatum, quia non agit nomine suo, sed meo. Aliud simile consilium habebis infra num. 7.

An hæc Bulla possit applicari pro multis Defunctis?

6. Respondeo. Ita putat Mendo, b quo pacto Indulgentiæ fructus divideret in illos plures pro rata. Sed illum audire non possum, si quidem in Bulla hac, quæ distribuitur, expresse ponitur ut modo vidisti, (*pro anima talis persone*) ergo solum pro una applicari potest, cui rationi nimis frigide ipse Mendo responderet, dum dicit, id poni, quia communiter Fideles pro una anima solent applicare.

TERTIA DIFFICULTAS.

Quanam ratione faciendæ est Applicatio?

7. Respondeo, modo duplici, vel nimirum primo, si qui accipit Bullam determinet ipse, vel alius talem animam, vel Secundo, si dicat, seu intendat, se velle liberare illam animam, quam determinabit Deus. Ita docet Mendo. c

At quando nam Anima liberabitur, quando accipitur Bulla, an quando applicatur? c *Idem.* Respondeo, si Bullam recipiens, erogata, seu c. §. d. 13. promissa, modo supradicto, elemosyna, si n. 14. mul applicat, tunc liberabitur, at, si prius accipiat, sed inde ad tempus applicet, sane liberabitur, quando applicat. Ratio est, quia ultimum requisitum est applicatio. Unde, si tu, dum Bullam accipis, non sis in gratiæ statu, expediet non applicare tunc, sed quando eris in gratia, ut nimirum securius opereris, propter illam opinionem, quæ requirit in Fideli gratiæ statum, ut is operetur utiliter pro Defuncto.

Nota, semel facta applicatione pro anima v. g. Petri, te non habere potestatem applicandi alteri, quia facta à te applicatione, jam suum effectum adæquatè habuit tua Bulla:

QUARTA DIFFICULTAS.

An pro hæc Bulla Defunctorum requiratur dari Elemosynam?

8. Respondeo. Requiritur, ita enim explicuit, seu taxavit Commissarius, cui data est taxandi potestas.

Hud

Illud tamen ne ignorato, pro hac Bulla sufficere eandem quantitatem elemosynæ pro omnibus, sive privatis, sive insignibus personis, & quidem in nostro Regno duos Reales. Ratio est, quia pro viventibus distinctionem apponit Commissarius inter privatas, & insignes, non autem pro Defunctis: & merito, quia voluit illis sanctis animabus favere liberalius.

QUINTA DIFFICULTAS.

An hac Defunctorum Bulla possit sumi pro existente in alio Regno?

a Ludov. à 9. a Cruce de Bull. in ipso Proc. **R**espondeo verbis Ludovici à Cruce (Concedit, inquit, S. Pontifex, ut qui hanc Defunctorum Bullam sumpserint, possint eam cuicumque anima in Purgatorio existenti applicare, dummodo duos argenteos in subsidium Belli contra Infideles solvant, &c. Nota illud cuicumque anima? Vivus ergo recipiens Bullam, debet esse in Regno, ubi Bulla promulgatur, non autem necessario ille, cui applicatur, vel applicanda est indulgentia.

SEXTA DIFFICULTAS.

An hac Indulgentia possit acquiri pluries pro Defuncto?

Respondeo, solum semel cum una Bulla, & iterum cum alia, sed non tertio cum tertia, &c.

Illam autem opinionem Trullench putantis, quoties cum una Bulla applicatur à Fidele, qui Bullam hanc accepit, hæc Indulgentia, quoties Indulgentiam acquiri pro anima, mihi videtur opinio nimis fictitia, nam cur requiritur nova concessio Pontificis, ut bis hæc Bulla sumi possit, qua iterum acquiratur Indulgentia? & cur Fideles nunquam hac Praxi, quod sciamus, usi sunt?

11. Illud occasione hac solet inquiri, cur bis in anno potest utiliter sumi hæc Bulla? Immo cur fructuosum est, altero & altero anno pro eodem defuncto subinde Bullam sumere. Ratio dubitandi est, quia, si per unicam Bullam semel habita Indulgentia, Deus liberat animam, jam non est opus alia secunda, multo minus tertia, &c.

Respondeo. Sanè cum fructu pluries Bullæ

sumuntur, quia possunt concurrere circumstantiæ, ob quas per priores Bullas non acquiratur Indulgentia: ut si accidat, non esse causam sufficientem, ad illam Indulgentiam concedendam, si non sit in gratia, qui Bullam suscipit, applicatque (nam non est, nisi in opinione, quod in prædicto non requiratur gratia) denique si Deus non acceptet (est enim in simili opinione, an Deus infallibiliter nec ne acceptet, ut §. præced. n. 3. indicavimus) Addit Castropalaus b. n. in nem. sci. b. Castr. de re posse, an opera ad Indulgentiam requisita Bull. p. 12. ipse exequatur, pro ut Pontifex intendit, & num. 4. necessarium est ad Indulgentiæ valorem, & rursus numinem scire an, etiam te ignorante, elemosyna erogata pro Bulla sit aliena, vel, an Depositarius, seu distributor tibi dederit Bullam alterius; vel, an ipse sit raptor, simulator, vel non legitimus Minister. Præstabit igitur iterata Bullarum acceptio, non pro defunctis modo, verum etiam pro viventibus. Quod dicitur est de his Indulgentiis per Bullam, dic universaliter de aliis Indulgentiis, prudenter nimirum eas, pluries, & pluries sumi. Hactenus de Bulla Defunctorum satis.

CAPUT XVIII.

De Bulla Compositionis.

Per hanc Bullam concedit Pontifex Fidelibus etiam Religiosis, & siquidem diximus c. Castr. de supra c. 3. §. 2. n. 12. Religiosos posse omnibus Bull. Cru. Bullæ Cruciatæ Privilegiis frui, præter usum p. ultimo, laeticiniorum, & quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent, ut si forte habeant aliquid ex bonis male ablati, vel retenti, facta elemosyna, positisque conditionibus mox explicandis, possint illa omnia sibi tuta conscientia retinere.

Hujus autem concessionis Justitia & honestas, ut etiam potestas Pontificis ad illam exhibendam hic à nobis, qui solum ad praxim intendimus, tamquam certa supponitur, videnda si placet apud Trullench, Bardi, Ludovicum à Cruce, aliosque hujus Bullæ diligentes explanatores.

Porro verba Pontificis hanc compositionem concedentis hæc sunt. *Vt possit Commissarius componere super illicite habitis: nec novæ super medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta sunt, si Legatarii*

per

per annum in exactione negligentes fuerint, ac super illis quæ facta erunt (hoc est, quæ inveniuntur esse jam facta) & quæ dicto anno durantes fuerint, si Legatarii inveni non potuerunt, nec non super male ablatis, & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus (præterquam dicta annalis negligentia) persona, quibus restitutio, seu solutio faciendæ est (præstito per restitutorem Iuramento de diligentia per eum facta pro inveniendæ Legatario seu Creditore, & minime inveniendæ) non reperiantur; possit, inquam, Commissarius componere, & ita debitores liberari.

Et paulo post.

Ita etiam datur facultas eidem Commissario componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione horarum Canonicarum tenentur; ita, ut quantitas compositionis, pro medietate, Ecclesie, vel aliis locis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate, in subventionem hujus negotii detur.

§. I.

Explicatur Caput illud Primum se componendi, id est super illicite habitis, & super male ablatis aut aliter male acquisitis.

Illicite habitæ, seu retentæ sunt, quæ quamvis sine peccato, propter bonam fidem, vel ob justum contractum, vel ob aliud habitæ olim fuerint, suo tamen tempore restituta non sunt. Male vero ablata sunt illa, quæ cum peccato, & iniustitia susceptæ fuerint, nec Domino reddita, quod posterius magis magisque enotare volens Pontifex addidit, & per usurariam pravitatem aut aliter male acquisitis.

2. Pro his igitur format Generalem hanc Regulam Trullench. a Compositio, de qua loquimur, generaliter fieri potest in omni eventu, in quo constat, Restitutionem faciendam esse ratione rei male acceptæ, vel iniuste retentionis, duabus conditionibus concurrentibus, prima, ut, facta debita diligentia, Dominus certus, aut ejus hæres non appareat, (quam primam conditionem paulo post §. 5. nos illustrabimus.) Secunda, ut hæc bona ablata non fuerint ex confidentia hujus Bullæ. De qua item conditione nonnulla nos addemus non multo post §. 7. v. 4.

3. Proferuat, & illam aliam Regulam Do-

ctores apud eundem Trullench. b & Delugo b Trullit e Quotiescumque aliqua cedunt Pauperibus, l. 3. dub. 4. vel Locis Piis, hoc est deberent illis distribui, num. 4. potest fieri compositio.

Signate dictum est (cedunt) non vero dictum est (debentur) id quod sic explicat, Andreas Mendo. d Si restitutio faciendæ sit Ecclesie, (ait) ex eo, quod fraus aliqua in illam patrata est, non potest debitor componi per Bullas, quia à Pontifice, & Commissario non conceditur compositio de bonis, quæ certo Domino debentur, hic certus est Dominus, nempe determinata illa Ecclesia. Nec conceditur de omnibus bonis pertinentibus ad pia opera, quorum Pontifex est administrator, sed de his, quæ non sunt ablata ab ipsis piis operibus & tamen restitutio esset ei faciendæ, vel quia Dominus non est certus, vel quia bona turpiter acquisita sunt, & proprio Domino non sunt reddenda. Hinc si quis abstulisset bona pertinentia ad Ecclesie fabricam, non posset per Bullam componi, sed deberet ipsi fabricæ restituere, &c.

Prædictarum Regularum ratio illa est, quia de his Pontifex Summus, ut administrator rerum etiam temporalium, quando ad bonum animarum faciunt, modo à Doctoribus latius explicato, potest disponere, atque adeo de illis compositionem concedere.

Jam vero, ut quæ sunt in titulo hujus §. explicarentur, apposuit Commissarius Cruciatæ multos casus in ipso Summario vulgari, quod compositionem postulantibus distribuit, qui breviter sunt sequentes.

De acquisitis cum peccato.

ET quidem quoad male ablata, quæ ex iniusta receptione, vel damnificatione debentur. Potest Primo Compositio expediri, (ait Commissarius) si Judices, si Advocati, si testes, si Notarii, si similes Officiales aliquid iniuste receperint, ita, ut secundum Regulas Restitutionis restituere incertæ personæ obligentur; satisfacto semper illo, cui damnum fortasse ab ipsis illatum est. Nota, aliquos & Doctores compositionem hanc Judicibus concedere solum super accepta ob administrationem Justitiæ in causis temporalibus: Sed Castropalaus f concedit, etiam in spiritualibus. Illum lege.

5. Secundo, si quis iniuste aliquid receperit, ut intercederet pro iniusta sententia, restituro semper damno parti læsæ.

Ter-

a Trull. in
expos. Bul.
compos. l. 5
c. 19.

c Lu
Cruc
Bull.
dub. 1.
d Me
de Bu
dij. 3.
nu. 1.
e Trullit
l. c. cap. 1.
Henry
part. 1.
c. 31. n. 1.
f Castrop.
ad ide
propri
dentes

6. Tertio, si in ludo per fraudem aliquid injuste quis acquisierit ab eo, quem nunc invenire non potest.

Nota, si tu forte luseris cum Beneficiario, vicerisque illam parrem superfluam, quam is tenetur distribuere Pauperibus, doceri à *a Delugo*, dictam partem deberi pauperibus, atque adeo posse, te de ea componi; at doceri à *b Bardi*, pauperibus non deberi, acque componi te posse. Ratio hujus posterioris sententiae, quam libentius sequor est, quia, cum sit hodie probabilis opinio Beneficiarium esse Dominium, etiam illorum bonorum, quæ ipsi sunt superflua, jam à te scitur Dominus, puta beneficiarius, ergo illi, non vero pauperibus restituere debes, si per fraudem vicisti. Quod si vicisti sine fraude, illa tibi retine, quia ea habuisti à Domino suæ rei: esto beneficiarius peccaverit, sic ludendo, & fortassis etiam tu, si sciens cooperatus es eum illius peccato.

7. Quarto, si ob fictam paupertatem, vel similem fictionem aliquid recepisti, quod restituere obligeris.

8. Quinto, si quid debeas ob damnum, quod venando, piscando, pascendo, vel alio modo alicui intulisti, semper accerto eo, cui damnum illatum est.

9. Sexto, si honesta mulier [non publica meretrix] aliquid ob turpem usum habuerit.

10. Septimo si per injustam venditionem, vel emptionem vini, vel aliarum rerum, si ve fraus fuerit in mensura, si ve in alio &c.

De acquisitis sine peccato, ubi de Inventis.

11. Quoad rem acceptam Potest, primo, fieri compositio, si quis habeat pecuniam, vel aliud incerti Domini apud se depositum.

12. Secundo, si ex contractu, vel quocumque alio capite aliquid quis incertæ personæ debeat.

13. Tertio, si quis aliquid habeat, quod casu in venerit, nec sciri possit Dominus, hæc autem alicubi esse à Rege, & sub præcepto, vel excommunicatione à Pontifice applicata Ordinibus Sanctæ Mariæ de Mercede, vel Sanctissimæ Trinitatis ad redimendos Captivos, unde non posse de illis componi, contendit *c Ludovicus à Cruce*. Verum nos sequimur alios Doctores à cum quibus.

Tamburinus de Sacramentis.

14. Dico Primo. Casu Inventæ, si post debitam diligentiam inveniri Dominus non potest, probabilissimum esse, posse ea sibi aservari ab Inventore cum intentione ea Domino reddendi, si is comparterit. Ratio est, quia nec ex jure naturæ, nec ex jure positivo probari potest oppositum, modo dictum animum habeat Inventor. Id fufè probat *Mendo* l. c. au. 17.

Addit idem *Disp. 14. c. 17. n. 182.* Idem esse de bonis naufragantium, eo ipso enim quod inveniri non potest eorum Dominus, sunt æque bona inventa, & excommunicatio in Bulla Cœnæ solum loquitur, cognito, vel comparente Domino.

15. Dico Secundo, nec ullam esse in conscientia obligationem reddendi bona incerta inventa si ve animata, si ve inanimata, Cruciatæ, aut prædictis Ordinibus. Ratio est, quia si Inventor ea licite, juxta hanc opinionem retinet, non cadet in ipsum, nec præceptum, nec excommunicatio, quæ solum sunt lata juxta aliam oppositam, quæ certe probabilis est.

16. Idem *Mendo* d. *Disp. 33. n. 23.* docet, posita præscriptione (quæ ponitur post certum tempus à lege definitum, de qua passim Jurisconsulti) non obligari inventorem reddere rem inventam Domino comparenti, quia per præscriptionem legitimam is acquisivit rei Dominium absolutum; sic concedentibus legibus Præscriptionis.

17. Sed difficilis mihi est hæc Decisio, ad legitimam enim præscriptionem requiritur, ut res à possidente teneatur tamquam sua absolute, & non nomine alterius; at hic inventor nomine Domini possidet, dum eam retinet sub conditione, donec Dominus comparterit, non vero absolute, & nomine suo. Sed redeamus ad nostra.

18. Ex dictis patet, te non indigere compositione pro prædictis inventis in nostra opinione, indigere autem in alia probabili, quam hic sequitur Commissarius.

19. Hi sunt prædicti casus in Summario collecti, in quibus semper intellige, quando facta debita diligentia, ignotus est Dominus, ut item semper intellige, quando is, qui ea habet, restituere obligatur. Quod advertitur, quia Commissarius in multis ex prædictis casibus enumeratis, secutus est opinionem probabilem, quod illa bona restituerenda

ff

recuda

tuenda sint, ut V. G. in muliere dante usum sui corporis, & in rebus casu inventis, ut modo dictum est &c. Nam cæterum quando ad est opinio probabilis, quod restituenda non sint, potest quilibet hanc sequi, & sic de compositione non esse sollicitus. Et quidem Trullench, Bardi, & Mendo latius in expositione hujus Bullæ (utiliter quidem) agunt de casibus, quando prædicti obligantur restituere, quando non item: sed quia id, est digredi ad alias materias, ideo ab his mihi abstinendum hic omnino fuit.

§. II.

Explicatur illud secundum Caput. Super medietate legatorum.

1. **E**Xfiguratione casus id facilius doceberis. Titius in sine vitæ cognoscens seu dubitans apud se esse summam centum V. G. aureorum ex male ablati (ut exoneret suam conscientiam) legat, Ecclesiæ S. Petri, vel Paulo pauperi summam illam. Accidit autem, ut illa Ecclesia, seu ejus Rector, & pauper ille, fuerint negligentes per annum nequaquam exigentes à Titii hæredibus ejusmodi legatum. Ajo, hos Titii hæredes posse super medietate hujus legati, hoc est supra quinquaginta aureis se componere per hanc Bullam, data tamen alia medietate illi Ecclesiæ, vel Pauperi, legatariis.

2. Nota autem hic Primò, in hoc casu non requiri incertitudinem Domini, nam in aliis requiritur (ut supra dictum est) Dominum esse ignotum. Sicuti etiam, non requiri dicitur §. 4. in omittente horas Canonicas. Quod autem etiam si notus sit Dominus, possit hanc compositionem concedere Pontifex non solum pro legatis faciendis in illo anno post promulgationem Bullæ, quod concedunt omnes, verum etiam pro legatis jam factis ante Bullæ promulgationem, quod negat Delugo, lege apud Bardi etiam hoc posterius concedentem.

3. Nota secundo, debere intercessisse negligentiam Legatarii; unde si ejusmodi legati notitiam sine sua culpa nequaquam is habuit, non currit adversus illum prædictus annus, nisi à die notitiæ legati.

4. Nota Tertio, male ablata, pro quibus constituta diximus hæc legata, non debere

esse facta ob confidentiam Bullæ, tunc enim, ut dictum est, compositio nulla conceditur.

5. Nota Quarto id, quod advertã §. 7. n. 5.

6. Nota Quinto Si summa medietatis legati excedit summam centum mille maravedis hispanicarum, seu unciarum Sicularum 128. tar. 20. & gr. 6. (id quod mox explicabimus clarius §. 6.) de excessu debere fieri compositionem immediate cum Commissario, si non excedit, sumi posse tot Bullas, quot §. eodem definiemus.

7. Porro, cum certum sit apud omnes, hæredem, ne supprimat rem alterius, debere admonere legatarium de legato ipsi à Defuncto relicto (si aliunde is non sciverit) ut à die notitiæ, ut diximus, currat prædictus annus. Inquires, quemnam admonerebit, si legatum factum est Pauperibus, vel pio loco in communi?

Respondeo. Admonet Procuratorem pauperum, vel Rectorem loci pii, vel Episcopum, vel breviter illum, qui curam habet de his legatariis, quibus Defunctus voluit prodesse. Ita Mendo disp. 34. c. 4. n. 56.

Inquires iterum. Si dicti Procuratores sint negligentes; unde post annum amittat locus pius V. G. medietatem legati, ex eo, quod hæres se composuit, ad quid Procuratores, obligabuntur? Respondeo. Sine dubio, ad restituendam tali loco illam medietatem amissam, si per culpam ipsorum gravem ea amissa est. Semper suppono, hos esse Procuratores ex officio, & ex stipendio, vel quia muniti suo est annexa procuratio, nam si eam ex caritate gerant, quamvis peccaverint, ad restitutionem non tenebuntur. Ita Mendo ibid. n. 37.

§. III.

Explicans Caput illud Tertium. Ac super illis legatis, &c.

1. **S**I quando adsint legata quæcumque, tamen non fuerint facta ad exonerandam conscientiam; legata, inquam, sive facta ante Bullæ promulgationem, sive quæ fient post illam, durante anno tuæ Bullæ, quæ quidem legata tu, utpote hæres legantis, solvere legatariis ad assensum teneris, si tamen dicti legatarii, adhibita morali diligentia, inveni non possunt, poteris tibi consulere per hanc compositionem, non solum quoad partem,

verum

verum etiam quoad totum. Hæc enim cum sint in hoc casu incerti Domini, debentur Pauperibus, atque adeo sunt compositionis capacia. Differt hic casus à præcedenti in duobus, nam in præcedente notus erat Dominus. Et legatum factum erat ad exonerandam conscientiam, quæ duo non sunt in casu præfenti.

2. Nota autem hic Primo, si summa excedit decem mille maravadi Hispanos mox explicandos §. 6. debere fieri compositionem per Commissarium, si non excedit posse per tot Bullas, quot mox eodem §. 6. dicemus. Et subadverte, quando compositio fit per Commissarium, debere ejusmodi hæredem jurare se diligentiam moralem adhibuisse ad inveniendos legatarios modo universaliter explicando §. 5. sine, quod Juramentum non requiritur, cum per Bullas &c.

5. Nota Tertio. Quod dicitur de legatis prædictis incertis, dic de fidei commissis incertis, nam legata, & fidei commissa saltem in hoc equiparantur, ut recte Villalobus, a aliique.

a Villalob. 4. Nota Quarto id quod infra dicam §. 7.

11. 12. Mendo num. 5. 13. 14. c. 1. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

5. Nota Quinto si Cajus v. g. determinatæ personæ Titio v. g. legat aliquam summam, quam à Titio furatus fuerat, vel quomodo-cumque ab illo habuerat, nõ posse prædictos Caii hæredes uti Compositione, quia tunc certus est creditor, & legatum illud potius est restitutum, quam vere legatum.

Si Defunctus habebat bona, super quæ poterat componi, an de iisdem possit componi hæres, dicam mox §. 4. num. 13.

§. IV.

Explicat illud Quartum Caput. Et super fructibus debitis ex omissione Horarum Canonicarum, & fructibus ex redditibus Ecclesiasticis male perceptis.

b Mendo d. 34. c. 3. c Trullen. l. mox cit. d Bardi p. 3. tr. 5. disp. 2. c Trull. l. 3. de Bulla c. 2.

1. Siquis Ecclesiasticus Beneficiarius non recitavit Horas Canonicas, vel Beneficium habuit sine titulo, vel aliud non Canonicè obtinuit, & tamen fructus Beneficii percipit, cum injuste perceperit, debet eos restituere, sed b potest uti hac compositione, de qua loquimur, (quantum debeat restituere; qui omittit Horas Canonicas vide Castropalaum c Trullen d Bardi. e)

Idem si excommunicatus, vel suspensus, vel

Irregularis eos fructus perceperit, idem, inquam, dic in sententia eorum, & in casibus illis, in quibus vide Trullench f aliosque. Idem f Mend. quod dicitur de beneficiario non recitante disp. 34. Horas, dic de Pensionario,) propter eandem c. 2. n. 28. rationem) non recitante officium B. Mariæ Virginis.

2. Hic autem est quædam conditio observanda, ut ultra duos Reales, quos ejusmodi beneficiarius debet erogare pro una Bulla, quæ remittit ipsi mille maravadi Hispanos. mox explicandos §. 6. debeat dare alios duos Reales Ecclesiæ in qua est Beneficiu, pro quo compositio expeditur, & sic pro aliis singulis Bullis quibus indigebit beneficiarius. Quod si summa à Beneficiario male percepta excedit decem mille maravadi eodem §. mox explicandos, unde debeat compositio immediate fieri cum Commissario, summa compositionis debet dividi, cujus altera pars media detur in subsidium Belli, altera tribuenda est pari modo Ecclesiæ, ubi est beneficium, Hunc sensum faciunt illa verba Summarii vulgaris, quod in nostro Regno distribuitur pro hac compositione *Che habbi da daro altri due Reali alla fabrica della Chiesa del Beneficio Etc. e volendo si componere di piu' s'offerui l'ordine dichiarato di sopra.*

3. His declaratis, Nota primo, super Distributiones quotidianas, si quando quis, cū non interfuerit Choro, illas tamen accepit, non posse fieri compositionem, Ratio est manifesta, quia hæ accrescunt interessentibus, ergo cum Dominus sit certus, non est locus compositioni.

4. Idem propter eandem rationem dic de fructibus beneficii cujuscumque, quando ex speciali statuto, vel consuetudine legitima aliis sint attributi. Lege Andream Mendo, qui tandem concludit, id esse, saltem tamquam tutius amplectendum.

5. Nota Secundo, nec item posse fieri compositionem super redditibus, quos forte perceperunt Parochi, vel Episcopi non residentes ultra tempus ipsi à Tridentino concessum. i Trid. sess. Ratio est, quia ibi Concilium prohibet, ne de iis fiat compositio; & ex alia parte non apparet in Bulla hæc revocari hujusmodi prohibitionem.

6. Idem recte docet Ludov. à Cruce de fructibus non rite perceptis ex beneficiis incompatilibus, quia ex Tridentino citato non

residentes non possunt, ut modo dictum est, componi: at ille qui habet duo Beneficia incompatibilia non potuit in utroque reside- re, & ita testatur dictus Ludovicus, respon- disse Commissarium Cruciatæ de hac re in- terrogatum; sed bene notat Mendo *a* posse componi de fructibus beneficii, ubi forte re- sedit, quia, quoad hoc, non repugnat Triden- tinum.

*a Mendo
d. 34. c. 3.
m. 36.*

7. Nota Quarto, quid de fructibus benefi- cii vacantis? Respondeo, De his fusè loquen- tem legi posse Trullen. *b* qui denique ait, fru- ctus tempore veræ vacationis provenientes, in sententia multorum, debere successoribus, vel convertendos esse in Ecclesiæ utilitatem, atque adeo cum sic certi sint creditores, non habet (ut aliqui censent) locum compo- sitio.

*b Trull.
l. c.*

8. Dixi (ut aliqui censent) nam ceterum ipse idem Trullench *c* putat, etiam super fru- ctibus veræ vacationis prodesse compositionem, tamen si successoribus ii deberentur (de qua tamen re, hoc est cui debeantur tales fructus est solennis questio: & tandem Sua- rez *d* dixit consuetudinem legitimam cu- juscumque loci esse servandam.) Ratio prop- ter quam super his compositio possit expedi- ri, est, quia adhuc antequam successor il- los sumat, sibi que vendicet, sunt in disposi- tione Pontificis, qui Commissario delegavit potestatem super illis compositionem concedendi.

*c Idem l. c.
cui addit
Mendo d.
34. c. 3.
n. 42.
d. Suarez. l.
4. de Re-
lig. c. 53.
n. 26.*

9. Nota Quinto, non posse *e* expediri compo- sitionem super stipendiis pro Missis cele- brandis male perceptis: nã constat, eas Missas esse celebrandas pro iis determinate sive vivis, sive Defunctis, pro quibus ii intenderunt, qui stipendia seu eleemosynam tribuerunt; quare etiam si tu illorum non recorderis, neque illos seias; personæ in certâ nequaquam sunt, cum à Deo, ad quem pertinet earum fructum con- cedere, satis, superque noscantur.

*e Lud. à
C. r. d. f. 3.
dub. 18.
Trull. l. 3.
c. ult. fi-
ne.*

10. Nota Sexto. Quid de beneficiario cum distractione voluntaria horas Canonicas recitante? Supponendo eam sententiam, qua docet recitantem cum voluntaria distractio- ne non satisfacere in conscientia obligationi, quam inducit vel ipsa ratio orationis, vel Ec- clesiæ grave præceptum;

Respondeo. Aliqui hunc negant, compo- sitione indigere; alii qui affirmant: Ratio affir- mantium est, quia ad orationem cum atten-

tionem faciendam obligatur beneficiarius, at- que adeo, cum peccet, nec ponat, quod ab ip- so ratione beneficii requiritur, contra iustitiã operatur; unde cum obligetur fructus sic per- ceptos restituere, indigebit compositione, vel eos Ecclesiæ restituat. Ratio negantium est, quia esto is peccet contra Religionem, non tamen contra iustitiã, jam enim externe re- citat, ad quod solum vi beneficii teneri vide- tur. Utraque sententia est probabilis, lege Bar- di *f* & ab eodem citatum, & non in omnibus approbatum Andreæ Mendo.

Huc reducitur illa Questiuicula An Offi- cium hodie omisum à similibus Beneficia- riis, si cras ab eodem suppleatur, recitando Of- ficiam duplicatum, satisfaciatur, quoad iusti- tiã, etiam pro hodierno die, & sic nõ indigeat compositione pro ejus omissione. Respondeo. Ita *g* putat Suarez cum nonnullis aliis; sed *g* Suarez certe oppositum *h* est omnino tenendũ, quia Officiam est additum ab Ecclesia huic diei, quo elapso, nulliter, quoad diem hunc, sup- pletur. Neque obstat altero die suppleri ali- quando posse Missam, quam hodie celebrare *e*, debeat beneficiarius, nõ obstat, inquam, quia Missa regulariter non est addita à dantibus pro ea eleemosynam huic diei, quia ab ipsis solum spectari solet utilitas, & fructus Missæ, quæ regulariter æque habentur altero die. At Officiam additum est huic diei ab Ecclesia, quæ respexit ad hunc præcise diem, ne scilicet dies illus præteriret sine religioso cultu per Officiam.

12. Nota Septimo, An Hæres defuncti be- neficiarii possit utiliter se componere de fru- ctibus male ab ipso beneficiario perceptis, & nunc jam à dicto hærede alias legitime pos- sessis? Respondeo, nõ posse existimat Delugo. *i* quia compositio pro debitis certis non vide- tur esse concessa, nisi illi, qui ea debita perso- naliter contraxit, at hæc debita contraxit be- neficiarius, non hæres. Verum Bardi *k* conten- dit, posse, donec aliud non declaret Com- missarius Cruciatæ, quia non apparet in Bul- la, compositionem pro debitis certis esse con- cessam, qui illa immediate con-

13. Atque, hac posita Decisione, multo ma- gis sequitur, universaliter hæredem posse se componere super omnibus illis bonis, sive male perceptis, sive male retentis, super qui- bus poterat se componere Defunctus, dum

inter

inter vivos existebat, nam ad hæredes proveniunt bona Defunctorum iisdem qualitatibus affecta, quibus apud Defunctos erant.

§. V.

Explicatur illud, si facta diligentia non invenitur creditor.

Domini. Sed adverte, hoc tunc locum habere, quando non speratur, fore opportunum tempus eam restituendi Domino, & quando debitor non tenetur illas expensas facere.

Quod ultimum ideo dicitur, quia quando res est illicitè à te acquisita debes regulariter tuis expensis (si habeas unde) mittere ad Dominum juxta alibi à me dicta, & consequenter non suffragabitur tibi compositio.

5. Nota Tertiò. Quid si sub dubio debeant aliquam summam Titio V. G. Creditori mihi satis cognito, sub dubio, inquam, an illi debeam decem, an quindecim, an viginti, an nihil? Respondeo. Putat Henriquez a debere Titio aliquid juxta prudens judicium. Spectato dubio, & spectata rei quantitate, de reliquo autem posse componi. Cujus Decisionis illam rationem redderem, quia de eo, quod est reliquum, vere nescitur Dominus.

6. Inquires Quartò, Si quis vendens V. G. vinum, sciat, se decem aureos per fraudes furripuisse in hoc oppido, vel vicinia; ignoret tamen personas peculiarias quibus damnum illatum fuit, uti ne, ac sem compositioe potest? Si enim eas noscendi spes elucet, debet diligentiam apponere, illisque inventis rem reddere, nec tunc licebit, ut toties diximus, ad compositionem confugere.

7. Respondeo. Villalobos s putat, non esse tunc compositioni locum, sed obligari vendentem restituere summam surreptam Communitati, vel vendere vilius in illo eodem loco.

Addit Castropalaus g hanc sententiam sequens rationem illam, quia tunc Communitas est læsa, quæ, cum sciatur, ipsi est restitutio facienda, quo sic læsis, quantum fieri potest, satisfiat.

8. Verum distinguendum omninò est. Si damnum illatum fuit Communitati, accipiendo ab illius V. G. Thesaurò, vel ab aliquorum cumulo, quia Communitas est læsa, ipsi Thesaurò, seu cumulo facienda est restitutio, ut qui damnum passi sunt, refarciantur.

At si furtum fuit factum ex bonis variorum Civium, qui cognosci non possunt, tunc et tunc pars læsa est incerta, nam ut rectè Delugo h notat nihil refert, scire, esse alicujus ex illa Civitate seu communitate, si enim id factis esset, usurarii & furis debita non essent incerta, quia licet, quinam sint ab ipsis læsi, ignorentur, scitur tamen ex qua Civitate sint.

1. Præter illud de medietate Legatorum ex negligentia Legatarii, & præter dicta de fructibus receptis in omissione horarum Canonicarum, semper in aliis requiritur, sicut supra dictum est, ut constet creditorem esse incertum, seu ignotum. Id autem constare debet per diligentiam morali modo factam, hoc est, ut adhibita sit ea diligentia, quam vir bonus, & timoratus in simili casu, consideratis, quantitate, & qualitate rei, apponeret in re sua; non enim eadem diligentia sufficit ad querendum Dominum prioris Adamantis; quæ ad Dominum unius, vel alterius aurei. Et quidem de hac sufficienti diligentia exhibita, debet à debitore fieri Jamentum, quando fit compositio immediate cum Commissario, quando autem fit per acceptionem Bullarum, satis est, ut ipse debitor sit certus, illam fecisse, & hanc esse praxim, affirmat, a signate Trullench.

2. Nota hic primò. An dicendus sim esse certus, an incertus, si sciam rem, quam ego habeo, esse alicujus ex duobus vel tribus, vel quatuor, nesciã verò cujus in particulari? Respondeo, hæc dicendum esse certum; quare tunc res est dividenda inter illos pro rata dubii.

3. Quid si dubium versetur inter decem, quindecim, viginti, centum? Respondeo. Cum hæc res debeat morali & humano modo pensari, debet prudenti Judicio, spectata qualitate personarum, rei que quantitate, discerni, an sit tantum dubium, ut res illa ad certitudinem potius, quam ad incertitudinem vergat.

4. Nota Secundò. Quid si creditor certus sit absens? Respondeo. Tunc sanè, (ut rectè advertit Sotus c) is erit per se loquendo, certus; absentia enim Domini ejus certitudinem non tollit. Dixi (per se loquendo) nam id limitat Henriquez, & nisi res esset ad Dominum mittenda majoribus expensis, quam ipsa valeat, tunc enim æquiparatur rei incerti

c Henr. l. 7
de Indul.
c. 13. §. 56

g Castrop.
de Bull. p.
ult. §. 2.
nu. 15.

h Delugo
d. 6. de
usu. n. 133

230
a Lib. 8. in sint. Vide quæ ego de hac re alibi dixi.
De. al. r. 4 9. Denique facta à me legitima Compo-
e. 1. s. 3. n. sitione, si forte appareat Dominus, ad quid me
 19. & 20. obligabis?

b Rodriq. Respondeo. Non b pauci affirmant, obli-
Villal. L. n. gari te, etiam ante sententiam ad restituend-
à Cruc. dum comparanti Domino id, in quod factus
quos citat. es dicitur. Ratio est, inquit, quia Pontifex
sed non se- per Compositionem nec intendit, nec inten-
quit. Trull. dere potest juri alieno præjudicare, quare il-
l. 3. d. 4. n. lam concedens, concedit sub conditione, si,
 8. seu donec, Dominus non appareat.

c Henriq. 10. Contra. c Non pauci affirmant, te ad
Bannez nihil obligari in foro conscientia, siquidem
Acosta ejusmodi Compositio facta est à Pontifice,
Tru. eos ci- qui cum sit primus administrator bonorum
1005. temporalium Fidelium, quando hæc concer-
 nunt bonum spirituale, potest disponere de
 rebus, &c. & re ipsa disponit sine ulla condi-
 tione, quæ certe gratis asseritur, cum in Bulla,
 ne vestigium quidem illius appareat. Et qui-
 dem, si id potest Princeps secularis per præ-
 scriptionem, cur non possit per Compositio-
 nem Pontifex? Item sicuti si distribuisses to-
 tum Pauperibus, nihil tu deberes postea Do-
 mino comparanti, ut omnes concedunt; Ita si
 per compositionem legitime tibi, & subsidio
 contra Infideles auctoritate Pontificia divisi-
 sti. Hæc sententia est à nobis promptius an-
 plectenda.

11. Dixi (In foro conscientia.) Nam quia
 Bulla Cruciatæ, quanta quanta est, solum re-
 spicit forum internum, posse te condemnari à
d Trull. l. c. Judice teneri Trullench. d ut rem reddas Do-
 mino comparanti, & tunc post sententiam,
 non verò antea, debebis justæ sententiæ pare-
 re, ac reddere;

12. Sed nihilominus valere etiam pro ex-
e Acosta terno foro, docet Acosta e cui assentitur De-
q. 95. lugo, f quia compositio est expedita absolu-
f Delug. d. tæ auctoritate Pontificis potentis liberare, at-
6. de Jusf. que sine ulla restrictione liberantis debito-
nu. 105. rem.

13. Prudenter autem addit Bardi, valere
 quidem compositionem in foro externo, sed
 quia in foro eodem debet consistere, eam legi-
 time fuisse expeditam, constare autem diffi-
 cile est, ideo regulariter illa non proderit, nisi
 in foro interno, semper enim creditor dicere
 poterit compositionem non fuisse factam su-
 per suo credito, non fuisse præmissam debi-
 tam diligentiam, &c.

*Explicatur quantitas, de qua quis componi
 valeat.*

1. **D**Uæ sunt viæ, per quas incedere potes
 ad compositionem acquirendam. Al-
 tera est per sumptionem tot Bullarum, altera
 per compositionem immediate faciendam
 cum ipso Commissario.

Si fiat priorè via, quantitas, super qua fieri
 potest compositio pro una Bulla, sunt duæ
 mille Maravadis, quæ in moneta Sicula sunt
 uncia duæ tarenæ quinque, & septem cum
 granis quatuor, seu sunt scuta sex, tarenæ quin-
 que & grana quatuor: fierique potest com-
 positio per sumptionem tot Bullarum usque
 ad quantitatem centum mille Maravadis,
 hoc est, usque ad uncias centum viginti o-
 cto, tarenos viginti, & grana sex, seu ulque ad
 scuta trecenta viginti unum, tarenos octo, &
 grana sex. Quare sumendo, vel simul, vel suc-
 cessive intra annum publicationis, quinquaginta
 Bullas, invenieris (si rectè rationè iu-
 bis) extinxisse dictam quantitatem centum
 mille Maravadis.

Nota, per unam, seu per singulas Bullas
 solvi debere Commissario seu Distributori
 Bullarum duos Reales à quocumque siue per-
 sona sit privata, siue insignis: hæc enim di-
 stinctio est, pro sumenda Bulla communi,
 non vero g pro Compositionis Bulla.

2. Quod si summa, pro qua fieri postula-
 tur compositio, excedit dictam Summam
 centum mille Maravadis, tunc erit recurren-
 dum ad posteriorem viam, id est, erit conveni-
 endus Commissarius, ut ipse taxam suo ar-
 bitrio (nam non est definita pro omnibus,)
 designet, juxta Personarum qualitatem, &
 quantitatem Bonorum. Notat tamen Henri-
 quez, h solere designari decem, quæ à debi-
 tore in subsidium belli erogentur, pro singu-
 lis centenariis.

3. Inquires in hunc modum. Ego ex resti-
 tutione incertorum debeo mille uncias au-
 reas, vellem autem per priorè viam sumere
 Bullas quinquaginta pro extinctione unciarum
 Sicularum centum viginti octo, tarenor-
 um viginti, & granorum sex, quæ sanè est
 mihi utilior via, & pro reliquis per viam po-
 steriorem componere, me cum Commissario,
 possum ne?

Respon-

a Trull. d. l. 3. dub. 3. n. 2. & 3. Respondeo, validè & licitè posse. *a* Quia, & id signate concedit ipsa Bulla Compositionis, & ita praxis habet innixa in eo, quod Commissario non est limitata quantitas, de qua componere ad prædictum suum arbitrium possit.

4. Subinquires. Vellem pro tota Summa confugere ad Commissarium.

b Bard. p. 3. tr. 5. diff. 3. c. 3. n. 5. Respondeo confugito, ut liber, propter eandem rationem, & ita notat *b* Bardi.

c Bard. l. c. à nu. 9. 5. Subinquires iterum. Debeo ducentas uncias Siculas, mihi provideo de tot Bullis quot sufficiunt ad extinguendas centum; deinde aliquot post diebus sumo totidem Bullas pro aliis centum, legitime ne me gero? Respondeo. Nimis *c* te illegitimè geris: debes enim ad Commissarium pro posterioribus centum recurrere, si ve bona, si ve mala fide eam divisionem feceris, si ve etiam oblitus fueris invincibiliter, te debere ducenta. Ratio est, quia Privilegium, quod datur per receptionem tot Bullarum intrinsicè limitatum est, ad tantam limitatam summam materialiter, & non ad amplius.

§. VII.

Conditiones requisita pro recipienda hac Compositionis Bulla.

d Mend. d. 34. c. 5. n. 38. 1. Prima est, ut juxta dicta pro Bulla Communi, à Fideli baptizato (non est, necesse, ut existat in statu gratiæ, ut notat *d* Mend.) recipiatur Summarium hujus Bullæ à manibus legitimi Ministri, data elemosyna, quam diximus §. præced. num. 1. sine, & quidem impressum, & signatum nomine & sigillo Commissarii. Debet autem is, qui vult compositionem, existere in Regno, ubi Bulla promulgatur, vel ad illud personaliter declinare, juxta dicta superius de Bulla communi. Quare Neapolitanus V. G. qui Panormi incolit, vel obiter etiam per paucas horas Panormi manet, potest, dum manet, recipere hanc Bullam, vel componere cum Commissario, & consequenter liberari à restitutione bonorum, de quibus componitur.

e Trull. l. 2. dub. 2. 2. Secunda conditio ut inscribatur nomen: id, quod per occasionem clarè diximus supra cap. 15. §. 4. Non requiritur, autem, ut conservetur, quod etiam per eandem occasionem dictum ibidem est. Lege, si est otium,

Mendo, & Bardi, *g* qui contra hoc posterius *g* Bard. l. c. afferunt, & solvunt objectionem quamdam nobis non admodum necessariam.

3. Tertia, ut non aliena surripiat quis in confidentiam hujus Compositionis. Nota autem compositionem negari surripienti ex confidentia, non autem negari surripienti cum confidentia. Explico id asserendo verba Henriquez. *h* Non valet, inquit, Compositio, si *h* Henric. injustè hac bona quis occupaverit tamquam ex l. 7. de Inimmediato motivo, aut sine principali; At non dilgent. prohibetur Compositio, si jam decreverat furtis c. 34. facere, aut ea diutius teneat. Hæc ille, cujus sensus est, non prohiberi compositionem, si spes Bullæ inveniatur jam voluntatem furandi, non autem illam moveat ad furandum.

Esse etiam confidentiam, puto cum *Mendo disp. 33. nu. 43.* si quis quid furetur ab aliquo, sperans, fore, ut illum, quem nunc cognoscit, sit fluxu temporis ignoraturus.

4. Huc facit sequens quasiuncula. Si Petrus v. g. spe compositionis faciendæ, retineat bona hæc incerta, nec restituat, sed nec distribuat pauperibus, peccat nec ne? Respondeo. Si longa est mora, qua retinet, peccat mortaliter, quia unusquisque obligatur statim restituere, dum potest. Adverto tamen, quod si deinde expediat legitime compositionem, valet compositio, quia Pontifex negat compositionem surripienti in confidentiam Bullæ, non vero surrepta retinenti.

5. Adverte tamen, quod si hæres, spe hujus compositionis retinet legata, de quibus dictum est §. 2. & 3 non potest uti compositione, quia hoc in hærede non est solum retinere, sed in radice, est furari. Idem dic in similibus.

6. His ita satis, superque declaratis. Inquires Primò, circa Primam Conditionem. An hæc Bulla compositionis pro sit Fidelibus Defunctis? Respondeo si Defunctus, antequam animam efflaverit, mandavit suo hæredi, vel alteri; ut sumeret ejusmodi Bullas,

vel, ut, faceret compositionem cum Commissario, utilis ei Bulla, & seu compositio erit. *k Trull. l. 2. dub. 2.* Id quod nec solet fieri, quando, dum quis est *Lege Andri. Morti proximus, dubitat, an aliquid ex male Mend. d. 33. c. 5. nu. 50. agerit, hæres sumat tot Bullas &c. Quod si is nil tem in ali-* mandavit, utilis ei Bulla non erit, quia Bulla fac- *quo contra* cipi debet nomine illius, cui ea profutura est; *Trull.*

at non

i Acosta in expl. Bull. qu. 92. Lud. à Cr. de Bull. d. 3. au. 5.

k Trull. l. 2. dub. 2. Mend. d. 33. c. 5. nu. 50. agerit, hæres sumat tot Bullas &c. Quod si is nil tem in ali-

at non potest fieri nomine Defuncti, id quod Defunctus nequaquam mandavit.

Dices. Quid faciet igitur hæres, si fortè cum hæreditate ipsi adveniat aliqua Defuncti Bona, quæ ipsi constat esse aliena, Dominumque inveniri non posse? Respondeo. Quærat ipse nomine proprio Bullas, vel Compositionem, ut dixi §. 4. nu. 3.

7. Inquires Secundò. Circa conditionem tertiam, Quæ fuerunt ablata ex confidentia hujus Bullæ, & Dominus ignoratur, si non sunt capacia compositionis, cuinam restitui debent.

Respondeo. Pauperibus, vel locis piis, inter quos pauperes rectè nominentur Animæ Purgatorii, & suffragiis; ut etiam ipsa Monasteria, & ipsi item Religiosi in particulari. Illa enim sunt loca pia, hi sunt, verè Pauperes voto paupertatis adstricti, si illud ritè servent. Pauperibus,

inquam, vel locis piis deberent ex se ea restitui, ut disposuit Alexander Pontifex & alibi c. Lib. 8. à me adductus.

8. Dico, *ex se*, nam quia in hac Bulla disponit Pontifex, ut ablata ex dicta confidentia applicentur in totum ad hujus belli subsidium, ideo ita debere sub peccato mortali applicari, & non dari pauperibus, vel piis locis docet d. Trullench. ubi tamen viget consuetudo sic applicandi, ubi enim ea consuetudo non esset, abrogata judicaretur hæc dispositio. Verum tantum rigorem peccati mortalis negat Bardi, quia in Bulla non est verbum inducens obligationem sub mortali, & ex alia parte mutare unum opus pium in aliud item pium, id est, quod deberet dari expeditioni huic contra Infideles, dare Pauperibus, non est (nisi aliud addatur) materia gravis saltem, ut plurimum. Atque hæc de Bulla compositionis breviter scripsisse, sufficiat.

Finis Tractatus Bullæ Cruciatæ.

Laus Deo, Beatissimæ Deiparæ, ac Beato Aloysio, Patrono meo, cujus hodie 21. Junii diem Festum colimus.

LIBER SEXTVS
DE
SACRAMENTO
EXTREMÆ-VNCTIONIS.

SA CRAMENTUM Extremæ-Unctionis, est Unctio exterior facta cum oleo benedicto in sensibus corporis infirmi à Presbytero, sub præscripta forma verborum, ad auferendas Reliquias peccatorum, & corroborandum infirmum contra omnia mala, quæ solent tempore mortis imminere. De illa ergo latè Theologi tractent, nos ea, quæ sunt Praxi scitu necessaria, sic breviter expedimus.

LIBRI